

מגזין מיוחד המאגד
עבורכם את מבחר
עלוני השבוע

★
שונה שישיית
גיליון מספר 604

★
ואתחנן
תשפ"ה

שופ"ה

אתווקים

לוננים ותוכן של הארץ אוהבים

חפשו את
חוברת העלוני
לילדים
מבית דפוס
ספיד

להרשמה לקבלת החוברת
במייל, מידי שבוע.

לחצו כאן

מני קיסר ויליאם השקט

ר"ת	מוצ"ש	ער"ש	
08:46	08:08	06:54	ירושלים
08:43	08:10	07:09	בני ברק
08:46	08:11	07:02	חיפה
08:44	08:10	07:10	אשדוד
08:45	08:09	06:53	בית שמש
08:45	08:09	07:11	קרית גת
08:46	08:10	07:04	נוף הגליל

פנים מאירות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

S025004569@Gmail.com

דפוס
מהיר
ומתקדם

ספיד

A Taste of Vacation

ארוחות בוקר עשירות,
Welcome Package
ומארזי פינוק מתוקים
ליולדות, לאורחים,
ולרגעים של חופשה
מושלמת.

Pancake
יוקרה בטעם

להזמנות: 0548459460 | pancake9460@gmail.com
ארוחות בוקר _ מארזים מפנקים _ ערכות ארוח _ כנסים וימי גיבוש
כל המוצרים בהכשר העדה החרדית והרב לנדא _ שרות משלוחים לכל חלקי הארץ

רגע להתבונן

הרב יחזקאל שובקס

מסר שבועי קצר
פרשת ואתחנן תשפ"ה

אורח לרגע

תגובות הקוראים

תגובות על גליון דברים בענין 'האבל והנחמה'

יש אנשים שמחפשים להתרגש ולבכות וכו', ויש אנשים יותר טכניים ומעשיים שמחפשים לעשות וזהו. אני מהסוג הקר, ולא מפריע לי שאני לא מרגיש את הצער והאבל. אני מצטער ואבל ומראה את זה במעשים וזהו, לא מצפה בכלל למשהו יותר מזה. בכל החיים אני רגיל לא להתמקד באירועים מצערים, ולא לדשדש באבל, אלא לחשוב קדימה, מה אפשר לעשות קדימה ולהתקדם. וזה גם יוצר קושי להתחבר לאבל. כי למה זה מוביל? בא נתקדם הלאה וננצל את מה שכן יש לנו.

*

מאמר יפה ונכון, רק היות ומדובר בנושא מאוד רוחני כדאי להוסיף לזה אסמכתאות ומקורות מחז"ל. כי זה הרי נושא ליבה של כל הימים טובים, ומצוות התלויות בהרגש הלב.

*

שמעתי לפני שנים מדודך ר' אברהם שובקס שליט"א, לא זכור בשם מי אמר את זה. יושבים שני אנשים אחד ליד השני בתוך אוטובוס או מטוס, בלי לדבר אחד עם השני, ואחרי זה לא יהיה להם שום קשר משותף. אם רק התחילו קצת לדבר אחד עם השני, אז הם כבר היימיש, וכבר פיתחו קשר. אותו דבר הקשר לגבי כל חג, גם מדברים איתו (לימוד ענייני החג או הלכותיו וכו'), מקבלים קשר עם החג.

תגובות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

אפשר רגע

שו"ת קצר

שאלה: הילדים אומרים שאנחנו משפחה שלומיאית. כי 'רק אנחנו' לא שוכרים, לא מחליפים ולא מטיילים. קצת יוצאים לגינה. מה לומר להם?

תשובה: אני מניח שאתם מנסים אכן לתת להם את המקסימום, ויש כנראה מגבלות ואילווצים שאותם לא פירטת בשאלה. (גם חוסר יוזמה או היעדר כישרון ארגון - זו מגבלה) אם אפשר קצת אקטואליה. טראמפ הבטיח להביא לשיחרור כל החטופים עוד לפני היכנסו לבית הלבן. יש משהו אחד שעדיין לא אמר: "זה מעבר ליכולותיי". יש את התשובה האמיתית והפשטת שכהורים אנחנו בדרך כלל בורחים ממנה. התשובה נראית לנו קשה מדי עבור הילדים, אך זו האמת. גם אם לא נגיד את זה כאן, הם ישמעו את זה במקום אחר. אם לא עכשיו - אז מאוחר יותר.

תקשיבו לאכזבה של הילדים, להרגת ההחמאה, לתחושת הקיפוח, לכעס. תבינו אתם לגמרי מהמקום שלהם. ולבסוף להישאר באותו רגש. "נכון, אנחנו לא כמו כולם".

שאלות ניתן לשלוח למייל ptachlo1@gmail.com

הרגעים הקטנים שנצרכים לנצח

כל יכולת בחיים להבין בכלל. אנחנו יודעים בוודאות שהם אנשים חסינים מאוד, ושום קושי בחיים לא עמד בפניהם כדי להמשיך את החיים, להמשיך לשמור תורה ומצוות, לדאוג להמשך הדורות. ועדיין חשוב לנו להתבונן בזה, ולהיווכח שדווקא הרגש המשפחתי הוא הרגש שלא נחזק לעולם, למרות הכול.

*

את אותו עיקרון פגשתי שוב בעבר. הוזמנתי לדבר בפני הורים בנושא של "קשר רגשי עם הילדים". היו שם כמאה הורים. חילקתי שאלון, ואחת השאלות שהופיעה שם היא: "איזה זיכרון מתוק עם ההורים זכור לך מימי הילדות?".

לאחר מכן, הצעתי לאנשים לשלוח את התשובה שלהם בכתב על מנת להקריא בריבים.

גם אם יכולתי לשער את זה מראש, עדיין היה מדהים לגלות, שהרוב הגדול והמוחלט של התשובות לא היו אירועים דרמטיים, כמו: נסענו לצפת, לקחו אותי ללונה פארק, קיבלתי מתנה יקרה, נתנו לי מאתיים שקל. זה לא הופיע שם.

אלא אירועים קטנים, שגרתיים, ואפילו זניחים לכאורה, של החיים. מה שייחד את הרגעים הללו, היו המילים שהופיע בכל התשובות הללו: אני ואבא / אני ואמא.

יש סיפור אחד שאני זכר ברגע זה. "היה לנו מחסן קטן וחשוך בבית. היה צריך להתכופף כדי להיכנס לשם. פעם הלכתי עם אבא להביא משם משהו, פתאום הציע לי להתיישב שם. ישבנו ושרנו יחד". בוודאי תסכים איתי, שזה רגע קטן ממש עם המון חום.

(ובזמן הזה של הקריאה, גם אתה מוזמן להעלות זיכרון כזה בראש, ולבדוק מה באמת היה שם)

*

עכשיו בימי 'בין הזמנים' כל ההורים מגויסים כדי להנעים לילדים את הימים.

אנחנו משקיעים המון מחשבה, לאן לנסוע, איפה לטייל, כיצד לבלות. הכול בסדר, רק נזכור שלא דווקא הנסיעות הגדולות והטיולים הדרמטיים ייצרבו להם בנשמה.

אלו יהיו הרגעים הקטנים, שאנחנו יכולים לייצר אותם בקלי-קלות.

ללכת לבית המדרש, להציע לילד לבחור ספר שהוא היה רוצה ללמוד עם אבא. לכבד אותו להרצות את הדברים, להתפעל מהסברות שלו.

להזמין את הילדה לחתון יחד סלט. להסתכל על אופן שבו היא מחזיקה את הסכין במיומנות ומחליקה על המלפפון, ופשוט להתפעל.

סתם לשבת על הנדנדה עם הילד הקטן, לשלוח לו מבט אוהב, לספר לו על ההנאה הגדולה להיות במחיצתו, לשגר לו באוויר 'מילים טובות' גם בלי מילים.

אלו רגעים קטנים שנקלטים במוח, והם הופכים לזכרונות הנצרכים לנצח. אז בימים הקרובים, חפשו ליצור רגע כזה - קטן, אבל נצחי.

אני מבקש לשתף אתכם בתופעה מופלאה, בעל מסר עצום לכולנו. אומנם, לא ערכתי עליו מחקר, וגם לא בדקתי עם אנשי מקצוע. ניתן גם להתייחס אל זה כהשערה, ועדיין המסר עצום. במהלך תשעה-באב האזנתי כדרכי לסיפורי השואה. הפעם הקשבתי לראיונות עם ניצולים. יש משהו מופלא שלכד את תשומת לבי.

ניצולי מחנות העבודה והמוות עברו זוועות עולם מהגרועות ביותר שניתן להעלות על הדעת. לאחריהן הם נחשלו באופן כזה, שהפכו להיות חסינים מול כל קושי. הם יכולים לדבר על מכות, התעללויות, השפלות, רציחות, ולהישאר עדיין בקול צלול ובטוח.

והנה התופעה המופלאה. כמעט אצל כל ניצול, יש איזה רגע שהקול נשבר, פתאום משתנק, ותיכף פורץ בבכי.

מתי הקול הזה מופיע? אולי זה מספר לנו על המקום הכי רגיש בנפש? מקום כזה, ששום התעללות או השפלה לא יכול למחוק? התוצאה לפניכם.

פניי שלא תכנתי מראש את המחקר, ולכן גם לא מספיק שמתי לב לזהות המרואיינים ולנוסחאות המדויקות.

הראשון מספר על מה שהחזיק אותו ברגעים הקשים ביותר, כאשר החברים מסביבו נפלו שדודים אחד אחרי השני:

"אבא, חכם וצפה את העתיד. ברכבת בדרך לאושוויץ אמר לי: אם אתה תזכה להינצל, ייתכן שתהיה היחיד מכל המשפחה. אנא שמור על עצמך כדי שיישאר זכר למשפחתנו!"

השני מספר על הכאב הגדול ביותר בחייו:

"אני לא יכול לשכוח את רגעי הפרידה. כאשר מנגלה ימ"ש הפריד את המשפחה שלנו. ימינה ושמאלה. זו הפעם האחרונה שראיתי את אמא. יש לי כאב שלא מרפה ממני שמונים שנה. היא לא אמרה לי מילה, ולא נתנה לי נשיקה. זה חסר לי עד היום".

השלישי מספר על מגע רך של אבא:

"אצלינו בבית אבא ואמא לא היו מחבקים אותנו. הם היו קצת מרוחקים מאיתנו. כשהנאצי חטף את אבא למחנה עבודה, הוא ניצל את הרגע האחרון כדי להיפרד מאיתנו. לראשונה שם לי יד על הכתף, ואמר לי: 'תזכור תמיד שאנחנו יהודים ושומרי מצוות!' עד היום, וגם ברגע זה, אני מרגיש בכתף את החום של המגע הזה".

אחרון חביב, ואני זוכר עם השם. אישיות מפורסמת מאוד. הרב ישראל מאיר לאו שיחי' לאורך ימים ושנים טובות.

מתאר באריכות את אח שלו הגדול נפתלי, אשר שם את נפשו בכפו שבע פעמים כדי להציל את חייו, כי היתה לו כמין צוואה מההורים "שמור על לולך שלנו".

נדהמתי שוב ושוב, כי בדיוק ברגעים הללו אצל כל האנשים, הקול נשבר ופתאום בכי.

נדמה שאת עולם הפנימי של ניצולי השואה אין לנו

גליון מס' 199

שבת פרשת ואתחנן תשפ"ה

אומשניח

שיחות, דרשות ומאמרים למגידי שיעור ולכל דורש ברבים
לאורו ולזכרו של מרן קדוש ישראל ותפארתו שר התורה זיע"א

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

עניין של חינוך

אימתי קאתי מר?

סיפר מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א: "שמעתי מפי הגאון רבי משה שניידר זיע"א, כי בזמן גזירת הקנטוניסטים ברוסיה שגזלו ילדים קטנים מהוריהם לצבא הרוסי, על ידי הצאר הרשע ניקולאי, התאספו יחד גדולי ישראל, וכולם כאחד אמרו, שעכשיו ודאי הזמן ממש קרוב לביאת המשיח. וזקן אחד, קדוש ומקובל, קם ואמר: "הגאון מוילנה הביא ברמז את השנה שבה יבא משיח צדקנו, רק מוסיף וכותב שמי שמבין את הסוד, הוא משביע אותו שלא יגלה זאת". המשיך ואמר: "כולם מדמיינים בגלל הצרות האיומות שבגלות, שאנו נמצאים ממש לפני ביאת המשיח, אבל לפי חשבון הגר"א יש עוד זמן רב, וכיון שכך אני חושש שכעת שכולם מצפים לביאת המשיח, כשיראו שלא יבוא, תתרפה האמונה, על כן גם לדעת הגר"א מצוה לגלות, ואני עומד לגלות לכם מהו הזמן!" באותו רגע התעלף אותו צדיק ונפטר, לפני כל הקהל, ויהי לפלא!" (מוסף "יתד נאמן" סוכות תשנ"ח)

בברכת שבת שלום

מערכת לב ארי

פנינים משלחן מלכים

"שמור את יום השבת לקדשו"

כאשר צוץ ה' אלוקיך" (ה, יב)

באחת הפעמים כאשר נסע כ"ק האדמו"ר רבי שלום דובער מלובביץ זיע"א לחוץ לארץ, למעיינות מרפא, נפגש עם יהודי אחד שבימי ילדותו היה בלובביץ. היה זה בעת שאביו, חסיד לובביץ, הביאו פעם לרבי כדי לקבל ממנו ברכה. כששמע היהודי שהרבי נמצא בעירו - נזכר בגעגועים בימים שעברו ובא אל הרבי לקבל פניו. הרבי קיבלו בסבר פנים יפות, ושוחח עמו על עיסוקיו, ושמע שהוא מקבל סחורות ברכבת ודואג להעבירם לבעליהן. עוד סיפר היהודי כי עסקן גדול הוא ומצליח מאוד. שאלו הרבי: כיצד אתה נוהג בשבת? השיב האיש, כי אין ברירה ומוכרח לעבוד גם בשבת. אמר לו הרבי: הרי אפשר להמתין יום אחד ולשחרר את הסחורות ביום ראשון? הסביר לו האיש שאת הסחורות שהגיעו בשבת חייבים לשחרר בשבת, אחרת יהיה לו נזק כספי גדול. המשיך הרבי ושאלו: הרי אפשר למסור את שחרור הסחורות לגוי? השיב האיש שאינו יכול למסור את העבודה לאיש שאינו בקי במסחרו. הציע הרבי כל מיני עצות כיצד יוכל להשתחרר מעבודתו בשבת, אך יהודי תירץ כיצד לא ייתכן הדבר. אמר לו הרבי: אם באמת אין עצה להיזהר מחילול שבת בעסק כזה, הרי שאתה מוכרח להפסיק ולעזוב את העסק הזה. לא רבי - השיב האיש - נתח שמן הוא העסק הזה ואי אפשר להסתלק ממנו. השיב הרב: עתה אני מבין פסוק אחד בתורה: 'לא תביא אתנן... ומחיר כלב בית ה' אלוקיך'. נראה לנו חלק פסוק לא מובן: מדוע אסור להביא קרבן שנקנה מהמחיר שנמכר כלב? במה חטא הכלב? אלא שהכלב, אף על פי שהוא ידיד נאמן של בעל הבית ומאוד מסור לבעליו, בכל זאת אם יראה מרחוק איזה נתח שמן, יעזוב מיד את בעל הבית וירוצץ אל הנתח השמן". (סיפורים על חסידים)

לע"ז הבחור אריה ז"ל בן דוד וזהבה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי - שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

מעשה שהיה...

מסוגל לרפואה! \ ספור על רבינו כ"ק האדמו"ר הרב צבי הירש פרידמן מליסקא זצ"ל זיע"א

הילולא דצדיקייא

הילולת מורנו

כ"ק האדמו"ר

הרב צבי הירש

פרידמן מליסקא

זצ"ל זיע"א

(יד' אב תרל"ד)

כ"ק האדמו"ר הרב צבי הירש פרידמן מליסקא זצ"ל - נולד ב-ה' אייר ה'תקנ"ח באוהל (הונגריה) לאביו: ר' אהרן זצ"ל. ולאיו: מרת שרה ע"ה. רבנו התייתם מאביו בגיל צעיר. מסופר כי אימו היתה קמה בחצות הלילה, ממררת בבכי על צער השכינה ועל חורבן בית-המקדש. בדמעות שזלגו ללא הפוגה היתה רוחצת את מצח בנה. בשנת ה'תקע"ו כשהיה כבן שמונה שנים התייתם מאביו ובגיל צעיר התחיל להתפרסם כעילוי. למד בשקידה רבה וידע בעל פה את כל 'חושן משפט' וה'קצות'. שם משפחתו במקור היה פרישמן, אבל הוא שינה אותו לפרידמן כדי להימנע מגיוס לצבא. לאחר נישואיו רעייתו פתחה חנות ברחוב שבו לא היו חנויות של יהודים, כדי שלא להשיג את גבולם ורבינו לימד תורה לנערים. לאחר פטירת רבו, האדמו"ר ר' משה טייטלבוים זיע"א, ייסד את חסידות ליסקא במחוז זמפולן שבצפון מזרח הונגריה ועמד בראשה. אלפי חסידים נהרו אליו מרחבי הונגריה והארצות השכנות לקבל את עצתו וברכתו. רבים פנו אליו ונושעו. אהב כל יהודי. פיזר סכומים עצומים שקיבל ככספי פדיון, לאביונים ועניים. ביתו היה דל, אך צפת ביתו היתה אדמה חשופה ולא היו אפילו קורות עץ לכסות את אדמת הבית. נפטר ב-י"ד אב ה'תרל"ד. רבנו חי ופעל כ-66 שנים. ציונו בליסקא. חתנו, ר' חיים פרידלנדר, מילא את מקומו. ת.נ.צ.ב.ה. וזכותו תגן עלינו אמן!

פעם אחת הרב ישעיה שטיינר זצ"ל (רבי ישעיה'לה מקרסטיר זיע"א שהיה שמשו של רבינו) ליווה את רבינו בדרכו להסתופף בצל הגה"ק האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנו (בעל 'דברי חיים') זיע"א. בדרך הרכבת עצרה בעיר בארדיוב. שם המתינו זמן קצר עד שתגיע רכבת שבה ימשיכו את נסיעתם. בעודם ממתנים שם מחוץ לעיר, הדיין דמתא ניגש אליהם. הדיין הלך ביחד עם אברך אחד אשר אשתו התקשתה ללדת והיתה בסכנה גדולה. הדיין ביקש מרבינו מליסקא להיכנס לעיר לביתה של המקשה ללדת, להתפלל עבורה ולהאציל את ברכת קודשו. רבינו מיהר לדרכו באותו הזמן. לכן התנצל לפניו, והסביר כי הוא צריך להגיע עוד באותו היום לצאנו ולהתפלל שם תפילת מנחה. אם ייכנס עתה לעיר, ינהרו אליו תושבי העיר ובגלל זה תתאחר נסיעתו. רבינו פנה אל משמשו הנאמן (הצדיק הרב ישעיה שטיינר זיע"א) ואמר לו: "הרי הינך לבוש במעיל שלי. בכיס מצויות כמה חתיכות סוכר. לך נא אל בית המקשה ללדת ותן לה חתיכת סוכר. אחר כך תחזור לבשר אותנו בשורת מזל טוב". וכן היה. ר' ישעיה הלך לביתה של המקשה לילד, והוציא כמה חתיכות סוכר מכיס מעילו של רבו, עבור המקשה ללדת. כאשר הכניסו חתיכת סוכר לפיה, היא ילדה בשעה טובה ומוצלחת. ר' ישעיה חזר אל רבינו לבשרו בשורת מזל טוב והם המשיכו את דרכם לצאנו. עברו מספר ימים ממאורע זה. הדיין דק"ק בארדיוב הגיע לצאנו. ר' חיים מצאנו שאל: "למה באת הנה, הרי לא חודש ולא שבת היום?". הדיין מבארדיוב השיב: "באתי להתלונן על רבי צבי הירש פרידמן מליסקא". סיפר הדיין, כי הרה"ק מליסקא עבר דרך בארדיוב, והראה את כוחו בהשפעת ישועות נפלאות מבלי להתפלל על הזקוק לישועה או לברכו. רק בחתיכות סוכר לבדן פעל ישועה. כפי הנראה, חשש הדיין מבארדיוב, שמא באה הישועה חלילה לא מצד הקדושה. האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנו אמר לו: "אתה אדם חכם ואני אסביר לך. הצדיק הרב צבי הירש פרידמן מליסקא קידש את כל אבריו והגיע לדרגת אדם הראשון קודם החטא. לכן כל מה שהוא לוקח בידו - מסוגל לרפואה". (מופת הדור).

פעם רבינו ובנו נכנסו לעיר אחת באישון ליל. מאחר ולא היה להם מקום להתארח, הם נאלצו להיכנס לבית המדרש. שם עסקו בתורה הקדושה. הרעב גבר והטריד אותם מעסק התורה. באותה שעה הייתה אשה אחת 'מקשה ללדת' בעיר. אימו של רבינו באה לאימה של המקשה לילד בחלום ואמרה לה: "אם ברצונך שתחיה בתך, לך נא ותני צנריל (מטבע ששוויו עשרה זהובים) לבני השוהה עתה בבית המדרש. בזכות זה תלד בתך מיד בנקל". האם מיהרה לבית המדרש, ועשתה כפי שנצטוותה, ואכן מיד נולד בן לבתה למזל טוב. אחר הדברים האלה רבינו פנה לבנו באמרו: "אם כבר ירדה אימי ממנוחתה בגן עדן לעולם השפל הזה, ונגלתה אל אותה אשה בחלום הלילה, וכי לא היה ביכולתה לצוות עליה לתת צוואנציגר? (מטבע ששווה עשרים זהובים), ומדוע אמרה לה רק 'צנריל' ותו לא? אלא כשה' יתברך רוצה צנריל יהיה רק צנריל. כל מזונותיו של אדם קצובין לו, ואי אפשר להוסיף עליהם ולא לפחות מזה. ככל היוצא מפיו של בורא עולם - לעשה". (מלוטק בשינוי לשון קלים מתוך 'פניני הצדיק' ע"ה)

איחר את הרכבת...

"ודברת בס... ובלכתך בדרך" (ו, ז)

בבחרותו היה רבי יצחק אלחנן ספקטור מקובנא זיע"א שרוי בעניות גדולה. הגיעו הדברים לידי כך שבתקופה מסוימת לא היה לו כסף אפילו לקנות נעליים לרגליו, לכן לא יכל ללמוד בבית המדרש ונאלץ להישאר בבית.

במצוקתו, פנה יום אחד לבחור בן גילו שהיה בן עשירים ועמד להינשא, וביקש ממנו: ראה נא את מצבי הכספי הירוד, עד שאין ביכולתי לרכוש לעצמי זוג נעליים חדשות. הואיל ואתה עומד להתחתן בימים הקרובים, מרשה אני לעצמי להניח כי קנית לך בגדים חדשים ליום שמחת לבך. אנא בטובך, תן לי את הנעליים הישנות שלך, אשר בוודאי כבר לא תזדקק להן אחרי נישואיך, ואז אוכל שוב ללכת ללמוד בבית מדרש. החתן העשיר הביט אליו בבוז ואמר: "אם תלך לעבוד ותרוויח כסף לא תזדקק למתנת בשר ודם ותוכל לקנות נעליים - בכסף!"

חלפו שנים, רבי יצחק אלחנן התפרסם בכל אתר ואתר כתלמיד חכם מופלג וכפוסק הדור. יום אחד הגיע ר' יצחק אלחנן לווילנה כאשר באמתחתו כתב יד של אחד מספריו - כדי להדפיסו. קהל רב יצא לקראתו וקיבלו בכבוד מלכים. מספרים שהקהל הרב שיצא לקראתו מנה כעשרים אלף איש, והדבר השאיר רושם כה גדול עד שמושל מחוז ווילנה אסר עליו לשוב ולבוא לשם, מאחר שהכבוד שניתן לו, היה גדול מן הכבוד שניתן לצאר בבואו לווילנה, והייתה זו פגיעה בכבוד הצאר. בין הבאים לחלות את פני הגאון היה גם אותו בן עשירים. הלה ידע שר' יצחק אלחנן עומד להדפיס את ספרו ולכבוד הייתה נחשבת בעיניו הזכות לממן את הוצאת הספר לאור, ולכן אמר לאורח הנכבד: הנני מוכן לקבל על עצמי את כל הוצאות הדפוס הספר והכריכה ואף את הפצתו. הביט ר' יצחק אלחנן באיש וזיהה אותו כאותו בן עשירים אשר בזמנו סירב להעניק לו זוג נעליים משומשות, ואמר לו, איחרת את המועד!

בניו של הרב שהיו נוכחים במקום תמהו על אביהם. מדוע בניגוד לטבעו דחה את העשיר. הסביר להם ר' יצחק אלחנן: "אל תתמהו בניי, שמעו ואספר לכם: בצעירותי הייתי יתום ועני, הגיע חורף קשה, נעליי היו קרועות, והייתי זקוק לזוג נעליים טובות כדי ללכת בגשמים ובשלגים. ניגשתי לאדם זה וביקשתי את עזרתו, אך הוא דחני. דעו לכם בניי, ייתכן שאילו היה לי אז זוג נעליים טובות, אולי הייתי מוסיף חיל בתורה, אולי הייתי מגיע להישגים גדולים יותר, ואז היה לאותו אדם חלק הגון בתורתי, אולם מאחר שלא זכה העשיר לתמוך בנער הקטן, אין הוא ראוי עתה לתמוך בהוצאות הדפוס הספר".

(מורשת אבות)

לקוטים וספורים נפלאים

פרשת ואתחנן

"ואתחנן אל ה' בעת ההוא" (ג, כג)

זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפלה כדאיתא בספרי (רש"י)

הרה"ק מסטריקוב זצ"ל היה רגיל לספר מעשה נפלא, ששמע מהרה"ח המפורסם רבי נחום יואל הלפרן ז"ל.

מעשה בסוחר, חסיד קרלין, שנסע לרגל מסחרו לוינה, והוצרך לשבות שם.

החליט שיתפלל בשבת בבית מדרשו של הרבי מטשורטקוב.

ביום רביעי נכנס אל הקודש פנימה לקבל ברכת שלום, וביקש, הואיל ומנהג קרלין להתפלל בקול ובצעקה, שהרבי לא יקפיד אם כך ינהג.

שמע הרבי והגיב בקפידה: איזו דרך זו לצעוק בתפילה? והרי עומד אתה לפני המלך, ויש להתפלל בשקט ובמורא, כך מנהגנו, ואין לשנות!

חשב החסיד בליבו: לא אוכל לבוא שם להתפלל, אבל כשהגיעה שבת, ולא היה לו מקום אחר, הלך להתפלל שם, והשתדל בכל כוחו לכלוא התלהבותו ולרסן רגשותיו. בהגיעו ל"נשמת כל חי" נפרצו הסכרים, שכח עולם ומלואו וצעק בכל כוחו.

לאחר התפילה חלשה דעתו, שהפך את ציוויו של הרבי, וחשש מהקפדתו, נכנס שוב אל הקודש פנימה, וביקש מחילה.

השתומם הרבי: על מה ולמה? אדרבה! הצעקה -

אחת מלשונות התפילה היא! וטובה התפילה בצעקה מתפילה קרה וקפואה...

לא ידע החסיד את נפשו מרוב תדהמה: והלא הרבי אמר...

חי"ר הרבי, וענה: הלא תבין, כשבא יהודי ביום רביעי ומודיע מראש שבכוונתו לצעוק בשבת, חובתי להודיעו שאין זה מעיקר התפילה וצביונה, אבל כשעומד הוא בתפילה, ולבו עובר על גדותיו ונגדש בצעקה, אין נאה ומשובח הימנו!...

סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל ששמע מהגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל מעשה על זקנו רבי דוד זצ"ל שהיה מנהל אחוזה בחצר אחד הפריצים.

פעם התפאר הפריץ באזני חבריו השיכורים, שמנהל האחוזה שלו צדיק גדול, וכשהוא עומד בתפלה לפני קונו אינו שומע דבר.

אם יירו ברובה ליד אזנו (והרובים באותה עת השמיעו רעש רב) לא יחוש בכך כלל.

לא האמינו חבריו לדברי הפריץ והתערבו עמו שלא יתכן כדבר הזה.

נטלו רוביהם לבחון, האם אמת נכון הדבר.

יצאו לשדה, שם עמד רבי דוד בתפלה, כל הפריצים טענו את רוביהם, גם הפריץ המארח, כולם.

כשהשתחוה רבי דוד ב"מודים" ירו מעל לראשו, ולא שמע את

רעמי המון היריות. נשאר כך, שחוח, עד שהזדקק לאיטו. כשפסע רבי דוד שלוש פסיעות בסיום תפלתו, הופתע לראות את ההתגודדות מאחוריו.

הפריץ המאושר שזכה בהתערבות סיפר לו על המאורע ואמר: "אילו היית נבעת מקול היריות, הייתי אני יורה

בך!"

(והגדת)

האדמו"ר מ-GPT

"בימים האחרונים הייתי צריך את הרבי בדחיפות", ספר יהודי לאד"ש בעינים לחות. "התמודדתי עם דילמה קשה, חפשתי אמונה, חפשתי כוון - אבל הרבי לא ענה. ואז נזכרתי - יש בינה מלאכותית, יש GPT!"

העליתי לתכנה שעורים של הרה"צ ר' אשר פריינד, שפכתי את לבי - וקבלתי תשובה מדיקת, ממש כמו שהרבי היה כנראה משיב לי..."

פני הרבי הרצינו. למחרת שתף, כי כל הלילה הרהר בשאלה: האם בעדן הדיגיטלי המתקדם, כבר אין צורך בשיחת חברים? כבר לא מעלים שאלות מול מורה דרך? האם "עשה לך רב והסתלק מן הספק" - אינו תקף עוד?

ובבקר, הבין: התשובה נמצאת בספור דוד המלך ובת שבע.

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רזנבוים זצוק"ל

כ"ו בניסן תשע"ז

מושלם, והתפלא: הכיצד זה קרה? מי כתב את השורה היפה כל כך?

מופתע ומרוגש משורת הסיום הנפלאה, נכנס הגוי אל שכנו רבי יהודה הלוי, וסיפר לו על הפלא הגדול בהשלמת השורה.

מדוע הנך מתפלא מי כתב את השורה? שאל אותו רבי יהודה הלוי בקרירות, אולי השורה נכתבה מאליה? לא יתכן! קבע הגוי בנחרצות. שורה נפלאה ומתאימה כל כך לשיר, לא יתכן שתיכתב מאליה!

ישמעו אזניך את מה שפיך מדבר - אמר לו רבי יהודה הלוי - אם שורה אחת לא יכולה להיכתב מאליה, עולם מלא מופלא ומסודר כל כך, יתכן שיברא מאליו?! וכשהשאלה מהדהדת בחדר, נאלם הגוי, והבין שטעה בתפיסתו השגויה, ובוודאי שיש בורא ומנהיג לעולם.

"כבד את אביך ואת אמך כאשר ציון ה' אלוקיך למען יאריך ימך ולמען יטב לך"
(ה, טז)

הגה"צ רבי שלמה זלמן אונסדארפער זצ"ל היה מגיד מישרים בפרעשבורג, כל ימיו השתוקק מאוד לעלות לארץ ישראל, דרך שארכה בימים ההם הלך ושוב כחמשה חודשים, אך מכיוון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו, נשאר הדבר רק בגדר חלום ותקווה טובה.

פעם אחת בעצם יום הפורים ניגש אליו אחד מעשרי העיר ונתן לו מתנה כרטיס נסיעה לארץ ישראל. כמובן רש"ז שמח מאד ומיד החל בהכנות לקראת הנסיעה הגדולה שרבות ציפה לה.

בהתקרב מועד הנסיעה, הגיע רש"ז לבית הוריו, שדרו בעיר אחרת, כדי לקבל מהם ברכת הדרך קודם צאתו. בעודו מדבר עם אמו אמרה לו האם: טובה אחת קטנה אני מבקשת ממך, מיד בהגיעך לארץ הקודש, בתום שני חודשים ומחצה, אנא שלח נא אלי מברק המודיע

"אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (ה, ו)

מפורסמת קושייתו של רבי יהודה הלוי: בדיבור הראשון המצווה על האמונה בבורא יתברך, מן הראוי היה להזכיר שהוא ברא את העולם ועשה שמיים וארץ, שזהו יסוד האמונה, ומדוע הזכירה התורה רק שהוציא אותנו ממצרים, הרי זה לכאורה מעשה חד פעמי ואינו יסודי כמו בריאת העולם?

ומתוך רבי יהודה הלוי, בספר הכוזרי, שאכן האמונה בבריאת העולם היא שורשית ויסודית יותר, אך ההכרה ביציאת מצרים תגרום יותר לחיזוק האמונה ולקביעתה בלב האדם, כיון שהם ראו זאת בעיניהם.

מסופר על גוי שהיה גר בשכנות עם רבי יהודה הלוי, שאף הוא - להבדיל אלף הבדלות - היה משורר. אך גוי זה לא האמין שיש בורא לעולם, ולשיטתו העולם נברא מאליו.

ויכוחים רבים ניהל רבי יהודה הלוי עם שכנו הגוי, אך כל ראיותיו של רבי יהודה הלוי לא גרמו לגוי הכופר לשנות את דעתו, הוא נשאר איתן בדעתו שהעולם נברא מאליו.

יום אחד חיבר המשורר הגוי שיר, וכשהגיע לסוף החיבור לא ידע כיצד לסיימו.

יצא המשורר אל גינת ביתו, ובעזרת האוויר הצח והאווירה הקסומה, קיווה למצוא שורה נאה לסיום השיר.

באותה שעה בדיוק, עבר רבי יהודה הלוי ליד ביתו של הגוי, וראה מבעד לחלון את דף השיר מונח על שולחנו של המשורר, ואף הבחין בשורת הסיום החסרה.

נכנס רבי יהודה הלוי אל בית המשורר, והוסיף שורת סיום נאה ומתאימה לשיר.

בסיום הכתיבה יצא רבי יהודה הלוי מבית הגוי ושב אל ביתו.

כאשר חזר הגוי מהטיול בגינה, מצא את השיר

**שְׁלֹשֶׁת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים פָּרְסְמוּ אֶת שֵׁם ה' בְּעוֹלָם:
אֲבֹרָה־ם - דָּוִד מֶלֶךְ הַחֹסֶד, יִצְחָק - הַגְּבוּרָה, יַעֲקֹב -
הַתְּפָאֶרֶת. הֵם חוֹלְלוּ מִהֶפְכָּה רוּחָנִית.
אַחֲרֵי אֲלָפִים שָׁנוֹת תָּהוּ, הָעוֹלָם הִתְהַפֵּךְ וְקָבַל תַּפְנִית
חֲדָה בְּהֶבְנָה שֵׁשׁ מִנְהִיג לִבְיָרָה, וּבְכָל זֹאת, הָעוֹלָם
לֹא בָּא עַל תְּקוּנָּו.
לָמָּה? דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהִתְבּוֹדַד בֵּין הָהָרִים, שָׁאַל אֶת
עַצְמוֹ: הֲרִי כָּבֵד הֵיוּ אָבוֹת שֶׁהִמְלִיכוּ אֶת הַבּוֹרָא - לָמָּה
עוֹד לֹא בָּאָה הַגָּאֻלָּה?
וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁהִבִּין הִיָּתָה מִהֶפְכָּנִית: רַק בְּאֲשֶׁר כָּל אָדָם
יִמְלִיךְ אֶת ה' מִהֶמְקוֹם הִיָּחוּדִי לוֹ - תִּבּוֹא הַגָּאֻלָּה.
גַּם אֲנִי - אֶמֶר דָּוִד - רוֹצֶה לְהִמְלִיךְ אֶת הַבּוֹרָא
מִהֶמְקוֹם שְׁלִי.**

**לָמָּה אוֹמְרִים 'אֱלֹהֵי אֲבֹרָה־ם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב' - וְלֹא
'אֱלֹהֵי דָוִד'?"
אָמַר לוֹ הַקֵּב: ה' אֵי אֶפְשָׁר לְהִמְלִיךְ אוֹתִי מִתּוֹךְ נִחוּת.
הָאָבוֹת עָבְרוּ נְסִיּוֹנוֹת קָשִׁים וּמָרִים, וְעָמְדוּ בְּכָלֵם.
אָמַר דָּוִד: "בְּחַנְנֵי הַשֵּׁם וְנִסְגְּנִי!" - שְׁלַח לִי נְסִיּוֹן,
וְאֶתְמוּדָד.
וְאִזּוּ בָּאָה פְּרִשַׁת בֵּת שֶׁבַע.**

**לְכַאוֹרָה - כְּשִׁלּוֹן. אֲבָל דְּוָקָא דָּוִד - הוּא זֶה שֶׁמְבִיא אֶת
מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, הוּא זֶה שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר 'דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
חַי וְקַיִם', לָמָּה?
מִפְּנֵי שְׁדִּוּקָא הַנִּפְיֵלָה אֶפְשָׁרָה לוֹ לְהִמְלִיךְ אֶת הַקֵּב"ה
בְּצוּרָה עֲמָקָה יוֹתֵר מִכָּל מִי שֶׁקֵּדֵם לוֹ.**

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה
כ"א מר חשון תשפ"א

לי על בואך בשלום לארץ הקודש, וכך אוכל לישון ביתר רוגע...

מיד כששמע בקשה זו מפי אמו הבין רש"י כי זה אומר שבמשך כל ימי הנסיעה לא תישן אמו ברוגע, נענה ואמר לה: אם כן, אבטל את הנסיעה.

אמרה לו אמו: ח"ו! וודאי שעליך לנסוע אלא שתודיעני בהגיעך.

אך רש"י שהבין לעומקן של דברים, והרגיש ללב אמו, ביטל מיד את כל הנסיעה שכל כך חלם עליה וכה

השתוקק לה, ובלבד שלא לפגוע בכיבוד אם.

(באר החיים)

"כבר את אביך ואת אמך" (ה, טז)

שקועים היו ה"יהודי הקדוש" מפשיסחא ותלמידיו בלימוד, והנה הגיע עניין קשה מאוד.

התעמק הצדיק בלימודו, וכלל לא חש בנעשה סביבו.

כל אותה עת ישבו סביבו התלמידים והמתינו עד אשר ימשיך רבם בשיעורו, ואולם, עיונו של הצדיק באותה סוגיה חמורה ארך זמן רב.

לפתע חש אחד התלמידים הממתנים ברעב, אמר אפוא לנפשו, בוודאי יוסיף הרבי להגות בסוגיה עוד זמן רב, בינתיים אמהר לבית אמי ואטעם דבר מה על מנת להשקיט את רעבוני. עתה, מציק לי הרעב ומונע ממני להתעמק בלימוד, ואם לא אוכל כעת כיצד אצליח להתרכז בלימוד מאוחר יותר?

במחשבה זו מיהר אל ביתו, אכל דבר מה ופנה לשוב אל בית המדרש.

עודנו על סף הבית, וקולה של אמו השיגו: אנא, בני, התוכל לעלות אל עליית הגג להוריד חבילת שחת? הן יודע אתה, בני, שאינני מסוגלת לטפס לגג, וכה זקוקה אני לשחת!

אבל, אמא - השיב הבן - עלי לחזור מיד אל בית המדרש. הן הרבי יסיים עד מהרה את עיונו בסוגיה ויתחיל

להסביר את הדברים באוזני התלמידים! מוטב בני - הבינה האם והפטירה אנחה - שתשוב ללימודך, סלח לי על שביקשתיך לטפס אל עליית הגג, אך מה לעשות, ואני זקוקה לעתים קרובות לעזרתך, כן... - דמעה נגרה מעיניה - לא קל להיות אישה אלמנה...

כשהמילים של אמו מלוות אותו יצא הבן מהבית ופסע לעבר בית המדרש. תחילה צעד במהירות, חושש היה שמא יפסיד שמץ מדברי רבו, אך הנה נעשו צעדיו מתונים קמעה, ולפתע עצר על מקומו בבהלה.

לשם מה אני לומד? שאל את עצמו שאלה נוקבת, לאיזו מטרה אני כה ממחר אל בית המדרש? האם כדי ללמוד ולדעת עוד ועוד? וכי מה אשיג אם אוסיף לעצמי ידיעות והרי כל מטרתו של הלימוד היא על מנת לקיים את הדברים!

והנה עתה - הכהו ליבו - לא מילאתי את בקשתה של אמי, אמנם למדתי הלכות כיבוד הורים, וההלכות שגורות על פי, אך כאשר הגיע הרגע לקיימן מה עשיתי? עזבתי את אמי ולא מילאתי את משאלתה. האם לשם כך למדתי את ההלכות?

לא! כל מטרת הלימוד הייתה על מנת לקיים את הדברים, ולכן, עלי למהר הביתה ולעשות את שביקשה אמי!

חיש סב הנער על עקבותיו ושב לבית אמו, הוא טיפס אל עליית הגג, חיטט בין החפצים עד אשר מצא את חבילת השחת המבוקשת.

הנה אמא, השחת שביקשת - הגיש את החבילה לאמו בעיניים מושפלות מבושה, אנא, מחלי לי על שלא מילאתי את בקשתך מיד.

על פניה של האם הסתמן חיוך של קורת רוח, רוב תודות, בני. ועתה, רוצ' ללימודך, מקווה אני שלא הפסדת ולו גם מעט מדברי רבך!

כשליבו קל עליו מיהר הנער אל בית המדרש. אנא ה' - רחשו שפתיו - אינני רוצה להפסיד את דברי הרבי, עשה שלא אאחר!

לְכָל אָדָם יֵשׁ שְׂרֵשׁ פְּנִימִי שֶׁל חֶסֶד. לֹא אֶלֶף בְּעִיּוֹת - אֲלֵא נִקְדָּה אַחַת רְגִישָׁה, שְׁמִמָּנָה נֹבְעִים כָּל הַקְּשִׁיִּים. אֵךְ הִיא חֲבוּיָה עִמָּךְ, וְלִכֵּן אֵינָנו מְכִירִים אוֹתָהּ. הַיֵּצֵר הָרַע עוֹשֶׂה הַכֹּל כְּדֵי לְהַסְתִּיר אוֹתָהּ - כִּי בָּרָגַע שֶׁנִּכְבֵּר בָּהּ וְנִמְלִיךְ אֶת ה' מִתּוֹכָהּ - בָּא הַתְּקוּן.

אֵיךְ הַקב"ה עוֹזֵר לָנוּ לְחַשֵּׁף אוֹתָהּ? בְּשִׁלְבִים:

רִאשִׁית, הוּא מְפַגֵּשׁ אוֹתָנוּ עִם אָדָם אַחֵר שֶׁנִּכְשֵׁל בְּאוֹתוֹ עֵנֶן - וְזֶה "מְדֻלֵּק" אוֹתָנוּ מִבְּפָנִים.

אַחֵר כֵּךְ, אֲנָשִׁים אַחֵרִים חוֹשְׁדִים בָּנוּ בְּמִשְׁהוֹ - שְׂאִין בָּנוּ. זֶה רִמְזוּ נֹסֵף.

מִחֲשָׁבוֹת מְבִיכוֹת עוֹלוֹת בְּמוֹחֵנוּ, - מְבַלִּי שֶׁבִקְשָׁנוּ.

וְאִם עֲדִין לֹא נִתְעוֹרֵר - מְגִיעַ נִסְיוֹן מַעֲשִׂי, חֲזִיתִי, שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהִתְכַּחֵשׁ לוֹ.

וְכֵאן נִקְדַּת הַשֶּׁבֶר - אוֹ נִקְדַּת הַהִמְלָכָה.

הָאָדָם יָכוֹל לְהַכִּיר סוּף-סוּף: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֵינִי יָכוֹל לִבֵּד - רַק אֶתָּה שׁוֹמֵר עָלַי!

אוֹ - שֶׁהוּא נִבְהַל, מִתְנַאֵשׁ, וְנִשְׁאָר לְמִטָּה...

וְזוֹ הַגְּדֻלָּה שֶׁל דָּוִד הַמֶּלֶךְ: הוּא יָרַד - אֵךְ לֹא נָפַל בְּרוּחוֹ. הוּא אָמַר: "וְחִטָּאתִי נִגְדִי תָמִיד" - הַחֲטָא חֲשֵׁף אֶת מְקוֹמִי הָאֲמִתִּי, וְהַכְרִיחַ אוֹתִי לְהַכִּיר שֶׁבִּלִּי ה' - אֵינִי יָכוֹל.

וְזֶה מָה שֶׁטָּרַם הָיָה בְּאֲבוֹת: הֵם הִפִּירוּ בִּכְךָ שֶׁהֵם תְּלוּיִים בְּבוֹרָא - אֵךְ דָּוִד הוֹכִיחַ אֶת זֶה בְּשִׁטָּח.

הוּא יָרַד לְשָׂאוֹל - וְעָלָה מִשָּׁם, כְּדֵי לְהִרְאוֹת: גַּם שָׁם ה' נִמְצָא, "גַּם שָׁם יָדָךְ תִּנְחָנִי", גַּם מִשָּׁם אֶפְשָׁר לְהִמְלִיךְ אוֹתוֹ.

לע"נ האשה החשובה

מרת צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

עקיבא ולימד: "את ה' אלוך תירא" - לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב).
לחת"ס סופר היה תלמיד מובהק שנעשה חתן אצל גביר שהיה חסיד לאחד מגדולי האדמו"רים בפולין.
בהשפעת חמיו נסע גם החתן להסתופף בצל האדמו"ר והפך להיות חסיד נלהב.
כעבור מספר שנים ביקש להקביל את פני רבו החת"ס סופר ונסע לפרשבורג.
הוא הגיע בדיק בשיעה שהחת"ס סופר אחז באמצע אמירת שיעורו.
החת"ס האיר לו פניו, ולאחמ"כ רמז לו שמה זמן רב לא ראה אותו...

העני התלמיד פניו ואמר בחוצפה: אילו היה הרב שומע את התפילה בחצרו של האדמו"ר שלי, היה מבין מדוע לא באתי לכאן... (ובזה לזל וביטל את מעלת רבו החת"ס).
פניו של החת"ס הרצינו וגם התלמידים נבהלו למשמע אונם.
נענה החת"ס ואמר בענוותנותו: בהיכל המלך יש תפקידים שונים, יש משרתים הדורו לבוש המשיגים למלך מעדנים מובחרים, ויש מסיקי תנורים שמציתים תנורים וגורפים את האפר ובגדיהם מלוכלכים, אך וודאי גם מלאכתם נחוצה.
כך גם בהיכלו של בורא עולם, יש צדיקים המשיגים כביכול את מעלתם בתפלתם ועבודתם בקדושה, ויש

שהם בבחינת "חוטב עצים" העמלים בסוגיות הש"ס והמשחירים עצמם על התורה לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, אינני יודע מי מהם גדול יותר...
לאחר דבריו אלו המשיך החת"ס באמירת השיעור. בתום השיעור ביקש אותו תלמיד לגשת לרבו החת"ס ולפייסו, אך החת"ס הקפיד עליו וסירב לקבל את פניו. בלב כבד שב התלמיד לעירו ובדרך אירע אסון נורא, העגלה התהפכה והתלמיד נהרג.

(זכרון למשה)

בידיים רוטטות פתח את דלתו של בית המדרש, בחלל החדר עמדה דממה, ה"יהודי הקדוש" שקוע היה עדיין בעיונו.
והנה, אך נפתחה הדלת, הרים הצדיק ראשו מן הספר וחיוך האיר את פניו הקדושות. הוא קם ממקומו ופנה אל התלמיד הניצב על הסף.
האם ידוע לך מי מלווה אותך כעת?
הנער היתום השפיל פניו במבוכה, חבריו התבוננו חליפות ברבם ובחברם אך זולת הנער שבפתח לא ראו מאומה.

אמור נא, שב ה"יהודי הקדוש" לשאול, איזו מצווה חשובה קיימת זה עתה, שבזכותה בא עמך מלווה כה נכבד?
והנער עדיין שותק במבוכה.
כשנכנסת הנה - המשיך ה"יהודי הקדוש" - ראיתי כי האמורא אבי מלווה אותך, ובהיכנסו, האיר את עיניי ויישב את הקושיה החמורה שהתלבטתי בה שעה ארוכה. אמור לי אפוא, על מה ולמה זכית למלווה גדול שכזה?
או אז פצה הנער את פיו ובקול לחש סח את אשר עבר עליו בשעה האחרונה.
הבנתי שטעיתי - סיים - ולכן שבתי הביתה ומילאתי את רצון אמי. אכן, פנה הצדיק אל תלמידו, ברור כשמש על שום מה זכה חברכם לליווי של אביי, אביי יתום היה מאביו ומאמו, ושמו הינו ראשי תיבות של המילים: 'אשר בך ירוחם יתום', האמורא אביי לא זכה בימיו לקיים את המצווה החשובה, מצוות כיבוד אב ואם, ולפיכך מאז פטירתו נוהג הוא ללוות את המקיימים את המצווה הזו, שכן עז רצונו להצטרף אל אלו הזוכים לקיים את המצווה החשובה, מצוות כיבוד אב ואם.

(מעשיהם של צדיקים)

"את ה' אלוך תירא" (ו, יג)
שמעון העמסוני... היה דורש כל אתין שבתורה, כיוון שהגיע ל"את ה' אלוך תירא" פירש... עד שבא רבי

ומכאן - שתי תובנות עצומות:

א. ההפך המחלט:

לא די בידיעה תאורטית שאנחנו צריכים את עזרת ה'.
דור הראה: כשמכירים בזה אחרי כשלוש - זו המלכה של ממש.

ב. התקנה לנופלים: בכל דור ודור, יש נשמות שאבדו את הדרך, שחשבו שיוכלו לבד, שזלזלו בשמירה האלוהית - עד שנפלו.

וכשדורשים מהם לקום - הם אומרים: נראה אתכם נופלים לכאן... נראה אתכם קמים.

אבל אז הם רואים את דור.

מי שהיה למעלה - ונפל.

ומשקם - אמר: לא נפלת - אלא נשלחת ליש, כדי להמליך את הבורא גם בעמק.

הפטנט החדש ששמו בינה מלאכותית, ככל שיהיה חכם, לא יכול לומר את זה. הוא לא יכול לדעת איך זה מרגיש.

שיחת חברים, מורה דרך - אלו דברים שהנפש מזהה בהם אמת שבאה מתוך התמודדות, ומתוך זה - מתחילים לעלות.

(ע"פ נקודות של אור - ספינקא)

א גוט שבת

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

958 ואתחנן

כניסת השבת: 19:12

יציאת השבת: 20:02

רבנו תם: 20:53

ע"פ אופק ת"א

טו' באב התשפ"ה

טוב העלון השבועי להסות בה'

הבקשה של משה רבנו

צריך? אלא כך אמר משה: "הרבה מצוות נצטוו ישראל, ואין מתקיימים אלא בארץ ישראל. אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי". חבל לי על מצוות מסוימות שלא אזכה לקיים! נכון, זכיתי בכל 120 שנות חיי לעשות המון תורה ומצוות, אך כל מצוה נוספת שתחסר לי בשמיים, שווה המון וערכה רב, וחבל שלא אקיימה.

משה רבנו, המכונה איש האלוקים מבין יותר טוב מכולם, כי כעת, כל זמן שאדם חי, הוא יכול לאסוף תורה ומצוות הגורמים לו להתקרב ולהתחבר לבורא עולם, ובהמשך - בעולם הבא הם יהיו מצרך נדיר השווה הון רב, ולכן, כל זמן שהנשמה נמצאת בקרבו של האדם יחסוף עוד מצוות, מפני שיגיעו 'הימים אשר תאמר אין לי בהן חפץ' והם הימים שהאדם יעזוב את העולם וישתוקק לעשות עוד מצוה אחת.

את המעשה המדהים הבא סיפר הרב משה חיים שניידר, ראש מוסדות 'חסד לאברהם', שמשו של המקובל הצדיק, הרב דב קוק שליט"א מטבריה...

- המשך בעמוד 3 -

רבן של כל ישראל, משה רבנו ע"ה, עומד בסוף ימיו ומתחנן: "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן". בבקשה, רבנו של עולם, תן לי רק בקשה אחרונה: להיכנס לארץ ישראל המיוחלת.

המדרש (רבה יא) מתאר תיאור מרטיט של הדיון של משה רבנו עם בורא עולם: "כשראה משה שנחתם גזר דינו, עג עוגה קטנה ועמד בתוכה ואמר: 'רבנו של עולם! איני זז מכאן עד שתבטל אותה גזירה!'. באותה שעה לבש משה רבנו שק, ונתפלש באפר ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקב"ה עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית. מה עשה הקב"ה באותה שעה? הכריז בכל שער ושער של רקיע ורקיע, בכל בית דין ובית דין: "לא לקבל את תפילתו של משה". ראה זאת משה רבנו ופנה אל הקב"ה: "רבנו של עולם! אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל, הניח אותי כחיות השדה, שהן אוכלין עשבים, ושותין מים, וחייין ורואין את העולם. כך תהא נפשי כאחת מהן". אמר לו ה': "רב לך (די לך)!" אמר משה לפני ה': "רבנו של עולם! אם אינך מסכים לפחות הניחני בעולם הזה כעוף זה שהוא פורח בכל ארבע רוחות העולם ומלקט מזונו בכל יום ולעת הערב חוזר לקנו. כך תהא נפשי כאחת מהן". שוב השיבו ה': "רב לך! (די לך)!" כיון שראה משה, שאין בריה יכולה להצילו מדרך המות, באותה שעה אמר: "הצור (ה') תמים פעלו, כי כל דרכיו משפט, אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא". וקיבל את הדין באהבה ונפטרו!

רבותי, משה רבנו, אשר לא היה נביא כמותו וזכה לדבר עם השכינה פה אל פה, בוודאי היה מלא וגדוש בתורה ומצוות, ומדוע התאוה עד כדי כך לדבר זה? על כך עונים רבותינו ז"ל (סוטה יד) ואומרים: "מפני מה נתאוה משה רבנו להיכנס לארץ ישראל? וכי לאכול מפריה הוא

העלון מוקדש לעילוי נשמת

מו"א ועט"ר מיכאל בן אורה

קלרה חתון בת סלחה

ולרי בן אירנה

ת.נ.צ.ב.ה

לרפואה, פרינסה והצלחה: מ"א ציפורה אחיאל. מנשה ואורה אחיאל. א"ה הדר בת נחמה. דניאל בן ציפורה. אורטל חנה בת הדסה וב"ב. פנינה בת שושנה וב"ב. אושרית בת פנינה וב"ב. משה שמואל בן זלדה. מוריה בת רויטל. גאולה בת דבורה. שרה חיה רפאלה בת רחל. סליה מרים בת דינה וחיים. רות בת מרים הי"ו. ינון בת רחל.

זש"ב: שולמית בת איריס. יסכה בת מוץ. אליס בת פרידה. בתחן בת גילה רוחמה. הדר בת נחמה. זיווג הגון: אודליה וניר בני ציפורה.

סגולות וישועות

מבית "הפלא ופלא" - 052-763-2686

* **מבואר ברמב"ם** (מזוהה פ"ו, ה"ג) למרות, שעשיית מצוה אינה מצילה את האדם מיצר הרע, מכל מקום, הנזהר במצות ציצית, לקיימה כהלכה בכל ימות השנה, וגם בימי הקיץ החמים ובזמנים קשים - **מלאכי מרום נשלחים משמיים להצילו שלא יחטא.**

* **כתב ה'בן איש חי'** (שו"ת רב פעלים ח"ד) המקפיד ללבוש טלית קטן בדוקה וכשרה כהלכה - **זוכה שמסירים ממנו כל מיני פחדים סמויים המטרידים את מנוחתו.**

* **כתב הצדיק רבי חכם מנחם מנשה** (אהבת חיים שלח) המקפיד ללבוש טלית קטן כשרה באופן קבוע - **זוכה שמצילים אותו מסבל וצער רב בשעת הגסיסה שלפני המוות.**

* **כתב בעל ה'תולעת יעקב'** לשון קשה: "אמרו חכמי האמת (המקובלים) כי מי שאינו זהיר במצות ציצית - כשנפטר מן העולם מלבישים אותו בלבוש אחר, ועל ידו אוחזים אותו כמה מלאכי חבלה ומכניסים אותו לגיהנום".

- מתוך 'הפלא ופלא' 052-7632686 -

בכל סוף עונה, חילקו האחים את היבול חצי בחצי, וכל אחד היה לוקח למחסן שלו את התבואה ומניחה שם.

כשעלה האח הנשוי על יצועו, חשב לעצמו: "אני מרחם על אחי, הוא רווק ואין לו שמחה בחיים של אשה וילדים, ולפחות אתן לו חלק מהתבואה שלי, על מנת שתהיה לו שמחה מהפרנסה". אמר וקם באמצע הלילה בהצנע, לתת לאחיו הרווק כמות של תבואה ממחסנו.

לבינתיים, האח הרווק שכב על יצועו ולא נרדם: "מה לי לעשות בכל התבואה הרבה שהרווחתי, והלא אחי הנשוי דחוק בפרנסה עם אשה וכמה ילדים - עלי להעניק לו מהתבואה הרבה שהרווחתי", אמר ועשה את דרכו עם חלק מהתבואה אל המחסן של אחיו הנשוי.

הם נפגשו בדרך אחד עם החבילת תבואה שעמד להעביר לאחיו, והחלו לבכות מאושר וליפול בהתרגשות על כתפו של חברו. ראה זאת בורא עולם ובכה איתם ביחד מאושר, ובאותו רגע החליט לבנות שם את בית המקדש - כי יותר מכל מצוות בן אדם למקום, חפץ בורא עולם שהאדם יתאמץ באהבת אחיו וחברו, שהדבר גורם עונג לאבא שרואה את בניו אוהבים זה לזה!!

הלכות והליכות

ארגון "למען דעת" - 054-8404743

שאלה: יצאנו לטיול ואירגנו מניין בפארק - האם מותר להתפלל שם? והאם אוכל להתפלל עם מכנס קצר וכפכפים שהיו עליי?

תשובה: לכתחילה, אין להתפלל בפארקים אלא בבית הכנסת (אמר רב כהנא: חצוף הוא המתפלל בבקעה - מקום פתוח), מפני שקשה לכוון בהם בתפילתו ואין אימת המלך עליו. ובדיעבד, כאשר התפלל במקום פרוץ או שהשעה דחוקה ולא יספיק להתפלל בבית הכנסת - יצא ידי חובה, אלא שיחפש מקום צנוע ושקט להתפלל בו, בין העצים או ליד קיר או צמוד לרכב (משנ"ב ס"ק יא).

להתפלל עם מכנסיים קצרים או כפכפים - אדם המתפלל הינו עומד לפני המלך הגדול, ולכן - כפי שהיה מתלבש בפני מלך בשר ודם, כך עליו להקפיד, לפחות, בעומדו לפני בורא עולם בתפילה. לכן, כתב המשנ"ב שאין להתפלל עם פיג'מה או נעלי בית. אלא, שאדם הרגיל לילך גם לפני אנשים חשובים עם חולצה ומכנסים קצרים - יכול להתפלל כך גם לפני הקב"ה. (וכנראה שאין דרך העולם לעמוד עם מכנס קצר בפני אדם מכובד וחשוב). **אולם, אם עד שיחליף בגדים יעבור זמן התפילה - מקילים שיתפלל כך.**

הרוצה לעלות חזן או לעלות לתורה עם שרוול קצר - כתב מרן השו"ע (סי' נג ס"ג) כי מי שזרועותיו מגולות, לא יהא שליח ציבור. וכן כתב בשו"ת יחו"ד (ח"ד ס"ח) שהלבוש חולצה בשרוולים קצרים המכסים את הזרוע עד המרפק - מותר לו להיות חזן, אך אם השרוולים קצרים ביותר, עד שבין המרפק לכתף - מגולה, **אינו רשאי לשמש כחזן שאינו כבוד הציבור, ויתכסה בטלית.**

לאהוב כל יהודי!

התורה מצוה אותנו, ציווי המתחזק מיד אחר ט' באב, והוא: "ואהבת לרעך כמוך" - בורא עולם מצווה אותנו לאהוב כל יהודי. ורק בגלל דבר אחד: בגלל שהוא יהודי, לא בגלל שום דבר אחר. הוא נולד לאמא יהודיה, יש מצוה יקרה לאהוב אותו.

היה צדיק ששמו ר' ברוך בער ליבוביץ', ראש ישיבת 'קמניץ'. הוא היה רואה יהודי ואוהב אותו בכל נפשו, עד שלפני פטירתו הוא אמר: **"אם יגידו לי בשמיים שלא הייתי בסדר, אני לא יודע מה אני אענה להם, אך דבר אחד כן אוכל לומר להם: אני אהבתי יהודים."**

כשהיה רואה הרב יהודים עוברים ברחוב, אף שלא הכירם, היה מהרהר: "יהי רצון שהקב"ה יתן לו להיות שמח" - לא משנה מה הדעות שלו, מה העדה או ההשקפה שלו. אלא עצם זה שהוא יהודי - אני מצווה לאהוב אותו. לא יאומן כמה ה' רוצה זאת, עד כדי כך ש"ואהבת לרעך כמוך" - זה כלל גדול בתורה".

ישנו מדרש קדמון המספר כיצד נבנה בית המקדש: מעשה שהיה בשני אחים השותפים בקרקע אדמה. האח הראשון היה נשוי עם ילדים, והאח השני היה רווק.

הבקשה של משה רבנו

ואומר: "אם זה הגן עדן והאושר שאני מקבל על פעם אחת של מצוה או התגברות - אני רוצה לחזור בכל כוחי, שוב לעולם הזה, בשביל לעשות עוד מצוה אחת בלבד!". אלא, שכאשר נשמתו יורדת ומנסה להיכנס לגוף הנמצא בקבר, היא מבינה שהזמן שלה תם, ולכן היא עולה ויורדת כל אותה שנה.

"כל זמן שהנר דולק - אפשר לתקן", אתה שתופס את העלון וקורא את השורות הללו כעת, דע לך כי אתה העשיר הגדול בעולם, שיכול להרוויח עוד שורה של תורה, עוד מצוה, שתישאר שלך לנצח בעולם הבא.

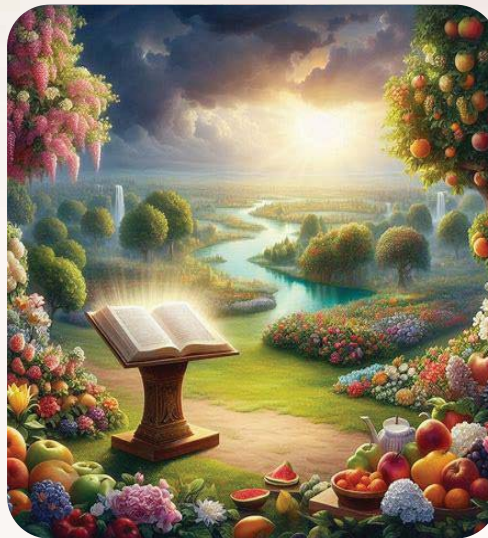
אומר שלמה המלך (קהלת ט.ד): "כָּלֶב חַי הוּא טוֹב מִן הָאֲרִיָּה הַמֵּת", ופירושו: עדיף אדם פשוט חי, מאשר אנשים גדולים וצדיקים שכבר נפטרו, מפני שכל זמן שאדם חי הוא יכול לעשות רצון ה' ולקיים מצוות - דבר שהצדיק הכי גדול שנפטר אינו יכול לקיים. ומה ההוכחה? אסור ליהודי הכי פשוט להסתובב בבית הקברות, אף ליד קבר של הבבא סאלי עם ציציות בחוץ. מדוע? מפני 'לועג לרש' - כעת הצדיק נחשב עני שלא יכול לקיים מצוות, ואתה גורם לו קנאה שאתה חי ויכול לקיים מצוות.

אמר הרב הצדיק אליהו לופיאן זצ"ל בשם ה'סבא מקלם': "היה כדאי לה' לברוא את העולם למשך 6,000 שנה בכדי שיהודי יזכה לומר פעם אחת בכל הבריאה: 'ברוך הוא וברוך שמו'. ואלף פעמים אמירת 'ברוך הוא וברוך שמו' אינה מגיעה לגודל החשיבות של עניית 'אמן' פעם אחת בלבד. ואלף פעמים 'אמן' לא מגיע לגודל החשיבות של 'אמן יהא שמיה רבא' פעם אחת בלבד. ואלף פעמים 'אמן יהא שמיה רבא' לא מגיע לזכות של מילה אחת מלימוד התורה".

משה רבנו מלמד אותנו להתאוות ולהשתוקק לעוד מצוות, מפני שכעת אפשר להעמיס, ואח"כ יהיה מאוחר.

הוא מנסה להבין מה הוא עושה פה, הרי הוא נפטר, והחייל הקדוש מביט בו במבט של תחנון ודאגה ומתחנן: "אמור נא לי חברי, מדוע אתה מתמהמה בימים האחרונים בלימוד המשניות? מדוע הפסקת ללמוד כהרגלך? בבקשה, אתה גורם לי שיעמום בעולם העליון. אנא, סיים את לימוד המשניות עד תומם", אמר ונעלם כלא היה!.

אותו ידיד התעורר מהחלום בבהלה, וזכר אותו כאילו היה במציאות.

הוא הגיע למחרת אל מעונו של המקובל הצדיק הרב דב קוק וסיפר לו את החלום, על מנת לבחון את תגובת הרב. הרב שמע את פרטי הדברים, מילה במילה והגיב בצורה חד משמעית ומצמררת: "החלום הינו אמיתי לחלוטין! ומצווה גדולה לפרסמו כמה שיותר!".

מובא בספרי הקבלה כי במשך השנה הראשונה של הנפטר, נשמתו של האדם עולה ויורדת ממקומו בשמיים חזרה אל הגוף שבקבר. ויש בכך סוד וטעם גדול: מפני שבשנה הראשונה לפטירתו, מראים לאדם כמה שכר עצום הוא יקבל על כל מצוה שעשה (ומאידך, כמה קלוקל וצער גרם בעוון שעשה ולא תיקן בעודו חי). האדם רואה בשמיים כמה גדול ועצום השכר שמקבל על רגע אחד של ציצית ותפילין, על דקה של לימוד התורה בעיון, על התגברות אחת של לשון הרע, והוא משתומם

וכך סיפר הרב: "היה זה עם תחילת השנה האחרונה. יום יד' תשרי התשפ"ה, עם תחילת חג הסוכות, בשורה קשה ומרה מתקבלת בבית משפחת הלל - הבן האהוב, יעקב הלל, נהרג בפעולה מבצעית בדרום לבנון מאש של מחבלים, בהיותו בן 21. החייל יעקב הלל הוא נכדו של המקובל, הרב הצדיק יעקב הלל שליט"א, ראש ישיבת 'אהבת שלום' מירושלים. המשפחה היתה המומה ובצער, אך ניסתה שלא להתאבל בחג עצמו, והחלה לשבת שבעה עם סיום חג שמחת תורה.

לאחר השבעה, ניגש אחד ממקורבי המשפחה של המקובל הצדיק - הרב דב קוק שליט"א מטבריה, בצער רב ושאל את הצדיק: "מה ניתן לעשות לעילוי נשמתו הטהורה של החייל יעקב הלל, בכדי לגרום לו אושר ושמחה שם בשמיים?". שמע זאת המקובל הרב דב קוק ואמר: "הדבר הכי חשוב לעשות לנפטר שעלה השמימה - זה ללמוד משניות להתחיל בלימוד שישה סדרי משנה מההתחלה ועד הסוף!".

מיד כששמע זאת חברו של החייל יעקב, הוא לא היסס לרגע, ואמר: "אני מקבל על עצמי מרגע זה להתחיל בלימוד המשניות בכל יום בהבנה ובבהירות לעילוי נשמתו של חברי האהוב". ומאותו יום ואילך, הוא החל בלימוד המשניות, משנה אחר משנה, בהבנה ברורה.

והנה, לפני ימים בודדים, הגיע החבר כמעט לסיום כל ששה סדרי משנה. הוא נעצר במסכת 'כלים' הידועה כמסכת לא קלה, העוסקת בדיני טומאה וטהרה. הוא לא למד את כמות וזמן המשניות היומית כפי שהיה רגיל עד כה, אלא התמהמה, בפרט שראה שהוא עומד לסיים את כל המשניות לפני סיום שנת האבל.

והנה, לילה אחד, בעלותו על יצועו, הוא רואה בחלום את יקירו, החייל יעקב הלל הי"ד עומד צלול וברור.

פני עין חמד

יזכר לאלוהי י"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת ואתחנן - פבוד הורים

"כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ... לְמַעַן יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ"
(דברים ה', ט"ו)

הזה בפח נפש בר מין, ואם תראה בני-אדם שהקלו במצוות כיבוד הורים והשחיתו דרכם ואעפ"כ הם שקטים ושאננים ולא לקו ביסורים ובעניות, דע לך בנאמנות גמורה לסוף ימיו לא יצא נקי מהעונשים והיסורים הבאים עליו, ואם לא ייסרהו בעולם הזה יהיה עונשם כפל כפליים לעולם הבא."

הגר"ח קניבסקי (בס' ארחות ישר) כתב: "יש הרבה עוונות ומצוות שחשבון ופירעון שלהם נדחה לעולם הבא, אך כיבוד אב ואם, הוא מהדברים שאינם סובלים דיחוי, הקב"ה משלם עליהם כאן בעולם הזה."

הכרתי בירושלים אברך תלמיד חכם שלא דיבר עם אביו שנים (אבא שלו היה מגיע לשיעורים שלי בבית הכנסת היזדים. האבא היה בצער גדול מזה). האברך הזה ל"ע מצא את מותו במקווה ולא הגיע לגיל חמישים.

על הפסוק "למען יאריך ימך" (דברים ה', ט"ו) - רש"י הקדוש פירש - אחרת ימיו מתקצרים!

מין ה'חזון איש' (מעשה איש ח"ד עמוד קצ"ח) מעיד על עצמו: "לכל מדרגה שהגעתי וכל מידה נכונה שיש בי, הכל בזכות מצוות כיבוד הורים".

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
ראש בד"ץ 'כשרות בישראל'

שבת שלום

שבת	כנסת לבית	זאת לבית	ויניח
י"ג	18: 54	20: 05	20: 57
י"ד	19: 12	20: 03	20: 54
ט"ו	19: 15	20: 06	20: 57
ט"ז	19: 13	20: 04	20: 54

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רון אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת-
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב
רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
אילן בן ג'ולייט
אנאל חביבה בת שולמית
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
אברהם גורג' בן דליה אפרת
סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה
אסף בן סופיה
לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניצרי בת סטה-
מרדכי ניצרי בן פרח-
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
לביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
משה בן דנימה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
רפאל אבידן בן תקווה
בנימין בן ברכה
נעימה בת שרה
נעם אלימלך בן אושרית-
לימור בת פרידה
מאיה בת עדי
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
ימים

אדם שרוצה חיים טובים ומאושרים עליו לדעת שיש הבטחה מפורשת מאת הקב"ה. בפרשה שלנו אנחנו קוראים: "כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כְּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, לְמַעַן יֵאָרִיכוּ יָמֶיךָ וְלְמַעַן יֵיטֵב לָךְ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ" (דברים ה', ט"ו).

אנשים עושים השתדלויות רבות כדי להאריך ימים. הם דואגים לאוכל בריא, עושים כושר וכו'. אין ספק שזה גם חשוב אבל התורה הקדושה מבטיחה לך אריכות ימים. כמה שאנחנו רוצים חיים טובים- הבטחה תלויה בכיבוד הורים.

האברבנאל מבאר- "למען ייטב לך"- כשאתה תתבגר- גם הילדים שלך יכבדו אותך.

במדרש תלפיות (ענף כיבוד או"א) כתב: "המכבד את אביו ואימו, הקב"ה נותן לו בנים שיכבדו אותו".

המכבד את הוריו זוכה לבנים גדולי הדור- כך בעל 'מנורת המאור' הבטיח הבטחה יקרת ערך מבוקשת ונכספת עד כלות הנפש.

הגר"ח פלאג'י (ס' תוכחת חיים פ' תולדות) כתב: "אבותינו סיפרו לנו וגם ראינו בעינינו, הרבה אנשים שהם מכבדים את הוריהם כראוי וזכו לכבוד גדול, ועושר ובנים ואריכות ימים ושנים".

"וכל מי שלא נהג כשורה לכבד את הוריו כראוי, צרות רבות סובבוהו, ולא יצאו מן העולם עד שירדו מנכסיהם בעניות גדולה ולא היתה להם הצלחה, ופגעו בהם חולאים רבים וחלק לא זכו לבנים ויצאו מן העולם

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניצרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג' בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לעילוי נשמת

אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח

לרפואה שלימה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
נועה בת אסתר
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - בשר וחלב - חלק י"ב

ממתי מונים שש שעות מארוחה בשרית?

ש"ס: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס' ראש בד"ץ 'כשרות בישראל':

שעות אלו מונים מזמן סיום אכילת הבשר ממש, ואין צריך להחמיר ולמנות מסיום הסעודה. **מקורות:** דגול מרבבה על הש"ך (סימן פט סק"ג), דרכי תשובה (אות ד), כף החיים (סק"ט). כן העלה הגר"ש וואזנר בקובץ מבית לוי ח"ט (עמוד כב). בספר ערוך השולחן (ס"ד) כתב להחמיר ולמנות מזמן סיום הסעודה הבשרית.

יש אומרים, מלבד המתנה של שש שעות מאכילת הבשר, צריך לפנות את השולחן שאכל עליו בשר ולברך ברכת המזון. **מקורות:** ש"ך (סימן פט סק"ה), ט"ז (שם סק"ב), בן איש חי (ש"ב שלח לך אות י).

כאשר יש לאדם ספק, אם עברו שש שעות שלמות מסוף זמן אכילת הבשר ואין לו איך לברר, יש מקילים לאכול חלבי. **מקורות:** דרכי תשובה (סימן פט אות ה) בשם דברי שאול ויוסף דעת (שם) דלא שייך הכא איתחזק איסורא, כיון שהטעם הולך ונקלש מעט מעט, ואתרע החזקה הראשונה. עוד הביא דברי הצ"ח (פסחים ט ע"ב) מובא בפתחי תשובה (יו"ד סימן קב סק"ו) דלא אמרין דבר שיש לו מתירין בדבר שיש לו שימוש תדיר, מכיוון שלשימוש של עכשיו אין היתר, וה"נ לא חשיב דשיל"מ, דהא יכול לאכול גבינה גם עכשיו וגם אח"כ ואין היתר לאכילה של עכשיו. ע"ע בשו"ת שבט הקהתי ח"א (סימן ריח). ע"ע בספר בדי השלחן (שם אות ט). ע"ע להרב משנה שכיר (יו"ד סימן סח) שדיבר בזה. שוב הראוני בספר ילקוט יוסף ח"ג (עמוד שפו) להקל בזה מטעם ספק ספיקא, שמא עברו שש שעות ושמה הלכה כמו הסוברים שאין צריך להמתין שש שעות. ולא הוי כדבר שיש לו מתירין, כי כעת רוצה לאכול ולא לאחר זמן. ועוד, רבו הפוסקים דאמרינן ספק ספיקא אף בדבר שיש לו מתירין. אף שהיתה כאן אכילה ודאית של בשר וא"כ איתחזק איסורא, כתב בשו"ת יביע אומר ח"ב (יו"ד סימן ט אות י) דספק דרבנן לקולא אף היכא דאיתחזק איסורא, יש להקל. ע"ש. ע"ע בשו"ת דברי בניהו חט"ו (סימן כא). מ"ש ואין לו איך לברר, מכיוון שבאופן שאפשר לברר את הספק בקלות, לא אומרים ספק דרבנן לקולא. כמ"ש בש"ך ובפרי מגדים (יו"ד סימן קי ס"ק טו), ובשער הציון (סימן רנב ס"ק לט). בפרט לדעת הרמ"א שהמתנה של שש שעות אינו איסור דרבנן גמור אלא מנהג שהתקבל באופן מוחלט, ממילא אפשר שאין לדון הספק בו כספק איסור דרבנן. ובקונטרס שולחן ערוך כהלכה- וייל (עמוד יג) הביא משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל להקל. ובספר בדי השולחן (סימן פט ס"א ביאורים ד"ה שש) כתב דהמיקל לא הפסיד.

יש מחמירים עד שיצא הספק מליבו. **מקורות:** לדעת מרן השו"ע שהמתנה שש שעות הוא איסור דרבנן, לכאורה יש להחמיר בספק שש שעות, מכיוון שהוא ספק דרבנן בדבר דאיתחזק איסורא שיש להחמיר בו. כמבואר בש"ך (יו"ד סימן קי כללי הספיקות אות כ), בחוות דעת (שם סק"כ) ובשער המלך (מקוואות כלל א). כן פסק המשנה ברורה (סימן עו ס"ק כה). כן הביא הרב יד יהודה (סימן פט סק"א) בתחילת דבריו להחמיר בזה ושאל להקל מטעם ספק דרבנן לקולא, כיון דהוי דבר שיש לו מתירין ובזה אין אומרים ספק דרבנן לקולא. ע"ע בספר מעדני השולחן (שם אות ג). והמיקל לא הפסיד.

בזכות מה מתעשרים?

רבי דוד לייב סיפר: שמעתי פעם שיהודי ניגש לאדמו"ר הרב חיים מאיר הגר מויז'ניץ זיע"א (ה'אמרי חיים) וביקש ממנו ברכה לעשירות תוך כדי שהוא מנמק את בקשתו ואומר לרבי: "הלא פלוני העשיר (המפורסם בויז'ניץ) זכה לעשירות בזכות ברכתו של הרבי". מרן ה'אמרי חיים' השיב: "דע לך כי פלוני זכה לעשירות בגלל מצוות כיבוד אב ואם". רבי דוד לייב ביאר את דברי הרבי: אביו של אותו יהודי עשיר עבד לפרנסתו במלאכה שאינה לפי כבודו, אבל הוא לא רצה להתפטר למרות שמעסיקיו נתנו לו משכורת פעוטה. בנו שהיה אז איש אמיד (אבל עדיין לא עשיר) היה נותן כסף רב לאחראים כדי שבסוף החודש יתנו לאביו משכורת מכובדת כביכול שזה מגיע לו בגין עבודתו. בנוסף, מכיוון שאותו יהודי היה גר בסמוך לבית הוריו, לאחר פטירת אביו, למרות שכבר התחיל להתעשר, הוא נשאר לגור ממש ליד אימו בדירה עלובה כדי לכבד ולסעוד אותה שנים ארוכות. רק לאחר שנפטרה הרשה לעצמו לעבור לוויילה מפוארת כראוי לעושרו ויכולתו.

מצאנו מכתבים את הצינים עם פ"י ה"ז פ"צת קריאת ש"א י"פ"א?

ש"א י"פ"א ה' א"ל ק"ו ה' א"ח

סה"כ 1124

13 26 108 26 541 410

ל"ת א"ה ק"מ"ה א"צ"פ פ"א

סה"כ 1124

63 163 245 46 607

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחס' שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

יש לך תפילין ללא שימוש? אל תפספס הזדמנות לעשות בהם מצווה גדולה!!!
ארגון 'קשר של תפילין' ידאג לאסוף, לבדוק ולחדש את התפילין ולמסור למתחזקים ואנשי ביטחון שרוצים להניח. 0556773965

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה
מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,
חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084
כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחס' בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב דב העניך פדווא זצ"ל

הגאון הרב חנוך דב העניך הניך פדווא זצ"ל- נולד ב-כ' מנחם אב ה'תרס"ח (1908) בבוסק שבגליציה (כיום אוקראינה). נקרא על שם סביו, האדמו"ר רבי חנוך דב העניך מאיר מאלסק. כשהיה בן חמש פרצה מלחמת העולם הראשונה ומשפחתו היגרה לווינה, שם התחנך בת"ת בחצר הקודש של הרה"ק מהר"י מהוסיאטין זצוק"ל. כבר אז בלט על חבריו בני גילו בהתמדתו. עד מהרה נכנס ללמוד בישיבת 'הר המורה'.

בהמשך למד אצל הרב חיים פינטר מבוקאווסק. באותם הזמנים רבנים בעלי שם עברו לווינה ורבינו זכה לראות אותם וגם ללמוד מהם. למד בישיבות צעהלים ומטרסדורף. לאחר מכן למד בשטיבל של חסידי בעלזא בקרקוב. נסמך להוראה מהרב שמואל פירר אב בית דין קרוסנו. שימש כרב בית המדרש 'שומרי הדת' בווינה. לאחר נישואיו המשיך לשקוד על דלתי תורה וכבר אז כיהן כרב ומו"צ בעיר וינה.

בזמן שהגרמנים סיפחו את אוסטריה הם אסרו את רבינו והוא ישב בבית הסוהר כשנה עד ששוחרר בהשתדלות העסקנים בתנאי שיברח מיד מהמדינה. כך רבינו עם משפחתו הגיעו לארץ ישראל והתיישבו בירושלים כשהם חסרי כל. התמנה למו"ץ בעדה החרדית ולרב בשכונות בתי ראנד, בתי ברוידא ושכונת 'כנסת ישראל'. היה חסיד בעלזא. האדמו"ר רבי אהרן רוקח מבעלזא כיבד את רבינו ושלח אליו שאלות בהלכה. כשיסד הרב מטשעבין את ישיבת 'כוכב מיעקב' בירושלים, הוא קרא לרבינו לכהן כראש ישיבה. בצוק העתים במלחמת העולם השנייה החליף את שם משפחתו למשפחת אמו.

בשנת ה'תשט"ו (1955) מונה לאב בית דין התאחדות קהילות החרדים בלונדון, תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. שמו התפרסם בידיעותיו וגדלותו. מכל קצות הארץ שלחו אליו את ספיקותיהם בהלכה. היה נח לכל. ביתו היה פתוח לרווחה. ענוותן מופלא. נפטר ב-ט"ו אב ה'תש"ס (2000) בלונדון. חי כ-92 שנים. ארונו הועלה לירושלים והוא נקבר בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' אליעזר זאב טויבר (חסיד בעלזא ואלסק). **אימו:** מרת טויבא (בת ר' שמואל יוסף פדווא). **נשותיו:** מרת חנה גיטל (זיווג ראשון- בת ר' נפתלי גוטסמן, הגבאי של האדמו"ר רבי ישכר דב רוקח מבעלזא), מרת יהודית (זיווג שני- נכדת הרב הגאון יוסף חיים זוננפלד).

מילדי: מרת בריינא מאשא (נישאה לר' שלום פרידמן, דיין בהתאחדות קהילות החרדים בלונדון), הרב יוסף (דיין בהתאחדות קהילות החרדים בלונדון ורב בית המדרש 'חשב האפוד'), ר' משה חיים אפרים (ממלא מקומו בתפקיד אב בית דין התאחדות קהילות החרדים בלונדון), ר' יהושע העשיל (דיין ומו"ץ במנצ'סטר). **מרבותיו:** הגאונים רבי נפתלי צבי שמרלר, הרב אברהם מנחם הלוי שטיינברג, הרב מאיר אריע, הרב חיים פינטר מבוקאווסק, הרב שמואל פירר, הרב יוסף צבי דושינסקי, הרב דב בעריש וידנפלד (רבינו היה תלמידו המובהק), הרב שמשון אהרן פולונסקי. **מתלמידיו:** הגאון הרב אברהם יונה שוורץ מווינה. **מספריו:** **ישו"ת חשב האפוד- שלושה חלקים.**

הסופר ר' טוביה פריינד סיפר מעשה ששמע מפיו של גאב"ד לונדון, הגאון רבי אפרים פדווא ונאמן ביתו הרה"ח רבי אהרן ראנד, אשר זכה לשמש בקודש גם אצל אביו הגאב"ד הגאון רבי חנוך העניך פדווא זצוק"ל: היה יהודי שהיה ממקורביו של הגאב"ד רבי חנוך העניך זצ"ל שהתגורר בדירה נאה ומכובדת. בסמוך לדירתו גרה אלמנה שבורת לב וקשת רוח, שכמעט ולא היו לה קרובים וכך ישבה בביתה לבדה, גלמודה ושבורה.

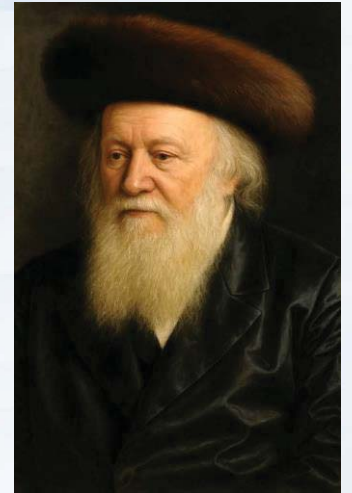
רעייתו של היהודי הרבתה להתעניין בשלומה של האלמנה. היא חיזקה את רוחה ואימצה את נפשה. בעת שבעלה הלך לכולל בשעות אחר הצהריים היא הקפידה לבקר אותה כל יום. בנוסף ביקרה אותה בלילי שבת ועוד. דא עקא, אותו יהודי ונוות ביתו לא זכו לזרע של קיימא. כבר עברו חמש שנים מחתונתם. הם דרשו ברופאים אך הללו לא מצאו סיבה רפואית לכך.

באחת הפעמים שאשתו ביקרה בביתה של השכנה, האלמנה סיפרה לה כמשיחה לפי תומה שהיא מאוד שמחה שהיא באה לבקר אותה, והדבר הרי מתאפשר בגלל שאין לה ילדים ולכן יש לה זמן רב פנוי. "אני מתפללת שלוש פעמים ביום שמצב זה ימשך עוד ועוד", האלמנה אמרה. האישה שמעה את הדברים והוכתה בתדהמה נוראה, היא באה הביתה בוכיה ולבעלה סיפרה את אשר שמעו אוזניה. "מי יודע, אולי זאת הסיבה שעדיין לא נושענו? אולי התפילות האלו של האלמנה הן המונעות מאתנו פרי בטן?".

הבעל תהה כששמע שאשתו רוצה לעבור דירה מסיבה זאת. אשתו לא ויתרה ולבסוף הוא הלך לרבינו כדי לשאול אותו מה לעשות. כשרבינו שמע את השאלה הוא השיב בנחרצות: "הקב"ה שומע תפילות אלמנות, בוודאי שאתה חייב לעבור משם דירה ויפה שעה אחת קודם". כשראה שהאברך מהסס ומנסה למצוא צידוקים לכך שהוא לא צריך למכור את הדירה הגאב"ד לונדון ציווה עליו בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים: "גש מיד למתווך ותחזור אלי עוד היום עם בשורה שמצאת דירה אחרת. היום! אל תדחה את זה אפילו ביום אחד!".

שעות אחדות לאחר מכן האברך הגיע והודיע לרבו שעשה כאשר ציווה אותו. הרב בירכו בחום ואהבה: "יהי רצון שתפקד בישועה בקרוב, ותזכה לראות בנים ובני בנים, משנה מקום משנה מזל". כעבור שנה מעת שעברו לדירה חדשה נושעו בזרע של קיימא.

הרב פריינד מספר: "כששמעתי את הסיפור מפיו של גאב"ד לונדון, אמרתי לו שזה הרי ממש 'מופת' של אביו זצ"ל". הרב השיב לי: "המתן קמעא ואספר לך מה הוא המופת האמיתי בסיפור הזה... ההמשך של הסיפור הוא שמאז אותו יום אבי מורי לקח את אותה אלמנה תחת חסותו במקום המשפחה שעברה דירה. הוא היה שולח את נוות ביתו, הלא היא אמי מורתי, שתפקוד את האלמנה בתמידות ותדאג לכל מחסורה כדי שחלילה לא יהיה קטרוג". (מעובד מתוך 'לקראת שבת')

כבוד הורים

מזכרתי כי עד לפני תקופה לא ארוכה, נהגתי לבקר את הורי פעם בשבוע או יותר. לאחרונה, עוד לפני שאיבדתי את המחברת, הפסקתי לבקר אותם.

מי יודע, אולי הקב"ה שולח לעורר אותי על הדבר הזה? הן הפסוק אומר על כיבוד הורים "לִמְעַן יֵיטֵב לָךְ" (דברים ה, טו), ומכלל הן לומדים גם לאו.

אם בזכות כיבוד הורים זוכים לכל מיני טובות, הרי שבהיעדר כיבוד הורים נלקחת הטובה ואין טוב אלא תורה! אולי האובדן של חידושי התורה בא, כדי להשיב אל ליבי כי עליי לחזור ולכבד את הורי כראוי?

כיוון שהגעתי למסקנה קמתי ועליתי לבית הורי. הם שמחו מאוד בביקורי, ואני חזרתי ואמרתי לעצמי כי מעכשיו אשתדל ביותר לכבד את הורי ולבקרם בתדירות גבוהה כמקודם.

מיד למחרת (!) אבי מתקשר אליי ושואל: "איבדת מחברת של חידושי תורה?" - "כן", השבתי. "למה לא סיפרת לי?", שאל. אמרתי שלא רציתי לצער אותו, ואז הוא סיפר לי איך התגלגלו העניינים.

בעל הרכב שאצלו שכחתי את השקית עם המחברת נהג לבקר את אביו מדי יום ביומו. באותה נסיעה בה הצטרפתי אליו הוא נסע לביקור היומי אצל אביו החולה.

אחרי שירדתי מהרכב הוא גילה את השקית שהשארתי. הוא ניסה לזהות את בעל המחברת שהיתה בשקית, אבל כמוכן לא הצליח, שכן לא השארתי לו שום רמז לשמי. הוא הביא את המחברת לאביו ושאל אותו אם יש לו רעיון איך להגיע למאבד. את המחברת הוא השאיר שם.

באחד הימים יהודי הגיע לבקר את האב ולקיים מצוות ביקור חולים. האב הראה לידיד את המחברת ושאל אותו אם יוכל לזהות את בעל המחברת.

האורח דפדף הלך ושוב, עד שגילה באחד הדפים, באותיות קטנות, שם משפחה. כיוון שהוא הכיר את אבי, הוא לקח איתו את המחברת והביא אותה לאבי, בשעה שישב בבית המדרש אחרי תפילת שחרית.

או אז זכיתי בטלפון המיוחל בו קיבלתי את הבשורה הטובה כי הָאֲבִידָה נמצאה. ראיתי בזה הארה מיוחדת מן השמיים, כי אכן זה היה התיקון שנדרש ממני.

הָאֲבִידָה התרחשה ברכב של מי שזוכה לכבד את אביו מדי יום, בעת הרפיון בכיבוד הורים נלקחה ממני הטובה, ועתה, משהתחזקתי - חזרה הטובה ברחמי שמיים, מיד למחרת הביקור החשוב אצל אבי שיחיה לאורך ימים טובים.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך העלון **'השגחה פרטית'**. יש בו כדי ללמד אותנו על החשיבות בכיבוד הורים. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

בוקר אחד בדרכי לישיבה בה אני מוסר שיעור עצרה לידי מכונית. בעל הרכב התעניין למחוז חפצי והציע באדיבות לקחת אותי לישיבה. הוא שמח לקיים בי מצוות הכנסת אורחים.

הנסיעה היתה נעימה. בסופה כבר הייתי לחוץ להגיע בזמן. מיהרתי לרדת מהרכב. **רק אחרי שנכנסתי לישיבה והסדר התחיל הבחנתי ששכחתי את השקית שלקחתי איתי.**

בשקית היה אוצר בלום: **מחברת של חידושי תורה שכתבתי בעמל במשך שלושים שנה!** אין לי ממנה שום העתק ואין כל אפשרות לשחזר אותה.

כל חידוש בה הוא חלק ממני. אני חייב למצוא אותה, אבל אין לי מושג איך. למרבה הצער לא השארתי כל סימן מזהה על המחברת. לא רשמתי את שמי, אם כן איך בעל הרכב יגיע אלי?

מדובר בְּאֲבִידָה שאין לה תמורה. אי אפשר לנחם אותי שאכתוב חידושים אחרים, כי אני צריך דווקא את החידושים האלה. שלושים שנה שהמחברת הולכת איתי, ועתה אנה אני בא? קשה לאמוד כמה שווה מחברת כזאת, שהרי "טוב לי תורת... מאלפי זהב וכסף".

בימים הבאים עשיתי סגולות שונות למציאת הָאֲבִידָה, תליתי פתקים בכל מיני מקומות הגיוניים יותר ופחות. את מירב המאמצים השקעתי בזיהוי בעל הרכב.

מכיוון שירדתי מהרכב באזור של חנויות, ביקשתי מבעלי החנויות שינסו לראות במצלמות האבטחה את הרכב ממנו ירדתי, ולראות את מספר הרישוי שלו.

היה מרגש לראות באיזו אכפתיות נענו בעלי החנויות לבקשתי. עם ישראל רחמנים בני רחמנים. הם התיישבו על המצלמות, אלא שהתוצאה היתה עגומה מבחינתי.

האחד אמר שבדיוק ביום זה המצלמה לא עבדה. אצל השני – בדיוק ברבע השעה הזאת המצלמה נחה. השלישי דווקא איתר את הדקות שבהן יצאתי מהרכב. ממש יכלו לראות איך אני מסתובב והולך, אבל את מספר הרישוי לא הצליחו לזהות.

המשכתי להתפלל ולצפות לישועה. החיפוש אחר המחברת היקרה הלך והתרחב ל"נחפשה דרכינו ונחקורה". בשעת ברכת המזון, בעת אמירת הרחמן, כיוונתי וביקשתי מבורא עולם שיראה לי מה עליי לתקן. הקב"ה האיר את עיניי.

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוך דב ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
ר' עולילאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	שני בת אסתר ע"ה	דוד בן חסיה ז"ל
חי יזי בן קלרה ז"ל	קסאנש בת דגיסו ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עשה ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
אורה בת נעמה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חוטמול בן רינה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל	נעימה בת שרה ע"ה	בתיה (מרדה) בת שמחה ע"ה	שרה גבריאלית בת נאוה ע"ה

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לחתום, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לזכות
רבי
אברהם
בן ר' יהואל
שיחי
ולכל
משפחתו
הצלחה רבה
ורוב נחת
מכל יוצאי
הלציו

שבת קודש טו מנחם אב תשפ"ה: ירושלים: 6:54 תל-אביב: 7:09 חיפה: 7:02 מוצאי שבת: ירושלים: 8:08 תל-אביב: 8:10 חיפה: 8:11 ר"ת: 8:45

פרשת ואתחנן

תפלה על הזולת

להתפלל ולבקש רחמים על הזקוקים לישועה!
נלמד מהפסוק: "ואתחנן אל ה'... לאמר" (פרק ג-כג)

ואמר חז"ל (במד"ר) מהו לאמר? אמר רבי עזריה לאמר לדורות שיהיו מתפללין בשעת הצרה שהרי משה אעפ"י שנאמר לו, לא תעבור את הירדן הזה התחיל מתחנן. ובמדרש תנחומא מובא: לימד משה את באי עולם שלא יאמר אדם הואיל וחולי שלי מסוכן ועשה דייתיקי וחילק כל אשר לו, לא יאמר הואיל שעשה דייתיקי לא יתפלל עוד, אלא יתפלל, שאין הקב"ה פוסל תפלת כל בריה וכו'.

על הפסוק "קחו עמכם דברים" (הושע יד) אמרו חז"ל (במדרש שמו"ר) אומר להם [הקב"ה] בכו והתפללו לפני ואני מקבל. אבותכם כשנשתעבדו במצרים לא בתפלה פדיתי אותם! בימי יהושע, לא בתפלה עשיתי להם ניסים! וכן אנשי ירושלים, אעפ"י שהכעיסוני, בשביל שבכו לפני ריחמתי עליהם וכו'.

ביאר הגר"ל חסמן זצ"ל (באור יהל - תצוה) שהפסוק מדבר בבני ישראל העניים בדעת ובמעשים טובים, ואף במצב כזה שפל אומר להם הקב"ה בכו והתפללו לפני ואני מקבל, ומעמיד את תפלתם בשווה עם תפלת יהושע ועם תפלת שמואל הנביא (עיי"ש) לומדים אנו מכאן כוחה העצום ורוממותה המופלאה של התפלה.

ולא רק זו, אלא אף זו: אף בשעה שמכעיסים לפניו יתברך, תפלתם נשמעת, כדאיתא: וכן אנשי ירושלים אעפ"י שהכעיסוני בשביל שבכו לפני ריחמתי עליהם. רואים עד כמה גדול ורב הוא כח התפלה.

ולא רק בתפלת כל ישראל מצאנו כן. אלא גם בתפלת היחיד כדברי חז"ל (מד"ר ויקרא פג-ב) עה"פ "כי לא בזה ולא שקץ ענות עני" - בנוהג שבעולם שני בני אדם נכנסו אצל הדיין, אחד עני ואחד עשיר, אצל מי הדיין הופך פניו, לא אצל העשיר! אבל כאן: "ולא הסתיר פניו ממנו ובשוועם אליו שמע..." [וכשם שלא בזה את תפלתו כך לא בזה את קרבנו].

ושאל הרב חסמן: למה שיבזה את תפלת העני, וכי יש אצל הקב"ה הבדל בין עשיר לעני? ומה מלמדינו הכתוב בזה? אלא בהכרח מדובר בעני בדעת ובמעשים וממילא גם תפלתו יבשה... ובכ"ז תפלתו מתקבלת! ועליו נאמר: "ולא הסתיר פניו ממנו ובשוועו אליו שמע". אבל תנאי גדול יש בזה: "בכו והתפללו לפני" לפני דווקא! דעו לפני מי אתם עומדים! עכ"ד.

ואמנם צריך להתמיד ולהפציר בתפלה, ותמיד מועילה התפלה ואינה שבה ריקם כדברי חז"ל (ברכות לב): "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל". וכן, "כל המאריך בתפלתו אין תפלתו חוזרת ריקם". ואמרו חז"ל (**מדרש שמואל פ"ד**): יש תפלה שמועלת מיד, ויש תפלה שמועלת לג' ימים ויש שמועלת לשלושים שנה. עיי"ש.

וכתב הגר"י קניבסקי-הסטייפלער זצ"ל (בספרו חיי עולם) כי בעיקר מה שנדמה לו לאדם שאינו נענה בתפלתו, אעפ"י שהתפלל על הדבר זמן רב, אינו נכון כלל! שהרי א"א לדעת היאך היה המצב אצלו אילו לא התפלל, שאולי אילו לא תפלתו היה ח"ו המצב גרוע יותר ויותר ותפלתו עשתה מחצה.

תפלה שהרקיעה שחקים...

כשפרצה מלחמת העולם הראשונה, היתה אז ישיבת מיר במקומה. והנה אירע שבראש השנה בעת שהתאספו כל בני הישיבה לתפלה בבית הכנסת הגדול במיר, הגיעו פתאום חיילים רוסיים וחיפשו בבתי הכנסיות "משתמטים" מהשירות בצבא.

סכנה איומה נשקפה לבני הישיבה, משום שאף אחד מהם לא התניצב לשירות, והיו עלולים כולם כאחד להלקח ישר לחזית. שקלו אז האם לא כדאי שבני הישיבה יתפזרו בין המתפללים המבוגרים בשאר בתי הכנסת כדי שלא לבלוט. כי אם יגיעו החיילים לבית הכנסת הגדול ויראו לפנייהם ציבור שלם של צעירים יפלו כל בני הישיבה בבת אחת לידיהם.

החליט אז המשגיח הגה"צ **רבי ירוחם ליבוביץ זצ"ל** שדוקא ישארו כולם במקום אחד ויתפללו מתוך בטחון בה' שיצילם. והעידו תלמידי הישיבה כי ההשראה העילאית ורעם התפלות באותה שנה הרקיעו שחקים... ולמרבה הפלא ערכו החיילים חיפושים בכל שאר בתי הכנסת ואילו על מפתן בית הכנסת הגדול בו התפללו בני הישיבה, לא דרכו כלל. ויהי לנס. **קו' "האדם ביקר"**

"וראשו מגיע השמימה"...

בתפלתו היה החזן **איש** מפליג במחשבתו לעולם אחר. מתרומם ומתנשא, עד כי חדל מלהרגיש בכל המתרחש סביבו, וכמעשה שהיה: פעם באחד מימי שנת תש"ו, התקיפו אנשי מחתרת עבריים בנשק חם את משטרת רמת גן.

החזן אע"פ עמד אז באמצע תפלתו, הדי התפוצצויות מקרוב, נשמעו בבירור בבית מדרשו. אך הוא לא קם ולא זע. בהמשך הפעולה נמלטו האנשים התוקפים דרך בני ברק וחלפו על פני "בבעת רוקח" בסמוך למעונו, כאשר אנשי צבא אנגלים דולקים אחריהם.

התרגשות וחרדה רבה, אחזו בכל המתפללים אתו. ניחוח של אבק שריפה תימר ועלה בנחירי האף. קולות נפץ החרידו את האויר. אולם החזן הוסיף לעמוד על מקומו תפוס שרעפים, שקוע כולו בתפלה, כמי שממתק עכשיו סוד שיח עם רוכב ערבות, ואשר עמידתו פה על הקרקע אינו אלא כסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה...

פאה"ד

עלון "איש לרעהו" פרשת ואתחנן הוקדש לעילוי נשמת האשה החשובה והצדקנית **מרת חיה פריימן ע"ה** בת הרה"ח ר' יהושע מרדכי זצ"ל

שיום היאהרצייט חל ביום יד' מנחם אב
ת.נ.צ.ב.ה.

הרב נפתלי אלימלך בן שרה: ב"ה יש שיפור בבריאות אך עדיין צריך תפילות לרפו"ש, יש"כ

מצוה חמורה זו של כיבוד אב ואם, נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך כאשר ציוך ה' אלוקיך למען יאריך ימך ולמען יטב לך" (פרק ה-טז) !

ואמרו חז"ל: כיבוד אב ואם הוא אחד מן הדברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, דכתיב ביה למען יאריך ימך ולמען יטב לך (קידושין מ.).

הרמב"ן ז"ל כותב בפירושו שמה שהכתוב הזהיר על כיבוד הורים, מפני שהם שותפים ליצירתו של האדם כמו הקב"ה. ותמה על כך **החתם סופר** (בספרו עה"ת) הרי מבואר בגמרא (עירובין יג.) נמנו וגמרו שנוח לו לאדם שלא נברא משנברא, והיאך יחזיק טובה להוריו על שהביאווהו לעולם.

אלא התשובה היא כפי שכבר ביארו התוספות (שם) במה דברים אמורים שנוח לאדם שלא נברא, זהו בסתם בני אדם, אבל עבדי ה' אשרי להם ולהורים. ועל כך מברכים אנו: "ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו".

יוצא לפי"ז, כי לאחר קבלת עול מלכות שמים בפסוק "אנכי ה' אלוקיך... לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני" וואחרי הפסוק "זכור את יום השבת לקדשו" שהיא אות בינינו לבוראינו, הרי אנו עבדים לה', וממילא נח לנו שנבראנו, ואז-עלנו לכבד את הורינו שהביאווהו לעולם הזה שעל ידו ננחל ונזכה לעולם הבא.

ידוע מה שמספרים חז"ל (קידושין לא.) על דמא בן נתינה שביקשו חכמים ממנו אבנים לאיפוד בשישים רבוא וכו' והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו שישן. ולא העיר אותו כדי לא לצער, ושילם הקב"ה שכרו שנולדה בעדרו פרה אדומה.

לאור זאת פסק **החיי אדם** (וכלל סז) שאם אביו ואמו ישנים ומפתח חנותו של הבן תחת ראשיהם, אסור להקיצם משנתם אף שיפסיד הרבה. אבל אם אביו יפסיד את הרווח אם לא יקיצו, מצוה להקיצו כי שמח בזה יותר.

על כך הקשה הגאון **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל (בספרו **דברות משה** קידושין-תקכז:) הרי רוב האבות יש להם הנאה ושמחה גדולה במה שירוויחו הבנים. אין הבדל בין אם הוא רווח שלהם או של בניהם, וא"כ, נמצא שאין שום ענין במה שהפסיד דמא בן נתינה הרבה ממון כדי שלא לצער את אביו, שהרי השמחה על הרווח היתה עדיפה לאביו מהנאת השינה, ומה ראו חז"ל לשבח, ועוד ללמוד לדינא שכך הוא החיוב, הרי אין בזה תועלת ואף לא מדת חסידות? וכ"ז תמוה אלמלא נדחוק שאביו של דמא לא היה שפוי בדעתו ולא היה מבין לשמוח מהרווח של בנו. אך א"כ היו צריכים חז"ל לציין זאת. ונשאר רבי משה בצ"ע.

"קודם עלי לשנות הלכות כיבוד אב..."

שאלת עגונה סבוכה הובאה לפני כ"ק האדמו"ר משינאווא - **רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם** זצ"ל. ביקש להוועץ באביו הגאון **רבי חיים מצאנז** זצ"ל. קבע לו אביו שעה לדון בענין.

ביקש רבי יחזקאל להכין עצמו לדיון כדבעי. לכן ביקש מהגבאי שיביא לו שולחן ערוך "יורה דעה"... תמה הגבאי: "הרי הלכות עגונות נידונות בשולחן ערוך "אבן העזר" אולי טעות היא..."

השיב לו רבי יחזקאל: "לא טעית! ביקשתי חלק "יורה דעה" משום שעלי לשנות הלכות כיבוד אב קודם בואי לדון ולהתווכח עם אבי בדברי הלכה!" **באהלי צדיקים**

"תענית כדי לכפר על הצער..."

פעם הבחינו ידידיו של הצדיק **רבי רפאל ברוך טולידאנו** זצ"ל שישב עמם בסעודת מצוה, כי אינו טועם מאומה. שאלוהו: מדוע אינך אוכל והלא סעודת מצוה היא?"

השיב להם: "שרוי אני היום בתענית!" לאחר שהפצירו בו לגלות להם סיבת התענית, סיפר להם את העובדה שאירעה עמו:

"אתמול שהיתי עם אבא בבית הדין. והנה לפתע אחד מבעלי הדין שאבי פסק לחובתו, החל מתווכח עמו בחרי-אף כדי להוכיח צידקתו. בלהט הויכוח השתמש הלה במילים בוטות ופגע בכבודו של אבא.

"לא יכולתי לחשות ולראות בבזיונו של אבא, ולכן הוכחתי את הלה על פניו. ואולם אבי לא הסכים עם תוכחתי והצטער מאוד על שהעלבתי אותו. לאחר שעזבתי את בית הדין, גזרתי על עצמי תענית כדי לכפר על הצער הרב שגרמתי לאבא."

ביקוד החמה

האם "כיבוד אב" קודם לכיבוד כהן?

נשאל הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל: כשיש אפשרות לכבד בדבר-מה את אביו או את הכהן את מי מהם להעדיף? והשיב: "אביו קודם!" נשאל שוב: והלא הוא ואביו חייבים בכבוד הכהן? והשיב: כיבוד אב הוא כפיקוח נפש שנאמר "כבד את אביך... למען יאריך ימך" ואין מקרא יצא מדי פשוטו". **רבי חיים**

"לא תחמוד... ולא תתאוה"

להסתפק ולשמוח בחלקו ולא לחמוד ולהתאוות את של חברו !

נלמד מהפסוק: "ולא תחמוד... ולא תתאוה בית רעך שדהו... וכל אשר לרעך" (פרק ה-יח) וכתב רש"י: "ולא תתאוה" - לא תירוג אף הוא לשון חמדה כמו: "נחמד למראה" (בראשית ב) דמתרגמין דמרגג למחזי. עכ"ל. ומשמע דרש"י סבירא ליה ש"לא תחמוד" [האמור בפרשת יתרו] ו"לא תתאוה" [האמור כאן] לאו אחד הם. וכן הוכיח הסמ"ג. ואולם במכילתא אמרו: נאמר כאן [בפרשת יתרו] "לא תחמוד" ולהלן [בפרשת ואתחנן] הוא אומר "ולא תתאוה" לחייב על התאוה בפני עצמה ועל החימוד בפני עצמו. ומה החילוק ביניהם? ביאר הרמב"ם: אם ראה דבר יפה אצל חברו והתאוה בו במחשבתו, עבר ב"לא תתאוה" ואם פועל אצל חברו שימכרנה לו וכדומה, עבר ב"לא תחמוד" (ספר המצוות - לאוין רס"ו)

בספר "יד המלך" (פ"א מגזילה הל' ט) נסתפק בלאו ד"לא תחמוד", היאך הדין באופן שהפציר בחברו על חפץ שאין בו שוה פרוטה ולקחו ממנו, האם עובר בזה על לאו דלא תחמוד או לא?

ואף שבלאו "לא תגזול" עובר על איסור גם בפחות משהו פרוטה, אבל אינו בתורת השבה, זה משום ששיערו חז"ל שהנגזל מוחל וכאילו השיב, מה שאין כן בלאו דלא תחמוד. הבעיה היא בהפצרה שעינו רעה בשל אחרים ובזה אין חילוק בין פרוטה לפחות משהו פרוטה ומחילת הבעלים לא תועיל לבטל את הלאו ד"לא תחמוד".

מהו השיעור של הפצרה וחמדה אסורה? מסופר על 'בעל שמחה' שחיפש דירה פנויה ליום השבת אצל שכניו בשביל אורחיו. נכנס למעונו של **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל ושאל: "אין לי ספק שאם נפציר באחד השכנים, יסכים לפנות לנו את דירתו. האם אין בכך איסור "לא תחמוד" כפי שכתב הרמב"ם (פ"א מגזילה ה"ט) שהחמוד בית חברו והפציר בו עד שלקחו ממנו עובר בלאו זה?

השיב הרב אלישיב: "לבקש פעמיים מותר, יותר מזה הוא בגדר הפצרה אסורה!"

הוזהרנו שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "את ה' אלוקיך תירא" (פרק ו-יג)

ואמרו חז"ל: שמעון העמסוני, ואמרי לה נחמיה העמסוני, היה דורש כל אתין שבתורה, כיוון שהגיע ל"את ה' אלוקיך תירא" פירש... עד שבא רבי עקיבא ולימד: "את ה' אלוקיך תירא" – לרבות תלמידי חכמים (פסחים כב: ב"ק מא. קידושין נז.). וכתב בעל הטורים: "תירא" בגימטריה "תלמידי חכמים". ואמרו חז"ל (סנהדרין צט:): מיהו אפיקורס? זה המבזה תלמיד חכם. והמבזה תלמיד חכם הריהו מבזה דבר ה' ואין לו חלק לעולם הבא. וכן אמרו חז"ל (שבת קיט:): לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים.

מדוע לא זיכה הקב"ה את שמעון העמסוני בדרשה זו שדרש רבי עקיבא? מספר ביאורים נאמרו על כך: (א) **הבן יהוידע** תירץ שזיכו את רבי עקיבא בדרשה זו כדי לתקן על מה שאמר בהיותו עם הארץ: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור".

(ב) **הכתב סופר** ביאר, לפי שלא עלתה על דעת שמעון העמסוני שיש צורך בכך, כי זה פשוט שצריך לירא מת"ח שכל ימיהם מקודשים לתורה ועבודה ה'. לא כן רבי עקיבא שהיה ע"ה ארבעים שנה ומתוך זה אמר מי יתן לי ת"ח וכו' הבין מנסינו שצריך פסוק לרבות גם ת"ח על כן מצא לנכון לדרוש זאת בפסוק.

(ג) **המהר"ם מלובלין** זצ"ל (בספרו **אמרי דעת** – עקב) תירץ עפ"י **רמב"ם** (פ"א מדעות ה"ה) שאמר שהאדם צריך ללכת במדותיו בדרך הממוצעת אך אם הקצין להכשל בדרך שלילית צריך כתשובת המשקל, קודם כל לדרך הקיצוני שכנגדה. ור"ע שהיה ע"ה ואמר מי יתן לי וכו' שב על כך בתשובה ע"י אהבה ויראה קיצונים מת"ח ומתוך זה דרש את הפסוק בהתאם.

(ד) **יתכן** לבאר באופן נוסף, כי מי שמכיר בערך החכמים ויודע עד כמה תורתם מגינה על כל העולם ואשר רק בזכות עמלם בתורה יתכן שלום ובטחון בארץ כהבטחת התורה [ואם בכ"ז רואים מלחמות ואסונות בארץ, זה בגלל שהם רק מיעוט, ואילו הרוב משתמטים מחובתם לבורא עולם] וממילא חייב כל אדם להכיר להם טובה ולא להיות כפוי טובה. ולכן רבי עקיבא מתוך נסיונו, חשש מאוד שאלה שלא לומדים תורה לא יבינו את ערכה וינסו להפריע ולפגוע בת"ח לומדי התורה ובכך לסכן את כל הישוב. לכן ראה חובה לדרוש את הפסוק לירא מת"ח.

כי על כן, יש לדעת שביזוי תלמידי חכמים מתחיל בכך שלא מעריכים מספיק את סגולות התורה, וממילא לא מחשיבים את יקרת מעלתם של אלו שגדשו עצמם בחכמת התורה, והמצב הלך ומתדרדר עד שהריקים והפוחזים מבטלים כליל את מעלתם היחודית כעפרא דארעא, ואמנם ההתחלה היא ביזוי תלמידי חכמים, אך ההמשך, ביזוי גדולי התורה, זקני הדור עיני העדה, ודעתם אינה נחשבת ח"ו ומכאן הדרך קצרה לפעור פיהם בדברי גידוף ונאצה רח"ל כקללת הנביא ישעיהו "יראהו נער בזקן והנקלה בנכבד".

ידועים דברי חז"ל (בגמרא מכות כג:) כמה "טפשים" האנשים שקמים מפני ספר תורה ולא מפני ת"ח גדול. והקשה הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל: אם אותם אנשים מכבדים את התורה על כל הכתוב בה ולכן קמים בפניה, הרי כתוב בה "והדרת פני זקן" ודרשו חז"ל "זקן שקנה חכמה" ואם אינם מאמינים בדרשה זו ח"ו, הכל כופרים הם בתורה שבע"פ וראויים להקרא "רשעים" ולא "טיפשים"?

וביאר רש"י, כי אותם אנשים יודעים שחכמי התורה מורים לעם המצוות וההלכות, אבל עצם גדולתם שדבקים בה' ובקדושת התורה זה למעלה מהשגתם. נמצא שהקימה בפני החכמים, מלבד הד"א שיש בזה לכבד ולהוקיר את החכמים, יש גם לקום מפני היראה מהם כדרשת חז"ל לרבות ת"ח שמוראם כמורא שמים.

וזה שאמרו חז"ל כמה טיפשים האנשים שקמים מפני ספר תורה מפני היראה, כך צריך להיות ביחס לאיש התורה שהוא בבחינת תורה וקדושתו כקדושת "ס"ת" לקום בפניו מחובת היראה של "מורא רבך כמורא שמים".

"הוי זהיר בגחלתך"...

ביום המהפכה הבולשביסטית (תרע"ח) אסרו על הלימודים בישיבת וואלוז'ין! אך הגאון **רבי רפאל שפירא** זצ"ל (אב"ד ור"מ וואלוז'ין) החליט שהוא יבוא בכל זאת באותו יום לישיבה מתוך השערה שיהיה דרך ארץ מפניו ולא יפריעו לו בלימודו. ואכן הוא ישב בישיבה כל היום והוא ולמד בשקידה.

אמנם לא כאשר חשב כן היה. לפתע נכנס צעיר יהודי לישיבה ופקד עליו לעזוב את המקום. ומכיון שהדבר היה כרוך בפיקוח נפש, לא סירב לו רבי רפאל אלא עזב את הישיבה.

למחרת היום נסע אותו צעיר באוניה, ובדרך נסיעתו החלה סערה גדולה בים והאניה טבעה. ומת הצעיר הלז. לאחר זמן-מה הגיעה אימו של הצעיר ההוא לפני רבי רפאל וסיפרה לו בחרדה, כי בנה שטבע בים אינו נותן לה מנוחה. הוא בא אליה בחלום כבר מספר פעמים ומבקש ממנה שתלך לבקש מחילה בשמו מרבי רפאל על אותו מעשה שפגע בו.

"ישורון" חלק יב

הודעה תקיפה למען כבוד התורה...

פעם נודע להגרי"ז **סולובייצ'יק** זצ"ל על אנשים מאחת הקבוצות ה"קנאיות" בירושלים שפעלו למחות כנגד מה שהיה נחשב בעיניהם כ"פירצה". ועל כן החליטו להדפיס כרוזים ברחובה של עיר כנגד אחד מהפעולות אותם נקט **החזון איש** להעמדת הדת על תילה.

שיגר להם הגרי"ז הודעה תקיפה ונחרצת, כי באם המודעות מסוג זה יפורסמו ברחובות ירושלים הרי שבו ביום יעזוב הוא את העיר לתמיד, באשר אינו יכול להתגורר בעיר שבה בחסות הקנאות מתבזה כבוד התורה באופן שכזה. [ואכן איום זה של הגרי"ז פעל את פעולתו].

הרב מבריסק ח"ג

על כבוד תלמיד חכם...

הגיעו פעם עסקנים לפני הגאון **רבי שלמה זלמן אויערבאך** זצ"ל וביקשו ממנו היתר לצאת נגד אחד האישים התורניים המקיים בתפלתו הנהגה מסויימת שהיא לכאורה נגד ההלכה.

השיב להם רש"י "שימו לב כיצד נראת ברכת המזון שלו. וכן להקפדותיו ביתר דיני התורה. האם מצאתם בו עבירה כלשהי נוספת? חזרו לשאלו: מה הקשר בין זה ובין בקשתם לצאת נגד האישיות ההיא?"

הסביר להם רש"י: הרי חז"ל קבעו לנו חוק בל יעבור, שעבירה גררת עבירה, ואם המעשים שלו בענין התפלה היו בגדר עבירה, היה צריך להגרר לעבירות נוספות, ואם אנחנו רואים בעינינו שמדובר בצדיק גדול, סימן שגם בהנהגה המסויימת שנוהג בתפלותיו אין פגם...

חוברת קול ברמה

החטא ותיקונו...

מעשה שנכנס אדם למעונו של הגאון **רבי חיים קניבסקי** זצ"ל וביקש להתפלל על אביו שגילו אצלו את המחלה הנוראה רח"ל. והנה באותה שעה ישב בחדרו של רבי חיים הגאון **רבי חיים קרייזוויט** זצ"ל (גאב"ד אנטוורפן), וביקש מרבי חיים רשות להשיב במקומו. הוא יעץ לבן המודאג שאם רוצה שאביו יבריא עליו להדפיס את ספרי **שו"ת שואל ומשיב** של הגרי"ש **נתנזון** זצ"ל.

כשיצא הבן, שאל רבי חיים את הרב קרייזוויט מדוע יעץ לבן דוקא את העצה הזו? והשיב: מכיר אני את האבא החולה, ושמעתי פעם דיבר בגנותו של בעל ה"שואל ומשיב" וחשבתי אולי זו סיבת מחלתו שהרי "המלעג" על דברי חכמים אין תרופה למכתו" ואולי בזה שידפיס הספרים יתוקן חטאו ויתרפא.

הבן שקיבל את העצה, התאמץ להדפיס את ספרי שואל ומשיב לזכות אביו, ואכן תוך זמן קצר הבריא אביו לגמרי.

הלמות עמלים – ח"ב

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

המסר שהדהד מול עיני בבית הרפואה! / הרב נפתלי וינברג

פתאום הוא מרגיש נשיקה ביד. היה זה צעיר לא מוכר שהציע לו עזרה בהעלאת המוצרים הביתה. הוא העיף מבט בצעיר והגיע למסקנה שמדובר בנרקומן. החליט להתפטר ממנו על המקום, והראה לו את הדרך... הצעיר לא התעקש ופשוט הלך לדרכו. נכלס.

הקוראים הנכבדים בטח הבחינו בשבועות האחרונים, ששמי הזכר לתפילה מעל דפי העלון. ברוך השם חזרתי מבית הרפואה ואני מודה לכל אחד ואחד שהשתדל להתפלל עלי. יבורכו כולם מפי עליון בבריות גופא ונהורא מעליא!

* * *

מיד לאחר מכן חלה נהג המונית עד שהגיע לבית החולים לעבור ניתוח.

כאן היה לו זמן לחשוב על הא ועל דא, ואז קפצה לו בראש המחשבה שאולי הצורה בה התייחס לצעיר לא הייתה מוצדקת. אולי היה עליו לאפשר לצעיר לעזור לו על החבילות, וגם לצייד אותו ב"טיפ" לאחר שיסיים את העבודה הקטנה.

אבל לך תחפש אותו!! מי מכיר? מי יודע?

הסיפור לא נתן לו מנוח משך כל תקופת האשפוז שלו. חלפו כמה ימים ובני משפחתו סיפרו לו בשמחה שהבחור נמצא! מסתבר שהם עברו על מצלמות האבטחה הממוקמות ברחוב מגוריו, ובעזרת התמונות הצליחו להצליב מידע ולהגיע אליו.

ואכן לא היה מדובר בנרקומן!

כי אם בבחור מסכן.

הוא נקלע למקום בשעה שנהג המונית פרק את חבילותיו, ובאמת ובתמים התכוון לעזור. אולי גם התכוון לקבל טיפ קטן - אבל זו בוודאי לא עוולה.

על מנת לפצות את הצעיר הציעה לו המשפחה, בשליחות האב - שעדיין שהה בבית החולים - לפנות לחנות מסוימת ולרכוש שם דברים "על חשבון הברון" - - -

* * *

מה ההגדרה של אדם זה?

אני מציע בשלב זה להשאיר בצד את כל ההגדרות! לא כל כך משנה לי עכשיו אם הוא בהגדרה של "מאמין" כאשר את אמונתו בקל אחד הוא לא יונק מהיהדות, ואין לי נפקא מינה כעת אם הוא "חסיד אומות העולם" או לא.

הוצאתי מהסיפור הזה מסר אחד שניצב מול עיני: **לעולם, אבל לעולם, אל תשפוט אדם לפי מראה חיצוני מטעה!!!**

במהלך אשפוזי עברתי ניתוח. לאחר הניתוח הועברתי לחדר במחלקה להחלמה. בחדר הייתה מיטה נוספת, ריקה. למחרת הביאו חולה נוסף לאותה מיטה. כיון שנכנס החולה לחדר והבחין בי, בירך אותי בכל הברכות שבעולם לרפואה והצלחה!

מחמם את הלב.

הוא גם אושפז לצורך ניתוח בטן, ועשה רושם של אדם בגיל 70 לערך.

הבחנתי שאין כיפה לראשו, אז הנחתי שמדובר ביהודי שעדיין לא מקיים תורה ומצוות. מה שכן, הוא דיבר על "אלוקים אחד".

חלפו דקות ספורות וקבוצה של ערבים נכנסה לחדר. ברגע הראשון לא הבנתי מה הם מחפשים פה, אבל הם ניגשו אליו ושוחחו בערבית. למרבה ההפתעה הוא ענה להם בערבית. ופתאום אני קולט: הוא בכלל ערבי!

זה היה מפתיע כי העברית שלו הייתה רהוטה, ללא מבטא זר (אפילו יותר מהעברית שלי... למרות שעליתי מחו"ל לארץ ישראל כבר לפני עשרות רבות של שנים).

בהמשך גם נכנסה אשתו לחדר, עם כיסוי הראש הישמעאלי האופייני.

קלטתי שמדובר לא ביהודי, אבל אולי בסוג של חסיד אומות העולם או משהו כזה. אדם עם ערכים ואיכות. אך מעבר לכך לא ידעתי כלום.

* * *

בימים הקרובים התוודעתי לסיפור שהתרחש איתו.

הוא מתגורר באחת השכונות הערביות של ירושלים רבתי, ועובד כנהג-מונית בעיר.

ערב אחד חזר הביתה אחרי יום עבודה סטנדרטי. היו לו בתא מטען חבילות של קניות שהיה צריך להעלות אותם הביתה. החנה את המונית, פתח את ה"בגאז" והחל להוציא דברים.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

קוראים יקרים: אנא אפשרו לנו להמשיך ולהגביר את הפעת המידות הטובות בעם ישראל לתרומות: 02-5671812 0542538581 אפשר לתרום גם בכרטיס אשראי

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורגמו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 1227

פרשת ואתחנן נחמו – ט"ו מנחם אב תשפ"ה – נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

תורה מלשון הוראה הוראות למעשה על פי השל"ה הקדוש

"מה לנו לחפש אחר תוכחת מוסר, הלוא הפרשה כולה וכן כל הפרשיות של משנה תורה, כולם מלאים מתוכחות מוסר ומקיים החוקים והמשפטים והמצוות" (השל"ה הקדוש)

הוראה למעשה

ה אדם מצווה שלא לסור ימין ושמאל (מהתורה) ולירא ולאהוב את ה' אלוהיו.

המקור בפרשה: "ושמרתם ועשיתם". ושמרתם – זו משנה ועשיתם – זה מעשה, דהיינו ללמוד וללמד, לשמור ולעשות.

הוראה למעשה

האדם צריך ללמוד הכל (בתורה) וכל ענין שלומד ילמדנו יפה עד שיבינו היטב על בוריו ולא יהיה לו ספק בהבנתו.

המקור בפרשה: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. מצינו שמשה רבינו עליו השלום בעצמו כשהיה מסופק בהבנת הענין, היה שואל מה' יתברך שיסביר לו, כי כך מפרש מדרש אבותינו ז"ל את הפסוק "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר", כי ישנה קושיה: מה זה לאמר?

למי יאמר ה'? אלא שב"אתחנן" דימה משה שהותר לו הנדר (שלא יכנס לארץ ישראל) ורצה להתבונן למפרע בשבועה של "לכן לא תבאו". הרי שמשה רבינו טען שביקש להבין הדבר לבוריו. ומה יעשה הדיט כמונו בקל וחומר שעל בינתו לא ישען, יעשה לו רב ומחוייב ללמוד ולחזור על לימודו תמיד עד שיהיה ברור לו. וכן כתוב: "ושננתם" היינו שיהא שנון בפיו (כמבואר גם במסכת קידושין ל, א)

הוראה למעשה

האדם צריך להיות תמיד דבוק בה' יתברך.

המקור בפרשה: "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד." ואפילו כשעוסק בצרכים הגופניים ההכרחיים, לא יזוז מהדבקות. ולדוגמא: כשעוסק במשא ומתן יחשוב: הנני עוסק בעסק זה ואקווה שה' יתברך שהוא הנותן, ובזה אעשה מצווה, אפרנס אותי ואת אשתי ובניי בכדי שהכל יכוון לעבודת ה' יתברך ואוציא מעות לצדקה ולתלמוד תורה וכיוצא בזה. וכן כשאוכל או הולך לישון, יכוון בזה שיהיה גופו חזק לעסוק בתורה ולקיים מצוות וכן כל כיוצא בזה. נמצא כל חיי

האדם הוא דבוק תמיד בה' יתברך, אם הוא הולך בדרך זה ואז הוא זוכה בדביקות הנצחית בויתברך בו יתברך

הוראה למעשה

האדם מחוייב להחדיר את אהבת ה' בליבות בני האדם.

דבר זה צריך להעשות על ידו בשתי דרכים: א. על ידי שיתנהג בדרך טובה בין אדם למקום ובין אדם לחברו ואז יקויים בו הכתוב: "ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלוהים ואדם". ב. באמצעות הליכה בדרכו של אברהם אבינו שנאמר אודותיו: "ואת הנפש אשר עשו בחרן" – האכיל והשקה כל עובר ושב בכדי שיאמרו הבריות: ברוך א–ל עולם שאכלנו משלו. התנהגותו זו של אברהם אבינו צריכה להיות הוראה גדולה עבורנו וכפי שנאמר: "מעשה אבות סימן לבנים", כי הרי אברהם לא היה מצווה לעשות כן ובכל אופן כאמור לעיל הוא קירב את הבריות להקב"ה. ומכאן שכל שכן אנו צריכים לעשות מעשה זה, שהרי כלנו ערבים זה לזה על ידי כריתת הברית, (כמבואר במסכת סוטה דף ל"ז ע"ב).

המקור בפרשה: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך."

נקי הדעת שבירושלים

השיעור הוותיק בירושלים

"במשך כל היום אני מדדה את רגליי בין בתי הכנסיות של ירושלים בכדי לזכות יהודים לסייע לי לכסות את ההוצאות הכרוכות בהחזקת השיעור הזה" הוא השיב. "כמו כן ייסדתי לפני כעשרים שנה ארגון של אמירת "שיר השירים" על ידי תינוקות של בית רבן. בכל ערב שבת מתאספים צאן הקדשים בשכונות רבות בירושלים ובסביבתה וקוראים בהתלהבות ובכוונה את שיר השירים שנאמר עליו שהוא קודש קודשים. בתום אמירת הפרקים, מזכירים שמות לרפואה, לזיווגים ולהצלחה. התרומות הללו שתורמים לארגון הזה, מסייעות לי גם בסייעתא דשמיא לתמוך בלומדי השיעור היומי." פתחנו את השורות הללו בשאלה שהפנה הרב אלישיב זצ"ל למייסד השיעור – מה הוא הסוד שבעטיו משתתפים יהודים רבים בשיעור? התשובה שרבי יוסף שוורץ זצ"ל השיב הייתה: "מידי ערב אני מחמם דוד מים שמוסק באמצעות נפט ולאחר שהמים רותחים, אני מכין מהם כוסות תה חמים שאותן אני מגיש ללומדים. כנראה שכוס התה המהביל הזה הינו אחת הסיבות לריבוי המשתתפים בשיעור" הוא סיים לומר כשחיוך קל נסוך על שפתיים.

הרה"ח רבי אברהם מאיר שוורץ שליט"א נראה בשוק מאה שערים

כשפגשתיו ב"שטיבלאך" של מאה שערים.

מה הוא סוד ההצלחה של השיעור של אשר בעטיו משתתפים בו כל כך הרבה אנשים?"

את השאלה הזאת שאל לפני כשישים שנה מרן הגאון האדיר הרב אלישיב זצ"ל את הגה"ח הרב יוסף שוורץ זצ"ל. היה זה על רקע העובדה שהרב שוורץ זצ"ל ארגן שיעור יומי ב"שטיבלאך" של שכונת מאה שערים.

המגיד הראשון של השיעור היה הגאון רבי יוסף סלנט זצ"ל. בשבתות היה מגיש את השיעור הגאון רבי אברהם גולדברג זצ"ל אביו של מורי הדיין הגאון רבי זלמן נחמיה זצ"ל. שנים לאחר מכן החל להגיש את השיעור הגה"ח רבי משה הולצברג זצ"ל (שכונה ר' מוישה מראש פינה).

בתחילה למדו בשיעור לשמה ושלא על מנת לקבל פרס ואולם לפני כארבעים שנה כשהחל הרה"ח ר' אברהם מאיר שיחי' בנו של הרב שוורץ לנהל את השיעור, הוא החל להעניק משכורת ללומדים בכדי שיקויים המאמר "מצוה וומתן שכרה בצידה".

"מנין אתה משיג את התקציב עבור המשכורת למשתתפי השיעור" שאלתי אותו השבוע

העלון יוצא לאור לעילוי נשמת 1400 הנרצחים, להשבת השבויים בשלום, לרפואת הפצועים ולשמירת עם ישראל מכל פגע

שאלות קצרות ותשובות בצינן על הפרשה:

1. מה הקשר בין סוף הפרשה הקודמת לתחילת פרשתנו?

תשובה: ניתן לומר שהמסר מסוף הפרשה הקודמת לתחילת פרשתנו הוא שבזכות שנתחנן אל ה', לא נירא כי ה' ילחם עבורנו. תירוץ נוסף: פרשת "דברים" מסתיימת בפסוק "לא תראום כי ה' אלוהיכם הוא הנלחם לכם." ואילו פרשתנו נפתחת בפסוק: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר." מכאן מובן שכאשר ה' נלחם בעבורנו, עלינו להתחנן לפניו בעת ההיא שישלם את המלחמה כנגד אויבנו ועל ידי כך נזכה לשבת בבטחה ובשלום בארץ ישראל (שהרי המילה "ואתחנן" עוסקת בבקשתו של משה רבנו להכניס לארץ ישראל).

2. מדוע שלאחר שבפסוק הראשון משה פותח בתפילה "ואתחנן", הוא רק בפסוק השלישי מבטא את תוכן בקשתו – להכניס לארץ?

תשובה: הפסוק השני שמפריד בין הפסוק הראשון שבו משה מתפלל לבין הפסוק השלישי שבו הוא מבטא את תוכן תפילתו, פותח במילים "ה' אלוהיכם." רש"י מפרש את המילים הללו כך: "רחום בדין." ומכאן שמשה רבינו מבקש ללמדנו כלל בכל הנוגע לאופן שבו עלינו להתפלל לה' יתברך: לפני שאנחנו מבטאים את תוכן בקשתנו בתפילה, עלינו לשבח את ה' יתברך שהוא "רחום בדין" וזה יעורר אצלו את הרצון להיענות לבקשתנו (ואכן חז"ל מספרים שאילו משה היה מתפלל עוד תפילה אחת מעבר לחמש מאות וחמש עשרה התפילות שהוא התפלל כגימטריא של "ואתחנן", ה' כביכול היה חייב להיענות לתפילתו).

3. מה המשמעות שהפסוק השני בפרשתנו פותח ב"א" ומסתיים ב"כף" ויש בו כ"א אותיות?

תשובה: בעל הטורים שואל את השאלה הזאת והוא מתרץ: "זה כנגד הפסוק בתהלים (פרק ע"ג, א) אך טוב לישראל" (זאת אומרת שהמלה "אך" שפותחת את הפסוק הזה יש בה את האותיות "כ" ו"א"). ניתן לפרש את דבריו אלה של "בעל הטורים" באופן הבא: הסיבה שה' לא נענה לבקשתו של משה להיכנס לארץ, הייתה "אך טוב לישראל" כי בכך הם שרדו ונשארו בחיים. פירוש זה מתבסס על פירושו של חז"ל שאמרו שאילו משה רבינו נכנס לארץ ישראל, היה בונה את בית המקדש ואז ה' לא היה מטיל את כעסו על עצמים ואבנים אלא על עם ישראל. ובשל העובדה שרצונו האמיתי של משה היה שיהיה "אך טוב לישראל", ה' בעצם מילא את רצונו בזה שלא נענה לתפילתו שייכנס לארץ ישראל.

נא". ועל זה השיב משה: "יאבד משה ואלף כמוהו ואל יאבד אחד מישראל". שמשה רבנו עליו השלום רואה תמיד הטוב הצפון בישראל ומוסר נפשו עליהם.

כי לא תעבר את הירדן (ג, כז)

במדרש (הובא בס' ישמח משה): "בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה לא תעבר את הירדן, אמר משה יחי ראובן ואל ימות".

אפשר לפרש, על ידי שראובן וגד לקחו נחלתם מעבר הירדן נעשה המקום בחינת ארץ ישראל. ולפי זה אתי שפיר, כיון שמשה שמע שלא יכנס לארץ ישראל ויקבר בחוצה לארץ, שמח משה מזה שעל ידי ראובן וגד נעשה שם גם כן בחינת ארץ ישראל.

עוד אופן על הנ"ל אפשר לפרש, שאף על פי ששמע מהקדוש ברוך הוא "לא תעבר את הירדן", לא היה חס ושלום טינא בלבו על בני ישראל שהם גרמו לו זה, כמו שכתוב (דברים א, לז) "גם בי התאנף ה' בגללכם" וגו'. לזה אמר, לא די שלא שנא אותם אלא עוד ברכם, וזהו יחי ראובן וגו' הינו שברך את כל ישראל.

וידעת היום וגו' (ד, לט)

לכאורה צריך להבין, הלא כבר אמר מקודם "אתה הראת לדעת" וגו' "אין עוד מלבדו", ומה צריך עוד צווי על זה.

אפשר לפרש על פי דברי ה"ישמח משה" (ואתחנן, על הפסוק "אתה הראת"), ש"אין עוד מלבדו" פרושו, שאין עוד שליט ותקיף ומושל רק הוא יתברך. מה שאין כן "אין עוד" פרושו, שאין שום מציאות זולתו יתברך (עין בתניא חלק ב באריכות, וכן מבואר בשל"ה הקדוש במאמר ראשון שבעשרה מאמרות שלו), זהו תוכן דבריו.

לפי זה יובן, ש"אתה הראת" פרושו שנראה ונתגלה להם שאין עוד מלבדו. מה שאין כן "וידעת היום" שהוא לשון צווי, אמר "אין עוד", שידעו האמת שהכל אין ואפס נגדו יתברך כנ"ל.

ואתה תדבר אלינו (ה, כד)

פרש רש"י: "התשתם את כחי כנקבה וכו', וכי לא יפה לכם ללמד מפי הגבורה ולא ללמד ממני". וקשה לכאורה, הרי הקדוש ברוך הוא אמר (שם, כה ז) "היטיבו כל אשר דברו?"

אפשר לתרץ, דכונת הקדוש ברוך הוא במאמרו היטיבו אשר דברו, דכשומעים ממשה כאלו שומעים מפי הגבורה, דשכינה מדברת מתוך גורנו של משה.

אבל משה שהיה עניו מכל האדם לא החזיק טיבותא לנפשיה, בשביל זה אמר להם, "וכי לא יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ממני."

הסמיכות של סוף הפרשה הקודמת לפרשה זו.

אפשר לומר על פי דברי בעל הטורים: "ואתחנן גימטריא שירה". וזהו שרמזה תורה כאן בסמיכות הפרשיות, "לא תיראום כי ה' אלוהיכם הוא הנלחם לכם" – ואתחנן, כשתראו נסים תכף תאמרו שירה.

טעם למה קורין פרשה זו אחרי תשעה באב.

אפשר לומר, משום שאמרו רבותינו ז"ל (תענית ל, ב): "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה". ועין בקדושת לוי (פרשת דברים): "כאשר האדם מתאבל על ירושלים, אז זוכה לשון הזדככות, האדם מזדכך ורואה עתה קצת משמחת ירושלים איך יהיה לעתיד לבוא".

ודבר זה אנו יכולין ללמד ממשו רבנו עליו השלום, שהתחנן "אעברה נא ואראה" (דברים ג, כה), ואמר לו הקדוש ברוך הוא (שם, כז) "עלה ראש הפסגה כו' וראה בעיניך".

ובשביל זה קורין זאת בשבת שאחרי תשעה באב שהתאבלו על ירושלים, שאז מזדככין ורואין בשמחתה, מעין המאורע של משה רבנו עליו השלום, שעל ידי שהתפלל "אעברה נא ואראה" נתקבלה תפלתו בזה, כמו כן אפס קצוה רואים עתה משמחת ירושלים איך יהיה לעתיד לבוא כנ"ל. וזהו גם כן שייכות ההפסטה, "נחמו נחמו עמי וגו' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו" וגו'.

אעברה נא ואראה וגו' אל תוסף דבר אלי וגו' (ג, כה-כו)

במדרש (דברים רב ז, י): "משה, אתה אווז החבל בשני ראשין, אם אעברה נא אין סלח נא ואם סלח נא אין אעברה נא". המדרש אומר דרשוני.

עיינ במסכת ברכות (לב, א) שמשה רבנו עליו השלום אמר להקב"ה על חטא העגל, שרק סיבות צדדיות גרמו מה שגרמו, אבל בעצם נשארו ישראל בנינים למקום, שהפנימיות של ישראל לעולם טוב, אם כן סלח נא.

ובספר "ישמח משה" (פרשת חקת) מבאר על החטא של מי מריבה, שהמריבה של בני ישראל הגם שהיתה בתרעומות ובעברה למראית עין, אבל מתוך דברי המריבה היה משתמע הפנימיות שבלבם שהיה להם אמונה והכנעה גדולה, שהחשיבו את עצמם פחותים כל כך עד שאין להם שום זכות שיהיה להם מים.

על פי כל הנ"ל יובן היטב דברי המדרש הנ"ל. אם "סלח נא" (על חטא העגל), כלומר שהחטא רק בחיצוניות, אם כן בטל "אעברה נא", שהרי חטאת במי מריבה בזה שקראת להם מורים.

ואם "אעברה נא", כלומר שלא חטאת במי מריבה במה שקראת להם מורים, הרי שאתה הולך אחרי הריב ותרעומת הנראים והנגלים, אם כן בטל "סלח

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה ב' ניסן תשע"ג

לעילוי נשמת הגאון רבי מרדכי אהרן בן רבי יוסף חיים שיינברג זצ"ל נפטר י"ח אב התשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

יפוצו מעיינותיך חוצה

אל העיר טבריה, הם שכרו סירה קטנה והחלו לחתור בתוך מימי הכנרת, כאשר הגיעו אל מקום מסוים בתוך הים שהיה מול חלונות בית הכנסת הישן בטבריה, שאב האר"י מעט ממי הכנרת ונתן לרבי חיים לשתותם, ולאחר מכן אמר לו: "מעטתה תקבע החכמה בלבך ולא תשכחנה יותר, כי שתית מבארה של מרים הנביאה שהתגלגלה פה בתוך המים".

מאותו יום ואילך נתקיים תלמודו של הרח"ו בידו והוא זכר את דברי התורה אשר למדו רבו.

במשך הזמן נעשה רבי חיים ויטאל לתלמידו המובהק ביותר של הרח"ו והוא עמד יותר מכל אחד אחר על מעלת גדולתו וקדושתו, ולו גלה האר"י סודות עמוקים ונעלים שלא למדם לאף אדם זולתו. בהקדמה לספרו "עץ חיים" כותב הרח"ו על מעלותיו של רבו וזה חלק מדבריו.

"והנה היום אביע חדות ונפלאות תמים דעים כי בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו אל ה' ויאיר לנו על ידי השרידים אשר ה' קורא בכל דור ודור כנזכר, וגם בדורנו זה אלקי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל, ויקנא לארצו ויחמול על עמו וישלח לנו הרב הגדול האלקי מורי ורבי כמו הר"ר יצחק לוריא אשכנזי זלה"ה, מלא תורה כרמון במקרא במשנה ובתלמוד ופלפול, מדרשים ואגדות במעשה בראשית, במעשה מרכבה בקי בשיחות אילנות ושיחת עופות, בשיחת מלאכים, מכיר בחכמת הפרצות הנזכר בר' שמעון בן יוחאי בפרשת "ואתה תחזה", יודע כל מעשי בני אדם שעשו ושעתידיים לעשות, יודע במחשבות בני אדם טרם יוצאים מכח אל הפועל, יודע עתידות וכל הדברים ההווים בכל הארץ, ומה שגזר תמיד בשמים, יודע בחכמת הגלגול ועיני ראו ולא זר דברים מבהילים לא נראו ולא נשמעו בכל הארץ מימי רבן שמעון בן יוחאי ע"ה ועד הנה".

רצונו של רבי חיים ויטאל זיע"א לעמוד על סוד גדלותו של רבו הנערץ

רצה רבי חיים לעמוד על סוד גדלותו של רבו ולדעת כיצד הצליח להגיע לדרגה כה גבוהה, דבר שהוא עצמו לא זכה אליו, ושאל את פיו לסבת הדבר. את שאלתו ותשובת רבו הוא כותב בספרו ואלו דבריו: "כששאלתי לו איך זכה לכל החכמה הזאת, והשיב לי שטרם במאד מאד בחכמה הזאת, ואמרתי לו כי גם הרמ"ק ז"ל וגם אני חיים טרחתי במאד מאד בחכמה הזאת, ואמר לי שהאמת הוא שטרחתי מאד מאד יותר משאר אנשי דורנו, אבל לא עשינו כמוהו כי כמה לילות היה נשאר בלתי שנה על מאמר אחד של ספר הזוהר, ולפעמים ששה לילות של ימי החול שבשבוע היה מתבודד ויושב על עיון מאמר אחד בזוהר בלבד, ולא היה ישן כל הלילות ההם רוב פעמים.

רבי חיים הציג את שאלתו בפני הרח"ו ואז החל האר"י לדרוש על אותו מאמר סודות גדולים ונפלאים אשר רבי שמעון בר יוחאי רמזם בתוכו ואשר לא שמעתם אוזן מעולם. כשמע הרח"ו אותם רמזים נעלים נבהל מאוד וכמעט שפרחה נשמתו מרוב קדושת הדברים, הוא נסה לשאול את פרושו של מאמר אחר וגם עליו דרש לו הרח"ו סתרי תורה והביאו לידי פליאה והשתוממות, אולם כששאל רבי חיים על באור מאמר שלישי סרב הרח"ו להסבירו לו ואמר: "עד כאן, כי אינך ראוי לשמוע יותר".

בצער רב יצא רבי חיים מן הבית הלך לאכסניתו, פשט את בגדיו ולבש שק, השליך עצמו בתוך אפר ובכה וצעק בלב נשבר. הוא התפלל בדמעות שליש ובקול מר לפני ה' שיתנהו לחן ולחסד בעיני הרח"ו ויסכים ללמוד סתרי תורה, כי רבה היתה תשוקתו לידעם.

"אנא אל תשיבני ריקם מלפניך, ואל תעזבני ואל תרחיקני ממך"

כך לן בשקו ובתעניתו וכשהאיר הבוקר הלך שוב לבית האר"י, נפל לפניו, נשק את ידיו ורגליו בכה והתחנן אליו: "אנא, אל תשיבני ריקם מלפניך, ואל תעזבני ואל תרחיקני ממך".

"קום על רגליך", אמר רבי יצחק, "אמנם מן הדין היה שלא אקבל אותך כתלמיד בי בגלל העיבוד שהתעקבת ולא באת אלי זה כמה חדשים, אך תפלתך שהתפללת בלילה זה והאפר שבו כסית את עצמך הועילו לך שתזכה ללמוד חכמה זאת, ומכאן ואילך לא אמנע ממך שום רז מרזי התורה".

בשמחה רבה החל רבי חיים לקנות לקחו מפי הרח"ו והצטרף אל חוג תלמידיו. הוא היה יושב ביניהם ומאזין ברוב קשב לדברי רבו ושוחה בצמא את תורתו, אך הדברים לא נקלטו בלבו והוא היה לומד ושוחך לומד ושוחך. דבר זה גרם לו עגמת נפש רבה והוא התאונן בעל כח בפני רבו.

שאב האר"י מעט ממי הכנרת ונתן לרבי חיים לשתותם

יום אחד נטל הרח"ו עמו את רבי חיים והוליכו עמו

ענינותיו של רבי יצחק לוריא החלו לצאת חוצה ותורתו התחילה להתפשט ברבים. חוג תלמידיו הלך והתרחב וכולם חפצו ליהנות מזיו תורתו בעיקר בחכמת הקבלה. אולם לא זו היתה מטרתו הנכספת, האר"י שאף לדבר אחד והוא למשוך אלי בעבותות אהבה את המיועד להיות ממלא מקומו וממשיך דרכו, הוא ידע כי לא זמן רב עוד נותר לו לחיות עלי אדמות ולכן רצה להעביר את תורתו אל האיש היחיד המסוגל לקלוט אותה כראוי ולהעבירה לדורות הבאים, הלא הוא רבי חיים ויטאל.

גילוי אליהו לאר"י על מי שראוי להמשיך את דרכו

רבי חיים ויטאל התגורר בדמשק אשר בסוריה ובה למד את תורת הקבלה וספר הזוהר. וכשראה הקדוש ברוך הוא את לבבו הנאמן עם אלקיו ואת חשקו הגדול להבין את סתרי התורה, הודיע לאר"י באמצעות אליהו הנביא שיעלה אל העיר צפת ובה יורה את החכמה הזאת לרבי חיים, וכך היה רבי יצחק לוריא יושב בצפת וממתין מתי יבוא אליו רבי חיים ויטאל ללמוד את תורתו.

הוא עצמו לא רצה לשלוח שליחים לקרוא לו, כי החכמה חביבה יותר על האדם אם הוא רודף אחריה ולא היא אחריו. ובכל לילה ולילה היתה נשמת האר"י עולה מצפת ומדברת עם נשמת רבי חיים שבדמשק ואומרת לו: "רבי חיים, מדוע לא תבוא ללמוד מפי, הלא יודע אותה שאני באתי לעולם הזה כדי לתקן את נשמתך ולמסור לך רזים עילאים אשר עדיין לא נתגלו מיום שנברא העולם".

אך רבי חיים ששמע אמנם שמועות שונות על גדלותו של האר"י, חשב את עצמו לחכם גדול יותר בחכמת הקבלה ונמנע במשך ששה חדשים מללכת ללמוד אצלו.

חכם אשכנזי יש בצפת ובכל לילה הוא מדבר עם נשמתו

בבוקר כאשר היה קם היה מספר לתלמידיו בהתול: "חכם אשכנזי אחד יש בצפת ובכל לילה הוא מדבר עם נשמתו ומנסה לשכנעה שאלך ללמוד אצלו תורה".

סוף סוף החליט רבי חיים ויטאל לבקר את האר"י ולתהות על קנקנו כדי לראות האם נכונה השמועה עליו והוא קם ועלה לצפת בגיל עשרים ושמונה. מיד בהגיעו אל העיר, הלך לבית האר"י לשוחח עמו והחליט לשאול אותו על פרושו של מאמר מוקשה אחד מספר הזוהר, אשר הוא כבר ידעו על בוריו. מיד כשנכנס רבי חיים אל הבית אמר האר"י בלחש לבני ביתו: "איש זה לא בא לכאן אלא כדי לתהות על קנקני".

"עד כן, כי אינך ראוי לשמוע יותר"

לעילוי נשמת הבחור החשוב שמואל סג"ל בן רחל שתחי'

חופשת בין הזמנים

במוצאי שבת כשהחל הצום, יהודים רבים החלו לזרום מכל האזורים שבסביבה לכיוון האתר הקדוש בכדי לקונן שם על חורבן בית המקדש ולשמוע מגילת איכה. התחושה הייתה שהם בקשו לשהות ברגעים קשים אלה במחיצת "בר יוחאי, עוקר הרים ודורש טוב לעמו, יסוד עולם בו בחר מלך עולם, בזכותו עומד עולם עד בא בן דוד "מלך" (לשון הספר "יגל יעקב").

מעניין היה לראות שגם מהעיר האבילה - ירושלים עיר הקודש, הגיעו יהודים במהלך היום לרשב"י בכדי לשהות בצילו. ניתן היה לראות על פניהם של המקוננים שהם שואבים מהציון הקדוש של האב ובנו נחמה, הרגעה, חיזוק, נוחם, עידוד ותנחומים.

בתום הצום, ניתן היה לחזות בעיני בשר כיצד השמחה שבה אט אט לאתרא קדישא. ארגוני הכנסות האורחים והחסד אשר עמלו כבר מצהרי היום להכין מזון ושתיה, הגישו כיבוד בשפע רב לצמים בכדי שישברו את צומם בדרך הנאותה ביותר. לאחר שהשיבו מעט את נפשם, ניגשו כולם לקדש את הלבנה מתוך תחושה של הקלה ואמונה שבעזרת ה' יתברך יותר לא יצטרכו לצום ב"תשעה באב" כי הגאולה תבוא בקרוב ממש שהרי כך הובטח לרשב"י שבזכות החיבור שלו - הזוהר הקדוש, יבוא משיח צדקנו.

ר' אברהם אביב זצ"ל

אותם ללמוד, מביאה עליהם שיעמום שתוצאותיהם הרסניות הן בגשמיות והן ברוחניות.

וכאן המקום להעניק ברכת יישר כח גדול ולחזק את ידיהם של אותן הישיבות הבודדות, שבמקום לשלוח את הבחורים לבתייהם, מעתיקים את מקום לימודם למקומות אחרים ובכך "מאוררים" את הבחורים ומעניקים להם את ה"גיוון" הדרוש להם מבלי לנתקם ממקור החיים - לימוד התורה.

ונסיים בסיפור קצר: לפני כמה שנים סיפר לי הרה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א שמורי ורבי הגה"צ רבי משה וובר זיע"א היה מכתת את רגליו על מנת לאסוף סכומי כסף עבור אברכים שמעוניינים להשאר בכולל ולא לצאת לחופשת בין הזמנים. ופעולה זו עשתה פירות, ואכן בזכותו רבים נשארו לחבוש את ספסל הלימודים בכוללים בזמן חופשת בין הזמנים.

תשעה באב במירון

לפני מספר שנים זכיתי לשהות ב"תשעה באב" בציונים של התנא הא-לוקי רבי שמעון בר יוחאי ובנו התנא הא-לוקי רבי אלעזר זכותם תגן בעדינו.

ציבור המתפללים ששהה בציון הקדוש ב"שבת חזון" של ערב "תשעה באב", היה מצומצם וזעיר. אולם

מפורסם וידוע שרבים מגדולי ישראל במשך הדורות יצאו חוצץ נגד חופשת "בין הזמנים" שמונהגת בישיבות ובתלמודי התורה בזמן הקיץ. הנסיון הוכיח שחופשה זו מחלישה ואף לעיתים מנטרלת את ה"צאן קדשים" שעל הבל פיהם קיים העולם ואת הבחורים שהינם דור העתיד של עמנו, מלימוד התורה.

הקימה בבוקר אצל התלמידים בתקופת בין הזמנים מתאחרת וגורמת לעיתים לביטול מצות קריאת שמע ותפילה בזמנה. וביטול התורה שהינה אחת העבירות החמורות ביותר) כמובא בפרק הראשון בספר ה"תניא": "וכל שכן וקל וחומר במבטל איזה מצות עשה שאפשר לו לקיימה כמו כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק שעליו דרשו רז"ל כי דבר ה' בזה וגו' הכרת תכרת וגו'" ("חוגגת" בימים אלה שבהם אין לילדים ולבחורים שום מסגרת ומרות שתכפה עליהם את לימוד התורה).

במיוחד כואב הדבר לאור מה שמוכא בספרים הקדושים שמט"ו באב מתנוצץ האור של הימים הנוראים ושבתל כך נהוג במקומות רבים לכתוב מתאריך זה את הברכה "לשנה טובה תכתבו ותחתמו". ועבירה גוררת עבירה: הוואקום שנוצר בחייהם של התלמידים מכך שאין מסגרת לימודית שממריצה

בעוז רוחו - שמונים ואחד שנים להסתלקותו של רבי לוי יצחק שניאורסון זצ"ל אביו של הרבי מליובאוויטש זיע"א

משוכלל בעיר. אגדות של ממש מתהלכות סביב פעילותו הנמרצת לאספקת מצות מהודרות לחג הפסח. בימים הקשים ביותר של רדיפות הדת הצליח להשיג אישור לאפיית מצות כשרות למהדרין, לפי כל דקדוקי ההלכה. כשהאזרח הפשוט קיבל לא יותר מ-30 גרם לחם שחור ליום, סיפקו לו השילטונות קמח לבן בשקים חדשים לאפיית המצות.

נוסף על גאונותו העצומה בש"ס ובפוסקים, היה רבי לוי יצחק מקובל גדול. בשיחותיו היה משלב יחדיו נגלה, חסידות וקבלה, כאילו היו מקשה אחת. הוא היה מסוגל להסביר כל אירוע, אישי או ציבורי, על פי הסוד והקבלה, ואף את קורות חייו שלו הסביר בדרך זו.

בשיא פעילותו נאסר על ידי השילטונות והוגלה לקצה אסיה התיכונה. שם חי בתנאים תת אנושיים. אפילו נייר דיו כדי לכתוב את חידושי תורתו לא היו ברשותו. הרבנית למדה להפיק דיו מעשבים והיתה מלקטת עשבים שונים ומכינה מהם דיו, שבו כתב את חידושי על שולי הספרים המעטים שהיו עמו. לאחר שנים הגיעו כתביו לידי בנו הגדול, וכך יצאו לאור הספרים המופלאים "תורת לוי יצחק" שבור ורצון נפטר בגיל 66 בעיר אלמא אטא כששפתיו ממלמלות קטעי מילים על עקבתא דמשיחא". זכרותו תגן עלינו.

הודעה משמחת:

העלון מופיע בחוברת "טועמיה" המופץ חנים במיילים. ניתן להצטרף במייל m025004569@gmail.com

בהתרגשות, כי הוא מאושר על שהיה לו חלק בהבאת רב כזה ובן כזה לעירו.

את אישיותו המיוחדת גילתה הקהילה מיד בתחילת כהונתו, כאשר הרב החל לפעול להקמת מקווה טהרה חדש, תחת המקווה הקיים שלא היה ראוי לשימוש. הוא כינס את ראשי הקהילה והעמידם על חיוניותה של מקווה בעיר. הללו התחמקו בתואנה שקופת הקהילה ריקה. מה עשה הרב הצעיר הוא קם על רגליו, פשט את מעילו המהודר אשר לבש לכבוד הכתרתו, וקרא: "קחו מעיל זה, שעולה סכום נכבד, ותמורתו יהיה קודש כהתחלה לבניין המקווה". מעשהו זעזע את הנוכחים, שהחלו לטפל בעצמם בהקמת מקווה

בגלות, בעיר נידחת בקזאחסטאן, נלקחה מעם ישראל לפני 81 שנה אחת מדמויות ההוד של הדורות האחרונים. ביום כ' במנחם אב נפטר, לאחר מחלה קשה, הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסון זצ"ל, אביו של הרבי מליובאוויטש זיע"א.

עלעול קל בספר תולדותיו משאיר את המעלעל תחת רושם אישיותו האגדית. רב אמיתי, שמגלם בהתנהגותו את הכלל "לא תגורו מפני איש", ושאיפלו המשטר הסובייטי העריך לא שבר את עוז רוחו. רבי לוי יצחק היה רבה של העיר יקטרינוסלב באוקראינה, באחת התקופות הסוערות ביותר במדינה. תקופה רוויית מאבקים עם החוקים המתקדמים והמתבוללים מחד, ועם השילטון הקומוניסטי מאידך. והוא בדרכו המיוחדת והתקיפה, זכה גם לאהבת מתנגדיו, שידעו להעריך את דבקותו באמת ואת נחישות דעתו.

הערכה זו באה לידי ביטוי עוד בטרם נבחר לרב. לבחירתו קדמה התנגדות של החוגים המתקדמים, שרצו רב לרוחם. אחד ממנהיגיהם, סרגיי פולוביץ פאליי, החליט לקיים שיחה בארבע עיניים עם המועמד, כדי לעמוד על מהותו. במשך שש שעות ישבו השניים ושוחחו על עניינים שונים. בתום השיחה הפך האיש לאחד מחסידיו הנלהבים והכריז את הכף לטובת מינויו. הרבנית, חנה שניאורסון סיפרה, כי בבר מצווה של בנם בכורם השתתף גם יהודי זה, ולאחר שהנער סיים את דרשתו הנפלאה אמר

הודעה חשובה לקוראי העלון: המעוניינים לקבל את העלון למייל שלהם ישלחו הודעה למייל: nafshechem@gmail.com

לעילוי נשמת מורי הדיין הגאון האדיר רבי זלמן נחמיה בן רבי אברהם גולדברג זצ"ל. נסתלק לגנזי מרומים בל' אב - א' של ראש חודש אלול התש"פ ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת דודתי עפרה רכלין בת ישראל ז"ל נפטרה ל' סיון ה'תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

בטחוני בצורי הוא אוצרי - פרשת ואתחנן - נחמו פ"ה ~ 1 ~

כס"ד, גיליון שבועי לאמונה, בטחון, וכל מה שמקרב יהודי לאביו שבשמים.

לבקשת הצטרפות, שליחת סיפורים, תגובות והערות:

מרדכי הכהן מלאכי ביתר עילית 5834817@gmail.com תא קולי 073-2490589

בשכר שמתת התן!

סיפר לי המנהל הרוחני של החיידר בו אני מלמד:

היות ומעורבים אנשים נוספים, אני נמנע מלציין את שמו המלא:

"לפני חמש שנים, בשבוע פרשת מטו"מ, יצאנו עם המשפחה המרחבת, לאזור מירון לסעודת מרעים ולתפלה עבור אחד מקרובי המשפחה שנצרך לישועה באותם ימים.

למדתי לפנה"צ בכולל, ואחרי הצהרים הייתי יוצא לירושלים לעבודתי בלימוד פרטי עם בחורים.

מטבע הדברים, ביטול יום עבודה בשבילי היה כרוך בהפסד כספי משמעותי, אולם ברירה לא היתה בידי.

נסעתי איפה עם יתר בני המשפחה.

בשעת הסעודה שהתארכה, אמרתי להם את הנדרש על הפסוקים: "את-מוֹצְאֵיהֶם לְמַסְעֵיהֶם" ולאחר מכן כתוב "וְאֵלֶּה מַסְעֵיהֶם לְמוֹצְאֵיהֶם". כמדומני מהבעש"ט הקדוש, שלפעמים אדם נוסע לאיזה מקום למטרה מסוימת - כך לפי מה שנראה לו, אמנם המטרה האמתית של הנסיעה הינה שונה לחלוטין.

הסעודה הסתיימה ואנו יצאנו למירון לשפוך שיח אצל רשב"י.

השעון שהתקדם לא הותיר לנו הרבה ברירות, ולפנינו נשארו כעשר דקות לתפלה, עד זמן יציאת האוטובוס חזור.

בלית ברירה, נגשתי לציון, התפללתי, וכשסיימתי ופניתי צעד לאחור, אני רואה לימיני עומד הרב א.ב. יהודי יקר, שעם בנו אני לומד ומשתדל לקדם מידי יום.

הרב א.ב. חייב לי זה מכבר הרבה כסף, אולם משפחתו הברוכה אף היא לא מותירה בידו הרבה ברירות, כך שהתשלום נדחה מידי פעם במספר חדשים.

איחלתי לו בלבביות: "האט גפועל'ט אלעס גוט'ס" הכל מתגלגל לטובה, ורציתי ללכת הלאה.

ואז הוא אומר לי: "סיימתי כעת יום וחצי הרצאות בצפת, הנה לך מה שקבלתי." הוא שלף מעטפה וספר למול עיני המשתאות שלשת אלפים שקלים!

כמעט מלוא הסכום שהוא חייב לי!

הוא אף הוסיף וסיפר כי הגיע כעת למירון לחמש דקות בלבד!

"בורא עולם הוביל אותי ביום עבודה שיגרתי צפונה, ומשם למירון, ובדיוק, אבל בדיוק לאותם דקות בהן נפגשנו מול הציון", והלה החזיר לי את החוב הכמעט אבוד.

לא מפסידים כולל!

מספר אחי הר"ר חיים עוזר מלאכי, ירושלים:

ישבתי בתלמוד תורה עם ידידי המלמד ר' ברוך פ. והנה הוא מקבל שיחה בנייד. הוא מסיים את השיחה ופניו מביעות שביעות רצון.

הרב פ' הוא מהאנשים שלא נמנעים להביע את רגשותיהם, והוא מצהיר:

"אני שמח מאד, אני מרגיש שהיתה לי עכשיו הארה מהקב"ה, אני מרגיש שהקב"ה אוהב אותי!"

מה קרה?

הזמנתי מכונת כביסה עבור בני שיחי' שנישא לא מכבר, מסרתי לחברה את פרטי האשראי שלי לתשלום, וכן את מספר הנייד שלי לתיאום הגעת המכונה.

אתמול הודיעו לי שהמכונה תגיע היום, ומסרו לי את מספר הנייד של המוביל כדי לתאם עמו את השעה.

בשעה 9:00 בבוקר יצרתי קשר עם המוביל, והוא אמר שהמכונה תגיע בין 11:30 ל-12:00. התקשרתי ליידע את בני, והוא מספר לי שהוא כבר נמצא בכולל.

עניתי לו: לא מפסידים כולל בשביל כזה דבר, תשאר בכולל, אני אמצא דרך להסתדר עם זה. כשבליבי אני מודע לכך שהמשמעות היא שאני כנראה אאלץ למצוא ממלא מקום, כדי שיתאפשר לי לצאת מהתלמוד תורה באמצע היום, ולהגיע לביתו של בני.

והנה, בזה הרגע מתקשר אלי בני ואומר לי:

אבא, אינך צריך לעשות דבר, המכונה כבר בבית!

כיצד קרה הדבר, אני שואל?

והוא מספר כך: יצאתי לרגע מהכולל, ונהג משאית שחלפה ברחוב פונה אלי בשאלה: "היכן כתובת פלוגית ברחוב", כיוונתי אותו אל הכתובת המבוקשת, ואז אני שואל אותו:

אתה אולי "במקרה" עושה גם משלוח של מכונת כביסה לרח' האמרכלים? והוא מאשר, הוא אכן בדרכו לביתי!

אמרתי לו: אני הוא בעל המכונה אתה בדרך לבית שלי... אז אין צורך שאני אמתין לך בדירה, הנה אני אחתום לך עכשיו שקבלתי את המכונה, ואתה תניח אותה בפתח הדירה.

הוא הסכים להסדר, ובכן אני יושב בכולל עם החברותא, אתה ממשיך בעבודתך בחיידר, והמכונה כבר ממתינה בפתח הדירה.

אין אדם שומע לי ומפסיד!

בטהוני בצורי הוא אוצרי - פרשת ואתחנן - נחמו פ"ה ~ 2 ~

נותר לי רק לצחוק עם עצמי, צחוק מתגלגל ובלתי נגמר, צחוק שמותר לכתחילה לכאורה אף בתשעת הימים.

במה דברים אמורים, ומה עלה במחשבה לפני באותם רגעים שגרמו לי לצחוק כמעט בלתי נשלט?

הנה אני עמדתי באותה צומת האמורה, בצהרי יום השבוע, והרוח העיפה לי את כובעי החדש, והוא התגלגל בצומת הסואנת מרכב לרכב...

הראשון נתן לו מכה מימין, השני משמאל, והאוטובוס שהגיח בשלישית נשאו עמו בגחוונו אל הבלתי נודע, והכל קרה כהרף עין.

טרם הספקתי לנסות אולי לקפוץ אל הכביש להצילו וכבר שנינו בגמרא מסכת חולין צא ע"א; "ויותר יעקב לבדו - אמר רבי אלעזר שנשתייר על פניו קטנים. מכאן לצדיקים שחביב עליהם ממונם יותר מגופם"... והוא היה כלא היה, וכך מוצא אני את עצמי באותו צחוק גדול ובלי מגבעת לראשי.

ואם ישאלני אדם וכל כך למה?

אענהו בדברי הרמב"ן הידועים:

"כי הגזרה אמת והחריצות שקר!"

כי זה מה שעבר לי בראש באותו רגע, בהזכרי בהבזק של שבריר השניה כיצד התאמצתי השבוע ובצעתי עבור ידידי עבודה מסוימת, תמורתה אני אמור לקבל סביבות סך של 1000 ש"ח, עלות כובע חדש, וזה הכלל הנצחי - והנוצח תמיד:

הגזרה אמת והחריצות שקר.

לא אכחד ממך, זה אצלי דרך חיים, בכל עת שנופלת עלי הוצאה לא צפויה ולא רגילה בדרכי הטבע, הפשוטות והצפויות, תיכף ומיד אני בודק את עצמי, באוטומט לגמרי:

רגע, מה הרווחתי השבוע בהשתדלות יתירה מעבר לרגיל.

ועוד זאת הורגלתי לעצמי, כי קודם לכן, בכל פעם שאני מרגיש שאני עומד לעשות השתדלות יתירה בענייני ממון, אני משתדל להימנע מכך לרוב. לפעמים לא עומד בניסיון, זה גם קורה....

אני נוהג לומר לחברי, כי אני מדבר "איתו",

"הוא" מדבר איתי, ואני מבין מה שהוא אומר.

הוא - הכוונה כלפי שמיא.

ולפעמים הם חושבים שאני בשפת העם "קצת השתבשתי" אבל מה לעשות - אני באמת מרגיש שהוא מדבר איתי, הכי ברור שיכול להיות...

וזהו ראשית הפסוק: "צָחַק עֲשֵׂה לִי אֱלֹקִים כָּל הַשָּׁמַיִם יִצְחָק לִי". האלקים הוא שעשה לי את זה,

ואני לפעמים יודע גם למה!

בעבר ראיתי על רכב כלשהו סטיקר שכתוב עליו -

דבר איתו - הוא מקשיב לך.

ואני הדל חושב שהרבה יותר פשוט ונכון הניסוח: -

תקשיב לו - הוא מדבר איתך.

היה ברכה ושא ברכה בכל עמלך, כשאפתך.

בידידות, מרדכי בן שולמית

שאלתי אותו, "אתה הרי זקוק לכסף זה עבור משפחתך?" אך הוא ענה לי:

"אם משמים הביאו אותנו לפונדק אחד בצורה כה מדויקת ומפתיעה, אות הוא כי זה מיועד עבורך!"

נזכרתי בשורות שכתב בשבוע של ל"ג בעומר:

"מליוני סיפורי השגחה פרטית על כל צעד ושעל מתגלגלים בהר הקדש מידון, כמו כל יום, כמו בכל מקום. רק לחשוב על עשרות או מאות אלפים שעולים להר, צועדים כל אחד במסלול משלו. בדיוק יפגוש פלוני את פלוני, יצעד קטע דרך עם אלמוני, יעמוד לתפלה לצד מכר מכאן, יחליף שיחה עם מישהו מוכר משם, יטעם וילגום יחד עם חבר משכבר הימים, או עם ידיד שאינו מחליף מלה ביום יום.

בדרך הלך ישאר מקום פנוי ליד מי שלא חלם להיות לצדו ארבע שעות, וכן בחזור..." לכל דבר יש תפקיד!

עקבות הנכתב, - תוצאות n682:

כל שבוע מחדש אני שואב את החיזוק כמו עם שואב אבק אני ממלא את הריאות, הלב, המוח, וכל החושים והאיברים,

עם הדברים המבהילים האלו!

זה מבסס את הרצפה מתחת, מסמק את הברך במקום הנכון, מיישר לי את הגב, ומאיר את העינים, לחיות את החיים עם הרבה יותר רוגע.

יתרון האור מתוך החושך, בזמנים מבולבלים ומיוסרים אלו.

לולי דברין הנעימים, מי יודע... ירבו כמותך בישראל, והרבה!

אני מקווה שלא אכפת לך על הברכה הזאת ☺

אהרן אייזיקוויטש

היכנשהו... על כדור הארץ.

הכובע החדש מסתובב בכביש גולדה

העניין על מצב הרוח הוא פשוט למשכיל נפלא עד למאוד במאוד.

אך טוב וחשוב ונכון לחזור עליו עד בלי די. ייש"כ.

עוד זאת אדבר במילין מעט, כי הנה זה עידן ועידנים לא שלחתי מעמי אליך מהקורות עמי, כי על כל צעד ושעל יש עמדי לספר מהשגחתי היחידית בפרטיות דווקא עלי ואין בלתי.

אך היום זה היה מיוחד במינו,

וכדאי הוא לשתף אותך ואולי את קוראך בדבר.

מה היית אומר, אם היית רואה משהו עומד בצומת גולדה מאיר - שפע חיים, צומת מרכזית בירושלים, ביום רגיל, רוחות סערות, כאילו לא מדובר בריש ירח אב,

ולפתע פתאום - עף לו הכובע, כפשוטו,

ואותו אדם בתגובה - פורץ בצחוק מתגלגל?

מסתמא - על דא איתא בפירושא דקרא כָּל הַשָּׁמַיִם יִצְחָק לִי.

אך דא עקא, שה"אדם" המוזר הזה הוא אני בעצמי, ולצחוק על עצמי אינני יכול.

הכובע של "גרשון בסיבוב"

אני אברך כולל שמחתן ילדים, ושקל מיותר אין בכיסי.

וגם הכובע שלי נראה בהתאם... צבעו מצוי במחלוקת הפוסקים בין אדום לחום, ובשערו קרחות שונות כך שהפרוץ מרובה על העומד.

אמנם, הנושא הזה אף פעם לא העסיק אותי במיוחד.

ברם, בערב פסח השנה היה פרסום על מבצע הוזלות בחנות של כובעים, ורעייתי הפנתה אותי אל הפרסום:

"אנחנו מחתנים ילדים, כך אמרה, והכובע המרופט שלך מזיק לשידוכים".

לשידוך שלי עצמי בוודאי שלא רציתי להזיק, אי לכך לא התווכחתי.

נכנסתי לחנות ורכשתי לי כובע במחיר מוזל.

הכובע היה יפה מאד, אבל כשהגעתי אתו הביתה הילדים שלי גילו שבסרט שעל הכובע יש קמט כלשהו.

לא משהו בולט, אבל בהחלט זה הציק לי. "פעם במאה שנה שאני מפרגן לעצמי כובע חדש, הוא חייב להיות עם פגם כלשהו". טוב אמרתי לעצמי, לא נראה לי שהקמט הלזה יפריע לשידוכים, וזו הרי מטרת הקניה. ניחא, יהי כך.

וכך, בימי חול הרגילים המשכתי לחבוש את הכובע הישן, ובאירועים מיוחדים חבשתי את הכובע החדש.

הערת אגב:

שמה יכול אי מי לספק הסבר מניח את הדעת, למה כובע חסידי חייב לכלול **סרט + ענינה?** אולי כדי שחלק יוכלו לחבוש אותו **לצד ההפוך?** וגם **"סרח עודף"** של הסרט שאמור **לנוח על שולי הכובע**, וברוב המקרים לא כל כך מצליח... ושמה לא די בכך - **גומי דקיק** שמיועד לקשור עליו **כפתור**, שתפקידו היחיד הוא להיפרד ממקומו על השוליים **ברגעים הכי לא מתאימים**, ולטפס למרכז הכובע **באלכסון** כזה, כדי להבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, וכדי שהמסכן שחבוש במקרה מתחת לכובע יזכה לקבל הערות סונטות, בעיקר **מהאם או הרעייה** המסורה?

אולי שווה לנסות **לשוות** על הגומי המטופש הזה, ולא, **זה לא יזיק לשידוכים...** באחריות... תגידו שבתלם **"אישור בטחוני"**.

בל"ג בעומר חפצתי להיות אצל ר' שמעון במירון, ולא עלתה ביד. נסעתי איפה בשבוע שאחרי ל"ג בעומר. לכבוד רשב"י חבשתי את הכובע החדש, ובאמת זה נתן לי תחושת התחדשות של כבוד לנסיעה.

יצאתי לדרך כשבאו טובוס היו בסה"כ נוסעים בודדים - ארבעה במספר, ועבדכם הנאמן בתוכם.

האוטובוס עצר בתחנת הרענון שבכביש 6, תודה להש"ת, יהודים שמוסרים את נפשם עבור הכלל הקימו שם בית חב"ד, כך שגם יהודי שרוצה לשמור על עניניו יש לו פינה להניח שם את כף רגלו.

נכנסתי לבית חב"ד להכין לעצמי כוס קפה. בקשו ממני שם להשלים מנין, וכשיצאתי התברר שהאוטובוס איננו. כנראה הנהג חשש "לזוגות" והעדיף להישאר עם שלושה נוסעים בלבד. ברם

הדבר לא הועיל לו, שכן הוא המשיך לנסוע עם זוגות: שלושה נוסעים ו... ארבעה כובעים.

הכובע החדש שלי נותר באוטובוס, ומכיון שהוא היה בקושי בשימוש, טרם הספקתי לרשום עליו שם.

אמור אני להגיע למירון לפני השקיעה לתפלת מנחה, והנה אני מוצא את עצמי לבדי בתחנת הדלק, מנסה למצוא מישהו שיקח אותי לכיוון, שעה ארוכה עמדתי שם, מנסה למצוא פיצוץ מוכר, אך רוב הנהגים מסביב היו כאלו שממש לא הייתי מעלה בדעתי לשהות בחברתם, וכן להיפך...

הסתובבתי מסביב, מבקש ישועה, מתחנן בלבבי -
**"מאין יבוא עזרי" ואז אני רואה על הקרוואן של בית
 חב"ד כתובת שאי מי כתב ממש לאחרונה:**

"גרשון, בסיבוב" עם חץ מסובב כזה...

ראיתי בזה רמז מן השמים,

גרשון נגזר עליך היום להסתובב מעט... וקבלתי עלי דין שמים.

אחרי כשעה ומחצה של המתנה מתישה, עצר שם רכב ועליו שני אברכים, ספק ר' אהרל'ך ספק ברסלבער'ס, שאמרו לי שהם נוסעים לצפת.

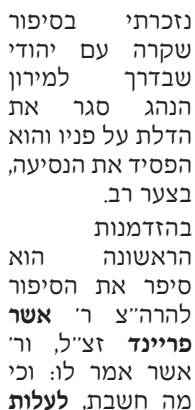
הרבה ברירות לא נותרו לי, עלי לשוב הביתה לפחות עם האוטובוס האחרון בחצות הלילה...

עליתי על הרכב ונסעתי עמם עד צפת.

שם כבר לא נותרה לי ברירה אחרת, צעדתי לעבר התחנה המרכזית, ועליתי על האוטובוס הנוסע לירושלים... האוטובוס עובר ליד מירון אך הזמן לא הספיק לי לרדת ולחזור, הספקתי לראות את ציון הרשב"י מרחוק, דרך חלונות האוטובוס, כמה שנאמר אותו תראה ואלי לא תבוא.

יצאנו לירושלים, ומשם עלי לנסוע לביתר.

כך קרה שיצאתי מהבית בשעות הצהריים, סובבתי את הארץ מהמרכז לצפון וחזר חלילה, שבתי הביתה בשעות הקטנות, בלי להיות במירון, וכשכובעי החדש איננו עמי. הקב"ה סובב אותי כמו תרנגול של כפרות... גרשון בסיכוב.

על אוטובוס מהודר ומפנק עד מירון זה נקרא להיות אצל ר' שמעון!
כשהנהג סוגר את הדלת על פניך, דווקא כשאתה מגיע, ואתה
מקבל זאת באהבה, **דווקא אז אתה נמצא אצל ר' שמעון!**

**כשהגעתי הביתה, הדבר הראשון שאמרתי לרעייתי:
תשלימי עם המצב, אין יותר שידוכים!**

בערב שבת אני נוהג מפעם לפעם לצאת לירושלים כדי לשמוע שיחת התעוררות מפי המשפיע הרה"צ ר' צבי מאיר זילברברג שליט"א, הפעם יצאתי קצת באיחור מהבית, אולם ידעתי שבני הלומד בישיבה בבני ברק מגיע גם הוא לשיחת ההתעוררות, וזו הזדמנות עבורי לפגוש אותו, להחליף עמו כמה מילים, למסור לו מעט ממוטעמי הבית לכבוד שבת, ולהיפרד ממנו בברכת "גוט שבת", לכן נסעתי לירושלים למרות האיחור. כשהגעתי לבית הכנסת "נחלת יעקב" שברחוב ברוכים, נוכחתי לראות שבני כלל לא הגיע הפעם...

"רשב"י לכל - טלפון.....05276."

"גֹּלַל עַל הַשֵּׁם דֶּרֶךְךָ - וּבִטָּח עָלַי - וְהוּא יַעֲשֶׂה" (תהלים לו, ה)

מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

מייל המערכת

(לתגובות, הערות, הארות וסיפורים):

alon7148454@gmail.com

■ ■ ■

פלאפון: 052-7148454

■ ■ ■

פקס: 08-9941870

דיון הלכתי בשולחן השבת

משולחנם של גדולי ישראל

האם מותר לתת את כסף המעשרות עבור נופש לאברך

הרב יוסף אביטבול שליט"א

נשאלתי בימים האחרונים באחד שעושה נופשים לבני תורה, ועשה הנחה בנופש לאברך תלמיד חכם ודחוק בכסף, הנחה של 2000 ש"ח האם נקרא שקיים מעשר כספים, שהרי סו"ס בלא זה היה מרויח עוד 2000 ש"ח וכיון שכן לכאורה יחשב כמעשר כספים, כיון שבלא זה היה מרויח עליו עוד כסף, ושהכי מתסביר לכאורה.

ויש לדון כאן בכמה אופנים, שגם אי נימא שמצד הלכות נתינת מעשר כספים יצא ידי חובה, האם ראוי לתת מעשרות לאברך תלמיד חכם שיצא לנופש בבית מלון להתאוויר עם בני משפחתו "וקווי ה' יחליפו כוח" וכך יוכל להמשיך בלימודו ביתר שאת וביתר עוז. והכי נראה לדינא, ואף שיש מגדולי ישראל שיצאו נגד בין הזמנים ואפילו מרן הגרע"י צוק"ל כמו שכתבנו להביא בקונטרס שערי יוסף בהלכות בין הזמנים, מ"מ הרי יש הרבה מגדולי ישראל שכבר הסכימו לבין הזמנים, וכמו שהוכיחו האחרונים שהיה כבר בין הזמנים בזמן הגמרא, וכיון שנהוג כן ופחמעי"ה, ורובא דעלמא נוסעים לנופש, ואפילו מצינו הרבה גדולי ישראל שיצאו להחליף אוירה, לכן זה נקרא צורך גדול לאברך, ואפשר לתת לו מעשר כספים לצורך זה.

ואמנם ראיתי שמרן הגר"י זיבילרשטין שליט"א נשאל האם מותר לנסוע לנופש בבין הזמנים מכספי מעשר שלו, והו"ד בקובץ ווי העמודים (סימן יג) שכתב שלענין לקחת בן משפחה בן תורה שאין לו כסף, והסתייג מאוד מהתיר, אלא א"כ הוא באמת צדקה ושיהיה נפש כשר וכו' יעו"ש בכ"ד, ולענ"ד נראה דאף אם הוא לצורכו והוא לצורך בניו דע"י כן יחליפו כוחות שפיר דמי, וגם יש לדון להקל בזה כי בעיקר דין מעשר כספים היום, שאינו אלא מנהג וכמו שהאריכו וכתבו בהרבה פוסקים יעויין באריכות בקונטרס שיח יוסף ח"ו עמ' יא.

וכן ששאלתי להגאון העצום רבי עמרם פריד שליט"א בזה"ל: האם מותר לתת מכספי מעשרות כסף לאברך תלמיד חכם כדי שילך לנופש? ענה לי שאפשר. וכן כתב לי הגאון רבי יקותיאל אוהב ציון שליט"א מח"ס זכר עשה, בזה"ל: כן, כמבואר באחרון דכל מידי דעביד ליה נייחא בעסק התורה הוי, כ"הכשר מצוה" חשוב, הנידון כמצוה עצמה, וכמבואר יסוד ענין, זה בנימוקי' שלהי פ"ב דמציעא לחד שיטה, ובפסקי תוס' שלהי זבחים. ואכמ"ל. עכ"ד.

צידה לדרך •

"בנים אתם להשם אלוקיכם" – אומר רבי מאיר בעל הנס: בכל מצב ובכל עת יהודי נחשב לבן של בורא עולם. וזו גם הסיבה שרבי מאיר היחיד שנקבר בעמידה, מפני שהוא עומד על דבריו שבכל מצב ובכל עת – יהודי הוא בן של בורא עולם! (אור השבת)

• מבט לחיים •

השמירה בידיים שלך

בפרשתנו אנו פוגשים את הפסוק הידוע והמפורסם של "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (ד, ט"ו) – בורא עולם מצווה אותנו לשמור את הגוף שלנו שמירה יתירה. כידוע, אין מילה מיותרת בתורתנו הקדושה, ושהתורה ראתה לנכון לכתוב את המילה 'מאוד' – זה אומר דרשני, ועל כך נעמוד בשורות הבאות.

יהודי שחי בעולם הזה מקבל כל כך הרבה מתנות מאת השם יתברך. לפעמים הוא שם לב אליהם ולפעמים פחות. אך דבר אחד שאין ויכוח עליו – והוא: סביב האדם מסתובבות מתנות רבות מן שמיא, הישר מידי האהבות של בורא עולם. וכעת אנו מצווים, לשמור עליהם מכל משמר. ובאמת כיצד יהודי יוכל לשמור על המתנות הגדולות הללו?

בספר 'כוונת איש' (חלק א', פתיחה), הביא בשם ספר 'אור השנים' לבעל הפרדס צ"ל, שיהודי יכול לקיים מצוות רבות במהלך היום, והכל רק באמצעות הפעלת כוח המחשבה שלו. דוגמה לדבר הוא מביא, בזמן שיהודי הולך לישון – הרי הוא מקיים מצוות 'ונשמרתם', שהרי בפעולה זו הוא נותן לגופו כוח ובזה הוא מקיים מצווה. וכן שיהודי חוצה את המעבר חציה שיכוון לפני שזה לשם 'ונשמרתם' – הוא הרוויח מצווה. וכך במהלך כל היום הן בשתייה, אכילה, הליכה, וכן על זה הדרך. והדברים מדהימים ביותר – כמה מצוות יכול יהודי לקיים במשך יממה אחת בלבד! וכל זה בזכות הפסוק "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", כל כך קרוב ואפשרי, איך אפשר לפספס את הדבר הזה...

הגמרא במסכת ברכות (לג, ב) אומרת: "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים". יש לפעמים את המחשבה הזאת, שאנחנו יכולים לעשות דברים שהם יכולים להגיע לידי סכנת נפשות, ומצד שני יש גם את המשפט המרגיע של "הכל בידי שמים" – לא משנה מה אעשה – הרי מה שגזר זה מה שיהיה. וזו טעות מיסודה, שהרי הכל בידי שמים הכוונה היא שזה אמור להגיע בצורה שאבא בשמים רוצה ולא בדרך שאדם חושב שאם יעשה צעד שהוא אכן מסכן את חייו, ויחשוב שזה מה שצריך לעשות משמים.

ובביאור הדברים הנפלאים הללו, אמר מזכה הרבים הגה"צ הרב אייל עמרמי שליט"א, שכונת מימרת הגמרא היא: שאכן הכל בידי שמים, אבל חוץ מיראת שמים – כלומר, יהודי צריך להאמין שכל מה שקורה איתו בעולם זה בידי שמים, ואכן, לפעמים אנו בוחרים להפיל את הדברים שקורים לנו על אנשים אחרים או על עצמינו, וכאן ממשיכה הגמרא לומר לנו: "חוץ מיראת שמים" – כלומר הכל משמים, אבל להאמין שזה הגיע מידי האהבות והטובות של בורא עולם – זה כבד בידיים שלך! בורא עולם לא יעשה עבורך את העבודה. האמונה והביטחון – זה בידיי של האדם, לא בידיים של בורא עולם.

קורא יקר! אתה יכול לבחור שאתה רוצה ללכת בדרך האמונה והביטחון בבורא עולם, אבל תעשה משהו – תעשה השתדלות, תאמן את עצמך להאמין בטוב של בורא עולם, וכבר משמים יובילו אותך אל דרך המלך.

אנו נמצאים בשיאו של בין הזמנים. אלו ימים שניסיונות רבים באים לפתחנו. בחורי הישיבות הקדושים יצאו לבין הזמנים, הילדים הקטנים משחקים בין הרגלים, ולפעמים נראה שהבית רועש יותר מידי – תבחרו להסתכל על הצד הטוב-החיובי של המובן. תודו לבורא עולם שיש ילדים שעושים רעש בבית, זה הרעש הכי יפה שבורא עולם יכול לתת לכם בעולם הזה. תודו לבורא עולם שיש בין הזמנים, זמן לקחת רגע לנוח, להינפש ולחזור עם כל הכוחות והעוצמות לזמן אלול הבע"ט.

זכרו, שמירת הנפש והגוף, היא בידיים שלכם! תסתכלו על הטוב שסביבכם, תעצימו את המתנות שקיבלתם מן שמיא, וכמובן תעשו את ההשתדלות שאתם צריכים לעשות, וכבר משמים יסללו לכם את הדרך הנכונה לשמור ולהגן עליכם מכל משמר.

עד השקל האחרון

ימי בין הזמנים, אלו ימים של מבחן על איתנות הקשר שלנו עם בורא עולם. סיפור מרגש שימחיש עד כמה גדולה הזכות הזאת לעמוד בניסיונות התקופה והתגמול משמיים | הרב חיים זאיד

אבוחצירא בנהריה. כשהגעתי אליו סיפרתי לו את הסיפור שקרה עם אותו אברך. רבי דוד לא היסס ואמר לי להתקשר אליו ולהגיד לו שישגור נופש אחר. הסברתי לו שהם כבר הפסידו 16,000 שקל ואין באפשרותם להוציא עוד כסף בשביל נופש חדש, אבל רבי דוד חוזר ואומר לי 'שיסגור נופש במקום אחר והקב"ה יחזיר לו בכפל כפליים'.

אני חוזר לאב המשפחה ומעביר לו את המסר מרבי דוד אבוחצירא. כששמע על כך מיהר לסגור נופש בבית מלון בצפון הארץ שעלה אף הוא 16,000 שקל, בדיוק כמו בערד. אם רבי דוד מבטיח שההוצאות יחזרו אליו בכפל כפליים, כיצד הוא יוותר על ההזדמנות לצאת לנופש עם כל המשפחה במקום כשר ונקי? לאחר מספר ימים, התקשר אליי האב וביקש שאגיע אליו.

כשהגעתי הוא מוציא לי מעטפה שנשלחה אליו מחברת ביטוח, בה נאמר כי לאחר שנה שלמה שהם עוברים על חשבונות הלקוחות שלהם, הם גילו שיש אצלם חוב למשפחת אלמליח בסכום 32,501 שקל. הוא הסביר לי ש-32,000 השקלים מכסים בדיוק את הנופש בערד שבוטל ואת הנופש בצפון שיצא לפועל, אבל לא הבין מה עושים כאן עוד 501 שקל.

האב ביקש שאסדר לו תור אצל רבי דוד לקבל ברכה ולהודות על מה שקרה. כשסידרתי לו את העניין, הוא נסע לנהריה וישב לספר לרבי דוד את כל הסיפור, תוך שהוא מודה לו נרגשות על הברכה שהתקיימה. בסוף דבריו שאל את רבי דוד מה עניינם של ה-501 ₪ בסכום שחזר. רבי דוד הסביר לו שהקב"ה החזיר לו גם את הכסף של הדלק אל מקום הנופש. האב התרגש מאוד ויצא החוצה.

העניין הוא שהדלק עלה 500 שקל בדיוק. אם כך נשאלת השאלה מה עושה כאן השקל המיותר? ואז נזכר הבן שבאחת מתחנות הדלק בדרך נפל לו שקל בודד אל תעלת הניקוז.

כעת הכל הפך מובן.

וזו ידידי התוצאה של מי ש מ ר א ה א ב ה ו מ ס י ר ו ת מ ו ח ל ט ת ל ב ו ר א עולם!

ימי בין הזמנים הם המבחן האמיתי של בני התורה עם בורא עולם. שאר ימות השנה אלו ימים שאנו רגילים להימצא ספונים בד' אמות של הלכה, השומרים עלינו מכל הזוהמה שבחוץ, בעוד ימי בין הזמנים, מלאי ניסיונות ומכשולות. בדיוק לכן אנחנו מצויים להראות את אהבתנו לקב"ה ודווקא בימים הללו להקפיד על קלה כבחמורה. וכלל הוא בידך: לברוח כמו מאש ממקום שיש ספקות, כי אלה ימים שנועדו למלא לנו את המצברים לקראת זמן אלו, להתעלות במעלות התורה והיראה ולא חלילה לאבד את ההשגות אליהן הגענו לפני בין הזמנים.

מספר מגיד המישרים הרב חיים זאיד שליט"א, את הסיפור המדהים הבא:

ברצוני להביא בפניכם סיפור מיוחד אשר פתח בפניי צוהר חדש לימי בין הזמנים, מחד עד כמה ימים אלה מלאי ניסיונות, ומאידך, לכמה סייעתא דשמיא זוכה מי שמראה את אהבתו לקודשא בריך הוא ועומד בהן.

יש בשכונה הסמוכה אליי משפחה ברוכת ילדים בשם אלמליח. משפחה זו נוהגת להתייעץ איתי לעיתים תכופות ומעשים שבכל יום הן בהלכה והן בהשקפה. זו משפחה שאין להם את האמצעים הכספיים כדי לצאת לנופש, אבל לאחר שנה של חסכון החליטו ההורים להוציא את הילדים לנופש בעיר ערד. הנופש עלה 16,000 שקל לכלל הילדים, בבית מלון מול ים המלח, עם פעילויות וכל מה שצריכה משפחה ברוכת ילדים.

עד כאן הכל היה טוב ויפה. אבל כשהם הגיעו לערד הם גילו דברים אחרים והפוכים לגמרי.

הכשרות שאפה לאפס, חוסר הצניעות במקום עבר כל גבול ולא היה שום סיכוי שהם יישארו אפילו רגע אחד. הם לא יוותרו על חינוך ילדיהם הקדושים בעד שום הון שבעולם.

אב המשפחה הרים אליי טלפון: "הרב זאיד, אני נמצא במלון וניצב בפני בעיות פלוגיות, מה עושים?". בלי להמתין רגע זעקתי לעברו שיברח מהמקום ושחינוך הילדים שווה יותר מכל. הוא שמע את דבריי ועשה בשמחה את שהוריתי. בסיום השיחה הוספתי לו שלא יעשו את זה בצער, אלא שישמח ולא יתבייש לרקוד למרות הקושי שבדבר. ואכן, זה מה שהוא עשה. באותו רגע הוא יצא עם המשפחה לרכב שחנה בחוץ, ויחד עם ילדיו פצח בריקוד סוחף לכבוד ה' יתברך. כך רקדו בני המשפחה במשך דקות ארוכות.

באותו זמן הייתי בדרך לאדמו"ר רבי דוד

את מי הכי חשוב להצריך?

בחשיבות הערכה עצמית שהיא קריטית לתפקוד האדם סיפר הגר"י מישקובסקי:

בנו של תלמיד חכם, צדיק ופרוש המתגורר בבני ברק סטה מהדרך ל"ע, וכמה שהאב דיבר עמו דברים של טעם, לא הועיל מאומה. מטבע הדברים הקשר ביניהם נהיה צונן, עד לא קיים...

והנה ביום בהיר הבן מודיע לאביו שהוא מצא אישה כלבבו, והוא עומד להתחתן איתה באיזשהו מושב נידח בצפון. האב נשבר מזה מאד, אלא שמאחר שהשלים כבר עם המצב, השתתף בחתונה למורת רוחו, כשהוא יושב שם כאילו על גחלים.

חולפת שנה, והאב מקבל טלפון מהבן, שבשבת נולד לו בן בשעה טובה, הברית תתקיים בשבת במושב, והוא מכבדו להיות סנדק.

האב נחרד, היכן יסעד את סעודות השבת במושב, כשהכשרות שם רחוקה מלהיות גלגל? בצר לו פנה למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שהורה לו להגיע, ובקשר לאוכל שיביא סירים עם אוכל מהבית.

ואכן האב סחב את כל צורכי סעודות שבת מהבית באוטובוס שהסיע אותו עד הכניסה למושב. שם עצר לו טרמפ, וכששמע את שם בנו לקח אותו לבית של הרב. האב נחרד מבושה שהביא אוכל מהבית כשהמארח הוא המרא דאתרא, אך יותר נדהם כשגילה שרב המושב אינו אלא בנו, אבי הבן... כשנרגע, ולאחר שהתיישב ולגם כוס מים, הסביר לו בנו את השינוי שחל אצלו: "זה קרה, כשחזרתי מהחתונה לבוש חליפה חגיגית, ובני המושב שלא היו רגילים לראות מלבוש תורני זה, החליטו שאני רב... והתחילו לשאול אותי שאלות... חלק מהשאלות זכרתי מגירסא דינקותא - מבית אבא, וחלק הייתי צריך להתאמץ וללמוד. וכך לאט לאט התחלתי למסור שיעורים בהלכה.

וכששמעו זאת במושב הסמוך, ביקשו אף הם שאשמש להם כרב. למעשה, כיום, אני מכהן כרב בשלושה יישובים, סיים הבן את סיפורו לאב הנדהם, שלא ידע את נפשו מרוב אושר ושמחה...

המסר מהסיפור: מה שלא הועילו עשרות שיחות נוקבות של המשגיח והאב, עשו אנשי המושב במעט כבוד והערכה - שהעניקו לו כוח אדיר לעשות שינוי עצום, עד שנהיה להם לרב...

הדור, ובתקופתו כולם היו שמחים בתלמודם, כי היה מפרק כל קושיה ותמיהה שהייתה לתלמידים. והנה הגמרא מספרת כי חוני המעגל ישן תחת האילן שבעים שנה, ולאחר שהתעורר משנתו, בא לבית המדרש ושמע את החכמים כשהם צוהלים ושמחים ביום זה בתלמודם, עד שאמרו: "שמועה זו נהירה לנו כאילו למדנוה בחייו של חוני המעגל". ואז קפץ חוני ואמר: "אני חוני המעגל!" אך החכמים פטרו אותו בזלזול ובחוסר אמון, כשראה חוני שאיש אינו מקבל את דבריו, חלשה דעתו וביקש מהקב"ה שייטול את נשמתו.

ולכאורה הדבר אומר דרשני: גם אם איש איננו מכיר בערכו, והוא לא ישוב למעמדו הרם, מה הבעיה לקחת ספר וסטנדר, לשבת בירכתי בית המדרש ולעמול בתורה יומם ולילה? ומדוע העדיף חוני המעגל לוותר על חייו, עד שביקש מאלוקים שייקח את נשמתו, הייתכן?

אך הסיבה שווייתר חוני המעגל על חיים שכאלו, כי הוא ידע שאם חבריו יתייחסו אליו כאל קשיש עם הארץ אשר הגיע ללמוד לעת זקנותו, אז הגם שהוא תנא קדוש ופרוש, חש שבכל זאת בצורה כזו בהמשך יאבד את תחושת הערך העצמי שלו, וזה יפריע לו להמשיך ב'שטייגען' שהיה מורגל בו. ואם חלילה כך יקרה, אז למה לו חיים? (מתוך הספר 'הנפש היהודית').

<< מתוך ספרו החדש של הרב, שעתידי לראות אור אי"ה בקרוב >>

אורחים מהשמיים

ביקור תמים של בחורים בבית רבה של מושב כרמיאל, הפך לסיפור השגחה מרגש וייחודי שלא מתרחש בכל יום

האמיתי

חיים של שמחה וסיפור בדרכי אמונה וביטחון בקב"ה
דניאל ברם

מה המהלך שלך?

ההבדל המהותי בין מצוות האמונה לשאר המצוות, מחדדת את ההכרה האמתית של דרך החיים, איתה אנחנו נפגשים גם בין גלי הים | אמונה בצדקת הדרך

האם פעם חשבתם לתומכם מה הפעולה שצריך לעשות כדי לקיים את מצוות האמונה? הרי מצוות אחרות מובן מה העיקרון בהם. אדם שרוצה לקיים את מצוות תפילין צריך להזיז את איבריו ולכוון את ליבו ולקיים את מצוות הנחת תפילין. וכן בשאר מצוות, המצווה היא בעצם העשייה. ואילו בציווי על האמונה בבורא עולם - לא מוזכרת הפעולה שנצרכת מציד.

בכדי להסביר ולבאר את שורש העניין, נצטרך לקטלג את סוגי המצוות עליהם אנו מצווים. בכל מצווה ישנם שלושה שלבים, והם: רצון לקיים את המצווה, החפץ עצמו (כגון תפילין, סוכה וכדו'), והפעולה של עשיית המצווה. אם אחד משרשרת הדברים האחרונים יהיה חסר, אזי המצווה לא תהיה קיימת.

מה שלא כך אמונה בבורא עולם. אמונה היא דרך. אמונה היא מהלך! עם כל הדברים שתעשה בחיים שלך, האמונה צריכה להיות הבסיס בכל צעד ושעל של יהודי. כמו שבביטול כולם יודעים - הבסיס הוא שמן! קשה לבשל בלי זה! רק מי שמחפש להוריד את נפח הקלוריות המתארחות ברשותו...

אחרי שאנו מבינים שהמתנה הזאת שנקראת אמונה באבא שבשמיים, היא לא חלק מדרכי האדם, אלא היא עצם הבסיס של הדרך. ובמילה אחת: מהלך. אמונה זה מהלך חיים, בכל מקום, בכל שעה, בכל בחירה, בכל מצב - בכל מקום ומקום צריך לחפש היכן דרך האמונה נכנסת ומובילה את המעשים שלנו הלאה.

נוריד את הדברים לחיננו. אנו נמצאים בימי בין הזמנים, כל אחד בטוילו ובעיסוקיו השונים. אלו ימים שהיכלי הישיבות וריקות מתלמידים שמהלכים את ארץ ישראל לאורכה ולרוחבה. ואכן בימים הללו זה הזמן להזכיר לעצמנו, שאנחנו נמצאים באמצע דרך שבחרנו, באמצע מהלך.

זה לא סותר את הקפיצה לים, או את הלינה בהרי הגולן - להיפך זה מלווה אותך גם שם. יהודי יקר! אתה מייצג כאן מהלך! לא עוד שחייה בים! אתה מייצג כאן משהו שהוא בסיס, הרבה מעבר להתנהגות נקודתית. תלך עם המהלך החזק הזה, שנקרא בורא עולם, תאמין בצדקת הדרך ותדאג שהיא תלווה אותך לכל מקום שכן רגלך תדרוך.

ולסיום, הנה לפניך קבלה קטנה, אך כוחה עצום ורב. את הקבלה הזו היה המשגיח מו"ר הרב דוד ברנר זצ"ל נוהג להעניק לבחורים שיוצאים לבין הזמנים. "חוק שישים שניות חובה". כלומר, בכל יום ויום מימי בין הזמנים תדאג לכך שתלמד לא פחות משישים שניות רצופות בתענית דיבור. יום יום. המשגיח זצ"ל הדגיש שזה פתרון שהוא ניסה אצל מספר בחורים - ואכן התוצאות היו מדהימות. בחור יקר! הקבלה הקטנה הזאת ללא ספק תכניס שלוה לנפשך, שלמרות הטוילים והתענוגים בימי בין הזמנים - את המהלך שלך - של לימוד התורה - אתה לא שוכח, ולוקח איתך לכל מקום.

וקווי השם יחליפו כח!

להתקשר לרבנים אחד אחרי השני על פי סדר הא' - ב'. הרבנים כמובן סירבו. הבנו אותם. אם הם יקבלו לביתם כל אחד, לא תהיה להם מנוחה. זה בלתי אפשרי לקבל לאירוח כל בחור שחשקה נפשו בנופש גלילי...

"לא התייאשנו. המשכנו לנסות. והנה, להפתעתנו, הסכים מיד לבקשתנו. ולא מרגלית, אלא שחשנו שהוא רק חיכה לטלפון שלנו ושהוא שמח לקבל אותנו לביתו. משכן, קיבלנו ביטחון עצמי מופרז. אמרנו שנוח לנו דווקא בשבת הקרובה - הרב קיבל. אמרנו שאנחנו רוצים לבוא כבר ביום חמישי - הסכים בקלות.

"הופתענו עד מאד, אך לא הנחנו להפתעה לקלקל לנו את החוויה. גם חברינו שעקבו אחר נסיונותנו ועקשנותנו, וניסו שוב ושוב להניאנו מכך בטענה שהדבר לא יצלח, הופתעו ואף נתקנאו בהצלחתנו".

משמעתית כך, יצאתי מגדרי לארח אותם בחיבות וברחבות, באופן הראוי והטוב ביותר. הם התפלאו, מדוע הרב טורח עבורנו כל כך? אמרתי להם: "אתם אורחים ש'נחתו' עלי הישר מהשמיים. כיצד לא אטרח עבורכם? הטלפון האחרון מסוג זה שקיבלתי, היה לפני עשרות שנים, אם בכלל. רואים כאן את יד ההשגחה המופלאה".

למדתי מכך מוסר השכל. האדם צריך לעשות את ההשתדלות. אם הוא בוטח בה' ומאמין באמת ובתמים שהקב"ה יסייע בידו, הישועה בוא תבוא. וכאשר אנו מדברים על 'ישועה' אין הכוונה דווקא לרפואה ממחלה קשה או הצלה מגזירות רעות כאלו ואחרות. גם כאשר בחור ישיבה חש 'מחנק' וחפץ באוויר במקום שקט ופסטורלי, הרי הוא זקוק לישועה.

הבחורים שלנו ייחלו לשבת שלוה בגליל. אך אין להם קרוב ומועד בחבל ארץ זה, עשו מה שביכולתם, והנה אינה הקב"ה, מסובב כל הסיבות, שהידיד יתקשר ערב קודם ויבקש עבור בן ידידו, כך הבחורים שלנו 'השתחלו' בדיוק לנישה הנכונה... איזו השגחה פרטית מופלאה.

עוד מוסר השכל ניתן ללמוד ממעשה מופלא זה; אדם עושה מעשה קטן לכאורה, וכתוצאה ממנו מתגלגלים דברים אדירים שלא חשב עליהם כלל. הוא לוחץ על כפתור, ואינו יודע אילו מערכות הוא מניע. הידיד שהתקשר מארצות הברית רצה בסך הכל לסייע לבנו של ידידו. והנה, על ידי הפעולה הקטנה שביצע, סייע כלאחר יד לשני תלמידי ישיבה שהיו זקוקים למעט אוויר צח, להתארח בכבוד וברחבות אצל רבה של כרמיאל...

יש לאדם צורך כל שהוא. בריאות, פרנסה, חינוך ילדים, שלום בית וכו'. לא חסר... הוא מתפלל ומתחנן פעם אחר פעם, נראה לו שאין מקבלים את תפילתו. אך אין הדבר כך. התפילות מצטברות, ממתינות לשעת הכושר. יגיע זמן בו הן ייענו. אסור להתייאש. אנו צריכים לעשות את ההשתדלות שלנו, הן מבחינה גשמית והן מבחינה רוחנית. סיפור מדהים שאירע לפני שנים ספורות, אותו מספר הגאון רבי צבי מרגליות שליט"א במהלך שיעורו השבועי:

אחד המאפיינים של האחדות הוא הכנסת אורחים. אין זה דבר קל. הרבה יותר קל לתת צדקה. מוציאים סכום כזה או אחר, נותנים, ומשלחים את היהודי לדרוכו. כך גם מעשי חסד אחרים. הכנסת אורחים היא חסד מתמשך ורב תחומי. צריך לדאוג לאורח לאכסניה נוחה על כל המשתמע, וגם להקדיש לו את כל תשומת הלב.

אספר סיפור מעניין אודות אורחים שהתגלגלו לביתי, הישר 'מן השמים'. וכך היה המעשה. באחד הימים התקשר אלי ידיד מארצות הברית. יש לו חבר, שגם אותו אני מכיר ומוקיר. לחבר יש בן בירושלים, והוא רוצה לבוא להיות בגליל בשבת. אמרתי לו: "בשמחה! מסור לבחור את מספר הטלפון שלי, שיתקשר אלי ונתאם".

כבר למחרת בבוקר מתקשר בחור ואומר: "אני בחור ישיבה מירושלים. האם אני יכול לבוא עם חברי להתארח אצל הרב?". כמובן שעניתי בחיוב. הלא כך הבטחתי לידידי שמעבר לים. אמרתי לבחור שמצדי עדיף שיבוא בשבת הבאה, אז אוכל לארח אותם כיאות. אך הוא אמר שלהם יותר נוח בשבת הקרובה. טוב, מה לא עושים בשביל ידידי? סברתי וקבלתי. הוסיף הבחור וביקש: "אנחנו רוצים לבוא כבר ביום חמישי!". נו מה לא עושים עבור ידיד של ידיד... "בסדר. תבואו ביום חמישי!". התחלתי להתארגן. היכן ילינו והיכן יסעדו. שהכל יהיה על הצד הטוב ביותר.

הבחורים מגיעים, אני מקבל אותם בסבר פנים יפות, מושיב אותם, מכבדם במאכל ובמשקה, משוחחים על דא ועל הא, ואז שואל אני לשלום ידידו של ידידי וידידי. הבחורים מחליפים מבטים ואומרים בתמיהה: "אין אנו יודעים על מי אתה מדבר. אין לנו כל קשר אליהם".

נדהמתי, "אם כך, איך הגעתם אלי?", אמרו הבחורים בתמימות: "אנחנו בחורים אמריקאים, אוהבים לשנות אווירה מידי פעם. רצינו להתארח בגליל, אך אין לנו שם אח ורע. מה עשינו? ישנו מדרך טלפונים של רבני ישובים. התחלנו

”
**אתם אורחים
ש'נחתו' עלי
הישר
מהשמיים.
כיצד לא אטרח
עבורכם?
הטלפון האחרון
מסוג זה
שקיבלתי, היה
לפני עשרות
שנים, אם בכלל**

מתיקות בפרשה

מוסר, הגות ודרך חיים
בפרשת השבוע
הרב יצחק עטיה שליט"א

להגיד בבוקר חסדך

**"ואתחנן אל ה' בעת ההיא
לאמר" (דברים ג, כג)**

רבינו האור החיים הקדוש כותב על הפסוק הזה שלמים ארבעה תנאים הצריכים לקבלת תפילה. א. שיתפלל כעני הדופק על הפתח, כמו שנאמר (משלי יח, כג) "תחנונים ידבר רש". ב. שיבקש ממקור הרחמים. ג. זמן תפילה. כדרך אומרו (תהילים סט, יד) "ואני תפילתי לך ה' עת רצון".

ד. שתהיה תפילתו מפורשת ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון, וכמו אותו מעשה שהובא במדרש (אסתר רבה ז, כד) באדם שהיה מהלך בדרך והתעייף, אמר הלוואי הווה לי חד חמר [פירוש: הלוואי ויהיה לי חמור אחד, ולא פירש בתפילתו שהוא רוצה לרכב עליו] עבר שם איש אחד מרומיים, שבו בזמן ילדה לו חמרתו עיר אחד. ואמר לו קח והרכב עליך עיר זה. אמר, הרי תפילתי נשמעה אבל אנוכי לא שאלתי כהוגן, כלומר לא פרשתי דברי אם ארכוב אני על החמור או להרכיבה עלי... והוא מה שנתכוון משה במאמרו כאן: "ואתחנן" - לשון תחנונים כנגד תנאי ראשון. "אל ה'" - שיבקש ממקור הרחמים, זה כנגד התנאי השני. "בעת ההיא" - פירוש בעת הידועה לקבלת תפילה, שהיא עת רצון, כי מי יודע עת הרצון כמשה.

ואפשר שזה היה בעת אשר אמר לו ה' (לעיל ב, כד) "החל רש" ארץ סיחון ועוג, וזה מכוון לדברי רבותינו ז"ל שאמרו לאחר שכבש ארץ סיחון ועוג וכו'. זה כנגד תנאי שלישי. "לאמר" - פירוש, פירש אמריו כמצטרך שלא יסבלו דבריו דבר בלתי הגון, כנגד תנאי רביעי. ויה"ר שהשי"ת יקבל תפילותינו ברצון ונזכה במהרה לגאולה השלימה. ולבניין בית קדשינו ותפארתינו בב"א.

לשמור על הילדים - הכוונה להיות יחד איתם

לא צריך לנדוד באוטובוסים, בין נחלים ומעיינות בכדי לצאת עם הילדים לטיול. המפגש הייחודי שהילד רואה בזמן שהוא מצוי יחד עם הוריו - תבנה אותו בצורה טובה ושמורה מהסכנות האורבות ברחובות | מדריך מעשי להתנהגות עם הילדים בימי בין הזמנים

באחת משיחותיו של הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, הוא דן בהתלבטויות התקופות את ההורים בימי 'בין הזמנים' והן נסובות בעניין ה'לאווים' שיש לומר לילדים כמה יש להתעקש בתקופתנו על דברים הנראים לנו כבלתי חינוכיים. האם בדור שלנו אפשר בכלל לומר לא, ואם כן על מה?

לדוגמא, הורים שיש להם בנים בחורי ישיבות והבחורים מעוניינים לצאת לטיול עם חברים. מצד אחד - ההורים מעוניינים לתת הרגשה טובה לבנים ולשחררם, אך מאידך גיסא אין הם יודעים אלו סכנות רוחניות טומנות בחובם נסיעות מעין אלו.

אחד מבניו של רב חשוב סיפר, שלפני כיובל שנים ביקש אחד מאחיו לצאת לטיול בבין הזמנים עם חבר שהיה לו רישיון נהיגה, כיון שבזמנו לא היו עושים טיולים ארוכים, המדובר היה בטיול ליום אחד בלבד לדרום הארץ, לאזור ים המלח. הבן ניגש לאבא ושטח את מבוקשו, אבא לא הגיב בשלילה. והנה בערב שלפני הטיול, ניגש אבא אליו ואמר לו האם אכפת לך שגם אני אצטרף לטיול שלכם? הבן היה המום מעצם השאלה, הוא לא התכוון לכך לא נפשית ולא מעשית הוא שוחח עם החבר והלה דווקא התלהב מאוד...

יצאו, אפוא, שלשתם לטיול שהיה אמור להיות לאזור ים המלח עד 'עין עבדת'. הם התחילו את נסיעתם בתפילת שחרית בכותל המערבי, ומשם ירדו לאזור ים המלח. במשך כל הנסיעה הארוכה לא הכביד האבא על הצעירים בדברי תורה כבדים, אלא שוחח בענייני אמונה ויראת שמים. יום הטיול עבר בהנאה מרובה. עד כאן הסיפור.

"ומה למדתי מכאן?", אומר אותו בן, "למדתי שצריך לחשוב אלף פעם אם לומר לא בעניינים אלה". אך יש בכך לקח נוסף. היה זה בתקופה של לפני עשרות שנים כשהחינוך היה בשיאו ולא נכרו בו עדיין ה'בעיות' של ימינו, למרות זאת הוא עצמו הצטרף לטיול כדי להשגיח על בנו באותו יום. במלים אחרות: הוא ויתר על כל סדר יומו העמוס, ויצא עם הבן הוא הרגיש את גודל האחריות החינוכית הרובצת עליו כאביו של הבן, והטריח את עצמו לנסוע איתו בצוותא תוך שהוא מתחשב בעובדה שמדובר בבחורים צעירים, ויצר אווירה נהדרת ומשוחררת.

בימי בין הזמנים, ההורים הופכים להיות המחנך, המורה, המגיד שיעור, המשגיח והראש ישיבה - גם יחד אי אפשר להתחמק מזה. אם ח"ו לא נרגיש כך אזי ח"ו יש מי שמבין הזמנים אחד של חודש אב יכול להיזרק לרחוב, אל ה'חברים' המצויים שם, וכל מילה מיותרת.

אם פעם עוד היה צריך לשכנע את ההורים באשר לסכנותיו של הרחוב בן ימינו, גם בריכוזי האוכלוסייה החרדית. היום, כך נראה, אין כל צורך בכך מי שלא רואה את נזקי העל הנגרמים לילדים המבלים את זמנם ברחוב, יותר גרוע מעוור.

לשמור על הילדים - פירוש, להיות יחד איתם זו ה'עצה החינוכית' שכולם יסכימו איתה, כל המומחים וכל המייעצים למיניהם, וידו שהכל מתחיל ונגמר בשאלה: האם ההורים מוכנים להקצות מזמנם לילדיהם או לא? ואם בכל השנה, כך בימי בין הזמנים על אחת כמה וכמה ההרגשה בבית צריכה להיות שבמקום שהבן ירצה להעביר את זמנו לריק עם ילדי הרחוב, הוא ירצה לצאת עם אביו. האבא הוא היחיד שבכווחו לשחרר את הבן מלחצי התקופה ובד בבד גם ללמוד איתו בצוותא ליד המעיין בדרך לדרום. זו חלק מעבודת החינוך שלנו בדור זה, להעניק לילד ובמיוחד בימי החופשות חוויות רוחניות, כשהן משולבות בהוצאת כל המרץ הטבעי שלו.

וסתם הערה שרגיל אני לומר בכל בין הזמנים, כדי לצאת עם הילדים אין צורך ברכב משפחתי ולעיתים גם לא באוטובוס. לא צריך לנסוע ולנדוד למקומות רחוקים הרבה מרחבי הטבע סמוכים לעירנו הליכה של דקות ספורות. צריכים רק לפקוח עינים ולגלות זאת.

נצור לשונך // שומרים על הלשון - ורואים ישועות!

בימי בין הזמנים יזדמנו לידינו אפשרויות רבות בהם נוכל לשמור על פינו, ויותר מכך - לקדש ולטהר אותו. ותמיד צריך לזכור שבזמן שטוב ליהודי אזי הפה שלו מוציא דברים טובים! ומכאן לקבלה שאפשר להשתדל שהיא תלווה את ימי בין הזמנים והיא - לפרגן אחד לשני... גם אם השני עושה דברים שלא מוצא חן בעיניכם תדונו לכף זכות ותנסו לחפש איזה תשובה יצירתית וחיונית למעשיו. וכשם שתעצים את הקבלה הזאת בתוכך, תזכה שפיך ידבר תדיר דברים טובים וחיוניים, ומאידך, תזכה לשפע רב וטוב מן השמים.

לע"נ הגה"צ רבי עזריאל בן כוכבה זצ"ל

אור חזקיה

לע"נ רבי חזקיה זרובבלי בן נוראל ואסתר, זמאיר בן אליהו ומיכל ז"ל

ז"ל ע"י כולל ערב וגמ"ח "דרכי חזקיה" ע"ש רבי חזקיה זרובבלי בן נוראל ואסתר זצ"ל
ת.ד. 5711 י-ם לפרטים ותרומות: 050-4120812

העלון לעילוי נשמת
זהבה בת רחל ורחל בת שמחה

776

**ניתן לתרום באשראי
בנדרים פלוס:** כולל ערב
המרכזי גילה, עבור כולל דרכי
חזקיה.

**ניתן לקבל קבלה
להחזר מס סעיף 46**

סיפור לשבת קודש

לרקוד על שלוש חתונות

מהמעשה הבא ניתן ללמוד עד כמה חשוב להבליג ולשבור את המידות ועל ידי זה יכולה להתגלגל ישועה גדולה ומופלאה.

הסיפור הוא על כלה וחמותה. פעמים רבות כלה וחמותה אינן מסתדרות זו עם זו, ולכן לא מתקבל על הדעת שהכלה תיכנס לבית חמותה ותתחיל לערוך סדר וניקיונות ולהשליך חפצים שאינם נחוצים על פי דעתה.

ברם, החמות והכלה שבהן עוסק סיפורנו, הסתדרו אחת עם השנייה באופן יוצא מן הכלל. בין השתיים שרר יחסים כל כך טובים, עד שבערב פסח הזמינה החמות את כלתה לסייע לה בעבודות הפסח ואמרה לה: "אני לא רוצה שהבית יהיה מחסן, את יכולה לזרוק בגדים ישנים וחפצים שאינם בשימוש. אני סומכת על שיקול דעתך במאת האחוזים!"

החמות יצאה מהבית לסיידורים והכלה ניגשה למלאכה במלוא המרץ. בשלב מסוים היא הגיעה לארון בחדר השינה של חמותה, החלה לנקות ולסדר את תכולת הארון, ולפתע הבחינה כי באחד המדפים מונחים שלושה בגדים ישנים. שמאטעס, ענתיקות שיצאו מהאופנה כבר לפני חמישים שנה.

'אף פעם לא ראיתי את חמותי לובשת את הבגדים האלה', חשבה הכלה לעצמה. 'הם סתם תופסים מקום בארון, נראה לי שהגיע הזמן להשליך אותם אחר כבוד לאשפה!'. הכלה שלפה את שלושת הבגדים מהארון, הכניסה אותם לשקית הזבל והורידה אותם אל פח האשפה היחיד שבקדמת הבניין.

לאחר מספר שעות שבה החמות לביתה, פתחה את הארון והביטה בסדר מעשי ידי כלתה. היא התבוננה בקורת רוח בבגדים הניצבים זה על גבי זה כמו חיילים, אולם משהו טרד את מנוחתה. לאחר בדיקה קצרה הבחינה כי שלושת הבגדים הישנים נעלמו מהמדפים. לחמות לא היה אכפת כמובן מהבגדים העתיקים שהיו חסרי ערך לחלוטין. מה שהכאיב לה הייתה העובדה שבתוך הבגדים הללו היא החביאה שלושה תכשיטים יקרי ערך, מתוך מחשבה שאף גנב לא יטרף לחטט בכיס בגדים בלויים שיצאו מהאופנה.

חמותה של החמות בערה בה: "אמנם נתתי לכלתי את הסמכות לזרוק חפצים על פי שיקול דעתה, אבל ממתי זורקים בגדים בלי לבדוק את תכולת הכיסים? הרי תמיד יכול להיות שנשכח בהם איזה חפץ יקר ערך". כשכולה עברה וזעם מיהרה החמות לעבר הפח הציבורי שלמרגלות הבניין, כדי לאתר את הבגדים ובתוכם התכשיטים היקרים.

בדיוק באותו יום ערכה עיריית בני ברק מבצע ניקיון ערב פסח ופינוי מהיר של הפחים הציבוריים. החמות המאוכזבת גילתה פחים ריקים, לאחר שמשאיות האשפה פינו את כל הפסולת מהרחוב. היא החלה לטפס במדרגות לעבר ביתה, כשעם כל מדרגה שהיא עולה, מפלס הכעס שבקרבה עולה

במקביל. "עוד רגע אתפוס את הכלה שלי לשיחת הבהרה ואסביר לה שגם אם נתתי לה רשות לזרוק בגדים, זה לא אומר שהיא יכולה להשליך בלי אבחנה ובלי לבדוק שאין בכיסים חפצים חשובים. איזה נזק היא גרמה לי בפזיזות שלה!"

למזלה היו לה כמה קומות לטפס כדי להגיע לביתה. היה לה מעט זמן לחשוב ולהירגע. מספר שניות לפני שפתחה את הדלת אמרה החמות לעצמה: "רגע רגע! הרי גם אם אצטק על כלתי התכשיטים לא יחזרו. אם אנזוף בה עכשיו, כשהזעם מפעפע לי בלב, אגרום למתח ומריבה, כלתי לא תרצה לדרוך אצלי בבית, וכך אישאר בלי כלה ובלי תכשיטים".

החמות פתחה את הדלת כשבליבה ההחלטה: 'אני שותקת. לא אדבר עם הכלה שלי על הנושא הזה אפילו חצי מילה. אולי בעוד כמה שבועות, כשאיהיה יותר רגועה, אגיד לה בתור עצה טובה שכשזורקים בגדים ישנים כדאי מאוד לבדוק את תכולת הכיסים, תמיד יכול להיות שמישהו שכח שם משהו'.

לפני שנכנסה לביתה היא נשאה תפילה קצרה ואמרה: "ריבונו של עולם, אתה יודע עד כמה שלושת התכשיטים האלו היו יקרים לי. אתה יודע עד כמה אישה קשורה באופן רגשי לתכשיטיה. ובכל אופן החלטתי כעת להתגבר על הכעס ולא לדבר עם כלתי על העניין מטוב ועד רע. ריבונו של עולם, יש לי בבית שלושה תכשיטים, שלושה ילדים מתבגרים, שני בנים ובת מעוכבי שידוך שטרם זכו למצוא את זיווגם. מבקשת אני ממך שבזכות הבלגתי על שלושת התכשיטים האבודים, תזכר אותי בשלוש שמחות בביתי בקרוב".

החמות סיימה את תפילתה בשניות ספורות, עטתה על פניה הבעה שלווה ונכנסה הביתה כאילו לא קרה מאומה. כשכלתה סיימה את הניקיונות והארגונים, היא הודתה לה על עזרתה ונפרדה ממנה בשלום ובאחוה, כשבליבה גומלת ההחלטה לא לספר לאיש על המאורע.

בחול המועד פסח צלצל הטלפון בביתה של החמות. על הקו היה שדכן שהציע שידוך לבן הראשון. על פניו ההצעה נשמעה מעניינת מאוד. הם התחילו לברר, שמעו דברים חיוביים וקבעו פגישה. כעבור שלוש שעות צלצל הטלפון בשנית. על הקו הייתה שדכנית שביקשה להציע שידוך לבת. ההצעה נשמעה מתאימה ולאחר בירורים קצרים החזירו תשובה חיובית וקבעו פגישה. זמן קצר חלף והטלפון צלצל בשלישית. על הקו היה ידיד שביקש להציע שידוך לבן השלישי. הם בדקו את ההצעה, שמעו דברים טובים וקבעו פגישה. כך אירע ששלושת הילדים הלכו לפגישות במקביל כשזה יוצא וזה בא.

הפגישות התקדמו במהירות, האם הנרגשת עקבה בתקווה אחר התגלגלות השידוכים, מצפה לראות מה ילד יום. בינתיים אמר לה בעלה בהתפעלות: "בכל יום אני מתפלל ששלושת התכשיטים שלנו כבר ימצאו את בני זוגם. תמיד חשבתי שהם יעשו זאת אחר אחרי השני, אבל לפי המצב כרגע נראה שהכל עומד לקרות בבת אחת!"

"תשמע", השיבה האם בלב הומה, "נראה לי שאני אשמה בסיפור הזה, אני כרגע מעדיפה לא לדבר על זה".

בחול המועד פסח שלושת הילדים התאסרו. מסיבות האירוסים נערכו יום אחר יום. מכיוון שאי אפשר לרקוד על שלוש חתונות בבת אחת, נקבע כי שלוש

החתונות יערכו בזו אחר זו, חודש אחר חודש, במשך שלושה חודשים רצופים.

לקראת חתונתו של הבן השלישי אמרה האם המאושרת: "אני חשבת שבשביל שילד אחד יתארס יהיה עלי לומר את כל ספר התהילים ארבעים פעם במשך ארבעים יום בכולל, בשביל שהבת תתארס אומר ארבעים יום פרקי שירה, ובשביל שהילד השלישי יתארס אומר ארבעים יום 'נשמת' ואוסף עוד סגולות וקבלות. אבל הקב"ה הראה לי שבתפילה קצרה של כמה שניות אפשר לזכות לחתן שלושה ילדים. בדמות רגע אחד של שבירת המידות זוכים לשבור שלוש צלחות!" (מפי הרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א)

כך נהייתי מיליונר

כעובד בכיר במפעל הוטלה עלי המשימה להיפגש עם גביר גדול, יהודי שומר תורה ומצוות, ולסגור איתו עסקה בסכום עצום. במשך שעות מספר ישבתי איתו כדי לסכם את פרטי החוזה, וברוך ה' העניין נסגר בטוב לטובת שני הצדדים. האווירה הייתה נינוחה ונעימה, והמיליונר פתח את סגור ליבו והחל מספר לי איך התגלגלה לידו עשירותו המופלגת. וכה היו דבריו:

נולדתי הצעיר במשפחה ברוכה של עשרה ילדים. אבי ז"ל עבד קשה לפרנסתו, ואת רובו הצליח לחתן בכבוד. לכל אחי הוא נתן דירה אבל אצלי זה היה אחרת. תקופה קצרה אחרי החתונה נפל אבי למשכב, וזמן לא ארוך לאחר מכן הוא נפטר. בחלוקת הירושה היה לי ברור שאני אקבל את הדירה של אבא, שהרי כל אחי קיבלו דירות בחיי ואלו אני לא, אולם חלק מהאחים חשבו אחרת. עשרה אחים - ועשר דעות. חלקם נוטים לכיוון שלי, וחלקם לכיוון הנגדי. ראיתי שבאופן כללי הדעת נוטה להסכים לחלוקה שווה של הדירה בין כולם. אח אחד גם הגדיל לעשות, ומיד העמיד את הדירה להשכרה. תוך תקופה קצרה כבר גם שם מישהו, ואני נותרתי בדירה שכורה ללא כל עזרה בענייני פרנסה.

פניתי לרב ושאלתי, אם ביכולתי לתבוע את הדירה על פי דין תורה. הרב אמר, שיתכן כי אוכל לחלץ את הדירה ולקבלה לרשותי בדין תורה, אולם הוא מיעץ לי עצה ששווה זה: לוותר. "האחזקות והשלום יקרים הרבה יותר מדירה", אמר הרב. "תניח לדירה, תוותר לאחים, ותראה שלא תפסיד מזה".

היה לי קשה לקבל את הדברים, אולם בסופו של דבר נהגתי כעצת הרב. זה לא היה קל. המשפחה גדלה, ואני התקשיתי ביותר להביא פרנסה הביתה. בכל פעם שעברתי ליד בית הוריי לשעבר, היה מראהו דוקר את ליבי במחשבה, שכל אחי מסודרים להם בבתיים ורק אני צריך לעמול ולהתייגע כדי להביא הביתה כסף, כדי לשלם על שכירות דירת.

עם הזמן למדתי מקצוע, והתחלתי לפרסם כי אני מעניק שירות מסוים

לכל המעוניין בכך. בתחילה היה ביקוש קטן, ואני התניידתי על הכביש בתחבורה ציבורית. אפילו רכב לא היה לי, אבל עם הזמן הפך הקילוח הדקיק של הלוקוחות לזרם, והזרם הפך לשיטפון. אנשים נזקקו לשירות שלי, ואני הוצרתי להכניס עובדים נוספים תחת אחרייתי. מנתינת שירות קלה, הפך העסק הקטן לעסק גדול ומצליח, שמעסיק סניפים ועובדים רבים. מרווחים שנספרו במאות שקלים, הגעתי לסכומים של מיליונים. הקב"ה שלח הצלחה במעשה ידי באופן שלא הייתי יכול בכלל לחלום עליו, וברוך ה', קניתי דירה משלי וגם הרבה יותר מזה.

לאחרונה נזקק אחד מהאחים שלי לניתוח של השתלת כבד. הטיפול הזה עלה לו חצי מיליון שקל, וברוך ה' יכולתי לשלם את כל הסכום. האח הזה לא עמד אז לצדי בענייני הירושה, אבל אני החלטתי שמגיע לו שאעזור לו, שהרי בזכות הוויתור הגעתי למה שהגעתי, ובוודאי גם הנתינה הזאת לא תגרע ממני. ברוך ה', מאז התרומה לאחי אני רואה בעסקים סייעתא דשמיא גדולה עוד יותר.

הסיפור הנפלא הובא בעלון השגחה פרטית.

הבה ניקח את המסר הזה אל ליבנו, מעלת הוויתור גדולה מאוד. בהחלטה אחת לוותר לאחר, יכולים לזכות לשפע עצום. לעיתים אנו מתעקשים על מה שמגיע לנו, יש לומר בצדק, הרי הדבר שייך לנו, אך אם ניתן מעצמנו לאחר, נוותר, נסלח לפוגעים בנו, נראה במוחש איך הוויתור שלנו היה לעזרתנו.

רבים הם האנשים שהיו יכולים לוותר ולסלוח בקלות, אך גאווה מושכת אותם למקומות אפלים והם הופכים לעקשנים. אם נשכיל להבין שהכל נשלח מבורא עולם, שבכל פגיעה בנו, נזק והפסד מהאחר, נמצאת ידו של הבורא, יהיה לנו קל יותר לוותר ולסלוח. אם נוותר ונסלח נראה במוחש את השגחתו של בורא עולם, את הצלחתנו.

(מתוך הספר 102 סיפורים ששינו לאנשים את החיים של הרב צבי נקר 0504124438)

קנאה היא מדה רעה מאד כמאמר התנא (אבות ד רבא) הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. והנה יצר לב האדם רע וחושק להיות יחיד בדורו בחכמה ומעשים בעשר וכבוד, ומתוך כך מצטער כשיש אחר כמוהו או גדול וטוב ממנו, ומקנא לו ומבקש רעתו ומספר בגנותו. וגדולה שנהא שהיא מחמת קנאה, אש אוכלה היא לאין מרפא. ומי שיש בו מדה רעה זו, כל ימיו מכאובים, ואוכל לחם העצבים ואין לו רעים אהובים, ומרבה ריבות והוא שמח לאיד ורוצה בתקלת חברו, ושיכשלו חבריו בדבר הלכה ושיקצרו בעבודת השם יתברך שמו, ושיהיה להם מעוט הערך וקצר ההשגה, וכהנה רעות רבות ועברות שנגררות מן הקנאה. ומי יוכל ספר גדל רעתה, מי האיש החפץ חיים יכרח ממנה ויהא גבור הכובש את יצרו על ידי העמק במחשבות טהורות, שיאמין באמונה שלמה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואפלו אם היה הוא יחיד בעולם לא יעדיף להרויח יותר ממה שגזור עליו. ואם יתוספו סוחרים כמותו לאלפים ולרבבות, לא יחסר ממה שקצוב לו. ויתרצה במה שהוא רצון הבורא, הצור תמים פעלו, ולכל אחד, דטבא לה, עבדי לה:

וכל ישראל הם גוף אחד כאיש אחד, וראוי לשמח על טובת חברו ולהצטער על צרתו כמו על עצמו, בפרט בשום לב שאפלו בזמן שהרשעים בצער, שכניה מצטערות, מה הלשון אומרת וכו'. כל קבל דנא, כשישראל בנחת ישמח ה' במעשיו. ועוד שבזמן שאדם בדחק ובצער לא יוכל לעבד את בוראו והדחק מעבירו על דעתו ועל דעת קונו וזה צער השמים. מה שאין כן כשהוא בנחת וברוח, מרבה להיטיב ועושה נחת רוח ליצרו. ובזמן שהרשעים בעולם, חרון אף בעולם, ובהדי הוצא לקי כרמא (כ"ק צב א). ובזמן שהצדיקים בעולם יתברכה השפע וברכה רבה, וברכות הטובה רבו אוכליה:

(פלא יועץ)

אנו פונים לציבור הקוראים היקר, אנא תנו לנו כח ויכולת להמשיך החזקת הכולל, הגמ"ח והעלון 'דרכי חזקיה', אנו משתדלים שההכנסות יהיו קודש למטרות הללו ואין לנו הוצאות מזכירות, ניקין וכדו'. **תבורכו מפי עליון!**

לע"נ נעימה בת ככב		לע"נ נעימה בת ככב	
לע"נ ככב בת גוהר		לע"נ ככב בת גוהר	
העלון לע"נ: עזרא בן מזל, אברהם בן רחל, דבורה בת אסתר, אירן בת בלור		העלון לע"נ: עזרא בן מזל, אברהם בן רחל, דבורה בת אסתר, אירן בת בלור	
שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה: 21:00 - 22:30 שדכני "חסידי שרה" בימים ג', ד' ה' בשעה: 21:00-22:00 058-3297225 שידוכים לשם שמות למגזר החרדי לנשים: 053-4110655 053-4163681 ניתן לפרסם ספרים בתוכנית אוצר החכמה ועוד c9595@okmail.co.il		שדכנית (לבחורים מגיל 30+): א-ה: 21:00 - 22:30 שדכני "חסידי שרה" בימים ג', ד' ה' בשעה: 21:00-22:00 058-3297225 שידוכים לשם שמות למגזר החרדי לנשים: 053-4110655 053-4163681 ניתן לפרסם ספרים בתוכנית אוצר החכמה ועוד c9595@okmail.co.il	
מוהל מוסקף לשם שמות (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסקף לשם שמות, תלמידו של הרב אורי: 058-3207037. אברך מוהל מוסקף לשם שמות 052-7646963.		מוהל מוסקף לשם שמות (בחינם) בהמלצת הגר"ש מחפוד שליט"א 0559260027. מוהל מוסקף לשם שמות, תלמידו של הרב אורי: 058-3207037. אברך מוהל מוסקף לשם שמות 052-7646963.	

סגולה מרבי נחמן לזש"ק,

"אור שרה"

ע"ש האישה הכשרה שרה בת לולוה ז"ל

עלון מס' 1053

פרשת ואתחנן - "לחיות אמונה"

בחושך מוחלט, נכנסו לחדר נוסף והמדריך העיוור החל מספר על קורות חייו: "כעיוור, שקעתי בדכדוך ועצב והייתי עטוף ביגוני ובמיררות על מנת חלקי. היום אני מורה דרך ומלא סיפוק ושמחת חיים". דבריו היו מתובלים בחוכמת חיים רבה, עמקות, רגישות גדולה ואהבה עצומה, וחשתי שכל מילה שלו חודרת עמוק ללבי. אני כל כך התפעלתי מאישיותו שעלתה בי המחשבה: הלוואי והוא היה האבא שלי, או לפחות אחי! כמה יכולתי ליהנות מאדם כזה לצדי... הייתי חש את החום והאהבה שלו ומוחם מחוכמתו וניסיון חייו העשיר! הוא סיים את סיפורו, יצאנו החוצה ואז ראיתי אותו... קיבלתי את "שוק" חי! הוא היה מצולק בפניו, הגבות והעיניים לא היו סימטריות בעליל, פניו היו מכוערות ומראהו היה כשל מאפיונר מטיל אימה. אין לי ספק שאם הייתי הולך ברחוב ורואה אותו צועד לקראתי, הייתי עובר לצד השני... ריבונו של עולם, הרהרתי לעצמי, הרי רק לפני כמה דקות חשקתי בו כאבא או למצער אח, וכעת אני רואה לנגד עיני מאפיונר! ואז נפל לי אז האסימון – שכשאתה רואה, אתה בעצם לא רואה! כן, הרבה פעמים אנו מזדמנים למקום כלשהו, נכנסים לשיעור, ממתינים בחדר המתנה לרופא ואנו במבט זריז סוקרים את האנשים סביב וכבר "יודעים" לומר מי חכם, מי קמצן, מי בעל לב זהב וממי כדאי לשמור מרחק. אנו אוטומטית מדביקים תוויות כאשר לא ברור לנו עצמנו על מה הן מתבססות... מספיק שיש דמיון קל בין מראה פניו של אדם זה לפניו של אחד ממכרינו, בכדי שתת ההכרה שלנו תגבש דעה חיובית או שלילית אודותיו... לאור חוויה זו נראה כי מתחוררים דברי הזהור האומר שבשביל לראות את הגוונים המזהירים, יש לעצום את עינינו. שכן מתי אנו רואים באמת? כשאנו סוגרים את העיניים!... הסיפור הבא שלפנינו יבהיר לנו דברים אלו היטב. גדול הפיסיקאים במאה האחרונה למניינם ואולי במאות השנים והאחרונות היה פרופסור אלברט איינשטיין (שהיה יהודי מאמין, שהצהיר פעמים רבות שמי שאינו מאמין הוא כעיוור המגשש באפלה). תגליתו הגדולה ביותר הלא היא "תורת היחסות" – שרק יחידים מגדולי המדענים מסוגלים להבינה אחרי לימוד מעמיק. פעם כאשר השתתף איינשטיין במסיבה, ניגש אליו המארח שרצה להראות עד היכן מגיעה השכלתו, וביקש מהפיסיקאי שיסביר לקהל את תורת היחסות שלו. על כך השיב איינשטיין בסיפור הבא: "באחד הימים טיילתי עם ידיד עיוור בכפר. אמרתי: 'הייתי רוצה לשתות כוס חלב'. אמר החבר: 'אני מבין מה זו כוס, אבל מה פירושו של חלב?'". אמרתי: 'חלב הוא נוזל לבן'. 'נוזל אני מבין, אמר חברי: אבל מהו לבן?'". "לבן הוא צבע הנוצות של הברבור". "אני יודע מה הן נוצות, אבל מהו ברבור?"". "ברבור הוא עוף בעל צוואר עקום". "צוואר אני מבין, אבל מה זה עקום?"". "איבדתי את סבלנותי", סיפר איינשטיין, תפסתי בזרוע חברי וישרתי אותה – 'זהו ישר!'". אחרי כך כופפתי אותה במפרק – 'זהו עקום!'". "אהה", אמר העיוור – 'עכשיו ברור לי מה זה חלב...!'. כך סיפר איינשטיין לקהל, שרבים מתוכו מן הסתם לא היו מסוגלים להבין ועוד 'על רגל אחת' את תגליתו המדעית. הסיפור הזה יכול לשמש אותנו גם כמשל. השכל האנושי שמעצם הווייתו הינו מצומצם ומוגבל, מתקשה עד מאוד לעכל ולקלוט מושגים הרחוקים מתודעתו, כמו שאלות באמונה, השגחה ושכר ועונש. במידה מסוימת דומים הננו לאותו עיוור שחסר את חוש הראיה ולא מבין מהו בדיוק

על הפסוק בפרשתנו "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד" (דברים, ו ד) כתב בספר "שיח ומעשה" כי לאחר שסיים משה רבינו לחזור על עשרת הדיברות, הוא פותח במילים: "שמע ישראל, ה' אלוהינו, ה' אחד". באמירת פסוק זה אנו מזכירים לעצמנו ומצהירים בפני כל באי עולם כי ה' שהוא אלוהינו, הוא אחד ויחיד בעולם כולו בשמים ובארץ. קיימת כאן הדגשה ששום כוח עצמאי אחר לא קיים זולתו, וכולם תלויים וחיים בחסדו. קריאה זו היא קריאת הנצח של העם, והיא מלווה כל אדם מלידתו ועד לסוף ימיו, בעתות שמחה ובעתות משבר. היהודי אינו נוטש לעולם את אמונתו ולא שוכח את תפקידו לקדש שם שמים בפני כל באי עולם. רבי משה חאגיז (בספרו "משנת חכמים") מוצא רמז נפלא במנהג מקורי שנשתרש אצל עם ישראל, הנהוגים בו יום יום. קאם בישראל מקימה את ילדיה בבוקר השכם, ובעוד שביד אחת היא רוחצת את פניהם ואומרת איתם מילה במילה פסוק "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד", תוך כדי אזוהרה שלא להוריד את היד מן העיניים עד גמר אמירת הפסוק. כל ימי, משעת מעשה – הוא כותב – הייתי מתקשה, על מה ולמה זה אימו מחייבת אותו לסגור את עיניו ולשית ידו עליהם, הלא העיקר הוא שילמד את הפסוק ויאמר אותו, אם כן מה צורך לסגירת עיניו? "אומנם בזה היא מתכוונת להשריש בילדיה יסוד גדול באמונה – שיעקר מעלת האמונה, היא להאמין בעיניים סגורות!!! זאת אומרת, גם במצב של חושך חס וחלילה, כשאנו רואה את השגחת השם יתברך ומציאותו – שומה עליו להאמין בלי הבנה ואל ייטוש תורת אמו. על האדם רק לדעת את האמת לאמיתה מה ששמע ולמד מאמו, את אשר הורו לה אביו ואמה, מה שהם קיבלו מהוריהם הם, והוריהם מהוריהם, וכך הלאה דור אחר דור – עד לאותו דור שעמדו רגליהם במעמד ההר הנבחר בשעת קבלת התורה ואשר להם נגלה הקדוש ברוך הוא בהופיעו על הר סיני והשמיים מתוך האש: "אנכי ה' אלוהיך", ושאר הדיברות. ה"משך חכמה" מבאר שהשתתף היד על העיניים רומזת לעצימת העיניים, להורות שבשר ודם אינו מסוגל להבין את דרכי ההשגחה ואינו יכול לראות את המהלכים

עד תומם, שנסתרות דרכי השם, ועל כן עדיף לו לציית לדבר ה' ולהלך עימו תמיד בתמימות. המשפיע רבי שבתי סלבטיצקי שליט"א, שיתף סיפור מרתק ששמע מידידו, המדגים איך בעזרת עצירת עיניים ניתן לראות דברים ולחוות תובנות עמוקות. יש בעיר חולון מוזיאון בו מתקיים סיור בשם "דיאלוג בחשיכה", כאשר הסיור כולו מתקיים בחושך מוחלט ומודרך על ידי מדריך עיוור. ביקרתי שם והייתי חלק מקבוצה של שישה אנשים שאלה נלווה כאמור המדריך העיוור. המדריך אמר לנו להקשיב ולהתרכז בקולו ובהנחיותיו, כיוון שאם לא נעשה כן, אנו עלולים להיתקע בעמודים ובמכשולים אחרים הניצבים בדרכנו. נכנסנו לחדר בו נשמעה מוזיקה קלאסית. בחיי לא נהניתי כפי שנהניתי אז! על אף שהייתי בהופעות רבות של זמנים מצויינים, תמיד כשהם הפליאו בשירתם הערבה, הייתי איתם רק במידה חלקית וזאת משום שבנוסף לשירה, היו סביבי אנשים רבים, אורות שהתחלפו במהירות ועוד המון גירויים מכל כיוון אפשרי, וכל אלה לא אפשרו לי להקשיב הקשבה אמיתית לשירה. אך שם לא ראיתי דבר ולא שמעתי כלום מלבד את הנעימות שמילאו את חלל החדר. היה זה תענוג עילאי אותו לא חוויתי מעולם קודם לכן. בסוף המסע שהתנהל כאמור

אותו חלב לבן. כי לגבי נושא שנשגב מבינת אנוש – כולנו עיוורים, ולא תועיל לנו לזהות בוודאות אמיתית את מה שמעולם לא ראינו. וכפי שהתבטא רשב"י בזוהר הקדוש כי "לית מחשבה תפיסא בך כלל" – אין כלל מחשבה התופסת אותו! גדולי ישראל, ובראשם מרן הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל, הדגישו מאוד את חשיבות האמונה בבורא. כדי להבין את עניין האמונה, נביא יסוד מרכזי שהציג הרב שך זצ"ל. מדוע מכנים מאז ומעולם את המצווה של האמונה בבורא בשם "אמונה"? והרי כל מי שרק פוקח את עיניו ומסתכל בחכמת הבריאה, ואפילו בפרט אחד קטן ממנה, הרי כבר זועק – שיש בורא לעולם! מדוע אם כן מצווה זו נחשבת לאמונה? נבחן ונבדוק, מתי אדם נדרש להאמין? כאשר הוא צריך להיות בטוח במה שאינו רואה ועליו לסמוך. במה שאינו חש ויודע בוודאות – בו הוא צריך להאמין. אבל מציאות הבורא הרי ברורה לעין והשכל מבין אותה היטב, עד שאי אפשר להבין אחרת! אם כן למה נחשבת מצווה זו בגדר של אמונה? אכן, בתחילת הלכות יסודי התורה, פותח הרמב"ם במצוות האמונה ואינו קורא לה "אמונה" אלא "ידיעה" – "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים בשמים וארץ ומה שביניהם, לא נמצאו אלא מאמיתת הימצאו". לעומת זאת בספר המצוות לרמב"ם כינה זאת כמצוות "אמונה" – מצווה א', היא הציווי אשר ציוונו להאמין שיש שם עילה וסיבה, והוא פועל לכל הנמצאות...". והשאלה המתבקשת היא: מדוע בספר המצוות הגדיר הרמב"ם את מצוות האמונה בשם "אמונה" ולא "ידיעה" כפי שהגדירה ביד החזקה? הרב שך התקשה בשאלה זו והביא אותה בפני מרן אב בית דין של בריסק זצ"ל, ואמר לו הרב מבריסק שגם הוא התקשה בזה ושאל את אביו מרן הגאון רבי חיים הלוי זצ"ל, וכך השיבו רבי חיים: נכון הוא, שעצם הידיעה של מציאות הבורא היא איננה אמונה, כי אותה הרי אנו יודעים ומבינים. מהי כן מצוות אמונה? בחלקים שלא נתפשים בשכלנו, ואנחנו לא חשים אותם ולא מרגישים בהם – שם יש מצווה להאמין! בהם אנו מצווים על אמונה! וכלשון רבי חיים: "היכן שנגמר השכל – מתחילה האמונה!!! בואו נעצור לרגע, נעצום את עינינו ונתמסר לאמונה בייחוד השם "שמע ישראל... ה' אחד". מתוך מצב זה של שקט והתבוננות, נוכל לראות אז את החיים בבהירות רבה יותר ולהבין את משמעותם האמיתית מתוך אמונת אומן. אמונת אומן פירושה התבטלות מוחלטת אל מי שאמר והיה העולם. מה שתעשה עמי, ריבוני, ולהיכן שתיקחני, למרומי שחק או לבור תחתיות, תמיד אשאר דבוק בך, קשור באמונתך. לא די להתפעל מן האמונה ולהביט בה מן החוץ. האמונה המוחלטת בה' צריכה שתהיה אצלנו בלב פנימה.

בספר "פניני פרשת השבוע" כתב כי מסלול החיים שלנו כולל מגוון יעדים שאנו רוצים להגיע אליהם, אנו יוצרים תוכניות, מתאמצים באמת, רוקמים מהלכים ומנסים להצליח. אך לא תמיד המאמצים צולחים, לפעמים תוכניות משתבשות, רעיונות נגנזים, לפעמים פושטת בלב אכזבה קשה ומרירה, כי היום לא הלך כמו שצריך, ופלוני זכה במשרה בה חשקתי... ופקק תנועה ביטל פגישה חשובה... ואיחרתי את האוטובוס בחצי דקה... קושי לא צפוי שיבש את התוכנית... החברותא שכה רציתי אותו – בדיוק סגר עם מישהו אחר... אך ככל שנדע ונאמין ונפנים שבאמת תוצאות מהלכינו נקבעו מראש, לעולם יש תוכנית סדורה ומדויקת, ומה שהשתבש – כך רצוי וראוי, ומה שהלך – הצליח רק כי כך רצה מי שקובע באמת את התכניות – יקל עלינו לעבור את רגעי השבר הללו ולנהל את חיינו ברוגע ובשלווה, ללא פחדים ולחצים מיותרים. הרי הכל נקבע בידי בורא עולם, וכבר ברור אם אצליח אם לאו ועד כמה, ואם אצליח להגיע ליעד הנכסף ומתי – אז מה יש לדאוג, ממה יש להילחץ? לעיתים לא כל מה שנראה לנו כהצלחה – הוא באמת כזה, ופעמים שהכישלון הוא ההצלחה הגדולה... רק בורא עולם שסידר את התוכניות וקבע אותן מראש, יודע והגדיר מה תהיה הצלחה ומה יהיה כישלון,

ובאיזה מהם אזכה... כשאנו אומרים מידי בוקר 'שעשה לי כל צרכי' – ננצל את הרגע הזה להיזכר כי התוכנית להיום ולמחר ולעולמי עד כבר קבועה והוכרעה ובורא עולם סידר אותה באופן הטוב ביותר עבורנו! 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' – ויידע כי הכל כבר קבוע ומוכרע עבורו ולטובתו, ואז 'והיה השם מבטחו' – כי אין מישהו שדואג לנו ולטובתנו כמו אבא הטוב שבשמים! הסיפור הבא שלפנינו ימחיש לנו דברים אלו היטב. **כבר שלושה שבועות שרבי משה משכונת "נווה שאנן" בחיפה מנסה למכור את רכבו. השלט תלוי על החלון, מתאר את מעלות הרכב, מספר הטלפון הנכון כתוב בגדול, אך איש אינו מתקשר... רבי משה נרדם למנוחת צהריים קצרה, ולפתע צלצל טלפון. "לגבי הרכב" – אמרו המתקשרים, ורבי משה נייער מיד, סוף סוף מישהו מתעניין ברכב... הם שאלו כמה שאלות והסבירו כי הם ליד הרכב ומבקשים אם יוכלו לבדוק את הרכב במוסך בירכתי העיר, סמוך לצומת הצ'ק פוסט. רבי משה פיהק קלות, התאכזב משנת הצהריים הקצרצרה ונכנס לרכב יחד עם המתעניינים, לכיוון הצומת המדוברת, מרחק נסיעה משמעותי ביניהם, ואז אמר האחד: "תודה, מיצינו את הבדיקה, איננו רוצים ברכב. הורד אותנו כאן בבקשה!", הוסיף בחיוך מסתורי... רבי משה הבין מיד, כי זוג הנצלנים הלזה, חשק בטרמפ לכיוון הצומת וניצל את תמימותו... "עד שמישהו התעניין ברכב – היה זה למזימת ניצול אפילה... גם העירו אותו מהשינה, גם הורידו אותי מהבית, גם לקחתי אותם כמונית חנימית, ועכשיו אני צריך לעשות את הדרך חזרה בפקקים כחוס היום... איזה יום משובש, איזו אכזבה צורבת!". הוא מיהר לעשות פרסה ולחזור כשמישהו נפנף בידו לעברו. לא היה לו חשק לעצור, האם זה ליצן נוסף המבקש טרמפ בחזרה? אך כשראה כי הלה נכנס לרכב משלו ונוסע אחריו, הבין כי דברים בגו ועצר בשולי הדרך. "אני רוצה לקנות את האוטו", אמר הלה, "זה המחיר?" שאל והצביע על שמשות הרכב... "אכן", אישר רבי משה, והלה לא התמקח. "זה בדיוק הרכב המתאים לאח שלי", אמר, "בוא נסגור עניין בזריזות". הם נכנסו יחדיו למכון בדיקת רכב סמוך, הרכב נבדק ואושר, ומשם יצאו לדואר, להעביר את הבעלות על הרכב כשהרוכש משלשל את הכסף במזומן לידי של רבי משה... את הדרך חזר כבר עשה רבי משה במונית, הרכב כבר לא היה שלו. כל הדרך חזר לא הפסיק להרהר, איך שני נערים עשו ממנו לעג וקלס, אבל כך כיוון בורא עולם – כדי שיגיע ברכבו לרוכש הרכב המידי ללא עיכובים נוספים... את הסיפור הזה, המופיע בספר "האמנתי ואדברה", ממקור ראשון, כדאי שנזכור כשתוכניות משתבשות, כשהיום לא מצליח, כשמישהו ניצל אותנו או כשחווינו כישלון צורב, בורא עולם מסדר ומכוון הכל לטובתנו, הוא מכוון את צעדנו, והשיבושים שבדרך – הם חלק מהתוכנית האלוהית המופלאה להצלחה הכבירה באמת. אמונה אם כן פירושה הוא שכשמישהו מפרע לנו, אין זו סיבה לכעוס עליו, וצריך להבין ולהאמין כי לא הוא המפרע לי אלא מן השמים מפרעים לי, ואין להתרגז עליו למה הוא מצער אותי, כי באמת הצער מן השמים, רק צריך לחשוב על עצמו, מדוע פסקו עלי בשמים שמגיע לי צער. כל צער שיש לאדם, בית דין של מעלה דנו אותו ופסקו שהוא צריך לקבל צער, ואם לא היה פסק בבית דין של מעלה הוא לא היה מצטער. התפקיד של האדם הוא לחשוב ולהתבונן מה הסיבה לזה, ומה רוצים ממנו בצער הזה. ויחשוב לעצמו, וכי הוא צדיק כזה שנותנים לו ייסורים של אהבה? הלא אין זה מסתבר, ויותר מסתבר שהצער הוא לכפרה, שיש לו חטאים וצריך כפרה עליהם, ומלבד הכפרה יש בזה גם לימוד, שיבין ויידע שבשמים חושבים עליו ודנים אותו בכל רגע, כמו שמצאנו בגמרא (ר"ה טז). שאדם נידון בכל יום, והדין שדנים אותו הוא לימוד וחינוך בשבילו, כמו שידוע שכל דיני שמים אינם עונש ונקמה על העבר, אלא לימוד לאדם להיטיב דרכיו ולתקן את מעשיו. וכל מה שנותנים לאדם מן השמים צער וקשיים, או שנותנים לו דברים טובים, המטרה היא שישתמש בדברים האלה. אם יש לו צער צריך לחפש מידה כנגד מידה**

מהו החטא שיש לו ולתקנו, ואם יש לו דברים טובים הרי הוא חייב להודות לקדוש ברוך הוא עליהם ולהרגיש "מה אשיב לה" כל תגמולוהי עלי". ובאמת, כשחיים עם אמונה, כל החיים הם אחרת לגמרי! זהו אחד המסרים החשובים העולים מאמונה זו ואשר פותחים לנו את העיניים. מתברר, שבני אדם עושים תוכניות, מנסים פעולות, רוקמים מהלכים בסתר ובגלוי, מתוך מטרה להגיע ליעד מסוים ומבוקש. כשהמהלך לא מצליח, כשהתוכנית נכשלת, כשקושי לא צפוי משבש את ההגעה ליעד – עשויים להתאכזב, נוטים להישבר, עלולים להצטער... כמה שמחה ואושר נוסף בחיינו, אם נתבונן ונשנן שבאמת בורא עולם כבר הכתיב מראש את התוכנית, חקק מזמן את מידת ההצלחה, קבע לפני זמן רב את ההשלכות של כל פעולה. נכון שאנו נדרשים לעשות את חלקנו – להשתדל כמידת יכולתנו, אך כפי שביאר בהרחבה בספר "חובת הלבבות" שער הביטחון פרק ג', השתדלות זו הינה חובה המוטלת עלינו לקיימה, אף שמידת הצלחתנו לא תלוייה בה, ונקבעה מראש בידי בורא עולם. הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל ביאר את הדברים בלשונו כך: אדם קם בבוקר ותוכניותיו להיום כבר סדורות ומוכנות, לא רק מה הוא רוצה לעשות, אלא גם כמה באמת יספיק, כמה באמת יצליח, אלו קשיים יצוצו בדרכו ועד כמה יצליח להניב תוצאות. הכל כבר קבוע, מוכרע, רק עדיין לא ידוע לנו, ובמשך היום, עם כל דקה שחולפת, אנו מגלים מה התוכניות האמיתיות שנקבעו לנו... לכן אנו מברכים מראש "שעשה לי כל צרכי" בלשון עבר, תוך אמירה לבורא עולם: "תודה אבא שבשמים, שכבר סידרת לי מראש את כל התוכניות. כמה טוב שאני לא צריך להיות מודאג ולחוץ מה יקרה היום, כמה משמח לדעת שהיום שלי סודר כבר בידיים כל כך טובות... על כך תודה, אבא שבשמים, שכבר הכרעת וקבעת עבורי את הספקי ותוצאות יומי!". כן, ככל שנהיה מודעים יותר לכך, ככל שנהיה בטוחים יותר ברעיון הזה. החיים שלנו יהפכו למאושרים ושמחים יותר, כי אנו יודעים שהכל כבר מסודר מראש, איננו יכולים להועיל ולהזיק, רק לעשות השתדלות כמידת יכולתנו המועטה, בורא עולם סידר מראש את התוכניות לטובתנו האמיתית והנצחית.

הבה ונראה מהסיפור שלפנינו, כפי שסיפר רבי אשר קובלסקי שליט"א, כי מי שמחיד אצלו את האמונה הברורה הזו, שאין דבר רע בא מידי איש לרעהו, ואין אדם יכול להזיק לחברו, אלא אם כן הקדוש ברוך הוא גזר שכך יהיה. מי שחי מתוך אמונה זו, קל לו להתמודד עם כל משברי החיים. מי שחי מתוך אמונה זו יכול בקלות לעמוד מול כל הקמים עליו לרעה, המקטרגים והמשטינים עליו ולהישאר עם רוח חזקה ובתעצומות נפש...

היה זה בשנת תשנ"ג, לפני כחצי יובל שנים. בסימן טוב ובמזל טוב חגגה משפחת א' את שמחת אירוסים בתם עם חתן מופלג בתורה וביראת שמים המתגורר בארצות הברית. כמקובל, ההורים סיכמו ביניהם את העניינים הכספיים, ונקבע כי הורי הכלה, משפחת א', יטפלו ברכישת דירה בבני ברק עוד קודם החתונה, ומועד החתונה ייקבע רק אחרי רכישת הדירה לבני הזוג, כדי להבטיח את כניסתם לקורת גג משלהם כבר בליל הנישואין. ואכן, כבר למחרת היום התקשר אבי הכלה למתווכים שונים בעיר וביקש כי יציעו לו דירות. במשך תקופה ממושכת התרוצצו ההורים והכלה בין דירות שונות בניסיון למצוא דירה מתאימה, אלא שחודשים חולפים, כבר חצי שנה נקפה, ודירה אין. מועד החתונה מתעכב, ומתעכב... במשך אחד עשר חודשים, קרוב לשנה, נמשכה מלאכת החיפוש האינטנסיבית. קרוב משפחה גויסו, מכרים עודכנו, מתווכים ניסו, ההורים התרוצצו והכלה לא הפסיקה להתפלל, עד שבסופו של דבר נמצאה הדירה המבוקשת העונה על כל הקריטריונים: דירה נאה בסביבת מגורים טובה. אומנם הבניין ישן, אך גודל הדירה סביר. המחיר קצת יקר, 117,000 דולר, אך אפשר לעמוד בו. יש להזדרז לחטוף את הדירה לפני שיהיה מאוחר. עד שנמצאה הדירה המיוחלת ואפשר להתקדם לחתונה, אי

אפשר לאבד הזדמנות כזו... "יש לי הרבה קופצים", שח להם המוכר בחיך מסתורי, "אני לא ממחר לחתום... הראשון שיהיה פה עם כל הכסף במזומן – זוכה בדירה!" הלחיץ. "אנחנו ממהרים להביא את הכסף", השיבו ההורים מיד, "רק אנא, אל תמכור למישהו אחר! עד שמצאנו דירה, כבר אחד עשר חודשים מתעכבת החתונה! תן לנו כמה שעות ונביא לך את כל הכסף!", אך המוכר מיהר להשיב: "איני מחכה לאיש. הראשון שמביא את כל הכסף – זוכה בדירה!". ההורים יצאו מהדירה הנכספת, מרוצים אך לחוצים. מצד אחד, סוף סוף נמצאה הדירה ואפשר להתחיל להתכונן לחתונה. מצד שני, יש לגייס סכום עתק תוך כמה שעות. הם התחילו בבנק ומשם לגמ"חים, וגם מקרובי משפחתם ביקשו הלוואות. "תבינו, זו לא דירה על הכף, זו החתונה כולה! אתם יודעים כמה אנחנו מחכים לרגע הזה, לחתום חוזה ולהתקדם לחתונה!". בשעות הקרובות היה ביתם כמרקחה. כולם ניסו, כולם התרוצצו, התאמצו, צ'קים נפדו, תוכניות חיסכון נשברו. בשעה תשע וחצי בערב נקשו ההורים בדלת הדירה ובידיהם שטרות ירוקים, מאה אלף דולר במזומן... "תיכנסו!" קיבל אותם המוכר בחיך רחב, עיניו נוצצות לנוכח השטרות המסודרים, "הבאתם את כל הכסף?". "כמעט", השיב המחזותן, "הבאנו מאה אלף דולר. את השאר נשלם בימים הקרובים מאוד!" הבטיח, מנסה לדבר על לב המוכר, שלא מיהר לסגור. "המתינו קמעה" ביקש מהם, "יש כאן עוד מישהו, נראה מה הוא מציע...". המוכר עבר לחדר הסמוך. לאחר רבע שעה מתוחה ולחוצה חזר אליהם ובפיו הודעה קצרה ומאכזבת מאוד: "מצטער, הוא הצליח יותר מכם. הוא הביא את כל הכסף, עד הדולר האחרון, במזומן. סגרתי איתו!" אמר קצרות והחוזה באצבעו על הדלת... לא היה טעם להתווכח, לא היה עניין לבקש. היה ברור כי כלתה ונחרצה הגזירה, הרוכשים האחרים הביאו את מלוא הסכום ולכן זכו בדירה הנכספת. בני הזוג א' ובתם הכלה יצאו מהדירה שבורים ומאוכזבים וצנחו על הספסל הראשון ברחוב בחוסר אונים... גם הדמעות לא המתינו מלבוא, וכבר עין פרצו מעיני הכלה כנחל שופך. "אוי, כמה חיכינו..." ביכתה בצער, "כמה רצינו, כמה התאמצנו. כמעט הגענו לדירה, כמעט הגענו לחתונה! איזו אכזבה!" זעקה בכאב, ואביה לא מצא מילים לחזק את נפשה השבורה... שעה ארוכה של הפנמת הכאב חלפה, עד שהאב התאושש. "בבניין הסמוך גר הרב טויסיג", אמר לבני משפחתו. "אעלה אליו ואשיח את אשר אירע, אולי ימצא מילים בפיו לנחמנו!" הוסיף בתקווה, וכעבור כמה דקות נקש בדלת ביתו של רבי אהרון טויסיג שליט"א. מיד כשנכנס האב ותיאר בארוכה את הפרטים, לא הצליח לכבוש את דמעותיו. ההמתנה הארוכה הציפה אותו, האכזבה הקשה לא נתנה לו מנוח, הדירה האבודה נראתה לו ככאב שאי אפשר להכיל. הרב טויסיג האזין בקשב רב, שמע את כל הפרטים ונאנח בהשתתפות בצער. רק לאחר כמה דקות השיב ואמר: "מה שעברתם באמת כואב ומאכזב, אך אספר לכם שיש ברשותי ספר קטן ושמו "קונטרס הצוואה", ואני נהנה לעיין בו ולהתעודד במצבים שכאלה. הבה נעיין בו יחדיו...". הרב טויסיג והמחותן החלו לעיין בין סעיפי פרק א בספר, שבו מתאר המחבר התמודדות של אדם שרצה רווח מסוים, משרה נחשקת או דירה מבוקשת, והתאכזב לגלות שמישהו אחר שם ידו על המציאה, הצליח להשיגה והותיר אותו מאוכזב מאחור. הוא מעודד את הקורא לבל יתאכזב ויישבר, כי "אין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, וכי מה שמוכן בשבילך – בשמך יקראוך ובמקומך יושבוך... וגם יכול שעל ידי מגיעת הרווח מזה ירוויח ממקום אחר יותר", כלשונו. הרב סיים לקרוא והסביר למחותן בפנים מאירות: "אנשים עשויים לחשוב: הרי הייתי יכול לחתום על העסקה הזו ולהרוויח ממנה יפה, איך פתאום מישהו זר נכנס לתמונה והצליח? הרי הייתי כמעט סגור על הדירה המקסימה הזו, המיקום, הנוף, המחיר – הכול התאים לי... איך זה שפתאום מישהו אחר לקח אותה? הרי תכננתי להשיג את המטרה בדרך מסויימת,

מה גרם לכך שהתוכנית השתבשה ונסיונותיי כשלו?!"

המחותן הקשיב מרותק. הוא חש כי הדברים מיועדים בדיוק לליבו, הן כך בדיוק הוא מרגיש! והרב הוסיף והסביר: "אך כמה טוב ומחזק לגלות, שהמחשבה הזו מוטעית מיסודה. הן לבוא עולם יש תוכנית סדורה מראש, מי ישיג את העיסקה הנוצצת, מי יקבל את המשרה הנחשקת ומי יגור בדירה המרווחת! הוא כבר קבע והכריע מי יצליח ועד כמה. הן הכול כבר קבוע, ברור ונחרץ מלמעלה! רק אנו, בני האדם, עשויים לטעות ולחשוב שאנחנו עושים משהו, כאילו אנו קובעים מה יהיה, כאילו מאמצינו יכריעו את הכף... אבל באמת זהו משחק דמיוני, כי בורא עולם כבר קבע את התוכנית, את הדרך, את התוצאה ואת ההשלכות, והחלק שלנו מתחיל ונגמר בלעשות השתדלות במידת האפשר, ואם לא הצלחנו זהו סימן מובהק כי משמים סידרו אחרת, והתוכנית האלוקית הסדורה קובעת משהו אחר, טוב בהרבה!"

המחותן התרגש והודה בחום על הדברים מחממי הלב, שפתחו לו צוהר חשיבה חדש והבנה מעמיקה עד כמה אין להתאכזב ואין להישבר, כי התוכנית כבר מסודרת, ובוודאי גם בתו הכלה תגיע לדירה המיועדת לה. "חזק והתחזק!"

סיים הרב טויסיג, "תאמיני כי הכול מלמעלה. אתה עשית את שלך, והקדוש ברוך הוא יש לו דרך משלו, והוא יובילך לדירה הנכונה!"

המשך הסיפור מפתיע, אפילו מטלטל. לא חלפו עשרים וארבע שעות, וביום המחר, בשעת ערב מאוחרת,

התקשר אבי הכלה לבית הרב טויסיג. "כבוד הרב", הוא אומר בסערת רגשות, "לא תאמינו מה קרה! התברר כי מוכר הדירה לא היה אלא נוכל שהשתלט על דירה לא לו ועשה מצג שווה של מכירה. הוא לקח את הכסף ונמלט לחוץ לארץ, אף שהבטיח כי יתייצב היום אצל עורך הדין להסדיר את החוזה. לא ייאמן, ברוך המקום שהצילנו מידי של נוכל רמאי זה!"

לא תמיד רואים בעיניים כי הקדוש ברוך הוא מציל, אך במקרה הזה לא היה ספק. הרי לו היה המוכר נענה לתחינות השבר של המחותנים והכלה – הכסף היה יורד לטמיון. לא היתה דירה וגם לא היה כסף! הקדוש ברוך הוא הצילם מהמוכר הנוכל, וממונם היה להם לשלל! אך זו רק ההתחלה, כי יומיים אחר כך שוב התקשר המחותן לביתו של הרב טויסיג. "מגיע לנו מזל טוב", אמר בשמחה גלויה ודמעות אושר קוטעות את שטף דיבורו, "בדיוק היום התקשר אלי קבלן מוכר והציע לי אחת משתי דירות אחרונות שנותרו בבניין שבנה. כבר חתמנו חוזה על דירה חדשה וגדולה מקודמתה ב-113,000 דולר, זול יותר מהעיסקה ההיא! הודו לה' כי טוב!"

הרב טויסיג התרגש עימו, שמח לשמוע שיש סוף טוב לסיפור שנראה כאוב בתחילה... "הרי זה בדיוק מה שראינו בספר", המשיך המחותן בהתלהבות, "שבאמת אין סיבה להצטער כשנוחלים אכזבה, כי זו התוכנית של בורא עולם, ובוודאי היה טובה ונכונה ומועילה! כן, בזכות השיבוש הזה ניצלנו מהנוכל וזכינו בדירה טובה וזולה יותר..."

אחים יקרים!

כך אמר דוד המלך ע"ה (תהילים פרק קיט פסוק סב) "חַצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ עַל מִשְׁפָּטֶי צִדְקָךְ" אמרו על כך רבותינו (ברכות ג): "כינור היה תלוי למעלה ממיטתו של דוד, וכיוון שהגיע חצות לילה, באה רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו. מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר". הלילה מסמל את הצרות והיסורים, ובחצות הלילה האפילה בעיצומה. הצפון אף הוא מסמל את התגברות הדינים, וכמאמר הנביא (ירמיה פרק א פסוק יד): "מצפון תפתח הרעה". אולם דווקא כאשר ימש חושך והרוח הצפונית מנשבת בחוזקה, היה כינורו של דוד המלך מתנגן מאליו. אחד היה דוד המלך עליו השלום, שבכל עת מסוגל היה להתעלות ולהתנשא מעל פני כל המצבים האפשריים ולאחוז בשירה. לא בכדי הוכתר דוד במקרא כ"נעים זמירות ישראל", באשר הזמירות והשירות היו לחם חוקו כל הימים. הוא עצמו הגדיר זאת, כאמור, בתמציתיות בפסוק: "חסד ומשפט אשירה", לאמור, שגם אם הקדוש ברוך הוא התנהג עימו במידת החסד וגם כאשר הוא הונהג משמים במידת המשפט, שירת זמירותיו אף פעם לא פסקה. דוד המלך הוא שהעיד על עצמו (תהילים פרק מב פסוק ט): "יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסִדוֹ וּבִלְיָלָה שִׁירָה עָמִי", ולדברי המפרשים הוא ביקש בכך להביע את תכונתו הבסיסית שגם בלילה, בחשכת הגלות והצרות, שירתו לא נדמה והמשיכה להדהד בעוז. אוזנו של דוד המלך היתה כרויה לשמוע דווקא בתוך תהום הצרות את זמירות הגאולה! כן, השירה הזאת של האמונה צפונה בתוך ליבו של כל יהודי ויהודי והיא שתעורר עד מהרה את שחר הגאולה שאורותיה כבר מנצנצים ועולים במהרה, אמן.

בברכת התורה
הרב יואל ארזי

העלון מוקדש

לע"נ דני בן טרקי כהן ע"ה

ת.נ.צ.ב.ה

לעילוי נשמות
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמות
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הנוצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: שמירת השבת

פרשת ואתחנן

בס"ד | גליון מס' 543

מדוע עלתה שירת שבת נרגשת מבין השיחים?

שמור את יום השבת לקדשו (ה, י"ב)

כל הברכות כולן!

בשבת הקרובה נקרא את הפטרת 'נחמו נחמו עמי', ננסה להתנחם על הכאב הצורב שחוונו השבוע, בציון יום חורבן בית המקדש, שהגיע גם הוא, כפי שחז"ל מגלים, בשל חוסר בשמירת השבת. כי החיבור עם השבת, שמירת השבת, הקשר עם השבת - משדרג את מעמדנו, גורם לנו להיות רוחניים יותר וגם מעטר לראשנו כתר של ישועות והצלחות!

כולנו כה אוהבים את יום השבת ומחוברים אליו, נושאים בגאון את כתר 'שומרי השבת'. אך תמיד נוכל לשפר, להתחבר יותר, לדקדק יותר, לוודא כי איננו נכשלים חלילה, ללמוד את ההלכות על בורין, ולהישמר ולהיזהר כי איננו טועים או נכשלים, ושומרים על השבת בהקפדה היתירה הדרושה, כפי ששומרים על מתנה כזו יקרת ערך, על יהלום נדיר ואהוב.

השבת שומרת עלינו, באותה מידה שאנו נזהרים בשמירתה, חרדים לכבודה, פועלים לשומרה בצורה מושלמת. לפעמים אנו נתקלים בשאלות מעשיות כמו ברירת עצמות דגים, הכנת כוס הקפה, פתיחת אריזות ועוד - כמה כדאי להיזהר בכל פרט, לעשות רק מה שמותר ולא להתבייש לשאול, ללמוד את ההלכות כדי שלא לטעות, ולהקפיד על קיומן המיטבי.

כי ככל שנשמור את השבת, כך השבת תשמור עלינו. ככל שנתייחס למתנת השבת ככרחה ומתנה שאנו זיהרים בכבודה - כך השבת תעניק לנו מתנות של ברכה, של שפע, של ישועות, של שמחה. אה, שבת קודש, נפשי חולת אהבתך!

נדודי נערה גלמודה...

היה זה בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, כשכוחות הרשע השטניים של גרמניה הנאצית העלו בדם ואש את יבשת אירופה, מנסים לכלות כל שם ושארית לעם היהודי. לקראת סוף שנת תש"א, פלשו הכוחות הגרמנים לשטחי ברית המועצות, והעלו באבק מלחמה את ליטא הקטנה.

האכזריות הנאצית הידועה לשמצה חברה לשנאת ישראל התהומית שפעפה בליבם של גויים הליטאים, שמצאו להם סייענים מרושעים במיוחד להגשמת השאיפה המשותפת. באותם ימים, נרצחו ונטבחו מאות יהודים בעיר טלז שהיתה עיר מחוז בצפון מערב ליטא, והיתר רוכזו בתוך גטו צפון ומחניק, נטול תנאי מחיה אנושיים בסיסיים.

בין מאות היהודים שהצטופפו בגטו, נמנתה גם נערה צעירה אחת, שנשאה את שם המשפחה בקרמן. כשהחליטו הגרמנים להעלות באש את הגטו על יושביו ולחסל את מאות היהודים ששכנו בו, הצליחה להימלט ברגע האחרון מן הגטו הבוער. כבת 16 בלבד היתה, כשנמלטה בריצה מהעיר טלז, וחטיפה מקום להניח בו כף רגלה בכפרים הסמוכים. מהר מאוד גילתה, כי הכפריים המקומיים שונאים יהודים ומסרבים לארחה, מה עוד שהשלטון הגרמני אסר זאת בכל תוקף ואיים בעונש מוות...

בראש רשימת המתנות האהובות ביותר שקיבלנו מבורא עולם, עומדת המתנה הקסומה ויקרת הערך, בעלת הילת ההוד הרוחנית ביותר העטופה גם בתענוג אישי צרוף, מתנת יום השבת. כפי המבואר בעשרת הדברות בפרשת השבוע, קיבלנו מתנה לשמור את יום השבת, כך שאחת לשבוע, עוצר העולם משאנו ואנשים מדאגותיהם, דלתות העסקים נסגרות וגם המשרדים ננעלים, בבוא יום השבת.

ניחוחות השבת מלווים אותנו מילדותנו, מעלים בנו זכרונות מעוררי געגוע. זמירת השבת מעלות בנו צלילים של הדר, ובלב הולכת ומתפשטת התחושה של מנוחת אהבה ונדבה, יממה של עונג רוחני נשגב, תענוג לגוף, שמחה לכל נשמה יהודית. מהרגע בו שוקעת החמה בצאת השבת האחרונה, אנו סופרים את הימים והלילות, הדקות והשעות, מתי נוכל לשזור שוב ברגש רב:

'לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה!'

יום השבת מכונה 'מעין עולם הבא', ולא בכדי. אין יהודי שלא חש בכך, אין לב שלא מרגיש זאת. ביום השבת אנו כמו נכנסים לתוך ענן צחור וקטיפתי, מלטף ומרומם, חוסים בצלו של אבא שבשמים, שנתן לנו מתנה טובה במיוחד ושבת שמה. דאגות העולם נזנחות לאחור, כל מלאכתנו כבר עשויה, יש לנו רגעי הוד להתרפק על אבא שבשמים, שעות מרוממות להתרגש עם החיבור לאבינו האהוב, יממה מתוקה של התענוגות שלא ניתן לתארה....

יום השבת, מוביל אותנו בתוך מסלול רוחני מענג במיוחד. אנו יוצאים לדרך בתפילת קבלת שבת משמחת, מתרוממים טפח וטפחיים בתפילת ערבית, ואז זוכים ליטול את גביע הקידוש, ולהתרגש עם כל מילה המשתפכת מהלב: 'אשר קדשנו במצוותיו ורצה בנו, ושבת קדשו באהבה וברצון הנחילנו...' אחרי סעודת התעלות בשירה וזמרה ומנוחת שבת ראיה, נשוב לשאת ליבנו אל על בתפילת 'נשמת' המתפרצת ובוקעת מקירת הלב, בהודאה עמוקה כי 'אין אנחנו מספיקים להודות!'

לאורך כל יום השבת, חוזרת על עצמה אותה מנגינה קסומה ומעוררת השראה, של תענוג רוחני צרוף ונעלה, בהתרפקות על אבינו שבשמים. כי כל היממה הזו היא הכרזה חד משמעית: אנחנו שומרים שבת ומעידים כי העולם נברא בששה ימים בידי אבינו שבשמים, והוא שבת ביום השביעי - ולכן גם אנו שובתים ומתחברים אליו, חולקים עמו את יום המנוחה!

ביום השבת, אנו זוכים להיטען בעולם רוחני עשיר ובאנרגיות גבוהות, מקבלים כוחות לאתגרי ימי השבוע. אך לא רק במישור הרוחני אלא גם במישור הגשמי: רבי שמעון בר יוחאי חושף בזוהר הקדוש, סוד שכדאי להתבונן בו: 'כל בראכן דלעילא ותתא - ביומא שביעאה תליין' - כל הברכות וההשפעות ניתנות ומושפעות ומוענקות ביום השבת. זה נראה כאילו העולם עוצר - אך דווקא ביממה הזו נקבע עד כמה הוא יתקדם, איך יעבור עלינו השבוע הקרוב, האם נזכה בשבוע מבורך.

יום השבת, למעשה, הוא כעין 'מגה סוגלה'. זו סוגלה הכוללת את הברכות כולן, יהודי מתקשה בפרנסה? - תתחבר לשבת ותראה ישועות! יש בעיות בריאות? - שמירת שבת תוכיח נפלאות! משהו לא מצליח עם הילדים? - שמירת שבת יכולה לשנות את התמונה, כי היא מקור הברכה, ממנה נובע מעיין ההשפעה, ממנה מגיעות

כיצד נקבל שבת ברוגע?

אחד מזמני הלחץ והמתח בכל בית בישראל, הוא יום ששי אחר הצהריים. השעות הקודמות לכניסת השבת מלוות בעבודה רבה ולחץ הספקים גבוה, ויוצרות בלא מעט בתים שעות של מתח, מריבות ואיירה עכורה. כבר בדברי חז"ל מוזכרות שעות אלה כשעות של מחלוקת בבית, ועד היום - עדיין זו עובדה קיימת...

הבשורה היא, שאפשר להינצל מזה. יש החושבים כי לא ניתן לנצח את הלחץ והמתח לפני כניסת השבת, אך המציאות הוכיחה כי משפחות רבות כבר נגמלו וניצלו מהאיירה המתוחה הזו, בעזרת נוסחה סודית וכדאית במיוחד, אותה גילה הר"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כמובא ב'פסקי תשובות' עמוד קפ"א: הנחת המפה הלבנה על שולחן השבת לפני חצות של יום ששי, היא סגולה בדוקה ומנוסה להבריח את הלחץ והמתח, המריבה והאיירה העכורה, מבתי ישראל.

כי המפה הלבנה, יוצרת אוירה שבתית, אוירה של מנוחה ושלווה. היא מביאה אל תוך הבית את הודה הקסום של השבת, ומשרה על יושביו אוירה רגועה וטובה, שמחה ומאושרת. הנחת המפה היא אולי צעד סמלי, אבל היא יוצרת אוירה של הקדמת קבלת השבת, של כניסה לשבת כמה דקות מוקדם יותר, וכך זוכים לאוירה המלוכחית של קבלת שבת מתוך רוגע ושלווה, ולסגולה הנפלאה של 'תוספת שבת' הפותחת שערי אורה וברכה.

הבה נאמץ את נוסחת הקסם הפלאית הזו, נניח את המפה הלבנה מוקדם ככל האפשר, ונזכה לקבל שבתות מתוך רוב שמחה!

מצוה לפרסם: סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח הקדוש רבי פתחיה סעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אראלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

למרות זאת, הצליחה הנערה להתגלגל מבית לבית, מזדהה כפליטה ליטאית גולה ואומללה שאיבדה את דרכה, המבקשת מזון ומחסה. היא כמוהן לא גילתה את היותה בת ישראל כשרה, ונאלצה להתחכם שוב ושוב, כדי שלא לעבור על איסורי תורה בשוהות בין הנוכרים. שלוש שנים נמשכה הבריחה האמיצה הזו, במהלכה עברה בין עשרות בתים של גויים שדרשו ממנה עמל כפיים בתמורה למזון בסיסי ומיטה לישון, עד שעברה לבית הבא...

כשהייתה בת 19, הגיעה לכפר קטן, והתקבלה בזרועות פתוחות בבית משפחה נוכרית, שחפצה להשתמש בשירותיה הטובים, בתמורה לאירוח ביתי מלא ותנאי חיים נוחים, להם לא זכתה שנים ארוכות. בני המשפחה היו מודעים לסכנת אירוחה - שכן כבר נודע כי היא יהודיה, ולכן החביאו אותה בשעות היום בארונות הבית ובחורים מיוחדים ברצפת הבית שכוסו בשטיחים, ורק בלילה, הורדו והולונות ונאטמו התריסים, ואז יכלה לצאת ולשרת את בני המשפחה...

אחת המשימות שהוטלו עליה מדי ערב, היתה לתפור ולסרוג, לפי הספק קבוע. תיקון בגדי בני הבית שנקרעו, סריגת סוודרים מחממים או כפפות נוחות, יצירת מעילים טובים ומגינים מהחורף הרוסי הקר. מדי ערב היתה עובדת על תיקוני התפירה והסריגה, וזוכה באירוח נאות ונוח, במיטב התנאים האפשריים...

אך על דבר אחד לא הסכימה לוותר, על הזכות לנוח ביום השבת, תוך שמירת שבת מליאה ללא פשרות. וכיון שעיקר שעות עבודתה היו בלילה, הצליחה ליזום תחבולה גאונת: ביום חמישי בלילה, היתה תופרת וסורגת את מלוא ההספק גם עבור ליל המחר - ליל שבת. בליל שבת אין כל בעיה לשמש כשמרטפית או לספר סיפורים, ואחרי שבני הבית הלכו לישון - בשעות המיועדות לתפירה, לא עשתה דבר. בשעת בוקר הצילה את ההספק הכפול מליל ששי, כך שלא נודעה התחבולה...

זה לא היה קל, הרי היא בת 19 בלבד, עזובה וגלמודה, בעיצומה של מלחמה. ובכל זאת, היא אינה יכולה לוותר על שמירת שבת, על החום הרוחני העוטף אותה יממה אחת בשבוע בתוך גיא צלמוות. שמירת השבת היתה עבורה הזדמנות להתחבר שוב ולהתרפק על הקשר עתיק היומיון עם העם היהודי ואבינו שבשמים, גם בסביבה נוכרית לחלוטין...

אז נכון, זה לא קל, אבל היא שמחה להילחם ולהתאמץ, להקריב ולהתמסר, העיקר לשמור שבת. עדיף להיות ערה ביום חמישי כל הלילה, העיקר להינצל מחילול השבת, העיקר להישאר שמורה ומוגנת בצילה של השבת!

הצלה מהגרמנים והכלבים...

היה זה ביום שבת אחד, בשעת בוקר. הנערה מתחבאת תחת אחד השטיחים כמדי יום, ואז נזכרה בעלת הבית - הגויה המארחת, כי עליה לצאת לסיבוב בשוק אך מעילה נקרע, ואין לה מעיל אחר. בלית ברירה הגיפה את התריסים באמצע היום, הרימה את השטיח - מתחתיו הוחבאה הנערה, וביקשה ממנה לצאת.

הנה המעיל שלי, לחשה בקצרה, אני צריכה לצאת, והשרוול נקרע. את יודעת שזה מסוכן להוציא אותך ביום, אבל אין לי ברירה... הזדרזי לתפור את השרוול הקרוע, כי עליי להזדרז לצאת! - פקדה עליה ביבושת. אך תגובת הנערה הפתיעה אותה - - -

א...א...א. גמגמה, אני ממש מתנצלת, אבל אני יכולה. אני נורא עייפה, אולי אעשה זאת הערב? - שאלה בתחונן משהו. לא בא בחשבון, אני חייבת לצאת ואני צריכה מעיל. תתפרי אותו עכשיו! קבעה הגברת בשנית.

הנערה משכה בכתפיה, אך לא נכנעה. אני לא יכולה, כואבת לי היד מאמש. זה בלתי אפשרי, ממש. אולי תקחי מעיל אחר זהו? אני אתפור את זה בערב, מבטיחה! - אמרה הנערה, מנסה לשכנע, אך לשווא. 'בלתי אפשרי! חבל על הויכוח! כל רגע שאת בחוץ, מסכן את חיי שתינו, ובכל זאת הוריתי לך לצאת, כי זה נורא דחוף לי. מה זה כל התירוצים האלו עכשיו?'

'טוב, אומר את האמת, גמגמה הנערה בפנים סמוקות, 'הרי אתם יודעים שאני יהודיה, ואיני עובדת היום כי זהו יום השבת. עד עתה הייתי עובדת כפול ביום חמישי בלילה, כדי להספיק גם את ההספק של ליל שבת. אבל לעבוד בשבת? לא בא בחשבון!' אמרה בעקשנות, תוך גבורה יהודית נועזת...

'שבת? ממה? מה פתאום?!' - שאגה המארחת בכעס. 'תירוצים את מחפשת, החלטת להתעצל. תתפרי או שאני זורקת אותך מהבית, כאן ועכשיו!'

להפתעתה, נתקלה בתגובה עקשנית, בלתי מתפשרת. בנימוס אך תוך עמידה על העקרונות, באופן עדין אך אמיץ במיוחד, עמדה הנערה על סירובה לעבוד בשבת. לנוכח זאת, חמתה של המארחת בערה בה, והיא החלה צועקת עליה בחרי אף: 'אז תלכי מכאן עכשיו, הרגע. אי אפשר לסמוך עלייך, אינני יכולה להחזיק בבית אפילו לעוד רגע אחד. תעופי מפה עכשיו!' - והחלה דוחפת את הנערה האומללה מביתה, מלווה אותה בכינויי גנאי לרוב...

הנערה יצאה את הבית, רק בגדה לעורה, חסרת כל. נטולת משפחה, נטולת כסף, בודדה בעולמה שנזרקה גם מהבית בו התארחת, כדי לזכות לשמור את השבת כהלכתה. היא צעדה בשבילים שמסביב לכפר תוך מחשבות נוגות על עתידה, אך

פניה האירו, עיניה ברקו משמחה על שזכתה לקדש את יום השבת, גם תוך מסירות והקרבה בלתי ניתנות לתיאור.

בין השבילים, גילתה שדה חיטה, עמוס שיבולים זקופות קומה שטרם נקצרו. היא נכנסה למעבה השדה, כופפה אלומת שיבולים, והתיישרה לנוח במקום מרוחק משאון הכפר, במקום מסתור בו איש לא ימצאנה. הרוח נשבה במשב רוח נעים, מזג האויר היה מושלם, ומחשבותיה הפליגו בגעגועים לשבתות נלהבות ומרגשות...

בתוך כמה רגעים, כמו שכחה ממצבה הבעיית, מהסיכון הכרוך בחייה כעת. ליבה התעלה, נשמתה התרוממה, והיא החלה לשורר את תפילת קבלת שבת מתוך הזכרון, נישאת ברגש על כנפי המילים 'לכה דודי לקראת כלה'. כבר שנים שלא היתה משוחררת ורשאית לחוות את התענוג של יום השבת, ועתה ניתנה לה ההזדמנות...

מבין השיבולים, עלתה זמרתה של נערה יהודיה צעירה, שהניחה להתרגשות השבתית לכבוש את כל כולה. היא שוררה ברגש רב, מזמרת בהודאה עמוקה, חווה את רגעי ההתרפקות על התענוג השבתי העילאי. 'בואי בשלום עטרת בעלה' - הזמינה את השבת להיכנס לנפשה, 'גם בשמחה ובצהלה! בואי כלה!' - קראה בהתלהבות, נושאת עיניה לשמים...

לפתע, כמו מתוך חלום, שמעה מישהי קוראת בשמה. הקול הלך והתקרב ואז חזר והתרחק, נראה כי מישהו רץ ומתרוצץ, מחפש אחריה, שואל עוברים ושבים אם ראו מישהי הדומה לה. שוב ושוב נשמעו הקריאות הקוראות בשמה, והיא החליטה לחלץ את עצמותיה הדואבות מבין השיחים, ולבדוק מי מחפש אותה.

להפתעתה לא היה גבול, היתה זו בעלת הבית, שהתרוצצה כאחוזת טירוף בין שבילי הכפר, מחפשת אחריה במרץ, קוראת בשמה בזעקות שבר. מיד כשראתה אותה, התנפלה עליה המארחת בחיבוק חם, והתנצלה מעומק הלב. 'אין לך מושג מה קרה,' אמרה בנישימה טרופה, 'ראיתי בעיניים כמה גדול הכח של השבת שלך' - - -

לנוכח דברים כאלה מפיה של גויה נוכריה, עשתה הנערה אוזניה כאפרסכת. הן שבו בהילוך מהיר אל הבית ממנו נזרקה אך לפני כמה שעות, שם הושיבה אותה המארחת, ביקשה ממנה להירגע, והחלה לספר מה קרה מיד כשעזבה את הבית:

'דקות ספורות אחרי שעזבת, אמרה, 'לפתע נשמעו בדלת הלמות פטישים, דפיקות חזקות ומרושעות, שמאחוריהן עמדו נאצים גרמנים שפלים. מיד כשפתחתי, הם פרצו פנימה מלווים בכלבי גישוש אימתניים, הכיטו בי בבוז וקראו לעברי: 'וכי מה חשבת? שלא נדע שאת מחביאה כאן יהודים? היכן הם? היכן הם? בוא נמצא אותם וגירה בהם, וגם איתך נבוא חשבון!' - שאגו לעברי!'

האשה עצרה לרגע, והמשיכה: 'נתקפתי פחד מהחיילים, ידעתי שהם יודעים את האמת וכנראה מישהו הלשין עליי. אבל הייתי רגועה, כי ידעתי שאינך כאן. הם הפכו את הבית בחיפושים, עברו ארון אחרי ארון, וגם דקרו את השטיחים בסכינים ארוכות ומחודדות, כדי שאם תהיי מתחתיהם - תצעקי מכאבים ומצאו אותך...

אחרי דקות חיפוש ארוכות, משלא מצאו דבר, הם התנצלו בחטף ועזבו את הבית. נותרתי המומה, מול בית הפוך, ואיני מעכלת את הנס שקרה לי - הן לו היית נכנעת לדרישותיי ומוותרת על השבת שלך, היית נרצחת בידיהם האכזריות, וגם אני לא הייתי נשארת בחיים! איזה כוחות נפלאים יש לכם היהודים, שבדיוק ברגע הנכון יש לכם משהו שמגן עליכם!' סיימה המארחת בהתפעלות...

הנערה האזינה ברוב קשב, ורק עתה הבינה כי העמידה על שמירת השבת, הותירה לה את נפשה לשלל. בהתרגשות אין קץ קראה ואמרה: 'יום השבת הוא מתנה, יום השבת הוא השמירה הטובה ביותר. לעולם לא תביני מהו יום השבת בשביל יהודים, ואף אני לא ידעתי כמה גדול כוחה לשמור, להגן, להציל!...

לו הייתי נכנעת לך - כי אז כבר לא הייתי עכשיו בין החיים! העקשנות לשמור שבת, ההקפדה היתירה לא להיכנע לאיומים ולהפחדות ולהישאר יהודיה שומרת שבת בתכלית, הגינוי עליי, הצילו את חיי' - קראה ברגש רב, ויצאה בריקוד סוחף 'ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג!...

את הסירה המטלטל, סיפרה הגב' בקרמן תחי' לאוי"ט בעצמה, והוא מובא בספרה 'מסילות בלבב' המתאר את מסע טלטוליה בימי השואה האיומה. סיפורה המסעיר מחזיר את המסר, מפנים אל תוך הלב: השבת ניתנה לנו כמתנה, אך יותר ממה שהיהודי שומר על השבת - השבת שומרת עליו. כמה כדאי לנו להיזהר ולהישמר בשמירת השבת כהלכתה, כמה השבת פועלת למעננו, דואגת לנו, מאירה לנו ומעניקה לנו!

כשאנו עומדים בפני שאלה הלכתית או ספק וניסיון, הבה נעמיד לנגד עינינו את סיפורה של הנערה הזו, שהקריבה את המעט שהיה לה, את בית האירוח היחיד בעולמה, והסכימה להסתכן כדי לשמור שבת כהלכתה. לפחות כמוה, גם שמירת השבת שלנו צריכה להיות מוקפדת, מדוקדקת, ללא פשרות וללא 'בערך'. לא נעשה כל פעולה בלי לוודא שהיא מותרת לכתחילה, לא נפסוק כל הלכה בלי לוודא שאנו יודעים אותה על בוריה!

כי שמירת השבת היא אות עבורנו, מתנת אהבה, סימן של חיבה בינינו לאבינו שבשמים. באמצעותה הוא משפיע עלינו מטובו, דרכה הוא מעניק לנו את שפעו הטוב. הבה נשמור על מתנת השבת באהבה כי 'עם מקדשי שביעי, כולם ישיבועו ויתענוו מטובך!'

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

בס"ד גיליון: 1172

הדלקת הנר: 19:09 צאת השבת: 20:10 רבינו תם: 20:50 (לפי אפיק ת"א),
הפטרת השבוע: נחמו נחמו (ישעיה מ), שבת נחמו.

אוֹצְרוֹת הַפָּרָשָׁה

פרשת "ואתחנן"

"ואתחנן אל ה' בעת ההיא..." [ג, כו].

פרשתנו פותחת במלים: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, ה' אלוקים אתה החילות", וגוי. פירש הרב "טל חיים" זצ"ל, שכך אמר משה רבינו: הכול יודעים שהכול תלוי בסיעתא דשמיא. האדם צריך לעשות את ההשתדלות, את הצעד הראשון, והשאר נתון בידי שמים. בזוהר הקדוש המליצו על כך את הכתוב: "ואד יעלה מן הארץ, והישקה את כל פני האדמה". מים מתאדים מהאוקינוס, מתגבשים לעננים וממטירים גשמים. וסמלי הדבר: מלמטה פועלים, ואז ניתן השפע ממרום! וכך דרשו במדרש: "כי ה' אלוקיך ברכך". יכול אפילו יושב בטל? תלמוד לומר: "בכל מעשה ידיך". אם עשה, הרי הוא מתברך. ואם לאו, אינו מתברך.

כך הוא ברוחניות: "פיתחו לי פתח כפיתחו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפיתחו של אולם". ואמרו: "אם ללצים – הוא יליץ, ולענווים – ייתן חן". בא ליטמא – פותחין לו, בא ליטהר – מסייעין אותו, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. וכך הוא גם בגשמיות.

האיכר חורש, זורע. וכי מה עשה? הניח את הגרעין בגומחה באדמה. הבורא יתברך ישיב רוח ויוריד גשם, יביא טללי ברכה ושמש מאירה. והארץ תיתן את פריה – מה היחס בין פעולת האדם, זריעת הגרעין, לבין פעולות הבורא יתברך?! ובכל זאת, לולא המעשה הקטן, הראשוני, לא היה הצמח צומח! חייב האדם לפעול את פעולתו – ולדעת את אפסיותו, ולהכיר טובה לבוראו.

כך הוא גם במשא ומתן. "לא לחכמים לחם" (משלי). כמה רעיונות נפלאים הכזיבו, כמה אנשים מוכשרים החלידו, כמה עסקים מבטיחים כשלו. ולעומת זאת, כמה אנשים לא כל כך חכמים עלו והצליחו, כמה עסקים אפורים שגשגו. לעיתים רואים שתי חנויות זהות, זו בצד זו. שתי מאפיות, שלפתח האחת משתרך תור ארוך, והשנייה משמימה...

אמנם, נכון, אילו האדם לא היה פותח את העסק, לא היה מצליח. אבל כלום יעלה על הדעת לזקוף את הצלחתו לכישרונו וליכולתו?!

למה הדבר דומה, למשל המובא ב"משלי שועלים": מעשה באריה, שקרא לחמור להילוות אליו בצאתו לצידו. אמר החמור הלא חכם בליבו: "אכן, בחירה נכונה בחר מלך החיות. זקוק הוא לעזרתי, מה יעשה בלעדי!" ואמר לארי: "הנה אתן בקולי על החיות, והן תאלמנה דום!"

ענה הארי: "אדברה, הראה כוחך!"

גער החמור געירות עזות, והחיות חרדו. בא הארי וטרף טרף, דרסו ואכלו ושבע.

גבה לב החמור, ואמר: "יובכן, אדוני המלך, הודה על האמת: מה היית עושה בלעדי?!... אין זה הוגן שלך לבדך המלוכה. ראוי שנתחלק בה שווה בשווה..."

"שאלה טובה שאלת, מה אעשה בלעדיך", אמר האריה, "מיד תקבל את התשובה..."

הנחית כפו על צוואר החמור, ושבר את מפרקתו. "מה אעשה בלעדיך?!" נהם על גוויתו, "מה שעשיתי אתמול ומה שאעשה מחר..."

כי המתבונן יודע, שלא זו בלבד שהבורא יתברך עושה תשעים ותשע אחוזים, ואין לו לאדם אלא אחוז אחד בלבד – אלא יודע הוא שאחד מ"ג עיקרי האמונה, שהבורא יתברך "עשה עושה ויעשה את כל המעשים", כולם!

מה כוחו של האדם? על מה יתגאה – שהוא נטע את הגרעין? וכי הוא יצר את הגרעין שנטע? וכי הוא יצר את היד שנטעה את הגרעין, את המחשבה שהגתה את הרעיון, את הבריאות שאיפשרה את הנטיעה?... והמליצו על כך את הכתוב: "אני ראשון ואני אחרון, ומבלעדי אין אלוקים". אני ראשון, יצרתי את כל התנאים המוקדמים. ואני אחרון, הבאתי את כל הסיוע לאחר מכן. ומבלעדי אין אלוקים....

זהו שאמר משה רבינו: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא" – לאחר חיים מלאי מעש ועתירי פעילות – "ה' אלוקים", תקיף בעל היכולת ובעל הכוחות כולם – "אתה החילות!" אנו, אין אנו עושים מאומה, גם לא את ההתחלה. הכול, הכול, בסייעתא דשמיא. הכול בכוחך!

כי האמת היא, שהכול הוא בכוח הבורא יתברך. ככתוב "גם כל מעשינו פעלת לנו". ובחסד ה' עלינו הוא מחשיב לנו את מצוותינו כאילו היו מכוחנו ובפעולתנו. ככתוב: "ולך ה' החסד, כי אתה תשלם לאיש – כמעשהו", כאילו היה זה המעשה שלו... (מעין השבוע).

"שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" [ו, ה].

במלחמת קרים ובמלחמת העולם הראשונה השתתפו חיילים יהודיים בשני הצבאות הלוחמים. היה זה חלק מהתשלום שנגבה מאיתנו עבור האמנציפציה, שוויון הזכויות, עליו שילמו היהודים במזומן, בשוויון חובות, וקיבלו שטרות שלא נפרעו: האנטישמיות לא פחתה, ומצאה דרכים עוקפות למכביר עד שהתמסדה במלחמת העולם השנייה. אבל לא זה הנושא, הפעם. היהודים גויסו לצבא ברוסיה ובפרוסיה ובממלכה האוסטרו-הונגרית. עשרות אלפים התבוססו בחפירות משני צידי החזית. בהינתן האות הסתערו בכידונים שלופים, על פי תורת

לרפואת יוסף בן תמר הי"ו, יוסף בן זולכיה הי"ו, אמיר בן דורית הי"ו, מרדכי בן שרה הי"ו, דניאל בן רותם הי"ו, מיכל אפרת בת דיאנה הי"ו, נדב חיים בן אירית הי"ו.

המלחמה באותם ימים. נעצו חניתם בחייל האויב, ושמעוהו אומר בצאת נפשו: "שמע ישראל, ה' אלוהינו ה' אחד", פסוק יציאת הנשמה. וידעו שפגעו באח, ולא באויב. מעשים שהיו, רבים כל כך, ירחם השם.

"שמע ישראל", פסוק הנצח. הפסוק, ששמע יעקב אבינו מבניו לפני פטירתו לחיי העולם, הפסוק שאמר משה רבינו בפרשתנו, לפני פטירתו. פסוק האמונה השגור בפי כל יהודי בחייו ובמותו.

בכל יום בבוקר עם צאתו מפתח ביתו, מניח ידו על המזוזה וקורא את שמע. בפתחת סדר הקורבנות קורא את שמע, בתפילת השחר קורא את שמע, מניח תפילין דרבנו תם וקורא בהן את שמע, בתפילת ערבית קורא את שמע, ובקריאת שמע שעל המיטה. בתחנון, שמע. בברית מילה, שמע. בסליחות, שמע. במלכויות ראש השנה, שמע. בנעילת יום הכיפורים, שמע. הימנונו של כל יהודי, תמצית אמונתו.

כשיצאו ישראל למלחמה על הצר הצורר אותם, אמר להם הכהן: "שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם". ואמרו בגמרא הקדושה, מדוע פתח ב"שמע ישראל"? אמר רבי שמעון בר יוחאי: אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית, דיה זכותה שלא תימסרו בידי אויבכם! כי בכך הצהרתם ששייכים אתם לאדון העולם, הכול יכול, בעל המלחמות ועושה התשועות!

כמה עצוב, כמה מדכא, כמה מבכיא. שלראשונה מזה שלושת אלפים ושלוש מאות שנה הגענו למצב, שאם תיפנה לילד חילוני ממוצע, ותאמר לו: "שמע ישראל" – יבהה בך מה אתה רוצה. תבקש ממנו: "תשלים את המשפט", וימשוך בכתפיו.

המשפט היהודי הבסיסי, תג הזיהוי של היהודי לדורותיו, משפט המפתח של האמונה, נכרת מפי רוב העם. כמה מלאכה מצפה לנו להשיבה שוב לתודעת ההמון, לעשותה שוב לנחלת כל העם! (מעייין השבוע).

"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" [ו, ד].

הסיפור המרטיט שלפנינו, סופר על ידי הרה"ג רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א מניו-יורק, בעל הישדה צופים, במעמד הכנסת ספר התורה שתרם לבית המדרש 'קהל חסידים' בטבריה בחודש שבט תשע"ח. ספר התורה נתרם על ידי הרב פרידמן לעילוי נשמתו של יהודי שלא הכיר, מניצולי השואה, אשר נפטר גלמוד וערירי, ואת מרבית ימי חייו העביר בבדידות, הרחק מנפשות יהודיות... בפתח דבריו סיפר הרב פרידמן: "שאבתי חיזוק עצום בעקבות מעשה מופלא ששמעתי על יהודי יקר שלא הכרתי. כהכרת הטוב על כך, החלטתי לנדב ספר תורה לעילוי נשמתו הטהורה".

וכך היה המעשה: שנת תש"ד היתה אחת השנים הקשות ביותר בתולדות העם היהודי. בשנה זו נטבחו מיליוני יהודים במחנות ההשמדה שהקימו הנאצים יימח שם, אנשים נשים וטף מקהילות אירופה המפוארות הובלו כצאן לטבח, נרצחו, נשרפו ונטבחו על קדושת ה'. כניצוצות אור מתוך האפילה מאירים אותם מאות ואפלי סיפורי גבורה, המסופרים עד עצם היום הזה מאב לבנו, וחלקם אף חרותים עלי ספר. קשה לתאר עלי גיליון את עוצמת הגבורה היהודית שגילו יהודים אלו דווקא בזמנים הקשים ביותר. גם כי הלכו בגיא צלמוות לא סרו מדרך ה' יתברך והסכימו בנפש חפצה למסור נפש על אמונתו ועל מצוותיו. תנאי החיים במחנות העבודה היו קשים מנשוא. בקיץ ובחורף דאגו הנאצים יימח שם להקשות עליהם את חיהם ככל הניתן. לחם וכסות כמעט ולא ניתן להם, והמעט שניתן הספיק להם בקושי כדי החזקת נשמתם באפס. מדי יום מתו אלפים ברעב ובצמא, כשבלב איש לא היה פנאי אף להתאבל עליהם. אותם רשעים ארורים דאגו להשפיל את רוחם של היהודים ככל שיכלו. כך, הם הקפידו להגיש את המרק הדלוח והתפל בסירי ענק, באופן שייאלץ את היהודים לדחוף ולהתנפל כדי לזכות במנה. כמנת שעשוע יומית היה בעבורם המחזה הנורא, לראות כיצד מתנפלים היהודים על הסיר בלהט עצום וכיצד רבים מהם נותרים בסוף בלא כלום.

אחד מצעירי האסירים, הבחור פינחס נפתלי, נותר ביום מן הימים בלא מנה. הרעב היכה בו והוא החליט כי עליו לעשות מעשה. בדממה התגנב אל המטבח, מבלי שאיש שם לב לכך, וכאשר מצא אוצר יקר מפז, פרוסת לחם שלימה, לא היה מאושר ממנו. הוא טמן את הפרוסה תחת חלוקו ומיהר לצאת החוצה. מיד בצאתו נתפס המסכן בידי שני קלגסים שארבו לו. דינו נחרץ מיד. הכול ידעו כי העונש על 'עבירה' חמורה זו הינו מוות בכיתת יורים. חיש מהר נלקח אל 'קיר המוות'.

סביבו התייצבה כיתת חיילים כשרובים בדיהם. הם המתין לפקודה שתאפשר להם להריק את מחסניות כלי הנשק שלהם לעבר הבחור הצנום. פינחס נפתלי עמד כשגבו אל הקיר והוא רועד כעלה נידף. הרובים הונפו לעברו, והקצין עמד לומר את הפקודה. ולפתע, כמו מאליה התפרצה מפי הבחור שאגת אימים: "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד!!"

שאגתו גרמה לניצוץ שטני להידלק בעיני הקצין הנאצי. הוא החליט על אתר להמיר את עונשו של פינחס נפתלי, ממוות למלקות... ממוות קל וקצר למוות בייסורים נוראיים. הקלגסים התייצבו במהירות מולו והיכוהו באכזריות ברובים שבידיהם, תוך שהוא זועק ללא הרף "שמע ישראל", עד שנפל על הרצפה מתבוסס בדמו.

בניסוי ניסים לא יצאה נשמתו מחמת המכות. הוא שרד את אחרית ימי המלחמה, אך דעתו נטרפה עליו מתוך הייסורים. אחותו שנתרה הנפש היחידה בעולמו, שרדה אף היא ופרסה עליו את חסותה הרחומה. כאשר עם סיום המלחמה עברה לגור באנטוורפן שבבלגיה, נאלצה לשכנו בבית מחסה גויי לחולי נפש, לא לפני שהוציאה מהם הסכם חתום ומפורט כי בעת פטירתו מן העולם תדאג ההנהלה להביאו לקבורה יהודית בבית העלמין של הקהילה היהודית באנטוורפן.

בחודש תמוז תשע"ז השיב פינחס נפתלי את נשמתו המיוסרת לבוראה. הנהלת בית המחסה קיימה את ההסכם, ומיד הודיעה לחברא קדישא באנטוורפן שיקחוהו ויקברוהו בקבר ישראל. רבי שלמה ברגר, מעסקני החברא קדישא דאנטוורפן, מיהר לעבר בית המחסה, וכשנטל את מיטתו של הנפטר לעבר רכב החברא קדישא, הופתע לראות אישה גויה מבוגרת, מצוות בית החולים, המלווה את הנפטר עד למכונית כשעיניה דומעות ללא הפוגה.

טרם נסגרו דלתות הרכב ביקשה האישה לומר כמה מילות פרידה, וכה היו דבריה: "פינחס, עוד לא הכרתי אדם טוב ומיוחד כמוך! אני מקווה ששירתי אותך כראוי בשלושים השנה האחרונות. יהי רצון שה'שמע ישראל" שלך ילווה אותך לנצח". לפליאתו של הרב ברגר, מניין לגויה שכזו מושגים ב"שמע ישראל"? הסבירה האישה: "מזה שלושים שנה אני עובדת במקום. הנפטר היה כאן, כך סיפרו לי, כבר ארבעים שנה לפני. במשך שבעים שנה אלו לא פסק הנפטר מלזעוק, השכם והערב "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד". מעבר לזה, לא הוציא מילה אחת מפיו. וכי לא מתאים שאברכהו שפסוק זה ילווהו גם לעולם העליון?!"

עד מהרה נפוץ הסיפור מפה לאוזן ברחבי אנטוורפן, ורבים התעוררו לתשובה בזכותו. שאגת "שמע ישראל" שהדהדה במחנות ההשמדה בגיא צלמוות, המשיכה להדהד בעולם שבעים שנה לאחר מכן, ואיש אינו יודע לאמוד עד כמה פעלה והשפיעה על רבים וטובים. כי מצוה הנעשית במסירות נפש נותרת חקוקה בנפש היהודי עד אחרית ימיו ('ופריו מתוק').

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזריאל בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשור ז"ל, לע"נ יוסף בן הלה ז"ל, לע"נ אליהו בן אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן ליבה ז"ל, לע"נ ברוך בן כאדה ז"ל, לע"נ סוסן בת ויקטוריה ז"ל, לע"נ טובה בת כורשיד ז"ל, לע"נ מסעוד בן מרהנג ז"ל, לע"נ אלהה בת שהנן ז"ל, לע"נ דוד בן רבקה ז"ל, לע"נ ענת בת אסתר ז"ל, לע"נ יצחק בן מרים ז"ל, לע"נ מרים בת שמה ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ כחן בת פולין ז"ל, לע"נ משה בן רינה תחיה ז"ל, לע"נ שמואל בן קדינה ז"ל, ולע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

גליון

599

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

פרשת ואתחנן - זממו תשפ"ה

ובכל מאודך (ו, ה)

'ובכל מאודך' - בכל ממונך, דבר אחר: 'בכל מאודך' -
בכל מידה ומידה שהוא מודד לך הוי מודה לו (ברכות נד.)

ההודאה מחברת את האדם עם הבורא יתברך. ככל שנעמיק את ההודאה והחיבור שלנו עם בורא עולם, כך הוא יעניק לנו מטובו סיבות טובות נוספות להמשיך ולהודות לו מעומק הלב...

* * *

את הסיפור הבא כתבה אישה המעידה על כל פרטי המעשה והוא מובא כאן כמעט בלשונו, וזה דבר המעשה: היה זה לפני כחמש שנים. באותו זמן החליטה אותה אישה להתמקד בנושא של ההודאה לקב"ה. כשהחלה להודות, חשה היטב את יד ה' נוכחת בחייה, הדבר גרם לה לחוש בידיים טובות - ידיו הרחומות והטובות של בורא עולם, וכל המתרחש עימה ובסביבתה קיבל אור יקרות חדש של קירבת ה' יומיומית מרגשת. היא ערכה פנקס קטן בו פירטה את חסדי ה' הנפלאים עימם, את הילדים הבריאים, האושר היומיומי, הנחת בהם זוכים, ועוד ועוד. יותר ממאה סיבות טובות להודות לה' נאספו לפנקס הקטן!

והנה, ביום מן הימים, החליט משכיר הדירה בה התגוררה המשפחה, למוכרה. היתה זו דירה המתאימה להם בדיוק: המיקום מצויין, הקומה נוחה, כיווני האוויר מקסימים, והיא גדולה דיה לשמונה הנפשות שבמשפחה. ולכן, למרות שזה לא היה קל, הם קיבלו החלטה נבונה לרוכשה בעצמם, כך יוכלו להישאר בבית הטוב והנוח שלהם. אלא שבעל הדירה החליט להקשות את עורפו, והעלה את המחיר עוד ועוד, באומרו שיש ביקוש גבוה. ובאמת, אנשים החלו לבוא לראות את הדירה, חלקם התרשמו מאוד והיו מוכנים לשלם עבורה סכומים גבוהים מאוד. האישה, בעלה וילדיה הביטו בעיניים קרועות בזרים הפוקדים את נחלתם, וכבר מתכננים היכן יעמידו מיטות, מה יעשו במטבח, והיכן יוצב העציץ... השוכרים טענו לזכות קדימה ברכישת הדירה, אך הבעלים הודיע כי לא יתפשר במחיר. היחסים עמו עלו על שרטון, המתיחות הורגשה היטב, ועוגמת הנפש היתה קשה וצורבת. בעל הדירה התקדם במשא ומתן מול רוכשים פוטנציאליים, כשבני המשפחה חשים בלתי רצויים בקן

הביתי והחמים שלהם... בינתיים, הימים חולפים בעצלתיים. המשפחה החליטה להתחזק בהודאה לה' הטוב גם על הנסיון הזה, על הימים הטורפים העוברים עליהם כשהקרקע בוערת מתחת לרגליהם. בכל יום ויום פתחו את הפנקס הקטן והודו לה', ואז התרחש הנס הראשון: שנים קודם לכן, הם הגישו בקשה לקבלת מענק למחוסרי דיור. הבקשה 'נתקעה' בצנרת הבירוקרטית, וחלפו שנים ללא כל התקדמות. בדיוק עכשיו, לאחר שבעל הדירה סירב למכור להם את הדירה והם נותרו בהגדרת 'מחוסרי דיור' - לפתע פתאום הבקשה שנשלחה לפני שנים נבחנה, ולמרבה הפלא גם אושרה! - הם זכו בסכום כסף נכבד, הודות לעובדה שעד עתה עדיין לא הוגדרו בעלי דירה! מעתה, היה להם נס נוסף להודות עליו... התברר כי העובדה שבעל הדירה סירב למכור להם את הבית - הניבה להם סכום נאה.

ונס גורר נס... בדיוק אז - החליט בעל הבית כי הוא נענה לבקשתם למכור להם את הדירה בסכום גבוה במיוחד, ובתנאי שישלמו את מלוא הסכום תוך תקופה קצרה, כשאת דמי הקדימה הוא מבקש כאן ועכשיו...

המשפחה לא ידעה את נפשה. מחד גיסא - הרי לבשורה הזו ציפו וייחלו לאורך החודשים האחרונים, שבעל הדירה ייעתר לבקשתם וימכור להם את הבית. מאידך גיסא - הוא הציב בפניהם רף שקשה לעמוד בו: גם סכום גבוה מכפי יכולתם, גם דמי קדימה גבוהים מיידים, וגם את מלוא הסכום תוך שבועות ספורים - בזמן שאפילו לא יספיקו לקבל משכנתא בנקאית!

הקשיים היו ברורים, גם הדרך להתמודדות עימם היתה ברורה: הודאה לה'... כמובן! כל בני המשפחה עצרו את שגרת יומם, ההורים הדחיקו את הדאגה הכספית הצידה, ושוב נפתח הפנקס הקטן. נשלפו ממנו סיבות טובות להודות לה', אחת מהן - על עצם העובדה שבעל הדירה נעתר לבקשתם למכור להם את הבית - גם אם בתנאים כאלה...

אחר כך, החליט האב לעשות 'השתדלות', ולפנות לקרוב משפחה עשיר. הוא ידע כי קשה עד בלתי אפשרי 'לתפוס' אותו בטלפון, הוא איש עסקים עסוק, המשרד מסנן את הפניות אליו, ובכל זאת החליט האב לנסות.

למרבה הפתעתו, אדם זה ענה לטלפון לאחר הצלול הראשון, ואפילו התרגש מקרוב המשפחה שלו שהתקשר

אליו בעיצומו של יום בהיר... וגם - למרבה ההפתעה - נענה בשמחה לאתגר, להלוות את מלוא הסכום הדרוש כדמי הקדימה - כאן ועכשיו! הלה אכן עמד בדיבורו, ודמי הקדימה הועברו למוכר עוד באותו יום!

כל בני המשפחה התכנסו יחדיו ושרו 'מזמור לתודה', הן ראו בעיניהם נס פלאי - שאותו עשיר ענה לשיחה, נענה לבקשה, העביר את הכסף, שהועבר למוכר - וכל זה עוד באותו היום. מעתה, היה עליהם לדאוג ליתרת הסכום הגבוה מיכולתם עד מאוד, כשבעל הדירה מאיים שהשבועות חולפים, ותיכף הוא כבר רשאי לבטל את החוזה...

בני המשפחה היו מודאגים, אך לא מידי. נכון, הימים חולפים, ישנו סיכון שעוד מעט יפקע תוקף החוזה ואולי גם דמי הקדימה יאבדו, אך לצד ההשתדלות והנסיונות להשיג הלוואות - לפחות עד שהבנק יאשר להם משכנתא - הם התעודדו בשירת ההודאה שהיתה בת לוויתם באופן קבוע. דבר יום ביומו התכנסו יחדיו, בחרו תודה אחת מתוך למעלה ממאה, הודו עליה לה' מעומק הלב, וחשו כי הכוח שבהודאה נוטע בהם עוצמות לעבור את הימים המודאגים בשלווה...

ואז התרחש פלא עצום: ביום מן הימים יצא האב מביתו, ובעודו מתהלך לתומו ברחוב הוא מבחין ביהודי תושב אותה השכונה, המתהלך בפנים נפולות ומודאגות. הוא פנה אליו ושאלו האם יש לו צורך בעזרה כל שהיא. הם באו בדברים, כשהאב מצדו מספר לאותו אדם על דאגתו שלו - עליו למצוא הון תועפות למימון רכישת ביתו, לפחות עד שהמשכנתא תאושר, הזמן דוחק ואנה הוא בא... אותו שכן שמע את דאגתו של רוכש הדירה, ועל אתר נענה ואמר כי יש לו פתרון, ופרש את פרטיו. הוא לא נח ולא שקט עד שסידר לו הלוואת ענק - על בסיס הפתרון שהציע, הלוואה הנפרעת עד היום בתשלומים נוחים בהתאם ליכולת המשפחה, שרכשה את הדירה בשרשרת ניסית מופלאה, עליה היא מוסיפה להודות עד היום...

לימים, כשנפגש אבי המשפחה בשכן שסייע לו, הלה גילה את אוזנו כי באותו היום שנפגשו - נודעה להם הבשורה הקשה כי אשתו חולה, והוא קיבל על עצמו לצאת לרחובה של עיר, והחסד הראשון שיזדמן לו - יבצע אותו מיד. לכן באותו היום היה נראה טרוד ומודאג. אבל בורא עולם סידר את העניינים בצורה הטובה ביותר, כך שהאיש הראשון אותו פגש בצאתו לרחוב - היה מיודענו, איש השירה והתודה, שזכה בחסד הגדול על אתר, והשלים את עסקת רכישת הדירה בזכות אותו מפגש מזדמן...

סיפור זה, אותו קיבלנו בעדות נרגשת מאם המשפחה, מלמדנו עד כמה גדולה עוצמתה של ההודאה. לפעמים הכל נראה כה סבוך ומורכב, נדמה כי אין אור בקצה המנהרה. ואז - כשיהודי מגלה את כוח ההודאה החבוי בלבו, כשלב

נרגש ומתרונו לקראת בוראו - הוא חש עד כמה בורא עולם מטיב עמו, כמה השפעה ברוכה מורעפת עליו ממעל.

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו. 'בואו שעריו בתודה', נודה ונשבח לה' הטוב על רוב חסדיו אשר הוא גומל עמנו.

* * *

היתה זו שעת צהרים בהירה, בעיצומו של יום שגרתי. מוישי חזר מהתלמוד תורה כמדי יום וירד לחצר הבניין לשחק. ואז, כשהוא בעיצומה של ריצת משחק מהנה, רגלו נתקלה במשהו, הוא מעד ונפל ארצה, גונח מכאבים... תוך שניות אחדות התברר כי לא מדובר במכה יבשה בלבד... הילד צעק וצרח, רגלו התעקמה והכחילה... אמבולנס הוזעק, הוא הובהל לחדר מיון, וכבר באותו לילה אושפז במחלקה האורטופדית, כשהרופאים מודאגים מאוד ממצב הרגל...

"העצם התרסקה, לחלוטין!" - בישר הרופא להוריו בבוקרו של יום המחר, "למעשה אנחנו מאוד מודאגים, ושוקלים את צעדינו בכובד ראש. נערוך התייעצות מיוחדת עם בכירי הפרופסורים, ונקבל החלטה מה כדאי לעשות" - הטיל הרופא סלע על ליבם של ההורים החרדים לגורל בנם. מסתבר כי היתה זו נפילה נוראית, שהשלכותיה ארוכות טווח...

אחר הצהריים נערכה התייעצות מיוחדת, ואחר כך נקראו ההורים לחדר הרופאים. "אין לנו הרבה מה לעשות אלא להמליץ על טיפולי פיזיותרפיה לתקופה ארוכה, ארוכה מאוד. כרגע, איננו רואים סיכוי לאחות את השברים ברגל, המצב לא פשוט... נראה שאין מנוס מלקבוע כי שלוש שנים לא יוכל הילד להלך ברגליו, ולכל אורך התקופה יעבור טיפולי פיזיותרפיה קשים ומפרכים, ואולי בעוד 3 שנים הוא יוכל ללכת קמעא... אולי, ואולי".

הבשורה הקשה הכתה את ההורים בהלם. עד אתמול היה הילד בריא ומאושר, משתובב ומסתובב. והנה, ברגע אחד של חוסר תשומת לב מספקת, הגיע למצב ששלוש שנים לא יוכל ללכת ויאלץ לעבור טיפולים קשים ומייסרים עד שהרגל תשוב לאיתנה. וגם בעוד שלוש שנים... מי יודע אם כך אכן יקרה, האם אכן יתחיל ללכת, ומי יודע באיזו צורה...

כששבו ההורים הביתה, הם החליטו לפעול בכיוון אחר מהצפוי. הם כינסו את הילדים לסלון, ושוחחו עימם על כך שהוכח עד כמה גדול הנס ה'טבעי' וה'פשוט' שבהליכה על שתי רגליים בריאות, ועד כמה ראוי להתבונן גם ביתר הניסים ה'טבעיים' המתרחשים מדי יום, להפנות אליהם תשומת לב ולהודות עליהם. "לפיכך", בישר האב לילדיו, "מהיום נתחיל לראות את הניסים שה' עושה לנו, ונגיד לו תודה. הנה, אני כותב את הפתק הראשון - חסד שזכיתי בו היום, וכל אחד מכם יכול גם הוא לכתוב ולהודות..."

בעומר, ועוזב את מה שנקרא אז 'הקייטנה', האחרון - בערב ראש השנה...

כשהיה ה'חזון איש' מגיע לוואלקניק, הגיעה עמו מעין 'שבת'... כך הרגישו אנשי המקום. וזה היה לפני ששמו של ה'חזון איש' יצא בעולם כולו. הוא היה יוצא לפעמים לטייל ביער האורנים, לפעמים התרחץ בנהר, אבל גם ב'קייטנה' הוא עשה מה שעשה כל חייו: למד, ולמד, ושוב למד... בבקתת היער הקטנה הוא היה שוכב על מיטת ברזל, בידו גמרא קטנה ולומד. לפעמים שכב עם הגמרא ביד על ספסל עץ שעמד בחצר הבית, ליד שולחן ארוך. באותה בקתה ביער של וואלקניק היה ה'חזון איש' רחוק משאון העיירה שוקקת החיים. הוא נמנע, כדרכו, מלהתערב בחיי הקהילה. אבל הקהילה לא ויתרה עליו בקלות: מניין התארגן והגיע ליער להתפלל עם ה'חזון איש'. רק לעיתים רחוקות הוא היה מבקר בעיירה לתפילת מנחה בשבת, או לסליחות ראשונות בסוף הקיץ. הוא לא הסכים להכריע בדיון בין אדם לחברו וגם לא להתערב בסכסוכים שונים. הוא הרי הגיע על מנת לנפוש... אמנם, כשהתעורר חשש גדול בליבו של הקצב המקומי בקשר לכשרותו של שור ששחט לשבת - הוא רץ, בלי לחשוב פעמיים, אל היער, לבקתה הקטנה - למרן החזו"א - שיפסוק לו הכשר השור אם לא. גשם ירד, והקצב הלך לצד ה'חזון איש' עד בית הרב של וואלקניק שהתקשה להכריע בעניין בעצמו. החזו"א נכנס לבית הרב, התיישב כשסנטרו נשען על ידית מקל ההליכה שלו, הקשיב לשיקוליו של הרב ואמר: "כשר". ומיד קם כדי לחזור לקייטנה שלו. הקצב ביקש להזמין עגלה, שתיקח את ה'חזון איש' בחזרה לבקתתו. אבל ה'חזון איש' בחר לחזור כשם שבא, ברגל.

מי שביקר אותו שם היה פוגש אותו כשהוא שוכב על מיטתו או ישוב על הספסל בחצר, פניו מופנים אל השמש המרפאת, ובידיו הגמרא, כמובן. כך, ממקום הקייט שלו, הוא עזר לאנשים להכריע ולהחליט החלטות חשובות ביותר. הוא אפילו ניסה להציל בחור צעיר שהגיע עם אביו להחלמה בוואלקניק והזמין אותו לדור עמו בחדרו.

[מתוך 'קונטרס שימוש חכמים']

משהותו של רבנו החזו"א בעיירות המרפא, למדים אנו כי נסיעות אלה שנועדו לצרכי רפואה, היו מרוממות ונשגבות. מלבד מה שבמהלך שהותו בערי המרפא היה רבנו פועל נצורות בקרב הארץ. בעיירות אלה היו רבים זוכים לפגוש את רבנו ולהתבשר מאורו, כי היה זה כאמור מקום שבו התקבצו יהודים מכל התפוצות, ובראשם גדולי וצדיקי הדור - שזו היתה להם ההזדמנות להכיר את רבנו מקרוב, והיתה התפעמותם מדמותו הקדושה עד אין שיעור.

* * *

הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א רב ואב"ד רמת אלחנן ב"ב סיפר על מושגיו של חמיו הגאון הגדול רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל בימי בין הזמנים, וכה סיפר: "אצל מו"ח

מאותו יום, הפך בית המשפחה לבית של הודאה. הילדים חיפשו לראות את הטוב, למצוא רעיון מקורי על מה להודות היום. בכל יום ויום הם מילאו פתקים, גדולים וקטנים, לבנים וצהובים, בכתב יד עגול ובכתב יד מרובע, טובות גדולות וטובות קטנות, חסדים וניסים מכל הסוגים... ובכל יום ויום, הקדישו בני המשפחה זמן להודות. ליטול את צרור הפתקים, להביט בהם כמה שניות, ולהודות לה' על כל פרט ופרט מהם. זה לא הצריך הרבה זמן, רק הרבה לב, מחשבה, התרגשות, ושירת הודאה שגואה מעומק הלב, מפי הגדולים והקטנים גם יחד, כל יום ויום...

ובינתיים, הילד בעל הרגל השבורה שב הביתה. הוא החל טיפולי פיזיותרפיה, וכבר מתחילה נראה היה כי הוא מתקדם בקצב מהיר מהצפוי. בני המשפחה הוסיפו להודות גם על זה, גם על הרגליים הבריאות, גם על השבורות, גם על הפיזיותרפיה, גם על הנפילה, גם על ההתקדמות המהירה - הודו על הכל... ובתוך פחות משנה התרחש הנס. הילד חזר לעצמו לחלוטין, התחיל להלך כאחד האדם. אין לו צורך בפיזיותרפיה, הוא לא זקוק לעזרה, בוודאי שלא לטיפולים מכל סוג. הוא פשוט הולך, הולך על שתי רגליו, הולך ומפזז בשירת הודאה, הולך ופיו ממלל שבח ותודה...

מעשה זה, אותו שמענו מהמשפיע הגה"ח רבי אברהם מרדכי מלאך שליט"א כפי ששמעו מאבי הילד, מלמד עד כמה גדולה ההודאה, ועד כמה בכוחה לחולל מהפכה של ממש. 'ועל הכל ה' אלוקינו אנחנו מודים לך ומברכים אותך'. גם כשהכל הולך חלק וגם כשחלילה חווים נפילות, תרתי משמע, אנחנו מודים ומהללים. אין צורך לתזכורות על מה ועד כמה עלינו להודות, אנו יכולים להתבונן סביבנו ולראות בעינינו את טובות ה' וחסדיו אשר גמל עמנו. הבה נודה לו מכל הלב.

וְלַבִּירְתָּ בָּם בְּשִׁלְתָּךְ בְּבִיתְךָ וּבְלִכְתָּךְ בְּדָרְךָ (ו, י)

'וקווי ה' יחליפו כח' (ישעיהו מ, לא). ימי 'בין הזמנים' כבר בעיצומם. ימים שבהם, כך ייסדו גדולי הדורות זי"ע, יוצאים עמלי התורה לחלץ עצמות להחליף כוח ולהתכונן ברוח ובגשם לקראת השנה הממשמשת ובאה. מרפרוף קל בדברי רבותינו גדולי הדורות זי"ע אנו מוצאים כי כבר בזמנם נהגו לעשות בתקופה זו הפוגה קלה מסדרי הלימוד הקבועים שהיה להם.

* * *

תיאור מעניין אנו קוראים על ה'נופש' במחיצת מרן החזו"א זצ"ל: ה'חזון איש' זצ"ל, כשעדין גר בחו"ל, היה יוצא ל'נופש' בעיירת הקייט וואלקניק מוקדם מאוד. הוא היה הראשון שהגיע ל'נופש'. כך ציוו עליו הרופאים בעקבות מצב בריאותו. ה'חזון איש' היה יוצא מוילנא מיד אחרי ל"ג

מפורסמות, מ"מ ישנה הרגשה ש'בני אדם מזלזלים בהם' מחמת שהם נתפסות כ'רשות', שהרי אינם 'בין אדם למקום' או 'בין אדם לחברו', אלא הם מעין 'בין אדם לעצמו'... אבל צריך לדעת שזהו אינו המבט האמיתי עפ"י התורה, שהרי נצטוונו לשמור על המתנה היקרה ביותר שהופקדה בידינו - החיים, וחייבים אנו לשמור על גופנו לבל ינזק, וא"כ זו מצוה ש'בין אדם למקום' [והרבה פעמים היא גם מצוה ש'בין אדם לחברו'...]. ולא זו בלבד, אלא שמצווה זו עולה בחשיבותה על שאר מצוות התורה, כמאמר חז"ל: 'חמירא סכנתא מאיסורא' (חולין י.). ולהלן יובאו עובדות מגדולי ישראל המדגישים זאת.

* * *

ישנו ארגון ששם לעצמו מטרה להנחיל לציבור ולהעלות לתודעה את הנושא של 'זהירות בדרכים' ועורך מבצעים בנושא זה. כששמע מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל על הארגון אמר: "מבצע בנושא זה חשוב יותר ממבצע על שמירת שבת ושמירת הלשון!".

באחד הימים הגיעה לבית הדין של מרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל תביעה על שוטר. הטענה כלפיו הייתה כי הינו מזיק לרבים בזה שנותן דוחות לנהגים על שאינם דואגים שכל בני משפחותיהם יהיו חגורים בנסיעה ברכב או שאינם נוסעים בצורה בטיחותית. השוטר, שהיה אדם דתי, חשש מאד להגיע לבית הדין, מה גם שנודע לו שמרן הרב וואזנר עצמו ביקש לשבת בדיון. לחוץ וחרד הגיע השוטר לבית הדין. להפתעתו הושיט לו הרב וואזנר כוסית יין וברך אותו בברכת 'לחיים' באומרו: "ישר כוח על מעשיך...".

* * *

כאשר הגיע למרן הגאון הרב חיים קניבסקי זצ"ל אדם שביקש את ברכתו להצלחה במשפט שעתידי להיערך על עבירת תנועה שעשה - סירב לברך אותו, ואף כינה אותו: "פושע!". בהזדמנות אחרת נשאל ר' חיים אודות אברך שהסכים להסיע ברכבו חבר, וכשנכנס החבר לרכב, ביקש ממנו הנהג לחגור חגורת בטיחות. "אני לא בנוי לחגורה", סירב החבר בכל תוקף, "פשוט זה לא בשבילי". הנהג ביקש שוב ושוב שיחגור את חגורת הבטיחות. ענה החבר: "מקנס אתה מיוחד? אם יעצור אותנו שוטר, אני אשלם את הקנס". הסיטואציה הפכה ללא נעימה והנהג לא רצה להמשיך להתווכח ובלית ברירה המשיך בנסיעה. אך דקות ספורות לאחר מכן אירעה תאונה - רכבם פגע ברכב אחר. אמנם היתה זו תאונה קלה, שני הרכבים לא נסעו במהירות רבה, והפגיעה לא היתה בעוצמה כלל, אבל טלטול הרכב העיף את החבר ה'טרמפיסט' מן הכסא - ומכיוון שלא היה חגור, הוא נפל עם המרפק שלו על מפרקתו של הנהג, והלה, ל"ע - נהרג במקום. "מה דינו של הנוסע?" נשאל מרן ר' חיים, והשיב, כי אינו רוצה לפסוק הלכה במקרה כזה, אבל לדעתו, צריך אותו אדם כפרה, כאדם ההורג בשוגג...

[מתוך 'ומתוך האור']

צוק"ל ביטול זמן היה בסוג חשיבה אחרת ממה שאנו רגילים לחשוב. לדוגמא, אספר בזה עובדה מרתקת המעידה על הלך מחשבתו הגבוהה. זכרוננו, כי לפני עשרות בשנים צעדתי עמו ברחוב, ובתוך דבריו אמר לי: "אני תמיד משתוקק ללמוד בספר 'משנה למלך' המלא בפלפולים, אבל מה אעשה שבזמן הזה אני יכול ללמוד עוד קטע רשב"א שהוא מ'הראשונים' וחבל לי לאבד באותו עת עוד רשב"א...". ולמעשה, מרוב חשקו ללמוד את הפלפולים של ה'משנה למלך', כאשר נסע לנופש נטל עמו בתיק ספר זה, ואז כאשר היה מוחו זקוק למעט מנוחה עיין ב'משנה למלך'.

* * *

הג"ר יצחק שיינר זצ"ל ראש ישיבת 'קמניץ' סיפר: "שמעתי מתלמיד נאמן כי פעם טייל מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל עם זקני הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ מקמניץ זצ"ל באחד ממקומות הנופש. תוך כדי הליכתם פנה הגרב"ב להגרי"ז ואמר לו: "האוויר כאן מצוין". אמר לו הגרי"ז בתמיהה: "ר' ברוך בער, ממתי נעשיתם 'מבין' באוויר טוב?". השיב לו רבינו תשובה מפליאה: "עס טראכט זיך דא גוט אין לערנען" [פה חושבים טוב בלימוד], וא"כ כנראה שהאוויר גם טוב כאן". בשמעו זאת הגרי"ז לא פסק מלהתפעל איך שאצל הגרב"ב אם מחשבותיו התורניות מסתדרים לו הרי שמאליו האוויר בסביבתו כבר נהיה לו טוב ומצוין. זוהי דוגמא לאדם השקוע בתורה וכל חיייו סובבים סביב לימוד תורתו.

* * *

כידוע, הרחצה בים מועילה לבריאות הגוף והנפש. סיפר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל: נכנסתי לרבינו ה'חזון איש', ואמרתי לו שקשה לי כעת להתרכז בלימוד. הייתי לומד עם ראש הישיבה הגר"ש רוזנבסקי זצ"ל עד שעת לילה מאוחרת, והייתי מגיע לתפילות בישיבה. נחלשתי מאד, ראשי היה כבד עלי והתקשיתי להתרכז בלימוד. אמר לי החזו"א: "צריך לנסוע כל יום לים. בשעה שש בבוקר אין אף אחד בים, אין פריצות, אז תיסע לים של תל-אביב...". החזו"א המשיך ואמר: "בשביל הבריאות מספיק לשהות במים עשר דקות, ושאר הזמן זה סתם תענוגות בעלמא. תיכנס למים כל הגוף עד הצוואר והראש יהיה מחוץ למים, במשך עשר דקות וזהו...". הוסיף החזו"א ואמר: "מותר לך, באופן אישי, לנסוע לים גם בתשעת הימים, כי אין זו רחיצת תענוג למי שצריך. להתרחץ לא בים - אסור, אבל בים זה יותר קל, כי עושים זאת בשביל הבריאות...".

[לקראת שבת מלכתא-הרב יעקב הייזלר והרב ש.ב. גנוט]

* * *

מטבע הדברים בימי בין הזמנים נמצאים יותר בדרכים, וצריכים לתת את הדעת על הסכנות בדרכים, הן הרוחניות והן הגשמיות. הסכנות הרוחניות ידועות הן, וכבר כתובות הן בספרים, ואכמ"ל, אבל הסכנות הגשמיות למרות היותן

כניסת שבת: 18:54

יציאת שבת: 20:08

רבנו תם: 20:46

לקבלת העלון במייל:

sagifrenkel@gmail.com

לתגובות והערות:

שגיא 054-6868199

זה השער לה' צדיקים

יבואו בו

פרשת - ואתחנן

וְאַתְּחַנֵּן אֶל ה' בַּעַת הַהוּא לֵאמֹר. רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף דִּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדִבְרֵי הָזֶה (ג,כג-כו)

אדם ניגש אליי בערב תשעה באב ובפיו שאלה מייסרת: כמה עוד נבקש גאולה? ביקשנו בשנה שעברה וגם בשנה שלפניה, והקדוש ברוך הוא לא נענה – אז למה לבקש שוב? מי שמקבל מומד הודעה ולא עונה לך – אולי לא רוצה לענות לך חלילה?

תשובה נמצאת בפרשתנו, שנקראת תמיד אחרי תשעה באב. משה מתחנן אל הקדוש ברוך הוא לזכות להיכנס לארץ ישראל, ומתפלל לא פחות מ' 15 תפילות. הקדוש ברוך הוא אינו נעתר לו, ואף עונה במילים קשות ונוראות: רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף דִּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדִבְרֵי הָזֶה!

המדרש מרחיב (דברים רבה יא,י): משה לבש שק והתפלש באפר ועמד בתפילה ובתחנונים לפני הקדוש ברוך הוא, עד שהזדעזעו שמיים וארץ וסדרי בראשית. מה עשה הקב"ה באותה שעה? הכריז בכל שער ושער ברקיע ובכל בית דין ובית דין שלא יקבלו תפילתו של משה ולא יעלו אותה לפניו, מפני שנחתם עליו גזר דין.

התמיהה עצומה: היכן כח התפילה? כיצד הקב"ה 'חוסם' יהודי גדול כמושה רבינו מתפילה? ובכלל, למה להשתיק אותו? אם הקדוש ברוך הוא אינו רוצה להקשיב לו – שלא יקשיב! כך מקשה המהר"ל בפירוש הגור אריה: "למה אמר 'רב לך' שלא יתפלל עוד? יתפלל ומה בכך?

הרבי מליובאוויטש ציטט רעיון מרטיט בשמו של הגאון ממונקאטש, בעל המנחת אלעזר, מגדולי גאוני הדור באירופה שלפני המלחמה. הקב"ה השתיק את משה רבינו בגלל הכח העצום של התפילה, כי עוד רגע היה נעתר לתפילה, אבל משה היה חייב להישאר במדבר מכמה סיבות שלא נרחיב בהן כאן. התפילה מזעזעת את הרקיע, שפיכת הלב בוקעת את שערי השמיים, והקב"ה אינו נשאר אדיש כלפיה, ולכן ביקש ממושה להפסיק להתפלל.

הקב"ה עצר אותו דווקא אחרי 15 תפילות, משום שלכל עניין יש מספר מסויים של תפילות שפועלות אותו. זה כמו ילד שמבקש מאבא משהו, וילד חכם יודע שזה לוקח זמן עד שהבקשה מחלחלת ללב של אבא ומשנה את ההחלטה שלו. בפעם הראשונה אבא לא שומע אותו, בפעם השנייה אבא מתרגז, אולם בפעם השלישית האבא לא עומד בתחנוני הילד ו'נשבר'.

שום תפילה אינה נישאת לשווא. שום תפילה אינה מתבטלת בדרך לרקיע, אלא כל אחת פותחת עוד שער למעלה, מעוררת את מלאכי הרחמים ומשתיקה את מלאכי הדין, עד שכולן מתקבצות יחד לקבוצה אחת מכרעת ומחוללות את הנס. התפילה גם פועלת שינוי גדול באדם עצמו, ומתפילה לתפילה הוא נעשה קרוב יותר לקב"ה וראוי יותר לקבלת השפע.

כל תפילה של משה רבינו, מט"ו באב עד ז' אדר, דחפה עוד את שער הרחמים והתקדמה עד כיסא הכבוד. לכן כאשר הייתה חסרה רק עוד תפילה אחת למספר המכריע – הקדוש ברוך הוא עצר אותו רגע אחד לפני כן, בתפילת המנחה האחרונה של ז' באדר, והפציר בו: "רב לך" – ובעצם התכוון לומר: "רב לי", כביכול, אינני יכול עוד לעמוד בתחנונים שלך, ואנא תפסיק.

אנו מתקרבים לראש השנה, ליום הזיכרון, ומצות היום היא תקיעת שופר. ההלכה היא לתקוע מאה תקיעות, ומביא תוספות (ראש השנה לג, ב) בשם הערוך שהמקור לכך הוא מאם סיסרא. היא המתנה בחרדה לשובו של בנה משדה הקרב מול צבא ברק בן אבינועם וישראל, וידוע שהיא "פעתה מאה פעיות", וכנגד זה אנו תוקעים מאה תקיעות.

וכאן עולה שאלה פשוטה: מי עמד לספור את דמעות אם סיסרא? הרי הייתה לבדה בביתה? התשובה המדהימה היא שהקב"ה ספר! שום דמעה אינה הולכת לאיבוד, ואפילו דמעה על מצביא אכזר שיצא לשלוח חרב נגד ישראל. דמעות של אמא הן דמעות של אמא ומגיעות עד כיסא הכבוד, עד כדי כך ש-3,000 שנה אחר כך אנו נדרשים לתקן את הצער שלה עם מאה התקיעות שלנו.

מכאן הסיק הרבי מליובאוויטש מסקנה מטלטלת בעניין הבקשות על הגאולה: כל תפילה מקדמת אותנו עוד לקראת המטרה, ומיד ממש נגיע למניין התפילות הכולל שיפתח את שערי הגאולה. זה לא שהקדוש ברוך הוא מתעלם מהתפילות הקודמות, אלא כולן מתקבצות יחד ופועלות גאולה.

הדבר דומה לקבוצת אנשים שנתקלה בחומה שחסמה את דרכם. הגיבורים החלו לנתצה עם גרון. כשהם התעייפו, החליפו אותם חבריהם, עד שזעזעו את החומה והיא כבר מטה ליפול. כחם תש, ואז נותר החלש שבחבורה, והוא, במקום לתת מכה אחרונה, אמר: אם חבריי הגיבורים לא הצליחו – מי אני שאצליח... כמובן, האמת היא הפוכה: נותרה עוד תפילה אחת אחרונה שתשבור את חומות הגלות ותביא ישועה לכלל ישראל בקרוב ממש! (הרה"ג שניאור אשכנזי שליט"א, מתוך 'משכן שילה')

שְׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ (ה,יא)

אישה אלמנה צדקת וחסודה הקפידה מאוד על מצות הדלקת נרות שבת. מנהגה של האישה היה להקדים ולהדליק עשרה נרות, מדי ערב שבת, כשעה לפני השקיעה. בעת זו, מרבה הייתה להתפלל בבכיות אל מול הנרות הדולקים. לאותה אישה היה בן יחיד שיצא לתרבות רעה. פעמים רבות הפצירה בו האם שלא יחלל שבת ושלא יעשן, אך הבן סירב למלא את בקשתה. היא חזרה והתחננה לפניו יום יום, אך הוא בשלו.

ערב שבת אחד הרבתה האם בתפילה, וביקשה מבנה כי לכל הפחות – בזמן שנרות השבת שלה דולקים – לא יחלל את השבת. על כך, הסכים הבן להתחייב אף בחרם. מה עשתה האישה? קנתה נרות שבת גדולים במיוחד, עד שלבסוף קנתה לכל שבת עשרה נרות נשמה גדולים, אשר דולקים עשרים וחמש שעות... מכיון שהבן התחייב בחרם שלא לחלל את השבת בעוד הנרות דולקים, לא עמדה בפניו ברירה, אלא לשמור על קדושת השבת...

האם, אשר הייתה במצב כלכלי דחוק במיוחד, הייתה חוסכת במשך כל השבוע כדי שיהיה בידה הסכום הנדרש לרכישת הנרות, והבן עמד נפעם למול מסירות הנפש של אמו לקיום המצווה. היא הייתה מוותרת על מוצרי מזון, ובמעט כספי הפנסיה שקיבלה – הייתה רוכשת את הנרות. מסירות נפש זו סדקה את מעטה האבן אשר היה על לב הבן, עד שנעשה לבעל תשובה גמור! (נפלאותיך אשיחה)

מכאן תדע כל אם בישראל שזמן הדלקת נרות הוא זמן מסוגל מאוד לקבל את תפילותיה, זהו זמן ששערי שמים פתוחים, וזה הזמן שהאם תשא תפילה מעומק הלב על בעל ה ועל יוצאי חלציה. ויהי רצון שיתקבלו התפילות "כי שומע תפילות עדיך כל בשר יבואו". (מתוך 'ברינה יקצורו')

מעשה נורא סיפר הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א רבה של שכונת רמת אלחנן, באחת מדרשותיו הנפלאות המענגות את כל השומעים בשעה של קורת רוח בעולם הזה. סיפור זה ילמדנו פרק נוסף בהלכות אמונה פשוטה, עד כמה צריכים להתאמץ בעשיית המצוות אף ברגעי קושי, כדי שנכשיר את עצמנו לישועת ד' כהרף עין.

ומעשה שהיה כך היה: לפני שנים רבות, עבר יום אחד הגר"י זילברשטיין שליט"א ליד ה'שטיבלאך' המפורסמים בשכונת 'זכרון משה' בעיה"ק ירושלים. עמד שם זקן אחד וצעק: "צענטער" (עשירי) "צענטער" (עשירי), לתפילת מנחה. דפק אותו זקן על הקיר וזעק בקול ניהר: "האספו, האספו נא יהודים יקרים ואספר באוזניכם מעשה שראיתי במו עיניי לפני ארבעים שנה במוסקבה, ממנו תיווכחו לראות וללמוד כמה חשובה היא מצוה רבה זו".

"היה זה לפני עליית הקומוניסטים לשלטון ברוסיה", החל הזקן בסיפורו המרטיט. "יהודי נכבד, חבר בורסה מפורסם, יצא מביתו לסדרה של פגישות דחופות, והנה לפתע קוראים לו בקול מבית הכנסת הסמוך ומבקשים ממנו להשלים "צענטער" לתפילת מנחה.

"לא היתה דעתו של אותו עשיר נוחה להיכנס לתפילה דווקא בעת לחץ שכזו, ולא זו בלבד, הוא עוד התרגז על הגבאים שמצאו להם זמן עכשיו לתפוס אותו ל"צענטער" להשלים את המנין בבית המדרש, אבל מכיוון שיהודי הוא בכל זאת יהודי, שאל איש הבורסה את הגבאי האם יש כבר באמת תשעה יהודים והוא ישלים למנין, או שחסרים עוד כמה יהודים טובים..."

"היכנס נא לבית הכנסת ובדוק בעצמך את המצב", השיב הגבאי הפיקח. והנה, אך דרכו רגליו על מפתן בית הכנסת, ראה הגביר שלא מיניה ולא מקצתיה. במקום נכחו רק ארבעה או חמישה אנשים... אולם, מכיוון שדם יהודי זרם בעורקיו, לא נתן לו ליבו לעזוב את בית מקדש מעט זה לאחר שכבר בא בשעריו.

הוא החליט להמתין עד שיבואו עוד חמישה אנשים וישלימו את המנין החסר. במשך שעה ארוכה המתין הלה והמתין בקוצר רוח ובכיליון עיניים, אולם המנין עדיין לא נראה באופק. בזוכרו את סדרת הפגישות שעליו לקיים, קצרה עליו רוחו.

לבסוף נתקבץ מנין יהודים והתפילה המיוחלת החלה בשעה טובה ומוצלחת, אך אבוי: הש"ץ שעבר לפני התיבה מתפלל באיטיות מרובה ותפילתו ארכה זמן רב יותר מן הרגיל. והיהודי שלנו 'עומד על קוצים', רגליו בוערות. מצפה הוא בחוסר סבלנות בולטת לסיומה של התפילה, ומשנסתיימה התפילה אחרי קרוב ל 20- דקות, הוא רץ בחיפזון רב לבית הבורסה ובלבו חששות כבדים על ביטול הפגישות.

רב של אנשים הנמלט בדהרה על נפשו, כמפני חרב המתהפכת. "ברח מהר", צעקו עליו האנשים שעמדו מרחוק בבעתה, "הימלט על נפשך פן תיספה חלילה". מה התברר? בדיוק באותה שעה בה התקיימה התפילה בבית הכנסת, השתלטו הקומוניסטים על בנייני השלטון וכתובת הרציחה הראשונה שלהם היתה בבית הבורסה. בידם היתה 'רשימה שחורה' של אנשים שעליהם להרוג, והוא נמנה עליהם...

רק על ידי שהמתין לגמר התפילה, על אף שהדבר עלה לו במאמצים רבים ובהקרבה ממשית, ניתנה לו נפשו לשלל. כך סיפר היהודי הזקן בשטיבלאך של 'זכרון משה', תוך שהוא מציין שהסיפור התרחש ממש לנגד עיניו והוא יעד ממקור ראשון.

מסיים הגר"י זילברשטיין שליט"א את הסיפור המופלא וסוחט ממנו לקח טוב ומוסר השכל: "ללמדנו יהודים יקרים! לפעמים נגזר על האדם גזר הדין החמור ביותר, עונש מוות רח"ל, אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו כי לא תמו, נותן לאדם הזדמנות אחרונה, הטומנת בחובה ניסיון קשה, כדי להצילו, שכן גם כאשר אדם 'עומד על קוצים' יש בכך משהו מן המוות... והיה, אם יהיה לבן חיל וינצח את המלחמה מכל הצדדים, תינתן לו נפשו לשלל ומזלו יעלה מבירא עמיקתא לאיגרא רמא". (המבשר תורני)

אחד הדברים שהתרחשו בט"ו באב, שהפך אותו ליום טוב לישראל, הוא שנתינו הרוגי ביתר לקבורה... בו ביום תיקנו לומר בברכת המזון ברכת 'הטוב והמטיב'! אני לא מבין... בחנוכה נעשו ניסים לעם ישראל... אומרים 8 ימים בכל התפילות וברכות המזון 'על הניסים'! מצויין!

בפורים נעשו ניסים לעם ישראל... אומרים 'על הניסים'! אבל כאן רק ניתנו גופות שלא הסריחו לקבורה, רבבות של יהודים נרצחו, ולכאורה אין שום משמעות לנס הזה... ואתה אומר כל השנה בכל ברכת המזון ברכת 'הטוב והמטיב'! איפה הפרופורציה???

אפילו על הניסים של יציאת מצרים יש לילה אחד מיוחד שמספרים בו על הניסים... למה על הרוגי ביתר אומרים ברכה כל השנה? ובכלל, על כל הניסים אנחנו מברכים 'שעשה ניסים לאבותינו'... אם הניסים הללו היו עם האבות שלי, איך אני יכול לברך 'על הניסים' על אבותינו שנרצחו?!

כשהיה בית המקדש עומד על מכוננו, היתה התגלות אלוקית... היתה שכינה שורה בישראל, כולם עבדו את ה' יחדיו. בשעת חורבן הבית, הסתלקה אותה הארה נוראה, וחשכו המאורות... אבל עדיין, הקב"ה התיר לפליטה את העיר ביתר, שהיתה מלאה חכמים וסופרים... נשאר קצת אור בעולם.

עד שהגיע הקץ, וביתר גם היא נחרבה. עכשיו ירד חושך כפול ומכופל... לא מספיק שנמצאים בתוך הענן והערפל, אפילו הפנס הקטן שהיה נותן לנו אור לכמה ס"מ קדימה... גם הוא כבה. עם ישראל נשאר בחושך עלטה!

אבל אפילו שהפנס כבר הפסיק לעבוד, הקב"ה השאיר איזשהו הבהוב דמדומים אחרון בפנס... הרוגי ביתר לא הסריחו. הנס הקטן הזה, בתוך ההסתר הגדול והנורא, החזיק רבבות של יהודים עם תקווה... הקב"ה לא עזב אותנו! הוא איתנו!

לכן כדי לחזק את האמונה הטהורה, תיקנו לנו שנאמר בכל יום 'הטוב והמטיב', כדי שנזכור שגם בהסתרה שבתוך ההסתרה, הקב"ה עדיין איתנו, הוא אוהב אותנו, הוא משגיח עלינו, הוא קיבץ אותנו מכל כנפות הארץ לארצנו, והוא גם עתיד ממש בקרוב, לפתוח לנו את הדלת... לערוך לפנינו שולחן... להוציא את השכינה מבית האסורים, להלביש אותה בבגדים מפוארים ולהזמין אותנו לשבת... עולם שכולו שבת!!!

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

ה' ישמור את כל עם ישראל, וכל חייל ישראל וכוחות הבטחון.

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, נועה בת יעל, קרן בת רחל, אלינה בת אירנה, מאי בת מאירה, מילנה בת סבינה, ספיר שמחה בת חנה, שירה דניאל בת ציונה.

לזרע בר קיימא: מורן בת רותי, לירז בת מרים. עדן שירה בת גילה.

לפרנסה בשפע: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, שמואל בן דבורה, לרפואת כל הפצועים.

לעילוי נשמות: ציפורה בת מורדוך ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורדוך ז"ל, מיכאל בן מורדוך ז"ל, רחמים בן מורדוך ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, לעילוי נשמות חיילנו והנרצחים ב7 לאוקטובר.

קוראים וקוראות נכבדים, נפתח אצלנו בשכונה כולל אברכים, על מנת לסייע להחזיק אותם מי שרוצה לקנות ברכה בעלון, ולהחזיק תורה על הדרך, כל שם לברכה 250 ₪ למשך שנה. ניתן להעביר בביט למספר 054-6868199. מי שרוצה לתרום לכולל גם בלי קשר לברכה, מצורף לינק:

<https://paypage.takbull.co.il/212sH>

דברים - תוכן ענייני הפרשה

- א. דברי תחינתו של משה רבינו ע"ה להיכנס לארץ (ג, כג-כט).
- ב. אזהרה על שמירת מצוות התורה, והאיסור לגרוע או להוסיף במצוות, שדבר זה גרם לכישלון בפעור (ד, א-ג).
- ג. חיזוק לעסק התורה, שבזה דבקים בה, וזוכים לחכמה נפלאה, ותתפרסם חכמת ישראל בכל העמים (ד, טו).
- ד. חובת הזהירות מלהיכשל בעבודה זרה, כדי שלא יגלו לארץ העמים (ד, טז-כח).
- ה. הבטחה שה' ישמור את ישראל בגלות, ויזכו לתשובה (ד, כט-ל).
- ו. אהבת ה' לישראל, במעמד הר סיני, ביציאת מצרים, ובארץ ישראל, לכן תמיד צריך להאמין בה, ולקיים תורתו (ד, לא-מ).
- ז. משה בוחר שלוש ערי מקלט בעבר הירדן המזרחי (ד, מא).
- ח. תיאור מעמד הר סיני ועשרת הדברות (ה, א-ל).
- ט. אזהרה על שמירת המצוות (ו, א-ג).
- י. פרשה ראשונה של קריאת שמע (ו, ד-ט).
- יא. אזהרה על קיום דברי התורה, החיוב לזכור חסדי ה' לישראל, וחיוב חינוך הבנים לתורה (ו, י-כח).
- יב. אזהרה שלא להיטמע ביושבי הארץ (ז, א-ה).
- יג. ה' אוהב את עם ישראל יותר מכל העמים ונותן שכר על המצוות בעולם הזה ובעולם הבא (ז, ו-יא).

סכום התפילות הדרוש לצורך הישועה

משל לאדם שהיה בתוכניתו לשבור קיר שעוביו מטר אחד על מנת לפתוח בו חלון. נוטל הוא פטיש שובר בקיר כל יום כמה סנטימטרים, ברור הוא שהאור לא יחדור מבעד החלון עד שלא יגמור ויסיים את המילימטר האחרון. בכל יום שהוא מוסיף והולך לשבור עוד כמה סנטימטרים, עדיין החושך בתוך הבית קיים כאילו ולא התחיל לשבור כלל, מכל מקום בודאי שאין הוא מתייאש, כיוון שיודע וברור לו שבכל יום הינו מתקדם לכיוון התכלית שהוא סיום הפירצה להחדרת האור.

כן הוא בעניין התפילה, צריך האדם לשבור חומה מסוימת בתפילותיו כדי להיושע, חייב להאמין שאין שום תפילה שהולכת לאיבוד אלא כל תפילה מקרבת לו את הישועה, ורק צריך אמונה וסבלנות להמתין עד שיסיים את מנין התפילות או מניין הימים - כדי שתיענה בקשתו. ולכן כמה שיותר יפציר בתפילה וירבה בה, קרובה ישועתו לבוא. ותמיד יחשוב אולי ושמא נותרו לי עוד מעט תפילות, אחת או שתיים, ובזה כבר ישועתי באה. ויחזק עצמו לא להתייאש מהתפילה.

היכן נרמזו בפרשתנו מי יתעסק בקבורת משה רבינו?

מובא במדרש (במדבר רבה י"א, ט): אמר משה רבינו לקב"ה בעת מיתתו: זכור אותי היום שנגלית עליי בסנה ואמרת לי: "וְעָתָה לְכָה וְאַשְׁלַחְךָ אֶל פְּרָעָה וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם" (שמות ג, י), זכור אותי היום שהייתי עומד על הר סיני 40 יום ולילה, בבקשה ממך אל תמסרני בידי מלאך המוות. יצאה בת קול ואמרה לו: אל תתיירא, אני בעצמי מטפל בך ובקבורתך. וכתב בעל הטורים (ג, כ"ו): 'וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי רַב לָךְ', דהיינו - אל תירא ממלאך המוות כי הרב שלך יעסוק בך.

דבר העורך

הפרשה פותחת בסך התפילות שהתפלל משה רבינו כמניין המילה "ואתחנן". התפילה היא דבר מרכזי בחיינו, ואמורה ללוות את האדם בכל רגעיו ועיתותיו. חובה עלינו להעמיק היטב בנושא זה, אודותיו קבעו חז"ל כי הוא מן הדברים העומדים ברומו של עולם, אך בני אדם מזלזלים בהם (ברכות ו:). התורה מתארת כאן את תפילתו של משה רבינו שהתחנן לפני בורא עולם שימחל על חטאו במי מריבה, ויעניק לו את הזכיה להיכנס לארץ ישראל. ידועה דרשת חז"ל (דברים רבה, פרשת וזאת הברכה יא, י) כי משה רבינו התפלל על כך 515 פעמים כמניין "ואתחנן". משה רבינו לא אומר נואש, הוא מתפלל על כך שוב ושוב ממעמקי לבו, עד שהקדוש ברוך הוא אומר לו: "רַב לָךְ אֵל תוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְּרִי הַזֶּה" (דברים ג, כו). ואמרו חז"ל (מדרש רבה כאן), כי אם משה היה מתפלל עוד תפילה אחת, הקדוש ברוך הוא היה מתרצה לו ומכניסו לארץ, משום שתפילה אמיתית היא כח המסוגל לשבור כל מחיצה אפשרית. אך הקב"ה ביקש ממנו לחדול מלהתפלל.

הגאון הקדוש המקובל רבי נתן נטע שפירא זצ"ל, בעל ה'מגלה עמוקות', כתב ספר שלם על פרשת ואתחנן ובו כתב 252 הסברים כמניין 'רב לך' על תפילת משה רבינו.

הרב פינקוס מספר, מעשה שהיה בארצות הברית: באחד מבתי החולים השאירו רופא תורן ללילה באחת המחלקות הקשות. אמר לו מנהל בית החולים, "אם תראה במשך הלילה שהעסק מסתבך, שאתה לא מצליח לשלוט על העניינים תתקשר אליי, ואני אשלח לך תגבור". הרופא היה מסור מאוד. בתחילת הלילה העניינים היו תחת שליטה, אך בהמשך המצב הדרדר, הוא התרוצץ מחולה אחד למשנהו, אך למרות כל מאמציו לא הצליח לטפל בכל החולים. סיכומו של הלילה היה מר ונמהר, שלושה מתוך כמה עשרות חולים שהיו מאושפזים במחלקה, נפטרו. משפחות החולים תבעו את הרופא למשפט. טענו שרשלנותו גרמה למות יקיריהם. שאל השופט, "ומה יש לך לענות על הטענות?" אמר הרופא, "מה זאת אומרת? אני התאמצתי כל כך, כל אותו הלילה לא ישנתי אפילו שניה, לגימה אחת של קפה לא לגמתי. השקעתי את כולי במאמץ להציל את חיי החולים. איך אפשר לטעון עלי טענות?".... אמר לו השופט, "כל זה נכון. אתה באמת רופא מסור. אבל, הרי המנהל אמר לך שאם אינך משתלט על המצב תתקשר אליי, מדוע לא התקשרת?"... ועל כך לא היה לרופא מענה.

אומר הרב פינקוס, הנשמה שלנו ירדה לעולם הזה. עולם של מאבקים, מלחמה בלתי פוסקת בין היצר הטוב ליצר הרע. היצר הרע הינו מתוחכם ביותר. אף פעם אינו מציג עצמו כרע. הוא מתחפש תמיד באיציטלא של רצון להיטיב.

העולם הזה מלא קשיים, גשמיים ורוחניים. אדם רוצה ללמוד בהתמדה, אבל לא הולך לו. אין לו ראש, הוא קשה תפיסה. וכי משום כך ירים ידיים, וכי יוותר? חלילה. הקב"ה שלח אותנו לעולם הזה והטיל עלינו מטלות ואם קשה, אם האדם מרגיש שבכוחותיו הדלים אינו מסוגל, "שירים טלפון"! יבקש מהקב"ה שיסייע בידו! אם לא, הרי הוא דומה לאותו רופא שאמנם עשה את כל המאמצים, אבל את הדבר המתבקש לא עשה. לא הרים טלפון למנהל בית החולים. אך צריך לקחת לתשומת לבנו, כאשר אנו מדברים על תפילה, אנו מדברים על תפילה אמיתית. לא מן השפה ולחוץ. לא תפילה של יציאה ידי חובה. כי אין תפילה שחוזרת ריקם. וישמע החכם ויוסיף לקח.

ה'בעל שם טוב' הקדוש ראה בעצבות מקום הטעון תיקון גדול ורבי נחמן מברסלב, הלך בעקבותיו, הרחיב ופילס דרכים לתיקון עיוות גדול זה.

העצבות - אינה עבירה כשלעצמה, אבל היא גורמת להרבה עברות גדולות! אכן, לא לאו מן התורה ולא גזרה מדרבנן היא, אבל היא רעה המובנת מאליה לכל משכיל הדורש את אלוהים, באשר היא טומנת בחובה גרעיני פריקת עול ושורש פורה ראש ולענה. תחילתה אולי פשוטה ותמה; אך סופה נפילה לשאול ומצולות התאוות הרעות עבירות שבין אדם לחברו, ועד לכדי כפירות ואפיקורסות רחמנא ליצלן.

בפרשת כי תבוא - פרשת הקללות, מובא פסוק שייכול לתת אור לדברינו שנאמר: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל" (דברים כ"ח, מ"ז). כאשר לפני כן מזהירה אותנו התורה הקדושה (כ"ו, י"א): "ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוהיך" - להודות על כל הטוב שנתן לך ה' יתברך.

כשאדם אינו שרוי בשמחה ואו בעצבות הוא מושך דינים והקפדות וחלילה יכול לקבל את הקללות הכתובות בתורה. אם כן, יסוד כל הרעות הוא העצב.

ואמר דוד המלך ע"ה (תהלים קל"ט, כ"ד): "יראֵה אִם דָּרְךָ עֵצָב בִּי" וברש"י: אם דרך מעצבה וקלקול בי.

אמרו חז"ל (מסכת פסחים ק"ז) "אין השכינה שורה... מתוך עצבות". אם חפץ אדם להשרות עליו את השכינה הקדושה (הנקראת שמחה), לא יוכל לצפות לכך אם הוא בעצבות.

"אמר רב פפא, אין עצבות לפני הקב"ה, שנאמר, הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו" (חגיגה ה:).

העצבות היא היפך הקדושה, והנה ממקור הסטרא אחרא (זוהר נ"ח ע"א).

בשער הגלגולים אשר לרבי חיים ויטאל כתוב: **"כל העצבון בא מן החיצונים"** כן קיבל מרבו האר"י הקדוש, שהזהירו להישמר תמיד מעצבות, כמו מכעס וקפידות, שכולם כאחד משורש הדינים הם באים, כלומר, מהקו התקיף והעז שבעולמות העליונים, ממנו יונקים כוחות טומאה, סטרא אחרא, וכל מרעין בישינ, רחמנא ליצלן (זוהר חדש תרומה נ"ד ע"ב; זוהר שמות רעו).

לדברי רבי נחמן בשיחות הר"ן (שיחות הר"ן מ"א) "לב נשבר ועצבות אינו עניין אחד כלל, כי לב נשבר הוא בלב, אבל עצבות הוא בא מן הטחול". "עצבות הוא כמו מי שהוא בכעס וברוגז; כמו מי שמתרעם ומתלונן עליו יתברך ח"ו על שאינו עושה לו רצונו, אבל לב נשבר הוא כבן המתחטא לפני אביו, כתינוק שקובל ובוכה לפני אביו על שנתרחק ממנו וכו'" (שם מב). כששאל פעם אחד החסידים את רבי נחמן, מה הבדל בין לב נשבר לעצבות, השיב: "לב נשבר הוא כך, שאפילו כשעומד בין העולם, יחזיר פניו ויאמר: רבונו של עולם וכו' ". כלומר, שכל כך יהיה אדם שבור ומשתוקק לה' יתברך, שלא יוכל להתאפק אף בהיותו בין אנשים מלקרוא אל ה' מעומק לבו.

לסיכום דברינו אומר דוד המלך ע"ה במזמור ק' - מזמור לתודה: **"עבדו את ה' בשמחה באו לפניו בִּרְנָה"**, כלומר עבודת השם צריכה להעשות מתוך שמחה, וכאשר העשייה היא מתוך עצב וכדוך, היא עלולה להביא לתוצאות לא חיוביות ואפילו לתוצאות הרסניות. וידוע שעצבות משפיע על נפש האדם שמשפיעה על גופו הפיזי של האדם, העצבות יכולה להביא תחלואים ומחלות ל"ע על אדם ששרוי בלא שמחה ובעצבות.

מה יעשה אדם שנמצא בעצבות אומר רבי נחמן ידחוף את עצבו לשיר ולנגן כי **"ע"י נגונים ומחזיקים כף מתמתקים כל הדינים"**.

וכתוב בתיקוני זוהר (ס"ז): **בשמחה אותיות ב-מחשבה**, דהיינו השמחה של האדם תלויה באדם עצמו ברצונו ובמחשבתו.

וְשַׁבַּת עַד ה' אֶלְקִיךָ (ד, ל) - להתרחק מעצבות

ולהיות בשמחה

רבי נטע פריינד זצ"ל שאל פעם את רבי שלמה מזוועהיל זי"ע דרך לתשובה, ונענה לו בפשטות 'לומדים רמב"ם הלכות תשובה'. והנה לבד מתירוצו הפשוט להגות בדברי הרמב"ם הדק-היטב כדי לדעת את דרכי התשובה, יתכן שאולי רמז בזה גם שצריך לחזור בתשובה מתוך שמחה, שהרי התורה מביאה את האדם לידי שמחה כמו שכתוב (תהלים י"ט, ט): **"פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרָאֵל מִשְׁמַחֵי לֵב"**, ולכן פקד עליו ללמוד הלכות תשובה בספר הרמב"ם כדי שעל ידי זה יחזור בתשובה מתוך שמחה.

וכמו שכתב רבי שלום מקודינב זי"ע (בפרשת ויגש) שהחילוק בין לב נשבר לעצבות הוא, כי מי שלבו נשבר בקרבו מרגיש שאין בריה שפלה יותר ממנו בעולם, ואילו השרוי בעצבות - כועס ומקפיד על כל העולם, ועל כך אמר יוסף לשבטים כאשר נתוודע אליהם (בראשית מ"ה, ה): **"וְעַתָּה אֵל תַּעֲצָבוּ וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם"**, וכבר אמרו במדרש (בראשית רבה פרשה כ"א, ו): **"אין וְעַתָּה"** אלא לשון תשובה, וכפי שאמר להם יוסף וְעַתָּה, היינו שיחזרו בתשובה, אמנם **"אֵל תַּעֲצָבוּ"**, לבל יעשו כן מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, כי עיקר מצות תשובה היא להיות בבחינת וְעַתָּה, שיזכור רק מההווה ויסיח דעתו מהעבר והעתיד, וע"י זה לא יפול ברוחו, וממילא **"וְאֵל יַחַר בְּעֵינֵיכֶם"** שלא יבואו לידי כעס, כי בזאת יוכלו לבדוק ולבחון את עצמם אם הם חוזרים בתשובה מתוך לב נשבר או עצבות, כי מי שיש לו לב נשבר אינו כועס על אחרים.

וסיפר שפעם ראה אותו אביו רבי ברוך מרדכי מקודינב זי"ע כשעננה של צער על פניו, והוכיח אותו על כך, תמה הבן בפני האב, מדוע מוכיחו דווקא על זה, והלא יש לו עוונות גרועים וחמורים יותר מאלו, השיב לו אביו 'אותן עבירות ידועות לך שהן חטאים, ואילו עצבות נדמה בעיני האדם שהיא מצוה שהוא חוזר בתשובה, אך האמת היא שזו עבודה זרה ממש'. **מעשה** דומה היה אצל הרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע, פעם פגש את נכדו כשליבו נשבר בקרבו, והוכיחו על כך בארוכה, שדרך החסידים להיות בשמחה תמיד ולא תוסיף עצב עמה, שמע הנכד והצטדק שיש לו עבירות חמורות וגדולות מזו, כאומר בטרם יתקן דבר זה עליו לחזור בתשובה על עוונות חמורים מזו, נענה ה'בית אהרן' והשיב לו בחכמה 'אכן זה גופא החיסרון, שדברים אחרים ידוע לך שעוונות המה, ואילו מידת העצבות אינה נחשבת בעיניך כעוון, והאמת שהיא אבי אבות לכל החטאים, שהיא מביאה וגוררת לכל הדברים הרעים.

[באר החיים]

רבי אהרון מקרלין אמר: "עצבות פירושה: חייבים לי, חסר לי. האדם חושב כל הזמן על עצמו, ואין ליבו לשמים. מי אמר שחייבים לך ואתה אינך חייב?...!"

חסיד אחד בא לפני ר' אברהם מפוריטוב כשהוא מדוכא ועצוב: "רבי, כל חיי מלאים עצב, יגון וסבל רב. מדוע נגזר עליי לחיות כך?...?"

השיב לו הרבי: "מניין לך שהעצבות והיגון שלך הם תוצאה של הייסורים? אולי הדבר הפוך - מפני שאתה עצוב, אתה סובל! נסה להתגבר על הדיכאון ולרכוש לך מעט שמחה, וממילא ייעלמו הייסורים מעצמם..."

אחד הדברים בהם לוקים הדורות האחרונים יותר מהדורות הראשונים הוא העצבות. אם מחמת חולשת הנפשות ואם מחמת קצבם הסואן של החיים המסחררים. בין כך ובין כך העצבות כיום היא מהמניעות העיקריות לעבודת השם.

שבת נחמו

שכר המחכים לגאולה

אמרו חז"ל במדרש (ילקוט שמעוני): עתיד הקב"ה להפוך את תשעה באב לשמחה, שנאמר (זכריה ח, ט): "כֹּה אָמַר ה' צֶב־אוֹת, צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה לְבֵית יְהוּדָה לְשִׂשׁוֹן וּלְשִׂמְחָה וּלְמַעֲדִים", ולבנות את ירושלים ולקבץ גלויות ישראל לתוכה, שנאמר (תהלים קמז, ב): "בִּוְנָה יְרוּשָׁלַיִם ה' נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יִכְנֹס".

בא וראה גודל מעלת המחכים והמצפים לגאולה. אמרו חז"ל (פסיקתא רבתי ל"ה, ב. : ילקוט שפניה רמז תקס"ז): "גִּילִי מְאֹד בֵּית צִיּוֹן הָרִיעִי בֵּית יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה מְלֻכָּךְ יָבֹוא לָךְ" (זכריה ט, ט), זה שנקרא מלך שעתיד הוא למלוך על דורות הראשונים (בתחיית המתים) ועל דורות האחרונים. והקב"ה מכריז להם לכל צדיקי דור ודור, אמר להם: צדיקי עולם, אף על פי שדברי תורה חביבים הם עליי, שחכיתם לתורתִי ולא חכיתם למלכותִי (פירוש: בזאת לא יפה עשיתם שחכיתם לתורתִי ולא חכיתם למלכותִי), שבועה היא לפניי, שכל שיחכה למלכותִי, אני בעצמי מעיד בו לטובה, שנאמר (צפניה ג, ח): "לֹכֵן חָפוּ לִי נְאֻם ה' לְיוֹם קוֹמִי לְעֵד", אבלים שנצטערו עמי על ביתי החרב ועל היכלי השמש, עכשיו אני מעיד בהם, שנאמר (ישעיה נז, ט'): "וְיָאֵת דָּפָא וְשִׁפְלָ רֹחַ", אל תהי קורא 'אֵת דָּפָא' אלא אתִי דכא, אלו אבלִי ציון שהשפילו את רוחם ושמעו את חרפתם ושתקו, ולא החזיקו טובה לעצמם. ביאר בספר 'שומר אמונים': הנה כתב ב'עמק המלך': יש בשמים ג' בתי דינים, בית דין של מלאכים, שזה קשה וחמור מאוד, שאין להם השגה בגירוי היצר. בית דין של צדיקים ובית דין של הקב"ה בעצמו, שזה רחמים פשוטים, ולזה אמר דוד המלך (תהלים י"ז, ב): "מִלִּפְנֵיךְ מִשְׁפָּטִי יֵצֵא עֵינֶיךָ תַּחֲזִינֵה מִיִּשְׂרָאֵל", 'מִלִּפְנֵיךְ' דייקא, אז יהיו הכל מישרים. נשבע הקב"ה שכל מי שיצפה למלכותו - יזכה שיהיה נידון בבית דינו של הקב"ה, והוא יעיד עליו לטובה! וכל זה הוא ביום הדין הגדול והנורא הבוהר כתנור, שעליו נאמר 'מי יזכה לפניך בדין', ועל המצפים לישועתו הקב"ה בעצמו יעיד עליהם לטובה.

הגאולה

ב'שומר אמונים' במאמר על הגאולה, הביא מאמרים נפלאים מרבנותינו על הגאולה העתידה: כיוון שמת משה רבינו ע"ה - סניגורן של ישראל, היה הקב"ה נזכר בו שלא נמצא סניגור כמותו, שנאמר (ישעיה ס"ג, י"א): "וַיִּזְכֹּר יְמֵי עוֹלָם מִשֶּׁה עָמֹד". אמר הקב"ה: בעולם הזה היה בשר ודם שנעשה לכם סניגור ומושיעכם, אבל לעתיד לבא אני בכבודי נעשה לכם סניגור בפני שרי אומות העולם ומושיע אתכם מהם, שנאמר (ישעיה ס"ג, א): "אֲנִי מְדַבֵּר בְּצִדְקָה רַב לְהוֹשִׁיעַ" (ילקוט שמעוני עקב תתנ"ב).

שנו רבותינו: (מסכת זבחים ק"ז): בשעה שמלך המשיח נגלה, בא ועומד על הגג של בית המקדש, והוא משמיע לישראל ואומר: 'ענווים הגיע זמן גאולתכם, ואם אין אתם מאמינים ראו באורי שזרח עליכם', שנאמר (ישעיה ס, א): "קוֹמִי אוֹרִי כִּי בָא אוֹרְךָ ויָכֹבֶד ה' עֲלֶיךָ זָרַח", ועליכם בלבד זרח ולא על אומות העולם (פסיקתא רבתי ל"ז, ב).

באותה השנה שמלך המשיח נגלה בה

כל מלכי אומות העולם מתגרין זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי, והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם, וחוזר מלך פרס ומחריב את כל העולם, וכל אומות העולם מתרעשין ומתבהלים ואומרים להיכן נבוא ונלך להיכן נבוא ונלך, ואומר להם לישראל: בני אל תתיירו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם מפני מה אתם מתייראים, אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה הגאולה האחרונה, כי גאולה ראשונה היה צער ושעבוד מלכויות אחריה, אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכויות אחריה (פסיקתא רבתי ל"ז, ב).

"וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם..." (ד, ט"ו)

אמר ה'חפץ חיים': חייב אדם להשגיח על גופו כדרך העגלון שמשגיח על סוסו שלא ירעב, כי ממנו הוא משתכר לפרנסתו. לכן אסור לאדם לסגף גופו, כי ממנו תוצאות חיים לנשמה, שע"י גופו האדם מפרנס נשמתו ועושה מצוות ומעשים טובים וזוכה לחיי העולם הבא. והוכיח ה'חפץ חיים' את אחד מראשי הישיבות שהיה מונע עצמו מלאכול קצת בשר בכל יום, כדי לחסוך בשביל תלמידיו שלא יחסר להם.

אמר לו ה'חפץ חיים' במתק שפתי: בין המון העניינים המוטלים על ראש הישיבה, יש עניין נחוץ שראוי לתשומת לב מיוחדת, והוא - הדאגה שלתלמידים יהיה ראש ישיבה בריא.

"וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם..." (ד, ט"ו)

נאמר ברמב"ם (דעות פ"ד א'): הואיל והיות הגוף בריא ושלם - מדרכי ה' יתברך הוא, שהרי אי אפשר שיבין או יידע מידעת הבורא והוא חולה, לפיכך צריך להרחיק אדם עצמו מדברים המאבדים את הגוף, ולהנהיג עצמו בדברים המברין והמחלימים. ואלו הן: לא יאכל אלא כשהוא רעב. לא יאכל אדם עד שילך קודם אכילה, עד שיתחיל גופו לחום.

ועוד כלל אחר אמרו בבריאות הגוף: כל זמן שאדם מתעמל ויגע הרבה - אין חולי בא עליו... וכל מי שהוא יושב לבטח ואינו מתעמל, כל ימיו יהיו מכאובים וכוחו תשוש. עוד כתב הרמב"ם: יש מאכלות רעים ביותר, כדגים הגדולים המלוחים הישנים והגבינה המלוחה הישנה, ואדם שהוא חכם וכובש את יצרו ולא ימשך אחר תאוותיו, ולא יאכל מהנזכרים כלום... הרי זה גיבור. וכתב ה'חזון איש' ב'קובץ אגרות' (ח"א קל"ז): 'הדקדוק על אמצעי הבריאות היא עבודה אהובה לפניו יתברך. (ח"א קל"ח) 'ולכן תשתדל נא להתגבר על רצונות הטבעיות ולמלא אחר פקודת הרופאים במה שמוצאים לצורך הרפואה. (ח"ב צח) 'מאוד הייתי חפץ שתבריא גופך להעמידו על משקלו הנורמלי, ואולי יעלה בידך לעשות מה למען זה אל תזניח הדבר. (ח"ב ק) 'אולי אפשר לך לסור לנופש לחודש ימים להחלמה, תשתדל נא בזה לבקש נפשך להתחסד על גופך' (ח"ב ס"ק).

"שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" (ו, ד) -

ממתן תורה זכו ישראל לקריאת שמע

מובא במדרש (דברים רבה ב', ל"א): 'מהיכן זכו ישראל לקרוא שמע? אמר רבי פנחס בר חמא - ממתן תורה, כיצד אתה מוצא שלא פתח הקב"ה בסיני תחילה אלא בדבר זה, שאמר להם: 'שמע ישראל אנכי ה' אלוהיך' נענו כולן ואמרו ה' אלוהינו ה' אחד', ומשה אמר 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'.

"וַיִּבְכְּל נִפְשָׁךְ" (ו, ה) - המוסר נפשו על קידוש ה'

אינו מרגיש בייסורים שם

כתב ה'תשב"ץ קטן' (סי' תט"ו): המהר"ם אומר שכשהאדם גומר בדעתו לקדש את ה' ומסור נפשו על קידוש ה', כל מה שעושין לו - הן סקילה הן שריפה הן קבורת חיים הן תליה - אינו כואב לו כלום. והביא ראיה מהמסורת, שנאמר: 'היכוני' ב' פעמים במסורת, 'הכוני פצעוני' - הכוני בל חליתי. כלומר, כשהם הכוני ופצעוני - בל חליתי - לא כאב לי. ומביא ראיה מספר 'היכלות': רבי חנניא בן תרדיון היה במקום קיסר ששה חדשים והרג 6,000 דוכסים והגמונים, ולסוף 6 חדשים נלקח למעלה ושרפו אחד כדמותו במקומו. ודע שכן הוא, שאין אדם בעולם שאם היה נוגע באצבע קטנה באש שלא היה צועק, אפילו אם היה בדעתו לעכב עצמו - לא יכול היה, ורבים מוסרים עצמם לשריפה ולהריגה על קידוש ה' ואינם צועקים לא 'אוי' ולא 'אבוי', וגם אומרים העולם שכיוון שמזכיר שם המיוחד תחילה - מובטח הוא שיעמוד בניסיון ולא יכאב לו'.

"שְׁמור את יום הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ" (ה, י"ב) - סיפור

אישה אלמנה צדקת וחסודה הקפידה מאוד על מצות הדלקת נרות שבת. מנהגה של האישה היה להקדים ולהדליק עשרה נרות, מדי ערב שבת, כשעה לפני השקיעה. בעת זו, מרבה הייתה להתפלל בבכיות אל מול הנרות הדולקים. לאותה אישה היה בן יחיד שיצא לתרבות רעה. פעמים רבות הפצירה בו האם שלא יחלל שבת ושלא יעשן, אך הבן סירב למלא את בקשתה. היא חזרה והתחננה לפניו יום יום, אך הוא בשלו. ערב שבת אחד הרבתה האם בתפילה, וביקשה מבנה כי לכל הפחות - בזמן שנרות השבת שלה דולקים - לא יחלל את השבת. על כך, הסכים הבן להתחייב אף בחרם. מה עשתה האישה? קנתה נרות שבת גדולים במיוחד, עד שלבסוף קנתה לכל שבת עשרה נרות נשמה גדולים, אשר דולקים עשרים וחמש שעות... מכיוון שהבן התחייב בחרם שלא לחלל את השבת בעוד הנרות דולקים, לא עמדה בפניו ברירה, אלא לשמור על קדושת השבת... האם, אשר הייתה במצב כלכלי דחוק במיוחד, הייתה חוסכת במשך כל השבוע כדי שיהיה בידה הסכום הנדרש לרכישת הנרות, והבן עמד נפעם למול מסירות הנפש של אמו לקיום המצווה. היא הייתה מוותרת על מוצרי מזון, ובמעט כספי הפנסיה שקיבלה - הייתה רוכשת את הנרות. מסירות נפש זו סדקה את מעטה האבן אשר היה על לב הבן, עד שנעשה לבעל תשובה גמור! [נפלאותיך אשיחה] מכאן תדע כל אם בישראל שזמן הדלקת נרות הוא זמן מסוגל מאוד לקבל את תפילותיה, זהו זמן ששערי שמים פתוחים, וזה הזמן שהאם תשא תפילה מעומק הלב על בעלה ועל יוצאי חלציה. ויהי רצון שיתקבלו התפילות "כי שומע תפילות עדיך כל בשר יבוא".

בברכת התורה

"לְאֶדָם מַעֲרָכִי לֵב וְחַיִּים מַעֲנֶה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת

מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף: הרב מאיר נסים בן כמסאנה מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל נפתלי בן רחל: אברהם בן שמחה: גורלי בן שמחה: יעקב ישראל בן גלית רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמה: רחל בת שמעון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כחון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן שושנה נוואל בת שדרה.

להצלת: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן צילה גילי בלומנר (יוצר תמונות AI). אלעזר בן שמחה

זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרהבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זרהבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואת:

אהרון בן רחל: משה בן רחל מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט עודד בן הגר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולט בת חנה פאולה בת דינה: גלית בת חות: מרים קרן בת רבקה אילנה לאה בת ציפורה רחל בת נוארה: חות בת לינה: נורית בת רחל לימור הודיה, ושרונה בנות חנוך יפה: תהילה בת סיון

לזרע של קימא:

יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: לאור בן דינה שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית רחל בת חיה: לאה רחל בת איריס ויקטוריה תקוה בת רינה: דניאלה בת עופרה מאיר יעקב בן רחל: הילה בת ישראלה אושר בת אורנה: מירי בת סוזן

להזמנות, להקדשות ולתרומות או במייל:

Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכסף מעשר לזכויות הרבים

"וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ

וּבְכָל מַאֲדָךְ" (ו, ה) - סיפור מדהים

הדבר ארע בימי מלחמת העולם השנייה, כאשר המגף הנאצי השתלט על העיירה קוז'ניץ. הגרמנים האדורים החלו לטהר את העיירה מיהודיה, ועל פי רשימותיהם - גם ראש העיירה היה בן הגזע הנחות. כיצד השיג יהודי את המשרה הרמה? ובכן, ראש העיירה היה יהודי בשם "גנשר", אשר נקרא בפי כל "גנשר המשומד". וכל זאת, משום שגנשר היה אכן משומד, המוסר יהודים תמימים לשלטון הפולני בעבור בצע כסף. זו הייתה הסיבה לכך, שהפולנים שונאי היהודים חיבבוהו והפקידו בידיהם את משרת ראש העיירה. ביום ראש השנה של שנת תש"ג העלו הנאצים באש את בית הכנסת המפורסם של המגיד מקוז'ניץ, ולמחרת החליטו להיטפל לראש העיירה היהודי, מר גנשר. ראש העיירה המשומד, כלל לא ראה עצמו כיהודי. הוא היה חבר נאמן במפלגה הקומוניסטית שחרתה על דגלה את האתאיזם, ואורח חייו היה רחוק מכל לחלוחית של יהדות. אולם הנאצים לא התרשמו מכך. בעיניהם הוא היה יהודי לכל דבר ועניין.

כאשר פרצו לביתו והורו לו להתלוות אליהם, התחנן ראש העיירה ההמום על נפשו. הוא ייחל לרחמיהם של האדורים, ובסתר ליבו קיווה כי ישתכנעו ממראהו הנכרי. על מה שארע לאחר מכן במפקדת האס-אס סיפרה עדת ראייה, ניצולת שואה, בשם פסיה שרשבסקי, ששטפה באותה שעה את הרצפות. גנשר הובל למפקדת האס-אס וסביבו עמדו עשרים גרמנים שהיכוהו עד זוב דם. "אתה יהודי או לא?" צרחו לעברו. גנשר לא ענה. ברד המהלומות לא פסק, אולם גנשר עמד על עומדו בקומה זקופה. פניו כוסו בדם, ושתיקתו נמשכה. הוא חשק את שפתיו ולא הוציא הגה מפיו.

ולפתע נדלק זיק שטני בעיניו המרושעות של איש הגסטאפו. הייתה לו דרך משלו לברר את העניין. הוא רמז לאחד מחייליו, והלה רץ אל פח האשפה, הוציא משם ספר תורה, והבעיר כמה עצים על הרצפה. הקצין הבכיר תקע לידיו של גנשר את ספר התורה. "אם תזרוק את ספר התורה לאש, נדע כי נאמן אתה לדרכך החדשה, וכי עברך היהודי מאחוריך!" סינן הקצין מבין שיניו, "אך אם לא תעשה כן..." הוא לא היה צריך לסיים את המשפט. המסר היה ברור.

ראש העיירה התבונן בבהלה בספר התורה המונח בחיקו, עיניו התרוצצו בחוריהן באימה, וליבו היה כבד עליו. ידי, שלא אחזו בספר תורה מזה עידן ועידנים, רטטו לפתע בהתרגשות נוראה. הנאצים שהקיפוהו התבוננו בו בציפייה דרוכה.

ולפתע אימץ הקומוניסט המושבע את הספר הקדוש אל ליבו, נזדקף מלוא קומתו וצעק בקול גדול: "לא אשליך את ספר התורה אל האש! את זה אהבתי! הנני יהודי, יכולים אתם להמיתני, אין דבר, לא איכפת לי, עכשיו הוקל לי. כל הזמן לא יכולתי לגלות זאת, סבלתי, בנפשי תמיד נשארת יהודי ואהבתי את אחיי אהבה עזה. תודה רבה לכם מרצחים!"

מכת אגרוף חזקה הפסיקה את דבריו. פניו של גנשר החווירו והוא צנח על האדמה. הגרמנים האדורים יצאו מדעתם מרוב כעס. עינם היתה צרה בנפשו הרוממה של גנשר, ששמה אותם ללעג ולקלס. הם אחזוהו והשליכוהו בעצמו אל המדורה הבוערת. וכך זכה אותו יהודי שנתרחק מיהדותו, לסיים את חייו על קידוש השם ועל קדושת התורה. הניצוץ היהודי שלא כבה מעולם, התלהט עד כדי מדורה עצומה... [דרך עץ החיים]

פרשת ואתחנן

להרבות בתפילה ולא להתייאש עד שתענה בקשתו

משה רבנו התפלל 515 תפילות כמניין "ואתחנן" ולא התייאש לזכות להיכנס לארץ ישראל עד שהקב"ה אמר למשה רבנו: "רב לך" (אל תתפלל יותר) ותפילתו פעלה חצי, אמר לו הקב"ה: "עלה ראש הפיסגה וכו' ותראה את ארץ ישראל". (על פי הקבלה מבואר שמשה רבנו שפניו כפני חמה לא יכול היה להיכנס לארץ אלא רק יהושע שהוא כפני לבנה) הגמרא בברכות [לב:] אומרת אמר רבי חנינא: "אף על פי שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל".

מובא בגמרא (ירושלמי תענית פ"ד) אָמַר ר' לוי: "גם כי תָּרְבוּ תַּפִּלָּה אֵינְנִי שֹׁמֵעַ" (ושעיה א, טו) מכאן שאם מתפללים הרבה הקב"ה שומע אלא שאז הקב"ה העניש אותם שגם אם ירבו תפילה הקב"ה לא שומע - מִכָּאן, שֶׁכֵּל הַמִּדְבָּר בְּתַפִּלָּה - נִגְעָה. ר' חִנְיָא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן: "כתוב על חנה כשהרבתה להתפלל על בנה שמואל "והִנֵּה כִּי הִרְבֵּתָה לְהִתְפַּלֵּל" (שמואל א', א', י"ב) - מִכָּאן, שֶׁכֵּל הַמִּדְבָּר בְּתַפִּלָּה נִגְעָה כוח התפילה הוא עצום ורב כפי שהגמרא בברכות אומרת (לב:): "גדול כחה של תפלה" ומובא בגמרא: "שם דף ה' "תַּפִּלָּה הַעוֹמֶדֶת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וּבְנֵי אָדָם מְזַלְזְלִין בָּהּ". וכותב הסבא מקלס: תַּפִּלָּה נִקְרָאת 'הַעוֹמֶדֶת בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם', לְפִי שֶׁמְרוֹמָמֶת וּמַעֲלָה אֶת הָאָדָם הַמִּתְפַּלֵּל לְרוֹם הַמַּעֲלֹת. ("חכמה ומוסר") הגמרא אומרת שאין מִזֶּל לִישָׁרְאֵל (שבת קנו) - פֶּרֶשׁ רַשִׁי-- שֶׁעַל יְדֵי תַּפִּלָּה וְזִכּוּת מִשְׁתַּנָּה מְזַל לְטוֹבָה.

הַתַּפִּלָּה כוּחָה עֲצוּם. כְּתֹב בְּסִפְרִי "כֵּד הַקָּמַח" לרבנו בחיי אות "תַּפִּלָּה", בָּאֵרוֹ לֵנוּ חֲכָמֵי הָאָמֶת כִּי הַתַּפִּלָּה מְבַטֶּלֶת הַנִּגְזָר בְּמַעֲרַכֶּת הַכּוֹכָבִים וְהַמְזָלוֹת שֶׁמֶשֶׁם הַנִּגְזָרוֹת וְהַמְשַׁפְּטִים בָּאִים לְעוֹלָם וְכוּ'. וְחוֹסִיפוֹ עוֹד בָּאֵרוֹ, שֶׁהַתַּפִּלָּה לְמַעֲלָה מִן הַנְּבוּאָה, כְּלוּמָר, מִן הַמִּקּוֹם שֶׁמֶשֶׁם תּוֹצְאוֹת הַנְּבוּאָה לְנִבְיָאִים שִׁמְקוֹם הַתַּפִּלָּה בְּשִׁמְשֵׁם גְּדוֹל מִמִּקּוֹם הַנְּבוּאָה מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וְצוּעֵק לַה', עַד שֶׁמֶרֶב בְּכִתּוּב אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא מְלוֹת הַתַּפִּלָּה מִפִּיו, זֹהִי תַּפִּלָּה מְשֻׁלָּמֶת מִחֶלֶב, וְלְעוֹלָם אֵינָה חוֹזְרֶת רִיקָם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה: "גְּדוֹלָה צַעֲקָה שְׁקוֹרֶעֶת גִּזְרֵי דֵינוֹ שֶׁל אָדָם מִכָּל יָמָיו". רַבִּי יִצְחָק אָמַר: "גְּדוֹלָה צַעֲקָה שְׁמוּשָׁלֶת עַל מִדַּת הַדִּין שֶׁל מַעֲלָה". צַעֲקָה בַּתְפִּלָּה מְבַטֶּלֶת אֶת מִדַּת הַדִּין. כּוֹתֵב הַסֵּפֶר שְׂדֵקֵת הַצַּדִּיק "קִרְבֵּן ה' לְכָל קוֹרְאָיו אֲבֵל בְּתַנְאֵי שְׁהוּא 'לְכָל אִשֵּׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאֵמֶת מִקִּירוֹת לִיבּוֹ וְאוֹ תַּפִּילָתוֹ תַּעֲנֶה וְלֹא מִשְׁנֵה מִה מַצְבוֹ הָרוּחָנִי.

"גְּדוֹלָה תַּפִּלָּה יוֹתֵר מִן הַקְּרִבּוֹת" (ברכות לב). בָּאֵר הַסֵּבֵא מְסָלֶם - מִדּוּעִי? שֶׁהִרְי קְרִבּוֹת נּוֹעֲדוּ לָעוֹן בְּשׁוּגָג, וְאֵלּוֹ תַּפִּלָּה מְכַפֶּרֶת אֵף עַל הַמְּזִיד.

בַּמִּסְכָּת בְּרִכּוֹת (י.) מוּבָא: בְּשִׁנְשִׁיעָהּ אָמַר לְחֻזְקָהּ: "נַגְזֹרָה עֲלֶיךָ מִיתָה כִּיּוֹן שְׁלֹא קִייַמְתָּ מִצְוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה"- כִּיּוֹן שְׁלֹא הִתְחַתּוּ. אָמַר חֻזְקָהּ לִישִׁיעָהּ: "יִתֵּן לִי אֶת בֵּתךָ שֶׁאֵתְחַתּוּ עִימָה. אָמַר לוֹ: "כִּבְרִי נִגְזָרָה עֲלֶיךָ גִּזְרָה לְהִפְטֹר מִן הָעוֹלָם". אָמַר לוֹ: "הַנְּבִיאִי יִשְׁעִיָהוּ, סִיִּים נְבוּאָתְךָ נֶצַח, וְאֵל תּוֹסִיף דְּבָרִים שְׁלֹא צוּיִת כֶּךָ מִקְּבָלִנִי מִבֵּית אָבִי אָבָא, - אֲפֹלּוֹ חֶרֶב חֲדָה מִנַּחֵת עַל צִנְאוֹ שֶׁל אָדָם, אֵל יִמְנֶע עֲצָמוֹ מִן הָרַחֲמִים". וְלִמַּד זֹאת מִיְהוֹשֻׁעַ שֶׁכִּבֵּר הִנִּיחוֹ אֶת חוֹד הַחֶרֶב עַל צוּאָרוֹ הַחִיילִים הַנִּלְחָמִים בּוֹ וּשְׁנִיָּה לִפְנֵי שַׁעֲמָדוֹ לַחֲתוֹךְ אֶת צוּאָרוֹ הַתַּפִּלָּה לַה' וְאוֹ אִמַּר לָהֶם מַלְכֵם שְׁאִינוֹ מַחֲפֵשׁ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן נִיצַל.

כְּתֹב בַּעַל "חֻבּוֹת הַקְּבָבוֹת" (ש"ח פ"ט): "וְזִ"ל: "וְרָאוּ לָךְ, אָחִי, שְׂתַדַּע כִּי כְּנֻתָנִי בַּתַּפִּלָּה אֵינָה, כִּי אִם כְּלוֹת הַנֶּפֶשׁ אֶל הָאֱלֹקִים וּכְנִיעָתָהּ לִפְנֵי, וְלִרְוֹמָם לְבוֹרָא וּלְשִׁבְחוֹ וּלְהוֹדוֹת לוֹ, וּלְהַשְׁלִיד כֹּל יְהִבְנוּ אֵלָיו". ע"כ

כְּתֹב הַחֲזוֹן אִישׁ בְּאֵמוּנָה וּבִטְחוֹן פִּיבֵּי אוֹת א' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "כִּי תַחַת לְדֹף אַחֵר נְדִיבִים וְיִשְׂרָאֵל וּלְבָקֶשׁ תַּחְבּוּלוֹת שְׁאֵל, יִפְשָׁפֶשׁ הַבוֹטֵחַ בְּמַעֲשָׁיו וְיִפְנֶה אֶת לְבֹו לְתוֹשָׁבָה וְיִתְפַּלֵּה וְיִצְדָּקָה לְהַעֲבִיר אֶת רֵעַ הַנִּגְזָרָה".

וּבִקְבָצִי אֲגִירוֹת ח"ב אֲגִירוֹת קל"ב כְּתֹב מִן הַחֲזוֹן אִישׁ זִצְלִי וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: "בְּכָל פְּנֵי הָרִינִי מִרְגֵּל לְחֻזְקִיךָ אֶת הָאֵמוּנָה כִּי לֹא נִעְשָׂה דְבַר בְּעוֹלָם בְּמִקְרָה, רַק עַל פִּי הַשְּׁאֲחָתִי יִתְבַּרֵּךְ. וְהִרְיִי מִתְאַמֵּץ בַּתַּפִּלָּה לְהַעֲבִיר אֶת רֵעַ הַנִּגְזָרָה, וּלְפִיכֵךְ הִרְיִי מִתְנַחֵם בְּקִרְיֹת לְהַשְׁתַּדְּלוֹת, כִּי עַל פִּי הָרֵב אֵין הַהִשְׁתַּדְּלוֹת בְּרִירוֹהָ".

כְּתֹב בְּסִפְרִי "עֵצֵי חַיִּים" לְרַבֵּנוֹ חַיִּים וְיִטָּאֵל ז"ל, דְּבָזְמוֹן הִזָּה, עֶשֶׂר תִּבְרֹור הוּא עַל יְדֵי תַּפִּלָּה דְּקָא, אֵף שֶׁתִּלְמוֹד תּוֹרָה לְמַעֲלָה מִהַתַּפִּלָּה, עֶשֶׂר הַעֲבֹדָה בְּעִקְבָּתָהּ דְּמִשְׁתַּחֲוִיָּה הוּא הַתַּפִּלָּה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

כְּתֹב "נֶפֶשׁ הַחַיִּים": (שַׁעַר ב) "וְעֶשֶׂר מִזֶּזֶן הַעוֹלָמוֹת הוּא הַתַּפִּלָּה. רָאוּי לְכוּן בְּבִרְכַּת הַשְׁכִּיבֵנו כְּשֶׁצָּרִיךְ עֲצָה, לְכוּן וְיִתְקַנְנוּ בְּעִצָּה טוֹבָה מְלִפְנֵיךְ".

רַק יְהוּדִי כוּחוֹ עֲצוּם בַּתְפִּלָּה. כְּתֹב בַּסֵּפֶר מְנוֹרַת הַמָּאוֹר "מִילָה" בְּגִימַטְרִיָּה "פֶּה" שֶׁרַק לִיהוּדִי שִׁישׁ לוֹ בְּרִית מִילָה תַּפִּילָתוֹ נִשְׁמַעַת. מְסוּפֵר עַל יְהוּדִי שֶׁהִיָּה אִסִּיר בְּחוּדוֹ וְרָאָה אֶת הַגּוֹיִים מִתְפַּלְלִים הֶרְבָּה, מִיד נָפַל לוֹ בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ שִׁמִּילָה בְּגִימַטְרִיָּה 'פֶּה' שֶׁרַק יְהוּדִי תַּפִּילָתוֹ נִשְׁמַעַת וְזֹכֶה לְכוּן לִנְכַּת לְעִיל.

סִיפֵר הָרֵב פִּנְגֵּר עַל יְהוּדִי שֶׁעֲשִׂים שָׁנָה הוּא הַתַּפִּלָּה לְזִכּוֹת לִפְרִי בָטָן. יוֹם אֶחָד כְּשֶׁהִגִּיעַ לְשִׁמְעָ קוֹלוֹ כִּבֵּר הַתִּיַּאֲשׁ וְהַתְּלַבֵּט הָאֵם לְהַמְשִׁיךְ לְהַתְּפַלֵּל אוֹ לְעַצּוֹר וְאוֹ הוּא שָׁמַע בְּכִי שֶׁל תִּינוֹק וְהִבִּין שֶׁהַקִּבָּה רוצה שכן יתפלל. הוּא אֵכֵן הַתַּפִּלָּה מְעוֹמָק לִיבּוֹ וְאוֹתָהּ שֶׁנָּה הוּא אֵכֵן זָכָה בְּבִן אַחֲרֵי עֲשָׂרִים שָׁנָה.

לִפְנֵי מַלְאָךְ שָׁנָה הַעֲלִילוֹ עֲלִילַת דָם בְּדַמְשֵׁק עַל הַיְּהוּדִים וּלְקַחוֹ אֶת הָרֵב וְעִינוֹ אוֹתוֹ עֵינֻוֹי תּוֹפֵת (עַד שְׁבַא הַשֵּׁר מִשֶּׁה מוֹנִטְפִּירִי וְהַצִּילוֹ) הָרֵב מְסַפֵּר שְׁלֹאֲחֵר הַעֵינֻוִים שְׁמוֹ חֶרֶב שֶׁהַחוּד הוּא כְּלָפִי חוֹץ וְלֹא כְּלָפִי הַצּוּאָר. הוּא אָמַר שְׁאֵז הוּא הִבִּין אֶת דְּבָרֵי הַגְּמָרָא שֶׁאֲפִילוֹ חֶרֶב חֲדָה וְכוּ' אֲפִילוֹ שֶׁהִגִּיעוּ לְמַצֵּב שֶׁהַחוּד שֶׁל הַחֶרֶב הוּא עַל הַצּוּאָר אֵל יִתִּיַּאֲשׁ מִהַרְחָמִים, וְהוּא- הָרֵב עֲדִיין לֹא הִגִּיעַ לְמַצֵּב זֶה שֶׁהִרְי הִנִּיחוֹ לוֹ אֶת הַצַּד הַכְּחָה שֶׁל הַחֶרֶב עַל צוּאָרוֹ.

לְהַקְדִּים תַּפִּלָּה לִפְנֵי שְׂדוּפָקִים מְסַמֵּר... רַבִּי נַחֲמָן מְטוֹלְקֶשֶׁין ז"ל, תַּלְמִיד הָרֵב ר' נָתָן, דָּפַק פֶּעַם מְסָמֵר וְקָבַל מִכָּה בְּאַצְבָּעוֹ. בְּשִׁרְאָה זֹאת הָרֵב ר' נָתָן, אָמַר לוֹ: "מִדּוּעַ לֹא הִתְפַּלַּלְתָּ לִפְנֵי שְׂדִפְקָתָה אֶת הַמְּסָמֵר שְׁלֹא תִקָּבַל מִכָּה?"

מְסוּפֵר עַל יְהוּדִי שֶׁהִיָּה חוֹלָה בְּמַחֲלָה הָאֲרוּרָה לֹא עֲלִינוֹ. הוּא עֲדִין הִיָּה חִילוּנִי וְהִיָּה שוֹמֵעַ הַרְצָאוֹת שֶׁל רַבִּינִים הַמְחַזְרִים בְּתִשׁוּבָה. בְּשַׁבַּת הָרּוּפָאִים אָמַרו לוֹ שֶׁמִּקְנַת בְּגוּפוֹ הַמַּחֲלָה. אָמַר לָהֶם: "תִּבְדְּקוּ עוֹד פֶּעַם, אוֹלֵי טַעֲתִים?" אָמַרו לוֹ: "שְׁלַמַּת הֶרְבָּה כִּסָּף כְּדִי שֶׁנִּשְׁעָה לָךְ אֶת הַבְּדִיקוֹת הַטּוֹבוֹת בִּיּוֹתֵר, אֵין מִקּוֹם לְטַעוֹת". הוּא שָׁמַע זֹאת, הִלָּךְ לְבֵית הַכִּנְסַת שֶׁבִּשְׁכּוֹנוֹתָ וְצַעֵק לְקַבִּי: "תַּעֲזוֹר לִי, אֲנִי רוּק, עוֹד לֹא הִקְמַתִּי בֵּית" וְצַעֵק צַעֲקוֹת עַד שֶׁבִּכַּל הַשְׁכּוֹנָה שָׁמַעוּ אֶת תַּפִּילוֹתָיו. הוּא עֵרַךְ בְּדִיקָה שְׁנִית וְנַעֲלָמוֹ כֹּל הַגִּידוּלִים וְלִבְסוֹף הוּא אֵף חוֹר בְּתִשׁוּבָה.

מְסוּפֵר שֶׁשְׂכָנֵכֵנֵס ר' שְׁמוּאֵל שֶׁנָּקֵר לְבִיתוֹ שֶׁל ר' שְׁמִיָּה זִיסֵל כְּדִי לְהַתְּנִיעַ עֲמוֹ אוֹדוֹת נְסִיעָתוֹ לְאַרְץ הַקֹּדֶשׁ - אָמַר לוֹ ר' שְׁמִיָּה זִיסֵל שֶׁיִּכְנֵס אֵלָיו שְׁנִית לְאַחֵר תַּפִּלָּת עֲרִבִית, כִּי בַתְּפִלָּת עֲרִבִית הוּא מְעַמִּיק לְהַתְּנִיעַ וְלְהַתְּחַנֵּן בְּשִׁאֲלַת "וְתִקְנֵנוּ בְּעִצָּה טוֹבָה מְלִפְנֵיךְ", לָכֵן, לְאַחֵר הַתַּפִּלָּה, הוּא יוֹכֵל לָתֵת לוֹ עֲצָה טוֹבָה יוֹתֵר. **גַּם מִבְּבֵית הַקֹּשֶׁה בִּיּוֹתֵר ה"י ל"א אֵל יִמְנֶע עֲצָמוֹ מִן הָרַחֲמִים**

מְסוּפֵר בְּזָמוֹן שִׁישִׁיבֶת מִיר הַגִּיעָה לִפְנֵי, אֶחָד הַתַּלְמִידִים חָלָה בְּטִפּוּס בְּאַפֵּר קֶשֶׁה מָאֵד. מִאֲמָצִי הָרּוּפָאִים לְהַצִּילוֹ לֹא הִצְלִיחוּ, וְהַחֲלֹו בּוֹ סִימְנֵי גְסִיסָה. הָרּוּפָאִים קָבְעוּ שֶׁאֲפִסּוֹ סִיכוּיוֹ לְחַיּוֹת, וְיִרְגְּעוּ סְפּוּרִים. הִדְיָעָה הוּבָאָה בְּמִהֲרִית לְמִשְׁנֵי ר' יְחִזְקִאל לְוִיִּשְׁטֵיין זצ"ל, הוּא נָגַשׁ לְאַרְוֵן מְקֻדָּשׁ, פָּתַח אוֹתוֹ וְהַחֵל לְקַרֵּא אֶת דְּבָרֵי הַגְּמָרָא בְּהִתְרַגְּשׁוֹת: "וְתִנּוּ רַבְּנֵי, מִי שֶׁחָלָה לְמִנּוֹת וְכוּ', וְאֲפֹלּוֹ תַשַּׁע מְאוֹת וְתַשְׁעִים וְתַשְׁעָה מִלְּמָדִים עָלָיו חוֹבָה, וְאַחַד מִלְּמָד עָלָיו זְכוּת - נִצּוֹל וְכוּ'". אַחֵר כֶּךָ סִגְרָ עָלָיו קוֹל פּוֹלַח כְּלִיּוֹת וְלָב: "רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! תַּלְמִידֵי הַחוּלָה שְׁעוֹב בְּאֵת הוֹרֵיוֹ בְּגִרְמָנָה וְנִגַּד לִישִׁיבֶת מִיר בְּלִטָּא, הָאֵם אֵין לוֹ זְכוּת אַחַת מִנֵּי אֶלָּף?" אַחֵר הַמְּלַצַּת זְכוּת זֹו אָמַר תַּהֲלִים יַחַד עִם כָּל בְּנֵי הַיִּשְׂרָאֵל, וּבְדִיּוֹק בְּרַגַּע זֶה חָלָה הַטְּבָה מִפְּתִיעָה בְּמַצְבּוֹ שֶׁל הַחוּלָה! מַצְבּוֹ הַשְׁתַּפֵּר וְהִלָּךְ עַד שֶׁהַחֲלִים כְּלִיל וְלֹא נִשְׁאָר בּוֹ שׁוֹם רֶשֶׁם שֶׁל הַמַּחֲלָה! ("פֶּאֶר הַדּוֹר" קכא)

מַעֲשֵׂה בְּחוּלָה שֶׁמַּצְבוֹ הִיָּה קֶשֶׁה מָאֵד, שְׁאֵלוֹ אֶת הַמִּשְׁגִּיחַ הָרֵב יַחְזָקָל בְּלִישְׁטִיין וְהוּא אָמַר לִלְכַּת לְבֵית הַכִּנְסַת לְפָנוֹת אֶת הַהִיכָל וְלְהַתְּפַלֵּל עִם דַּמְעוֹת עִם סְפָרֵי תַּהֲלִים לְכוֹלֵם וּיִקְרָאוּ תַּהֲלִים כְּמָה שְׁעוֹת וּיְבַקְשׁוּ עַל הַחוּלָה וְכֵךְ עָשׂוּ וְהִיתָה יִשׁוּעָה גְּדוּלָה נֹגַד הַטֵּבַע.

רַבִּי כִלְפוֹן הַכֵּהן מִצָּא דִינֵר זָהָב מִיד לְאַחֵר תַּפִּילַת מִנְחָה

הָרַבִּי מְקוּדָשׁ מוה"ר ר' מִשֶּׁה כִלְפוֹן הַכֵּהן זצוק"ל וְזִיעִי"א בִּילְדוֹתוֹ הִיָּה בַּצֵּעַר גְּדוֹל מִצַּד חֲסֶרוֹן כִּיס שֶׁהִיָּה מְטַפֵּל בְּקִרְבּוֹיו, וְהַמְּשַׁלָּה חִיבָה אוֹתוֹ לְשֹׁלֵם ה"מְגִיבָא" (מִס מִיּוּחַד) וְלֹא הִיָּה בִּיכּוּלָתוֹ. פֶּעַם אַחַת הַגְּבִילָה אוֹתוֹ הַמְּשַׁלָּה לִזְמוֹן מְסוּים, וְהוֹהִירָה אוֹתוֹ שֶׁאֵם לֹא יִשְׁלֵם, יוֹתֵן בִּי"מ בְּבֵית הַסִּיּוֹהַר. וְהִיָּה בַּצֵּעַר גְּדוֹל מְזָה, וְלֹא הִיָּה רוצה ללוות כשאין גִּדּוֹ מִמָּה לְפָרוֹעַ.

וּבְיוֹם הַשִּׁישִׁי שֶׁהוּא הַיּוֹם הָאֲחֵרוֹן לְמוֹעֵד הַתְּשׁוּלָם, הַחֲלִיט לְלַכַּת אֲצֵלֶם לְהַתְּחַנֵּן לִפְנֵיהֶם שֶׁאֵין לוֹ מִמָּה לְשֹׁלֵם וְהֵם יַעֲשׂוּ הַנִּרְאָה לָהֶם. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְשׁוֹק אָמַר אֶתְחִיל לְהַתְּפַלֵּל מִנְחָה וְאֲחִי"כ אֵלָּךְ. בְּתוֹךְ תַּפִּלָּתוֹ הִיָּה מִמַּשׁ בּוֹכָה מְרוּב צַעֲרוֹ. כְּשֶׁגִּמַּר הִלָּךְ לְבֵית הַמִּשְׁפָּט וְהִנֵּה בְּדִרְכוֹ מִצָּא דִינֵר זָהָב הַמְּסַפִּיק לוֹ בְּשׁוּפָה תַּכָּף הִלָּךְ וְיִשְׁאָלֵם. (נִכְדוֹ הָרַח"ג רַבִּי נָסִים הַכְּהֵן)

סיפורים מחזקים

כשיש בעיה - פשוט להתפלל מקירות ליבך - השופט שהיה הסניגור

וע"ד מומחה המתמחה היטב בסוגיות מעין אלה בהביר לראשי הישיבה שאין סיכוי לנצח במאבק משפטי זה, מאחר וחוקי ייעוד הקרקע עומדים לצד תושבי השכונה. כשהבחין מנהל הישיבה שהוא בצרה גדולה, הגיע ביום שישי בבוקר להתפלל במנייניו של האוור רבי שלמה זלמן אורבך זצוק"ל זיע"א. לאחר התפילה ניגש אליו בעיניים אדומות ודומעות ותיאר בפניו את הצרה הגדולה אליו נלע, היכן נלמד? היכן ישנו הבחורים שאמורים להגיע ביום ראשון? המעניין הוא, שר' שלמה זלמן לא התפעל מהדברים ששמע, הוא נאנח קלות ואמר "מדארף דאווענען – צריכים להתפלל, צריכים להתפלל". מנהל הישיבה לקח את דבריו במלואו מבין הפשוטות, הוא חש שמורים לו שעלי להתפלל לישועה, ואכן מאותו רגע לא פסק פיו מלהתפלל. בהגיעו לבית המשפט פגש בעורך דינו שהודיע לו שהשופט שהיה אמור לדון בתיק זה לא יכול היה להגיע, ואת מקומו ימלא שופט אחר בשם אליהו בן זמרא, שופט דתי, בעל אופי קפדן ומכון בבית משפט השלום, שמשרה יוקרתית למדי. האם זה עברינו טובה, או ח"ו להיפך? "שאל את העו"ד, והוא השיב "איני יודע". כאמור התביעה הייתה נגד הישיבה בשם עיריית ירושלים על כך שעברה בלאורה על חוקי ייעוד הקרקע. כאשר נכנס השופט בן זמרא לאולם מיד פנה אל קבוצת עורכי הדין השאננים של העירייה ואמר "איני גר כאן בקטמון מזה חמש עשרה השנים האחרונות. אני מכיר את הבניין הינדון, שכן בו מוסדות חינוך שונים, מעניין שלאף אחד לא לתושבים ולא לעירייה לא היתה בעיה של חוקי הייעוד שלהם, עד שהתברר שיש ישיבה דתית רוצה לעבור לשכונה... זו היתה יריית הפתיחה של השופט". עצם התייחסותו לנושא באהדה כל שהיא, שימחה את הלב. והשופט המשיך "עיריית ירושלים תובעת את האנשים האלו רק מכיוון שמדובר בישיבה" הדגיש.

השופט פתח בשאלה "מה זו ישיבה?" וענה לעצמו "לומדים זאת מהפסוק" היא בית חיינו" במילים אחרות ישיבה היא בית של חיים. השופט ניסה להוכיח מהפסוק שיש כניו משפטי לישיבה בשם "בית", והמשיר, "מה עושה יהודי בביתו?" ושוב ענה לעצמו "פעמים לומד לבד, פעמים לומד עם חברותא" ופעמים עם קבוצות חברים, ופעמים יכול יהודי לארגן מביתו מנין לתפילה. להפתתסם על כל השיקולים האלה, אני קובע שאין שום מניעה חוקית להשתמש בבניין למטרה שאמור בית יהודי לשמש – לתורה ולתפילה". ובזה סיים את פסק דינו. פסק הדין של השופט בן זמרא המופלא היה בלתי צפוי לחלוטין, מנהל הישיבה חש באושר עצום למשמע פסק הדין, השעה היתה שתיים וחצי בצהרי יום השישי, והוא מיהר להתקשר לביתו של ר' שלמה זלמן לבשר לו את הבשורה המרגינה, את שפופרת הטלפון הרים אחד הנכדים, ו"מנהל הישיבה זעק בהתרגשות "תגיד לסבא שזכינו במשפט!". והנכד השיב "סבא מינהל כל הזמן, הוא לא הפסיק להתפלל מאז שזיכרתי אותו בבוקר". ואז סיפר מנהל הישיבה "הבנתי לפתע מהוה שהדעים אותי, כשר' שלמה זלמן אמר שצריכים להתפלל, הוא לא התכוון שאני מנהל הישיבה צריך להתפלל, והוא ימשך לנהל את ענייניו וימתין לשמוע על ההתפתחויות שיהיו, לא! הוא התכוון שצריכים להתפלל זה כולל גם אותו. ואכן הוא התפלל במקביל אלי לכל אורך הדרך, עמד ליצדי וחש בצערי שהפך לצערו ולא הפסיק להתפלל עד לשמיעת הבשורה הטובה. לאחר פטירת ר' שלמה זלמן, ישב מנהל הישיבה בניחום אבלים מול בנו הכבוד ר' שמואל, וכששמע את הפרטים התרגש למאד איד אביו השקיע את כל כולו בצרת הזולת כאילו היתה זו צרתו שלו.

אחד משלושה רגליים שהעולם עומד עליהם הוא גמילות חסדים מספר על רבה של העיר פראג רבי יחזקאל לנדא הוא בעל ה"נודע ביהודה" ששם דגש במיוחד על כך שגני קהלתו יעסקו במצוות גמילות חסדים. הוא היה דורש בתפוקה מבצלי הביתים, ויעצקו בגמילות חסד הן בגופם והן במאמנם. אוכלם לנדאבו בכו, הוא נוכח לדעת שאין הצבור שש לקיים את המצוה כהלכתה, ואף נוהג בה בזלזול. מה עשה? כנס לשיבה ששכנה בבית הכנסת הגדול בפראג ובה היה נותן מעור מידי יום בימום, סגר את חגמרא, ויצא לטילל בשווק המפרזים של העיר.

הדבר הפליא את אנשי העיר, שהרי מעולם לא נראה רבם מטיל להנאות ברחובות של עיר. הם פנו אליו ושאלו: רבנו, מה קרה? אמר להם: שלחו שעומד בדרך כלל על שלוש רגלים, אם חסרה רגל אחת, יצונו נפו על ידי תכנון מדקדק להעמידו בזווית מסוימת, ולהחזיקו על שתי רגלים רחבות ובראשם. אך אם גם אחת מן השתיים היא רגל שבורה ורופפת, שוב אין אפשרות להשתמש בשלחו, אלא אם כן יעשו אחת מן השתיים - או שיתקנו את הרגל הרעועה, או שסיררו גם את הרגל האחרונה, וכך יהיה נפו לנצל לכל הפחות כמעט. המשיך הרב ואמר: העולם שלנו עומד על שלוש רגלים, רגל העבודה, היא עבודת הקרבנות בבית המקדש. רגל זו אינה קיימת, כי אין לנו בית המקדש בעוונותינו. נשארו רק שתי רגלים - התורה וגמילות חסדים. ואולם אם אינכם מוכנים להחזיק את הרגל השנייה של גמילות החסדים, ואתם מניחים לא להשמש ולפול, אם כן נשארה רק התורה, דהיינו נשארו כאן בעיר רק תלמידים שלי והשעורים שאני אומר בשיבה. אך שאל רב אחת בלבד איך העולם יכול לעמוד, ולכן אם אין אדם נוטלים לדיכים את האפשרות הראשונה ומתקנים את הרגל השנייה הרופפת, דהיינו את הגמילות חסדים, אזי אין לי ברירה, ואני פועל לפי האפשרות האחרת. אני מסיר גם את הרגל הראשונה שהיא התורה, וכך עולמנו ישען סתילה על הארץ ללא יכולת עמידה. כך פקח הרב את עיניהם, ופתח את לבנם לגמילות חסדים.

צערי. [לקוח מאבות ישראל על פרקי אבות]

[נ] אם התפלל ערבית מבעוד יום עד שלא הניח תפילין אין לו להניחם אח"כ, אבל אם הוא לא התפלל אע"פ שהציבור התפללו מותר להניח תפילין כיון שהוא עצמו אינו עושה דברים שסותרין זא"ז, ומחמת שיש חולקין בזה יניח התפילין בלא ברכה כי ברכות אין מעכבות, ואפילו אם הוא עצמו התפלל יש לדון שיניח תפילין בלא ברכה כדי שלא יבטל מצוה מן התורה:

[ז] אם לא הניח תפילין כל היום ונזכר בין השמשות דיש בזה ס"ס וגם תלת ספיקין והוא ספק יום ספק לילה ואת"ל לילה שמה הלכה כמ"ד לילה זמן תפילין הוא, ואת"ל הלכה כמ"ד לילה לאו זמן תפילין הוא שמה הלכה כהמרדכי ז"ל ודעמיה דס"ל דמותר להניח לכתחלה בין השמשות, מיהו יניחם בלא ברכה:

[ח] ה"ל"מ שיהיו הבתים מרובעים רבוע גמור, ארכן כרחבן שיהיה להם אותו אלכסון שאמרו חז"ל, כל אמתא בריבועא, אמתא ותרי חומשי באלכסון, וצריך לרבע מקום מושבם וגם הבתים בראש שיהיו כל הדי' בתים דבוקות ויהיו מרובעות יחד, ובשל יד יהיה אותו הבית מרובע וגם תיתורא והתפירה יהיו מרובעות, ואפילו עשאן בתחלה מרובעות, ואח"כ נתקלקל רבוען צריך לחזור ולרבען, ואע"ג דק"ל גבי ציצית שאם נתקו מחוטי הערב עד שלא נשאר כשיעור מן הקרף כשר, היינו דוקא בציצית דכתיב בהם ועשו להם ציצית, משמע דלא הקפידה תורה אלא בשעת עשיה, אבל רבוע דתפילין ה"ל"מ הוא וכל שעתא בעינן שיהיו מרובעין והגם דבהגהות רגש"ז על הרי"ף בחולין לימד זכות על אותם שאינם מקפידין אם הקרנות של התפילין שלהם מחמת יושנם נתמעכו ראשיהם ואינם מחודדים כ"כ, עכ"ז יר"ש יזהר לתקנם שיהיו תמיד מרובעים ורק בדיעבד לא נפסלו ככה"ג:

מיהו נ"ל בס"ד דאם עור הבית עק וחזק אשר לפי הנראה בעיני האומן דאע"ג דראשי הקרנות נתמעכו והלך חדודם ראוי לתקון לתקנם ע"י שיעביר עליהם מגררת ברזל לגררם ויוכל לעשות להם חדוד בזויות שלהם ולא יתקרב העור, ואם יעביר עליהם כלי המדה ימצאם מרובעים היטב, אז אמרינן כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו, ואע"ג דודאי טוב לתקנם, עכ"ז אם נתעצל לית לן בה כיון דהם ראויים להתקן, ואפשר כי שרי ליה להשהות לכתחלה תיקון שלהם מפני כי יחוש דאחר שיתקנם אז, אחר שיעברו איזה חדשים יחזרו להתמעך, וצריך לתקן עוד מחדש ואם ירבה לתקן כמה פעמים אין העור סובל גרידה כמה פעמים וינקב ויפסל, ואפ"ה אין זו משנת חסידים אלא ראוי לתקן ואם נתקלקל הבית וינקב יעשה בית אחר ולא יחוש על מיטב כספו כנגד יקר תפירת המצוה העליונה הזאת. ועיין בית עובד דף מ"ו ע"א אות ד' שהעניק לשון השי"ע בה"ל אם היו מרובעות ונתקלקל אח"כ רבוען צריך לחזור לרבען, ואם אי אפשר לרבען עוד פסולין ע"כ. ובזה מודינא דאם הבית הוא נעשה קל ורואה האומן דא"י לרבעה ע"י גרידה כי ינקב עור הבית ודאי פסולין הם וכדאמרן:

[ט] אם לרוב הימים הבתים של תש"ר נרחבו מחמת היושב וכשיהדקם ימצא הרבוע מכוון כשרים וכנ"י בברכי יוסף ז"ל בשם מהר"י עיינאש ז"ל ודלא כהרב בית עובד דף מ"ו אות ה' שנגמם בזה:

[י] ה"ל"מ שיהיו שחורות בין הבתים בין הרצועות, ואע"ג דאם צבען שחור ואח"כ נתלבנו יש מי שאומר שאין צריך לחזור להשחירם עכ"ז צריך להזהר להשחירם בין ברצועות בין בבתים:

[יא] הבודק צריך למדוד הרצועות קודם שישחירם כי שמה הרבוע אינו שלם ועל ידי טיחת השחור הוא נטול דאינו כשר ככה"ג, ועיין ב"ע דף מ"ו אות וא"ו מ"ש בשם הגאון נודע ביהודה ז"ל ע"ש:

[יב] אסור לתלות תפילין על היתד ולא מבעיא הבתים אלא אפילו הרצועות ג"כ אסור לתלות מפני שהוא דרך בזיון, ולכן אותם שחולצין התפילין ביום ר"ח קודם מוסף ומניחין אותו על הבימה עד אחר תפילת מוסף לקפלו צריך לדקדק שיניחו אותו כולו על הבימה ולא יהיו הרצועות נתלן ומשתלשלין מן שפת הבימה כנגד הקרקע וכן כל כיוצא בזה:

ומ"מ באקראי בעלמא שאוחז התפילין בידו והרצועות תלויות למטה אין להקפיד, אבל אם התפילין תלויים אסור אפילו באקראי בעלמא, ויש מתירים כשלוש התפילין של ראש שהתש"ר תלוי באויר ומחזיקין ביד התפילין של ראש שהתש"ר תלוי באויר ומחזיקין ביד הרצועות ומשימין על הראש, דס"ל דהוי צורך הנחת ושרי, אך יש אוסרים גם בזה, אלא יחזיק בידו הקציצה וקשר הדלת וישם התפילין על ראשו ורק יהיו הרצועות תלוים באויר, דזה הוא אקראי וגם צורך הנחת ושרי:

[יג] התפילין כשהם בכיסן מותר לתלותן ביתד, ורק ס"ת אסורא לתלותה אפילו בכיסה, ואם יש סל תלוי בחבל לא יניח התפילין בתוך הסל כיון שהם גלויים ואינם מונחים בכיסן:

[יד] בית שיש בו תפילין אסור לשמש בו מטתו עד שיוציאן או שיעשה לפניהם מחיצה גבוה עשרה טפחים, או שיכסה אותם בשני כסויין דהיינו שיניחם כלי בתוך כלי. בד"א שאין השני מיוחד להם, או שהחיצון מיוחד להם ואין הפנימי מיוחד להם, וכ"ש אם שניהם אינם מיוחדים להם דשרי, אבל אם שניהם מיוחדים אפילו מאה שהם מיוחדים להם חשובין ככלי אחד לפיכך אותם המניחין כיס התפילין והטלית לתוך כיס גדול, הרי גם כיס הגדול נקרא כליין המיוחד להם, וצריך עוד כלי ע"ג כלי:

[טו] אם פירש טלית ע"ג כיס של תפילין שמונה אע"פ שאינה כרוכה תחתיו מלמטה מותר:

[טז] אפילו הניחן כלי בתוך כלי אסור להניחן תחת מרגלותיו אפילו אין אשתו עמו, מפני שגולה בהם מנהג בזיון, וכן להניחם במטה כנגד צידו דינם כתחת מרגלותיו, ואפילו תחת מראשותיו אסור כנגד ראשו אפילו בכלי בתוך כלי אפילו אין אשתו עמו, אבל שלא כנגד ראשו אם אין אשתו עמו

מותר ואפילו שלא בכלי כלל רק שיניחם בין כר התחתון לכר שתחת ראשו שלא כנגד ראשו, ואם אשתו עמו צריך כלי בתוך כלי, דהיינו שיניחם בתוך כלי אחד והכר שתחת ראשו הוא כלי שני, ואם אשתו עמו ואין רוצה לשמש נקרא אין אשתו עמו. ובכל זה שאמרנו גבי תפילין צריך להזהר בכל ספרי הקודש, הן שהם כתיבת יד הן שהם בדפים, ויש נוהגין להניח תהלים תחת ראשו של תינוק השוכב בעריסה, וטועין הם, כי תחת מראשותיו כנגד ראשו אסור בכל גוונא:

[יז] היה יוצא מהמטה מקום שהוא גבוה ג' טפחים למעלה מראשותיו, או נמוך ג' טפחים למטה מראשותיו, מותר להניחן עליו אע"פ שאשתו עמו במטה, ובלבד שיניחם כלי תוך כלי. יח. אפילו דבר קל כגון מטפחת אסור להניח על הראש שיש בו תפילין, שגאי הוא כשיש על הראש דבר אחר שאינה מלבוש ואין דרכה להיות על הראש אבל דבר שדרכה להיות על הראש, כגון כובע ומצפנת מותר אפילו אם מונח על התפילין, ומ"מ אם הוא משוי כבד ד' קבין והתפילין נדחפות צריך להסירן, ולכן צריך לזהר כשלוש תפילין בביתו והולך לבית הכנסת ובאו גשמים, שלא יניח מטפחת על ראשו להגין מן הגשמים, אלא יסור תש"ר מעל ראשו ויצניעם בחיקו ואח"כ יניח המטפחת ונראה שהוא הדין גלימא נמי לא יניח על ראשו כשהוא לובש תפילין, משום דאנשים אין דרכם להניח הגלימא על ראשם, מיהו עדיין צריך עיון בגלימא דיש צדדין לחלק בינה לבין דין המטפחת, וכן יזהר כשהוא בבית הכנסת וקראו אותו לס"ת, וצריך לילך מן ההיכל עד התיבה בחצר תחת אויר השמים וגשמים מזלפים, דלא יתן מטפחת על ראשו בהילוכו. יט. סודר שהזמינו לצרור בו תפילין לעולם, ולא לפי שעה בלבד, ואח"כ צרר בו תפילין פעם אחת, אפילו צררן בו לפי שעה בסתם, ולא על דעת שיהא מיוחד לכך לעולם, נאסר להשתמש בו דבר חול כגון לצרור בו מעות, אלא אם כן התנה עליו בתחלה שיוכל לצרור בו מעות כשירצה, או שבשעה שצרר בו התפילין, התנה בדעתו שצוררן בו ע"ד לפנותן לאח"ז, ויחזור להיות חול כמו שהיה קודם שצר בו. בד"א בסודר שלו, אבל אם אדם אחד צרר בסודר של חבירו לא נאסר, דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו אלא אם כן גנב בגד ועשאו כיס, שאז קנאו בשינוי מעשה ואסרו. כ. אם עשה כיס לשם תפילין, אפילו אם צרר בו ע"ד לפנותן אסור. אבל אם לא צרר בו מעולם אינו נאסר בהזמנה, אפילו שעשה כיס מחדש לשם תפילין:

פרשת תולדות
[א] נטילת ידיים שחרית אין נוטלין על גבי קרקע אלא לתוך כלי. וטוב שיהיה כל התחתון מאוס ושבור, אבל לא יהיה נקוב, כדי שלא יצאו ממנו מי הנטילה,

[ב] טוב שיהיו המים שנוטל בהם מכוסים, דכתב ספר שלמי צבור, לשאול הגיעו קצת יחידים, אם יש להקפיד על מים מגולים לעגין נטילת ידיים דשחרית, והשבתי להם דאינו מהדברים הפוסלים לנט"י שחרית, ואפילו במקום דשכיחי נחשים לא אסרום חכמים אלא לשתיה בלבד, אבל חזיתי ביו"ד סי' קט"ז כתב שם בבאר היטב, בשם הגאון מהר"י שעפסיל ז"ל שכתב, לא ירחץ ידיים שחרית במים מגולים, קל וחומר לדחת פיו, כי אם במים מכוסים כל הלילה, ע"ב וכן כתב בספר כנה"ג: כל ישראל ירא שמים ובעל נפש, צריך שיזמין אצל מטתו שני כלים אחד מל א מים ואחד ריקן, ויתן את המלא בריקן מכוסה וגקי, המלא ברוך והדיקן אורו, ואם יהיה שבורמאוס טוב ויפה:

[ג] מים של נט"י שחרית אסור ליהנות מהם, ולכן לא יתנם לפני בהמתו לשותות, ולא שישפכם בבית ע"ג רצפה, אלא ישפכם בחפירה של בית הכסא. ויזהר שישפכם בשחרית, ולא ילין אותם בכלי שלהם בלילה שאחר היום, אלא קבור יקברנו ביום ההוא:

[ד] מים הפסולים לנט"י לסעודה, פסולים לנט"י שחרית, ואם נטל בהם לא ירדך על הנטילה. מיהו יש אומרים דאין זה אלא בפסולים הנזכרים בשי"ע סי' ק"ס בנט"י לסעודה, אבל דין כלי וכח גברא שלא נזכר בסי' ק"ס, אלא נזכר בסי' קנ"ט, אין פוסלין בדיעבד, ומצינו עלייה אם לא אפשר בהכשר דין כלי וכח גברא, אבל לכתחלה צריך להזהר בכל גוונא, [ה] מי שגטל ידיו שחרית ואח"כ נגע במי שלא נטל ידיו צריך לחזור וליטול ידיו,

[ו] הנוגע באוכלין ומשקין קודם נט"י דשחרית או גט"י של בית הכסא, הרי זה מטמא אותם האוכלים ומשקים, והוא הדין אם הכנים אותם לבית הכסא, ולכן אין ליטול ידיו במים שהכניסם לבית הכסא, שכבר נטמאו, ודלא כדברי שלמי צבור, והמתעורר ולוקח טבק באמצע הלילה ללא נטילה מטמא הטבק הנשאר לכן לכן צריך שיטול ידיו תחלה ואז ישאוף:

ואם עבר ונגע באוכלין ומשקין, הנה המשקין יכלו לאבדו והאוכלים ידיחם ויערערו עליהם מים ג"פ, ופירות שהם קשים יטול מהם כדי קליפה, וזה יוכל לעשות בכל דבר מאכל אם ירצה. היינו דוקא בישראל, אבל גוי אינו מטמא, דאין הטומאה שורה אלא במקום שהקדושה יוצאה משם,

[ז] מעיקר הדין אין צריך להזהר שישג בלחלוחית הכלי וכן משמע מרבנו האר"י

[ח] שלשה פעמים אלו דסירוגין דאמרין בנט"י דשחרית, בכל פעם מאלו השלשה פעמים נעקת חלק א' מן רוח רעה אשר על הידים ושורה על המים, ואחר שישלש השלשה פעמים נעקת כל הרוח רעה כולו מן הידים ולא ישרא בלוס, ואם נטל פעם אחת נעקת חלק מן רוח רעה על אותם המים של אותו הפעם, ואם נטל ג"פ ובכל פעם שפך מים של הנטילה בכלי בפ"ע, הנה כל המים אשר בשלש הכלים הם טמאים מן רוח רעה והידיים נטהרו לגמרי ונעשו נקיים שלא נשאר בהם רוח רעה כלל, וכן מוכח מדברי רבינו האר"י ז"ל בשער הכונות שהעקתני לעיל שאמר ודולגת וקופצת עד שנעקתה לגמרי:

במט משמיה דהר"ק בעל התפארת שלמה ז"י"ע על תפילתו של הר"ק האור לשמים ז"י"ע, שהינה סגולה נוראה לפרנסה ולהצלחה לאומרה בכל יום, ואף הוא בעצמו אמר תפילה זו פעמיים בכל יום בערב ובבוקר. וכך הוא נוסח התפילה ריבון העולמים ידעתי כי הנני בידך לבד כחומר ביד היוצר, ואם גם אתאמץ בעצות ותחבולות וכל יושבי תבל יעמדו לימיני להושיעני ולתמוך נפשי מבלעדי עוונך ועזרתך אין עצה וישועה, ואם חלילה יחפצו כולם להרע אז אתה כחמלתך תשיך עיניך עלי ותשקף עלי השקפה לטובה ממעון קדשך, הנה חבלים נפלו לי בנעמיים וישועתי באה ועזרתי תגלה. *** כתב ליקוט יוסף סימן קבל הערות אות יז וכתב במט"מ, שיש לומר עלינו לשבח באימה וזיכרון, כי כל צבא השמים שומעים והקב"ה עומד עם פמליה של מעלה, וכולם עונים ואומרים אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' א-להיו. וכי"ה במ"א. ובמחזיק ברכה (סימן קבל סק"ב) הביא בשם רב האי גאון שהאריך בסוד עלינו לשבח, 59

בספרה "באר מים חיים" זצוק"ל (שלח) פרשאי (ידן) מפרש פסוקי קודש הללו ומגלה לפנינו את סוד 'המתקת הדינים בשורש' מכבשות של עולם.

ומייסד דברי קדוש על פי מאמר רבינו הארי"ל ז"ל ז"ע (פרי עץ חיים שער תיקון חצות פ"ג שלח ד"ה ובפסוק זכור) בפסוק

מגילת איכה (ה, א): "זכר ה' מלך היה ל'ה', כי בחינת מלך מורה על שם הרחמים שמספרו מלך (שם הו"ה) באלפ"ן עולה מלך (ול"ז מורה על שם הדין חושבן אלהים) - ועתה [בחורבן הגלות] מלך שם הרחמים היה ל'טו שנתגבר בו הדין, ע"כ מדברי הארי"ל ז"ל.

לפי דרכו בקדוש פתח הבאר מים חיים לפרש דרשת רד"ל (ב"ר ט, יא) בפסוק (בראשית א לא) 'והנה טוב מאוד' - 'טוב' זה מידת הטוב 'מאוד' זה מידת הפרענות. והינה טעמא כי כשהדין נמתק ומתהפך לרחמים אז הוא 'טוב מאוד', יותר מ'טוב' לבד. שכן ה'טוב' לבד אין בו חוק וקצו להתגבר בגבורה וגם ה'טוב' שופע משוב רחמים וחמלה ואין בו כוח מלחמה להניקם מצרינו ומבקשינו.

למשל, אדם שזכה לעושר רב מצד שפע ה'טוב', אם יבוא ליסטים לגזול, הרי ה'טוב' לבדו [חסד שבחסד] לא יוכל להעניש את השודדים ולהכותם בנחרצות מכות קשות וגמנות, כמו מכות פרעה וכדומה. שכן 'טוב' לבד הוא טוב אינו עושה רע. לא כן כשנמתק הדין עצמו לרחמים זה 'טוב מאוד', טוב עם התגברות חוק וחק [גבורה שבחסד] והוא ישימנו מכל צר ויצילנו מכל אייב וחרב וליסטים לעשות נקמה בגוים ותוכות בלאומים ולכן הוא 'טוב מאוד'.

ובזה נבוא אל פסוקי פרשתנו: 'ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ל'ידיה את ה' אלקינו' - לטוב לנו כל הימים לחינתו כהיום הזה. כלומר, על ידי 'לידיה את ה' כשפורשים משערי איסור מפני מורא ה', ומתדבקים בו יתברך בשערי היתר, זה עיקר עבודת 'המתקת הדינים בשורש', לטוב ל'ז כל הימים, כמ"ש הארי"ל ז"ל: 'הנ' של'נו מורה על הדין 'חושבן אלהים', ועתה נמתק 'לטוב' ל'ז'.

אולם יתרה מזו מוסיף על הכתוב עוד טובה על טובה, שלא די שנקבל את הטוב מבחינת 'טוב' לבד, אלא יתגבר החסד בתוקף עד שיהא 'טוב מאוד'. וה פירוש 'וצדקה תהיה ל'ה', בחינת הדין הנרמס בחינת 'ל'ה' מתהפך בגבורה ונעשה בעצמו 'טוב מאוד', טוב שאין טוב הימנו. [המתקת הדינים בשורש], לא רק באתכפיא, אלא אף באתרפא! הפיכת הדין [חסד ולרחמים].

ועל כך מפרש הכתוב בשפה ברורה ונדיבה, כיצד נזכה לצדקה גדולה זו של המתקת הדינים בשורש על ידי: 'כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו'. כלומר, שלמתקת הדינים הפשוטה בבחינת 'טוב' בלבד סגי במידת היראה לבדו, כמ"ש 'לידיה את ה' - לטוב', שבוה כבר אין מקום לבעל דבר לקטרג ואין לו אחיזה בגו, ליתונו ימים שלא לעבור את פי ה' לעשות קטנה או גדולה. אבל להמתקת הדינים בשורש שיתהפכו לטוב מאוד, לזה צריך לעשות את כל המצוה לפני הו"ה אלקינו דווקא אהבה המעורבת מחסד וגבורה יחדיו. לעבדו ית' בכח וגבורה.

וזה מתקיים כשנושעים המצוות: "באהבה עזה ונפלאה בוריות ולא יעבדו ולא יעצרו לא גשם ולא שלג לא טף ולא מומן, ולא בית ואשה. וכל אשר יש לו מבית ומחוץ, לא יעבדו מעבדות בורא. - כי כל האהבות האלה הם כאפס ואין אצל, נגד אהבת בורא, לעשות נחת רוח לפניו בצמחויות, הבער בקרבן ביקד יקוד אש ברשפי אש שלחבת ה'. לזכות לשרת את מלך הגדול והנורא הזה לעשות כאשר ציווה באהבה ושמחה ונחת רוח".

זהו אפוא ההבדל העצום בין אהבה של חסד לבד, לאהבה המעורבת הרבה עם גבורות קדושות שמשכים מבחינת הדין החזק שנמתק עתה בשורש. כי כל אש היריד ותוקף אהבה עזה הבוררת כאש בכלות הנפש, הכל מכות הגבורה המעורבת בחסד לפני הו"ה אלקינו. ולעומת שאנחנו נהפוך הגבורות לאהבה ה' בכוח וגבורה, ויתפכו לנו הגבורות והדינים הקדושים למעלה לטוב מאוד וחסד בקול ורעש גדול אדיר וחזק, "כי המה מתקדשים לעומת שרפים שרפי קדוש, היוצא בחיות בוערת מאישי ישראל להעריצו בקדוש".

ובזה 'וצדקה תהיה ל'ה', כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו דייקא באהבות המעורבים מחסד וגבורה, לעבדו ית' בכוח וגבורה ברשפי אש שלחבת ה'. ואז נעשה 'המתקת הדינים בשורש', 'זה' אלקינו יגן עלינו לשימרו מכל צר, מכך כל אייב וחרב ורעב ודבר ושב וכו', ולהיטיב לנו בכל מיני טובות וברכות וישועות וחיים ושפע ושלוש בעוה ונעצמות, באהבתו ובחמלתו על עמו ישראל כדבר האמור" אמר עכ"ל'ה' הבער באש יזקיקן דגמרא.

- > < -

מרת הגאב"ד הגה"צ רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, מרא דארעא דישורא, חלף פעם בדרכו בסמטאות העיר העתיקה. והיה זה בימים קשים של מתיחות עם בני ישמעאל, שהיו מתנכלים רבות ליהודי העיר העתיקה.

והנה פתאום הגיח כנגדו צעיר ערבי אחד שהחזיק 'תפוח' בידו, וכראותו את הצדיק מתהלך לפניו בהדרו התעוררה חמתו בקרבן, והציג פניו כנגד אותו קדוש, והשליך את התפוח שבידו היישר על הצדיק. לא ראו שרשע על ראשו של הצדיק, הגבאי המלווה שהלך ביחד עם רבינו, השתומם ונבהל לנוכח החוצפה והעזות פנים הנוראה לפעם כך ברבה הגדול של ירושלים ושל היהדות החרדית כולה! אך בהביטו בפני הרב התפלא לראות שהגה"צ מחזיק ושמח, והוא פנה אליו ואמר: ברוך ה' ברוך ה'!

חמה הגבאי ושאל, וכי לשמחה מה זו עושה? ועל מה ברוך ה'?

המתקת הדינים בשורש

"ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ל'ידיה את ה' אלקינו לטוב לנו כל הימים לחינתו כהיום הזה. וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלקינו כאשר צונו" (ג כד-ה)

הדינים:

אף במקרה זה דגן צריך להודות להשם יתברך, ולמצוא תמיד את חלק הטוב והחסד המסתתר בכל דבר, וזו סגולה גדולה להמתקת הדינים: אף במקרה זה דגן צריך להודות לה, הנה ברוך השם שנוקד עלינו רק 'תפוח' ולא 'אבן', כדרכם של הערבים... שכן אם היה משליך את האבן על ראשי הרי יש בזה סכנה גדולה, ועתה נפטרנו בבזיון בלבד! באותו מעמד פירש לפניו הגאון הצדיק, אהרן מאמר נעים זמירות ישראל בספר תהלים (טז טז): "שויתי ה' לנגדי תמיד". - גם בעת שנראה לאדם שהוא 'לנגד', שיש דינים כנגדו, צריך גם כן לקיים 'שויתי ה', שהוא מידת הרחמים למצוא ולגלות בתוך 'לנגד' את החסד והרחמים הגלום בו. - ובכך זוכים להתקיים 'שויתי ה' לנגדי תמיד', שתמיד בכל עת ובכל מצב יהיו הרחמים והחסדים מצויים אצלו, ה' היא מידת הרחמים בסוד המתקת הדינים בשורש, אמר.

- > < -

מעט מרד' המתקת הדינים בשורש' ודרכי פעולתה לטובת, נוכל ללמוד מטיב המעשה המופלא שלמדנו בפ"ג דתענית (כא). על התנא האלוני 'נחום איש גז' שיעצם שמו מעיד בו על אותה סגולה מופלאה להפוך כל דבר לטובה. וכדגשנו בגמרא שם: אמאי קרו ליה נחום 'איש גז' - דכל מילתא דהוה סלקא ליה אמר 'גז' זו לטובה! כל מאורע שהיה קורה לו, בין לטוב ובין למוטב, היה אומר עליו: גם זו לטובה.

[דעת רבינו חננאל ז"ל על אחר, ש'גמז' הוא שם מקום, והוכיח שיטתו מספר דברי הימים ב' (כז יח): 'ויקבדו את בית ששש וכל ואת גמזו ואת בנתיה'. וביאר בספר הפלאה שבערין (ערך גמזו), שהעיר נקראת 'גמזו' במילה אחת, ואילו נחום נקרא 'איש גז' זו בשתי מילים. והענין כתב שנקרא 'איש גמזו' על שם עירו, וכינויו 'איש גז' על שם מעשיו].

בטרם נבוא להתבונן מעט בטיב אותו מעשה נפלא הידוע והמפורסם של 'נחום איש גז', נקדים ונאמר את מה שפשוט ואין צורך לומר, שאין לנו שום קצה השגה בתנאים עילאיים מרכבת השכינה הקדושה. - ואין אנו באים כי אם ללמוד ולהבין מעט מ'ש הגמרא בתלמוד ערוך שלפנינו, כי תורה היא וללמוד אנו צריכים!

ואחר הקדמה יסודית זו, נבוא אל גופו של האי מעשה ניסא רבדבי שהתרחש עם 'נחום איש גז'. - שהמכונה הפשוט בדן 'גז' לטובה! הוא אמונה פשוטה ותמימה בכל מקרה ומאורע שבוודאי גם זו לטובה! ובה נמצא שהיה נחום גם זו ואין הגאונים ב'אמונה פשוטה'.

וכך הוא טיב המעשה בסוגיא דגן:

פעם אחת רצו היהודים שבארץ ישראל לשלוח אל הקיסר מתנה הגונה וראויה כדי לרצונו, אמרו חכמי הדור, מי ילך בשליחותנו? - כדאי שילך 'נחום איש גז'! שהוא מלמד [ורגיל] בניסים, ושלחו בידו ארגז מלא באבנים טובות ומרגליות.

הלך לו נחום איש גז זו לדרכו, ולעת ערב נטה ללון בדירת פונדק דרכים לילנת הלילה.

[בפרק חלק (סנהדרין קט). מוסיף הש"ס בעובדא זו, שכשרצה להיכנס לחדרו ללון שאלוהו אנשי הבית מה יש איתך כאן? - וענה להם מוביל אני מס לקיסר, עיי"ש].

באישון לילה קמו להם בהשקט דיירי הבית, נטלו את אותו ארגז, ורקנו את כל תכולת ההולמים והמרגליות שבתוכו ושללו את השלל לעצמם, ושבו מילאו בשקט את אותו ארגז בעפר שמוצא בבתם והחזירוהו למקומו, כאילו לא אירע כאן ולא כלום...

ברגיע נחום אל ארמון המלוכה עם הדורון ששלחו היהודים בידו, הכניסותו בכבוד רב אל הטרקלין, ובעמדו לפני קיסר הניח נחום את הארגז על שולחן המלך, וציווה הקיסר על המשוררים לפתוח לפניו את הארגז.

והנה מה מאוד נדהם הקיסר בראותו לפניו ארגז מלא בחול ובעפר, פניו האדימו מאוד וחמתו בערה בו מבושה ומרוגז. ודברו כעסו רצה לגזור עליהם כגזירת המן בשעתו להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים רח"ל, וצעק בועמו על שלועגים לו ואלוהים ושלוחים לו מתנה שכזו ארגז מלא עפר...

ברם נחום איש גז זו לא איבד את עשתונותיו כלל, הוא נשאר כדרכו תמיד איתן בתוקף אמונתו וביטחונו בה, וגם בשעה זו אמר: 'גז' זו לטובה! הדבר יצא מפיו של נחום איש גז, וזו תיקף בא אליו הנביא זכור לטוב, ונדמה למלך כאחד מהשרים.

הוא פנה ואמר אל המלך: הרי אין זה מסתבר כלל שהיהודים יעשו דבר שכזה, לשלוח דורון מלכות עפר ואפר, וכי למה להם להכניס את המלך?

הנה נא נבדוק, אולי אין זה עפר פשוט אלא מעפרו המיוחד של אברהם אביהם, שהשתמש בו במלחמת המלכים [כמסופר בספר בראשית פרק יד] שכשרה אברהם זורק עפר על אויביו מיד נתפר העפר לחרבות וכשרה זורק עליהם קש מיד נתפר הקש לחיצים דכתיב (ישעיה מא ב) 'יתן קצפר חרב, קצש קצף קשת!'

קיבל המלך את דברי השר [אלוהי] והחליט לערוך בו ניסיון, ולבדוק אם אכן עפר פלא הוא.

היתה מדינה אחת שלא היו יכולים חיילותיו של הקיסר לכבשה בשום אופן, נטלו אפוא חיילי המלך מאותו עפר, וזרקו ממנו על אויביהם שבאותה מדינה קשה, ואכן הצליחו כך לכבוש את כל המדינה באפר ועפר שמארגז תשורת היהודים.

הפסוק בעמוד הבא <

סיפורי השגחה פרטית שנשלחו למערכת ע"י הקוראים

עסקת השבת

כל שבוע ביום שלישי אני עורך קניית לכבוד שבת קודש. הסכום לתשלום קבוע וידוע מראש, ובתקופות מסוימות כשאין הפרוטה מצויה בכיס, כל פעם יש לי נס ומופת אחר של השגחה פרטית, וחשבתי לשתף את הציבור כדי להודות לה' בתוך רבים...

יום שני השעה שמונה בערב, עושה את התוכניות למחר ולא יודע מהיכן תצמח הישועה. כמו כל אדם בשעת דוחקו אני מתפלל מעומק לב ומבקש: "ריבוננו של עולם, אני יושב ללא פרוטה בכיס, והקנייה השבועית לכבוד שבת עולה כאלף וחמש מאות שקלים, ואין לי ולו פרוטה אחת בכיס!!! בבקשה תדאג לי לכסף כפי שאתה דואג לי מידי שבת בשבתו".

לא חולף רגע והטלפון מצלצל, מאחורי הקו יהודי המבקש לרכוש רכב בזול ובתקציב מוגבל. אמרתי לא שאם אמצא משהו אעדיך אותו. בעברי הייתי מתעסק ברכבים מיד שניה, אך כבר זמן רב שלא התעסקתי בתחום ומניין אמצא לו רכב? לפתע נזכרתי שלפני שבוע אמר לי חבר שהוא רוצה למכור את רכבו והוא עשוי להתאים בדיוק למה שידדי מחפש לקנות כעת.

ניסיתי את מזלי והעסקה נסגרה עוד באותו לילה לשמחת שני הצדדים. כששאל אותי הרוכש כמה מגיע לי כדמי שדכנות, נקבתי בסכום של אלף שקלים. למרות שידעתי שלמחר אני צריך אלפיים, אבל לא הרגשתי בנוח לבקש יותר מזה בפרט שהעסקה הייתה קלה ונוחה...

אבל הקב"ה חשב אחרת, החבר הזה אמר: "מה פתאום אלף שקל?! אתה עבדת על העניין בשעות לא שעות וסידרת לי רכב טוב מעל למצופה, אני מתעקש לתת לך אלפיים שקלים, שקל אחד לא פחות!!!!" כך בשעה שתיים לפנות בוקר כבר היה לי את הכסף לכבוד שבת בשופי.

למדתי שיעור נוסף, אם נגזר עליך להרוויח סכום מסוים מאדם מסוים, גם אם לא תבקש, הקב"ה ישים בליבו של השני לתת לך, ואם לא מגיע לך לקבל ממקור מסוים, אז גם אם תריב עם הבן אדם, לא תקבל את הכסף ממנו!!!

בתודה הודיה על כל החסדים!!!

מרת לאה א. א.

הפענוח לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית פוזרן לשלוח אל ר' ששה סטואלס
בפוסט: 15326517922
או ל: o.y.wines@gmail.com

טיב המעשיות

על פרשיות השבוע

מאת הנדב"ר רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב': 0733-22-76-09
חוקרים • מחקרים • חזנים • מקבילים ללא עלות דמי משלוח

בכיסול 'להרגיל את הצדיק' כדי שכבר יזכה שיקפיד ויכעס עליו לא הועיל לו מאומה. ועל אף שהיה מקפיד הרבה מימין ומשמאל על אנשים רבים בסדר ה'רדיו', בראותו את זה האיש נעשה מיד נזיח ומסביר לו פנים יפות בלא שום רוגז וקפידא כלל.

לאחר המתנה של כמה ימים שהסתובב האיש כל העת בהיכל הקדוש ולא עלתה לרצונו כלל לשבת בשום 'קפידא', נפלה רוחו ונשבר לבבו בקרבו, הוא הבין היטב את משמעות סוד הדבר שרחוקה היא ישועתו ולכן אין הצדיק מקפיד עליו, הוא התיישב בבית המדרש ובכה בלב נשבר ושפר את נפשו לפני קונו להחיש לו ישועה ממרומים.

והנה לפתע רואה הוא המולה בחצר הקדוש, התברר שהרבי עומד לצאת בנסיעה ללדכו. וכראותו האיש את הגבאים והמשמשים נחפזים ומזדקנים לרצונו הכל לקראת המסע, נעמד לו מן הצד והמתין לפני מרכבתו של הצדיק, וכשראה את הרבי הק' יוצא מפתח ביתו ורוצה לעלות אל המרכבה, הפיל את עצמו בחוזקה על הארץ לפני רגלי קדשו, והחל בוכה וזועק מנהמת לב שהוא לא יניח ולא יתן לרבי לנסוע מכאן בלא הבטחה מפורשת שיבטיחוהו הרבי בזרע של קיימא!

מתחילה ניסו הגבאים החזקים עם עוזריהם המשמשים הגיבורים להזיזו מן הדרך, בהיות שהיה הרבי נחוץ מאוד לצאת ללדכו, אבל האיש לא הניח ונלחם כנגדם בכל הכוחות וזעק ונכה בקולי קולות שבשום אופן לא יזוז מכאן, ויהי מה!

לפתע בתוך כל הבלגן הגדול שנעשה מסביב, נישג הצאנזער רב בסערת רוח אל האיש, ובפנים זועפות החל צועק עליו בקול גדול: וכי מה נדמה בעיניך שותכל'ה להכניס? תדע נאמנה שמעולם לא כעסתי ולא התרגזתי על שום אדם! וגם עכשיו כעת חיה, גם אם תנסה להכניסני בכל אופנים שיהיו לא אכעס ולא אתרגז בשום אופן! – וכך היה מאריך כנגדו בצעקות ובגידופים על כך גופא שמעולם לא רגז ולא רחם וגם עתה לא יכעס בשום אופן! כשראה האיש שהצדיק צועק ומקפיד עליו בצעקות רמות שמח מאוד, ופנה ללדכו, ואכן באותה שנה נושע האיש וזכה לבנים טובים ושלמים.

כששמעו על כך הצדיקים תלמידי הדברי חיים הפליאו את עומק חכמתו וגאונותו בה, שעל אף שראה ששורה קטרוג קשה על אותו אדם ולא מצא לו שום אופן להמתיק ממנו את הדינים, גם לא בדרך של 'קפידא' רח"ל, השכיל להמציא הצעה ולחדש לו פתרון. שיכעס ויקפיד על כך גופא שמעולם לא כעס ולעולם לא יכעס וכו', ובזו הקפידא גופא שצעק על האיש שאינו מקפיד המציא אליו את הישועה.

[ויעיין נא בספח"ק 'נעם אלימלך' פרשת קרח (דפ"ר דף עה: ט"ז ד"ה ויבר ה') מ"ש בסגולת גערת הצדיק. הנה"ט בתוה"ד: 'העיקר הגדול הוא להשפילו ולהוכיחו בהכנעה ולא לגדלו בחשיבות כל'. וזהו [דבר] אל בני ישראל וקח מאתם מה' (מגדבר י' יז) 'קח מאתם, פירוש זאת תקבל מאתם לעיקר בעיניך, מטה', פירוש הכנעה שיהיו מוכנעים ושפלים בעיניהם וכו'. – אך כשקלקל כל כך שהפיל את נשמתו לרגלים ממש, והכה בפצע ותבדול, גליא אדעתיה דבגפילה ניהא ליה (ב"מ י"א). רצה לומר נראה מדעתו דניחא ליה בהשפעתו וקלקלתו מעשה תענוגים ובלתי אפשרי לאדם כזה להחזירו ולהחזיקו על ידי הזכרת שפלותו ויום המיתה, כי אדם כזה למיתה לא חייש. וצריך חיזוק על ידי גדלות ההתשיבו שהוא חשוב ומעולה במעלות ואין נאה לו לעשות כמעשים האלו וכו' עיין שם עוד במתק דברי קדשו המופלאים].

ברם הוסיף הרבי מסטרופקוב, שמקובל בידו שלאחר הסתלקותו של הדברי חיים לגנוי מרומים כשהחלו בניו הקדושים להנהיג עדה כל אחד במקומו ובעירו, חשש בנו הרח"ק מגארליץ 'צוקל' פן יחשבו אחיו האדמו"רים להמשיך באותה דרך ולפעול ישועות על ידי קפידא וכעס, ובהתכנסות אחת שהתכנסו כל בני הדברי חיים יחדיו דיבר בפניהם בענין זה וביקשם שלא להשתמש בדרך זו, שאינה שייכת כי אם אצל צדיקים יחידים ממש, ואין זו דרך לשאר הצדיקים. כי רק מי שהוא נקי ומוזכר לגמרי אף ממשוה דמשוה כעס יכול להשתמש בדרך עילאה זו של המתקת הדינים על ידי קפידא ומי יאמר זכותי לבבי מכל רבב כל שהוא של כעס? רק דיאו להמתק הדינים בשורשם באהבה רבה בחסד וברחמים ונאמר אמן.

מסטרופקוב 'צוקל' שבחוככי שכונת 'מאה שערים', נסבה שיחת קדשו אודות זקנו הרח"ק בעל דברי חיים מצאנז 'צוקל', ועל הקפידות המפורסמת שהיה דרכו בקדוש להמתק הדינים על ידי 'קפידא'. והעידו בו צדיקי דורו, שמי שזכה שיכה על קדקדו עם מקלו הק', היה זוכה בזה לעשירות מופלגת.

ונודע המעשה באיש אחד שהיה 'חשוך בנים' ל"ע שנים רבות, וחילה פני רבים מצדיקי הדור ולא עלתה לו ישועה. עד שאמר לו אחד מגדולי הצדיקים שכפי הנראה אין שום דרך להמציא עבורו ישועה, כי אם על ידי 'קפידא' של הצאנזער רב!

קם האיש ונסע לצאנז, בדחילו ורחימו נכנס בקדוש פנימה עם הפתקא שבידו, שבתוכה מפורטת בקשתו להיפקד בזרע של קיימא. הרבי הק' קיבלו במאור פנים ובסבר פנים יפות נטל את הקוויטעל מיזו וברכו בברכת הצלחה.

אך האיש לא נטה כלל מאמרת פנים זו, ומן הקירוב שמקרבו הרב, הוא הרי נצרך עכשיו בדיוק להיפך, שהרבי דווקא 'קפיד' ויכעס עליו...

מה עשה האיש במר ליבו, הוא חזר ונעמד לו שוב בתוך הארוך עוד כמה וכמה פעמים עם אותו בקשה כדי שהרבי יכעס עליו... באותם סיבובי ההקפות הוא ראה וגם שמע את הצדיק מקפיד וצועק על כמה אנשים מאושרים ואף היו יחידים ש'זכר לחטוף כמה 'סטירות' ויצאו שמחים וטובי לב. – אבל משום מה בכל פעם שהגיע אותו אדם פתאום צהבו פני קדשו של הצדיק, והוא התקבל לפניו שוב ושוב בסבר פנים יפות. ועל אף שביקש כמה פעמים את אותה ברכה לא הקפיד עליו הצדיק כלום וחזר לברכו שוב ושוב בהצלחה...

האיש התמזבז מאוד על שאין הצדיק מקפיד עליו, והתפלא מדוע איננו כועס עליו. ולאחר ששילש 'מטבע' הגונה לידי הגבאים שריחמו עליו, הסכימו הם להפקיד בידו כמה מן החפצים שהצדיק צריך וזקוק להם.

ויהי ממחרת בעת שחיפש הצדיק את הכוס שהיה שותה בה את משקה הבוקר, צעק על הגבאים ותבע מהם במפגיע היכן היא הכוס? – אך תיכף כשאמרו לו שידו של אותו אדם במעל והוא זה שנטל את כוסו של הרב, מיד נחה דעתו, באומרו שאין הכרח שתהא אותה כוס דווקא וניתן להשתמש גם בכוס אחרת...

כך חזר הדבר על עצמו בכמה חפצים של הצדיק שהחזיק האיש תחת ידו, כדוגמת מטה קדשו של הרב, שכשחיפש אחריו והקפיד על המקל שנעלם הרי תיכף כששמע שאיש זה נטלו וויתר מיד על המקל ואמר שאין זה מעכב. וכך בכל דבר שניסה האיש את כוחו

בשומחה הגדולה שבתרועת הניצחון, הכניסו את נחום אל בית גזי המלך פנימה שם מילאו לו את ארגונו באבנים טובות ומרגליות לרוב, ושלחוהו למקומו בכבוד גדול.

בדרכו חזרה שוב נטה נחום ללון באותו פונדק, וכשראו בני הבית את הכבוד הגדול שעשו לפניו, שאלוהו מה הבאת איתך אל בית הקיסר שעשו לך כבוד גדול כזה?

ענה להם נחום מה שנשאתי עמדי כאן בדרכי הבאתי לשם אל בית הקיסר.

שמחו בני הבית מאוד, ואמרו בליבם הנה עפר זה שבייתנו בנוי עליו עפר פלאים הוא עפר הנחף לחיצים ולחרבות! כדאי לנו לחרוס את הבית ולקחת את כל העפר שתחתיו אל בית הקיסר.

תיכף הרכו את ביתם והביאו את כל העפר אל ארמון המלכות ואמרו לו למלך, אותו עפר שזוהב לכאן מקודם משלנו הוא הוא נלקח מתוך השטח של חצר ביתנו, והנה הבאנו לפניך עוד דורון מאותו עפר.

בדקו עבדי המלך אם אכן גם עפר זה עפר פלא הוא, אך כמובן לא נמצאו בו שום כלום וזרזו את אותם גנבים ע"כ.

טיב חלק מוסר המורס ממעשה פלאים זה, גדל האמונה הפשוטה והתמימה של התנא בכל דבר ודבר שבדואי 'גם זו לטובה! ובכך פעל ועשה 'המתקת הדינים בשורשם'. כי המאמין באמונה שלמה בהקב"ה וגם בעת צרה ומצוקה חוזר ומשנן ואומר 'גם זו לטובה', ובוטח בשלמות בהשם – מודד לו הקב"ה מידה כנגד מידה, להראות ולגלות לפניו אותה טובה שהיתה נסתרת מתחילה ונגזרת בתוך חשכת הדינים, ומתפרצת לפניו מידת החסד שבשורש הדינים, וכך זוכה לישועה מן השמים גם שלא בדרך הטבע.

כמו שכתב בספר התינאי (אגרת הקדוש, יא) מאמר הנודע 'להשכיל בינה', שאמונה פשוטה זו היא הסגולה הטובה להתמתק הדינים.

וזל"ק הוך [בקיצור]: 'ראשית הכל, שישמח האדם ויגל בכל עת ושעה, ויחיה ממש באמונתו בה' המחיה ומטיב עמו בכל רגע. ומי שמתעצב ומתאונן, מראה בעצמו שיש לו מעט רע ויסורין, וחסר לו איזה טובה, והרי זה ככופר ח"ו, ועל כן הרחיקו מידת העצבות במאד חכמי האמת וכו' [עיין שם].

'ובאמונה זו באמת נעשה הכל טוב גם בגלוי, שבאמונה זו שמאמין שהער הגדמה בגלוי כל חייתו הוא מטוב העליון, שהיא חכמתו יתברך שאינה מושגת הרי באמונה זו נכלל ומתעלה באמת הרע המדומה בטוב העליון הגנוז' עכ"ל [עיין עוד מ"ש בליקוטי תורה (במדבר סב.) ע"ש].

נחום איש גם זו לימד את תלמידיו ואותנו, כי הכל לטובה, וכל מה דעביד רחמנא לטוב עביד, אין על מה ואין על מי לכעוס, הכל מאתו יתברך והכל לטובה. – כשנאמנים בזה בתמימות ובפשטות בלא ספיקות ופעתל 'המתקת הדינים בשורשם' וזוכים לראויות ישועות ונפלאות בכל יום ובכל עת ובכל שעה.

איברא יש להעיר בזה, שבעת צרתם של ישראל, או כששומעו על צרת חבירו, אל לו לבטלה ולומר שאין כאן צרה רק טובה... אלא יש להתפלל ולשפוך שיהי לבטל כל גזירה קשה מישראל וכן בכלל וכן בפרט.

כמ"ש בספר שבחי הבעש"ט (אות קב) שפעם אחת גזרה המלכות 'גזירת גיוס' קשה רח"ל, ורצו הגוים לקחת אנשי חיל מהיהודים. ואמר הבעש"ט לתלמידיו הרח"ק רבי נחמן מהרודנקא 'צוקל' שיחתפל לפני הש"ת על ביטול הגזירה הנוראה!

אך רבי נחמן ענה לו כפי שהיה מרגלא בפיהו חמדי 'גם זו לטובה! אמר לו הבעש"ט, כמה טוב ויפה שלא היית בדורו של המן, כי כנראה היית אומר גם על אותה גזירה 'גם זו לטובה'...

ומה נעמו בזה דברי הרח"ק ממודליץ 'צוקל' בספח"ק דברי ישראל (ריש פר' בשלח), שעל פי זה המעשה המליץ בפסוק (שמות יג ב) 'אלא נחם אליקם', שבעת ששורש הדינים רח"ל, אל להם לצדיקים להשתמש במדת נחום איש גם זו, כי אם להתפלל ולהתחנן לפני ה' על ביטול כל הגזירות, ולהמתק הדינים בשורשם אמן.

[על ציון התנא הקדוש 'נחום איש גם-זו', טיב מקומות הקדושים ח"א]

- > < -

בהשתתפותי פעם בסעודת מלוה מלכא בביתו מדרשו של האדמו"ר

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מחוגה צ"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

0733-22-76-09 חתקשרים • חזנים • מקבילים ללא דמי משלוח!

shivti11@gmail.com

ירושלים 7 ישיעיהו טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקרי! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך פוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגוריק ולהיות שותף לזיכוי הרבים. הפענוניים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסה.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

פִּתְיָה (קְהֵלֶת 1) "אֶל תֹּאמַר מָה הִיא שְׁתֵּימִים הָרִאשׁוֹנִים הֵיוּ טוֹבִים מֵאַחֶּהָ, כִּי לֹא מִחֻמָּה שְׂאֵלָתָ עַל זֶה." פֶּהַק חָזִי מֵאִי עֵמָּה דְּבַר, אֲדָם אוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ, לֹא כְּמִים הָרִאשׁוֹנִים הֵם יָמִים הָאַחֲרֹנִים, כִּי בְּשָׁנִים קְדָמוֹת דִּפְּקֵתִי עַל דִּלְתִּי הַתּוֹרָה וּמִלְאַמִּי פֶרְסִי בַתּוֹרָה, וּבַעֲתָ לִימוֹדִי הִיא לִי חַיִּית מִהֲלִימוֹדִי, וְאֵילוּ קַעַת אֶף אִם אֲשַׁב אֶת עֵצְמִי לְלִמּוֹד, אֵין בִּינְיָלְתִּי לְלִמּוֹד בַּחַיִּית כְּמוֹ שֶׁהִיא לִי בִימֵי חֶרֶף, וְ"מִי יִתְּנִי כִּירְחִי קִדָּם" (אִיוב 22 ט)

תורת הרה"ק רבי שלום מפראהבישט

משמים מטעימים טעם וחיות בעבודת השי"ת כדי שיתייגע ויבוא לידי כך

לָקוּהָ הַזֶּהִיר הַתָּבוֹב וְאָמַר "אֵל תֹּאמַר מִה הִיא שְׂמֵימִים הָרָאוּשִׁים
הֵיוּ טוֹבִים מֵאֵלָה" - מִן הַיָּמִים הָאֲחֻרָיִם - "כִּי לֹא מִחֻכְמָה", כִּי מִה
שִׁטְעֻמָּתָ בִּימֵי קֶדֶם טַעַם כְּעִיקוֹר וְחִיוִּית בְּכָל מִצּוֹת ה', זֶה לֹא הִיא
מִחֻכְמָתָ, כִּי אִם "שְׂאֵלָתָ עַל זֹאת" - מְשַׁלְחֵן גְּבוּהָ קָא וְכוּ לָךְ בְּתוֹרַת
שְׂאֵלָה, לְהִרְאוֹת לָךְ כִּי קֶרֶב אֵלֶיךָ הַדָּבָר בְּפִיד וּבְלִבְכֶּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ,
וּשְׂאֵלָה מִיַּד דְּחֹזֵר בְּעִינֶיהָ, וְעַתָּה לָךְ לִסְבֵּלָתָךְ עַד שֶׁתִּבָּא לַמַּדְרֵגָה
הַזֶּה בִּיגִיעַ כְּפִיד¹.

ספר צדקת הצדיקים, מכת"י אחד מחסידי מרן אדמוה"ז מטשארטקוב, עמ' צו

השלמות וציונים

כאן קושיא בלי תירוץ, שאינו מפרש להשוואל למה לא מחכמה שאל זאת, ולפי פירושו הנ"ל נמצא שיש בפסוק זה קושיא ותירוץ.

נתיבותיה שלום

תולדות רבינו הרה"ק רבי שלום הגדול מפראהבישט זי"ע

אסיפת תושבי פראהבישט בהוראת הרה"ק ה'מאור עינים' מטשערנאביל זי"ע - פרק מט

תים והנגידים 'ישאלוהו' וכך התחמק כל אחד מהמטלה. כל אותו הזמן ישב רבינו בבית הכנסת, ואשר הדומה אופפת אותו במשך כשעתיים, אחר כך קם ויצא מבית הכנסת וכל האספה התפזרה. ועבור כמה חודשים שוב התעוררו בני העיר לשלל שיך להמשיך כך ונסעו שוב אל הרה"ק וטשענאראביל ז"ל. כאשר החלו לספר לו על התנגותיו של נדכו אשר אותם 'הרי' אמרתי לו על תעשור אספה ושם תשאלו אותו על התנגותיו. אז סיפרו לו שאכן עשו אספה אך לפתע נפל עליהם ונחזו להזקק העזר לשאלו אותו. אמר להם הרה"ק וטשענאראביל (ככה? אתם יראים לשלול אותו, יריגו גם אנכי מפחד לשלול אותו). וסיים את דבריו בתוכחה באמרו 'אני משאיר לכם 'רבי' ואתם שואלים 'לילו שאלו?' שובו לכם לאהליכם ואכן תמשיכו לפחד ממנו. ואת זה אני מזריז אתכם שאכן תמשיכו לפחד ממנו - מורא שמים'.

מקורות: כתבי הגה"ח רבי מרדכי לאנדא זצ"ל - ירחון בית רח"ץ
ס. עמ' ט

מפורסמים היה. מראהו של המגיד הנוהג כהולך בסבל, לא נתן להם מנוחה, עד שבים מן הימים ההוליווים כי לא יתכן שהרה"ק בעל 'מאור עינים' נלכדו אשר אינו ראוי להנהיג את העדה להיות המגיד של קהילות החשובה, ועל כן צאה משלחת לטשערנאביל לטסוח את טענותיהם, ולבקש מן הרה"ק שישלח אליהם מגיד ראוי.

כאשר הגיעו בני המשלחת לטשערנאביל וסיפרו להרה"ק בעל 'מאור עינים' על הנהגתו של נכדו - המגיד אשר השאיר להם, אמר להם שכירזו בבית המדרש על ידי השמש על אסיפה של בני העיר יחד עם המגיד של שלום שכנא, ושם יטסחו בפניו את טענותיהם. ואכן כך עשו, וביום המועד באו ונאספו לכל בני העיר בבית הכנסת, והשמש נשלח לבית רבינו לקרא לו לאסיפה. וכאשר נכנס רבינו אל מקום האסיפה נפל פחד על כל הנוכחים.

אחרי כן העסקנים פנה אל הרב באמרו שמתוקף תפקידו של הרב לשאול את המגיד על הנהגותיו, אך רב העיר ענה בלחש 'אני ירא לשאול עדיף שהבעלי

לאחר שהרה"ק בעל 'מאור עינים' ז"ע אשר שימש כמגיד בפראהביטק העתיק את מגוריו לטשערנאביל, אשר הוא אומר שבשמים הכריו שרבי שלום שכנא צריך להיות המגיד בפראהביטק, הביטו תושבי העיר ברבינו ובחילוליו בעינים קמות. לא אחת דיברו זה עם זה אודות המגיד שהיה בעירם לעומת נכדו אשר השאיר שם אחריה, כי הרה"ק בעל 'מאור עינים' היה היה ק בחצות הלילה והיה עוסק בתורה ובעבודת ה' עד שהקימו היום. הוא היה דורש ברבים ובדבר תורה עמוקים ומנחה אותם בדרכי ישרים. לבושו היה כמלבושי הצדיקים מהדורות הקודמים. אמנם נכדו הרה"ק רבי שלום היה נוהג בדק שונה לגמרי. מעולם לא ראו אותו משכים בחצות הלילה. הוא היה מתבודד רוב הזמן כשהוא סגור בחדרו. וכאשר היה יוצא, לרוב היה זה כאשר יצא רכוב על סוס לטייל ביער מחוץ לעיר. אף לבושו היה שונה משאר הצדיקים. הוא היה לובש בגדי צמר מלכותיים ומעווצים כפידים.

לעילוי נשמת הרה"ח יצחק זאב בהרה"ח מאיר צבי סלמון ז"ל

כַּשֶּׁהוּלֵךְ רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵרֹז'י"ן לַחֹפֶה אֶת בְּנוֹ רַבִּי אֲבֵרָהָם יַעֲקֹב מִסַּאדִּיגֹרָה אָמַר, אֲבִי רַבִּי שְׁלוֹם מִפְּרָאֵה־בִּישֵׁט זי"ע רָגִיל הִיָּה לֹמֵר 'מִבְּנֵי יַדְעוּ מִי אֲנִי', וְאֲנִי אוֹמֵר 'מִבְּנֵי יַדְעוּ מִיָּהוּ הָאֱלֹקִים'.

יוצא לאור ע"י **מכון תורת אמת שטפושט** | טלפון: 03-579-03-03 | פקס: 03-616-5110 | להצטרפות, למנויים ולתגובות - דוא"ל: 6160303@gmail.com

הורינו

פרשת ואתחנן - נחמו תשפ"ה | שנה ב' 86

הורים נאן הכ

הורינו דברות קדשך

הרב דאב יוספי שליט"א, 'הורינו' ב"ב

את אביך ואת אמך מתחזק גם ה"אנוכי ה' אלוקיך".
וְשָׁמַר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ; כִּבְדָּ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (ה', י"ב, ט"ז)

הגאון רבי משה שטרנבוך מבאר בספרו "טעם ודעת", שהנה מצאנו כאן ששמך הכתוב את מצות כיבוד אב ואם לשמירת שבת. וטעם הדבר, כי בנוהג שבעולם שכל בני הבית טרודים במלאכה בששת ימי המעשה, לא ימצאו פנאי לנפשם ומרגוע לגופם, כדי לְשַׁבֵּת בחבורה ולהתענג יחדיו, כי זה הולך למלאכתו לכאן, וזה פונה לעסקו לשם, וכך יוצא שישבו בביתם אך מעט, ורק ביום השבת כאשר ישבתו כל בני הבית ממלאכתם ויפנו מעסקיהם, יעלה בידם להתאחד ולהתקשר יחד בנעימים ובטוב לבב, בהיות כולם סמוכים יחדיו וזבח משפחה להם, או אז תתעורר האהבה והקרבה הנפשית איש אל אחיו, ויתכבדו האב והאם בקרב כל בני המשפחה. וא"כ נמצא ששמירת השבת מביאה לידי כיבוד הורים בצורה המופלאה והמושלמת ביותר.

וְכִבְדָּ וְלֹא תִרְצָח, מה ענין זה אצל זה? אלא ללמדך - יש לו לאדם מזונות הרבה בתוך ביתו, ואינו מהנה את אביו ואת אמו לעת זקנתו, כאילו רוצח כל ימיו, כאילו רוצח נפשות לפני המקום, לכך נאמר 'כִּבְדָּ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ' ו'לֹא תִרְצָח'. (אליהו רבה פרשה כ"ד)

וְשָׁמַר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁ; כִּבְדָּ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כִּבְדָּ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כִּבְדָּ אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ
 בספר פנים יפות על התורה ביאר מדוע דווקא בשני מקומות אלו הוזכר לשון "כאשר צוך ה' אלוקיך", על פי מאמר חז"ל בגמרא¹ "מומר לחלל שבתות הרי הוא כמומר לעבודה זרה, ששקולה מצוות שבת כמצוות אנוכי ה' אלוקיך. וכן אמרו חז"ל² "ויצו ה' אלוקים על האדם", ויצו זו אזהרת עבודה זרה. אז רואים ששמירת השבת מחזקת את האמונה "כאשר ציון ה' אלוקיך". והנה כך גם במצוות כיבוד אב ואם, נאמר בגמרא³ שהשווה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום, ולכך אדם צריך להיזהר ולהזדרז במצוות אביו ואימו "כאשר צוך ה' אלוקיך", כאילו הקב"ה בכבודו ובעצמו מבקש ממך לעשות זאת. ואם כן גם כאן יש את העניין שהכיבוד אב ואם מחזק אצלנו את ה"אנוכי", "כאשר צוך ה' אלוקיך".

וזוהו מה שאמרו בהמשך הגמ' שם, על הפסוק "וידוך ה' כל מלכי ארץ", שהודו מלכי אומות העולם אחרי שהקב"ה ציווה על כיבוד אב ואם "מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת". שעל ידי ה"כבד

1. עירובין ס"ט ע"ב 2. סנהדרין נ"ו ע"ב 3. קידושין ל' ע"ב

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת השלשן ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשנן את הלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

שאביו היה זקן וחלש ולא יכול היה להגיע אל בית המדרש כדי לשמוע את בנו, ואם היה שומע שדרש, היה מצטער שלא שמע אותו ועל כן נמנע. וכן מסופר על הגאון רבי זונדל מסלנט שטרח במו ידיו לרצף וליישר את הדרך בה הייתה הולכת אימו אל בית הכנסת כדי למנוע ממנה צער. ודוגמה בימינו, אם בת לומדת בסמינר תחום לימודים שלא מעניין אותה ויודעת שזה לא משהו שיעסיק אותה בעתיד, ובכל זאת יודעת שלהוריה חשוב שהיא תלמד ותצליח ולכן מתאמצת כדי לקבל ציון טוב גם בתחום זה, יש בכך מצווה שמתאמצת עבורם שלא יצטערו.

'זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת', 'כִּבְדָּ אֶת אָבִיךָ'. וכי מה עניין זה לזה? אלא ללמדך, שכל מי שמכבד אביו ואימו אין חלול שבתות באות על ידיו. (ילקוט שמעוני, ואתחנן, רמז תת"ל)

הורינו דרך חיים

כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג

מניעת צער מההורים

כבר הזכרנו מספר פעמים שיש איסור גמור לצער את ההורים, וגם מי שאינו מחויב בכבוד הוריו, כגון אישה המחויבת בהקדמת רצון בעלה, מכל מקום אסור לצער אותם. והאיסור הזה הוא כאשר עושים מעשים הנוגעים אליהם וגורמים להם צער, או שמשפילים את כבודם. ועתה נסיף כי מלבד זה, יש מצוה על הבן לעשות מעשים שמטרתם מניעת צער מהוריו. ולדוגמה, אם פוגש באדם שיש בליבו כעס על הוריו, ורוצה לבוא בכעס ולשטוח טענותיו מול הוריו, למרות שאין לזה שום קשר אליו, אם מפייס את אותו אדם ובכך מונע צער מהוריו, מקיים בזה מצוות כיבוד אב ואם.

ובכלל זה מצוה להשתדל להימנע בעצמו מעשיית מעשים העלולים לגרום צער להוריו אפילו בעקיפין כשלא מתכוון לצער אותם. וכפי שמסופר על רבי שלמה איגר בנו של הגאון רבי עקיבא איגר, שסירב לדרוש בבית הכנסת בפוזנא, משום

מעשה אבות

סיפור מהחיים

מסופר שבשלהי ימיו של מרן בעל הקהילות יעקב זי"ע, כשעמד אז להדפיס כרך נוסף מספריו 'קהילות יעקב' וכתב בהקדמה דברי ענוה שקשה להאמין. בתוך הדברים הוא הזכיר את מאמר חז"ל אוי לו למי שהעולם טועין בו, כשהוא מתכוון בזה לומר שגם כשכבר היה מפורסם בכל רחבי תבל, הוא בכלל אלו שהעולם טועין בהם. אלא שמרן הקהילות יעקב לא זכר את מקור המימרא, ופנה איפה לבנו מרן הגר"ח זצוק"ל שיביא לו את המקור. מרן הגר"ח השיב על אתר שהוא לא זוכר את המקור.

כעבור כמה שנים סיפר מרן הגר"ח עובדה זו לנכדים בתוך ביתו ואמר: זכרתי שהמקור הוא באוצר המדרשים אבל כיון שאבא ז"ל רצה לרשום זאת בספרו, חשבתי שאין זה כבודו שאני יאמר איפה זה כתוב, כאילו אני מסכים לכך שטועין בו, לכן אמרתי שאני זוכר את המקור. (שבענו מטובך)

שאלו את מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל אודות משפחה שאביהם הזדקן ויש תורות בין הילדים לבוא מידי שבת בשבתו אל אביהם. אבל אחד מהאחים אמר שקשה לו לבוא בשבת, והתפתח וויכוח בין האחים, על מי החיוב להשלים את זה? והשיב מרן הגרא"ל שכל בן חייב בכל מצוות כיבוד אב, וכאשר יש כמה ילדים, המצווה לא מתחלקת לכל אחד כחלקו, אלא כל אחד חייב בכל הכיבוד אב, וממילא האח שאינו יכול לא גורע מכולם שהרי כולם חייבים בכל המצווה.

כשהיה מרן הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצוק"ל מוסר שיעור בפני מאות אנשים בבית הכנסת "אהל רחל", והיה אביו נכנס, מיד היה מפסיק וקם בחדרה, במורא וביראה מלוא קומתו, וכל קהל המאות עימו יחד.

סיפר מקורבו הגאון רבי יצחק כהן שליט"א, רב שכונת שמואל הנביא: מעולם לא הבנתי מה נדרש מאדם במצוות כיבוד ומורא אב ואם, עד שראיתי בעיניי את הנהגותיו של מורי ורבי הגאון רבי בן ציון זצוק"ל ביחס לאביו. אביו יושב בקרן דרומים מערבית של בית הכנסת, ובפסוקי דזמרה קם לצאת, אך ראהו הגאון רבי בן ציון בקומו, מיד היה קם בחדרת קוודש מלוא קומתו, כולו אחוז אימה ויראה, הגאון רבי בן ציון יושב היה ליד התיבה, ואביו היה פוסע לעומתו וחולף על פניו, והוא היה מסתובב לעומתו ומביט בו כפי שמביטים אל ספר תורה, עד שאביו היה יוצא מבית הכנסת, ורק אז היה מתיישב. וכמה פעמים בדקה היה מסב ראשו לאחור כדי לבדוק ולראות האם חוזר אביו. ומשנראתה דמות אביו בפתח בית הכנסת שוב היה קם בחדרת כבוד, מסב אליו פניו.

אביו היה פוסע לאיטו מחמת חולשתו וזקנותו, והוא היה עוקב אחריו בעמידה, ביראה ובאימה, עד שהיה שב למקומו. ואם היה קם אביו בשנית, או בשלישית, תמיד היה אותו מחזה מפעים שב על עצמו.

כאשר חלה הגאון רבי מרדכי מן זצוק"ל את חליו, ואושפז בבית החולים בילינסון, היו בניו יושבים במשמרות בימים ובלילות ליד מיטת אביהם. מספר בנו הגר"ר אליהו "פעם אחת ישבתי לילה סמוך למיטתו וניסיתי להכין שיעור ליום המחרת, אלא שכל רגע צצו עיכובים ומפריעים למיניהם ולא הצלחתי להכין כמעט כלום באותו הלילה. כמובן שהרגשתי מאוכזב ומתוסכל, אבא זצוק"ל שהרגיש בדבר פנה אלי ואמר: שתדע לך שכאלו לילות לא מתגללים ברחובות! (וכוונתו, שאאשמח עם הזכות הגדולה שיש לי לקיים מצוות כיבוד אב דאורייתא)

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com
או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לפרשת דברים

ואמרו רז"ל דכל מצוות הבן על האב ואם, הוא פירעון חוב, שהבן חייב לפרוע לאביו ולאִימו הטובות שגמלוהו... וא"כ בכלל פירעון שיאהוב אותם אהבה עזה כדרך שהיו אוהבים אותו ולא יהיו לו לטורח ולמשא (חיי אדם כל ס"ז, א')

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

שלוש ארגון הורינו. אני ב"ה בקשר טוב עם הורי היקרים, משתדל לכבד אותם ולענות על ציפיותיהם ממני. לאחרונה (גם בזכות עלוני 'הורינו' הנפלאים) אני משתדל יותר לבקר אותם פיזית בביתם בשכונה מרוחקת, מעת לעת קרובה ככל האפשר. אבל זה בדיוק העניין, שהמפגשים האלו יוצרים חיכוכים וחילוקי דעות שלא היו "על השולחן" עד עכשיו, כי תמיד שוחחנו בטלפון והתראינו לעיתים רחוקות, אבל כשאני מגיע לעיתים קרובות, זה יוצר פתאום קונפליקטים חדשים.

הנה דוגמה: סגנון הבית שלהם פחות "מוקפד" מבחינת כשרויות המזון, אצלם פחות מתעכבים על דברים שאצלי בבית מאוד עקרוניים, דוגמת ירקות נקיים מחרקים בכשרות מהודרת, או מוצרים מהשוק שסומכים על המוכר אישית בלי כשרות מסודרת וכדו' נוצר מצב שאמא רוצה להגיש בפני פירות או ירקות או מאפה שקנתה בכזה מקום. מצד אחד אני לא רוצה בשום דרך לפגוע בה חלילה, והיא תפגע אם לא אתכבד ממנה אצלה בבית, ומצד שני זה דברים שאני משתדל תמיד להקפיד עליהם אצלי בבית. אז מה, אני אמור לוותר על כשרות מהודרת כדי להדר בכיבוד אם? אני אמור להתכבד מהתותים של אמא למרות שאני יודע שזה מבחינתי בעייתי? אם אמר לה שאני מקפיד יותר, היא תפגע שאני חושב שהיא לא בסדר, אם אמנע סתם בתירוצים היא תפגע שאני לא מתכבד אצלה, מה אני יכול לעשות כדי לכבד אותה באמת בשלמות, וגם שאוכל להמשיך לבקר אותם ללא חששות.

שהבאת מפירות שאינם בדוקים וכדו' התשובה לכל המצבים האלו, שההורים בדרך כלל רוצים שהבן ישמח, ולא חשוב להם דווקא שיעשה כמוהם. אדרבה, אם הבן תופס דרך יותר מחמירה וזה ממקום של יראת שמים ושאפיפה לשלמות, זה מרומם גם אותם. אלא מה? תלוי איך עושים את זה, איזה מסר מעבירים. למשל, אם אתה אומר לאמא שלך שאתה חושב שזה לא בסדר שהיא מגישה תותים בלי השגחה על החרקים ושטיפה יסודית וכו' אז אתה נותן לה להרגיש רע, אבל אם תגיד לה - ממך למדתי שתמיד אפשר להתקדם, אני מנסה להימנע מזה, זה נשמע אחרת. או לחילופין, אם כשאתה מגיע אתה מביא איתך משהו ואומר חשבתי עליכם וקניתי לכם, בואו נפתח ונעשה קפה יחד. וכנ"ל בכל סיטואציה אפשר תמיד למצוא את הדרך איך לומר ואיך לנהוג כבוד בלי להתפשר על הקפדות כלשהן. העיקר הוא תמיד להבין, שהמקום שלהם מעלינו, ולא לתת להם את התחושה שאנחנו יותר מהם. ילד לעולם לא במקום גבוה יותר מהוריו. בהצלחה רבה.

שלוש לך, יישר כח על העלאת הנושא. המציאות הזאת שאתה מתאר יכולה בעצם להופיע באינספור מצבים. בחומרות מסוימות באוכל או בהלכות שבת וכדו' שאדם מחמיר בביתו והוריו לא נוהגים בכך, אם ההורים מוציאים שבת יותר מוקדם ממה שאני רגיל להוציא, להקדים איתם? אם אבא לא מקפיד על שיעור מסוים בכוס יין או בכזית מצה, לומר לו שאני מעדיף להחמיר את השיטה שאני רגיל, או שבכל אלו לחשוש שאני אפגע בהם בכך שאעשה עצמי כביכול צדיק יותר מהם. ראשית כל צריך לדעת ולעשות הפרדה בין מקום שזה דין דרבנן ובוודאי ובוודאי יותר מכך. או שזה מנהג ראוי של חומרא. כידוע, בשם מרן החזו"א שהורה לבחור שיכול לברך ברהמ"ז כנגד אמו שאינה מכסה ראשה, ואמר לו שלפגוע בה זה דאורייתא. וכן המעשה הידוע ממרן רבי אהרן מבעלז זי"ע כשאמו הכניסה לו "שרייה" למרק בפסח, ואכל. וכן נהגו גדולי ישראל, ובוודאי שבחומרות כגון אלו מצוות כיבוד אב ואם שהיא דאורייתא קודמת. והנידון הוא במקום שיש חששות וספקות לאיסור, כמו הדוגמה

הארץ הולך על כיבוד אב ואם, שכתוב בפסוק אריכות ימים. ומה שמטיבים לו ונוחל הארץ, הוא משמע מהפסוק "ולמען ייטב לך על האדמה".

ובספר האמונות והדעות לרבינו סעדיה גאון (מאמר החמישי) כתב: כגון שקבע לעצמו שלא יבטל אף תפלה או שלא יבטל מכבוד ההורים או שנזהר מאד בממון אחרים או שלא לשקר וכל הדומה לכך. ובהעמק שאלה (מצוה קס"ו) ביאר, דנקט כיבוד אב, כיון שהיא מצוה שמצוי לעבור עליה ואינו רק בדרך מקרה.

ידוע כי מרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל היה מטעים ואומר, שמסיבה זו היה נוהג אביו מרן בעל הקהילות יעקב זצוק"ל לומר לנער בר מצוה שיבחר את המצווה של כיבוד אב.

ומסופר על אברך מקרית ספר שהביא למרן הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל את ספרו בהלכה המוכן לדפוס, על עניני כיבוד אב ואם, וביקש אם יש למרן זצוק"ל איזה הוספה להוסיף. ושאל אותו מרן הגר"ח האם זכרת להביא את הירושלמי (הנ"ל) כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ, ואמרו שם בגמרא כגון כיבוד אב ואם. הרי לנו דכיבוד אב ואם הוא בגדר "מצוה אחת" ומיוחדת שבין כל המצוות, וכפי שרואים את הזכויות הגדולות שיש במצווה זו.

תורת אמן

מטיבים לו ונוחל הארץ בזכות מצוה אחת!

בקידושין פ"א "כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את הארץ, וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין את ימיו ואינו נוחל את הארץ". וירושלמי (ה"ט) אמר רבי יוסי בי רבי בון מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו, מה אית לך. אמר רבי מר עוקבן: כגון כיבוד אב ואם.

ונחלקו המפרשים האם דווקא מצוות כיבוד אב ואם או עוד מצוות כמותה. בפירוש פני משה על הירושלמי כותב **כגון כיבוד אב ואם והדומין לה** מאלו שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא: ובפירוש קרבן העדה במקום מדייק ואומר, **כגון כיבוד אב ואם, שהיא מצוה חמורה אבל בשאר מצות לא**.

ויש שביארו שהירושלמי נקט מצוה זו כיון שזה מדויק בלשון הפסוק בפרשת השבוע, ואתחנן: כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלוקיך למען יאריך ימך ולמען ייטב לך על האדמה אשר ה' אלוקיך נותן לך. וממילא מסתבר, שכל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין את ימיו ונוחל את

החיוב בכבוד חמיו, בדרגה אחת אחרי ההורים / הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

לכבד את חמיו וחמותו. לדברי ה'חרדים', כיון שאיש ואשה שנישאו, נחשבים הם לגוף אחד, ליחידה אחת וללב אחד, לכן גם ההורים של שניהם נחשבים להורים של שניהם. ולהלכה על הבעל לכבד קודם כל את הוריו שלו, שהוא עיקר חיוב התורה, ולהעדיף על פני כבודם של חמיו וחמותו. לפיכך כאשר ההורים משני הצדדים מזמינים לשבת, על הבעל להעדיף את הזמנת הוריו שלו. ואשתו הרי חייבת יותר בכבודו של בעלה, וכשכבוד בעלה מתנגש עם כבוד הוריה, עליה להעדיף את כבוד בעלה על פני כבוד הוריה.

בשול"ת שם משמעון נשאל מדוע אנו מכנים את אבא שלנו בשם "אבי מורי", ומקדימים את ה"אבי" לתואר "מורי", ואילו על ה"שווער" שלנו, שהוא לכאורה פחות חשוב מאבא שלנו, אנו מקדימים את תואר "מורי" לפני "חמיו".

ה"שם משמעון", רבי שמעון פולק זצ"ל אבד"ק יעמערניג ובעלעניעש, מסביר שאדרבה, גם בכך אנו מכבדים את אבא שלנו יותר מהחותן שלנו. התואר "אב" הוא עצמו תואר חשוב, תואר של חשיבות ושררה, וכאשר אנו מקדימים לאביו את התואר "אבי", כבר כיבדנו אותו בתואר של חשיבות, ולכן ניתן לכנותו בשם "מורי" רק בהמשך. אך "חמיו" אינו שם תואר וחשיבות, ולכן, בכדי לכבד את ה"שווער" - אנו מקדימים לו את התואר "מורי" לפני שנקרא לו בשם "חמיו"...

הנביא אומר¹ על שאל המלך שהיה רודף אחר דוד: וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֵשֶׁת אֶלְפִים אִישׁ בַּחֹר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּךְ לְבָקֵשׁ אֶת דָּוִד וְאֶנְשָׁיו. שאל רוצה להרוג את חתנו, דוד. באותו היום, באותה שעה, דוד משתמש במילים וְאֶבִי רָאָה גַם רָאָה (שם י"א) שאל רוצה להורגו, אך דוד קורא לו "אבי". מדברי דוד שקרא לחמיו בשם "אבי", פסק הטור להלכה שחייב אדם בכבוד חמיו. הב"ח מצטט את דברי מדרש "שוחר טוב", שמצינו מחלוקת בין רבי יהודה לחכמים, האם המילים "אבי ראה" נאמרו על שאל, כסברת רבי יהודה, או על אבנר, כדברי רבנן. כותב הב"ח שגם הטור ידע את דברי המדרש, אך סבר שלמרות שלא נפסק כרבי יהודה, שצריך לכבד את החותן כפי שמכבדים אבא, מ"מ גם רבנן וגם רבי יהודה, סוברים שעלינו לכבד את חמיו כמו זקנים חשובים, בקימה ובהידור.

הגאון החיד"א, ב"ברכי יוסף", כותב שלמרות שהטור ידע שדעת חכמים ש"אבי ראה" נאמרו על אבנר ולא על שאל, אך הטור מסתמך על המכילתא: "וישתחו וישק לו" אינו יודע מי השתחוה למי או מי נשק למי. כשהוא אומר "וישאלו איש לרעהו" מי הקרוי "איש"? זה משה! הוא אומר לא השתחוה ולא נשק אלא משה לחמיו. מכאן אמרו שיהא אדם מוכן לכבוד חמיו".

הנה לנו מקור נאמן, שעלינו לכבד את חמיו, לפחות כמו שאנו צריכים לכבד "זקנים חשובים". וכך פוסק השו"ע² "חייב אדם לכבד חמיו". הש"ך מצטט במקום את דברי הב"ח, ש"חייב לכבדו כמו שאר זקנים חשובים", ואילו ה"באר היטב" מביא חלק נוסף מדברי הב"ח, שכתב שצריך לכבד במידה זו גם את חמותו, "וסמכו במקצת לכיבוד אב ואם". ה"ברכי יוסף" כותב שפשוט הוא שכשם שעל הבעל לכבד את הורי רעייתו, כך גם על אשתו מוטל לכבד את הוריו שלו, כיון שאיש ואשה שווים הם בחיוביהם, ו"גדל חיוב האשה שהיא חייבת יותר בכבוד בעלה, וזהו כבודו".

אולם אין לטעות ולומר שחיוב כיבוד חמיו וחמותו הוא מדרבנן ולא חיוב מהתורה, שהרי כתב בספר "חרדים" שכיבודם הוא מצוה מן התורה, וכשם שצריכים לכבד את הורינו שלנו, כך עלינו

1. שמואל א' כ"ד ב' וי"ד ר"מ, כ"ד

היו שותפים עמנו בהוצאות המרובות של הוצאת גיליון זה

וזכו בכל הברכות האמורות בתורה במצווה יקרה זו.
אפשרויות הנצחה לע"נ ולרפ"ש
ולכל ענייני ברכה והצלחה.

פנו עכשיו >

כתבו לנו בכתובת: horeinuorg@gmail.com
או בנדרים פלוס, ולציון להוצאות הגיליון השבועי.

לעילוי נשמת
מנחם מנדל בן יהושע דב

לרפואה שלמה
חגי בן ציפורה

לזרע של קיימא
אנונימי

לזיווג
יוסף בן רחל

להצלחה וס"ד
דניאל בן חגית

הורינו
הורים מן הלב

יו"ל ע"י ארגון הורינו לחיזוק מצוות כיבוד אב ואם
בנשיאות מרן הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א ובהכוונת גדולי ישראל
ע"ר 580780617 | רח' יוסלה רוזנבלט 2 ירושלים.

תרומות יתקבלו בברכה. אפשרויות הנצחה בעלון ובכלל פעולות הארגון לע"נ הוריהם או יקיריהם ולזכות פרנסה והצלחה, זש"ק וזיווג - למען ייטב לך!

לקבלת גיליון הורינו השבועי במייל כתבו לנו **"צורפו אותי"** לכתובת המייל, וכן לפניות בנושאי תוכן, פתרון חידת 'רב הנסתר' ולפרסום סיפורים אישיים
בנושאי כיבוד הורים: horeinuorg@gmail.com | או בפקס: 077-6021640 | Zelle: dedications@horeinu.org

הדלקת-נרות

י-ם-----6:53
ב"ב-----7:10

צאת שבת

י-ם-----8:07
ב"ב-----8:10
ר"ת-----8:45

—פניני משה—**דברי תורה לפרשת ואתחנן**

א { "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמור". משה רבינו התחנן אל השם יתברך, כי "בעת ההוא" שברגע האחרון של לפני הפטירה יוכל לומר "ה' הוא אלוקים". {הרה"ק מקוצק} {כידוע שבשעת פטירתו של האדם היצה"ר מנסה להכניס באדם הרהורי כפירה באלוקים חיים}.

ב { "ואתחנן אל ה'". מה טעם לא נאמר "ואחנן" כי אם דוקא בבנין התפעל? ברם, אמר משה רבינו ע"ה כל עצמי הנני חטיבה של תפילה, כמו שאמר דוד המלך גם הוא "ואני תפילה" שפירושו הוא גם אני עצמי הפכתי להיות תפילה.,

{חשבה לטובה מהרה"ק ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע}

ג { "ואתחנן אל ד'". מצינו במדרש, שבשעה שאמר יעקב אבינו "וענתה בי צדקתי ביום מחר אמר לו הקב"ה "אל תתהלל ביום מחר למחר בתך יוצאה ומתענה שנאמר "ותצא דינה בת לאה. מכאן אנו למדים, שאין אדם צריך לדבר אלא דברים הנוגעים לאותו יום ולעת הנוכחית ואל לו לדבר על יום המחר לפי שאין יודע מה ילד יום. זהו שמרמז כאן הכתוב, "ואתחנן אל ה'" תחינתי לפני השם יתברך היתה כי "בעת ההיא לאמר" שאזכה לומר רק מה שנוגע לעת ההיא ולא ליום מחר.

ד { "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור". משה רבינו ע"ה התחנן וביקש לדורות "כי בעת ההיא" לכשתבוא לישראל עת כזאת כאשר לא יוכלו להתפלל, מרוב הצרות והתלאות של הגלות מתוך הכוונה הראויה כי אם רק "לאמר" שיוכלו רק לומר בפיהם ובשפתם תתקבל נא תפילתם גם אז. {הרה"ק ר' יעקב דוד מאמשינוב זי"ע}

ה { "ואהבת את ד' אלקיך". כתוב בתנא דבי אליהו שחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, "ואהבת" אותיות "האבות" שצריך לאהוב את הקב"ה כמו שהאבות אהבו את הקב"ה. {אבי מורי שליט"א}

ו { "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך... ושננתם לבבך". אם רוצה אדם ללמד תורה ומוסר לזולת, עליו להיות חדור בדברים מה שהוא אומר לפי שרק אז עשויים הם להשפיע, כפי שאמרו חז"ל דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב. וזהו פירושו "והיו הדברים האלה על לבבך" אם "והיו הדברים האלה על לבבך" שהם חדורים עמוק בלבבך, אזי יתכן "ושננתם לבבך" שישפיעו כחך שנון על בניך ותלמידך, אבל אם לא יהיו יהיו "על לבבך" לא תהיה להם כל השפעה על אחרים. לפיכך נאמר "ושננתם" ולא "ולמדתם". {אלשיך הק'}

"שבת-שלום"

"אגושן שבת"

משה יוסף יוסף

מה יבקר הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של קדוש ה', מרן הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל, בנו של מרן הרבי הקדוש רבי ישכר דוב מבעלזא זצוק"ל, נלב"ע ביום כ"א אב (תשי"ז)

מעשה בחסיד אחד תושב חיפה, שהיין את עצמו ל'נסינה' לרבינו הקדוש מבעלזא זצוק"ל, ששהה בשבת קודש זו בעיר תל אביב. לפני יציאתו לדרך, ניגש אליו ידידו וסיפר לו, שביום ראשון הקרוב יעבור בנו ניתוח מסוכן ברגלו, ונתן בידו פיתקא עם השם, וביקש ממנו שיזכירו לפני הרבי. החסיד דחף את הפיתקא בכיס הפנימי של הקפוטא של שבת, ויצא לדרך. אמנם למעשה כשעבר במוצאי שבת לברכת פריה מרבינו, לא זכר את דבר הקוויטל, וישכחהו.

לקראת השבת הבאה רכש החסיד קפוטא חדשה, ואילו את הישנה הניח במחסן שבביתו. חמש שנים חלפו, וחג הפסח התקרב. לקראת שבת הגדול שלח את הקפוטא שלו לניקוי לכבוד הפסח, וחשב שבשבת זו הוא ילבש את הקפוטא הישנה שיש לו במחסן.

כשלבש את הקפוטא הישנה, מצא שם בכיס את הפיתקא הישנה שמסר לו ידידו בשעתו. בושה עצומה הציץ את רגשותיו, הרי ידידו היה אז במצוקה, וביקש ממנו בסך הכל טובה קטנה למסור את ההזכרה לצדיק, וגם זה לא עשה למענו. באותה שבת התפלל החסיד אצל רבינו זי"ע בתל אביב. לאחר התפילה כשעבר לברכת 'גוט שפֿתן', אמר לו הרבי לפתע, 'נדמה לי שיש אצלך איזו הזכרה עבורי'. האיש נדהם ומסר לרבי את הפיתקא שמסר לו ידידו לפני חמש שנים.

למחרת היום פגש את ידידו אבי הילד, וסיפר לו בבושה, שבשעתו שכח לגמרי למסור את הפיתקא לרבינו, ורק עתה מצא את זה, ובאורח פלא ביקש לו הרבי את ההזכרה. ידידו התלהב מאד והשיב לו בהתרשנות, ממש לא יאומן כי יסופר, הנה לפני חמש שנים ערכו לילד בדיקות מקיפות, והוחלט בסופו של דבר שלא לנתחו. במשך חמש שנים עבר הנער צרות של בדיקות בבית חולים, ורק עתה הוחלט על ניתוח שיתקיים השבוע. והנה מתברר שרבינו מבעלזא זצוק"ל דאג, שהקוויטל יישמר בשלמות במשך חמש שנים, ויגיע לידי הקדושות ברגע המתאים.

אכילת בשר כשר למהדרין בעיירה של נוצרים

הבא לטהר מסייעין אותו

מרן הבן איש חי מביא בספרו 'בן יהודע' סיפור מרטיט לבאר בזה לשון הגמרא בדף היומי שלנו (ע"ז נה). 'בא לטמא פותחין לו, בא לטהר מסייעין אותו', ומעשה שהיה כך היה:

שני יהודים רצו לנסוע למדינה רחוקה, לשם כך הם לקחו ספינה קטנה, וסמכו על רוחב ידיעתם שיוכלו לנסוע לבדם עד המדינה הרחוקה. אמנם באמצע הדרך תעו בדרך הים, ולא ידעו היכן הם. כמה ימים נסעו כך בפחד גדול, וחייפשו חוף יבשה שיוכלו לעצור שם את הספינה, אך לדאבונם לא ראו שום חוף בשטח.

רק לאחר ארבעה ימים שעברו עליהם ברוב תלאות וצרות, הגיעה הספינה סוף סוף לחוף של יבשה, שהיה שם עיירה גדולה. אך דא עקא, כמעט כל בני העיר היו נוצרים, וגם מעט היהודים שהיו בעיר היו נראים כלפי חוץ כנוצרים לכל דבר, כי היה אז עת שמד, הנוצרים איימו להרוג את כל היהודים שבעיר, והוכרחו היהודים 'האנוסים' לשמור על יהדותם, רק בצינעא גדולה בתוך ביתם.

שני היהודים שירדו מהספינה, רצו לצאת בהליכה רגלית מעיר לעיר, עד שישבו לעירם. אך הם היו רעבים עד מאד, כי זה ארבעה ימים רצופים שכמעט לא נכנס שום דבר מאכל לפיהם, והוכרחו להיכנס לעיירה ולהסכים לאכול מאכלות אסורות שיגישו להם הנוצרים, כי היו ממש במצב של פיקוח נפש. אנשי העיר קיבלו את פניהם, והזמינו אותם להיכנס לביתם. ונזדמן שכל אחד מהם נכנס לבית אחר, וסיכמו ביניהם, שלאחר שישבו אליהם נפשם, יפגשו באיזה מקום מסוים ויצאו לדרך.

כשאחד מהם גמר לאכול והרגיש שרוחו שבה אליו, הוא ניגש לבעל הבית המארח, והתחיל להודות לו על החסד שעשה עמו וממש החיה את נפשו. וילחוש לו הבעל הבית באזנו, בוודאי צר עליך מה שאכלת עכשיו מאכלות אסורות, אך יש לי בשורה טובה לבשר אותך, שלא בא בפך שום מאכל אסור, כי יהודי אני מן האנוסים, ואני נזהר לאכול רק מאכלות כשרות, והראה לו המקום ששם הוא שוחט את הבהמות בכשרות ובהידור רב. שמח היהודי עד מאד על זאת.

לאחר מכן כשנפגש עם חבריו ויצאו לדרך, סיפר לו על הנס הגדול שעשה לו ה', שהזדמן לביתו של יהודי, והוא הגיש לו מאכלות כשרות למהדרין מן המהדרין. כששמע זאת חבריו התחיל לבכות מרה, על מה שהוא לא זכה לנס כזה, כי היה ברור לו שהוא היה בביתו של נוצרי, שהגיש לו מאכלי נוצרים, בשר נבילה וטריפה, ובשר בחלב לא עליו.

והגם שהיה מותר לו מן הדין לאכול זאת בשביל פקוח נפש, אך נצטער מאד למה רק חבריו זכה שהשי"ת הזמין לו ליכנס בביתו של יהודי אנוס, ואילו הוא נכנס בביתו של נוצרי מובהק שהאכיל אותו מאכלות אסורות.

כשסוף סוף הגיעו לעירם ומקומם, הלך היהודי השני לרב העיר, וסיפר לו כל מה שעבר עליו, ושאל אותו בקול מר, למה נשתנה מחבירו והיה מוכרח לאכול מאכלות אסורות. שאל אותו הרב,

כהרף
עין באה
תשועת
ה'

האם אכלת מימין איזה מאכל איסור ברצון. היהודי חשב הרבה עד שבסוף נזכר והודה בבושה, שפעם אחת טייל ביער והיו שם נוצרים שישבו יחד ושתו יין ואכלו גבינה, והם הזמינו אותו להצטרף, ולדאבנו נפתה אליהם, ושתה מינם ואכל מן הגבינה.

אמר לו הרב, עתה תראה גודל השגחתו יתברך, הנה חבירך שלא אכל מימיו שום מאכל איסור ברצון, לכן אפילו בעת שהיה בסכנת רעב, והיה מותר לו לאכול מאכלות אסורות משום פיקוח נפש, משך השי"ת את לבו להיכנס דוקא באותו בית של היהודי, הגם שכל בתי הנוצרים היו פתוחים לפניו, וגם היהודי היה נראה כלפי חוץ כנוצרי לכל דבר, וכך לא נכשל בשום מאכל איסור.

לעומת זה אתה שאכלת פעם מאכל איסור בשאט נפש בלי שום אנוס, לכן לא נעשה לך סיוע כזה מן השמים, ולא נמשך לבך לבית של אחד היהודים האנוסים, רק בעל כרחך נכנסת לבית נוצרי, ואכלת שם מאכלות אסורות.

על פי סיפור מרטיט זה מבאר מרן הבן איש חי לשון הגמרא בדף היומי שלנו, 'בא לטמא' במזיד וברצון, אזי גם לאחר מכן כשהוא אנוס, 'פותחים לו' פתחים של טומאה שייכנס בהם ויאכל מאכל טמא. לעומת זה 'בא לטהר' בתחילתו, שלא נכשל מעולם במאכל איסור, 'מסייעין אותו' אפילו כשהוא אנוס, שלא יכנס בפתחים של טומאה, רק יזדמן לבית יהודי, ויאכל גם שם רק מאכלות כשרות ומהודרות.

המחלה שנעלמה כליל בדרך נס

מעשה בתלמיד חכם גדול שנחלה במחלה קשה לא עליו. הוא נכנס לקדוש פנימה לרבי הקדוש מרן רבי יהושע מבעלזא זצוק"ל, וסיפר לו על המחלה הקשה. אמר לו הרבי, הנה בדף היומי שלנו מבואר (ע"ז נה). שהיסורין, בשעה שמשגרין אותן על האדם, משביעין אותו, שלא יצאו אלא ביום פלוני ובשעה פלונית. והיינו דאמר רבי יוחנן, מאי דכתיב (דברים כח, נט), 'וחלים רעים ונאמנים', 'רעים' בשליחותן, ונאמנים' בשבועותן.

אמנם מצינו ביציאת מצרים, שהגם שגזר על בני ישראל בשבועה שיהיו בגלות ארבע מאות שנה, מכל מקום בסופו של דבר זכו לצאת ממצרים לאחר ר"י שנים בלבד שהיו במצרים. זהו מה שאומרים בתפילת נשמת, 'מלפנים ממצרים גאלתנו' כשם שיציאת מצרים היה 'לפני' הקץ, כך אנו מבקשים 'מחוללים רעים ורבים ונאמנים דלינתנו', שלמרות שהחוללים 'נאמנים' בשבועותן, מכל מקום ילכו מאיתנו עוד לפני הזמן שנקבע להן. ויברך הרבי לתלמיד חכם, שהמחלה הקשה יסור ממנו עוד בטרם הזמן. וכך הו', שעבר ממנו כל המחלה בדרך נס עצום.

ועיין במאור עינים (פרשת נשא) שמעיד על עצמו: 'שכמה פעמים הרגשתי בעצמי שהיה לי יסורים גדולים, ופתאום כהרף עין באה תשועת ה', ואיני יודע אנה הם באים'.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א

שבת קודש שבת פרשת חוקת, שבת יומא דהילולא קדישא של הרבי הקדוש, בבחינת 'אם הרב דומה למלאך ה' (חגיגה טו:), רבינו הקדוש בעל השפע חיים מצאנז זצוק"ל, בצילו של בנו ממשיך דרכו, עמוד צלותהון דישאל, הוד כ"ק מרן הרבי שליט"א, לא ישכח בס"ד לעולם.

אני מודה לבורא עולם שיש לי את הזכות, לדבר בקול הלשון, ולכתוב בגיליון 'מתיקות הדף היומי', על השבת בצילו של מרן הרבי שליט"א, שהנכדים שלי יוכלו לשמוע ולקראו על שבת קודש, שמבואו ועד צאתו יוצא צעקה לכל העולם כולו, שהתורה הקדושה זהו הנשימה של שבת קודש, זהו החמצן של כל השבוע, זר לא יבין זאת לעולם.

מרן הרבי שליט"א מקבל שבת קודש לפני כולם, הרבי שליט"א מחזיק שבת לפחות ל"א שעות, ולפעמים עוד יותר, ומוציא את השבת אחרי כולם. בשביל לשתף את כל מה שראיתי ושמעתי השבת בצילו של הרבי שליט"א, נצטרך להקדיש הרבה פתיחות לשיעורים בקול הלשון, והרבה גליונות 'מתיקות הדף היומי'.

הרבי שליט"א בכה הרבה במשך השבת, הרבי היה שליח ציבור במשך כל השבת בכזה השתפכות הנפש. הרבי שליט"א בכה בחזרת הש"ץ במנחה של ערב שבת, ב'מלך עוזר ומושיע ומגן', ב'מצפים לישועה', ב'שים שלום'.

ואחר כך בקבלת שבת, ב'אש לפניו תלך'. אף חסיד צאנז לא מוותר לראות את פניו המאירים של הרבי שליט"א בוער כלפיד אש, כשהרבי רוקד ושר ב'בואי בשלום'. כשמגיעים לשבת בצאנז, מקבלים טעם אחר בשבת קודש. הרבי שליט"א בוכה ב'שמחנו בישועתך' בסוף התפילה.

מסתיים התפילה, כולם רוצים ומשתוקקים להגיד 'גוט שפֿת' לרבי שליט"א, אבל שבת יארציט זה לא שבת רגילה, הגיעו אורחים מכל הארץ ומהעולם, דיינים, רבנים, מורי הוראה. הרבי שליט"א ממקום מושבו ליד הארון קודש, מברך את כולם ב'גוט שבת', הרבי מסתובב לימין ולשמאל, ולאמצע. בחסדי שמים מרובים זכיתי לתת יד ולהתברך, כשהרבי היה ליד המדרגות.

הגבאי הרב בערל שטמר שליט"א מכריז, שהטיש יתקיים בשעה 12. זכיתי אחרי התפילה להתלוות ליהודי צדיק מורם מעם, יוגע בתורה יומם ולילה, התורה הקדושה משוש חיינו, זכה לינוק ולהיות גבאי קרוב אצל הרבי הקדוש זצוק"ל, בור סוד שאינו מאבד טיפה, הרה"ח הגאון הרב בן ציון רייך שליט"א. ואם באתי לשבת קודש לנתניה, רק כדי לשמוע באיזה להט ופֿרען הוא מדבר על הרבי זצוק"ל, ואיך שהוא זוכר כל פרט ופרט, דינו.

הרבי שליט"א נכנס בשעה 12 לטיש, הרבי בוער ב'שלום עליכם', הרבי בוער בקידוש. פתאום הגיע אורח חשוב, ראש ישיבת חברון, מרן הגאון רבי דוד כהן שליט"א, שהגיע בהפתעה גמורה לטיש, הציבור לא ידע שהראש ישיבה נמצא בשבת בנתניה. הרבי שליט"א מבקש ממנו לעיני כל ישראל, שיתיישב לכל הפחות עד אחרי קידוש, אך הראש ישיבה לא הסכים ונשאר לעמוד. היה כל כך מרגש לראות, באיזה הכנעה הראש ישיבה שליט"א עומד לפני הרבי שליט"א.

כל ילד ונער יודע שבחתונה יש מנה עיקרית. יש לחמניות, יש סלטים, יש מנה ראשונה, אך על כל זה עוד אפשר לוותר, אבל איזה ילד יסכים לוותר על המנה העיקרית. מורי ורבותי, אחרי כל כך הרבה שעות שהרבי שליט"א עוד לא עשה קידוש ולא טעם כלום, הרבי שליט"א נוטל ידיים לסעודת שבת, אוכל מעט דגים, ואז מגיע המנה העיקרית, וזה לא מאכלי שבת, רק 'פֿשעטל', שהרבי שליט"א מטייל בכל התורה כולה כמו שכל יהודי בקי באשרי יושבי ביתך, בכזה עריבות ומתיקות.

הציבור הקדוש שותף בקולם לפשעטל. לפני הפלפול והפשעטל, הרבי שליט"א אומר לראש ישיבת חברון, שהשעה מאוחרת, שהראש ישיבה לא יתעכב. אך הראש ישיבה כמוהו לא הסכים. וכך התבטא הראש ישיבה אחרי הטיש, שהוא לא האמין שיש כאלו דברים בימינו אנו, כזה פלפול ופשעטל חריף, וכזה שיתוף פעולה של הציבור הקדוש, בכזה להט וריתחא דאורייתא. אשרי הדור שהרבי שליט"א משפיע עליו. הטיש הסתיים בשעה שלש לפנות בוקר.

ואם חשבתם שבזה הסתיים הפשעטל בשבת, טעיתם. בשבת בבוקר בשעה תשע ורבע כשהרבי שליט"א נכנס לתפילה, הבית המדרש כבר היה מלא בבחורים ואברכים שהשכימו קום בשעות הבוקר המוקדמות להגות בתורה, כהכנה דרבה לתפילה ביום ההילולא. התפילה בצפרא דשבתא נמשכה שעות רבות, הרבי שליט"א היה הבעל תפילה, היו הרבה הוספות בקריאת התורה, כיבדו בעלייה לתורה את האורחים החשובים שהגיעו לשבת, דיינים, רבנים ומורי הוראה.

אחרי התפילה התקיים קידושא רבא, לא היה בקידוש לא העריגה ולא טשולנט, היה רק מזונות ושתייה, וקוגל תפן"א. אך המנה העיקרית בקידוש, היה שעה ארוכה של פלפול. הרבי שליט"א מסיים את הטיש, ובפשעטל הסביר באריכות גדולה את הקשר בין סוף הש"ס לתחילת מסכת ברכות, אם הרב דומה למלאך. וכמוהו שהרבי שליט"א פילפל בדברי תורתו של אביו הקדוש בעל ההילולא, בכזה התרגשות הרבי מוציא בקולו שמו הקדוש של אביו זצוק"ל. אף אחד לא ממחר הביתה, אדרבה, כולם נדחקים ורוצים להיות מה שיותר קרוב לרבי, כדי לראות יותר טוב, ולשמוע יותר טוב את הדברי אלקים חיים.

חשקה נפשי לאכול סעודת שבת ב'מיטא טיש' אצל רבינו שליט"א. בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, התלוויתי לבנו בכורו של הרבי שליט"א, רבה דקהילת צאנז בנתניה, סיני ועוקר הרים בכל התורה. זכיתי להגיד לו על הדרך 'ובלכתך בדרך', ווארט שחידשתי בס"ד בהמשך לפשעטל של הרבי, ברמב"ם בהלכות שמיטה יויבל.

אנחנו מגיעים ביחד למעון קדשו של הרבי שליט"א, אני שולח את נכדו של הרבי שליט"א מגארליץ, חתנו של רבה דקהילת צאנז בטבריה וחיפה והגלילות, שמקרב אותי תמיד בקירבה יתירה, הרה"צ רבי אברהם שליט"א, שישאל את חמיו, האם אני יכול לזכות להשתתף במיטא טיש, הוא ענה שבודאי בכבוד גדול.

רגע כמימרא לאחר ששלחתי לשאול, לפתע הרבי שליט"א יוצא ממעון קדשו, הרבי פוגש אותי, מחייך אלי ושואל אותי בכזה חיבה, איפוא אני אוכל סעודת שבת, שאני מוזמן לאכול אצלו. אמרתי לרבי שליט"א שזה ממש רוח הקודש, כי ממש עכשיו אני עסוק בזה, מאד רציתי לזכות להשתתף, אבל לא רציתי להגיע כאורח בלי רשות. הרבי שליט"א עונה לי ברוב הענווה וברוב אהבת ישראל, שדלת ביתו תמיד פתוחה עבורי, אני לא צריך רשות והזמנה, אני תמיד מוזמן.

במיטא טיש הרבי שליט"א מכבד אותי לשיר 'ברוך קל עליון', היה כזה התרגשות לראות איך שהרבי שליט"א דואג אישי לכל אורח ולכל ילד שיהיה לו די מחסורו, הרבי בוער בזמירות, בוער בדברי תורה, ואומר פשעטל מתוך אחד מספרי החסידות. אך בעיקר התרגשתי לראות, שהגם שהרבי מיהר עצמו במיטא טיש, אך הגיע לסעודה בחור אורח שלא קשור כלל לחסידות, והרבי התמסר אליו בכל נפשו, בבחינת 'כאשר ישא האומן את היונק'.

אחרי הסעודה ניגשתי להודות לרבי שליט"א על הסעודת שבת, והראיתי לרבי שליט"א, שפתחתי ספרו של אביו הרבי הקדוש 'שפע חיים', זה נפתח לי בפרשת בלק שנת תשמ"ב, עמוד תק"ג, וראיתי שם דברים שהרבי זצוק"ל כותב על הרבי שליט"א שאמר, שהגם שהיה אז מצב מלחמה, אך כאן בקרית צאנז בנתניה לא יודעים כלום על המלחמה, יודעים רק התורה הקדושה. כמה שמחה ראו על פניו המאירים של הרבי שליט"א, כמה הרבי שליט"א חייך כשהראיתי לו קטע זה, ואם באתי לשבת קודש בצל הקודש רק בשביל זה, דינו.

רעווא דרעוויין בצאנז, הרבי שליט"א בוכה ב'תורה', כנער המתחטא לפני אביו, הרבי שליט"א מדבר ארוכות דברי שבח ומליצה על כלל ישראל, כמה כל אחד מישראל חשוב בכל מצב שהוא, הרבי מחזק כל יהודי בכל קושי שהוא עובר, שכל אחד יכול לעמוד בתורה הקדושה ולהיות גדול בתורה. אחרי התורה המשיכו את הזמירות, וראיתי בחור צעיר שבכה כמו ילד, מרוב התרגשות והתעוררות שהוא התחזק ב'תורה' של הרבי שליט"א ברעווא דרעוויין.

זכיתי להתברך ממושכות ממרן הרבי שליט"א במוציא שבת קודש. אמרתי לרבי שליט"א שקשה מאד לחזור לבית אחרי כזה שבת, כמה חשבון הנפש אני צריך לערוך איך נראים השבתות שלי, מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, וכמו שאמרתי צדיקים שהוא מלשון נגיעה במקצת, איך אפשר להמשיך את שבת קודש פרשת חוקת לכל השנה.

הרבי שליט"א בירך אותי, שאני יזכה לקבל שבתות מתוך שמחה, ובזה כבר יהיה לי הכל, כי 'בשמחה' הוא אותיות 'מחשבה', כשיש מחשבות קדושות והכנה לשבת, יכולים לזכות בשבת למדריגות גבוהות.

נברך את מרן הרבי שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו בבריאות איתנה, רבים צריכים לו, שהרבי ילווה אותנו לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.
(מתוך הפתיחה לשיעור באדיש - ע"ז דף יח, י' תמוז תשפ"ה)

צילום משה גולדשטיין

והאלים

פרשת ואתחנן
תשפ"ה

יושב

לע"נ יעקב דאב בן צבי

העלון נכתב על ידי: מנחם ריביץ

פגישה חשובה

לגמרי תוך ימים ספורים, תרופת הפלא שקיבלו: לימון ושני תפוזים.

בפרשתנו כתוב "ואתם הדבקים בה' אלקיכם תיים כלכם היום", על ה"ק" של המילה דבקים מופיעים תגים, והסיבה להופעתם אומר הבעל הטורים הוא רמז לק' ברכות שצריך האדם לברך בכל יום. אבל מה הקשר בין הפסוק הזה, לבין החיוב לאמירת מאה ברכות ביום?

אמר הרב דב יפה זצוק"ל, שהחיוב לאמירת מאה ברכות מוזכר דווקא בפסוק הזה היא שאמירת הברכות בכל יום מביא לדביקות בה'.

איך? כל ברכה פותחת במילים "ברוך אתה ה'" דהיינו שהקב"ה הוא מקור כל הברכות והשפע, ובשעה שמברך הוא מתבונן בטובה הגדולה שהקב"ה מביא לו ולכל העולם, ההתבוננות הזאת מעצימה את תחושת הכרת הטוב לה, ומאירה באור נוסף את חיובנו לעשות את רצון ה', ולהדבק בו כהכרת הטוב על הברכות והשפע שמשפיע עלינו.

אבל לא רק תחילת הברכה עוזרת לדבקות בה', אלא כל חלקיה. לדוגמא, בבוקר האדם נוטל את ידיו ומברך "אשר קדשנו במצוותיו" ומתמלא שמחה על שזכה לקיים מצוה, וכל מצוה בנוסף לשכר העצום שמקבלים עבורה בעולם הבא, גם מקדשת ומרוממת אותו בעולם הזה.

כי כאשר יהודי מברך מאה ברכות ביום, הוא חי כל הזמן עם הקב"ה, גם בשעת האוכל לכאורה השעה הכי גשמית שבה הוא דואג לגוף, הוא מברך "המוציא לחם מן הארץ"

כבר בימי קדם ניתנה לאדם בינה לבנות סירות וספינות ולהפליג בים. הספינות שימשו למסעות ארוכים ולסחיבת משאות כבדים ממדינה אחת לשניה, אך במשך אלפי שנים ההפלגה נעשתה למרחקים קצרים או בצמוד ליבשות עם עצירות דחופות לחידוש מלאי המזון שעל הספינה ומנוחת הצוות.

בחלוף השנים החלו להתרחב מסעות השייט, ועם הרצון לגלות נתיבי סחר חדשים ולשלוט ביבשות רחוקות, לא תמיד התאפשר לשוט רק סמוך לחופים כדי לחדש את מלאי המזון. כדי לשרוד את המסעות

הללו, לקחו אנשי הצוות עמם בייסקוויטים, בשר מיובש, קטניות וקמח בכמות גדולה שתספיק להם לכל אורך המסע, שלפעמים נמשך גם למעלה משנה.

אבל, עם התארכות ההפלגות, התחילו להופיע אצל אנשי הצוות השונים תופעות מוזרות. לאחר כחודש מתחילת ההפלגה, החלו אנשי הצוות להרגיש עייפות וחולשה גדולה,

אחר כך החלו להופיע גם כאבים, ואז גם התחילו דימומים ופצעים לאורך הגוף. סופן של תופעות אלו, אצל חלק גדול מהמפליגים באותה התקופה, היו נגמרים במוות.

במשך יותר ממאתיים שנה מתו אלפי יורדי ים מהתופעות המוזרות של ההפלגות הארוכות, עד שרופא אחד החליט לערוך ניסוי בקרב החולים על אחת הספינות. הוא חילק את החולים למספר קבוצות ולכל קבוצה נתן תזונה אחרת כדי לראות את התוצאות. קבוצה אחת החלימה

העלון השבוע נתרם:

לרפואת	לעילוי נשמת
אברהם צבי בן שרה	אברהם בן אפרים פישל ז"ל בנימין בן שמעון ז"ל שרה בת אנשל ז"ל אברהם בן ליאון ז"ל

בא גם אתה להיות שותף בהפצת העלון

ותזכה את יקירך:

4663MR@GMAIL.COM

כמה טוב הקב"ה משפיע עלינו, כל דבר שניתן לנו ניתן לנו בדיוק במידה ובמקום שאנחנו צריכים, כל הבריאה הנפלאה מסביבנו נבראה כדי לשרת את האדם, על מנת שנוכל למלא את תפקידנו בעולם ולעבוד את ה' בשלימות. כשאנחנו אוכלים לחם, אנחנו שבעים, זאת מציאות פשוטה שכל ילד יודע, גם כששותים מים זה מרווה את הגוף ולא צריך להיות רופא דגול כדי להרגיש שזה עושה טוב. אבל מי דמיון ששני תפוזים ולימון הם תרופה למחלה קשה?

הקב"ה טבע בבריאה את כל מה שאנחנו צריכים כדי להשלים את המשימה, צריך רק לפתוח עיניים ולהתבונן, לדעת להכיר טובה על כל הנאה שיש לנו בעולם ולנצל כל מצב כדי להתקרב עוד להשי"ת. כי ידוע לכל שקיום מצוות מחבר אותנו לה', אבל באותה מידה, כאשר אדם אוחז בידו דבר מאכל ומברך עליו בכוונה ובמחשבה, במקום להפגש עם האוכל הוא נפגש עם ה'.

וזוכר את ה' שהוציא את הלחם מן הארץ כדי שיהיה לו במה להשביע את רעבונו.

הוא שותה מים ומברך "שהכל נהיה בדברו", מתבונן בעולם שמסביבו ומבחין שבעצם כל הבריאה כולה, על כל נפלאותיה, נבראה בדברו של הקב"ה. ולאחר שסיים לשתות מברך "על כל מה שברא..." ומהלל את הקב"ה על שברא גם דברים שאינם חיוניים לקיומו, אך נבראו לצורך הנאתו.

דייק הרה"ג אורי קלרמן זצוק"ל ממה שכתוב במזמורי שבת: "סועדים בו לברך שלוש פעמים", שבשונה ממה שאנחנו חושבים שבגלל שאנחנו רוצים לאכול אז חובה עלינו לברך, האמת היא שכדי שנוכל לברך אנחנו צריכים לאכול: סועדים בו – כדי לברך שלוש פעמים, הסעודה היא האמצעי לזכות לברך.

החתם סופר היה מסוגל למסור שיעור במשך למעלה מארבע שעות ברצף, ואשתו הרבנית ע"ה שדאגה לשלומה ולבריאותו, היתה שולחת עם אחד התלמידים צלחת עם עוגה קטנה וכוס שתיה שיניח לפניו. אך בדרך כלל החתם סופר לא היה טועם מן העוגה, אלא רק באופן שאפסו כוחותיו לגמרי.

באחד מן הימים חמד התלמיד את העוגה. הוא שם לב, שבכל השבוע האחרון הרב לא נגע בעוגה כלל, וחשב שכנראה גם היום הוא לא יגע בה. לכן הורה לעצמו היתר ואכל אותה. אבל בדיוק באותו יום, תוך כדי השיעור, אפסו כוחותיו של הרב. הוא הניח את ידו בצלחת כדי לטעום מהעוגה, והבחין כי היא איננה.

פנה החתם סופר לתלמיד ושאל: "הרבנית לא שלחה היום עוגה?", והתלמיד שהתבייש להודות בפני רבו שהוא אכל את העוגה בעצמו אמר: "הרב כבר אכל את העוגה, ואולי מתוך השקיעות בשיעור הרב לא שם לב".

אבל החתם סופר ענה: "יכול להיות שלא שמתי לב אם אכלתי את העוגה או לא, אבל ברור אצלי כשמש, שאם הייתי מברך 'בורא מיני מזונות' הייתי זוכר, ואם אינני זוכר סימן שלא בירכתי".

אלול בא

ומגוון שיחות חדשות מחכות לכם. לקבלת הקטלוג המלא:

4663MR@GMAIL.COM

גליון מס' 22

סגולות

מגזין הבטאון **המשנה**

ערוך מתוך שיעורי לב ארי - ב"ב

שבת פרשת ואתחנן תשפ"ה

נבהיר כי הסגולות נלקטו ממקורות שונים והדברים מוגשים למעיינים הנכבדים ואין המערכת אחראית על תוכנם ואין אמיתותם כלל (טל"ח)

סגולות חודש אב

פרקי התהילים של הסנדלר הקדוש

בזמנו של מרן החזון איש זיע"א, היה צדיק גדול בשם: רבי משה יעקב ב"ר יוסף הכהן רביקוב זצ"ל המכונה "הסנדלר". החזון איש העיד עליו: "מה שגדול מבינתי אני שולח לסנדלר". "הסנדלר" היה חברותא של החזון איש בענייני קבלה והוא נתן פרקי תהילים מסויימים לקרוא בכל יום שהם מסוגלים לכל ענין ולכל הישועות.

- מזמור ד' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.
- מזמור ה' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.
- מזמור ח' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.
- מזמור כ' – לקרוא שבע פעמים את כל המזמור.
- מזמור לז' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.
- מזמור נז' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.
- מזמור צג' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.
- מזמור קח' – לקרוא פעם אחת את כל המזמור.

לע"נ הבחור אריה ז"ל בן דוד ושרה הי"ו

מערכת שיעורי לב ארי – שיעורים שבועיים לאור הפרשה מפי הרב אריה יוסף שליט"א

- יש לקרוא את המזמורים לפי הסדר הכתוב, ולאחר מכן להתפלל ולבקש לרפואה, פרנסה טובה, זרע בר קיימא, זיווג הגון, הצלחה, ולכל הישועות.

- הסגולה נפלאה בדוקה ומנוסה, ובעזרת השם יתברך וישתבח שמו לעד נזכה לישועות ונחמות.

- מעשה שהיה בזמן "הסנדלר" עליו השלום, שבא אליו יהודי שהיו לו בעיות עם המכס, "הסנדלר" כששמע את הבעיה, אמר ליהודי: "תאמר את מזמורי התהילים ומה שיש לך בכיס תשלם"

כשהיהודי הלך למשרדי המכס, בא אליו ראש המוכסים ואמר לו: "אדון יהודי מה הבעיה? בוא תשלם מה שיש לך בכיס ונסגור את התיק".

ממ ש כלשונו של "הסנדלר" עליו השלום,
זכותו יגן עלינו.

נלקט מתוך החוברת 'ישועות מסיני' (בית כנסת סיני - חולון)

כיצד מחנכין?

עלון מס' 109

לקראת יום פטירת הרה"ק רבי אהרן מבעלז זיע"א

כ"א מנחם אב תשי"ז

'יהודי מוקשה' - יש צורך לתרצו

זצ"ל, חתנו של ר' יחיאל בנדיקט ז"ל, כי באחת הפעמים בהם נכנס אל ה'חזון איש', ביקש סגולה לזכות לבנים תלמידי חכמים וצדיקים. ענה לו החזון"א שאינו מכיר בטיב סגולות, והציע לו ללכת לשאול את הרה"ק רבי אהרן מבעלז. והחזון"א אף בקשו שיחזור לומר לו מה אמר האדמו"ר מבעלז.

עשה ר' יחיאל כדבריו ושאל זאת את האדמו"ר. ענה לו האדמו"ר: 'לשבת בסעודות שבת עם הילדים ולשיר שירות לא-ל חי, זוהי הסגולה לזכות לבנים צדיקים ותלמידי חכמים'. (גדולים מעשי יחיאל, ירושלים תשפ"ד, עמ' 294)

מתוך שאוהב ישראל אמיתי היה רבי אהרן מבעלז זיע"א, הגיעה מסירות נפשו לכל יהודי באשר הוא, למימדים שאין אנו יכולים לשער. לא אחת השתאו בני משפחתו ובאי ביתו, הכיצד מסוגל הוא לשאת במחיצתו אנשים שכה קשה היה לקרבתם. כשפרשו תמיהתם בפניו ושאלוהו כיצד מראה הוא אותות חיבה ליהודים כאלו, השיב: "אם יש לנו רמב"ם מוקשה, הלא אתם מתייגעים ליישבו, הוא הדין כשיש יהודי מוקשה, יש להתייגע כדי לתרצו..." (במחיצתם)

עובדה מעניינת מספר הרה"ח ר' ישראל שטערן מלונדון, את אשר שמע תחת אחד השיחים מפי הג"ר שאול בריי

לקראת יום פטירת הגאון רבי אברהם פאם זצ"ל

ראש ישיבת תורה ודעת בברוקלין

כ"ח מנחם אב תשס"א

הרב פאם זצ"ל הגיב בעדינות ובמילים רכות: "צר לי, אך לא אוכל לענות על שאלתך מיד, אך אתקשר אלייך בהקדם עם תשובה לשאלתך".

למען האמת ידע הרב פאם זצ"ל את התשובה לשאלתה ההלכתית, לדעתו הפעולות הללו אסורות בשבת. הרב פאם זצ"ל יכל לענות בפשיטות: "אסור!" ולהמשיך בתלמודו או בהכנותיו לכבוד שבת, אך הרב פאם זצ"ל לא מסוגל היה לנהוג כך, כי הוא הבין מטון דיבורה שמצב רוחה ירוד.

כעשר דקות אחרי ניתוק השיחה, צלצל פעמון דלת הכניסה בביתה של האישה הצעירה. בפתח ניצבה נכדתו של הרב פאם זצ"ל מלווה בחברתה, הן באו כדי לעזור לה בהכנות לשבת. אחת מהן רחצה את הפעוטות, בעוד השנייה מסייעת בעבודות המטבח.

היה זה יום שישי אחרי צהרים, כאשר נשמע צלצול הטלפון בביתו של הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל. מן העבר השני של הקו נשמע קולה של אישה צעירה - יולדת טרייה - מתושבות השכונה של הרב זצ"ל:

"עוברים עלי ימים קשים, ידיי מלאות עבודה בטיפול בתינוק הקטן, ושאר הילדים עדיין לא לבושים ורחוצים לשבת, חלק מהתבשילים טרם הוכנו, ובעלי מתעתד לחזור מהעבודה רק בעוד שעה. התקשרתי לרופא לשאול אם במצבי אוכל לעשות בשבת פעולות מסוימות הקשורות בטיפול בתינוק. הרופא השיב לי: "אני רופא ילדים במקצועי, אינני רב ופוסק. אם יש לך שאלות בהלכות שבת, אני מציע לך לפנות לרב".

כשאמרתי לו שאינני יודעת למי להתקשר, ענה לי: לדעתי, תפני להרב פאם. שמעתי לעצתו וזוהי הסיבה שאני מתקשרת עכשיו לראש הישיבה...

להמשך קיומו של העלון, למי שמכיר בערכו וחיבותו, מתקבלות תרומות לע"ג, או לשמחות וכדו'

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

חצי שעה לאחר מכן התקשר הרב פאם זצ"ל לביתה של אותה אישה. איך מסתדרים העניינים? שאל. "הו, ראש הישיבה, אין מילים בפי הודות לך, הבנות היו לי לעזרה נפלאה!"

טוב, טוב מאוד! הגיב הגר"א פאם זצ"ל, ובאשר לשאלתך - אין היתר על פי ההלכה לעשות דברים אלה בשבת.

"זה בסדר גמור - ראש הישיבה, שאלתי נבעה מתוך לחץ של עבודה, ומחשש שלא אסיים כראוי את ההכנות לשבת, אך הודות לעזרה ששלח ראש הישיבה, הכול תחת שליטה ב"ה, ואני הרבה יותר רגועה..." ("תורה דיליה",

ח"ב עמ' תקכ)

אחד הסיפורים המופלאים על הגאון רבי אברהם יעקב פאם זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת' בארה"ב, מוסב על 'החבר הטוב' שהיה לראש הישיבה, בדמותו של הילד שסבל מ'תסמונת דאון', ומצא אצל הגר"א פאם אוזן קשבת לדבריו.

אחד הפרקים האחרונים בספר תולדותיו של ראש הישיבה, 'אהוב על כולם', מתאר את מערכת היחסים הלבבית שהייתה בין הרב פאם לאותו ילד.

כשילד כזה מגיע לבית הכנסת, יש מקרים שהוא מתרוצץ בין המתפללים, מקפץ על ההרים ומטפס על הגבעות, ויש המנסים לגעור בו ולהשתיקו. אצל הרב פאם התנהלו הדברים אחרת.

כשהיה הילד רץ ומסתובב בבית הכנסת ועושה רעש גדול, והמתפללים ניסו להשתיקו, הסביר להם הגר"א פאם שלא רק אין טעם להשתיקו (מפני שזה לא יעזור, וכידוע), אלא יתכן בהחלט - שזו היא צורת התפילה של הילד ההוא.

מה אנחנו יודעים, אנשי בשר ודם, מהמתחולל בנפשו של הילד? רק השם יתברך, שברא אותו בצורה זו, וקבע מראש איזו משפחה תזכה (כן, כן, תזכה!) לגדלו, הוא לבדו יודע שיתכן שההתרוצצות של הילד בבית הכנסת יש בה מעין 'ריקוד' לכבוד השם, ואיך אנחנו יכולים להשתיקו?!... ראש הישיבה השתדל להתייחס אליו בסבלנות מרובה, והאזין לכל דבריו, ודי היה בעצם ההתנהגות הזו, כדי להוכיח לכל הקהל כיצד לנהוג עם הילד.

פעם, ביום שמחת תורה, הגיע הילד לבית הכנסת עם ספר תורה העשוי מנייר, כדרכם של הילדים. אלא שבעוד שכל הילדים האחרים מבינים שהספר שהם אוחזים בידם, אינו ספר תורה כשר, הוא לא הבין זאת... כשהוציאו את כל ספרי התורה מההיכל, ורקדו סביבם, ואחר כך קראו בהם, בא הילד ב'טענה' אל הגבאי מדוע לא רוקדים גם בספר שלו...

נחשוב לרגע על תגובתו של גבאי מן היישוב לטענה כזו... במקרה הטוב הוא יתן לילד לטיפה מהולה בלגלוג, ויפטרנו כלאחר-יד... לא כך הם הדברים בדרך כלל? האם זו היא ההתייחסות?

כשראה הילד שלא מתייחסים לדבריו, ניגש אל ראש הישיבה, והציג את ה'טענה' שלו. ומה השיב לו הגר"א זצ"ל? האם דחה אותו בשתי ידיים? לא ולא. הוא אמר לילד שלאחר שיחזירו את כל ספרי התורה להיכל, הוא בעצמו - ראש הישיבה - ירקוד ויקרא גם ב'ספר' שלו... ומה אתם חושבים, האם הרב פאם דיבר סתם-כך?! לאחר שהחזירו את כל הספרים ביקש הרב מהילד שיביא את ספר-הנייר שלו, ואמר 'אתה הראית', וחלק מהקהל שנשאר בבית הכנסת הצטרף ל'ריקודים', כשהילד מכרכר ומקפץ בכל עוז עם 'ספר התורה', ומרגיש את עצמו 'בעננים'... לאחר מכן ניגשו ל'קריאת התורה'. ה'ספר' הונח על הבימה, כשהגר"א פאם עורך 'הצגה' שלימה, והוא-עצמו עולה לתורה, ככה, ואומר את ה'ברכות', בלי שם השם כמובן, ואחר כך לוי וישראל, וכו'...

עד כדי כך הגיעה מסירותו של הגר"א פאם לאותו ילד! זו הייתה הנהגתו בחיים של אותו גאון וצדיק, הגר"א פאם, שידע להתייחס לכל אדם ואדם כפי מה שהוא. הנהגה זו, כשכל הקהל רואה ולקח דוגמה חיה איך צריכים להתייחס לנבראים שכאלה, מורידה את הטרוניות שיש לבני האדם. שהרי ברור שאנשים שנולדו להם ילדים כאלה, עלולים לבוא מדי פעם בטענות-ומענות בסגנון 'מדוע דווקא אצלי נולד ילד כזה, ואילו ילדיהם של השכנים בריאים ושלמים, ואין להם כל בעיה!'

וכשהגר"א פאם התייחס אל הילד באופן הנ"ל, הוא נכלל בין הצדיקים עליהם נאמר שהם מקיימים את הפסוק 'תנו עוז לאלוקים', דהיינו שכביכול הם 'מחזקים' אותו, ומורידים ממנו את הטרוניות של בני האדם. (ברכי נפשי)

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל.

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

נתרם לעילוי נשמת הרב ישראל חיים ב"ר אברהם יוחנן בלומנטל זצ"ל

נלב"ע כ' מנחם אב תשי"ב ת.נ.צ.ב.ה.

מאוצרות הפרשה

תצטער על חייהם, דע שעל חיך אתה מצטער. שאם יכבדו את האבות, יזכו הבנים גם כן לאריכות ימים, ונמצא ששכרו הוא הכבוד, וזוהי מידה כנגד מידה שכיבד הוא את הוריו. (רבו בחיי פרשת יתרו, וילקוט מעם לועז שמות ח"ב עמ' תרל"ט)

הזכות לכבד הורים

אמר רבנו הגראי"ל שטינמן זצ"ל: שיש ירידת הדורות בהרגשת החשיבות והזכות שיש לאדם שיכול לקיים כיבוד אב ואם, וכדוגמה בעלמא סיפר שזוגתו הרבנית ע"ה אמרה לו ששמעה מאמה מרת שרה קורנפלד ע"ה שבבית הוריה הרה"צ ר' אליעזר הכהן הולנדר זצ"ל [שהיה שוחט בקראקא, והיה מפורסם בכל המחוז כצדיק ו"ח מופלג, ולמרות שמבואר שמי שיש לו נטיה להיות שופך דמים נעשה שוחט, הוא היה עדין נפש מיוחד] היתה תורנות בין הבנות לסדר את מיטת האבא, וכשהוצרכו להעניש בת שלא התנהגה כראוי ענשה ה"י שתפסיד את זכותה לסדר את המטה, והיום התהפך המצב בעו"ה ולפעמים התפקיד לסדר את מיטות ההורים וכיו"ב יחשב כעונש לילד. (יושר הורי עמ' י"ג, צדיק כתמר יפרח)

אביו של המהר"ל מפראג רצה לנסוע עם יתר חבריו ללמוד בשיבה. וכיון שאביו ה"י זקן והוצרך סיוע נשאר לעזור לו בביתו ומאוד נצטער על זה שלא יכל לנסוע, ובשכר זה זכה לבנים גדולים מאוד כמהר"ל ואחיו. ובהזמנות אחרת הרחיב רבנו, התבוננתי היאך לאנשים גדולים ישנה זהירות מופלגת בכבוד אב ואם, כגון הגר"ח מבריסק זצ"ל א"א לתאר את צורת הכיבוד שכיבד את אביו רבי יושע בער הבית הלוי ממש רעד מפניו, וכן החזו"א כיבד את הוריו בצורה נפלאה ביותר, שמעתי שה"י נוהג לבקרה מידי יום ומשוחח עמה כמחצית שעה, וכמובן שלא דיברו בלימוד, ואעפ"כ הקדיש כ"כ הרבה מזמנו לשמוח את אמו. (יושר הורי שם) וע' במשנת ר' אליעזר (פרשה חמישית) "ר' יהודה אומר בשכר כבוד שכבדת אבותיך תראה בנך, יכול הדיוטות ת"ל תשיתמו לשרים בכל הארץ".

ה' אלקינו ה' אחד (ו, ד) ה"חפץ חיים" היה אומר בשם רבי ישראל סלנטר: כשאנו אומרים "ה' אחד", אנו מקפידים להמליך את הקב"ה על השבע רקיעים וגם על ארבע רוחות השמים, רק עלינו עצמינו אנו שוכחים לקבל את עול מלכותו.

חמישה עשר באב

הגה"צ רבי זונדל קרויזר זצוק"ל היה נודע כ"מתמיד הירושלמי", למרות זאת, היה אומר לבחורים שכאשר ברצונם לקבל על עצמם קבלה – טובה אז שלא ילכו בגדולות – כי זה מועד לנפילה.

מי שהיה רגיל להתחיל ללמוד בשעה 09:05 בבוקר, שיקבל על עצמו להתחיל דקה קודם – בשעה 09:04.

מי שהיה רגיל לסיים ללמוד בשעה 19:00 אחה"צ, שיקבל על עצמו להמשיך דקה נוספת – עד השעה 19:01, וכן על זה הדרך...

והיה מביא לכך ראיה: החל מחמישה עשר באב, שאז הלילות מתארכים, יש להרבות בלימוד התורה בלילות – "מכאן ואילך דמוסיף יוסיף" (תענית לא).

'בדקתי בלוח השנה' – שח רבי זונדל – 'וגיליתי שההבדל בזמנים בין י"ד אב לט"ו אב הוא ---בן דקה אחת בלבד!...' (מוסף ש"ק יתד נאמן)

ואתחנן אל ה' (ג, כג) סיפר כ"ק אדמו"ר ממטרסדורף רבי בונם יואל טויסיג זצ"ל, בשם אביו כ"ק אדמו"ר רבי ישראל זצ"ל: 'איש ירושלים' אחד היה בכל בוקר רוקד בחצרו... לשאלת הבריות לשמחה מה זו עושה? השיב: משה רבינו התפלל תקט"ו תפילות – כמנין 'ואתחנן' – כדי לזכות להיכנס לארץ ישראל ולא זכה. אני שזכיתי – לא ארקוד?!.

אעברה נא ואראה את הארץ הטובה (ג, כה)

בספר 'סולם יעקב' סיפורים על הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל מובא: הרב טרח להגיע לביתם של צדיקים כדי לראות אותם, ודיבר על ראיית פני הצדיק כעניין חשוב: "משה רבנו מבקש שתי בקשות בנוגע לארץ ישראל: לעבור שם ולראות אותה. את הראשונה לא קיבל, אבל את השנייה קיבל. לומדים שיש חשיבות אפילו בכך שמשה רבנו רק יראה את ארץ ישראל. גם בפגישה של יעקב עם בנו יוסף כתוב שהם רואים זה את זה. הייתה חסרה ליוסף עוד ראייה אחת של יעקב כדי להשלים את דרגתו הרוחנית. אפשר ללמוד מכך כמה חשוב לבקר אצל גדולי תורה בחג ובחול המועד, ובכלל.

"לפני מאות שנים, מי שהיה אומר שיש חיידקים שמעבירים מחלות היה זוכה ללעג וקלס. היום יודעים שחיידקים מעבירים מחלות בין גוף לגוף. כך הדבר גם בענייני הנפש. קיימת השפעה. אלה לא חיידקים שרואים במיקרוסקופ, אולם דעות ומידות של אנשים שסביבתו משפיעות עלינו. לכן חשובה ראיית פניהם של צדיקים – כדי לעורר את הלב, ולקבל את השפעתם הטובה".

את בצר במדבר בארץ המישור לראובני (ד, מג)

שואל רבינו בחיי: מדוע קבע משה רבינו את עיר המקלט הראשונה בחלקו של ראובן? ומתוך: מפני שפתח ראובן בהצלת נפשות תחילה, שנא' "וישמע ראובן ויצילהו מידם".

ובכל מאדך (ו, ה)

פרש"י: בכל ממוגך. ומי שהוא עני ואין לו כסף, איך מקיים המצוה, הרי כל אחד צריך לקיים המצוה, ושמעתי בשם חידושי הרי"ם שאמר לאחד עצה בעבודת ה', דאיתא 'זהו מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה', היינו שכל אחד צריך לעשות חשבון, שאפילו שאין לו כסף – הרי יש לו תשוקה לכסף, הרי הוא יודע שכסף הוא דבר טוב ורוצה שיהיה לו מיליון שיוכל לעשות מצוות ומעשים טובים, ואם יתנו לו מיליון כדי שלא יניח תפילין או שלא ישמור שבת או שאר מצוות – בוודאי לא יסכים לזה, וע"י החשבון הזה צריך שתהיה לו שמחה מעשיית המצווה כאילו הרוויח המיליון. חשבון זה יכול גם עני לעשות, ונמצא שכל יהודי יכול לקיים 'בכל מאדך'... (אמרי אמת-תרצ"ב)

כבד את אביך ואת אמך... למען יאריך ימך וגו' (ה, טז)

כתב רב סעדיה גאון: מדוע הבטיחה התורה דווקא אריכות ימים על כיבוד אב ואם? כי לפעמים עתידים שיחיו האבות עם הבנים זמן ארוך, והאבות הם למשא כבד על הבנים, כי על הבנים מוטלת מעמסה בכלכלתם והטורח והכבוד יכבד עליהם, לכך קבע עליהם שכר המצווה הזאת, למען יאריך ימך, כלומר עליך לכבדם, ותחיה עימם, ואם אולי

חורבן שהוא בניה

כמדומה שהדבר הכי מרגש בפרשתינו הם התיבות בהם התורה מעידה על הקשר האישי שיש לכלל ישראל עם השי"ת בכל עת. התורה מכריזה ואומרת 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלוקינו בכל קראינו אליו'. וכשקוראים את הפסוק בתחילת ימי בין הזמנים הרי שיש בזה משמעות מיוחדת דווקא לימים אלו כאשר הרגילות היא לצאת מההרגלים והסדרים הקבועים, וגם שם צריך לדעת 'האלוקים קרובים אליו', כל מעשינו הם לצד השי"ת, וגם אם נמצאים במקום נופש מרוחק ביותר, גם שם נשארים קרובים אליו. לעומת זאת, יש להבין היאך ניתן לעבור בחדות כזו מיום ת"ב אשר בו התאבלנו כ"כ על חורבן בית המקדש, בכינו על שלקינו בריחוק כזה מהשי"ת, ובבת אחת חזרנו לדרגה קרובה כל כך עד שהכתוב מעיד 'אלוקים קרובים אליו' בכל עת ובכל מקום שהוא. גם במעשינו תמוהים הם כתמיהה זו, האמנם, ברגע אחד יצאנו מאפילה לאור גדול גם בלי שהגיעה הגאולה השלימה, האם לזאת יחלנו כאשר התאבלנו שלשה שבועות אשר הסתיימו באבל הגדול בת"ב, וכבר למחרת כאילו כבר קיבלנו את אשר יחלנו, לא עברו ימים מועטים והתרחקנו מעל אדמתינו 'תרתי משמע', האמנם. אמנם האמת היא שאין כל סתירה בין הדברים. ונקדים במשל, במקום מסויים בבני ברק הרסו בנין ישן לפני זמן רב, לאחר חפירות שנמשכו זמן רב החלו בימים אלו להעמיד את קירות התמך בצדדי המבנה העתידי כשלצורך כך צריכים לשבור ולהרוס חלקים מסויימים העומדים במקום בו תהיה החניה וכדו' לפי התכנית. עומד לו ילד בחלון ביתו, ואומר לאבא שלו, אבא, הנה הם שוברים עוד... למה הם כל הזמן שוברים... וכמובן שהאבא עונה לו: הם לא שוברים הם כל הזמן בונים, כי לא שבירה יש כאן אלא שזה חלק מהתהליך של הבניה. במבט שטחי נראה כי כל סתירה ופירוק הוא חלק משבירה, וכאשר ממשיכים בו גם בזמן הבניה הרי שבדאי יש כאן משהו שמבקש להרוס לקלקל ולהזיק, זה מבט של ילד. אך לא, סותר חייב בשבת דווקא אם הוא על מנת לבנות, פעמים סתירה היא חלק בלתי נפרד מבניה. עם ישראל עברו תהליך קשה מאד, קודם החורבן עמדו הנביאים והזהירו את כלל ישראל כי דרכם אינם ישרה, וכיון שלא חזרו בהם היו הם צריכים לעבור תהליך של סתירה, כאשר המטרה האמיתית היא בניה. חורבן בית המקדש לא היה עונש, אלא סתירה ע"מ לבנות, ע"מ לבנות את עם ישראל בצורה הנכונה ובצורה האמיתית כפי שיעיד השי"ת בתכנית אשר עליה יסד ארץ עוד בנתינתה של התורה נרמז תוקף הזמן אשר בו תפסק הויית בית המקדש, וגם קודם לכן היה הבכי הראשון על חורבן הבית כשיוסף בכה על צווארי אחיו אשר אצלו נקבעו חורבן שני מקדשות. כשאנו מתאבלים בת"ב על חורבן בית המקדש אין זה ביטוי לריחוק מהקב"ה חלילה, אלא השתתפות בצער השכינה על אשר איננה יכולה לשכון בתוכינו כפי התכלית הנרצית בעולם. אמנם מיד בתום ניהוגי האבלות אנו שבים למעשה הבניה, הבניה נמשכת בכל עת ובכל זמן, כשהביטוי שלה היא קרבת השם בכל מצב, בין במצבים בהם ממשיכים בשגרת הזמן, ואפילו במצבים המיוחדים של ימי בין הזמנים כאשר השגרה היומיומית רחוקה היא מהביטוי של הסדר הרגיל, בזמנים ההם ניתן להכיל קרבת השם בלי מיצרים, לא ממהרים לשום מקום אין עבודה אין סדרי לימוד מחייבים, הרשות נתונה ביד כל אחד להיראות בעצמו בתפילה, בלימוד, ברוגע ושלווה, לחוש ולהרגיש קרבת השם בויתור על מקום שמחללים בו שבת, בקידוש השם בהנהגה נכונה מול אנשים נמוכי רוח אשר קנאתם גבוהה ממעלתם, ואף בבית פנימה כל אחד באשר הוא מי בתיקן חצות אשר דווקא בימים אלו יש לו את כל הזמן לך, ומי בברכת המזון מתוך הכתב דבר שלא תמיד אצלו נחסך [אלא נכסף]. ומי שבתוך הזמן לא מוצא זמן לכתובת חידו'ת הרי בודאי שימים אלו ימצא את הזמנים שבין הזמנים, ויעלה על הכתב את ההלכות אשר נתחדשו לו בימים אלו אי שם בצפון או בדרום, על פני הים או בתוך הבריכה, בהלכות ברכות או בדיני תורה, חומרה בחושן משפט, או קולא נדירה בדיני הולכי דרכים. יתן השם ונזכה כולנו לחוש את קרבתו יתברך במיוחד בימים אלו, ונזכה כולנו יחד במהרה לביאת המשיח בקרוב בימינו אמן.

(גליין במה תורנית, גני איילון לוד)

פינת ההלכה

ראה ים מרחוק באופק או בלילה

מרן בעל שבט הלוי זצ"ל פסק שאם רואה הים מרחוק כמו ענן כחול בסוף הרקיע, אין זה נחשב כראיה, רק כשרואים כמות הים ומרגישים נפלאות הבורא, ולכן יש לצדד שיברך בלי שם ומלכות, וכעין זה פסק מרן הגרש"א זצ"ל שהרואה הים בלילה, אינו יכול לברך אם אינו מתפעל מראייתו (שער העין פ"ח סי"ג ופ"ב ס"ה), אבל מרנן הגריש"א זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל ס"ל שאם מבחין בכירור במי הים, פשיטא דחשיבא ראה וחייב לברך, ומה שאינו מתפעל לא אכפ"ל, דבגמ' ובפוסקים איתא "על הימים מברך" ולא נתבאר שרק מי שמתפעל צריך לברך, ולכן למעשה עדיף לברך בלי שם ומלכות. ונ"מ טובא במי שראה קטע קטן מהים בקצה האופק, ובתוך ל' יום רואה את הים מקרוב, דלכל הדעות אסור לו לברך על ראייתו השניה, דשמא חשיב שכבר ראה את הים בתוך ל' יום (שם פ"ח סי"ד).

לא בירך בראייה ראשונה לפעמים נוסעים בכביש על חוף הים, ואע"פ שיש מקומות שרואים משם את הים, לא נתנו דעתם לברך, ועד שנזכרו, כבר כיסו הגבעות את הים מעיני הרואים לזמן ממושך, ואח"כ שוב ראו את הים, ונסתפקו האם עוד יכולים לברך. מקום הספק הוא לפמש"כ הבה"ל (סי' רי"ח ס"א ד"ה במקום הזה) לגבי ברכה על הרואה מקום שנעשו נסים לישראל, שאם ראה המקום ולא בירך, והרחיק ממנו עד שאינו רואהו, שוב אינו מברך, ואפשר עוד שאפילו ראה את המקום בעוד איזה ימים, כל שלא עבר ל' יום מהראיה הראשונה אינו מברך אע"פ שלא בירך בפעם הראשונה, וכמו שיש פוסקים הסוברים שאם ראה פרי חדש ולא בירך בפעם הראשונה שוב אינו מברך (אלא שאנו נוהגים לברך על אכילתו ולא על ראייתו, ולכן דין הראייה אינו כ"כ נוגע לנו), ה"ה דיש מקום לומר בנד"ד שאינו יכול לברך. אבל מרן בעל שבט הלוי זצ"ל פסק, אע"פ שלא בירך ברגע הראשון, מ"מ יכול לברך אח"כ כיון שהיא נחשבת כראייה אחת [כעין מה שמצאנו באוכל פרי חדש, שאם אכל קצת, עדיין יכול לברך שהחיינו כל זמן שהוא עדיין עסוק באכילה ראשונה. וע' שו"ת בצל החכמה (ח"ה סי' כ"ז סק"ב) שהסביר דאין זה סתירה למש"כ המ"ב (סי' רכ"ה סק"ג) בשם המ"א שאם לא בירך שהחיינו בשעת ברכה ראשונה, שוב לא יברך על אכילה שנייה, וכש"כ שלא יברך על אותה אכילה עצמה אף שעדיין לא נתעכל הפרי, דהתם מיירי שכבר גמר אכילתו, משא"כ בנד"ד שעדיין עסוק באכילתו]. (הרה"ג רבי יו"ט זנגר שליט"א)

תשובה לחידה פר"ש: בשתיקה קוראים לשלג בלשון זהה, כאמור: והאמרי יקראו לו שני"ר (ג, ט). וברשי: "הוא שלג בלשון אשכנז ובלשון כנען".

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות בנג'י – ברהום להולדת הבן הנכד
מרכז הדר: משפחות פריסק להולדת הבת הנכדה
גני הדר: משפחות לב – טוקר (מרכז העיר) להכנס הבנים הנכדים לעול תורה ומצוות
 משפחת כץ לנשואי הבת משפחת קולין לנשואי הבן משפחת אריאל כהן לאירוסיו הבן משפחת גלוברמן לאירוסיו הבת
 משפחות דונט – אשכנזי – דויטש להולדת הבת הנכדה הנינה

הודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

השבוע, ביום שני של בין הזמנים, פנה אליי אב חשן: "אני חייב שהבן שלי ילמד כל יום גם בבין הזמנים" אמר בדאגה, "לא יכול להיות שכל היום יבטל הבחור שלי את זמנו על שטויות - טיולים, חוויות וחיפוש אחרי הנאות. הוא צריך להבין שהתורה היא העיקר!"

הסיפור הזה הזכיר לי שיחה דומה שהייתה לי לפני עשור עם אב אחר, שישב אצלי בחדר ואמר: "אני לא מבין למה הבן שלי לא מתפלל כמו שצריך. בבית הכנסת הוא עומד בפרודדור ומפספס חצי מהתפילה, מסתובב ומדבר עם חברים. כמה פעמים אני מדבר איתו שילמד ולא יבזבז את זמנו לריק? כמה פעמים אני אומר לו שיתפלל יפה?"

שני האבות הללו, למרות כוונותיהם הטובות, אולי מנסים לאלץ את בניהם - אבל אינם מחנכים אותם. חינוך אמיתי זה לא הוראות מעשיות "עשה כך וכך", אלא דרך חיים שמועברת מאב לבן.

והודעתם לבניך

בפרשת ואתחנן כתוב: "רק השמר לך ושמור נפשך מאד... ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך... יום אשר עמדת... אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון".

הקושיה לכאורה ברורה: איך אפשר להעביר לבנים משהו שכבר "סר מלבבך"? איך אפשר ללמד משהו שאתה עצמך לא חי? בעל ה"תפארת שלמה" מפרש בדרך חדה ומדויקת:

"יש בני אדם שעסוקים בהבלי עולם ומסירים מעל לוח לבם מצוות ה', גם בעמדם בתפילה שפתותיהם נעות ולבם בל עמהם, ורק את בניהם הם מייסרים שלא יבזבזו רגע מלימוד ותפילה... והוא עצמו ממעט בעבודתו יתברך - ואין ימלא לבבו להוכיח אחרים בשבט מוסר?"

זה שמרמז בכתוב: "רק השמר לך... ופן יסור מלבבך" - אתה בעצמך תסור... והודעתם לבניך" - רק את בניך תוכיח... לא זו הדרך!

אשר ילמדון ליראה אותי - ראשית, שהם עצמם ילמדו ליראה - ורק אחר כך: "ואת בניהם ילמדון..."

המסר העמוק

הכתוב מזהיר אותנו: "השמר לך... ופן יסורו מלבבך" - אתה בעצמך תיזהר שלא תסור מדרכי ה'. "והודעתם לבניך" - אל תסתפק רק בהוכחות לבנים.

הדרך הנכונה היא: "אשר ילמדון ליראה" - הם עצמם ילמדו מקודם ליראה, "ואת בניהם ילמדון" - ורק אחר כך את בניהם ילמדו.

הלך המעשי

בנושאים של חינוך והעברת ערכים, הדיבורים אינם העיקר - המעשים הם שמדברים. כשהלב מלא באמת פנימית עם המסר שאתה רוצה להעביר, כשאתה עצמך חי את מה שאתה מלמד - או אז "והודעתם לבניך" כבר קורה מאליה.

הילדים רואים, חווים ולומדים לא מה שאנו אומרים, אלא מה שאנו עושים. תמונה אחת שווה אלף מילים כפשוטו ממש. תמונה אחת של אב שלומד בהתרגשות, מתפלל בכוונה, וחי את חייו עם התורה - שווה אלף מילים של הוכחות והטפות.

זהו הסוד האמיתי של חינוך: "פן יסור מלבבך" קודם, "והודעתם לבניך" אחר כך.

בית שלום ואברהם
ברוך אלתחנן כ"ט

הנפש והחינוך

ע"פ התורה

מה זה אדם חשוב

מצוות מעשיות אשר בעיני העולם הזה, וכמו שאמרו חז"ל: "הנהג בהן מנהג דרך ארץ" (ברכות לה ע"ב).

הטעות בימינו

עוד היום יש טעות זו אצל ההמונים:

• בראותם איש שכל אשר אינו יודע לעשות רע, ואינו יודע מעניני העולם מאומה, ובשגגון ושטות ינהג -

סוברים שהוא הקדוש

• בראותם איש חכם המתנהג בדרך התורה מבלי נטות ימין ושמאל, אשר כל דרכיה דרכי נועם - אינו חשוב בעיניהם כל כך

הם חושבים שהתורה ציוותה חס ושלוה להיות שוטה שלא לידע מעניני העולם מאומה - וזה קרוב לשטותם וסכלותם של הפילוסופים הנ"ל.

העיקרון הנכון מחז"ל

כן מצינו לחז"ל: "אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר" (שבת צב ע"א).

משה רבינו עליו השלום, מבחר האנושי, ספרו חז"ל מגודל עשרו וגבורתו וחכמתו. ואלו ההמונים החושבים בהיפוך הם מרפים ידי העם מלעסוק בתורה.

הפירוש של משה רבינו

ולהוציא מדעות הנפסדות של הפילוסופים והדומה לדעתם, אמר משה רבינו עליו השלום:

"ראה למדתי אתכם חקים" - מה שהוא הפך מהדיעות הנפסדות הנ"ל, אלא "לעשות כן בקרב הארץ" דווקא - הנהג בהן מנהג דרך ארץ.

ולזאת אמר "כאשר צוני ה' אלקי" - עם היותי חכם גבור ועשיר, כי דווקא באופן כזה השכינה שורה.

המטרה והתוצאה

ולזאת אמר: "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים".

העמים, אשר מתחילה הורגלו בדעות הפילוסופים שהרוצה להתקרב לה' בהכרח יעשה את עצמו שוטה ויוצא מטבע העולם - עכשיו ישמעו את כל החוקים האלה ואמרו "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה".

בראותם האדם מתנהג בדרכי נועם, וה' קרוב לו בקראו אליו.

האזהרה החשובה

ולזה הזהיר: "רק השמר לך פן תשכח" - להיותך מנהיג, גם מנהג דרך ארץ צריך להתחזק שלא תשכח.

הטעות הנפוצה

ישנם כאלו שטועים וסוברים שאדם גדול וקדוש הוא אדם שאינו יודע מאומה מעניני העולם. כאשר הם רואים איש שכל אשר אינו יודע לעשות רע, ולפעמים ינהג גם בשגגון ושטות - סוברים שהוא איש קדוש.

אבל האמת היא שעובד ה' האמיתי יכול להיות גם אדם חכם ונאה, ועובד ה' בדרכי נועם, וגם יכול להיות גיבור ועשיר אשר תואר והדר לו.

האמת על פי הערבי נחל

הערבי נחל מבאר את הפסוק: "ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלהי לעשות כן בקרב הארץ" - המילים "בקרב הארץ" אינן מיותרות, אלא באות ללמדנו עיקרון יסודי.

הפילוסופים הקדמונים וטעותם

הפילוסופים שהיו קודם מתן תורה חשבו שברצותם להטיב אחריתם ולזכות בהשגת הנפש, עליהם לברוח למדבריות ולאכול עשב הארץ. הם היו סבורים כי בלתי זה אי אפשר להטיב מעשיו - והמה נאבדו בשטותם.

כך כותב בעל ה"ערבי נחל" (ואתחנן, ד"ה ראה למדתי):

"היו פילוסופים שחשבו כי השגת שלמות האדם והשראת הנפש תלויה בפרישה גמורה מהעולם, לכן ברחו למדבריות, אכלו עשבים, וביטלו את עיסוקיהם בענייני העולם הזה... אבל הם נאבדו בשטותם - והתורה האירה לנו דרך אחרת!"

התורה מלמדת:

דווקא בתוך החיים - בתוך "קרב הארץ" - אפשר וצריך להגיע לגדולה. לקיים מצוות מתוך חכמה, עוצמה, יופי ודרך ארץ - זו הדרך האמיתית להתקרב לה'.

ולכן ממשיך ה"ערבי נחל":

"גם היום יש שטות זו אצל ההמונים - בראותם איש שכל ושוטה, סוברים שהוא קדוש. אבל כשיראו אדם חכם, מתנהג בדרך התורה, עם תואר והדר - אינו חשוב בעיניהם, כי הם טועים לחשוב שהתורה מצווה להיות שוטה, מנותק מהעולם..."

דרך התורה האמיתית

התורה האירה לנו הדרך למצוא חן בעיני ה' על פי

התבוננות

במשנת האירה

השינוי הדרמטי באמצע בין הזמנים

זה היה שנה שעברה, שבוע אחד בלבד של בין הזמנים חלק, וההורים ישבו לאחר יום מותש והעבירו ביניהם את מעללי היום שעבר. האם נאנחה בעייפות: "אין לי כבר כוח למריבות בין שמוליק ליוכי. כל היום הם מתקוטטים, מתלוננים ש'משעמם להם', ואני נהיית מעין שופטת שמנסה לפתור ביניהם".

האב הנהן בהבנה: "זה היה מתיש לרדוף אחרי נותי כדי שלא יסתכן. הוא כל הזמן רוצה לצאת עם החברים לכל מיני מקומות, ואני לא יודע איך לשמור עליו בלי להיות שוטר כל הזמן".

ההורים היו מותשים, מותוסכלים ובעיקר - לא בטוחים איך להמשיך. בין הזמנים, שהיה אמור להיות זמן של נחת ושמחה משפחתית, הפך לימים מתוחים.

המפגש עם החוברת

למחרת, בזמן התפילה, התגלגל לידי האבא חוברת האירה "מדריך מעשי להורים לבין הזמנים". בעודו מכניס את זה לכיס מעילו, מלמל לעצמו בספקנות: "אם לא יועיל, לא זיק".

רגע לפני שהרעש של עוד יום בין הזמנים קדם את פניו, עבר על העלון ברפרוף. מה התפלא לגלות את הבשורה בין השורות, המזמינה את ההורים לשינוי גישה בתפיסת בין הזמנים. במקום לראות את בין הזמנים כ"בעיה שצריכה פתרון", הם הבינו שזו **הזדמנות זהב לחינוך**. במקום להילחם במציאות, הם למדו לעבוד איתה. השבועות האחרונים של בין הזמנים היו פשוט להפליא. הבית הפך לשקט, הילדים התחילו לשתף פעולה, והמריבות הפכו לחוויות משותפות. איך זה קרה?

משנת האירה: שבעה יסודות למהפכה חינוכית

יסוד ראשון: "בין הזמנים הוא שיא החינוך - לא הפוגה ממנו"

במקום לחשוב "עכשיו הילדים בבית וזה בעיה", גישה האירה אומרת: **"הילד חוזר כולו לבית - וזו השליחות החינוכית הגדולה ביותר שלי כהורה"**.

בין הזמנים, אין מחנכים מתווכים בין ההורים לילדים, אין מסגרת חיצונית - רק אתם, הילד, והבית. זהו הזמן לבחון: האם יש לי קשר אמיתי עם הילד שלי? האם הוא רואה אותי כמחנך, ולא רק

כמפרנס?
• האם יש בבית שפה משותפת וערכים ברורים?

יסוד שני: "סדר יום הוא גבול רגשי"

התגלית הגדולה: כאשר הילד יודע "מה הולך לקרות עכשיו", הוא רגוע יותר, מתנהג טוב יותר, ואפילו מגיב טוב יותר לבקשות הוריו.

הפתרון המעשי: כתיבת סדר יום יומי באופן בולט במרכז הבית.

7:45-8:30 - שעת קימה, וכן הלאה, עם הגדרות זמן מדויקות, אך עם מרווח זמן רחב ככל הניתן.

הסוד: לא מסגרת צפופה - אלא מסגרת מכילה שנותנת מרווח, הנאה ורוגע.

יסוד שלישי: "שעת איכות - לא רק זמן אלא נוכחות"

ההבדל בין הורה ש"נמצא בבית" לבין הורה ש"באמת נמצא" - זה מה שקובע הכל.

כלים מעשיים:

- זמן קבוע עם כל ילד בנפרד (אפילו רבע שעה ביום)
- פעילות משותפת: טיול, בישול, בנייה, ניקיון - ככלי ליצירת שיחה וקרבה
- שיח רגשי אמיתי: "מה משמח אותך?" "מה קשה לך?" "מה היית רוצה שנעשה יחד?"

יסוד רביעי: "אחוות אחים - מניעת מריבות על ידי יצירת חוויות"

ריב בין אחים נובע לרוב מחוסר תעסוקה, קנאה או צורך ביחס. כשיוצרים חוויות משותפות - המריבות פוחתות.

רעיונות מעשיים:

- אתגרים משותפים
- תורנות זוגית בין אחים
- טבלת פרגון - כל ילד כותב פעם ביום משהו טוב על האח שלו

יסוד חמישי: "חינוך באמצעות עשייה"

הזמן הביתי הוא שעת כושר ללמד את הילד לעזור, להוקיר, לכבד - ולהרגיש משמעות בבית.

דרכים יצירתיות:

- משימות קצרות שיגרמו לילד להרגיש גיבור: "אתה היום אחראי על הספרים"
- פרסים קטנים על התמדה
- שיח על מה זה "לכבד": לא רק עזרה - אלא יחס, הקשבה, מילים טובות

יסוד שישי: "רצף חינוכי - לא ניתוק אלא המשכיות"

הילד לא צריך לחוש: "בין הזמנים זה חופש מהכל" אלא: "בין הזמנים זה זמן שונה - אבל עדיין שייך לדרך החיים שלי"

כלים לשמירה על הרצף:

- תפילה מסודרת בבוקר
- לימוד יומי קצר (10 דקות בלבד!)
- סיפור עם מסר תורני (ולא רק עלילה)

יסוד שביעי: "גאוות יחידה - הבית כקבוצה עם שפה ודרך"

במקום לומר "אסור", "לא עושים", "זה לא בסדר" - "כך מקובל בבית שלנו", "אנחנו נוהגים כך כי זה חשוב לנו".

כלים לבניית זהות משפחתית:

- טבלה משפחתית של ערכים: "מה חשוב לנו כמשפחה?"
- שיחת ערב משותפת: "מה הופך את הבית שלנו לבית מיוחד?"
- הכרזה משפחתית: "היום כולנו משתדלים לדבר בנחת!" - ולהפוך את זה לאתגר משותף

התוכנית המושלמת לבין הזמנים רגוע ונפלא

חלק א': התכנון הכולל

בתחילת השבוע:

- מפגש משפחתי: כל אחד מציע רעיונות לפעילויות
- בחירה הורית: ההורים מחליטים מה מתאים (ערכית ותקציבית)
- הכנת תוכנית שבועית עם הפתעות מרעננות
- קביעת חוקי בית ברורים ונעימים

חלק ב': עשר חוויות משפחתיות בונות

1. "אופים יחד - מדברים יחד"

הכנת עוגיות, פיתות, או לחם - עם ילד אחד או שניים בנפרד. תוך כדי - שיחה רגועה על החיים.

2. "מבצע מגירה"

כל אחד בוחר מגירה בבית, מנקה ומסדר. בסוף - תערוכה חגיגית של "לפני ואחרי".

3. "חדר בריחה משפחתי"

חידות פשוטות שמובילות ל"מטמון" - שיתוף פעולה, חשיבה, שמחה משותפת.

4. "מסיבת כיסא"

כיסא מיוחד באמצע הסלון. כל פעם ילד אחר יושב - וכולם אומרים עליו משהו טוב.

5. "טיול לינע פשוט - עם שיח עמוק"

גינה שכונתית + שאלות מחברות: "מה אתה הכי אוהב במשפחה שלנו?"

6. "שולחן משפחה"

יצירת פוסטר משפחתי עם תמונות,

משפטים, ציורים - גאוות יחידה חזותית.

7. "הגרלת חסדים"

פתקים בכובע עם חסדים קטנים - כל אחד שולף ומבצע בשקט.

8. "ליל שישי של שיתוף"

כל אחד מכין איזו הפתעה לליל שישי: מאכל מסוים, תוכנית, מקהלה, מוזיקה.

9. "יום אחד - מלך"

כל יום ילד אחר 'מלך הבית' - בוחר פעילות, מציע שיר, פותח שיחה, וזוכה לפרגון.

10. "חוג ייחודי"

כל ילד מציג את הכישרון שלו בתחום שהוא חזק בו - שירה, ציור, ניגון, בדיחות - ויוצר תוכנית.

חלק ג': כלים למצבי חירום

כאשר מתרחשת מריבה:

- לא להיבהל ולהיכנס ללחץ
- בחכמה לדעת מתי להעלים עין ומתי להפריד
- לזכור: זה תהליך של למידה, לא כישלון

כאשר יש שעמם:

- רשימה מוכנה של פעילויות קצרות
- הפניית הילד לעזרה בבית
- יצירת אתגר קטן ("מי מוצא הכי מהר 10 דברים כחולים בבית?")

לסיים:

בסיום בין הזמנים קיבלו ההורים שבתחילת המאמר את המתנה הכי שווה שהורים יכולים לקבל, כאשר נותי המתבגר - שניסה כמה שיותר לא להיות בבית בתחילת בין הזמנים - אמר לתומו: "בין הזמנים הזה החופש הכי טוב שאני זוכר".

המשפחה גילתה משהו מדהים: בין הזמנים לא צריך להיות "בעיה שצריכה פתרון" - אלא "הזדמנות שצריכה ניצול".

כאשר ההורים הפסיקו להילחם במציאות ולמדו לעבוד איתה, כאשר הם הבינו שהם לא צריכים להיות "מחנכים מקצועיים" אלא פשוט הורים נוכחים - הכל השתנה.

שמוליק ויוכי הפסיקו להתקוטט כי קיבלו תשומות לב אישית. נותי הפסיק לנסות "לברוח" מהבית כי הבית הפך למקום מעניין ובטוח.

והעיקר: ההורים גילו שהם לא רק "מנהלי משק בית" - הם מחנכים אמיתיים.

זכרו: החינוך המשמעותי ביותר קורה דווקא כשלא "מחנכים". הילד שלכם לא צריך שתהיו מחנך מקצועי - הוא צריך אתכם.

בין הזמנים אולי נגמר - אבל ההשפעה רק מתחילה.

ייעוץ ארגוני חינוכי | הקמה וליווי מערכות חינוך | מגוון פתרונות בגישת האירה
לפרטים פל - 058-3274859 מייל: m025667066@gmail.com

מאירים
תשועות מאירי חינוך

לפרסום הבשורה שלכם במדור 'מאירים' התקשר ל: 058-3274859

י"ל ע"י 'מפעל האירה' בראשות המחנך הרב אלחנן רייזמן - לקבלת העלון, תגובות, הארות נא לשלוח מייל: m025667066@gmail.com

פל 058-3274859

אתר: ahira.org

טלפון: 02-566-7066 דוא"ל: info@ahira.org

האירה
קוויט ללחיות

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 600

ואתחנן

שבת אורה

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את חשיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

נשאל רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, מה צריך לדבר באסיפת חיוזק להורי תלמידים, ואמר להזכיר ולעמוד על מספר נקודות - הראשון שבהם: שההורים לא ילחצו את הילד, לא לדרוש ממנו יותר מדי. לפעמים הורים לחוצים ורוצים שכבר בגיל קטנות ישב הילד עמם ולידם בבית הכנסת כל הזמן ויתפללו מתחילה ועד סוף, ואינם מבינים שסוף סוף הוא ילד, מה שחשוב יותר הוא להרגיל את הילד שמה שהוא מתפלל - שיהיה טוב וכהוגן, טוב מעט בכוונה מהרבות בלא כוונה. וכך נהג למעשה כשילדי היו קטנים והיו מגיעים באמצע התפילה לא ביקש להתחיל להתפלל מהתחלה, אלא מה שהינך מתפלל תתפלל טוב, ברכות השחר - תגיד טוב, ברכות קריאת שמע ו"שמונה עשרה" - תגיד טוב, קריאת התורה - שישמע חלק, העיקר לא להלחץ את הילד ולא להשניא ח"ו את התפילה על הילד. כך גם כשהאבא בוחן את הילד בשבת, צריך לראות שהילד יצא בתחושה שהאבא מרצה ממנו. (תשי"ב בבית)

אחד מחסידי קארלין, שהיה עובד ה', ובפרט בעת התפילה היה צועק בקול גבוה כמנהג חסידי קארלין, פעם אחת הוצרך לשבות שבתו בעיר סאדיגורא, שם התפללו בקול רממה דקה כידוע, ונכנס לפני השבת אל האדמו"ר רבי אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע, ואמר, שהוא מבקש סליחה, אם במשך השבת לא ישלוט בעצמו ויצעק בתפילה כדרך חסידי קארלין. אמר לו האדמו"ר: למה לך לצעוק במקום שאין עושים כן? תתפלל כמנהג המקום, שלא לבלבל את המתפללים, ולא להפריע להם. ואכן, אותו חסיד התאמץ לשמוע בקולו, ובמשך תפלת השבת שלט על עצמו ולא צעק כלום, אבל כשהגיע לתפילת "נשמת", לא יכול יותר להתאפק, ופרץ בצעקות וקולות רמים. במרצאי שבת נכנס עוד פעם אל האדמו"ר מסאדיגורא להיפרד ממנו, וביקש מחילה על צעקותיו בשעת התפילה. אמר לו האדמו"ר: בודאי הנני מוחל, ולא אקפיד ח"ו על יהודי ירא שמים שמתפרץ בצעקות באמצע התפילה. שאל החסיד: אם הרבי מסכים לכך, מדוע בערב שבת אמר לי הרבי שלא אצעק? השיב לו הרבי: בערב שבת באת ואמרת שאתה עתיד להתפרץ, ועל זה אינני מסכים, שמתחלה תקבע בדרךך להתפלל בקול נגד מנהג המקום. אבל לאחר שבאמת לא יכולת לשלוט בעצמך והתפרצת, בודאי אינני מקפיד על כך, שהרי כן נאה ויאה לחסידי קארלין. (נשמי ברכה)

המעמד של תפילה צריך להביא את האדם למורא גדול ושמחה עצומה, ויתענג בזה שהוא עומד ומתדבק בקב"ה. אי אפשר להעלות על הכתב רגש זה. מי שהרגיש זאת פעם אחת, יודע שזוהו התענוג הנפלא מכל תענוגי עולם הזה. (שערים בתפילה - מרבי שמשון פינקס זצ"ל)

והנה מתפללים אנו שלש תפילות בכל יום. שחרית מנחה וערבית, ונותנים הרבה זמן על התפילה, אך זה עדיין אינו הכרח כלל שיהא לנו שייכות אמיתית לתפילה, כי עיקר מעלת התפילה היא שתהא עבודת הלב, ולא אמירת השפתיים גרידא, ואם לא מתלמדים לכך בזמן השחרות הבחורות והנערות כשעדיין צעירים, אז יכולים לעבור את כל החיים מבלי לדעת מה זה תפילה, כח ההרגל הוא לומר בתפילה מבלי לשמוע כלל מה שאומרים ומבלי הרגש הלב, ואם חסר ההרגל החיוני או רחוקים לגמרי מתפילה, וזהו צריך עמל ויגיעה, צריך הכנה ולימוד. תחילה צריך התבוננות המחשבה והלב במעשה התפילה, להחזיק את המחשבה לכוון המחשבה לפי רצונו ודעתו, ודומה האדם בזה לנהג המחזיק בהנהגה בידו שברגע שישמשו ההנהגה מידו יביא לידי אסון ר"ל, כך צריך לשלוט על מחשבתו לכוון מילות התפילה שמוציא מפיו. (אמרי דעת - רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל)

והעיקר להקדים תפילה, עבודה נאצלה בתפילה, לצייר כמו חי איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו ומאזין הניחן הלב. (חזון איש)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר: מובא בחז"ל "מפני מה רצה משה ליכנס בארץ, וכי לאכול את פריה הוא צריך אלא הרבה מצוות יש שתלוין בארץ" וכו' (פסוק). הנה כי כן, כה עזה היא התשוקה של האדם השלם לקיום כל מצוה ומצוה. משה רבינו, אשר כל התורה נקראת על שמו, "תורת משה", וכל ימיו ושעותיו מלאים במצוות, עדיין מרגיש כי פגום הוא בהעדר המצוות התלויות בארץ, ורק בעבורן הוא מתחנן לעבור אל הארץ. מספרים על הנאון מוילנא, שטרם פטירתו בכה ואמר, שהוא מוכן להחליף כל חלקו בעולם הבא בעד שעה אחת נוספת של חיים. כאשר שאלוהו היתכן, עד כדי כך, השיב הלא משנה מפורשת היא "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא" (אבות ד, יז). כי על כן, דוקא הגר"א, שכידוע היה פרוש מכל תענוגות העולם הזה, היו חיי העולם הזה חשובים בעיניו באמת ובתמים. שכן איש המעלה חש תדיר שכל מצוה ומעשה שחסרים לו הרי הן עבודה כמיום בגופו. ומעניין שדוקא אנשי העולם הזה, המוסרים נפשם על כל הנאה ותאוה חומרית, מוכנים בקלות לאבד כל עולמם, בעבור תשוקה אחת שלא הצליחו למלאה. הן הן הדברים שכתב רש"י על תיבת "ואתחנן", "אף על פי שיש להם לצדיקים תלויות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חיים". פירוש, כי הצדיק אינו דורש עבור מעשי הטובים גמול כלשהוא, ולא עולה על דעתו שמגיע לו שכר על דבר שהוא נשמת אפו ומקור חיותו. על כן לא נותר לו אלא לבקש מתנת חיים. (פנינים משולחן גבוה נחלת אליעזר)

לא תספור על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגורו מפניו שטמו של איסור "לא תגורו" מובן, אולם לכאורה מפני מה ציוותה התורה "לא תוסיפו", ומה בכך אם יוסיפו? על שאלה זו השיב המגיד מדובנא, על פי משל: אדם אחד רגיל היה לשאול כלים משכנו ובכל פעם כאשר היה נוטל בהשאלה כלי אחד, היה משיב לו שני כלים. שתי כפות עבור כף אחת, שתי קערות עבור קערה אחת. תמה המשאל ושאול אותו: מדוע הנך משיב לי שתי קערות והלא רק קערה אחת השאלתיך. השיבו השואל: הקערה אשר נתת לי, הרתה וילדה קערה נוספת, ואם כן שלך היא... יום אחד ביקש השואל משכנו שישאלו מנורת כסף גדולה, כי הוא עורך סעודה גדולה בביתו. נתן לו שכנו את מנורת הכסף בשמחה, בידוע כי למחרת יקבל שתי מנורות. למחרת, כאשר בא לישול את המנורה, השיבו השואל: מתה המנורה. החל המשאל לצעוק ולצעוק: וכי מי שמע כזה דבר שמנורה מתה... החזיר לו השואל: וכי מי שמע או ראה שקערה או כף תלד... אלא כמו שהאמנת עד היום שקערה יכולה ללדת, כך גם תקבל ותאמין שמנורה יכולה למות... כך גם בקיום מצוות. אדם המוסיף במצוה באומרו כי מצוה יכולה "להרות" ו"ללדת", עלול הוא בעת שתגיע לידי מצוה גדולה ויקרה, לעשות תחבולות ולומר כי המצוה "מתה". כי הרי אין הדבר זר אצלו, שהלא כשם שיכולה המצוה ללדת, כך יכולה היא למות. לכן הזהירה התורה: "לא תוסיפי על הדבר" זאת מחשש פן תוספת זו תגרום בסופו של דבר - "ולא תגורו ממנו".... (טללי אורות)

כי מי גוי גדול אשר לו אֱלֹהִים קרבים אֵלָיו כֹּה אֶלְקִינוּ בְּכָל קְרָאנוּ אֵלָיו: הנה בא הכתוב כאן ולימד, שהקב"ה קרוב לעמו ישראל יותר מכל שאר הגוים והאומות, בעת שקוראים אליו, אך יש להבין, במה מתבטאת קרבה מופלאה זו? ב'כתב סופר' מבאר, כי הפסוק עצמו משיב על כך - כי הנה מדרך העולם, כאשר פונה אדם לבקש מחבירו דבר פעם אחת, והוא מתרצה לו, ולאחר מכן חוזר ומבקש ממנו דבר זה פעם אחר פעם, זה גורם לכך שהוא לא יאבה לו, וימנע מלסייע לו: ואילו אנו, מתפללים ופונים להקב"ה בכל יום ויום, מרבים בתחניות ובקשות פעם אחר פעם, והקב"ה נענה ומקבל תפילותינו. האם יש הוכחה גדולה מזה שאנו קרובים להקב"ה? והוא שאומר הכתוב: "כי מי גוי גדול אשר לו אֱלֹהִים קרבים אֵלָיו כֹּה אֶלְקִינוּ" - וכיצד מוכח שהוא כל כך קרוב לעמו ישראל? "ככל קראנו אליו" - אין הכוונה רק לאותו הזמן, אלא בעצם העובדה שאנו חוזרים ומבקשים ממנו ללא הרף, ולמרות הכל הוא קרוב אלינו ומקבל תפילותינו ברחמים... (לאהבי תורתך)

סיפור מההפטרה

ועל הכל...

"פרפראות"

בילדותו של רבי זאב אידלמן זצ"ל שמע סיפור בבריסק על "ענוה מדומה": היה פרוש ועניי אחד שרצה לשמוע איך יספידו אותו. עשה את עצמו כחולה עד ש"מת". והתחילו להספיד את המעלות השונות שלו ואת הפרישות שלו שלא אכל דברים שונים, ופידטו, אך שכחו להזכיר שגם לא אכל כרוב (מחשש תולעים). זה היה מאוד איכפת לו עד שהתורם ה"מת" וצעק: "והכרוב?" (רבי ועלוול - דער איידלמאן)

"עניו של טעם"

והטעם שנהגו לומר "ויברך דוד" ו"שירת הים", לפי שכל אותם חמשה עשר לשונות של שבח, הסודות בברכת "ישתבח" דורש ב"מכלתין" מתוך "שירת הים" ומתוך פסוקים של "ויברך דוד". (אבודרהם)

"מפי כתבם"

אין לשער ולתאר את גדולתו המופלאה של הסבא מנובהדרוק זצ"ל. הוא היה בבחינת "יעקב איש תם". הוא פשוט ראה עולם אחר כפשוטו, עולם של אמונה. הוא ידע בבירור כי יש בורא כל העולמים שהוא ממציא כל נמצא, וכל הנמצאים בשמים ובארץ אינם נמצאים אלא מאמיתת הימצאו. וחזן ממנו ומרצונו יתברך אין כלום! איזה מבט! איזה אור! וזאת הגדלות הזאת הוא לא השאיר רק לעצמו. הוא בנה עולם. העמיד תלמידים רבים כדוגמתו. אינני יודע אם מותר לומר זאת, אך כמדומה שהסבא מנובהדרוק היה בבחינת כוכב שפעם חלף בשמים והשאיר לנו אישורו אור שנתענע אלינו. כי אכן העולם אינו יכול לעמוד בגדלות ורוממות כזו. אך לכה"פ עלינו לדעת שישנה אמת כזאת, להכניס לתוך מהלך החיים שלנו שהאמת של העולם היא האמת של האמונה. ישנה בדברים השלכה לעולם המעשה. פעם העולם היה שונה. אדם היה חי ברשות היחיד שלו, בארבע אמות שלו, עם כמה שכנים, ובעיקר - בתוך בית המדרש. היום אנחנו חיים עם כל העולם. אדם הולך למקוה ושומע חדרות ונולא משנה כלל אלו חדרות. קורא עיתון ומחזיר לראשו המון ידיעות. בצורה כזו הוא פשוט מטפס לעצמו אלפי אלפי טיפות של שקר! לדוגמא: בעיתון נכתב כי "כוחותינו השיבו אש". אין כאן לכאורה דבר רע. בסה"כ חדרות. אך עלינו לדעת כי אלו מילים שחודרות לתוך הלב והורסות אותנו, מסנוורות אותנו, וגורמות לנו לעוות את כל המבט שלנו על העולם ויכך, מדי יום ביומו חודרות למחוננו, מאה, מאתיים ואולי גם חמש מאות שקרים, חושך! ידיעות שבעצם לא היו ולא נבראו. זו אינה המציאות האמיתית! יעקב אבינו היה "איש תם" - היתה לו שלימות, מבט שלם, והוא גם היה "יושב אהלים" - מצא את הכל בתוך החומש. נכון, כל אחד רוצה ונהנה לשמוע חדרות, אך השאלה היא היכן ניתן למצוא את ה"חדשות" באמת. העולם משחית אותנו, הורס את שכלנו ואת מבטנו על העולם. אם נשים לב נראה כי פעמים רבות בשיחות שלנו אחד עם השני משולבים גם כמה דברי כפירה, אפיקורסות, וסתם דברים שלא היו ולא נבראו, כגון: "אני חושב שראש ממשלה פלוני יציל את המצב" - "טוב, אולי אין לו סיכוי..." וכו'... אתה רוצה לדעת מה קורה היום בעולם? - חפש בחומש דברים, חפש בנביא ישעיה. תעיין מעט במה שנאמר בפרשת האזינו: "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור" וכיוצא"ב. שם כתובות החדשות באמת כפשוטו! שם מגלה לנו התורה הקדושה מה קרה, מה קורה ומה עתיד לקרות. שם נמצאת ה"אמת ואמונה" של העולם. (נפש שמשון)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן מים שאובים, שיחיו לכתחילה כשרים לטבילה, בלי כל השקד, ובלי שום המשכה, ותוספת מים כשרים כלל, רק כמו שהם שאובים ממש?

תשובה: מים שאובים שנעשו קרח והפשירו, כשרים לטבילה. (אבן בחון-שקרי שלום)

את מי נועץ ויבניהו וילמדוהו בארץ משפט וילמדוהו דעת ודרך תבונות יודיענו: סיפור נכדו של ר' יעקב הלפרין המפורסם, מייסד שכונת "זכרון מאיר": "היה זה בימי קום המדינה, סבי, ר' יעקב הלפרין, הגיע אז עם בני משפחתו ארצה מאוסטרית והתגורר בעיר בני ברק. באותו זמן הגיעה בתו לפרקה ולא עברו ימים רבים והוא מקבל הצעת שידוך לבתו ממשפחה יוצאת גרמניה שזה עתה עלתה ארצה ומתגוררת קעת בירושלים. ר' יעקב נסע לירושלים על מנת לתזות על קנקנה של המשפחה ולברוק את טיבו של החתן. הוא נכנס פנימה אל הבית, התיישב עם אבי המשפחה, שוחח עמו ארוכות ואף ראה את החתן ודיבר עמו קמעא. לאחר שסיים את הביקור, הודה למשפחה ועשה את דרכו בחזרה אל ביתו בבני ברק. טרם שובו לביתו, נכנס פנימה, אל ביתו של רבו המובהק, מרן החזן איש, והתייעץ עמו בכל פרט. "נו, איך היה הבידור על המשפחה?", שאלו מיד החזן איש, אשר ידע על השידוך. "זה לא מתאים כלל", השיב הרב הלפרין, "איני מסכים בשום פנים ואופן שבתי תשתדך עם משפחה שכזו". שמע זאת החזן איש ושאל: "ומהן הסיבות לכך?". או אז פתח ר' יעקב וסיפר: "שלוש סיבות גדולות גרמו לי לדרת מההצעה הזו, ואלו הן: הראשונה, בפתח הבית אין להם מזוזה! השניה, הרי נמצאים אנו בימי ספירת העומר בהם נהגו ישראל שלא להסתפר ולהתגלח, וכאשר נכנסתי פנימה אל הבית, ראיתי את כל בני הבית כולם מגולחים ומסופרים כביום רגיל. האם בית זה ייחשב לבית יראי ה'?! והשלישית, ראיתי בביתם קופת צדקה השייכת למוסד התומך בגופים המתנגדים לתורה ומצוותיה, ולכן אין ספק שבית כזה לא כקרא בית של תורה, ואין הוא מתאים כלל לרוחנו". החזן איש שמע את הדברים והניד ראשו בביטול לטענות. בדעתו, דעת תורה, הוא ראה זאת בצורה אחרת. "לדעתי, תוכלו להשתדך עם משפחה זו. אומר לך מה דעתי בעניין: לנבי המזוזה - אין לי ספק כי המזוזה בפתח ביתם נפלה זה עתה, אלא שהם לא הספיקו לקובעה מחדש טרם הגעת, אך כיהודים כשרים מקפידים הם כל השנה שתהא מזוזה כשרה ומהודרת בפתח ביתם. בעניין מה שראית אותם מגולחים בימים אלו של ספירת העומר, בטוחני שהסיבה היא כיון שארץ מוצאם היא גרמניה, שם המשיכו יהודים רבים להתגלח בימים אלו, מפני החשש לאיבה ושנאה מהגרמנים, ולכן רצו להידאות כמותם ובלבד שלא לעורר את שנאתם, וממילא המשיכו במנהגם זה גם כאן. אך אין לי ספק, שהבחור המדובר, ישנה ממנהגם לאחר נישואיו ויפסיק להתגלח בימי העומר. ולנבי הדבר האחרון ממנו חששת, והוא החזקת קופת צדקה של גוף המתנגד לתורה - לדעתי, תורמים הם למטרה זו מתוך תמימות ורצון לעזור בבניית הארץ, לסייע לפיתוחה ויישובה, אך הם אינם יודעים ואינם מכירים בהשקפתו הגרועה של אותו ארגון, לכן אינני חושש לכך שדעותיהם פסולות, ובוודאי שהבחור עצמו בעל השקפה טובה". חתם החזן איש את דבריו. ר' יעקב עמד מן הצד ותמה בליבו: "האמנם?...! , שמא זוהי "כף זכות" מיוחדת של החזן איש?". אך כיון שדברי מורו ורבו היו מקובלים ונאמנים עליו כאלף עדים, החליט לשוב לירושלים על מנת לברר שאכן כך הם פני הדברים. הוא שם פעמיו שוב לבית המשפחה, ולמרות אי-הנעימות, פנה אל אבי הבחור ושאל אותו את שלושת השאלות שהפריעו לו: לתנהגותו הרבה, "חכם עדיף מנביא", החל אבי המשפחה להסביר את פשר הדברים כאשר הוא חוזר על דברי החזן איש אחת לאחת... המזוזה נשמטה ממש היום ולא הספקנו להחזירה... הגילוח הוא מפני שכך נהגנו בגולה מאימת הגרמנים, וקופת הצדקה נעשית מתוך רצון לתרומה לארץ ולא ידענו על שיטתם הפסולה. נדהם ר' יעקב לגלות כמה היתה הסתכלותו שטחית, וה"כף זכות" אכן נכונה ומדויקת, ומיד באותו ערב נסגר השידוך. (במעגלי צדק)

מפתחמי אורייתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

האדם, כל זמן שהוא בריא ושלם, אינו מרגיש את כל טובו שבידו. (חזון נחום)
ומה נפלא הדבר כי ביכולת האדם להשיג דאגותיו לפני אדון עולם. (חזון איש)
כשאני מדבר [יכול להיות] שאתחרט. וכשאני מדבר לא אתחרט. (רבי שלמה אבן גבירול)

זרע שמשון

רבי שמשון הי"ד
ב"ר נחמן מיראלי נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שמיא ועיניכם תראנה בני
ובני בנים כשתלי יותים סביב
לשולחנכם, חכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מורעכם וכו',
בני חיי ומזוני טבי.

מלא העומר

רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ. וכ"כ הגה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין זצ"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל המשתדלים והמסייעים
בהוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכלם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר

רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורגשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקודיגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכ"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר

רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב עמכם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איזה מזומרי תהלים
ג"כ אשתחווה גם אני לפני שומע
קול בכיות עמו ישראל ברחמים
ואצטרף תפילתי עמכם
לשוב להם כל הימים

לב העברי

רבי עקיבא יוסף
ב"ר יהיאלי שלעניגער זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

מלליצי יושר

אתוון דאורייתא

רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספדו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסיע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

צדקת הצדיק

רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו נבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

ווייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

שערי זבול

רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

בן לאשרי

רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הורבאן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הולמד בספרי יזכה לירש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים

חזון יחזקאל

רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספדו בשעת הלוי הכרוז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שימליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רביבות אפרים ארח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

ל"נ הרה"ק המקובל המלוך ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע

ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. יש לפרש שדקדק לומר 'בדבר הזה', על פי מה שאמרו (יבמות סד.) שהקב"ה מתאוה לתפילתן של צדיקים, וכדי שלא יאמרו ח"ו שמושה אינו צדיק, ומפני זה אין הקב"ה חפץ בתפילתו של משה, לכן דקדק הכתוב לומר 'אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה', שרק בדבר הזה איני חפץ בתפילתך, אבל בדבר אחר אדרבה אני חפץ ומתאוה לה. (זרע שמשון פרשתנו אות א' ד"ה ואמר).

וצדקה תהיה לנו כי נשמו לעשות את כל המצוה. יש להבין כוונת אומרו 'וצדקה תהיה לנו'. ונראה לפרש שהלא הכתוב אומר 'והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי ונתתי מטר ארצכם בעתו, ואם ח"ו לא נשמע אל מצותיו 'ועצר את השמים' וגו', נמצא שאם נשמור מצותיו נעשה צדקה לעצמינו, שעל ידי כך יהיה לנו מזונותינו, משא"כ אם ח"ו לא נשמע יחסר לנו מזונותינו, ולא יהיה לנו צדקה. עוד יש לפרש מה שאמר 'וצדקה תהיה לנו', עפ"י מה שאמרו (כתובות ג.) לפרש הפסוק 'אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת', וכי אפשר לאדם לעשות צדקה בכל עת, אלא זה הזן בניו ובנותיו כשהם קטנים. וכתב רש"י שם, שתמיד יום ולילה הם עליו, והיא צדקה שאין עליו חיוב בהם. והנה כשאנו עושים רצונו של מקום, חשובים אנחנו כמו בנים, ואמרו (ב"מ יב.) בנים הסמוכים על שולחן אביהם נקראים קטנים. וכן בן גדול שאינו יודע בעניני עסקיו של אביו ג"כ נקרא 'קטן'. וכך גם אנחנו בני ישראל סמוכים על שולחנו של הקב"ה, ואיננו יודעים כלל בעניני הקב"ה, וכמו שאמרו (ברכות ז.) שהקב"ה אומר 'וחונתי את אשר אחו', אע"פ שאינו הגון, אע"פ שאינו כדאי. וממילא אנחנו נחשבים כמו בניו הקטנים, ומי שזן את בניו הקטנים נחשב שעושה צדקה. ובזה מתבאר היטב כוונת הכתוב, שאם נשמור ונקיים את המצוות כראוי, נזכה ש'וצדקה תהיה לנו', שהקב"ה יעשה עמנו צדקה, שתמיד יום ולילה אנחנו נהיה עליו, ויוזן אותנו כאדם שעושה צדקה עם בניו הקטנים. (זרע שמשון פרשתנו אות י"ב).

לע"נ הגר"ר נחום ב"ר יוסף הסופר מטאחוב זצ"ל יא"צ א"י אייר
ואתחנן אל ה' וגו' אדני אלקים אתה החילות
להראות את עבדך וגו' אשר מי אל בשמים
ובארץ וגו' אעברה נא ואראה את הארץ הטובה
וגו' ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי. מה
 שהקדים משה 'אדני אלקים אתה החילות
 להראות וגו' אשר מי אל בשמים ובארץ אשר
 יעשה כמעשיך וכגבורותיך אעברה נא, וגם מה
 שאמר 'ויתעבר ה' בי למענכם, גם מה שאמר
 'אל תוסף דבר אלי, תיבת 'אלי' מיותר, וגם
 'ועתה ישראל שמע אל החוקים, איך נמשך
 מהקודם.

ויראה לבאר הכל, ותחילה נבאר, כי רש"י פירש
 'בעת ההיא', לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג
 דמית' שמא הותר הנדר. והנה הרב בעל פרשת
 דרכים' בדרשותיו (דרוש ח') תמה, למה באמת
 הותר ליכנס לארץ סיחון ועוג, והביא בשם
 מהר"י אדרבי שביקש לומר דא"ר סיחון ועוג
 אינה בכלל ארץ ישראל, ודחה דבריו, דמוכח
 מדמיעט ארץ סיחון ועוג מביכורים מפני
 שאינה זבת חלב ודבש (ביכורים פ"א מ"י) הרי
 שבכלל הארץ היא, ולענין תרומות ומעשרות
 חיובה מה"ת. וא"כ מה נשתנה ארץ סיחון ועוג
 שהותר למשה ליכנס בה, והניח בצ"ע.

ולעניות דעתי לא קשיא מיד, והוא כי מבואר
 בלשון הנאמר בחטא מי מריבה 'ען לא האמנתם
 בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו
 את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם', הנה
 אין בכלל האיסור רק שלא יבואו 'אל הארץ אשר
 נתתי להם, וקיימא לן (ו"ד סי' רט"ז ס"ד ובש"ך
 שם ס"ק י"א) אם אמר 'קונם לביתך שאני נכנס',
 כל זמן שהוא ברשותו אסור ליכנס, אפילו נפל
 ובנאו, או שמכרו ואח"כ קנאו, אבל אם קנה בית
 אח"כ אינו אסור בו, שאין כוונתו רק על בית
 שהיה לו בשעת הנדר, ע"כ.

והנה ידוע שלא הותר להם מארץ מואב רק ע"י
 שטיהרו בסיחון, שבתחילה כבשה סיחון, ואח"כ
 הותר להם, מאחר שלא נטלוה מעמון ומואב.
 והנה נדר הקב"ה שיתן להם הארץ, כמו שנאמר
 'והבאתי אתכם אל הארץ וגו' ונתתי אותה לכם
 מורשה, ואחר שבאמת לא הותר להם ארץ עמון
 ומואב, היתה עיקר כוונתו של הקב"ה ביעוד
 הארץ ליתנה לבני ישראל והיינו הארץ שמעבר
 הירדן והלאה, ולא ארץ סיחון ועוג, שכפי פשוטו
 לא היה דעתם עליו, כי אילו נתנם סיחון לעבור
 בארצו, לא היו נוטלים ארצו כפי פשט הכתובים,

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה'ק כהדרת הרה"צ מ'ראד זצ"ל

אריינברענגען דאט חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

- א תח' וירש וואס טוטט עס שוין
 אסאך יאהרן צו העלפן אידן.
 וועט עס טוהן פאר אייער יעושה
 פריזאט, באמנות, קאנדידעטעל.
- יעדע נאמען איז א באזונדערע
 שטיין. באזונדערע עבודה און
 תפלות פאר א לענגערע צייט.
 אלעס ווערט געטון מיט דריס
 איבערגעגעבענע, מיט כוונה,
 במחשבת, אזוי האט עס די ריכטיגע
 כח.
- משרייבט די נאמען נוסח אויפן
 שטיין סיי פאר מען באקט די
 חלות און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע
 שיטות די שטיין בלייבט אין דעם
 אויפגען פאר 2 וואכען.
- מאגט די תפילה 18 מאל אינעם
 שטיין. ביי די ריכטיגע צייטען.

דוקא אויך דעם קובלינגען און פון מען דורות ישרים ונחמנו מען ווי עס ווערט פוקים די
 ווערטער פון אויפן אויפן נאר יבנה חלב (אנצידען וין הארץ צו אריינשטעלן), שיינען לבו
 לשמים (למשה - ס'רש"י) די נאמען (מחשבת), וואס מלאך (וואס ער וועט זיין וואס ער וועט)

פאר מרשים ורשם-טקסט מוכן דורות ישרים

doroshesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרדענע עלטערען פון מכון דורות ישרים זאגן:

”מין קינד איז
 געווען א
 מענטש, ער לערנט
 מוסר, ער וויל
 ענדערן א מסכתא

”מין ווען בעהט
 מין 'נעק' מיר
 אויף 5 מינוט
 פאר מין זמן קראט
 שמע

”מין יצחק האט
 אריינגעלייגט א
 פילטער

”איר האב נישט
 געמאכט קיין
 מחשבת פארדעם
 נישט וויסנדיג וואס
 מין בחור טוטט

”כהאב
 געהערט דעם
 געזעל פון
 מינע קינדער נאכען
 מיין פאר מין
 חברים קינד

שאמר: הודיעני אם אני עובר. והנה יתכן, כי
 חשב שמא הותר הנדר, כי נדר שהותר מקצתו
 הותר כולו, ואחר שבא לארץ סיחון ועוג, הותר
 כולו, הגם שלא נעלם ממנו שארץ סיחון ועוג
 קנו אחר הנדר, הנה ודאי אצל בשר ודם יתכן
 שאינו בכלל הנדר, כי מה שהוא תחת יד אחרים
 אינו ברשותו, ואין דעתו עליו, שמא לא יקנה,
 או שלא ירצה למכור, לא כן השי"ת אשר צופה
 מראשית אחרית, וידע שגם זאת תנתן לישראל.
 דאין לומר שמ"מ הדבר תולה מי נוצח, וא"כ
 עדיין אינו בכלל הנדר, לזה המתיק מליצתו
 כאשר כבר 'החילות להראות את עבדך את
 גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים
 ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך, א"כ
 בודאי גם ארץ סיחון ועוג יתכן שיהא בכלל
 יעוד הארץ אשר נתתי לבני ישראל, וא"כ הנדר
 קאי גם על זה, א"כ יש לומר אחר שהותר
 מקצתו הותר כולו.

ולחיות שמ"מ נאחז בסבך הספק דשמה כוונתו
 יתברך דוקא לאותו ארץ שיעד לבני ישראל
 מפאת הארץ עצמה, לא מפאת שנשתנה מיד
 עמון ומואב לסיחון, לכן התחנן לומר 'הודיעני
 אם אני עובר', כלומר אם הותר הנדר מצד שכיוון
 הוא יתברך גם לארץ סיחון ועוג, עם שעקרו
 ממואב שהוזהרו על ארצו, אחר שנותר בסיחון
 הוה בכלל היעוד שניתנה לישראל, וא"כ הותר
 כולו, או שדוקא הקפידא מצאה מקום לנוח שלא
 יבוא דוקא לארץ שנותן לישראל בעצמה, אבל
 ארץ עמון ומואב אינו בכלל, הגם שלא קצרה ידו
 יתברך שיכבשוה מסיחון ועוג, וזהו 'לאמר'.

והנה הוא יתברך גילה כוונתו כי דוקא על ארץ
 עבר הירדן הכוונה לפי שיעור שכל אלהי שאין
 ראוי למשה לבוא שם, כאשר ישנם טעמים
 נשגבים ונפלאים מאתנו למה לא בא לארץ (עי'
 מגלה עמוקות אופנים יט-כג), והנה הוא יתברך
 גילה עין משה עבדו לראות ההפרש בין הארץ
 שבעבר הירדן לארץ שבעבר השני, אז פקח
 משה עיניו והשכיל כי דוקא הקפידא שלא יעבור
 הירדן. וזהו שאמר 'עלה ראש הפסגה ושא עיניך
 וגו' וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה', כי
 אחר שיש הבדלים רבים אשר כפי שיעור שכל
 אלהי אין ראוי למשה לבוא שם, וגם משה בעצמו
 השכיל זאת, א"כ בודאי הוכיח סופו שלא נתכוין
 הוא יתברך לאוסרו מלבוא רק אל הארץ שנותן
 לבני ישראל, לא לעמון ומואב, הגם שהותרו ע"י
 סיבה, וזהו 'וראה בעיניך' ובחוש, 'כי לא תעבור
 את הירדן הזה', ולא היה כוונת הנדר כלל לארץ סיחון,
 שדוקא הקפידא אשר 'לא תעבור את הירדן הזה'.

לע"נ הגר"ר יהושע ב"ר עזרא צורף גולדשטיין
 זצ"ל יא"צ י"א אב

מתו אחיו מחמת מילה, אם מלין
 אותו לכשיגדיל. אמרו ביבמות (דף
 סו.), דכל האוכל תרומה בעצמו הרי
 הוא מאכיל את אחרים בתרומה,
 ואילו מי שאינו אוכל בעצמו
 בתרומה, אינו מאכיל אחרים. לכן
 אשה שנישאה באיסור לכהן

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די
 ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת**
הצדיק - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף**
ענגיל - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות
 אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים
 צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח!"
 732-510-0560 gilyonmy@gmail.com

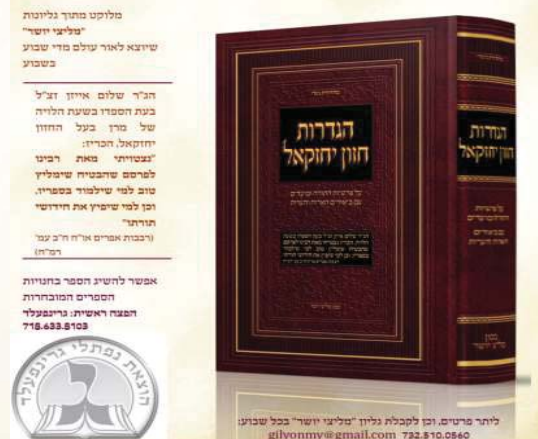
הגדרות אבני נזר - על ענייני מילה

"הופיע ויצא לאור"

הגדרות חזון יחזקאל

על התורה ומועדים עם ביאורים הארות והערות

והנה הדבר ברור דלשיטת ר"ת (חגיגה ד: ד"ה דמרב) שפירש דערל [שאינו אוכל בתרומה], זה דוקא אם מחויב למול ואינו מל, אבל אם מתו אחיו מחמת מילה, [אוכל בתרומה, משום] דדומה למילה שלא בזמנו דלאו שמייה ערלה. ולפי דבריו אין ראייה כלל [דבמתו אחיו מחמת מילה יש למולו לכשיגדיל], דהרי ממה נפשך [ערל אוכל, דאם הוא ערל משום] שמתו מחמת מילה, הרי הוא עצמו אוכל, [כיון דאינו מיקרי 'ערל'], ואי מחויב למול [דלא מתו אחיו מחמת מילה], הרי הוא עומד לתקן תכין.

אך גם לשיטת רש"י אין ראייה [דבמתו אחיו מחמת מילה יש למולו לכשיגדיל], דהנה קשה, דא"כ אם נמולו [אחיו] כשהם גדולים ומתו, [דאז אי אפשר למול האח השלישי אף לכשיגדיל], לא יאכל בתרומה, [דהרי לית לו תקנה], ולא מצינו זה, ופשטא דמתניתין דכל ערל מאכיל. ואף שבחכ"ס רוצה ליישב דאף אם נמולו [האחים] כשהם גדולים, ימול השלישי לעת זקנותו, הוא דוחק גדול. ועוד אם נמולו ראשונים לעת זקנתם ומתו, מאי איכא למימר, עכ"ל.

ותירץ האבני נזר לפי יסודו שהבאנו בסימן ל"ג, דבמתו אחיו מחמת מילה ואי אפשר למולו לעולם, אז נדחה המצוה לגמרי, ואינו מקיים כלום. דרך אם אפשר למולו לאחר זמן, אז אמרנו דאפילו אם מל אותו בקטנותו ולא חש לסכנתא, קיים המצוה.

וז"ל: לפ"ז בנמולו האחים כשהם גדולים ומתו, שהשלישי לא ימול לעולם, ובטלה מצות מילה ממנו לגמרי, לאו שמייה ערלה גם לרש"י, ובהא מודה לר"ת, כיון שאף בדיעבד אם עבר ומל לאו מילה, לכן דומה לערלה תוך ח' דלאו שמייה ערלה הואיל אפי' אם מל לא עביד מצוה (עי' שבת קלז), לכן לאו שמייה ערלה. הכא נמי בזה. ודוקא ביש חיוב למול לכשיגדיל ויתחזק כחו, דבזה אם עבר ומל דומה למילה אחר ח', לכן אין הערלה דומה לתוך ח' דאם מל לאו שמייה מילה, ועל כן הערלה לא שמה ערלה. אבל בזה שחיוב עליו למול לכשיגדיל, לכן אם עבר ומל עכשיו, מילה הוא, והוא הדין דהערלה שמה ערלה. אבל נמולו כשהם גדולים ומתו, דבזה אם עבר ומל לאו שמייה מילה, ע"כ הערלה לאו שמה ערלה.

וכן כל חשש חולי שיש לחשוש שבשבילו תכשיל המילה את כח הילד, אין למול אותו עד שיתרפא מאותו חולי. והיינו שהעתיק בשו"ע (יו"ד סי' רס"ג) מדברי הרמב"ם, וז"ל: 'וצריך ליהרר מאד באלו הדברים, שאין מליך ילד שיש בו חשש חולי, דסכנת נפשות דוחה את הכל, שאפשר לו למול לאחר זמן, ואי אפשר להחזיר נפש אחת מישראל לעולם', עכ"ל. ומה שהוסף בטהמא דמילתא דסכנת נפשות דוחה מילה מפני שאפשר לו למול לאחר זמן, אף כי שיש סכנת נפשות שדוחה מילה לגמרי, כגון אלה שנשארים חלשים כל ימי חייהם, או היוצאים ממשפחת בעלי גיאומפיליה אשר כל חיתון בבשרם ממרק כל דמם ומסכן את חייהם, לומר לן דאף בחששא בעלמא ניתנה מילה לדחות מזמנה עד שיגדיל ויתחזק כחו כמו שכתב הרמב"ם שם לעיל. ועיין שם בבאורי הגר"א אות ב' [שכתב אהא דספק נפשות דוחה הכל דאפשר למול לאחר זמן, וז"ל: דגדולה מזו שלעולם נדחה משום חשש סכנה כמ"ש בסעיף ב', עכ"ל. וכוונתו דיש אופן שמתו אחיו מחמת מילה, דאין מלין אותו לעולם, ויש אופן שרק ממתנין לו עד שיגדיל], עכ"ל החזון יחזקאל.

ובאבני נזר (יו"ד סי' שכ"ו אות ט') כתב ג"כ דלפי הגר"א יש אופן שאין מלין אותו לעולם, ויש אופן שיש להמתין עד שיגדיל, וז"ל: אהא דספק נפשות דוחה הכל דאפשר למול לאחר זמן, כתב הגר"א דגדולה מזו שלעולם נדחה משום חשש סכנה כמ"ש בסעיף ב'. הנה דס"ל מתו אחיו מחמת מילה פעמים נדחה לעולם, והיינו שלא נתחזק כחו עד שמת, ומסתברא שתלוי באומדן רופאים מומחים גדולים.

ונתחללה ואינה אוכלת תרומה, אינה מאכילה אחרים בתרומה.

והקשה הגמ', וכי מי שאינו אוכל אינו מאכיל, והרי כהן ערל וטמא שאינם אוכלים, ומ"מ מאכילין הם את עבדיהם בתרומה. ומשני הגמ': התם פומייהו כאיב להו. כלומר, פיהם הוא שכוזב ומונעם מאכילת תרומה באופן זמני, דעומדים הם להיתקן ולאכול בתרומה. אבל זו שהיא נעשית חללה, אין לה תקנה עולמית.

ופירש הרשב"א (יבמות ע), וז"ל: התם פומייהו הוא דכאיב להו, כלומר עומדין הן לאכול לכשיבריא, ואי בערל שמתו אחיו מחמת מילה לעולם לאו בר מימהל הוא, איכא למימר דאף הוא לכשיתחזק ויבלע בו דמו וכו' בר מימהל הוא, כמעשה דר' נתן דאמר לה 'המתני לי עד שיבלע בו דמו', עכ"ל.

וכתב בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רמ"ה), וז"ל: במתו אחיו מחמת מילה, לפי דעת השו"ע (יו"ד סי' רס"ג ס"ב) יש להמתין עד שיתחזק גופו ואיבריו, והוא מהרמב"ם (סופ"א ה' מילה). אלא שהגאון הגדול בעל נודע ביהודה (תנינא יו"ד סי' קס"ה) כתב, דמפשטות ש"ס לא משמע הכי, אלא יסאר בערלתו לעולם וכו'.

אבל עיקר הדין [שפסק בשו"ע דיש להמתין עד שיתחזק גופו ואז צריך למול], מבואר לכאורה מדברי הרשב"א (הנ"ל) שכתב פומיה כאיב ליה, דעומדין הן למול לכשיבריא. ואי סלק"ד דאיכא שום ערל בעולם דלאו בר מימהל הוא כלל [כדברי הנודע ביהודה], א"כ הדרא קושיא הגמ' לדוכתא [דאיכא ערל שאינו אוכל ומ"מ מאכיל]. אלא על כרחך לעולם יש לצפות לישועת ה' עוד יבוא ויראו בו סימני בריאות, ואפי' מתו אחיו מחמת מילה בגדלותם, מ"מ ימתין עוד זמן יותר ואפשר לעת זקנתו טוב לו להמול. ועכ"פ מוכח דרובא אינם מתים בערלתם, כי מתרפאים טרם מותם ונימולים, דאל"ה לא הוה קרי ליה 'אוכל', דהרי עכ"פ ספיקא איכא אם יהיה אוכל לעולם, עכ"ל.

וכתב האבני נזר (יו"ד סי' שכ"ו), וז"ל: הנה יש לחקור מקור הדין שכתב הרמב"ם שם [דאין למול] 'עד שיגדיל ויתחזק כחו', ע"כ. והיינו דתלה מיתתם בדבר זה, ואמר 'המתני לי עד שיכנס בו דם', (תוספתא שבת פט"ו ה"ח) 'לא תמול' כלל. והנה החת"ס מביא ראייה מהרשב"א דמתו מחמת מילה לכשיבלע בו דמו ימול.

ב החזון יחזקאל על תוספתא שם תירץ, דיש חילוק אם יש תלות מדוע מתו, או לא. דאם אין סבה לתלות מדוע מתו, על זה אמרו בתוספתא 'שלישי לא תמול', והיינו לעולם. ואילו הרמב"ם מיידי דיש סבה לתלות שמתו בשביל שנימולו בקטנותם, אז יש להמתין עד שיגדיל ויתחזק כחו.

וז"ל: דברי הרמב"ם הם ברורים, ומקורם מהא דקתני בסיפא דהאי תוספתא: אמר ר' נתן וכו' אשה אחת שהיתה יולדת זכרים והן נמולות ומתין, מלה ראשונה ומת, שני ומת, שלישי הביאתו לפני, ראיתיו שהוא ירוק, נסתכלתי בו ולא מצאתי בו דם ברית, אמרו לי מה אני למולו, אמרתי להם המתנינו לו עד שיכנס בו דם, המתנינו לו ומלוהו וחי, ע"כ. והיינו דתלה מיתתם בדבר זה, ואמר 'המתני לי עד שיכנס בו דם', ולא תלה לומר שהוחזקו בניה מתים מחמת מילה ואין למולם עוד לעולם, והיינו משום שכל שיש במה לתלות, אין לחוש למילה עצמה, שהיא נתונה לכל, ומסתמא אין בה שום סכנה.

וכן הרמב"ם דקדק בלשונו וכתב 'ומת מחמת מילה שהכשילה את כוחו', היינו שנראה לנו כי מפני רפינום בעולם קטנים, המילה מכשלת את כוחם ומתים, לכן כשגדלים ומתחזקים ונסתלקה הסבה שיש לתלות בה, אין לחשוש להמילה עצמה ושפיר יש למולו. ובזה מיושב הקושיא שהקשה בפלתי (סי' ל"ח) למה השמיט הרמב"ם והטור הדין האמור כאן בסיפא דהאי תוספתא המעשה של ר' נתן הבבלי, והיינו שאם מתו שנים מחמת מילה והשלישי ירוק, ממתנין עד שיכנס בו דם ברית ומליים אותו, או אם מתו שנים מחמת מילה, והשלישי אדום ולא נבלע דמו, ממתנין עד שיבלע דמו ומליים אותו. ולפי האמור לעיל ניאח, דכיון שכתבו הרמב"ם והטור הדין שאם מתו השנים מחמת מילה הכשילה את כוחם, בשלישי ממתנין לו עד שיגדיל ויתחזק כחו ומליים אותו, שוב אין צורך להעתיק הני דיני דירוק ואדום, דטעם אחד לכל אלה, דכיון שיש מקום לתלות בסבה אחרת, אין לחוש להמילה עצמה, ובסתלק הסבה, שפיר יש למולם.

מצוה נדירה שהמקיים אותה נוטל שכר כנגד כולם

כתב בשו"ע הרב (ת"ת פ"ב ס"א): 'מצות עשה של תלמוד תורה על כל אדם לעצמו ללמוד כל התורה שבכתב ושבועל פה כולה'. וכ"כ בסעיף י' וז"ל: ללמוד פעם אחת כסדר [תנ"ך] וכל התלמוד בבלי וירושלמי ומכילתא וסיפרא וסיפרי ותוספתות וכל המדרשים מתנאים ואמוראים כמו מדרש רבה ותנחומא ופסיקתות וכיוצא בהן ומדרשי רשב"י (-זוהר) כדי שיוכל לגמור כל התורה שבעל פה כולה פעם אחת בחייו, עכ"ל.

זה מצוה שרק יחידי סגולה מקיימים אותה, וקל מאוד לקיימה אם מקציבים לזה זמן מועט בכל יום, ובזה זוכים לקיים מצוה נדירה של מצות ת"ת ששקול כנגד כל המצוות, ואין לשער גודל השכר שזוכים עבור זה בפירות בעוה"ז והקרן לעוה"ב

נתפרסם לזכות י.ב.ח.ה. לנחת דקדושה מכל י"ח

כך אמר משה, הרבה מצוות נצטוו ישראל ואין מתקיימן אלא בא"י, אכנס אני לארץ כדי שיתקיימו כולן על ידי. אמר לו הקב"ה כלום אתה מבקש אלא לקבל שכר, מעלה אני עליך כאילו עשיתם. ומבואר מזה כי מתשובת השי"ת שהשיב

למשה מעלה אני עליך כאילו עשית, למד מזה, כי בחישוב לעשות מצוה ועסק בה, אף אם עדיין לא הגיע לידי קיום המצוה בפועל, מ"מ מעלה עליו הכתוב כאילו עשה, ועל כן הבדיל משה תיכף שלש ערים בעבר הירדן מיד, אף שאין קולטות עד שיבדלו אותן בארץ כנען, שאמר משה מצוה שאפשר לקיימה אקיימנה וכמבואר ברש"י, ועל כן כתיב 'יבדיל' לשון עתיד, ולא 'הבדיל', לרמז שעיקר הבדלה יהיו כאשר יבדילו הערים גם בארץ כנען. ומובן שייכות הפסוקים, דמשה רבינו לא נענה בתפלתו, כי מה שחישב לעשות מצוה הרי הוא כבר כאילו קיים. ועי' בכלי יקר שזאת למד לנו משה רבינו שלא נמתין עד ביאת זמן חיוב המצוה, רק נשתדל להקדים המצוה כמו שעשה הוא והבדיל שלש ערים, וזה מה שאמר 'וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל', היינו שמזה נלמד שיעשו כיוצא בזה בכל מצוות התורה.

לזכות והצלחה ש.ב.ש.ה.

וכתבתם על מזוזת ביתך ובשעריך. מקשים למה כתוב 'ובשעריך', היה צ"ל 'ושעריך'. אך נרמז בתורה כי בשערים בחוץ כמה פעמים אי אפשר לעשות אם מחשש גוים שגונבים אותה, או מן דבר אחר, או מפני גשמים שלא לגרום מחיקתן, על כן בזה עצה טובה קמ"ל ליתן המזוזה בחקיקה במזוזת הפתח, ליתן בתוכה מכוסה בטוב, ורק שלא יעמיק יותר מן טפח, כדאיתא בשו"ע (יו"ד סי' רפ"ט ס"ד), ולכן כתיב 'ובשעריך', והיינו בתוך השער.

קול אמר קרא ואמר מה אקרא, כל הבשר חציר וכל חסדו כצץ השדה, יבש חציר נבל ציץ כי רוח ה' נשבה בו, אכן חציר העם יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם. יש לפרש דהנה ישנו ב' בחינות בגומלי חסדים, הא' נותן מפני שצוה אותו ה' אלוהיו להדבק בדרכיו. והב' בשביל נדיבות לבבו וחפצו להיטיב, ואין כוונתו לשמים.

והנה הרמב"ם ז"ל מפרש למה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, משום דתשלום גמול הוא לפי מדרגת (המקבל) [הנותן], מלך לא יוכל לשלם למי שעשה לו טובה, כפי שמשלם האיכר, ומפני שלאין סוף אנו עובדין, וכל השכר העוה"ז העובר, לאפס נגדו יחשב ופחות ממדרגה, לכן צריך להיות השכר ג"כ בלתי תכליתי חי וקיים. אבל התייחס למי שעובד להבורא ב"ה, אמנם למי שמנפשו עושה דבר טוב, דהדבר טוב לו בעצמו שמכוחו חי העני ונתרפא, אמנם על זה שכרו אתו בעוה"ז, אף שהוא שכר עובר, כי גם חסדו עובר, שעשה לאיש המבקש העובר, ולא לחי וקיים. וזה 'כל הבשר חציר, וכל חסדו', כלומר חסד שהוא מדעתו, אף שהוא ציץ נאה למראה ולריח, מכל מקום 'יבש חציר נבל ציץ'. אמנם 'כי רוח ה' נשבה בו', כלומר אם נעשה החסד מפני רוח ה' שנשבה בו לעשות רצון קונו, אז רק 'חציר העם' כלומר הוא ג"כ מת כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע, אבל זה רק לפני 'העם', אמנם 'ודבר אלהינו יקום לעולם' ולא יבוש לעולם ושכרו בשמים צפון.

לע"נ הג"ר יצחק ניימאן ב"ר מתתיהו זצ"ל יא"צ י"א אב

דמאי. בנוגע איסור דמאי חקר הגר"י ענגיל (אתון דאורייתא כלל ו'), וז"ל: נסתפקתי מה שאסור חז"ל דמאי, אם האיסור הוא רק אם הע"ה לא עישר באמת, אבל אם הע"ה עישר באמת אז אף שהאוכל לא ידע שעיישר, עם כל זה הוי רק כנתנוין לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה שאין שם מעשה עבירה, רק מחשבת עבירה, והכי נמי דכוותה. או דילמא כיון שאסור חז"ל אכילת דמאי כל זמן שאין יודע אם הע"ה עישר, לכן הוי ליה איסור בעצם אף אם עישר הע"ה כל זמן שהאוכל לא ידע שעיישר, עכ"ל.

יוצא איפוא, דלפי הצד הראשון החשש הוא שזה טבל דאורייתא, ולפי הצד השני זה טבל מדרבנן, דרבנן אסרו את הדמאי בתורת ודאי באיסור מחודש. וחקר בזה בקובץ הערות (סימן ע"ה ס"ק ו'), אם גדר דין דמאי הוא תקנת חכמים לחשוש

ולכן אין קשיא ממנולו כשהם גדולים ומתו איך מאכיל, דבאמת בזה גם הוא עצמו אוכל בתרומה.

והנה לפמ"ש אין להוכיח מהגמ' דמלין אותו לכשיגדיל, דאל"כ איך עומד לתקן. דליתא, שהרי אם נאמר שאין מלין אותו לכשיגדיל, יהיה הוא עצמו אוכל. ואין קושיית הש"ס רק מערל במזיד לפי סברא זו.

רק רש"י משום שס"ל שמלין לכשיגדיל, לכן ס"ל שגם מתו אחיו מחמת מילה חשיב ערל. ואף על זה תירץ הש"ס פומיה הוא דכאיב ליה שעומד לתקן לכשיגדיל. אך מהגמ' אין להוכיח כלל, וצריכין לבקש הוכחה אחרת לרמב"ם ורש"י ורשב"א מאין הוכיחו שמלין לכשיגדיל ויתחזק כחו.

ונראה שהוכיחו כן ממה שאמרו יבמות (דף סד): עובדא הוה קמיה דר' יוחנן וכו' מלה ראשונה ומת, שניה ומת, שלישית - באה לפניו, אמר לה לך ומול. א"ל אביי: חזי דקשרית איסורא וסכנתא, ע"כ. ואי אמרת דאינו מל לעולם, א"כ תקשה למה מאכיל בתרומה, ועל כרחק תאמר משום דבטל מיניה המצוה לגמרי, ואם מל לא עביד מצוה כלל, ולכן גם קודם שמו לא שמה ערל. א"כ במילה הוי מקלקל, וכל המקלקל פטורין, ופסק רמב"ם (שבת פ"ח ה"ז ופ"ב ה"א) דאפי' בחובל ומבעיר מקלקל פטורין, ואין איסור רק מדרבנן. ובדרבנן הא קי"ל כרשב"ג [דרק בג' פעמים הוי חזקה], כמו בווסתות דקי"ל כרשב"ג משום דווסתות דרבנן (כמ"ש הרשב"א יבמות סד: ד"ה נשואין). והכא נמי בזה דאף לרבי [דסובר שני פעמים הוי חזקה], אין איסור שבת רק מדרבנן, ובדרבנן סומכין על רשב"ג, [וא"כ מדוע אמר אביי דאסור למולו בשבת], ולכן מזה הוכיחו דלכשיגדיל מלין אותו ולא בטל מצות מילה מיניה, [ונמצא דאינו מקלקל, ולכן אסור למולו בשבת].

לע"נ הג"ר מרדכי גימפל הכהן וואלק ב"ר צבי הירש זצ"ל יא"צ י"ג אב

ואתחנן אל ה'. במדרש רבה כאן: אדם מישאל וכו' מהו שיהא מותר לו להתפלל בקול גדול וכו', כבר פירשה חנה 'וחנה היא מדברת על לבה', ע"כ. וכן אמרו בברכות (דף כד): המגביה קולו בתפילתו הרי זה מקטני אמנה. אבל במקום אחר אמרו 'הקל קול יעקב', קול תורה וקול תפילה, וכן אומרים בשמונה עשרה 'שמע קולנו', הרי שתפילה יש להיות בקול. וכן נאמר באנשי כנסת הגדולה (נחמיה ט:ד) 'ויזעקו בקול גדול'. אמנם בודאי הוא שסתם תפילה להשי"ת אין להגביה קולו, והוא מקטני אמנה, אבל לפעמים כאשר צד להאדם מאד ולא יכול עוד להכיל הצער בקרבו מאיזה ענין שצריך לישועה, אז הוא צועק מעומקא דליבא, והוא אין מכוון להגביה קולו לפני השי"ת, רק הצעקה הוא מקירות לבו שאין לו שום עצה, וכמו שאמרו (יומא סט): על 'ויצעקו בקול גדול', שאמרו 'ביא ביא', שהוא בלשון אשכנז 'גוואלט גוואלט', שהיה צד להם מאד מסיבת היצ"ר שהיה מסבב אותם ואין עצה להמלט. ותפילה בצעקה כזו מתקבלת לפניו יתברך ואינה חוזרת ריקם.

ולזה מביא המדרש ענין תפילת חנה שלא יגביה קולו, על פרשת ואתחנן שהוא תפילת משה רבינו ע"ה שייכנס לארץ, מפני ששניהם בסגנון אחד נאמרו, כי חנה לא היה אפשר להיות לה צעקה בלב על דבר זה שהיתה מתפללת על בנים, כי באמת אשה אינה מצווה על פריה ורביה, רק שהיתה משתוקקת לבנים, ולכן היתה מדברת על לבה ולא בקולה, מאחר שלא היתה לה הצעקה מקירות לבה. וכמו כן בתפילת משה רבינו ע"ה לכנס לארץ, הגם שאמרו (סוטה יד.) וכי לאכול מפריה הוא צריך, אלא שרצה לקיים מצוות הנהגות בארץ. אבל עכ"פ לא היה מחויב בזה מאחר שכן הוא רצון השי"ת, אלא שהוא בעצמו היה משתוקק לזה, ממילא אין מקום להצעקה בקול, ומפני זה לא נענה ג"כ בתפילתו. אבל הצעקה שהיא מפנימיות הלב מפאת הדוחק, ואין לו עצה להמלט, כזה בודאי מתקבלת. ועל זה רמזו ז"ל עה"פ 'הקל קול יעקב', כי בפסוק זה מרומזים שתי בחינות התפילה, קל הראשון בלא ו' מרמז על תפילה בחשאי, וקול השני עם האות ו' מרמז על הצעקה שמקירות הלב שהוא ממשך חיות הישועה ואינה חוזרת ריקם.

לע"נ הג"ר חיים אבישלום ב"ר עזרא אברהם פרחיה זצ"ל יא"צ י"ב אב

ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. בהמשך הפרשה כתיב 'אז יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מזרחה שמש וגו' וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל'. יש לבאר הדבר, דהנה אמרו (סוטה יד.): דריש ר' שמלאי מפני מה נתאוה משה רבינו ליכנס לארץ ישראל, וכי לאכול מפריה הוא צריך ולשבוע מטובה הוא צריך, אלא

תולדות בעל החזון יחזקאל זי"ע

בזמן מגוריו של מורן הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל בלונדון, הפציצו הגרמנים את העיר, ובכל הסביבה לא היה מקלט שאליו היה אפשר להימלט בשעת ההפצצות, רק בסניף הבנק המקומי היה מקום מוגן בחדר הכספות של הבנק הממוגן מעצם טבעו, פנה בנו של מורן הגר"י למנהל הבנק וביקשו שיתיר לאביו להגיע לחדר הכספות בעת הפצצה, והנה למרות שחדר הכספות נחשב בכל בנק לחדר המוגן ביותר, ולא נותנים שם רשות כניסה לאף אחד, נתן המנהל את אישורו לבקשה, כי הכיר אישית את הגאון המפורסם וידע את אצילות נפשו, וידע שמורן הגר"י אברמסקי לא יעלה על דעתו לגנוב משהו מהכספות. כעבור כמה ימים מתקשר המנהל לבנו של מורן הגר"י, ומספר לו, כי כל אימת שמורן הגר"י יורד לחדר הכספות בעת הפצצה, הוא ממלמל משהו בפיו, ואיני מבין מה הוא אומר, בנו של מורן הגר"י הבטיח שהוא ישאל את אביו לפשר דבר, ויחזור עם תשובה, אחרי כמה ימים הוא פנה למנהל הבנק ואמר שאביו גילה לו שכל פעם שהוא יורד לחדר, הוא אומר את הפסוק 'טוב לי תורת פיך מפליץ זהב וכסף', הוא לא רוצה להיכנס לניסיון של חמדת הממון, ולכן הוא מחדיר בליבו שהתורה שווה יותר מכל כסף וזהב שבעולם.

לזכות ולפרו"ש י.ע.ב.

שליח עושה שליח. תניא בקידושין (דף מא:): 'ושלח ושלחה מלמד שהשליח עושה שליח'. ותניא בגיטין (דף כט:), דהיכא ששליח הראשון של הבעל לגרש אשתו, מנה שליח שני תחתיו, ומת שליח ראשון, לא בטלה שליחות השני, מטעם שכולהו מכח הבעל קאתו. וכתב החזון יחזקאל דיש להסתפק מאי הדין אם השליח הראשון לא מנה שליח אחר, אלא מסר כחו

לב"ד שהם ימנו שליח אחר, ואח"כ מת השליח הראשון. וז"ל (ש"ת סי' י"ד): מי שהיה שליח מהרבה אנשים להוליד גט לנשותיהם וחלה במחלה מסוכנת, ומראה פן לא יקום עוד מחליו עמד 'ומסר מיליה קמי בי דינא' למנות שליח אחר, ומת השליח הראשון קודם שהספיקו ב"ד למנות שליח אחר. והשאלה הוא אם במיתת השליח הראשון עוד כח ב"ד יפה בענין מנוי שליח, דומיא היכא ששליח הראשון מנה שליח שני תחתיו ומת שליח ראשון, דלא בטלה שליחות השני, מטעם שכולהו 'מכח הבעל קאתו', וב"ד נמי מכח הבעל קאתי ולא בטל כחם במיתת השליח. או שאני בנידון דידן שהב"ד אינו בשליחות על עצם מעשה הגירושין, והם רק שלוחים על מנוי שליח, ואולי באופן כזה הם שלוחים של השליח הראשון על מנוי שליח אחר, ובמיתת השליח בטלה שליחותם, עכ"ל

וכתב החזון יחזקאל דזה תלוי בגדר של שליח עושה שליח, דיש לבאר זה בשני אופנים, וז"ל: יש לחקור בהא ששליח עושה שליח, אם היינו משום שיש פי שנים בשליחותו: א) שהוא שליח הבעל על עצם מעשה הגירושין. ב) שהוא גם שליח מן הבעל היות כמותו למנות שליח אחר על מעשה הגירושין, שכיון שהוא מחזר לגרשה, הו"ל כאילו אמר לו הבעל שיעשה הרבה שלוחים עד שיגיע הגט לידה. וברבויא דקרא 'ושלח ושלחה' מלמד שהשליח עושה שליח, חדשה לנו התורה, שיש דין שליחות בכהאי גוונא, ולא הו"ל 'מילי דלא מימסרן לשליח' כיון שיש כאן מסירת הגט דאית ביה ממשא (עיין גיטין כט. ברש"י 'סוד"ה רבא). ועוד אי נקטינן שהוא גם שליח מן הבעל למנות שליח אחר, אין בזה משום מילי דלא מימסרן לשליח, כיון שאינו עושה שליח מדעתו, ומדעת הבעלים משוי שליח (כמבואר ברשב"א קידושין מא. ד"ה מלמד שהשליח עושה שליח).

או דילמא השליח הראשון הוא רק שליח הבעל על עצם מעשה הגירושין, והתורה רבתה מרביא דקרא 'ושלח ושלחה' כיון ששלוחו של אדם כמותו ויש לו כח הבעלים על עצם מעשה הגירושין, יש בחילו למנות שליח אחר במקומו מחמתיה ומכח עצמו אם הבעל לא קפיד, עכ"ל.

וכתב החזון יחזקאל דנפ"מ בין שני ביאורים אלו, הוא בצירוף כזה, וז"ל: הנה אם נתפוס כצד הראשון, דהא שהתורה חדשה ששליח עושה שליח, היינו מלבד מה שנעשה שליח על עצם מעשה הגירושין, הוא נעשה גם שליח מן הבעל על מנוי שליח אחר, דהו"ל כאילו אמר לו הבעל שיעשה הרבה שלוחים עד שיגיע הגט לידה. אז בנידון דידן כשמסר 'מיליה קמי בי דינא' למנות שליח אחר, נעשו הדיינים שלוחי הבעל על מנוי שליח, ולא בטל כחם במיתת השליח הראשון, משום שכולהו מכח הבעל קאתו בענין מנוי שליח אחר, כמו בשליח שמנה שליח אחר על עצם מעשה הגירושין, שלא בטלה שליחות השני במיתת הראשון, משום שכולהו מכח הבעל קאתו.

אבל אם נתפוס כצד השני של הספק, שהתורה חדשה מ'ושלח ושלחה' שהשליח עושה שליח מחמתיה, ומכח עצמו אחרי שיש לו כח בעלות על עצם הגירושין. אז בנידון דידן שמסר מיליה קמי ב"ד למנות שליח אחר, הרי הם שלוחיו על מנוי שליח ולא מכח הבעל קאתו. ולא דמי להיכא ששליח ראשון מנה שליח שני במקומו על עצם מעשה הגירושין, דהתם על כרחך אחרי שנתמנה השני, הוא נעשה שליח הבעל ומכחו קאתי כמו הראשון, מטעם שמעשה הגירושין היא פעולה המתייחסת אל הבעל המגרש שהוא בעל הגירושין, ומכחו הדבר הזה נעשה על ידו. משא"כ במסר מיליה קמי ב"ד למנות שליח אחר, שכיון שנקטינן

למיעוט ולא לסמון על הרוב ע"ה דמעשרין, או דאע"פ שסומכין על הרוב מ"מ יש חיוב חדש מדרבנן שדמאי נתתיב בתר"מ.

ומוכיח הגר"י ענגיל כצד השני, וז"ל: ונראה לפשוט ספק זה מש"ס חולין (דף ו), דגרסינן התם: ר' זירא ור' אסי איקלעי לפונדקא דיאי, אייתי לקמייהו בצים המצומקות ביין, ר' זירא לא אכל, ור' אסי אכל, א"ל ר' זירא לר' אסי ולא חייש מר לתערובות דמאי, א"ל לאו אדעתאי (שכחתי), א"ל זירא אפשר גזרו על התערובות דמאי ומסתייע מילתא דר' אסי למיכל איסורא, השתא בהמתן

של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידם, צדיקים עצמן לא כ"ש, נפק דק ואשכח (דלא גזרו על תערובות דמאי).

ונראה מזה דאפי' אם באמת עישר הע"ה את הדמאי, עכ"ז הו"ל ליה איסור בעצם אם האוכל לא ידע שעישר, דאל"כ מאי קשיא ליה לר' זירא דהשתא בהמתן של צדיקים וכו', דילמא שמרו מן השמים את ר' אסי ממכשול באמת והזמינו לו יין כזה אשר עישרו הע"ה באמת, וא"כ ליכא רק מחשבת עבירה, וא"כ כיון שר' אסי ה' שוגג וכמו שאמר 'לאו אדעתאי', א"כ שוב לא היה שם עבירה ומכשול כלל, וא"כ מאי קשיא ליה השתא בהמתן וכו', ועל כרחך דמה שלא נודע לנו בני אדם שעישרו הע"ה הו"ל איסור בעצם אף אם עישרו הע"ה באמת, ודו"ק כי היא ראי' מכרחת בעז"ה.

לזכות אלעזר חיים בן הינדא להצלחה בכ"ע

ואתחנן אל ה'. ראשי וסופי תיבות גימטריה 'טוב מילה', כמו שאמרו חז"ל עה"פ 'ותרא אותו כי טוב', שמשה רבינו נולד מהול, דהנה אמרו בסנהדרין (דף לח:): 'אדם הראשון משון בערלתו היה', ועל כן כל הנולדן יש להם ערלה, שבחטאו המשיך קליפת הערלה על כל הדורות. נמצא אם משה נולד מהול, על כרחך שלא היה בחטא אדם הראשון, כמסופר מהרה"ק רבי ישראל זצ"ל מריזין, שפעם אחת נתנו לו קפה וחתית סוכר, ואחז הסוכר בידו אחת, ושנתה הקפה, וכששאלוהו הלא הסוכר ניתן לו למתק הקפה, ומדוע לא יקח הסוכר לפיו. השיבם, שאין צורך דוקא בפה, רק גם ע"י היד יכול למתק הקפה, ופתח ידו הקדושה והראה להם שהסוכר נעכל. והסביר להם שהאמת הלא מגיע הנאה לכל האברים, ומדוע יצטרך ליקח הסוכר דוקא לפה, אך כתיב 'אין שלום בעצמי מפני חטאתי', ועל כן אין אבר מסייע לחבירו, רק כל אחד עושה פעולתו, לא פעולת חבירו, אבל נשמתי הוא מהנשמות שברחו מאדם הראשון כשרצה לאכול מעץ הדעת, על כן גופי נשמע אליה, ויש שלום בין אברי, שיכולני לאכול ולשתות גם דרך אבר אחר.

מבואר מזה שישנם נשמות קדושים שלא נהנו מעץ הדעת, וממילא אינם תחת שליטת קליפת הערלה שהמשיך אדם הראשון עליו באכלו מעץ הדעת טוב ורע, ונתערב הרע בכל דבר. אבל משה רבינו ע"ה שלא נהנה מעץ הדעת טוב ורע, היה אצלו רק טוב. וידוע דשם הק' היוצא מר"ת 'א'ת ה'שמים ו'א'ת הארץ', גימטריא 'טוב', ונקרא אצל המקובלים 'שם הדעת', בחינת משה רבינו ע"ה, גם הוא מסוגל לקפיצת הדרך כמו שכתבו בספה"ק על מה שאמר אליעזר 'ואבוא היום אל העין', ופירש"י היום יצאתי והיום באתי, מלמד שקפצה לו הארץ. וקשה, דמי יאמין לו זה שקפצה לו הדרך, על כן רמז להם בר"ת של 'ואבוא היום אל העין', דר"ת הוא שם הקדוש המסוגל לקפיצת הדרך, ואז יאמינו לו.

והענין הוא, דלגבי צדיקים כאבותינו הקדושים ואפילו עבדיהם ששלחו ומכל שכן משה רבינו ע"ה, נכנע בפניהם הטבע, ולא היה להם שום מניעה, לא בארץ ולא בשמים, על כן אמרו רז"ל (דב"ר יא:): שתפלת משה רבינו ע"ה היתה קורעת כל הרקיעים.

דרבנן כמו עציץ שאינו נקוב, וא"כ א"צ להפריש את הקטן כמו בכל איסורין דרבנן. וכן נפק"מ לענין סחורה בדברים האסורים (אי נימא דאיסור סחורה הוא מדאורייתא, ע"י ט"ז וי"ד סימן קי"ז ס"ק א') אם מוחל לסחור בדמאי, דאם נפרש דמדרבנן צריך לחוש שמא הוא מהמיעוט וא"כ הוא טבל דאורייתא ואסור לסחור בו, אבל לפירוש הב' דא"צ לחוש להמיעוט אלא שחכמים הטילו עליו תורת טבל מדבריהם, מותר לסחור בו כמו בשאר איסורין דרבנן.

גו"ל: איסור דמאי יש לפרש בשני אופנים: א) ל"ל דאף דמדאורייתא אין צריך לחוש להמיעוט ומותר לסמוך על רוב עמי הארץ מעשרין, מ"מ מדרבנן צריך לחוש להמיעוט שאינן מעשרין, ואם הוא באמת אינו מעושר הוא טבל דאורייתא, ונמצא דמדרבנן צריך לחוש שמא יש בזה איסור דאורייתא, ואם היה ידוע שהוא טבל דאורייתא היה צריך מדאורייתא להפריש את הקטן, והשתא שאינו ידוע צריך להפרישו, דמדרבנן צריך לחוש שמא הוא איסור דאורייתא. ב) יש לפרש דאפילו מדרבנן א"צ לחוש שמא הוא מהמיעוט, אלא דחכמים אסרו דמאי מפני שיש מיעוט עמי הארץ שאינן מעשרין, והוא טבל

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפסא זי"ע אמר: כל מי שידליק נר לעילוי נשמתו - ר' אברהם יהושע העשיל ב"ר שמואל - אעשה לו טובה.

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל
'מבטיח אני להעושים לטובת נשמותי' אלחנן יוסף בן שמואל
וצפורת, להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה
דידן'

ביצירתו של אדם הראשון היה טמון הגרעין של יצירת כל דורותיו הבאים אחריו, ועל כן יש לו לכל אדם לקחת לו לדוגמא את אדם הראשון בענין הרחוקת המדות הרעות של קנאה ושנאה, כי כשם שאדם הראשון כשנבא והיה לבדו בעולמו, לא היה מקום אצלו לקנאה ושנאה, כי לא היה זולתו בעולם מי שיוכל לקנא בו או לשנאותו, כך גם לאחר שנתרבו בני האדם בדורותיו אחריו, יש לו לכל אדם להאמין ששום אדם אחר לא יוכל להזיקו או לגרוע משלו אף במשהו, כאילו לא היה במציאות שום אדם אחר זולתו בעולם. ודבר זה יש להשרישו בלב באמונה חזקה ובהירה שאין עמה כל ספק שהוא, כי יסוד האמונה הוא היסוד המוצק של בנין האדם, כמלט המוצק ביסודו של בנין בית.

ועתה נצא ונלמד ממה שאירע לחוה עם הנחש, 'והנחש היה ערום', ערמימות זו אינה חכמה בסיסית המושתתת על יסודות התבונה והדעת שיש ללמוד ממנה ולהיות כרוך אחריה, אלא זו אינה אלא חכמה שטחית פורחת באויר, שיחה נאה הנאמרת בלשון חלקלקות, ויש להתרחק ממנה מן ההתחלה ולא להטות לה אוזן כלל, וכשחווה כן הטתה אוזן לשיחה הערמומית של הנחש, לא הבחינה בארס שנכנס ללבה וסימא את עיניה, 'ותרא האשה כי טוב', ראיית עיניה לקתה, היא כבר רואה בצורה אחרת ושומעת בצורה אחרת, ודבר שאינו טוב, נראה לה ונשמע כטוב, עד שגם לכלל מעשה היא מגיעה, 'ותקח מפריו ותאכל', והיא כבר אינה מסתפקת באכילתה שלה לבד, אלא 'ותתן גם לאישה עמה ויאכל', כי זו דרכו של בעל העבירה אינו רוצה להישאר לבד, אלא משפיע וגורר עמו גם אחרים, ומיד לאחר כך מתעורר המצפון ומתחיל לחרסם בלב, 'ויתחבא האדם ואשתו מפני ה'', הנפש אבדה את מנוחתה היא כבר נקובה מכדור החטא.

ובורא העולם קורא 'איכה', אלה הן אותן האותיות של 'איכה ישבה בדד', בא הגירוש מגן העדן, החטא רודף והודף להיות נע ונד, החטא גופו הופך להיות חרב המתהפכת, הקללה הרודפת את אדם וחווה. הנפש נזקקת כבר לתרופות, החיים נעשים קשים מנשוא, המלך והמלכה גורשו בבושת פנים מגן עדן לחיי עמל וצער.

השתא דהא ששליח עושה שליח זהו חילו של השליח ומחמתיה ומכח עצמו הוא ממנה, א"כ מעשה ב"ד במנוי שליח מתייחס אל השליח הראשון עצמו, ומחילו ידידיה כח ב"ד יפה במנוי שליח, ולא מכח הבעל קאתו, ובמות השליח בטרם מנו אחר תחתיו, כלתה הרשאתם, עכ"ל.

והוסיף החזון יחזקאל, דבחקירה זו תלוי שאלת הגמ' בקידושין שם אם 'שליח דשליח משוי שליח או לא', וז"ל: אם נימא כצד השני שחידשה התורה ששליח עושה שליח היינו מחמתיה ומחילו ידידיה כיון שיש לו כח ובעלות על מעשה הגירושין, הלא השליח השני נמי דינא הכי, דהא שליח בתרא נמי שליח הבעל הוא, והוא כמותו, כדאמרין 'כולהו מכח הבעל קאתי'. אבל אי אמרין כצד הראשון דהא דשליח עושה שליח, היינו משום שהוא גם שליח מן הבעל למנות שליח אחר, דהוי כאילו אמר לו הבעל שיעשה הרבה שלוחים עד שיגיע הגט לידה, שפיר יש מקום לומר שאין זה אלא בשליח הראשון דמשמע הבעל בהדי, והוי כאילו אמר לו גם זה. אבל בשליח שני לא נימא הכי.

ומסקנת הגמ' דשליח שני נמי משוי שליח, אין לפשוט שתפסין שכל אחד ממנה מחמת עצמו, דיש לומר דהוי כאילו אמר שהוא יעשה שליח, ושלוחו שליח עד שיגיע הגט לידה, עכ"ל.

ומסקי החזון יחזקאל כצד השני, וז"ל: מפשטות הענין משמע שהוא רק שליח הבעל על עצם מעשה הגירושין, ומרביא

דקרא "ושלח ושלחה" אנו ילפינן ששליח עושה שליח מחמתיה ומכח עצמו אלא הבעל לא קפיד (עיין באה"ע סימן קמ"א בבית שמואל סוף אות נ"ד), עכ"ל.

והנה אמרו בגיטין שם, מעשה באדם שהיה רוצה לשלוח גט לאשתו ע"י שליח מחו"ל לארץ ישראל, אמר לו השליח איני מכירה שאוכל לת לא את הגט. אמר ליה הבעל לשליח: לך והבא את הגט לאבא בר מניומי שהוא מכיר אותה, וילך הוא ויתננה לה. אתא השליח לארץ ישראל ולא מצא לאבא בר מניומי, אשכחיה ומצא לר' אבהו ור' חנינא בר פפא ור' יצחק נפחא, ויטיב רב ספרא גבייהו, וסיפר להם דברים כהויתן, אמרו ליה ר' אבהו ור' חנינא ור' יצחק נפחא: אמור את דברי שליחותך בפנינו, ותן לנו הגט, ואנו נמסרנו לאבא בר מניומי שיהיה שליח ב"ד. אמר להו רב ספרא, והא שליח הזה שנשלח רק כדי למסור את הגט לאבא בר מניומי, ולא נעשה שליח לגרשה - שליח שלא יתן לגירושין הוא, ושליח כעין זה אינו יכול למסור את הגט לאחר. ופירש"י שם: השליח הזה לא נעשה שליח לגרשה אלא למסור לאבא בר מניומי, הלכך לאו במקום בעל קאי למסור לאבא בר מניומי.

וכתב החזון יחזקאל דמכאן ראייה כצד השני, וז"ל: ואם נימא הא שבעלמא ששליח עושה שליח היינו לא מחמתיה ומכח עצמו, אלא משום שמלבד שהוא שליח על מעשה הגירושין, הוא נעשה גם שליח מן הבעל על מנוי שליח, שהוא כאומר לו הבעל שיעשה שלוחים עד שיגיע הגט לידה. הוא הדין הכא נמי נימא הכי שנעשה שליח מן הבעל על מנוי שליח אחר עד שיגיע הגט לידי אבא בר מניומי. אלא על כרחיך הא ששליח עושה שליח היינו מחמתיה ומכח עצמו, וזה דוקא כשנעשה שליח לגרשה ובמקום הבעל קאי, עכ"ל.

והנה הרשב"א (סוף פרק התקבל) כתב, וז"ל: שליח קבלה אינו עושה שליח לקבלה, אלא א"כ אמרה בפירוש שימנה שליח אחר תחתיו, דמילי גינהו ולא מימסר לשליח. ולא דמי לשליח הולכה דעושה שליח, משום דהוה שליח הגט ממש, עכ"ל.

וכתב החזון יחזקאל דגם מדברי הרשב"א חזינן כצד השני, וז"ל: אם נאמר דהא ששליח הולכה עושה שליח, היינו מטעם שמלבד שנעשה שליח על עצם הגירושין, הוא נעשה גם שליח מן הבעל על מנוי שליח אחר, דהוה כאלו אמר לו הבעל שיעשה שלוחים עד שיגיע הגט לידה, הלא אין חלוק בין שליח קבלה ובין שליח הולכה, דהא שליח קבלה נמי אם אמרה שימנה שליח אחר תחתיו, הוא

עושה שליח. אלא על כרחיך סבירא ליה דהא ששליח הולכה עושה שליח היינו מחילו ידידיה ומחמתיה, 'משום דהוה שליח הגט ממש', עכ"ל.

וממשיך החזון יחזקאל וז"ל: הנה כיון דנקטינן כצד השני, א"כ במסר מיליה קמי ב"ד למנות שליח אחר, כיון דהא ששליח עושה שליח זהו חילו של השליח ומחמתיה ומכח עצמו הוא ממנה, א"כ מעשה ב"ד במנוי שליח מתייחס אל השליח הראשון עצמו, ומחילו ידידיה כח ב"ד יפה במנוי שליח, ולא מכח הבעל קאתו, ובמות השליח בטרם מנו אחר תחתיו, כלתה הרשאתם, עכ"ל.

אך שוב כתב החזון יחזקאל דבציור כזה אולי שאני, וז"ל: אך יש מקום להקל בנידון שאלתנו, שכל האמור לעיל היינו במנה הבעל שליח סתמא, אבל בציור כזה שבמינוי השליח הוא אומר מפורש "ונותן אני לך רשות לעשות שליח במקומי ושליח שליח עד מאה שלוחים", אז תפס בצקות החשן (סימן רמ"ד סוף אות ב') "שהוה ליה אומר אמרו". דכיון שהוא אומר כבר ככה מפורש, אינו גלוי מילתא לבד שאינו מקפיד על מנוי שליח אחר אפילו בלא אוגס, אך יש כאן "כאומר אמרו", ומלבד שהוא נעשה שליח על עצם מעשה הגירושין, הוא גם נעשה שליח מן הבעל על מנוי שליח אחר, וכן גם שליח שני ממנה שליח שלישי מדין "אומר אמרו" אחרי שהבעל אומר בהרשאתו "ושליח שליח עד מאה שלוחים", ונמצא שבענין מינוי שליח אחר שליח כולו מכח הבעל קאתו.

ובנידון דידן נמי אף כי שבמסר מיליה קמי בי דינא, אין ב"ד נעשים שלוחי הבעל על מעשה הגירושין, אבל הלא יש כאן שליחות אחרת מפי הבעל על מנוי שליח אחר שליח באופן כמו "אומר אמרו" שלא תליא בשליחות על עצם מעשה הגירושין, שפיר יש לומר שב"ד נמי הממונים על מנוי שליח מכח הבעל קאתו, ובמיתת השליח הראשון לא בטל כחם.

לכות מ.ב.ה. להצלה בכל מעשי ידיו, ושמירה עלינה

אעברה נא. במדרש פליאה: אעברה נא, אמר הקב"ה למשה אם אעברה נא אתה מבקש, בטל סלח נא. והמפרשים עומדים בביאור המדרש הנ"ל, ולענ"ד, דהא ידוע דמשה רבינו הוציא את הערב רב ממצרים, ומבואר בהאריז"ל דזהו עשה על פי דעתו, מפני שהיו מקליפת נשמת משה רבינו, וחשב לתקנם, אבל קילקלו וגרמו לעשות העגל, ובלי עשיית העגל היו ישראל כמו מלאכי השרת והיו חיים לעולם, אבל בעשיית העגל ירדו ממדיגתם וגזרו הגליות, וא"כ משה רבינו גם גרם לזה בהוצאת הערב רב ממצרים.

ובכן במרגלים הקב"ה אמר 'שלח לך', רק אם רצונך בכך, ובסוף הוציאו דבת הארץ, וזהו גם גרם עשיית העגל, מפני שבלי עשיית העגל היו במדרגה יותר גדולה ולא היו מוציאים דיבת הארץ, והיו נכנסים ישר בא", וא"כ הכל היה המשך אחד, וכשהקב"ה רצה ללכות ח"ו עם ישראל, אז קם משה רבינו בכל המסירות נפש וביקש מהקב"ה לסלוח לעם ישראל, והקב"ה אמר 'סלחתי כדברך'.

והנה בגמ' בסנהדרין יש מחלוקת אם דור המדבר יש להם חלק לעוה"ב או לא, והלכה שיש להם חלק לעוה"ב, והנה מבואר שמשה רבינו נקבר בחו"ל, ובזכותו יקומו דור המדבר בתחיית המתים, וזהו חיי עוה"ב.

ולענ"ד שזהו הביאור במדרש 'אם אעברה נא אתה מבקש', א"כ אתה לא תיקבר ליד דור המדבר, וא"כ יהיה חסר להם זכות משה רבינו לקום בתחיית המתים, וא"כ אתה צריך לבטל סלח נא, אבל שאתה מבקש סלח נא וזה שיהיה לדור המדבר חיי עוה"ב, אתה מוכרח לבטל על 'אעברה נא', ואז ישאר 'סלח נא'.

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יוסף מרימנוב זי"ע אמר:

בעודי בחיים אני מנענע עם כל העולמות, ולאחר פטירתי אחזיק טובה למי שידליק נר לטובת נשמותי (ספר מנחם ציון).
 תפרסם ע"י הרה"ח המפורסם ר' מרדכי יצחק סאמעט שליט"א

תורה שבכתב

הפצת ועידוד לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י

י"ל לוינוי רבבות אלפי ישראל ע"י קרן תר"ג לטובת נשמת הרבני הנגיד הנכבד הר"ח ר' אריה (לייבל) ברה"ח ר' יונה רובין ז"ל

פרשת ואתחנן

מנחם אב תשפ"ה | גיליון פ"א (שנה ב')

שבת של תורה פנינים מאירים לשולחן השבת

רוצח של פת"ח וקמ"ץ

בפרשת השבוע אנו לומדים שוב את עשרת הדברות שניתנו בסיני. בשעה שקוראים את הקריאה בציבור, בטעם העליון, הרי הניקוד הוא (דברים ה, יז) לא תרצח, בניקוד קמ"ץ תחת האות צד". אולם כאשר לומדים ביחיד, קוראים לא תרצח, בניקוד פת"ח תחת האות צד".

אמנם ההסבר פשוט לכך, משום שבטעם העליון כל דיבור מעשרת הדברות הוא פסוק לעצמו, ולפי כללי הדקדוק בסוף פסוק מנקדים בקמ"ץ (ביאור הלכה סי' תצד). אולם גדולי הדורות העמיסו גם רמזים נפלאים ומאפלים בשינוי הניקוד הזה.

הגאון מוילנא זי"ע (מובא בקול אליהו), וכן הגאון בעל 'בן איש חי' זי"ע בספרו 'בן יהודה' (מכות ז, א), מסבירים זאת, על פי דברי הגמרא (ע"ז יט, ב) שדרשו את הכתוב (משלי ז, כו) 'כִּי רַבִּים חֲלָלִים הַפִּלָּה' - זה תלמיד שלא הגיע להוראה ומורה, 'עֲצָמִים כָּל הָרְגִיף' - זה תלמיד שהגיע להוראה ואינו מורה.

הרי לנו שישנם שני אנשים הנחשבים בבחינת רוצחים, האחד - מי שפותר את פיו להורות הוראה בזמן שהוא אינו ראוי לכך. ויש גם להיפך - מי שסותר וקומץ את פיו שלא להורות הוראה, כשהוא כן ראוי לכך.

זה הרמז בשתי צורות הניקוד של 'לא תרצח', פת"ח וקמ"ץ, יש מי שהוא רוצח בבחינת 'פתח' - כשפותר פיו, ויש רוצח בבחינת 'קמץ' כשהוא קומץ וסוגר את פיו...

לא תרצח, בנתינת צדקה

פנינה נפלאה נוספת כתב הגה"צ רבי מנחם מענדל שפירא זצ"ל, בספרו 'מאזני צדק': כשאדם נותן צדקה, עלול לפעמים להיכשל בחטא של רציחה, דבר זה יכול להיות בשני אופנים, האחד - כפי שנפסק בהלכה (שו"ע י"ד רמז, א) שהנותן צדקה צריך להיזהר שהעני לא ימות בזמן שהוא ממתין לקבלת הלחם, אלא יתן לו תיכף ומיד. והשני - הנותן צדקה לעני ברבים ובפרהסיא, הרי הוא מלבין פניו שגם הוא נחשב כשופך דמים.

זהו הרמז, שכאשר קוראים בציבור, מה שרומז על הנותן צדקה בציבור ובפרהסיא, יש לקיים 'לא תרצח' בניקוד קמ"ץ, כלומר לקמץ ידו שלא לתת בציבור, כדי שלא לבייש את העני, כי הבושה נחשבת כרציחה. וכאשר קוראים ביחיד, שלא בפרסום, גם אז יש להיזהר מרציחה, ולקיים לא תרצח בפת"ח, דהיינו שימחר לפתוח את ידו טרם ימות העני ויתחייב משום לא תרצח...

אוצר התורה יחלומים מתוך הפרשה

וידעת היום והשבת אל לבבך (ד, לט)

וידעת היום - אבל הידיעה כשלעצמה אינה התכלית, אלא העיקר הוא - והשבת אל לבבך, שהאמונה גם תחדור אל עומק הלב ותהפוך לחלק ממך.

(הגה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זי"ע)

מי יתן והיה לבבם זה להם (ה, כו)

חז"ל אמרו שהרשעים הם ברשות לבם, אבל הצדיקים לבם ברשותם. על זה אמר הקב"ה למשה: מי יתן והיה לבבם זה להם, שלבבם יהיה שייך להם ויהיה ברשותם.

(הגה"ק בעל חתם סופר זי"ע)

וידעת ה' לעשות את כל החקים האלה וגו' לטוב לנו כל הימים לחיתנו פהיום הזה (ו, כד)

אם אנו נקיים גם מצוות שהם חוקים, למעלה מהשכל וההבנה, מידה כנגד מידה גם הקב"ה ישפיע לנו תמיד שפע פרנסה למעלה מהטבע. לטוב לנו כל הימים לחיתנו פהיום הזה - כמו שכאן במדבר אנו זוכים למן ובאר למעלה מהטבע.

(הגאון רבי יצחק חזן זצ"ל, מחכמי קובלנקה במרוקו ומרבני חיפה)

שערי תורה מבט מסכם ומבוא לפרשת השבוע

בפרשת ואתחנן מכין משה רבינו את בני ישראל לקראת כניסתם לארץ ישראל. הוא מעורר אותם בחובת ומעלת שמירת מצוות ה', והוא גם מציין את חובתם לזכור את מעמד קבלת התורה בו שמעו את דבר ה' מתוך האש.

תחינת משה להיכנס לארץ • שכר ותועלת בשמירת המצוות • מעמד קבלת התורה ועשרת הדברות • איסור עשיית פסל • התרחקות מהגוים • התעוררות תשובה באחרית הימים • ערי מקלט • פרשת שמע • אהבת ה' לבני ישראל.

מה בפרשה:

נרשאי הפרשה:

א. תפילה למשה

משה רבינו התחנן לפני ה' שיזכה להיכנס לארץ ישראל, אולם ה' אמר לו שלא יתפלל עוד כי הגזירה לא תתבטל, אלא יהושע הוא יכניס את העם. משה רק יעלה לראש ההר ויראה משם את כל הארץ.

ב. שמירת המצוות

בפרשה זו מזהיר משה את בני ישראל באריכות על החובה לשמור את המצוות, לא להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם, כי רק כך ייחשבו כחכמים בעיני הגוים, ולמען ייטב להם כל הימים, ולמען ילמדו ליראה את ה'.

ג. מתן-תורה

משה מזכיר את הנסים ביציאת מצרים, ושה' בחר בישראל לו לעם. ומזהיר את ישראל לזכור את מתן תורה בסיני, שם ראו כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו, וללמד כל זאת לדורות הבאים. הוא חוזר כאן על עשרת הדברות, ומציין את העובדה שבני ישראל ביקשו לשמוע את הדברות מפי משה, ולא מפי ה'.

ד. עבודה זרה

בני ישראל מזהירים שלא לעשות פסל וכל צורה, ושלא לנסות את ה'. העונש על חטא עבודה זרה הוא - גלות מהארץ. אולם באחרית הימים ישובו בתשובה עקב הצרות, והקב"ה יקבל את תשובתם.

ה. ערי מקלט

משה הקים שלש ערי מקלט בעבר הירדן,

מבט על פרשת עקב רבע"ט:

מה בפרשה: פרשת עקב מתחילה ועד סופה עמוסה בדברי מוסר והתעוררות ליראת שמים ושמירת המצוות, אשר בזכות זה יזכה ישראל לחול את ארץ ישראל, והקב"ה יעשה להם נסים ויגיש מפניהם גוים גדולים ועצומים.

נרשאי הפרשה: ברכות לשומרי מצוות • מצות איבוד האומות ואיליהם • גירוש האומות בזכות שמירת המצוות • לזכור שהשפע בא מאת ה' • חטא העגל • לחות שניות • הבדלת שבת לוי • פרשת היראה • שבח הארץ • ברכת המזון • פרשת והיה אם שמוע • מצוות תפילין ומזוזה • לימוד תורה עם הבנים.

חיים של תורה קעלת וחשיבות לימוד חומש ורש"י

חזק ב'לומדות'!

"רצוני שימסרו בשמי לבחורים, שרצוני וחפצי שיחקו את ענין לימוד חומש ורש"י. ולהדגיש לבחורים שמי שמקפיד לסיים בכל שבוע חומש ורש"י, הרי הוא חזק ב'לומדות' יותר ממי שאינו לומד רש"י על הפרשה".

(מרת פוסק הדור בעל שבת הלוי זי"ע, הובא בספר 'רב רבנן')

לב דעת

הכרת והבנת מושג בתורה

לשונות של תפילה

בתחילת הפרשה כותב רש"י על הפסוק (דברים ג, כג) וְאַתָּה הָיָה: "זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפילה, כדאיתא בספרי, ע"כ. למרבה הפלא, שם בספרי אכן נאמר שיש עשר לשונות של תפילה, אך הספרי מיד הולך ומונה שלשה עשר לשונות, ואלו הן: א. עזקה. ב. שוועה. ג. נאקה. ד. ביצור. ה. קריאה. ו. רינה. ז. פגיעה. ח. נפול. ט. פלול. י. עתירה. יא. עמידה. יב. חילוי. יג. תחנה. ואכן בלוקט שמעוני (רמז תתיא) יש גירסא 'שלש עשרה לשונות נקרא תפלה'. אבל במדרש רבה (ב, א) יש רשימה של עשרה לשונות בלבד (ונשמטו) שם שלשת הלשונות של: עתירה, עמידה, חילוי. וראה במשכיל לדוד על רש"י שכתב ליישב את דברי הספרי שיש כמה לשונות כפולים שנחשבים כאחד.

עיניים לראות הבנת מילה אחת בתורה

נִשָּׁל

את המילה 'לְנִשָּׁל' או 'נִשָּׁל', אנו פוגשים בשפת ימינו במשמעות של הפקעת זכות של אדם בנכס מסוים, או שלילת תפקיד או סמכות. כמו למשל: 'האב נישל את כל בני משפחתו מהצוואה'; 'המנהל החליט לנשל אותו מתפקיד המזכירות'.

לא נשמע בימינו על שבת עליה לתורה של חתן בו החלו 'לְנִשָּׁל' מעזרת הנשים חבילות מיני מתיקה על התתן...

אולם רש"י בפרשת השבוע על הפסוק (דברים ו, א) וְנִשָּׁל אֶת הָאֵלִים וְהַתּוֹהוּ, וכן (דברים יט, ה) וְנִשָּׁל הַבְּרוֹל. גם הגמרא במסכת ביצה (לה, ב) מתארת מצב בו אדם משליך פירות דרך הארובה שבגג אל תוך הבית, בלשון 'משילין', על שם הפסוק (דברים כח, מ) פִּי יִשָּׁל וְיִתֵּן. הוא אומר: הפירוש של המילה 'לְנִשָּׁל' הוא: להשליך/להשיר/להתיר וכדו' (כל פעם לפי העניין המתאים).

ואנשים לשמוע בללי רש"י הק' בדקדוק הרשון

מִזְרְחָה או מִזְרְחָה?

ר' זרובבל הוא מאותם יהודים שניחנו בחוש שמיעה מפותח, בנוסף לקשב וריכוז באיכות גבוהה, כך שהוא הראשון שמוזהה כל טעות קלה של הקורא בקריאת התורה, והוא הראשון שנועץ לתקן את הטעויות בקריאה. בעיקר כשמדובר בטעות קריאה כזו המשנה את משמעות המילה. כמו למשל בפרשת ואתחנן, בה מופיעה פעמיים המילה 'מִזְרְחָה', כל פעם בניקוד אחר, בעל משמעות שונה.

בפסוק אחד נאמר (דברים ד, מא) אִם יִבְדִּיל מִשֵּׁה שְׁלֹשׁ עָרִים עֶבְרִית מִזְרְחָה שְׁמֶשׁ, הניקוד הוא 'מִזְרְחָה', וכפי שרש"י מסביר: 'מִזְרְחָה-שמש, לפי שהוא דבוק נקודה רי"ש בחטף (-שווא), מזרח של שמש, מקום זריחת השמש', ע"כ. ביאור הדברים: תיבת 'מִזְרְחָה' בפסוק זה, אינה משמשת כלשון לעצמו, ואינה 'שם דבר' שפירושו הצד המזרחי, אלא תיבת 'מִזְרְחָה' הוא מלשון זריחה, וכשהיא דבוקה למילה 'שמש', פירושה: 'הזריחה של השמש'. ופירוש הכתוב: או יבדיל משה שלש ערים בעבר הירדן מִזְרְחָה-שְׁמֶשׁ, כלומר: בצד של זריחת השמש.

אבל להלן בפרשה יש עוד פסוק (שם מט) וְכָל הָעֵרֶבָה עֶבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה, כאן הניקוד מורה שהוא לשון לעצמו, דהיינו שם דבר של הצד המזרחי.

נישא השבוע

בכל מידה ומידה

וְאַהֲבַת אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל לְבָבְךָ וְכָל נַפְשְׁךָ וְכָל מְאֹדְךָ (דברים ו, ה). וְכָל מְאֹדְךָ - כָּל מְדָה וּמְדָה שְׁמוּדָד לָךְ, בֵּין מְדָה טוֹבָה, בֵּין מְדָה רָעָה, וְכָל דָּוָד הוּא אֹמֵר (תהלים קטו, יג) כּוֹס יִשְׁעוֹת אֶשָּׂא וְגו' (שם א) צָרָה וַיִּגֹּן אֶמְצָא (רש"י).

כולנו תפילה שלכל יהודי אך טוב וחסד תמיד. אבל כל אדם עובר גם רגעים של התמודדות. ברגעים אלו חשוב להיזכר בדברי רש"י אלו, שהוא למעשה פסוק שאנו אומרים בכל יום בקריאת שמע, ובכל מאריך - בכל מדה שהקב"ה מודד לך, תמשיך לאהוב את ה' ולהודות לו (ברכות נד, א).

זו עבודת חיים של התחזקות באמונה ש'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד', וכפי שנוכל ללמוד גם מהסיפורים שלפנינו, כמה היו גדולי הדורות חזורים במידה זו, להודות ולהלל לה' בכל מצב.

מודה אני - בחוסר כל

בשעה שהוגלה הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זי"ע לסיביר, על ידי מלכות הרשעה ברוסיה, היה זאת בפתע פתאום, מהרגע לרגע. אנשי הקג"ב באו לביתו, והוא לבוש בחלוק בית דק, וכך הוציאו אותו החוצה בחופזה, כאשר בחוץ השתוללה סופת קור מקפאה, ללא נתינת שהות כל שהיא להתלבש ולהצטייד במעיל החורף. כך הובילוהו לערבות סיביר, ללא טלית ותפילין, וללא כל צידה לדרך.

ביום הראשון לבואו לסיביר, כשקם בבוקר ורצה לומר 'מודה אני', נתעצב לרגע בליבו ותמה לעצמו: 'הלא לכאורה אין לי פה שום דבר שיכול אני להודות עליו להשם יתברך, לא טלית לא תפילין, לא ספרים ולא בגד ראוי לקור המקפא. את הכל לקחו ממני. ואני אסיר בין האסירים...' אולם תיכף ומיד התחזק ברוחו, ומיד החל אומר ברגש: 'אמנם אין לי כלום; את הכל לקחו ממני; אך את אמונתי בהשם יתברך לא יוכלו לקחת ממני לעולם! על זה אני קורא בקול ואומר מודה אני לפניך מלך חי וקיים, על מה ולמה? על כי 'רבה אמונתך' - על האמונה שיש לי בך'!

ברבות הימים כשפגש רבי יחזקאל אברמסקי זי"ע את הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע סיפר לו את סיפור ה'מודה אני' שלו. התלהב הריי"צ ואמר לו: כל בריאת מחוץ לסיביר היתה כדאית רק בכדי להשיג אמונה כזאת בהקב"ה!...

רק לאהוב אותך!

המשגיח הנודע, הגה"ח רבי גד (גדלי') איינר זצ"ל, שתה את כוס התרעלה בשנות השואה עד תומה. סיפר אחד מתלמידיו: בהגיעו לשערי מחנה בוכנוואלד, תשושים ועייפים, סובלים ומרוטים, היה זה לילה אפל, והכל סביב היה קודר ומייאש,

דיין האמת' כמו 'שהחיינו'

כאשר נפטרה בדמי ימיה בתו של הגאון רבי אליהו דוד רבינוביץ-תאומים זי"ע, הידוע בשם 'האדר"ת', הוכרז שההללויה תהיה בשעה אחת בצהרים. והנה בהגיע השעה היעודה התאסף קהל עצום ליד הבית, ורק אביה של הנפטרת, עדיין לא נראה. בני הבית דווחו שהגאון הסתגר בחדרו ואי אפשר להוציאו משם.

הנוכחים שיערו שכנראה האדר"ת שבור ורצון ואינו מוצא כוחות בנפשו נוכח האסון הכבד. רק כחלוף עשרים דקות תמימות מהזמן שנקבע יצא הגאון מחדרו וההללויה החלה. לאחר מכן הסביר הגאון את סיבת איחורו ואמר: חז"ל אמרו שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, ועל כן לפני ההללויה עשיתי חשבון נפש לעצמי, וזכרתי את ברכת ה'שהחיינו' שבידתי בעת לידתה של הנפטרת, וראיתי שעדיין לא הגעתי כעת למצב שבו אוכל לברך עתה ברכת דיין האמת באותה שמחה. לכן הוצרתי לאותן עשרים דקות, כדי לעבוד על עצמי ולהגיע להרגשה של 'כשם שמברך על הטובה'---

חכמת התורה

אמרות חכמה ופניני שפר מגדולי הדורות על פרשת השבוע

הרגע שמכוונים בתפילה...

וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֶל לִבְכָּה (דברים ד, לט)

את זו דרש הרה"ק בעל אמרי יוסף מספינקא זי"ע: לצערנו, יש אנשים שאינם מכוונים בתפילה, ומחשבותיהם משוטטות במקומות אחרים. אולם יש מקום אחד בתפילה ששם כולם מכוונים, והוא: כאשר מגיעים לאמירת שיר של יום, 'היום יום... בשבת שבו היו הלויים אומרים'. זהו הרגע שאדם חייב להתנער מהרהורי ולחשוב באיזה יום בשבוע הוא נמצא כעת... בדרך צחות, הוסיף הרה"ק, זה הרמז בפסוק: וַיִּדְעַת הַיּוֹם - כשאתה צריך לומר 'היום יום', ולדעת איזה יום הוא כעת, אזי וְהַשַּׁבָּת אֶל לִבְכָּה, בהכרח תיתן אל ליבך מה אתה אומר...

שבתות הקיץ והחורף...

שְׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת (דברים ו, יב). ובראשונות הוא אומר (שמות כ, ח) 'זכור', שניהם בדבור אחד ובתיבה אחת נאמרו (רש"י). חז"ל דרשו (מכילתא) 'זכור' - מלפני, ו'שְׁמוֹר' מלאחריו, מכאן שמוסיפים מחול על הקודש, כלומר מ'זכור' למדים להוסיף מחול על הקודש בערב שבת, ומ'שְׁמוֹר' למדים להוסיף במוצאי שבת.

עסקת חבילה...

וְלֹא תִחְמַד וגו' וְכָל אֲשֶׁר לְרַעַךְ (דברים ה, יח)

יש המקנאים וחומדים בעושרו והצלחתו של פלוני, אולם אינם שמים לב שגם אם פלוני נראה בפסגת האושר, יש לו את הקשיים וההתמודדויות שלו. זהו שרמזו הכתוב - אומר המגיד הגה"צ רבי יענקל'ה גלינסקי זי"ע - וְלֹא תִחְמַד, כי אם תחמוד את מה שיש לחברך, דע לך שאי אפשר לקחת רק את הדברים הטובים שיש לחברך, אלא - וְכָל אֲשֶׁר לְרַעַךְ, מדובר בעסקת חבילה, כך שעליך להסכים לקבל את כל החבילה, גם את הצרות של חברך...

בן חמש למקרא - האמנם?!

היו לומדים בעל פה

הסבר נפלא כותב בערוך השולחן (יו"ד סי' רמה, ג): 'ונראה מפני שבימיהם שהיה כל המקרא כתוב בלא נקודות, כספר תורה שלנו, והיו צריכים להיות בקיאים בעל פה בנקודותיהם וטעמיהם, וקרי וכתבי, וחסירות ויתרות, היו צריכים לזה חמש שנים, משא"כ בזמננו זה [שיש לכל אחד חומשים מנוקדים]. וכן המשנה היו לומדים בעל פה, והיו צריכים חמשה שנים להיות בקיאים בעל פה בכל מחלוקת התנאים, משא"כ בזמן הזה.' (ושו"ר הדברים כבר כתב בשולחן ערוך הרב, הל' תלמוד תורה, פ"א ה"א, ובהות יאיר סי' קכד).

מנעו בניכם מן ההיגיון

אל שאלה זו נדרש גם הרה"ק בעל בני יששכר מדינוב זי"ע, בספרו 'מעין גנים' (פרק יב, אות ו) בו הוא כותב שהוא עצמו גם סבר תחילה ללמוד עם בניו כסדר המשנה במסכת אבות, אך חזר בו, וז"ל: 'והיה בדעתי להתנהג בדרך הזה עם בניי בהתחיל ללמוד ספר וכו', והיה לתימה בעיני מנהג אחינו שבגולה, אבל שבתי וראיתי ונתיישבתי בדעתי וברכתי ברוך הבוחר בישראל ובמנהגיהם, כי חז"ל אמרו מנעו בניכם מן ההיגיון, על כן יש ללמד ולתונן את הנער תיכף בהתחילו להציץ פרח השכל להיות בקי בשו"ת דחכמים ומדרשות חז"ל בתורה שבע"פ, עד שיהיה תקוע בלבו פשטיות המקראות, ואז ידע להבין שטחיות המקראות ודברי נבואה עפ"י קבלת חז"ל, עכ"ל (וכ"כ בספרו מגיד תעלומה ברכות כח. ועוד).

דברים אלו כתב גם הצ"ח על דברי הגמרא (ברכות כח, ב) 'ומנעו בניכם מן ההיגיון, ופירש רש"י, לא תרגילום במקרא יותר מדאי, משום דמשכא, עכ"ל, וכתב שם הצ"ח שאין מן הנכון להרבות בלימוד המקראות, אלא בימינו יש להרגיל הילדים תיכף ומיד במשנה ובגמרא, כי הלימוד רק במקרא עלול לגרום להתעסק בהיגיון כדרך המשכילים, עיי"ש.

לא נפסק להלכה

ואילו בשו"ת משנה הלכות (ח"ה סי' קעז) מתרץ בטוב טעם, כי הנה הרמב"ם והשו"ע (יו"ד סי' רמו) פסקו את דברי הגמרא (קידושין ל, א) לעולם ישליש אדם כל יום שליש במקרא שליש במשנה שליש בגמרא, ומוכח שסברו הפוסקים שלהלכה אין נוקטים כדברי המשנה במסכת אבות ללמוד חמש שנים מקרא, אלא ההלכה היא כדברי הגמרא שכבר בתחילת הלימוד יש לשלש כל יום גם למשנה וגמרא, ולכן הנהיגו ללמוד את הבנים באופן הזה.

ידועים דברי המשנה במסכת אבות (ה), (כא) 'הוא היה אומר [יהודה בן תימא], בן חמש שנים למקרא, בן עשר למשנה, בן שלש עשרה למצות, בן חמש עשרה לתלמוד'. אך למרות זאת, כבר מאות שנים, שבכל תפוצות ישראל אין נוהגים כסדר הזה, ללמוד מגיל חמש עד עשר - רק מקרא בלבד, ומגיל עשר עד חמש עשרה - רק משנה בלבד, ומגיל חמש עשרה - להתחיל ללמוד גמרא.

המהר"ל: 'רציתי לתקן'

רבינו המהר"ל מפראג זי"ע, שחי לפני כחמש מאות שנה, כותב בפירושו 'גור אריה' בפרשת השבוע (דברים ו, ז), דברים חריפים וקשים עד מאד, נגד מה שנהוג היה כבר בימינו שלא ללמוד כסדר המשנה במסכת אבות, אלא "מלמדים עם הנער מקרא מעט מן הפרשה, ומפסיקין, ומתחילין בשבוע אחרת פרשה שניה קצת מן הפרשה, ובכלות השנה לא ידע הנער, כי נשכח ממנו הראשונים...", ומיד לאחר מכן מתחילים ללמוד עמו גמרא ותוספות. מסיים וכותב על כך המהר"ל: 'וכאשר רציתי לתקן מה שאפשר, הלא גם זה לא עלתה בידי, באמרם ננתקה עולו אשר הכביד עלינו'. עיי"ש באריכות (ובספרו באר הגולה, דרוש התורה).

על שינוי זה מסדר הלימוד של חז"ל, כבר עורר בימינו בתקיפות גם היעב"ץ (מגדול עוז, בית מדות, עליה י"ז פרק ח; ברכת שמים, תעלה ב, אות ב). וכן עוררו עוד כמה מגדולי הדורות שביקשו להתחזיר עטרה ליושנה וללמוד כסדר המשנה (עי' שלה"ק מסכת שבועות, נר מצוה, אות כג; ווי העמודים, עמוד התורה פ"ה; עמודי שש, עמוד התורה פ"ה).

לא נפסק בשולחן ערוך

אך כאמור לעיל, עובדה היא שכבר מאות שנים שבכל תפוצות ישראל נהגו כן, ואין ספק שדבר כזה שהונהג מאות שנים, זה חמש מאות שנה, בוודאי הונהג על פי גדולי הדורות עמודי העולם. והדבר אכן אומר דרשני: מדוע באמת הנהיגו כך ברוב המקומות ולא כמו שנאמר במסכת אבות? השאלה הנוספת היא: מדוע הפוסקים, הטור והשלחן ערוך, לא הביאו כלל בהלכות תלמוד תורה את כל סדר הלימוד המוזכר במסכת אבות 'בן עשר למשנה בן חמש עשרה לתלמוד'?

במסגרת מצומצמת זו לא נוכל להקיף סוגיא זו מכל היבטיה (וכמובן שאין כאן כל ענין של נקיטת עמדה לכאן או לכאן אודות שיטות שונות ללימוד החומש בימינו ונהרא נהרא ופשטיה), אך נציין בקצרה את עיקרי ההסברים שניתנו לכך.

מה חייבים לכוון בפסוק ראשון של שמע?

בפרשת השבוע אנו לומדים את הפסוק (דברים ו, ד) **שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אחד**. ורש"י מפרש ומבאר: "ה' שהוא אלקינו עתה, ולא אלקי האומות, הוא עתיד להיות ה' אחד".

פסוק ראשון

נפסק בשולחן ערוך (א"ח סי' ס, ה): 'הקורא את שמע ולא כוון לבו בפסוק ראשון שהוא שמע ישראל, לא יצא ידי חובתו'. ועוד שם (סי' סג, ד): 'עיקר הכוונה הוא בפסוק ראשון, הלכך אם קרא ולא כוון לבו בפסוק ראשון, לא יצא ידי חובתו'. אך לא נתבאר בשו"ע מה חובה מצד ההלכה לכוון בפסוק ראשון?

מלכות שמים

חידש רבי עקיבא איגרי (שו"ת סי' יט) שאין מעכב בפסוק ראשון להבין את פירוש המילות, אלא די בכוונה כללית שמקבל עליו עול מלכות שמים.

פירוש המילות

אולם שאר פוסקים סוברים שמעכב גם פירוש

המילות, וראה במשנה ברורה (סי' ס, סק"א): 'כונה זו הוא להתבונן ולשוש על לבו מה שהוא אומר, וכן מפורש בחיי אדם (כלל כא, י) שצריך לכוון בפסוק ראשון פירוש המילות.

שני פירושים

ומה הוא פירוש המילות? א. לדעת רש"י הפירוש הוא, ש'ה' שהוא עתה אלקינו, עתיד להיות אחד גם על האומות. ב. שאר ראשונים פירשו: ה' שהוא אלקינו, הוא המושל היחיד בכל העולמות ובכל רוחות העולם. וכתבו האחרונים שנכון לכוון את שני הפירושים, ובדיעבד יצא באחד מהפירושים.

כוונת המצוה

בנוסף, נפסק להלכה (סי' ס, ד) שמצוות צריכות כוונה במצוות דאורייתא, וסמך לקריאה יכוון לקיים 'מצות קריאת שמע'.

לפני הקריאה יכוון לקיים מצות קריאת שמע, ובשעת קריאת פסוק ראשון יכוון: א. קבלת עול מלכות שמים. ב. ש'ה' אלקינו הוא יחיד בכל העולמות ובכל רוחות העולם. ג. ש'ה' שהוא עתה אחד, עתיד להיות אחד בכל האומות.

הלכה למעשה

התורה וההפטרה ביאור שייכות ההפטרה לפרשת השבוע

"נחמו נחמו עמי"

ויתגלה כבוד ה' בגאולה השלימה, וכרועה ירעה עדור יקבץ ה' את ישראל מהגלויות. הנביא מרחיב בשבח הבו"ה אשר מי ידמה לו ומי ישווה לו, וכולם נחשבים כאין ואפס כנגדו.

מנהג האשכנזים והספרדים: ישעיהו פרק מ' מפסוק א' עד אחרי פסוק כ"ו.

מנהג התימנים: מוסיפים עוד פסוק אחד, בפרק מ"א פסוק י"ד 'העניים והאביונים' וגו'.

בשבת זו אנו מתחילים את סדרת ההפטרות של 'שבעה נדחמא', שבעה ההפטרות העוסקות בדברי נחמה ואין קשורות לפרשת השבוע. מטרת הפטרות אלו לנחם את בני ישראל לאחר האבלות על חורבן בית המקדש, בדברי נחמה הנמשכים במשך שבעה שבועות עד סיום השנה (לבוש סי' תכח).

בהפטרה זו מנחם ישעיהו הנביא את ישראל בבשרות הגאולה, שהקב"ה יגאלם מן האומות,

עומקה של תורה שמק ועיון בדברי רש"י בפרשת השבוע

האם נמחל השון של בעל פסוק?

בגמרא (סנהדרין סא, א, וכן פסק הרמב"ם בהל' ע"ז ג, ו) שהעובד עבודה זרה משום שהוא אוהב אדם מסוים, הרי הוא פטור. וכך היה בעוון פעור, שרוב החוטאים עשו כן רק מאהבת אדם, כי רצו ללכת אחרי בנות מואב, ולאנשים אלו אכן מחל ה' על עוונם. אבל היו קצת מהם אשר התקיים בהם 'עבירה גוררת עבירה', ואמנם תחילה חטאו רק מאהבת אדם, אבל אחר כך נדבקו בעבודה זרה מצד עצמה, ועליהם נאמר 'כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור' - מצד עצמו ולא בשביל אהבה, אותה השמיד ה'.

בלי התראה

ואילו בספר 'דעת יששכר' תירץ באופן אחר, שאותם שחטאו בעדים והתראה הם נהרגו, אבל אלו שחטאו בלי עדים והתראה, להם מחל ה' על עוונם.

על הכתוב בפרשתנו (דברים ג, כט; ד, א) **וְנֹשֵׁב בְּאֶרֶץ מוֹל פִּית פְּעוֹר, וְעֵתָהּ יִשְׁרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֲקִים וגו',** כותב רש"י: 'ונשבו בגיא וגו' - ונצמדתם לעבודה זרה ואף על פי כן 'ועתה ישראל שמע אל החקים' והכל מחול לך'.

מחילה או השמדה

דברי רש"י אלו לכאורה מעוררים תמיהה, איך כתב רש"י על החטא של פעור 'הכל מחול לך', והרי להלן בפסוק ג' מפורש 'פִּי כָל הָאִישׁ אֲשֶׁר יֵלֶךְ אַחֲרָיו בְּעַל פְּעוֹר הַשְּׂמִידוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ מִקִּרְפָּה', הרי שנהרגו החוטאים בבעל פעור, ואיזה היא המחילה? אתמהא?

מאהבת אדם

רבינו הט"ז בביאורו 'דברי דוד' על רש"י, מאריך לתרץ קושיא זו, על פי המבואר

מסלול

שינון התורה

ספר דברים נקרא בפי חז"ל 'משנה תורה', בשל היותו – בין היתר – אף חזרה על רבים מהמצוות והמאורעות שהיו בשאר חומשי התורה

במטרה לעודד את השינון והחזרה של כל חמשה חומשי תורה עורכים אנו במסגרת המסלול החדש מדי שבוע מבחן מסכם של פרשת השבוע בראי הפרשה המקשרת מרחבי שאר חומשי התורה השונים שימו לב: המבחן הינו מבחן מעמיק (לא תשובות אמריקאיות) ומיועד למשננים ויודעי התורה שבכתב!

השבוע – פרשת ואתחנן

ייעד המבחן על הנושאים כדלהלן:

תפילה

א. פרשתנו נפתחת בתפילתו של משה רבנו 'ואתחנן אל ה', בה הוא התפלל להקב"ה שיבטל את הגזירה שנגזרה עליו לאחר מעשה מי-מריבה שלא ייכנס לארץ.

האם והיכן בחומש במדבר, במקור המעשה של מי מריבה, מוזכרת תפילתו של משה לבטל את הגזירה?

דברות

ב. בפרשתנו אנו לומדים שוב את עשרת הדברות ששמעו ישראל במתן תורה. מה הם השינויים בין לשון הדברות בפרשת יתרו, ובין לשון הדברות בפרשתנו? (לכל הפחות 5 שינויים)

בנים

ג. בהגדה של פסח אנו אומרים 'כנגד ארבעה בנים דיברה תורה'. איזה בן מהארבעה בנים מופיע כאן בחזרת משנה תורה, והיכן מופיעים שאר שלשת הבנים?

מתן שכרה בצידה: משנני התורה בידיעה ברורה וזכים לרכוש קמץ נצחי לחיי תורה ובנוסף, יתקיימו בכל שבוע הנרלות על פרי יוקרה

אלה הדברים

אשר דבר משה אל כל ישראל

מוסר מפי השכינה

"ספר משנה תורה הוא ספר מוסר... על פי מה שאיתא בספרי (פרשת מטות) מוסיף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר, הינו שבשעת שאמר משה רבנו ע"ה זאת, היה זה הדבר אז היוצא מפי הקב"ה, שהיה שכינה מדברת מתוך גורנו, ולא כנבואת שאר הנביאים שאמר בלשון פה אמר ה', שמספר מה שאמר השם יתברך"

(היהודי הקדוש מפרשיסחא זיע"א)

'משנה תורה'

אל תפספס את ההזדמנות!

הצטרף עכשיו ללימוד הקדוש והנשגב של ספר דברים במגוון מסלולי הלימוד והמבחנים מעתה ועד שמחת תורה הבעל"ט

שימו לב

מבחני ושיעשועי התורה על כל ספר במדבר פתוחים לרווחת הציבור עד ליום ג' פרשת עקב

מתן שכרה בצידה – הנרלות על פריס יקרי ערך עם עשרות זוכים

דברים שנתחדשו

תוספת חידושים בחומש דברים על הכתוב בחומשים הקודמים

"כל פרשה שנאמרה ונשנית, לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה" (פסח ג, א)

השבוע במדור המיוחד:

הפרטים החדשים על מעמד הר סיני

בפרשת ואתחנן אנו מוצאים חידושים על כל הנעשה סביב מעמד הבלת התורה, דברים שלא הופיעו עד כה בפרשיות יתרו ומשפטים.

לאחר עיון דקדקני בפסוקי קבלת התורה בפרשת ואתחנן, תוך השוואה לנכתב בחומש שמות, בפרשיות יתרו ומשפטים, אנו מוצאים שלל פרטים חדשים וחשובים, הכתובים לראשונה רק כאן בחומש דברים, ונציג את חלקם:

"הקהל... ליראה אתי..."

א. בפרשתנו אומר משה לבני ישראל (ד, י): 'יום אשר עמדתי לפני ה' אלהיך בחרב, באמר ה' אלי הקהל לי את העם ואשמעם את דברי אשר ילמדון ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בניהם ילמדון'.

פרט חדש זה מופיע רק כאן בפרשת ואתחנן: שבוים קבלת התורה אמר ה' למשה להקהיל את העם, במטרה שהם ישמעו את דברי ה', וייראו את ה' כל ימי חייהם, וגם ילמדו את בניהם מה ששמעו וראו.

"עד לב השמים"

ב. בפרשת יתרו אמנם נכתב שהר סיני היה בוער באש, אך בפרשתנו אנו לומדים פרט עד חדש על גודלה של האש (ד, יא): 'והיה בער באש עד לב השמים'.

פרט זה הוא חידוש המופיע רק כאן, שהאש התלקחה והגיע עד אמצע השמים.

פתיחת שבעה רקיעים

ג. בפרשתנו אנו לומדים גם את הפסוק הידוע (ד, לה) 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו', ורש"י מפרש: "כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה פתח להם שבעה רקיעים. וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים. וראו שהוא יחידי, לכך נאמר אתה הראת לדעת".

גם פרט זה, מתגלה לראשונה כאן בפרשת ואתחנן, ואינו מוזכר בפרשת יתרו.

"מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי"

ד. בפרשת יתרו (כ טז-יז) מוזכר בקיצור שבני ישראל ביקשו ממשה שהוא ידבר עמם, פן ימותו אם ישמעו קול ה', ומשה ענה להם, שלא יתייראו כי הקב"ה עשה זאת כדי לגדל אותם ובעבור תהיה יראתו על פניהם.

אולם בפרשתנו מובא כל העניין הזה בהרחבה בתוספת פרטים, שבקשה זו נמסרה למשה מפי 'ראשי השבטים והזקנים', והקב"ה ענה שהלוואי ותמיד יתייראו מלפני ה' כמו שהם מתייראים עכשיו.

וכך נאמר כאן (כ, כו) 'ותקרבון אלי כל ראשי שבטים וזקנים: ותאמרו הן הראנו ה' אלקינו את כבודו וגו' ועתה למה נמות פי תאכלנו האש הגדלה הזאת וגו', ויאמר ה' אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אלי היטיבו כל אשר דברו, מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמור את כל מצוותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם'.

התשתם כוחי

ה. זאת ועוד, התחדש כאן ברש"י (פסוק כד) שמושה אמר אז לישראל: 'התשתם את כחי כנקבה, שנצטערת עליכם ורפיתם את ידי כי ראיתי שאינכם חרדים להתקרב אליי מאהבה. וכי לא היה יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ללמוד ממני'.

"שובו לכם לאהליכם"

ו. עוד מהנעשה לאחר קבלת התורה, מובא רק בפרשת ואתחנן (דברים ה, כז) שהקב"ה אמר למשה: "לך אמר להם שובו לכם לאהליכם".

דברים המסוברים ללב

שימו לב: אלו מספר דוגמאות, מני רבות, של הוספות וחידושים, ביאורים והסברים, על החומשים הקודמים, אשר יתגלו לעיני כל הלימד חומש דברים בהבנה נכונה | קחו עמכם דברים ושובו!

זמני השבת			
ר"ת	יציאה	כניסה	
20:46	20:08	18:54	ירושלים
20:43	20:10	19:09	תל אביב
20:46	20:11	19:02	חיפה
20:45	20:09	19:11	באר שבע

העלון טעון גניזה

ונושנתם

גם המציאות המדהימה ביותר הופכת לשגרה
כאשר מתרגלים אליה. כיצד ניסיון העבר עלול לשקר

בפסלים. אבל, שרשרת הדורות אף פעם לא ניתקה. תמיד ישב העם בארצו, תמיד היה מלך מבית דוד, ובית המקדש תמיד עמד על מכונו.

עבור בני ישראל, הרעיון שכל זה עלול ביום מן הימים להתבטל - לא יעלה על הדעת. דרך האדם לנחש את העתיד לפי ניסיון העבר, וניסיון העבר לימד את עם ישראל שיש דברים שאף פעם לא קורים. גלות, למשל. תרחיש בו בית המקדש נחרב והעם יוצא לגלות בידי עם זר, לא הצטייר אצלם כתרחיש הגיוני שיכול להתרחש במציאות. לכן כה כעסו על ירמיהו וחשבו אותו לנביא שקר.

ואולם, ירמיהו עמד על אמיתות דבריו ואף זקני העם הביאו ראיה לטובתו. מאה שנה לפני כן, בזמנו של המלך חזקיהו, מיכה המורשתי נשא נבואה זהה על חורבן המקדש ולא הרגוהו על כך. משמע: הנבואה מכירה באפשרות קיומו של תרחיש כזה.

למעשה, התורה עצמה, בפרשתנו, מעידה על אפשרות נוראה כזאת. אך הואיל והדבר לא קרה במשך דורות רבים, אפילו כאשר חטאו ולא שמעו בקול ה', נפוצה המחשבה בעם ישראל כי הדבר לא יקרה גם להבא, עד שבא ירמיהו והעמידם על טעותם.

לא מובן מאליו

אחד הגורמים למצב של "ונושנתם" הוא ההתרגלות לשפע. "והיה כי יביאך אל הארץ... לתת לך ערים גדולות וטובות אשר לא בנית. ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וכו'" (דברים ו, י-יב). מי שטורח ועמל בכוחות עצמו, מרגיש בחוש שהוא תלוי בחסדי שמים. אולם, כאשר הוא נהנה מעמלם של אחרים כשהוא עצמו מקבל שפע של טוב בלי לטרוח ולהתאמץ, גובר החשש מפני שכחת ה'. כאן מגיעה העבודה העצמית הנדרשת אצלנו, לחקוק על לוח ליבנו את חסדי הבורא ולא לראותם כדבר המובן מאליה.

בתקופה האחרונה ראינו דוגמאות לחסדים הסובבים אותנו. טיל מחריב קומה שלמה של בית חולים שעות ספורות בלבד אחרי שהוא מפונה מכל יושביו. בנינים נהרסים אך כמעט כל יושביהם יוצאים ללא פגע. המעצמה החזקה בתבל מצטרפת למערכה נגד הגרועים שבצוררנו. שם שמים נעשה שגור על שפתותיהם של קברניטי המדינה, שאף הם מבינים כי אין אלה זמנים נורמליים.

את רשמי הימים הללו עלינו לזכור. גם כאשר יבואו עלינו בעזרת ה' ימים רגועים יותר, נזכור כי הטבע הרגיל אינו אלא אשליה, וכי ברצות ה' המציאות כולה יכולה להתהפך מן הקצה אל הקצה כהרף עין.

פרשת "כי תוליד בנים ונושנתם בארץ", הנקראת בדרך כלל בסמוך לתשעה באב, מתארת שני תרחישים הצפויים בעתידו של עם ישראל: גלות וגאולה.

תרחיש הגלות אותו מציירת התורה הוא: "כי תוליד בנים ובנות ונושנתם בארץ והישחתם... ועשיתם הרע בעיני ה' אלוהיך להכעיסו. העידותי בכם את השמים והארץ כי אבוד תאבדון... והפיץ ה' אתכם בעמים" (דברים ד, כה-כז).

הרמב"ן מסביר כי נקודת המפתח בהבנת הסכנה המצפה לעם ישראל כתוצאה משיבתם בארץ המובטחת, ארץ זבת חלב ודבש, מסוכמת במילה אחת: "ונושנתם". וכך דבריו: "בעבור היותכם ישנים בארץ ותשבו לבטח, אולי תשכחו את ה'".

דהיינו, בדור הראשון עדיין יהיו בני ישראל חדורי פליאה לאחר שחזו בכל הניסים והנפלאות שליוו את כניסתם לארץ. גם מציאות קיומם בארץ זבת חלב ודבש עדיין תעורר התפעלות. אולם, עם חלוף הזמן, יתרחש תהליך טבעי של התיישנות. אנשים מתרגלים למציאות פלאית ורואים בה דבר מובן מאליה, וכך היא אינה מעוררת בהם עוד רגש כלשהו. זוהי התיישנות.

רצף ישראלי

כך אכן הגיב העם כאשר הנביאים הזהירו אותו מפני סכנת הגלות. ירמיהו מצייר בפני העם תרחיש של עקירה מן הארץ וחורבן בית המקדש, אך העם רואה בכך דברי כפירה, וממילא - מבקשים להענישו כדן נביא שקר: "מדוע ניבית בשם ה' לאמור כשילה יהיה הבית הזה והעיר הזאת תחרב מאין יושב?!" (ירמיהו כו, ז).

תמיהת העם מובנת. בעת שנשא ירמיהו את דבריו, עברו קרוב לתשע מאות שנה מאז כיבוש הארץ. בתוך פרק הזמן הזה התקיימה מלכות בישראל במשך ארבע מאות וחמישים שנה רצופות. ובית המקדש כבר עמד על תילו כארבע מאות שנה. לכל אורך התקופה הזאת לא נקטע הרצף - לא של היישוב היהודי בארץ ישראל, לא של מלכות בית דוד, ולא של בית המקדש.

היו אומנם תקופות של עליה ושל ירידה, היו עיתות מלחמה וזמני שלום, והתחוללו שינויים מדיניים שונים. גם מבחינה רוחנית - היו זמנים בהם עם ישראל היה קרוב לשיא פריחתם, והיו זמנים בהם בית המקדש עצמו נטמא

ערכים לילדים
משל ותבונה

הניצוץ היהודי
בטעות

הרב צביאלי בן צור
איך הילדים "מחנכים" אותנו

הרב דוד ברוורמן
מענטש

מחשבות טובות

הרב דוד ברורמן

מארגון חשוד שעמד בנשיאותו של מרן ראש הישיבה, הגאון רבי גרשון אדלשטיין זי"ע, ביקשו חתימה על מכתב לטובתם. להפתעתם, מרן ראש הישיבה סירב בכל תוקף. הדבר היה תמוה. "אולי", הם הציעו, "רק נפרסם שקיבלנו את ברכתו של ראש הישיבה?" אך התשובה הייתה, "בשום פנים ואופן לא!" מנוסח התשובה היה ברור כי הגרי"ג ביקש שלא להזכיר אותו בשום הקשר כלשהו לארגון זה, ובהנהלת הארגון הרימו ידיים.

לאחר שכל חברי ההנהלה יצאו מהבית ברחוב ראב"ד בבני ברק, חזר אחד מחברי ההנהלה על עקבותיו, ונכנס לבדו אל ראש הישיבה. כתלמיד קרוב של ר' גרשון, הרשה לעצמו לחזור ולשאול: "ילמדנו רבנו, מהי הסיבה לסירוב? משהו לא בסדר עם הארגון?" התשובה הדהימה אותו: "נכנסו אלי לאחרונה אנשי ארגון מתחרה, וגם הם ביקשו מכתב. מסיבות שונות לא יכולתי להיעתר להם. אם הם יראו שלכם כן נתתי ולהם לא, זה יגרם להם צער ואי נעימות. לזאת אני מוכן!"

ועשיית הישר והטוב

בין פסוקיה של פרשתנו הכוללים את עשרת הדיברות, 'שמע ישראל' ועוד - מצטנע לו פסוק הנראה יותר כהנהגה טובה, אך מתברר שהוא בעל השלכות גדולות ורחבות בדיני ממונות ובהשקפה המוסרית היהודית. יותר מכך, חז"ל תולים בו את הסיבות לחורבן בית מקדשנו: "ועשיית הישר והטוב בעיני ה' למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ הטובה" (ו, יח).

יש להתבונן בפירוש הציווי שבפסוק הקודם לו נאמר הציווי: "שמור תשמרון את מצות ה' אלוקיכם ועדותיו וחוקיו אשר ציווך". העדות והחוקים לכאורה כוללים את כל מה שיש לתורה לומר על ההתנהגות שבין אדם לזולתו. מה אם כן מתחדש בציווי "הישר והטוב", וכי ישנם "ישר וטוב" שאינם כוללים במצוות?

רש"י במקום מבאר, שהכוונה ל"פשרה, לפנים משורת הדין". כלומר, מעבר לפסיקת הדין כמו שהוא, התורה דורשת מהיהודי להגיע למוסריות רבה יותר מהנדרש לפי ההלכה.

מענטש

קוד הישר והטוב

אך, הרמב"ן מיישב ומוסיף על כך שזו דרישה מכל יהודי בקשת רחבה של נושאים: "הכוונה בזה כי מתחילה אמר שתשמור "חוקותיו ועדותיו אשר ציווך", ועתה יאמר: גם באשר לא ציווך תן דעתך לעשות הטוב והישר בעיניו, כי הוא (הקב"ה) אוהב הטוב והישר! וזה עניין גדול, לפי שאי אפשר להזכיר בתורה כל הנהגות האדם עם שכניו ורעיו... אבל אחרי שהזכיר מהם הרבה כגון "לא תלך רכיל..." "לא תיקום ולא תיטור..." "מפני שיבה תקום" וכיוצא בהן, חזר לומר בדרך כלל: שיעשה הטוב והישר בכל דבר עד שיכנס בזה הפשרה ולפנים משורת הדין!"

כתלמיד קרוב של ר' גרשון, הרשה לעצמו לחזור ולשאול: "ילמדנו רבנו, מהי הסיבה לסירוב? משהו לא בסדר עם הארגון?"

התורה כותבת כללים שמהווים 'קו מנחה'. כשהתורה מצווה "מפני שיבה תקום", מצפים מאיתנו שנבין את רצון התורה במקרים דומים, בהם אנו נדרשים להפעיל את התבונה האנושית ולהתנהג באורחות ישר. אבותינו הקדושים אברהם, יצחק ויעקב מכונים בתואר 'ישרים', כי התנהגותם תאמה את דרישת הישרות שמצווה התורה. כל הליכותיהם היו מופלאות, והתנהגותם עם כל הבריות, כולל עובדי האלילים, הייתה בצורה מופתית.

תמיהה על חומר העונש

הגמרא במסכת בבא מציעא (ל, ע"ב) מלמדת מפני מה חרבה ירושלים: "לא חרבה ירושלים אלא מפני שהעמידו דבריהם על דין תורה ולא

עשו לפנים משורת הדין". התוספות הקשו על כך, הרי הגמרא המפורסמת ביומא מלמדת שבית שני חרב מפני שנאת חינו? ותיצו, שמפני שתי סיבות אלו נחרב הבית. ומדוע נענשו בעונש חמור כל כך, הרי אין זה חיוב מצד הדין אלא 'לפנים משורת הדין'? ועוד יש להוסיף לתמוה, האם זה משתווה לג' עבירות חמורות בעיני חרב בית ראשון?

מבארים המהר"ל והבן יהודה זי"ע, שהייתה כאן הנהגה של מידה כנגד מידה! ישראל כשלו בעבירות רבות וחמורות, אך אילו היו נוהגים לפנים משורת הדין היה גם הקב"ה נוהג עימם לפנים משורת הדין, ולא היה נחרב בית המקדש! ה"תורת חיים" מיישב בהגדרה נפלאה: "מפני שהייתה ביניהם שנאת חינו, לא נהגו זה בזה לפנים משורת הדין! כי הנהגת לפנים משורת הדין אינה תלויה בדיינים אלא בבעלי דינים!" בעלי הדינים שנאו זה את זה, ולכן הייתה תביעה על כל העם שבירושלים.

זכות הצדיק

מרן החתם סופר זי"ע בדרשותיו שואל שאלה עצומה, "הרי ראינו בעינינו שהמן הרשע נפל ברשת, כשהפיל פור בחודש בו נפטר משה רבינו ע"ה, ונהפך הדין לטובה כי היה בעזרתנו... אם כן מתעוררת תמיהה עצומה: הלא אהרון הכהן ע"ה, קדוש השם, שקול כמשה רבינו, והוא נפטר בראש חודש אב. מדוע לא תגן עלינו זכותו מבלי החרב בית המקדש בחודשו! ובפרט כי עבודת בית המקדש שייך לאהרון ביתר שאת ואיך לא הגן עליו?"

מיישב החתם סופר תשובה נפלאה ומוסר השכל בצידה: "יש לומר, כי זכות הצדיק מגן כשאוחזים במעשיו! ומשה רבינו הוא שורש התורה, וישראל קיבלו את התורה מאהבה בימי אחשוורוש, על כן הגן בזכותו. אבל, אהרון הוא בעל השלום העושה לפנים משורת הדין, והם לא הלכו בעקבותיו, על כן חרבה ירושלים."

רבי ישראל מרוז'ין זי"ע שאל את אחד מחסידיו שהיה דיין: "מה אתה יודע על החלק החמישי שבשולחן ערוך?" "חלק חמישי? הרי יש רק ארבעה חלקים!" "תהא התלמיד. כן, יש חלק חמישי!" השיב הרבי, "זהו החלק הלא כתוב ובו אנו מצווים להיות 'מענטש', להיות אנושיים."

החלק החמישי בקוד ההלכתי הוא ההתנהגות שאינה יכולה להתנסח כחוק. מי שמקיים אותו עושה את הישר והטוב.

פרשת ואתחנן נקראת תמיד אחרי תשעה באב, כדי שגם אם למרבה הצער עדיין לא נבנה בית המקדש, לא נתייאש, נקום מן האפר ונחשב מסלול מחדש כיצד עלינו לפעול כדי שתשעה באב בשנה הבאה יהיה בעזרת ה' יום טוב.

תרמו וקבלו שבת חוויתית במגוון מלונות*

1-800-35-35-26

בכפוף לתנאים

ידידי ארכים
להשיב מאות משפחות
לבוראם
בשבת מרוממת
ומרגשת
זכיתם וזכיתם

לתגובות והערות-מערכת: alon@arachim.org 072-3303580

© כל הזכויות שמורות // העלון הופק ע"י מחלקת דיגיטל ערכים בשיתוף מחלקת בוגרים
עורך ראשי: הרב משה לנדאו // עורך משנה: יהודה פרידמן // עריכה לשונית: ג. בן צבי // עיצוב גרפי: ג. קוט

לרכים

נקדת מפט

הרב משה לנדאו

דברים שעושים בחינים

ומה ההגדרה של ניצול

לא נדיר לראות בליל שבת אנשים עייפים בבית הכנסת. אחרי יום שישי של הכנות, אפשר להבין מדוע... אלא שהרב שטיין היה נראה עייף במיוחד. הוא היה נראה תשוש, ויגע. ניכר היה עליו שעברה עליו היום חוויה נוספת, מעבר להכנות לשבת. נישגתי אליו כמו יהודי טוב, ברכתי אותו ב'שבת שלום', והתכוונתי להתיישב לידו, כדי לתת לו הזדמנות לשפוך את שבליבו.

עוד לא הספקתי להתיישב, והוא כבר התחיל ב- "אל תשאל מה קרה לי היום". כשמישהו אומר לך 'אל תשאל', הוא מתכוון שלא רק שתשאל, אלא שגם תהיה ממש בעניין. אז שאלתי. "מה קרה?"

"אל תשאל", הוא אמר שוב. "בשלב בצהריים אני מגלה שהמים החמים נגמרו. אבל הדלקתי את הבוילר, אבל אחרי שעה התברר, שהדוד שבק חיים והוא לא מחמם. מילא אני, אלך למקווה, אבל מה אני עושה עם חמישה ילדים? מיד חיפשתי טכנאי דודים. הראשון לא ענה. השני אמר שהוא לא עובד ביום שישי. השלישי אמר שהוא באמצע תיקון ולא בטוח שיספיק היום. בסוף נמצא הגואל המושיע שהודיע לי שעלות ביקור ביום שישי בשעה כזו, זה ארבע מאות שקלים. והוא הדגיש, לא כולל התיקון. נו,

הייתה לי ברירה?!" הרב שטיין חצי שאל-חצי בכה. "האבחון היה קל. הלך גוף החימום. זה יעלה לך שמונה מאות שקל" אמר האיש. "אבל למה?" שאלתי. "גוף חימום עולה בחנות שבעים שקל ועוד חצי שעה עבודה, לא נראה לך קצת מוגזם???" "זה המחיר ליום שישי בשעה כזו", האיש השיב לי.

"מצד אחד", אמר הרב שטיין, "הוא ממש ניצל אותי. ביום רגיל זה עולה שלש מאות שקל. ככה לנצל יהודי ולקחת כמעט פי שלושה? מצד שני, גם לו יש יום שישי, אז אולי מותר לו לקחת שמונה מאות שקל?"

על מה לוקחים כסף

"נדמה לי שזה פסוק מפורש", אמרתי לרב שטיין. "משה רבינו פונה אל בני ישראל, 'ראה לימדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר ציוני ה' (ד, ה). מהפסוק הזה לומדים חז"ל שאסור לקחת כסף כדי ללמד תורה.

'ראה לימדתי אתכם, מה אני בחינים, אף אתם בחינים' (נדרים נז ע"ב).

בנוסף, במשנה במסכת בכורות (ד, ו) נפסק שאסור לדיין או לעד ליטול שכר. 'הנוטל שכרו לדון, דיניו בטילים. להעיד, עדותיו בטילים'. גם מי שמוזה על הטמא אפר פרה אדומה ולוקח תשלום, הזאתו פסולה.

המעניין הוא, שמי שכותב תפילין, יכול לקחת כסף... מי שבונה סוכה, יכול לקחת כסף... אפילו מי שעושה ברית מילה, יכול לקחת כסף... אז למה ללמד תורה, לדון ולהעיד בבית דין, ולהזות אפר פרה אדומה - על המצוות האלה אסור לקחת תשלום?"

"אתה יודע למה?" אמרתי לרב שטיין. "לכתוב תפילין, אתה יכול לבד. לך תלמד איך עושים את זה ותכתוב. לבנות סוכה, אתה יכול לבד. אפילו לעשות ברית מילה... תלמד ותעשה לבד. אם אין לך כוח, תשלם. אבל ללמוד תורה אי אפשר ללמוד לבד. אתה חייב רב שיסביר לך! דברים שלא כתובים אי אפשר להבין לבד. אתה גם לא יכול לדון את עצמך. ודאי אינך יכול להעיד על עצמך. וכשאתה טמא אתה לא יכול להזות על עצמך אפר פרה אדומה..."

כשמישהו לא יכול... לא לוקחים על זה כסף. זה ניצול.

כשהלך לך הדוד באמצע השבוע, אתה יכול לשאול וללמוד לתקן לבד. אם אין לך כוח, תשלם. אבל כשהלך לך הדוד ביום שישי, באמת אין לך זמן ללמוד לתקן לבד. כשאתה באמת לא יכול. לא לוקחים כסף. זה ניצול.

אני לא אומר שלא מגיע לו שלש מאות שקל על התיקון. אבל להוסיף עוד חמש מאות שקל ביום שישי כשאתה במצוקה ובאמת לא יכול לבד, זה ניצול."

פי ארבעה

ועוד דבר קטן... גדול.

זה היה כשפגשתי אברך יקר בליל שבת אחר, כשהוא עייף נפשית ובעיקר כלכלית משבוע נישואי בתו. גם לידו התיישבתי. "המחיר לכל דבר בעיקרון סביר" הוא אמר "אבל כשבעלי המקצוע שומעים שזה בשביל כלה - חתונה, המחיר מכפיל, משלש ואף מרבע את עצמו. למה?"

זה... ניצול.

אני יודע... זו העבודה שלכם... ובכל זאת, אם נתקלתם במישהו שבאמת לא יכול לבד... אל תנצלו אותו.

המילה האחרונה

עזור אחיך שלא יהיה עשוק ולא עושק. (נועם המידות)

3

מתוך הפרשה

הרב ישי וליס

1 "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך" (דברים ו, ה).

דרשו רבותינו: "בכל לבבך - בשני יצריך, יצר טוב ויצר רע". כיצד ניתן להשתמש ביצר הרע בלי להסתכן בכך שיכשיל אותנו בחטא?

אצל אברהם אבינו נאמר: "ומצאת את לבבו

נאמן לפניך", היינו שעבד את ה' בשילוב יצר טוב עם יצר רע. ישנו חסד של אמת שבו אין האדם מצפה לגמול על מעשיו, כמצוות הלווית המת שבה אין המת יכול להשיב לאדם כגמולו הטוב. חסדיו של אברהם היו בבחינת חסד של אמת והוא פעל רק כעבד המבקש להטיב עם נתיני המלך, ללא תמורה.

גישה כזאת מחסנת את האדם מפני השפעתו המזיקה של היצר הרע. שהרי, היצר מפתה את האדם כשהוא מציע לו גמול תמורת מעשיו הרעים. אך מי שאפילו את מעשיו הטובים עושה שלא על מנת לקבל פרס, כיצד יתפתה לעשות מעשים רעים על מנת לקבל פרס? כך ניתן לעבוד את הקב"ה תוך שימוש בשני היצרים.

2 איסור 'לא תחמוד' מתייחס לכוח הדמיון. האם הדמיון בשליטת האדם?

כן. אדם פשוט לא יחמוד את ארמונו של מלך אנגליה, שנמצא לגמרי מחוץ לתחום השגתו. לכן צריך האדם לחזק כל העת את אמונתו בכך שכל השפע שמקבל הוא בעולם הוא לפי שליחותו בעולם. ממילא, מה שאין לו - רחוק ממנו כמרחק ביתו הפשוט מארמונו מלכים.

3

"אתקינו סעודתא"

"אתקינו סעודתא דמהימנותא שלמתא, חדותא דמלכא קדישא. אתקינו סעודתא דמלכא" (ובתרגום מארמית: הכינו את סעודת האמונה השלימה, שמחת המלך הקדוש. הכינו את סעודת המלך). פיוט זה הוא מהפיוטים הנדירים שחיבר האריז"ל הקדוש בעצמו, וצפונים בו סודות קבלה עמוקים המותאמים לסעודות השונות של השבת.

המושג 'חקל תפוחין' (שדה התפוחים) מסמל את ספירת המלכות המכוונת כנגד סעודת ליל שבת, סעודת יצחק, שהאוכל ממנה ניצל מחבלי משיח. 'עתיקא קדישא' (הקדוש והקדוש) מכון כנגד סעודת הבוקר, סעודת אברהם אבינו, שעליה נאמר בזוהר שבזכותה ניצלים ישראל מדינה של גהינם. 'זעיר אנפין' (הדיוקן הקטן) מכון כנגד סעודה שלישית, סעודתו של יעקב, שהאוכל ממנה ניצל ממלחמת גוג ומגוג.

גם אם לא זכינו להבין מושגים טמירים אלו לעומקם, בעצם אזכורם נזכיר לעצמינו כי העולם שלנו הוא רק אפס קצהו של יקום כביר המשתרע מעבר לתודעתנו.

(מתוך התוכנית 3 מתוך הפרשה עם הרב ישי וליס)

תורת החנך

הרב צביאלי בן צור

"העתק הדבק"

איך הילדים "מחנכים" אותנו

יכול אדם לומר, 'אולי אני מעט גאוותן, אבל באמת שלא זו הבעיה שלי. אני אולי לא מושלם בענווה, אבל יש לי בעיות בולטות יותר לתקן במהלך שמונים השנים שאני פה... וילדי? הוא בכלל מתמודד ב'מחלקת הדימוי העצמי השלילי'. גאוותן היא הבעיה שלו? חוסר גאוותן הוא הבעיה שלו!'

אם כן, נראה שמידת הגאוותן אינה המידה האוניברסלית שכל אחד ואחד צריך להתחיל בה כפתיח לעבודת המידות שלו. אולם, הדבר לא נכון! ומה שאנו נלמד כעת, שומה עלינו ללמוד בכל מערכת המידות. בכל מידה יש את הפן החיצוני השטחי, ואת הפן הפנימי המעמיק. אם רק נגדיר את הדברים נכון, נראה שאם מבינים מהי גאוותן, מגלים שאדם ממוצע עלול להתגלות כגאוותן גדול, כשגאוותו מתבטאת בהתנהגותו שמחצינה מידות אחרות כמו כעס, קנאה, עקשנות וכדומה. מידות אלו מקורן בגאוותן, ולכן זוהי המידה הרעה ביותר שחובה על האדם לתקנה.

אבא גאוותן - ילד גאוותן, האמנם? על כך בעזרת ד' בפעם הבאה.

מתוך הבנה שהם מתצפתים עלינו כל העת ולומדים מאיתנו. אחר כך זה כבר הופך להיות חלק מאיתנו.

ניקח את מידת הכעס כדוגמא. אם אני אכעס, גם הילד יכעס. אז אני לא אכעס, בתחילה בכדי שהוא לא יכעס, ואחר כך מפני שאסור לכעוס. הנה לפניכם - 'לא רק ההורים מחנכים את הילדים, גם הילדים מחנכים את ההורים'.

אנו ננסה בעת הקרובה לעבוד על מידותינו אנו, ועל מידות ילדינו, מתוך הבנה מעמיקה על חומרת המידה הרעה וחשיבות המידה הטובה, ואולי נוכל לצאת עם מסקנות מעשיות ומתקנות מידות, אנו וצאצאינו, הלוואי.

אנו נפתח בגאוותן, ולו מהסיבה שכולנו יודעים שגאוותן וכעס הן תכונות תאומות, והן המחריב הבולט ביותר בתחומי המידות.

"גאוותן היא המטבע אשר פסל הקדוש ברוך הוא" - כותב האורחות צדיקים, ומוסיף - "הגאוותן היא פתח לרעות רבות, ולא ראינו כזאת לרעה בכל המידות".

'לא ראינו כזאת לרעה בכל המידות?' יש מידות שנראה שאינן הבעיה המרכזית שלנו, וגם מידת הגאוותן נראית לעיתים ככזו.

בסמינר תורמים האחרון של 'ערכים', פנה אליי זוג הורים בשאלה על ילד כעסן מאד. מדובר על ילד שמאבד עשתונות במהירות, ונעשה כמעט מסוכן לציבור... השאלה הראשונה ששאלתי היתה 'איך הוא בכיתה?' וההורים ענו שבמקרים רבים-רבים הוא מתנהג מקסים.

הסברתי להם שצריך לבדוק, אם הבית חזק או חלש מידי ולכן הוא כועס, או שהוא פשוט חי בבית כעסן ועושה 'העתק הדבק' מהתנהגות בבית להתנהגות שלו. להפתעתי הם סיפרו, שאצל ילדם אין אפילויות והוא מחלק לכולם כעסים בשווה, תמיד ובכל מקום, כל זמן שלא הוכח אחרת.

עניתי להם מה שעניתי, ואז נזכרתי... בהיותי אב צעיר, שמתי לב שככל שילדיי גדלים, אני 'מחשבן' אותם יותר. מה אני מחשבן? שהם מתבוננים בי. ומה זה אומר לגביי? שאני אמור להעניק להם דוגמא אישית. פתאום הבנתי שאחת מהסיבות בשלן זיכה אותנו ה' בילדים היא כדי לשנות אותנו. אנו משתפרים בתחילה למען הילדים,

פרדוקס ההצלחה

על אשליית הכח

תורת הנפֿש פְּסִיכוֹלוֹגִיָּה יהודית

הרב דניאל נשיא

גם במישור החברתי קובע הפסיכולוג אריך פרום, כי ישנה 'הטיית עצמאות כוזבת' - שבה האדם שוכח את המערכות שתמכו בו. הוא קורא לזה 'אשליית האוטונומיה' - תחושת עצמאות המובילה לניתוק ערכי. הוא מתנתק מערך הכרת הטוב, כדי לחזק בתוכו את תחושת האגו והערך העצמי. תאוריה פסיכולוגית נוספת קובעת כי כאשר אדם מרגיש חוב למישהו (כמו הכרת תודה או חוב מוסרי), הוא עשוי 'לשכוח' את טובתו של האחר כדי להימנע מתחושת עומס שהוא 'חייב'. זו פעולת 'השכחה העצמית' אקטיבית ולא שכחה פאסיבית.

התורה אינה רואה בשכחה שגגה או אונס. השכחה אינה כשל ניורולוגי של תאים במוח, אובדן זיכרון, אמנזיה, שיטיון או דמנציה. שכחה היא תוצאה של חוסר תודעה רוחנית, גאוותן מזויפת ואשליה של עצמאות יתר.

היהודי מתפלל שלוש תפילות ביום, לומד תורה, מברך ומקיים מצוות. בכך הוא צריך להזכיר לעצמו, ללא הרף, את העובדה הפשוטה שכל כישורנו בא לו מאת ה' יתברך: "זכרת את ה' אלוהיך כי הוא הנותן לך כוח לעשות חיל".

בין האדם לאלוקיו. הוא שוכח את מקור הטוב. וכמו שנאמר במשלי (ל, ט): "פן אשבע וכיחשתי, ואמרתי מי ה'?" זו היא בעצם כפירה ביד ה' ובהשגחתו יתברך. "וישמע ישרון ויבעט, שמנת עבית כשית; ויטוש אלוך עשהו" (דברים לב, טו). בפסיכולוגיה ישנה תופעה הקרויה "הסתגלות הדוניסטית" או "הסתגלות חוויתית". חוקרי האושר טוענים כי בני האדם מתרגלים מהר לעושר, הצלחה, כסף, כבוד וכדומה. כל אלה הופכים אצלם להרגל, ותחושת השמחה וההתלהבות שדבקה בהם דועכת במהירות. האדם כבר לא מתרגש, לא משתאה, לא מודה. הוא לוקח הכל כמובן מאליה.

במילים אחרות מדובר בפרדוקס ההצלחה. כשיש יותר - מרגישים פחות את יד ה'. האדם מתמלא בעצמו - ומתרוקן מהדבקות בהקב"ה. הרווייה משכיחה את הצמא הפנימי, שהוא הבסיס להתעלות רוחנית.

כנגד האמור זועק משה מנהמת ליבו "ואמרת בלבבך: כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (דברים ח, יז). זה אינו משפט שנאמר בפה - אלא בלב. זוהי מחשבה פנימית, תחושת עומק סמויה: ההצלחה היא שלי, אני עשיתי זאת במו ידי.

משה רבנו מזהיר את העם מפני בעיה אנושית קשה: השכחה.

"והיה כי יביאך ה' אלוהיך אל הארץ... לתת לך ערים גדולות וטובות... ובתים מלאים כל טוב... ואכלת ושבעת. הישמר לך פן תשכח את ה' אשר הוציאך מארץ מצרים" (דברים ו, י-יב). "הישמר לך פן תשכח את ה' אלוהיך... פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת בהן. ורם לבבך ושכחת את ה' אלוהיך..." (דברים ח, יא-יד).

קצת מוזר. הסברה הפשוטה אומרת שעם ישראל שקיבל כל טוב מהש"ת, יכיר תודה ויתקרב אליו. כיצד אפשרי בכלל לשכוח אירועים כה חשובים ומכוננים, כמו הוציאה ממצרים וניסי המדבר? אולם המציאות היא הפוכה והאדם נוטה לשכוח. מדוע? מה פשר התגובה הזו?

מבחינה פסיכולוגית מסתבר שכאשר טוב לאדם, ההצלחה מסמאת את עיניו והוא מיחס את הכול לעצמו. השובע, מסתבר, יוצר חיץ

השכחה אינה כשל ניורולוגי של תאים במוח

ערכים לחיים

הרב דוב גריינמן

כשאוהבים באמת

כיצד נמנע התנגשויות עם הילדים בימי בין הזמנים?

שייכנע לרצון השני בפעם הזו. עלינו לפעול באופן כזה, שרצונו התמידי של הילד יהיה לקיים את רצון הוריו וללכת בדרכם למרות שלא תמיד הוא מרגיש שזה נכון וצודק אבל הוא רוצה לעשות רצון הוריו. כדי להגיע אל המקום הזה עליו להיות אהוב ללא תנאים. מי שאהוב חפץ לעשות את רצון האהוב, ומי שאהוב מבין את נפש הנאהב.

קשר נפשי

כיצד אפשר לגרום לילד לרצות להתגבר על רצונותיו ולקיים את רצון הוריו גם מבלי שיאמרו לו מה רצונם?

בעל הטורים כותב (בראשית מד, ל) שרק בשני מקומות בתנ"ך מופיע הביטוי 'קשר' בנפש או בלב: "ונפשו קשורה בנפשו" (שם) ו"איוולת קשורה בלב נער" (משלי כב, טו). וכך מבאר בעל הטורים את הפסוק במשלי: מפני שאיוולתו בו, צריך שתהא נפשו קשורה בנפשו של אביו לחנכו. את האיוולת עלינו להוציא מלב הנער על ידי שקושרים דבר חזק יותר אל ליבו ונפשו כדי למושכו, שזהו הקשר בין נפש האב לנפש הבן.

נקודת מבחן

נקודת מבחן אהבה בין ילד לאבא, היא אותה נקודת מבחן בינינו לבין אהבת בוראנו.

הפסוק אומר, "וידבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו" (שמות לג, יא). בפסוק זה מתארת התורה את הקשר בין משה לקדוש ברוך הוא, שהיה ללא מחיצות כדבר איש אל רעהו.

מבאר האור החיים הקדוש שמשה רבינו הכין את הכלים המתאימים לכך ולכן היה הקדוש ברוך הוא אתו כמים הפנים לפנים. מוסיף על כך האור החיים וז"ל: "ומעתה יבחין אדם מה הוא עם קונו, אם לבבו יתאוה ויחשוק בה' ובעבודתו הנה זה סימן כי ה' אהבו".

הנאהב חושק לעשות את רצון האהוב. אהבה ללא התניה וללא תמורה, כאהבת הקב"ה את בני האדם, היא אהבת האמת שצריכה להיות בין ההורים לבנים. כשיש כזו אהבה, הילדים יחשקו לעשות רצון הוריהם. בימי בין הזמנים כשהילדים נמצאים בבית, זה בדיוק הזמן... לאהוב. "כמים פנים הפנים כן לב האדם לאדם".

אביו של איציק (שם בדוי) ניגש אלי לאחר הרצאה בנושא השפעה בחינוך, כשהוא מספר לי על הקושי היומיומי שהוא חווה בבית בקשר עם בנו. ההשקעה, המסירות והדאגה של ההורים הם ללא גבול, אך עם כל זאת ישנה ההרגשה של ניכור, חוסר הערכה וכפיות טובה על כל מה שהם כהורים עושים עבור איציק. כיצד נגרום לאיציק להרגיש נאהב? איך נצליח להשפיע עליו להתנתק מתענועי הילדות ואיוולת הנעירות?

סיפרתי לו כי כאשר למד הגאון רבי מאיר שמחה מדווינסק זצ"ל, בעל ה'אור שמח' ו'משך חכמה', יחד עם החברותא שלו, הם התקשו בתוספות בש"ס ולא מצאו פתרון המתיישב על הדעת.

פנה ה'אור שמח' לחברותא ואמר לו: הבה נעמוד בתפילה 'שנאהב את התורה. התפלא החברותא, "האם איננו אוהבים את התורה? עלינו להתפלל 'שיפתח לבנו בתורה'..." השיב לו רבי מאיר שמחה: "כאשר נולד ילד קטן, אימו מטפלת בו ונותנת לו כל מה שהוא צריך. אם חסר לו משהו או שכאב מייסר אותו, הוא בוכה. הבכי הוא אותו בכי, אין בו מסר מסוים מלבד 'משהו חסר לי'. הכיצד יודעת האם מה מפריע לו ומה חסר לו? היא אוהבת אותו. כשאוהבים מישוהו מבינים אותו היטב".

אז הוסיף ואמר: "אילו היינו אוהבים את התורה, היינו מבינים את דברי התוספות. לכן, עלינו להתפלל שנאהב את התורה".

ללא תנאי

אם הילד אהוב ללא תנאים באהבה אמיתית שאינה תלויה בדבר ואין לה תנאים, או אז ההורים מרגישים מה חסר לילד ולמה הוא זקוק. במקרים כאלו, גם הילד מרגיש שמבינים אותו.

הקושי נוצר כתוצאה מהתנגשות ומלחמת כוחות בין רצונו של הילד לרצונותיהם של הוריו, ובמקום הזה נוצר קונפליקט ביניהם. יש הורים שנכנסים לתוך המערכת הזו של משחק כוחות מי חזק יותר ומי גובר על מי. אבל, המטרה שלנו כהורים אינה לדאוג דעתו של מי שתקבל יותר ומי הוא זה

הבכי הוא אותו בכי, אין בו מסר מסוים מלבד 'משהו חסר לי'

ערכים לפיתח היהודי

הרב מיכאל לסרי

עוד תפילה אחת!

לא מרימים ידיים

על משה רבנו נגזר שלא ייכנס לארץ ישראל. כשנגזר עליך משהו, מה עושים? אפשר להגיע לתחושה שאין מה לעשות, זה הבעל, זאת האישה, אלו הילדים, המציאות היא מה שקיבלנו מלמעלה, וזהו זה. אין מה לעשות ולא יהיה שינוי.

זוהי אפשרות אחת, אך משה לא הכיר בה. משה רבנו התפלל. 515 תפילות הוא התפלל ולא התייאש, כי ידע שהתפילה היא כוח אדיר. ומשה צדק. הקב"ה אמר לו "רב לך", כי אם יתפלל עוד תפילה אחת - הוא יגיע למכסה הנדרשת כדי לשנות את הגזירה ולהיכנס לארץ ישראל. מי שאינו מתייאש, מקבל בסוף את מבוקשו.

יש אדם שאומר 'כמה כבר אפשר להתפלל... התפללתי על שלום הבית שלי - ותראה איך הוא נראה... התפללתי על הילדים, ותראה איך הם נראים...'

חשוב לדעת כי ישנה מכסה של תפילות, וכשמגיעים אל המכסה הנדרשת מגיעה הישועה. אנחנו לא יודעים מהי הכמות הנדרשת ואף אחד לא מעדכן אותנו לגבי המכסה. יכול להיות שאנחנו כבר קרובים...

אבל אנחנו לא יודעים כמה תפילות עוד נשארו לנו, ולפעמים אנחנו מתייאשים ומפסידים.

היה מלך אחד שהודיע כי מי שיטפס לראש מגדל גבוה בן מאתים קומות, יקבל חצי מרכושו. כל בריוני המדינה התקבצו ובאו, כשמיטיבי הלכת ובעלי הכושר שבהם הגיעו לקומה ארבעים וחמש בלבד. הגוף שלהם הזיע, הייתה להם נזילה בקרבורטור, המנוע כמעט הלך... הם הבינו שאי אפשר להתקדם עוד והקומה המאתים רחוקה מהם כחלום פורח...

רק אחד דבק במשימה בנחישות, כשהוא חושב לעצמו כי אם המלך ביקש להגיע לקומה המאתים, כנראה שאפשר ושווה לנסות. בקומה ה-45 כמעט וכבר נזלו ואזלו כוחותיו, אבל הוא עודד את עצמו שינסה עוד קצת ועוד קצת ויאמץ את כל יכולתו ממש. הוא התקדם עוד קצת, לקומה ה-46. ואפילו ל-47 כבר הגיע. התקדם לקומה 48, ומד הדלק שלו הגיע כמעט לאפס. עלה לקומה 49. כושר הסיבולת שלו כמעט וכשל, והוא עולה לקומה 50...

שם ראה מולו מעלית שלקחה אותו עד לקומה המאתים.

אלוקים מחכה לנו שלא נתייאש, ונגיע למכסה הדרושה. לפעמים צריך דביקות ונחישות מקסימליות, אך לעולם אין להתייאש. אל תתייאש משום תפילה, על הבית, על שלום הבית ועל בני הבית, ותאמין שאולי עוד תפילה אחת - ואוצר של סיעתא דשמיא כבר יכניס היישר אותך למחלקת הישועות.

הניצוץ היהודי

בזיכרון המוקדם ביותר שבו זכור דניאל אלקין זכור התרגשות גדולה בבית, קריאות שמחה ואנשים בוכים. הוא היה אז בן שלוש ולא הבין מה משמח כל כך את המבוגרים. "רק כשגדלתי הבנתי שהייתי עד לניצחון במלחמת השחרור", הוא מספר.

הדי האירוע ההיסטורי הגיעו עד לבית הארגנטינאי, שם חי דניאל בבואנוס איירס. הוא גדל בבית מסורתי. אביו היה מורה לתנ"ך והיסטוריה יהודית, שהחדיר בו אהבה לספר הספרים. "מגיל צעיר אהבתי ללמוד תנ"ך, גם אם לא תמיד הבנתי את מה שאני לומד. לימים, אחרי סמינר 'ערכים', הבנתי שהתורה היא גם ספר הוראה והכוונת דרך, אבל את הבסיס אני חייב לאבי ז"ל".

בשעות הבוקר למד דניאל הצעיר בבית ספר ציבורי, ואחר הצהרים השלים את לימודיו בבית הספר היהודי.

ההווי בשכונה בה גדל היה כמו בשטעטל יהודי באירופה. "בבית לא שמרו את כל המצוות אבל היה רגש יהודי חזק", הוא מספר. "השכונה הייתה קיבוץ גלויות של יהודים מכל העולם - פולנים, רוסים, רומנים, אשכנזים וספרדים - שאחרי המלחמה באו לארגנטינה, כל אחד עם השפה, המנהגים והמאכלים שלו. בחגים אפשר היה לחוש את ההכנות באוויר. כולם דיברו אידיש, אפילו הירקן והסוחרים הלא-יהודיים, כי בלי זה הם לא יכולים היו לעשות ביזנס".

ארץ ישראל

אחרי שסיים את בית הספר היסודי, המשיך לתיכון AMIA של מרכז הקהילה היהודית. הוא חיפש את עצמו במקומות שונים. ערב מלחמת ששת הימים ביקר בארץ עם קבוצת נוער יהודית והתנדב במשך שנה וחצי בקיבוץ מפלסים. אחרי המלחמה חזר לארגנטינה, אך ברור היה לו שעתידו בישראל. ואכן, בשנות השבעים למניינם עשה עליה והשתקע בארץ - הפעם לצמיתות.

הוא התחתן עם רעיתו שבאה מרקע דתי. את ביתם הקימו באשדוד, עיר שבה הם גרים עד היום. צביון הבית שהקימו היה מסורתי, בדומה לבית בו גדל דניאל עצמו. בשבת לא עישנו והייתה פלטה במטבח. לעיתים אף היה מגיע לתפילה בבית כנסת. אך הדבר לא מנע ממנו לנהוג במכונית בהמשך היום...

"הידע ההלכתי היה מועט", הוא מסביר. "בארגנטינה לא קבלתי חינוך דתי, והדברים שקיימתי נבעו לא מתוך הבנה אלא מתוך שגרה והרגל של הדברים שראיתי בילדות. היהדות לא

בטעות

מהבית בו גדל בארגנטינה ועד לסמינר 'ערכים' אליו הגיע כמעט בטעות, דניאל אלקין לא נותן לגיל לעצור אותו כי אין גיל לתשובה, וכל עוד דולק הנר - צריך לתקן

רק כשגדלתי הבנתי שהייתי עד לניצחון במלחמת השחרור

הייתה זרה לי, אבל גם לא הקדשתי לה מחשבה יתירה".

הסמינר

ל'ערכים' דניאל הגיע בכלל בטעות. יום אחד, הוא נתקל במודעת פרסום לסופשבוע בבית מלון. רק אחרי שחייג למספר הבחין באותיות הקטנות המספרות כי האירוח כולל הרצאות בנושאים כמו חינוך ילדים ושלוש בית. הרעיון מצא חן בעיניו. "אמרתי לעצמי - למה לא?" מספר דניאל. "היהדות הרי לא הייתה זרה לי. אף פעם לא הייתי 'אנטי'. פשוט לא ידעתי הרבה. אז אמרתי לעצמי - בוא נשמע מה יש לדתיים להציע..."

הם הגיעו למלון והופתעו לטובה. "אני לא איש של הרצאות. כשראיתי בתוכנית שיש הרצאה של הרב אהרן לוי בליל שבת חשבתי לעצמי שזה יהיה כבד מדי. מי

מסוגל לשמוע הרצאות בליל שבת?" מחייך דניאל. "אבל בתום ההרצאה הסתכלתי בשעון ונדהמתי. השעה הייתה שתיים לפנות בוקר. הזמן חלף בלי שהרגשתי בו. זה פשוט היה כל כך מעניין שלא הרגשתי עייפות! למחרת בצהריים שוב הייתה הרצאה שלו וכמובן שלא ויתרתי עליה. זה ממש מצא חן בעיני".

אחרי הסמינר הציעו לו פעילי 'ערכים' לקבוע עבורו חברותא. מאז, התחיל ללמוד בימי רביעי חברותא עם אברך יקר, איתו הוא לומד עד היום. את ההצעה להשתתף בשעור תורה בשעות הבוקר, דניאל דחה להזדמנות אחרת. אבל פעילי 'ערכים' לא ויתרו עליו בקלות.

ליווי המשך

"כל כמה שבועות הייתי מקבל מהם טלפון - 'אולי תבוא ללמוד?' יום אחד התקשר אלי יהודי יקר, רכז 'ערכים' הרב שבתאי בר-לב. באותה תקופה עדיין עבדתי, אבל הייתי כבר לקראת פנסיה. התוכנית הייתה שאמשיך לעבוד במתכונת מוקצרת שלוש פעמים בשבוע כך שיישאר לי זמן פנוי. אמרתי לעצמי - אם הוא מבקש כל כך יפה, אולי הגיע הזמן לבדוק את הדבר..."

דניאל הציץ ונפגע. "הצורה שבה הרב בר-לב העביר את השיעור הייתה כל כך טובה, שמיד נדלקתי. אמרתי לו שאבוא פעמיים בשבוע. זה המקסימום שיכולתי אז, אבל לא רציתי לוותר על אף הזדמנות ללמוד. לא אשכח את השיחה הראשונה בינינו. אמרתי לו - 'אני לא טיפוס שיש לו סבלנות סתם לשבת. אני רוצה להבין. קח בחשבון שאם אני לא מבין - אני שואל אלף פעם, אלפיים - כמה שצריך. ועד שלא אבין לא אתקדם הלאה'".

הרב שבתאי חיך חיוך רחב. "מצידי תשאל אלף פעם את אותה שאלה. אני אסביר עד שתבין".

עשר שנים חלפו מאז השיחה הגורלית הזאת, ובכל יום מתקיים אצל דניאל "בכל יום יהיו

כחדשים בעיניך". כפי שאתם יכולים לשער, הוא אינו אדם צעיר במיוחד בגופו (ברוחו דווקא כן...). אבל הדבר לא מונע ממנו לעשות כל מאמץ בשביל להגיע ללימוד הקבוע. לידו זה ענין של חשבון פשוט: "יש ימים שבאמת קשה לי להגיע", הוא מסביר. "אבל להפסיד שיעור קשה לי עוד יותר..."

האיש שהעפיל ארצה מארגנטינה הרחוקה, מעפיל היום על הר סיני

המאור שבתורה משפיע, ועם הזמן חלו שינויים באורחות חייו של דניאל. קמעא-קמעא החל להוסיף עוד מצוות לסדר יומו. "לימוד התורה מחיה אותי", הוא אומר. האיש שהעפיל ארצה מארגנטינה הרחוקה, מעפיל היום על הר סיני בדרכו לקבלת התורה הפרטית שלו. הוא כבר הגיע לגבורות אך דווקא בגילו המתקדם הוא משלים פערים תורניים, כי אין גיל לתשובה, וכל עוד דולק הנר - צריך לתקן.

ערכים מאחורי הקלעים

הרב שלמה דהאן

ליווי המשך

בין קונפליקטים משפחתיים לפסיקות הלכתיות רגישות, הרב שלמה דהאן מלווה משפחות שעושות את הצעד הראשון אל היהדות, ודואג שלא ילכו בו לבד

הטלפון של הרב שלמה דהאן צלצל. על הקו הייתה משפחה שביקשה להירשם לסמינר 'ערכים' הקרוב, אך נאמר להם כי ישנה עדיפות למי שמעולם לא פגשו את היהדות ואילו הם כבר השתתפו בסמינר בעבר.

בסופו של דבר, התפנו מקומות גם בשביל אותה משפחה, אבל הקשר עם הרב דהאן נמשך גם אחרי הסמינר. בני הזוג התחילו לפנות אל הרב דהאן בשאלות שונות. פעם זה היה שמירת שבת, ופעם כשרות המטבח. יחד עברו על סוגיות הלכתיות וקיבלו הכוונה השקפתית. נושא היחסים המשפחתיים היה עדין במיוחד. כשהתחילו לשמור שבת כהלכתה בני המשפחה המורחבת הביעו תרעומת. "למה אתם לא באים?", "למה אתם מתרחקים?"

הניווט בין הקונפליקטים המשפחתיים הצריך זהירות ותבונה. צעד בכיוון הלא נכון עלול היה להרוס את ההתקדמות הרוחנית או לפגוע במרקם המשפחתי.

השלב הקריטי

הרב דהאן, יליד שכונת 'בית וגן' הירושלמית המתגורר היום במגדל העמק, הגיע לתחום הקירוב כמעט במקרה. "בתקופת הקורונה שמעתי שב'ערכים' מחפשים צעירים שחיים בפריפריה לצורך פרויקט ייחודי של ליווי משפחות בוגרות סמינרים", הוא מספר.

"רבים מבוגרי הסמינרים חווים אור גדול", הוא מסביר. "אבל מה קורה ביום שלמחרת? הם חוזרים הביתה ותוך זמן קצר צפויים הדברים לשוב לקדמותם - בפרט כאשר נתקלים בקשיים. הגורם המשפיע ביותר על המקום הרוחני בו נמצאת משפחה שלוש שנים אחרי הסמינר, הוא אם היה להם ליווי או לא".

עם הזמן, הוא גילה שלא פחות ממה שהוא תורם למשפחות שהוא מלווה, הוא נתרם מהן. "בעבודה עם המשפחות נתקלים

הרב שלמה דהאן רכז ערכים במחלקת משפחות אזור הצפון

בשאלות שמצריכות הרבה חשיבה. לעיתים אלה מצבים שמצריכים הדרכה של גדולים". לא מכבר, בן משפחה של בוגר סמינר פנה אליו בשאלה יוצאת דופן. הוא ביקש לעלות לתורה ביום האזכרה לאחד מהוריו. בבית הכנסת אמרו לו שהם נוקטים להלכה כפי האוסרים להעלות לתורה מחלל שבת בפרהסיא. הוא הציע עסקה - הוא יתחייב לשמור שבת כהלכתה במשך חודש שלם לפני האזכרה, ובתמורה יעלו אותו לתורה...

"האם מותר לסרב לו, ולגרום לו לחלל מספר שבתות? ואולי בטווח הארוך זה יקרב אותו לתורה? זו דוגמא הממחישה את המורכבות שאיתה אנחנו מתמודדים לפעמים".

קשר משפחתי

האתגר המרכזי בנושא ליווי המשך, הוא נטרול קונפליקטים משפחתיים.

"במשפחה ישראלית חילונית ממוצעת, רוב הפעילות החברתית והמשפחתית מתרחשת

בסופי שבוע: קמפינגים, חופים, טיולים. עכשיו, פתאום, זוג אחד מתוך המשפחה, שעד כה היה חלק פעיל - לא יכול להגיע יותר. בנוסף, כולם היו אוכלים מאותם סירים, ופתאום... כבר לא כולם יכולים לאכול יחד. המשפחה רואה בזה התנשאות. כשמדובר במשפחה מלוכדת, זה עלול ליצור משבר. נדרשת הדרכה צמודה איך לאכול את העוגה ולהשאיר אותה שלמה. מצד אחד, לא לוותר על הדרך החדשה, ומצד שני, לא להרגיש שהפסידו את הקשר למשפחה".

"לפעמים יוצרים פירוד משפחתי מיותר. חוזרים בתשובה שניתקו קשרים, אחרי שנה אמרו לי: 'חזרתי בתשובה' - אבל הפסדתי את המשפחה. אולי רצנו מהר מדי'. אחרים מצדיקים את הנסיגה שלהם משמירת המצוות עם ביטויים כמו 'גדול השלום, גדולה האחדות'.

מאמן אישי לבעלי תשובה

"אנחנו מדריכים את בעל התשובה לעשות את זה עם מודעות. לא לזלזל בקושי של המשפחה, אלא לפגוש אותם, לשוחח איתם. צריך להסביר למשפחה: 'אני לא אומר לכם מה לעשות, אני רק משתף אתכם בזה שככה בחרתי לחיות. זה עושה לי טוב. אנא, אל תילחמו בי. בואו תשתפו איתי פעולה, כדי שנוכל לעשות את שבת החתן, את המפגשים המשפחתיים - ביחד'".

במקביל לעבודה עם המתחזקים, הרב דהאן עובד גם עם המשפחה שלהם. "אני מסביר למשפחה שהחזרה בתשובה אינה מכוונת נגדם. בתחום הירידה

במשקל יש מושג שנקרא 'חודש רגיש' שבו המאמן האישי שמלווה את זה שעושה דיאטה פונה ומסביר לאנשים שסביבו: 'הבנאדם הזה עובר שינוי. בבקשה - תעזרו לו, אל תפריעו לו. אל תציעו לו 'בוא תאכל איתנו'. כשיש מישהו שמסביר בגובה העיניים, אנשים פתאום מבינים ומפרגנים. אומרים לו: 'אם זה מה שטוב לך - אנחנו איתך'. הדבר נכון גם בליווי בעלי תשובה".

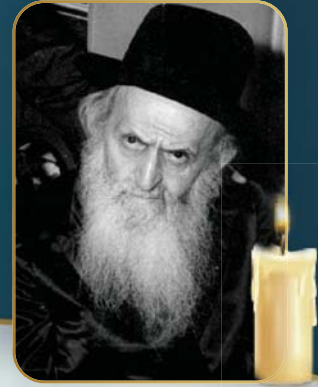
את השיחה עם הרב דהאן הוא מסכם במילים: "אין לך סיפוק יותר גדול מאשר לראות משפחה שהכרת בתחילת הדרך, והנה הם עולים על דרך המלך ונעשים לבני תורה ממש".

בעקבות

הגאון רבי יוסף אליהו הנקין זצ"ל

יומא דהלולא - י"ג אב

מתולדותיו

- נולד — תר"מ
- נפטר — תשל"ג
- פעילות — מזרח אירופה וארצות הברית
- מקום קבורה — 'בית דוד' ניו ג'רסי
- חיבורים — פירושי איברא, עדות לישראל - מדור ההלכה, לב איברא, תשובות איברא

נקי כפיים

כשעובדים זה לצד זה יחד, במשך השנים לומדים להכיר את החברים לעבודה. יש כאלה שמגלים כי העובד לצידם מחבב זיתים בסנדוויץ', ויש ששומעים סיפורי חיים אישיים מרתקים. יש עובדים שנחשפים לבעיות רפואיות של מישהו שעובד איתם, ויש שמגלים מקרוב כי אדם שנחשב בציבור לנחמד ולאדיב, מתפרץ בזמני לחץ בכעס רב. ההפתעות רבות, אך אחרי שנים הן מתמעטות. עם הזמן, לומדים להכיר את הקולגות היטב היטב...

גם העובדים במשרדי הארגון 'עזרת תורה' הכירו היטב זה את זה. גם את הרב הנקין, מנהל הארגון, שפעל רבות למען בני תורה. הם הכירו אותו, והכירו גם את מנהגו להשתמש בפנקס קטן. אולם, למרות שעבדו לצידו שנים רבות, עדיין לא הצליחו לגלות מה הוא רשם בפנקסו מדי פעם.

התעלומה נמשכה במשך שנים רבות. הרב הנקין היה רגיל להוציא פנקס מכיסו ולרשום בו מספר שורות, בהזדמנויות שונות לאורך היום. הרגל זה נמשך במשך למעלה מעשור. לא עשרים ולא שלושים שנה, אלא ארבעים שנה ויותר, שהעובדים הוותיקים הכירו את המנהג הקבוע אך לא הצליחו לרדת לפשרו.

עד שיום אחד התברר הסוד... מדי פעם היו

אנשים מתקשרים לרב הנקין כדי לשאול שאלה הלכתית. רבנים מארצות הברית, מלוס אנג'לס, מניו יורק ואף מארץ ישראל היו מתקשרים לשאול שאלות את הרב שהיה בקי בהלכות רבות. לעיתים, אנשים אף הגיעו אליו למשרד כדי לשוחח עימו בדברי תורה.

הרב הנקין, מנהלו המסור של הארגון, שהתפרסם במסירותו ובנאמנותו לתפקיד, חשש כי אותם הרגעים בהם עסק בדברי תורה והלכה, יירשמו לו בפנקס כלשהו בשמים כרגעים שגזל מהארגון. כדי להינצל מחשש הגזל, הוא פתח פנקס משלו, בו רשם כל דקה שהחסיר מעבודתו, כדי שידע כמה עליו 'להשלים' לארגון.

הלכה ומעשה

גאונותו של הרב הנקין היתה עצומה. בשנותיו האחרונות הידרדרה ראייתו, כך שלא היה יכול

לקרוא בעצמו מתוך הגמרא. למרות שהגיע כבר לגיל תשעים, לא היה מסוגל להפסיק ללמוד, ולכן למד תמיד עם חברותא שיקרא עבורו מתוך הגמרא.

אולם, למרות שעיניו של הרב הנקין כה מזוקן ועיני החברותא פקוחות היו לרווחה, היה זה תמיד הרב הנקין שגילה את השגיאות שטעה החברותא מדי פעם כשקרא מתוך הגמרא. הוא הבחין בכל חוסר דיוק, ולו הקטן ביותר, והיה מתקנו.

בקיאותו הגדולה של הרב הנקין לא הסתכמה בידיעת הגמרא. אצלו, הלימוד היה הלכה למעשה. לכן, כשראה כי מתפשט מנהג לא נכון וישנם רבים הטועים בהלכה, הדבר הפריע לו והוא חיפש דרך לתקנו.

כך קרה שהרב הנקין ביקש לפרסם מאמר בעיתון 'הפרדס', שהיה כתב-עת תורני שהוצא לאור על ידי הרב שמחה עלבערג זצ"ל. למרות גילו המבוגר, ביקש להשפיע על המצב בקרב שומרי התורה ומצוות ולמנוע מהרבים לטעות בדבר הלכה. מסיבה זו ביקש לפרסם כי נודע לו שישנו מנהג נפוץ בשיבות, לקדש ולאכול דבר מה עוד לפני 'תקיעות דמיושב'. במאמרו פירט והסביר

שחיוב 'תקיעות דמיושב' הוא מצווה דאורייתא, ולכן אין לאכול לפני התקיעות. אמנם, בעל המגן אברהם פוסק שמותר לטעום טעימה בעלמא לפני קיום מצווה דאורייתא, אולם הרב הנקין מחה כנגד המנהג לאכול סעודה שלימה לפני התקיעות. אף לטענת הסוברים שאסור לצום בחג אחרי חצות היום, מוטב לאכול בין 'תקיעות דמיושב' ל'תקיעות דמעומד', כי איסור ההפסקה בין התקיעות הוא רק איסור מדרבנן ולא מדאורייתא.

הדברים שפרסם היוו חידוש עבור ציבור הקוראים, והוא קיבל תגובות מאישים נכבדים ואף מראש ישיבה ליטאי ידוע שהביע השתוממות על הדברים. הרב הנקין נותר איתן בדעתו, כשהוא בטוח בכך שמן השמים נתנו לו את הזכות לחזק עניין שהיה בלתי ידוע לרבים, וכך להציל רבים מעוון.

הגאון הצדיק רבי יוסף אליהו הנקין זצ"ל
נולד ברוסיה הלבנה בשנת תר"מ, לאביו הגאון רבי אליעזר קלונימוס זצ"ל שהיה ראש הישיבה בעיר קלימוביץ. למד בסלוצק אצל הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל וכן אצל הגאונים רבי ברוך בער ליבוביץ ורבי יחיאל מיכל אפשטיין זצ"ל. בצעירותו היה רב בעיר סוקולוב, אח"כ בסמאלין, וכן בערים נוספות במדינת גרוזיא.

בתרפ"ב היגר לניו יורק, כיהן כרב בקהילת אנשי שצוצין, ויסד את ארגון 'עזרת תורה' שהושיט עזרה לפליטים בני תורה שהיגרו ממזרח אירופה לארה"ב. התאחדו בו גאונות, הוראה, וגמילות חסדים באופן נדיר. אוהב שלום ורודף שלום, ועם זאת לוחם מלחמתה של תורה. גאון ובקי עצום בעיקר בהלכות גירושין והיתר עגונות, ומגדולי המשיבים שבדור. תשובותיו הובאו בספר 'אבן מקיר תזעק', ובספריו 'פירושי איברא', 'כתבי הרב הנקין' ועוד. נפטר בשיבה טובה בגיל צ"ג שנים ב"ג מנחם אב תשל"ג, ומנוחתו כבוד בניו ג'רסי.

מוסר השכל

אדם גדול נכר בהתקדמותו על הלכה גם בדברים קטנים. אדם גדול מאוזן, נכר במצונו לכבד את אחרים בהתקדמותו על הלכה בלי להסתפק בצביונותו שלו.

התכנים מלוקטים ומעובדים מתוך הספר 'זכרונם לברכה' של הרב אהרן פרלוב שליט"א

דיון מסביב לשולחן

סעודת מלוה מלכה לאחר חצות

שאלה

האוטובוס היה כמקרה. תלמידי הישיבה היו כעת בדרכם חזרה לעירם מה'קעמפ' בצפון הארץ. ה'קעמפ' נמשך כמה ימים, וגולת הכותרת שלו הייתה ביום שבת קודש שהיה היום האחרון.

סעודה שלישית התארכה לאחר צאת השבת, ובשעה מאוחרת הם יצאו לדרכם חזרה. כעת, התעוררה השאלה, כיצד יסעדו סעודת מלוה מלכה.

לא היה להם לחם, אבל מיני מזונות היו להם. בחור אחד טען שגם מי שמקפיד בכל מוצאי שבת לאכול לחם, עדיף שיודרו ויאכל לסעודה זו מזונות, לפני שיעבור חצות הלילה.

לעומתו, בחור אחר טען שעדיף לאכול לחם לסעודה זו, אף שיתאפשר להם לאכול לחם רק לאחר חצות הלילה.

תשובה

לאחר שהבחורים הביאו את צדדי הספק לפני ראש הישיבה שהיה עימם באוטובוס, חייך ראש הישיבה והעלה צד שלישי: "אני חושב שאתם לא צריכים לאכול כלל סעודה רביעית, לא לחם ולא מזונות". והסביר, "אתם הרי יודעים שהארכנו בסעודה שלישית עד לאחר צאת השבת, ולכן החלק של הסעודה שנאכל ביום השבת היה סעודה שלישית, והחלק של הסעודה שאכלנו לאחר צאת השבת נחשב לנו כסעודה רביעית" (באר היטב ש, א).

"ומה דינם של הבחורים שלא אכלו כלל בלילה, כיצד עליהם לנהוג?" חזרו הבחורים על שאלתם המקורית.

ענה להם הראש ישיבה: "סעודה רביעית, טוב לכתחילה לאכול אותה עם לחם ותבשילים. אבל, מי ששבע והאכילה קשה לו, יכול מן הדין לאכול מיני מזונות או פירות" (משנה ברורה ש, א).

"לעומת זאת, בכל מקרה לא כדאי כלל להתעכב ולאכול לאחר חצות (שם, ב), כיוון שקדושת והארת השבת נשארים רק עד חצות (בן איש חי ויצא, כז). ולכן, אף שבדיעבד מי שלא אכל קודם חצות יאכל לאחר חצות, בוודאי שעדיף שיאכל קודם חצות ואף שאינו אוכל לחם".

סיכום

מי שהאריך בסעודה שלישית לאחר צאת השבת ואכל בלילה כזית, יצא ידי חובת סעודה רביעית. ומי שלא אכל, עדיף שיאכל מזונות לפני חצות במקום להמתין ולאכול לחם לאחר חצות.

נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א
מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

מהירות מופרזת שהביאה לקנס נוסף

שאלה

עמנואל, ראש משפחה בת חמש נפשות, ביקש לנסוע עם בני משפחתו לשמחה בעיר אחרת. הוא עצר מונית וביקש מהנהג להסיעם ליעד המבקש. הנהג הבחין שמדובר בחמשה נוסעים והגיב: "אני מצטער מאוד, לא אוכל להסיע אתכם, יש כאן נוסע אחד מעל למותר". אבי המשפחה הרגיעו: "הסר דאגה מליבך, אם יעצור אותך שוטר ותקבל קנס, אני מתחייב לשלם לך את מלא הסכום". הנהג הסכים.

בני המשפחה הצטופפו ברכב, והנהג פתח בנסיעה. כשהגיעו לכביש הבין-עירוני, הגביר הנהג את מהירות הנסיעה, הרבה מעל המותר. ומה קרה לבסוף? שוטר תנועה תפסו והורה לו לעצור בצד הכביש... השוטר החל בכתבת הדו"ח בגין נהיגה במהירות מופרזת, ולפתע שלח מבט לעבר המושב האחורי של המונית, והבחין בנוסע הנוסף שהעלה הנהג לרכבו... "אני רואה שבנוסף לנסיעתך המטורפת, הרכב שלך עמוס מדי... כעת יושת עליך קנס נוסף, בסך 1,000 שקלים!" עתה פנה נהג המונית אל האב בפנים כעוסות: "אתה רואה מה גרמתי לי! עליך לספק את הנוק כפי שהתחייבת!"

וכאן באה תגובתו המעניינת של האב: "סלח לי ידידי, אך חושבני שאינני חייב לך מאומה. אמנם התחייבתי לשלם את הקנס על הנוסע הנוסף, אך לא על מקרה כזה... אתה הוא שסובבת את קבלת הקנס ויצרת את הנוק על ידי נסיעתך המסוכנת. אלו היית נוהג כראוי, לא היית נעצר על ידי השוטר. ומכיון שאתה גרמת לקנס, עליך לשאת בתוצאות!"

עם מי הדין?

תשובה

השאלה הגיעה אל שולחנו של מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל, והשיב על סמך המסופר במסכת בבא מציעא (צג, ב): רועה צאן, ששומר על בהמותיו של בעל הבית תמורת תשלום, פגש בגנב, וכדי להישמר ממנו החליט להפחידו: "גנבא סריא [גנב מסריח]! אנו יושבים במקום פלוגי, יש עימנו רועים גבורים, כלבים מסכנים, וקלעי אבנים. אם תעז לבוא לגזל אותנו - נהרוג אותך!" ומה קרה לבסוף? הגנב אכן הגיע, הכה את הרועה, וגנב את כל הבהמות. האם הרועה חייב כעת בדמי הבהמות שנגנבו? משיבה הגמרא, שהגם שכוונתו של הרועה הייתה לטובה, כדי שיפול פחד בלב הגנב ולא יבוא לגנוב את עדרו, מכל מקום, מכיון שהודיע לגנב אודות מקום הימצאו של העדר ו'גירה' אותו להגיע למקום - דינו כדן רועה שהוביל את בהמותיו למקום חיה וליסטים, ולכן יש לחייבו בתשלומי הגנבה.

הרי לנו, שעל אף שעצם הגנבה נעשתה באנס, באפן שהשומר לא יכול היה למונעה, בכל זאת יש לחייב את השומר, כי הוא היה הגורם לכך שיבוא הגנב ויגנוב. "נוכל לדון מדברי הגמרא", סיים מרן הגרא"ל, "שכשם שהרועה שגירה והוביל את הגנב אל עדרו נחשב כ'יוצר הנוק', כך גם בענייננו, הנהג, שנהג בפראות ו'גירה' במעשיו את השוטר לבוא ולתפוסו, נחשב ליוצר נוק הקנס בגין הנוסע הנוסף". התחייבותו של עמנואל לשלם על הקנס הייתה רק על אופן שהנהג ינהג כראוי ובכל זאת יתפס בעקבות ריבוי הנוסעים, אבל לא התחייב על דעת כן שהנהג ייסע בפראות ויגרום לעצירתו על ידי המשטרה...

סיכום

עמנואל פטור מתשלום הקנס.

נכתב ע"י הרב ארז חזני שליט"א

המדור נועד לעורר את לב המעיינים ואינו נועד לפסוק הלכה. בשל ריבוי הפרטים והשוני בכל מקרה, למעשה יש לשאול מורה הוראה.

{ אז נדברו }

פרשת ואתחנן - נחמו | גליון משוחזר | בין הזמנים..

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות הגליון:

באשראי:

"נדירים פלוס"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

”

חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם... ואם אני לא רוצה...??

קיי"ל: חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם!!! וכידוע: לפי המהר"ל: כשכתוב **"חייב אדם לומר"** אין הכוונה שהוא באמת חייב... (זה לא כמו החייב או הפטור הרגיל שאנחנו מוצאים בהלכות...) אלא הכוונה היא: שאדם צריך **לחייב את עצמו**... כלומר: אדרבה... עקרונית אתה לא באמת חייב... ולכן חז"ל באים ומבקשים ממך... תתפוס יוזמה **וכן תחייב את עצמך**... **תחייב את עצמך** לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי... **תחייב את עצמך** לומר בשבילי נברא העולם... **כעת יש לי שאלה**: טוב... חז"ל ביקשו ממני שאני אלחש לעצמי שבשבילי נברא העולם... **רגע... ואם אני לא רוצה??** לא מתחשק לי לומר בשבילי נברא העולם?? לא מתחשק לי לקחת אחריות כל הזמן ולחיות כל החיים עם מצפון כבד שבשבילי נברא העולם והכל תלוי בי... **נו... האם אני חייב??** התשובה היא: **לא!! לא חייב!! לא רוצה?? לא צריך...** אז מה כן??

אין בעיה... אם אתה לא מעוניין שבשבילך נברא העולם... בקשתך התקבלה... אז באמת לא בשבילך נברא העולם... **אז בשביל מי כן??** בשביל מי שכן מוכן לקחת אחריות ולומר שבשבילי נברא העולם... נו... ומה איתך?? אתה תהיה האבק שלו... הזנב שלו... הוא ישב בגן עדן ועטרתו בראשו... ואתה תהיה הקרמיקה שלו... הרמח"ל אומר בצורה ברורה: **שכל העולם נברא אלא בשביל האדם השלם בקדושת יוצרו!!!** כעת הברירה בידיך: או שאתה בעצמך תהיה האדם השלם... או שתהיה הזנב שלו... הצוות שלו... האבק אדם שלו... זה כבר עניין שלך... או שאתה מחליט שבשבילך נברא העולם ואם ככה אני לוקח את העניינים ברצינות ומתחיל לקחת אחריות על התיקון השלם... או שאתה מחליט לוותר... ואז אתה נהיה זנב... ומשמש עוד אחד מתמונות הנוף המתחלפות שבאו לרענן את האדם השלם בקדושת יוצרו.

בפרשת השבוע אנחנו קוראים על אחת המצוות החמורות בתורה... מצוות הנחת תפילין... **מה העומק של מצות תפילין??** בפרשיות של התפילין כתוב: שמע ישראל!!! בלשון נוכח!!! בלשון יחיד! הקב"ה פונה אליך... אתה... כן אתה... אני פונה אליך... אתה זה שמניח כעת את התפילין על ראשך... הקב"ה פונה אליך בלשון נוכח ולוחש לך: שמע בני ישראל... **ה' אלוהינו ה' אחד!!** אני מזמין אותך להתייחד איתי!!! אבל אבא שבשמים... מי עוד מזמין?? את מי אתה עוד מזמין יחד איתי לחדר יחודי?? **לא לא!! אף אחד!! רק אותך!! אתה ואתה ורק אתה!!** בדיוק בשביל זה בקשתי ממך להניח תפילין **על הראש!!** כדי שתדע שאתה **קרקפתא!!** אתה לא זנב... זנבות שייך שיהיו שנים... יש שני רגלים... שני ידים... אבל ראש?? **ראש יש רק אחד!!** אני רוצה להעביר לך מסר ישיר שיעבור שייך לתוך הקרקפתא... שתדע שאתה קרקפתא! אתה ראש!! אתה יחיד! בשבילך לבדך בראתי את העולם ויש לי עסקים בלעדיים איתך!!! ולכן אני מזמין אותך **לבדך** לחדר יחודי להתאחד איתי!!!

תפילין זו הזמנה יומיומית שהקב"ה משגר לכל יהודי... מסר ישיר לתוך הראש!!! בני היקר: אתה ראש!! אתה קרקפתא!!! בשבילך נברא העולם!! קח את העניינים ברצינות...

אבל זכותו של יהודי לסרב באדיבות!!! ליהודי יש בחירה... והוא יכול לטעון לקב"ה בענוות חן... רבש"ע אני מוותר על הכבוד הגדול... אני לא מעוניין להיות קרקפתא... אין לי כוחות נפש להיות ראש ולקחת אחריות ולהיות רציני... **אני מוותר על ההזמנה!!**

זכותך!! אתה לא רוצה שבשבילך יברא העולם... אין בעיה... אז סו"ס העולם נברא בשביל משהו... אז בשביל מי?? בשביל הצדיקים... בשביל צדיק פלוני... צדיק אלמוני... נו... ומה אתה?? אני הזנב של הצדיק... אני האבק של הצדיק... **אין בעיה!! בקשת?? קבלת...** ויום אחד אותו יהודי מגיע לשמים... ומתגלה שאין לו קרקפתא... אין לו ראש... מה העונש של מי שאין לו ראש?? **רוח מפזרתו תחת כפות רגלי הצדיקים!!** לא!! זה לא עונש!! זה עניין של בחירה... אתה בחרת לא להיות ראש... אתה בעצמך בחרת להיות אבק אדם שכל ההצדקה לקיומך זה שאתה צוות לאדם השלם... אז הנה... זה מה שתקבל גם בשמים... הצדיק ישב ועטרתו בראשו... זה מגיע לו ביושר!! כי הוא כן לקח אחריות והאמין שבשבילי נברא העולם... ואילו אתה תהיה האפר שמתפזר מתחת רגלו... זה עונש?? לא!! זה בחירה אישית שלך!!

לפעמים יש אנשים ששואלים על הנכתב כאן... למה בגיליון הזה כתוב כל הזמן שיהודי יכול לפעול לבד בתפילה... ויכול להגיע לבד למדרגות הכי גדולות?? מה... וכי אפשר להתעלם ממושגים מפורשים שכל העולם לא נברא אלא לצוות לצדיק?? וכל העולם לא נברא אלא לשרת את האדם השלם?? **מה התשובה?? הכל נכון!!** ברור שבסופו של דבר הרבה מאוד יהודים פשוטים נשאים פה בעולם על תקן של זנב של הצדיק... רק דבר אחד אנחנו שוכחים: שיש לכל יהודי פשוט כזה את הבחירה האישית האם להיות הוא בעצמו צדיק או להישאר כל החיים שלו הזנב של הצדיק... לכל אחד יש בחירה האם לומר בשבילי נברא העולם או לכבד אחרים שיגידו את זה... ואני אהיה האבק אדם שלהם... (כמונן שבהתחלה כולם צריכים להתאבק בעפר החכמים אבל עם הפנים קדימה... לא בשביל להישאר אבק... בשביל להתקדם משם... בשביל שאני בעצמי אהיה צדיק... מי שחושב אחרת שירים את היד...) והקב"ה פונה אלי מידי בוקר דרך התפילין ואומר לי: שמע ישראל!! אני רוצה שזה יהיה אתה!! אתה ראש!! בשבילך נברא העולם!! אל תכבד אחרים!!!

“

דמדומי תשעה באב...

השנה קניתי לראשונה את הספר יוסיפון!! האחרונים כ"כ הרבה מסתמכים על המידע שכתוב בספר הזה... אפילו כתוב שמותר לקרא בו בתשעה באב... נו... הגיע הזמן לקנות אותו... **קניתי... ומה אני אניג לך... התאכזבתי מאוד מהספר הזה!!!** לא יכולתי לקרא אותו... לא יכולתי לסבול את הסגנון שלו... כידוע: את הספר הזה כתב שבוי יהודי שהיה כביכול שבוי אצל חיל טיטוס וממילא הוא היה צריך ללחום לצידם... ומטבע הדברים הוא לא יכל לכתוב את מה שהוא באמת חושב... לכן כל הספר נכתב כאילו הוא מגיע מהצד של הרומאים... והוא מתאר שם את טיטוס כאילו הוא האיש הטוב והמושלם ביותר בעולם!!! אין לך מושג כמה כאב לטיטוס על דם יהודי שנשפך כמים... כמה טיטוס ניסה למנוע את המלחמה... ובכלל... כל הסיבה שהוא הגיע לירושלים... זה רק בשביל לעזור ליהודים מהמלחמת אחים שפרצה ביניהם... בקיצור: תוך שעה כמעט... כמעט נהייתי גם אני "חסיד" של טיטוס!!!! איזה נקיות הדעת... איזה טוב לב... **עכשיו: אתה מבין לבד** שאותו יהודי שכתב את זה... גם אם הוא כתב את זה מהשפה ולחוץ מרוב פחד... פשוט וברור שזה היה השפראך והגלישה הכנה של האנשים שם!!!! (אחרת גם הוא לא היה צריך לכתוב כך...) כל מי שהיה בסביבתו של טיטוס באמת היה משוכנע במאת האחוזים שהוא האיש הכי טוב וישר בעולם... **רציתי לתפוס את הספר הזה ולזרוק אותו לפח...** אבל ברגע האחרון תפסתי את עצמי ואמרתי: **לא לא לא!!! יש לספר הזה תפקיד חשוב!!!** הרי לעת עתה אין חשש אמיתי שאני אי פעם אחשוב שטיטוס היה צדיק!! עם כל הכבוד ליוסיפון... חז"ל עדיין יותר נאמנים אצלי ממנו... ואני יודע שטיטוס הוא הרשע הגדול ביותר עלי חלד שהחריב את בתינו ושרף את היכלנו... רק מה??? **טיטוס הוא בסך הכל מדגם של מלכות אדום במיטבה!!!** מלכות אדום בניגוד לשאר המלכויות היא עם טלפיים טהורות... כל הג' מלכויות היה להם סימני טומאה גלויים... הם דגלו בעבודה זרה, או בגילוי עריות או בשפיכות דמים, אבל אדום??? מה האידאל של אדום??? **לשון הרע!!! פוליטיקה!!!** מה פירוש??? **לאדום אין שום אידיאל אמיתי!!!** הוא לא דוגל בעבודה זרה או בשפיכות דמים... אין לו שום אידיאל!! שום איזה עקרון שהוא הולך איתו עד הסוף... רק מה כן??? אדום חושב רק על המטר שבעים שלו... אדום רוצה רק את האדום האדום הזה... הוא רוצה רק את האגו שלו... רק את הנהנתנות שלו... רק מה??? לצורך העניין הוא יודע לעטוף את זה בכל מיני אידיאולוגיות מפוצצות... ממילא אין לו בעיה להחליף אידיאל... הכל לפי העניין... כי מה זה משנה... הדבר היחיד שמעניין אותי זה רק כסף והנאות... ואני רק צריך להתחבאות מאחורי איזה אידיאל... אנחנו לא צריכים מידי להתאמץ לתאר את הפרצוף של אדום... אנחנו מכירים אותו יותר מידי טוב... תסתכל איך נראית המערכת הפוליטית החילונית בדורנו בפרט וכל המערכת הדמוקרטית העולמית בכלל... הרי אין אחד שלא מבין שהכל בלופ!!! אין אפילו טיפס אחד שמעלה על דעתו שהפוליטיקאי הזה שמנפנף עם כל מיני עקרונות... אף אחד לא חושב לרגע שהוא מתכוין באמת למה שהוא אומר... אפילו לא בצחוק... רק מה??? כולם מסוקרנים לדעת עם איזה אידיאל הפעם הוא ינפנף בתור קידום מכירות... **זה אדום!!! אדום בהתגלמותו!!!** ומדהים לראות איך שהפוליטיקה הזו לא נולדה היום... אלא היא כבר מזמן טיטוס!!! כן... הטיטוס הרשע הזה שהחריב את בתינו והרג באכזריות נוראה מיליונים יהודים... שאף אחד מאיתנו לא חושד שהיו לו כוונות טובות... אז בבקשה... תפתח יוסיפון ותראה איזה "נשמה טובה" הוא היה... איזה איש יקר הוא היה... איזה אציל נפש הוא היה... כן... הנה לך מלכות אדום במיטבה... הנה לך הפוליטיקה במיטבה... וכבר לפני 1950 שנה... **נו... ומה היה העונש של אותו טיטוס יפה נפש???**

אתה יודע מה היה העונש שלו??? חיצונית הוא הרי היה כזה צדיק... ורק מבפנים הכל היה רקוב!!!! **זה בדיוק מה שקרה לו...** יום אחד טיטוס מתלונן על כאבי ראש... מגיעים... בודקים את הראש מכל הכיוונים... ושום דבר... הכל בסיידר... הכל נראה רגיל... חיצונית הוא ממשיך להיראות אותו דבר!!! הוא נראה אותו טיטוס עם כל העוצמה ועם כל שער הנצחון... אבל מה נעשה שהוא ממשיך להתלונן שמשוהו שם מבפנים מנקר... חבל טיטוס... למה אתה הורס את כל התפאורה??? רק עכשיו חזרנו איתך עטורי נצחונות... שער הנצחון מתנוסס לתפארה... הנצחון כ"כ מושלם... כולם נראים כ"כ מרוצים... רק טיטוס מתעקש להתלונן שמשוהו שם מבפנים מנקר ודוגר ולא מוותר... בשלמא: אם היית נוקע את הרגל... או מאבד איזה יד... נו... באמת זה היה מפריע להופעה המרשימה של הנצחון... אבל לא!!! הכל חיצונית נראה כ"כ בסיידר... אז מה אתה מתלונן על משהו שם בפנים??? ויום אחד טיטוס מת... ופותחים לו את הראש ומה מגלים??? כן... באמת חיצונית הכל היה נראה בסיידר... אבל בפנים הכל היה אכול!!!! אכול לגמרי מבפנים!!!

ללמדך: שגם אם חיצונית הכל נראה כ"כ כנה ודואג ואכפת... זה לא סתירה שמבפנים יכול להיות לך יתוש אחד גדול שיושב בין מפתחי הלב ודוגר ובוחש ורוצה רק רע כל היום...

העונש של טיטוס רק מדגים את השקר הפנימי של אדום!!!!!!

חיצונית אתה מוזמן לקרא ספר יוסיפון... ולפגוש שם את הדאגה הכנה של החילונים שכ"כ דואגים לציבור החרדי וכ"כ מוטרדים מהמצב הקשה שלנו... כל מה שחסר זה סינוסיטוס אחד... רנטגן אחד שיתן לנו רשות לחדור פנימה לבדוק את מצב הסינוס... לבדוק איזה יתוש מסתובב שם בין מפתחי הלב ומנקר ואוכל כל חלקיק של כוונה טובה... מה שצריך זה רק ללמוד קצת מוסר ולעשות ניתוח לב פתוח ולהניח את תנודות הלב כמות שהם על השלחן ושם לפגוש את חלאת המין האנושי... שכל ראש לחלי וכל לבב דוי... **כלפי מה הדברים אמורים???** אנחנו צריכים לדעת שאנחנו לא רק תחת גלות אדום!!! אנחנו גם מושפעים מאוד מקליפת אדום ששולטת עלינו!! אנחנו נמצאים עמוק עמוק בתוך התפיסה של הצביעות הזו!! לכל אחד מאיתנו יש אחוזים מסוימים של משחק... של רמאות עצמית... (האחוזים האלו תלויים אצל כל אחד לפי רמת החשיפה שלו לפוליטיקה...) שאני כביכול משחק אותה צדיק... בו בזמן שלב יודע מרת נפשו... ועם קצת מוסר ועם קצת חשבון נפש אני עלול לגלות שהכל חלול מבפנים... ואנחנו באמת רועדים לגלות את זה ולכן אנחנו כ"כ לא אוהבים ללמוד מוסר... אנחנו פשוט מפחדים לגלות שהכל אכול מבפנים... אז זהו שלא!!! לא צריך לחזור על המחדלים של טיטוס שרק אחרי מותו נזכרו לפתוח את הראש ולגלות שהכל חלול... כל זמן שהנר דולק... כל זמן שאנחנו נמצאים כאן בעולם הזה אפשר תמיד לתקן... אז אתה תגלה שהכל מבפנים חלול... אז מה... אז מקסימום תתחיל עכשיו להשקיע... תתחיל עכשיו להתמלאות מבפנים... תתחיל עכשיו להתנתק מכל מיני סטיגמות שמעניקות לך תחושה שאתה מושלם... חבל... חבל להפסיד שנים יקרות של אמת... חבל להיות כל החיים בתוך מציאות מדומה וחלולה... תן לחכם ויחכם עוד... אף פעם לא מאוחר...

תשמור קשר עין... שיהיה לך לאן לחזור...

ט"ו באב הוא אחד מהתאריכים הגדולים שמצויינים בעם ישראל!!!! מכמה וכמה סיבות... יש רשימה של כמה וכמה דברים טובים שאירעו ביום זה... נתמקד כעת באחד מהם... אחד מהטעמים המוזכרים בגמ' הוא: שביום הזה סיימו לכרות עצים למערכה!!!! נו... ולכן מה??? למה זה סיבה להיות יום טוב???

אז מה שמקובל להסביר שכמו שיש סיום מסכת כך יש סיום לגמרה של מצוה... **אבל רבינו גרשום שם במקום אומר נקודה אחרת:** שהשמחה הגדולה היא לא פחות ולא יותר שעד עכשיו היה ביטול תורה!!! נאלצנו לבטל תורה בגלל שהיינו עסוקים בלכרות עצים למערכה... ואילו ביום הזה שמסיימים לכרות עצים... אנחנו שמחים שנגמר הביטול תורה הזה ולכן זה יום טוב... במילים אחרות: סוף סוף גמרנו עם זה...

זה תמוה מאוד: כי מי שפעם למד את הסוגיה של "קרנן העצים..." משמע שם שהמשפחות האלו שקבלו בירושה את הזכות להקריב קרבן עצים ראו בזה זכות עצומה... והם עשו מזה יום טוב שלם... והם שמחו על זה כמוצא שלל רב... וממילא הם לרגע לא ראו את זה כנטל שאנחנו מחכים סו"ס לגמור עם זה... אם ככה... אז אין רבינו גרשום אומר שכל היו"ט של ט"ו באב הוא מגיע בתור "ברוך שפטרני מהעול של כריתת עצים למערכה..." **"אין זה הולך ביחד???"** אין יכול להיות שמצד אחד הם עושים יום טוב על עצם הזכיה שהם זוכים לכרות עצים למערכה... ומצד שני הם עושים יום טוב על זה שסו"ס סיימנו עם זה. **אין זה הולך ביחד??**

טמון כאן טקטיקה מאוד חשובה ונחוצה בעבודת ה':

העניין הוא כך: יש כל מיני עסקנויות של צרכי מצווה או זיכוי הרבים שעובד ה' צריך מידי פעם להיטפל ולעסוק בהם כחלק בלתי נפרד בעבודת ה'!!! (אם זה בנושא של צדקה וחסד... אם זה בשתדלנות ציבורית לטובת הכלל... אם זה בדברים הטעונים תיקון כעירוב שחיטה וטהרה וכו') והיות זה רצון ה' **אז צריך לעשות את זה בשמחה!!!!** כי זה חלק בלתי נפרד מהשליחות שלנו בעולם!!!!

אבל באותה מידה אסור להתקע שם!!!

אסור להישאר בעסקנות הזו... צריך לדעת לסיים משימות... לדעת לבצע את המשימה של צרכי רבים עם כל המרץ ועם כל הברען... ו... ולדעת לסיים את המשימה... לעשות עליה ו... ולחזור למקום הטבעי שלי בעבודת ה'... **כלומר:** המקום האידיאלי והטבעי שלי בעבודת ה' לא

צריך להיות בעסקנות ציבורית... אדרבה... המקום הטבעי שלי הוא בעסק התורה ובעבודת ה' ותפילה וכו' וכו'... ממילא מצד אחד צריך לעשות יום טוב מכריתת עצים למערכה כי זה מצווה... אבל בד בבד לדעת לעשות יום טוב ולשמוח על סיום המשימה... כי סוף סוף זה לא המקום הטבעי שלי...

הבנת מה אמרתי??? **לא הבנת... (כי לא הסברתי)** **אני אתן לך דוגמא...** זה בדיוק כמו שבבין הזמנים יוצאים מהבית לנופש בצימר... **כעת יש שלוש אופציות:**

אפשרות ראשונה: **שמח בהתחלה וממילא עצוב בסוף.** דהיינו: שהיה מאוד מאוד נחמד בצימר... מאוד שמח... וממילא אנחנו עצובים שכבר נגמר... **אפשרות שנייה:** **עצוב מההתחלה וממילא שמח בסוף.** מהרגע הראשון לא היה לנו נחמד... לא היו תנאים נורמליים... אנחנו מאוכזבים מהנופש... וממילא אנחנו מחכים נו... מתי יגמר... והנה סו"ס זה נגמר... ואנחנו שמחים שהגיע הסוף...

אפשרות שלישית: **שמח בהתחלה ושמח בסוף.** מה שנקרא היה טוב וטוב שהיה... מאוד נהנינו בצימר... היה מאוד נחמד... הכל דפק והיה נפלא... אבל עדיין אנחנו שמחים לחזור לבית... לחזור לשגרה... **נו... מה המצב הכי אידיאלי??**

פשוט וברור: **שהאפשרות השלישית!!!!** ולמה?? כי אם היה לך כ"כ טוב בנופש... ובגלל זה עצוב לך לחזור הבייתה לשגרה... זה מאוד עגום... זה אומר שבמקום הטבעי שלך אתה לא מוצא את עצמך... וזה בודאי לא מצב אידיאלי... ומאידך: אם מהרגע הראשון היה לך רע בנופש... אז נכון אמנם שאתה שמח לחזור לשגרה וכעת למדת להעריך את השגרה וזה בהחלט דבר בריא לכשעצמו... אבל תכל'ס... להגיד שזה תכל'ס'...?? ללכת לנופש בשביל לסבול? ברור שלא לזה התכוין המשורר!! ולכן מה הכי טוב?? מה הכי אידיאלי?? **שיהיה טוב!!!! אבל טוב שיהיה!!!!** שיהיה טוב בנופש... היה טוב בקייט... אבל טוב גם לחזור לשגרה...

אותו דבר בדיוק בעבודת ה': המצב האידיאלי הוא שהמקום הטבעי של יהודי בעבודת ה' יהיה מבוסס על שבתי בבית ה' כל ימי חייו!!!! קשר שמבוסס על קשר שגרת ישרות עם ה'... אם זה קשר של עסק התורה... אם זה קשר של שטייגן בתפילה מעומק לב... וכמובן הכי הכי קשר של חיי בית יהודי שגרת... של יהודי שפוגש את הקב"ה במשאו ובמתנו ובחיי המשפחה היומיומיים... **זה בסיס הקשר!!!! זה הבית!!!!** כאן אני ממוקם!!! זה המקום הטבעי שלי בעבודת ה'!! עכשיו... לפעמים צריך לצאת מהבית לצימר... יש עוד כל מיני דברים אחרים

שצריך לעשות בעבודת ה'... צריך לחטוב עצים למערכה... צריך לאסוף כסף למצי'נג... צריך לפעמים להתעסק בעסקנות ציבוריות... לפעמים צריך לעבוד בשביל הבחירות... או לצאת לקריאה של הצלה וכו' וכו'... היציאה הזו מחיי השגרה של עבודת ה' לצורך משימות אחרות בעבודת ה'... אין היציאה הזו צריכה להיראות???

(על אותו משקל של היציאה לצימר) **אפשרות ראשונה:** **עצוב בהתחלה וממילא שמח בסוף.** אאאוף... עוד פעם לסגור את הגמ'... לא רוצה... אני רוצה רק ללמוד... לא רוצה לצאת מהבית מדרש... טוב... אין ברירה סוגרים את הגמ'... אני נתלש ממקור חיותי ויוצא ברגלים כושלות לעשות כל מיני דברים שאין לי חשק לעשות אותם... והנה... סוף סוף סיימנו... ברוך שפטרנו... עכשיו אפשר סו"ס לחזור שוב ללימוד. איזה שמחה. זה מה שנקרא **עצוב בהתחלה וממילא שמח בסוף.** עד כאן אפשרות ראשונה... **אפשרות שנייה:** **שמח בהתחלה וממילא עצוב בסוף.** בן אדם שיושב מול הגמ'... וכל מצוה הכי קטנה כבר מוציאה אותו מהלימוד... הוא יושב מחוסר מעש... והוא רק מחכה שתבא איזה מערכת בחירות או איזה מגבית ואז הוא יוצא בשמחה גדולה עם הרבה מרץ ונכנס בעובי הקורה... ואז כשהוא מסיים את המשימה... הוא עצוב... הוא נשאר עם לשון בחוץ... כי מהסוגיה הוא יצא... את החברותא הוא הפסיד... והוא כעת צריך לחזור ולהתחיל הכל מהתחלה... זה מה שנקרא שמח בהתחלה... הוא יצא בשמחה גדולה למצווה... אבל השמחה הגדולה והחיבור למצוה שעומדת על הפרק... ניתקה אותו מהמקום הטבעי שלו... ואז כשהוא חוזר אורך לו כמה ימים עד שהוא משתלב בחזרה **והאפשרות השלישית:** **שמח בהתחלה ושמח בסוף!!!!** אני מאוד שמח לעשות מצוות אבל עדיין תמיד הגמ' יותר קורצת לי... ואז אני קורץ לה בחזרה... ואני מבטיח לגמ'... אל דאגה... הדרך עלך... אני איתך תמיד בקשר עין... אני אמנם הולך בשמחה לעשות מה שצריך לעשות... אבל עדיין כל הזמן אני מזדרז לסיים את המשימה כדי לחזור אליך... כזה אחד מצד אחד הוא מתמסר למצוה שהוא עושה... כי הוא מחובר לזה... הוא אוהב את זה... אבל תכל'ס הוא עדיין אוהב לא פחות את המקום הטבעי בעבודת ה' שממנו הוא יצא... וממילא הוא לא שוכח את עצמו במשימה הנקודתית... כי הוא כל הזמן זוכר להציב לעצמו יעד של סיום משימה כדי שיחזור לתלמודו!

זה מה שנקרא "היה טוב וטוב שיהיה!" זה הדבר הכי אידיאלי!!!

לדעת לעשות סעודה **לכבוד המצווה!!!!** ובד בבד לעשות סעודה **לגמרה של מצווה!!!!** אני יודע מצד אחד לשמוח עם המצווה ומצד שני לשמוח גם

ותצא מתוך הבית מדרש... ותשב כל היום במטה ותעבוד להצלחת הרשימה... **סטופ!!!! עד כאן!!!! ההלו... יו"ר המטה היקר... אל תשכח שכעת חודש אלול... יום הבחירות הוא ב"ז אלול... אם אני עכשיו אצא מהלימוד במשך שבוע ימים... מה יהיה איתי בבוקר של י"ח אלול?? אתה תבא לעזור לי לחזור ללימוד...?? האם יהיה לי לאיפה לחזור???** האם אתה מוכן להיות חברותא שלי בשעה 9.00 בבוקר של י"ח אלול??? לא!!! בשעות האלו אתה תשב שם ותנייעס ותתראיין איך היה ומה היה... ואילו אני שארצה אז לחזור לבית המדרש אני אשאר עם לשון בחוץ... כי המערכה הסתיימה... ועם הגמ' ועם לומדיה נתקתי קשרים... לכן אין לי ברירה!!!!

וגם עכשיו... כשהמערכה עדיין לפנינו. **אני חושב על היום שאחרי!!! אני רוצה שיהיה לי לאיפה לחזור!!!** אני רוצה גם בימים הכי לחוצים לשמור קשר עין משמעותי עם הגמ'... **כדי שיהיה לי לאן לחזור במוצאי הבחירות!!!!** ובפרט השנה!!!!!! שהבחירות הם בתאריך כזה לא אידיאלי!! שאני לא מסכים להתחיל את זמן אלול בי"ח באלול... אני לא מסכים להיזכר להתחיל רק לחמם מנועים ביום חמישי שלפני סליחות... אני מוכן להתגייס בשמחה לטובת המערכה... אני מוכן לשבת מול שולחנות ערוכים לרגל פתיחת המטה!!!! בתנאי אחד!!!! שאני גם אהיה מסוגל לשבת מול שולחנות ערוכים לרגל סגירת המטה מתוך ברוך שפטרנו... אם ההתחברות שלי לבחירות... תגרום מצב שאני כ"כ אהיה בפנים... שיהיה לי קשה להתנתק מזה ולחזור לתלמודי... אם זה ככה אני לא רוצה אפילו להיכנס לזה... הבנת את הרעיון?? מאוד פשוט...

ממון ואני כבר ממש מבפנים!! והנה פתאום הגיעו הימים הנוראים... ברגע שהגיע ערב ראש השנה הנחתי את בבא קמא בצד... והתחלתי ללמוד כל מיני סוגיות שקשורות לר"ה... או עבודת יום הכיפורים... ואח"כ הלכות סוכה ולולב... כן... זה הלכות חג בחג... איך אפשר לעבור את הימים האלו בלי לעסוק במצוות היום?? אין בעיה... מצוין... אבל הההל... קח בחשבון שבשמיני עצרת פתאום מסתיים חג הסוכות!!! ואז בבת אחת אתה תעזוב את הכרך של ראש השנה יומא סוכה... כי זהו... נגמר סוכות... ועכשיו במוצאי שמיני עצרת אני פתאום מוצא את עצמי עם לשון בחוץ!!! כי עם ר"ה יומא סוכה סיימתי... ואילו עם מסכת בבא קמא נתקתי קשרים... ואם כעת אני רוצה לחזור לבבא קמא אני צריך לחמם מנועים מההתחלה ולערוך היכרות מחדש עם המושגים של ב"ק... וכן הלאה וכן הלאה...

ומאיך גיסא!!! יש לך את אותו אחד שאם הוא לומד מסכת בבא קמא... אי אפשר להזיז אותו משם!!! ולפני התקיעות הוא ילמד חצי נזק צורות... ובלי יוהכ"פ הוא ילמד על עביד איניש דינא לנפשיה... ובסוכות הוא ילמד על חצי נזק מגופו... וזה גם לא כ"כ אידיאלי... הההל... ר"ה היום... יום כיפור היום... אנחנו נמצאים כעת בסוכה... מותר להיות קצת בעניינים... תניח שניה את בבא קמא ותכנס קצת לנשום את הלכות חג בחג...

נו... אז מה עושים???? אם אני אשאר עם מסכת ב"ק ביד... אני אהיה מנותק מענייני היום... ואילו אם אני כעת אניח בצד את מסכת ב"ק ואני אפתח כעת מסכת סוכה... מה יהיה איתי ביום שאחרי חג הסוכות... הסוכה תתפרק... הקיטל יתבסס... ואני נשארת עם לשון בחוץ... **נו... מה עושים??? כאן צריך אומנות מיוחדת לדעת לתמרן!!! לדעת לשמור קשר עין עם בבא קמא גם באמצע עשרת ימי תשובה... בו בזמן שבעשי"ת עיקר הלימוד שלי זה הלכות תשובה ומסכת יומא... לדעת מצד אחד להתמסר למעצינג... ומצד שני לא לאבד קשר עין עם הגמ' שהיא היחידה שמחכה לי ביום שאחרי!!! **שיהיה לי לאן לחזור!!!!!!****

לדעת לצאת ותוך כדי לשמור קשר עין עם המקום הטבעי שלי...

שהיא נגמרה... כי יש לי עוד ערכים בעבודת ה' שמחכים לרגע שאתפנה... **ולדעת לעשות את זה... זה אומנות!!!**

מצד אחד לדעת להעריך את גודל המעלה העצומה שזכיתי להיות מהמשפחות הבודדות שזוכות לכרות עצים למערכה... ללכת לעשות את זה בשמחה עצומה... לעשות יום טוב על עצם הזכיה... **וזה לא סתירה שבט"ו באב יש לי עוד יום טוב!!! שהנה... חוזרים לשגרה... ויש!!!! יש לי לאן לחזור!!! שמעת??**

יש לי לאן לחזור!!! אם יש לי לאן לחזור זה בהחלט יום טוב... **רוצה שאני אסביר לך למה???**

התופעה הזו מאוד מצויה בעובדי ה' שמתמסרים לכל מיני דברים בעבודת ה'... לדוגמא: יש מגבית רצינית מאוד בשביל הקהילה שלנו... אז יש את האלו שבכלל לא משתפים פעולה... הם לא בקטע... הם רוצים לשבת וללמוד... האם זה נכון או לא?? לא יודע... מה שבטוח צריך לכרות עצים למערכה... כולנו מבינים שצריך שמישהו יעשה את זה... ואני כן!!! אני כן התמסרתי לעניין... וכידוע... בשביל באמת לעמוד ביעדים ולקצור תוצאות... צריך להשקיע המון המון לב ואנרגיה... כתוצאה מזה בשבועיים האחרונים אין עם מי לדבר... יצאתי!!! יצאתי לכרות עצים למערכה!!! בשבועיים האלו כמעט ולא יכולתי לפתוח ספר... ואין מה לעשות... ביטולה זו קיומה... וברוך ה' הייתה הצלחה גדולה והמגבית הצליחה... עשינו מסיבת הודיה... נסענו לכותל... למירון... הצטלמנו... **והנה!!! הגיע הבוקר שאחרי המגבית!!!** ואני נכנס לבית המדרש ומרגיש כאילו נחתתי מהירח... שלום... מי אתם?? איזה גמ' לומדים פה?? מי אני ומה שמי?? אני לא בעניינים בכלל... אני מתיישב מול הגמ' ומתחיל לערוך איתה היכרות... שלום לך הגמ'... קוראים לי שלמה... אני בן 25... ואני מעוניין ללמוד איתך... ואז אני יושב מול הגמ' ובוהה כמה ימים טובים... גלגלי המוח שלי עדיין שמה... בתוך כל המרתון והע'קשען של ההתמרה... ופתאום ההתמרה הסתיימה!!!! הקופה התמלאה!!! אבל נשאיתי ריק מכל... אני נשאיתי פה בוהה מול גמ' במשך כמה ימים עד שלאט לאט אני חוזר לעצמי ומשתלב בכביש... **התיאור הזה מוכר לך?? יש כאלו המון דוגמאות... אם זה חתונה של אח קרוב שהיית צריך להיות מאוד מעורב בכל ההכנות לחתונה... והנה... ביום שאחרי החתונה... הכל נגמר... ואתה נשארת עם לשון בחוץ!!! הזוג כבר נשוי וכבר לא צריך אותך שם... ואילו עם הגמ' ועם עבודת ה' שגרתית אתה נתקת קשר... **ואתה יודע מה??? אתה יודע איפה זה הכי מצוי בתוך תוך הביהמ"ד??** בחודש אלול התחלתי ללמוד מסכת בבא קמא... סו"ס נכנסתי עמוק בסוגיות של נזקי**

מאמע רחל העגונה מליכנס למקדש ולאכול בקדשים...

בתקופה האחרונה התעוררו בעיירה שלנו שתי צרות קשות... ישנם שתי שמות לתפילה שכולנו מתפללים עליהם שלוש פעמים ביום... כל הילדים בחידר אומרים פרקי תהילים עליהם... כולנו מקוים שהישועה תגיע בקרוב... מדובר בשתי אמהות שמטופלות בילדים קטנים... **הסיפור הראשון... מדובר בגברת מלכה** שבעלה עוסק בפרגמטיא והוא נוסע מעיר לעיר לצורך עסקיו... לפעמים הוא נוסע למסעות ממש ארוכות באניה בים... ואז הוא חוזר רק לאחר חצי שנה... לפעמים הוא נוסע למסעות יותר קצרים... אם זה נסיעה על גמלים במדברות במשך חודש ימים... ולפעמים הוא יוצא למסע עוד יותר קצר עם חמור לשבוע ימים... והנה!!! לפני חודשיים הוא יצא לאחת המסעות היותר קטנות שלו... הוא נסע פה על חמור ממדינה למדינה בארץ ישראל... אבל כבר עברו חודשיים והוא לא חזר!!! וזה ממש מדאיג!!! בהתחלה עוד התפללו שיתברר שהכל בסדר והוא יחזור לכאן בריא ושלם... והנה!!! לפני שבועיים הגיעו לכאן שמעות לא טובות שהשיירה שהוא הלך איתם נשדדה ע"י שודדים... וחלק מהשיירה נלקחו לנכר ונמכרו לעבדים וחלקם מתו... וכעת לא יודעים מה עלה בגורלו... עברו עוד חודשיים... ועדיין לא הגיע קצה חוט... ההשערה כעת אומרת שהוא כנראה מת... דא עקא שאין עדות מפורשת על זה... אנחנו כבר לא כ"כ מתפללים עליו... אנחנו יותר מתפללים על אשתו... על גברת מלכה שלעת עתה היא עגונה!!! במצב הנוכחי היא לא יודעת האם בעלה מת או לא... ואם המצב ככה ימשך רח"ל היא תשאר עגונה עד סוף ימיה... **וזה לא פשוט בכלל!!!!** יש לה כמה וכמה ילדים קטנים והיא אשה צעירה ואסור לנו להשאיר אותה ככה... עסקי העיירה נכנסו לתמונה בקדחתנות... לפני כן הם נסעו לבית המקדש להתפלל ובעיקר ליטול צצה ותושיה מלשכת הגזית מה הצעדים הבאים... ורבן גמליאל הפתיע אותם עם קולא מיוחדת והורה להם: תצאו לחפש את העקבות של בעלה... ואם תמצאו מישהו שיש לו איזה בדל מידע... מי שזה יהיה... אפילו... שפחה... אפילו עבד... אפילו קטן... תביאו אותו ואנחנו נתחשב בעדות שלו... אפילו שביום יום אנחנו לא מתחשבים בעדות של קטן ולא בעדות של אשה... אבל כאן אנחנו יוצאים מגדרנו כי צריך להתאמץ במיוחד להתיר אישה שלא תשאר עגונה כל חייה... וכעת כל העיירה שלנו מלווה את העסקנים בתפילה מעומק לב... שיצליחו למצא איזה בדל מידע... שיצליחו לגשש אחרי עקבות שיוכיחו מה עלה בגורלו של הבעל... שמכ"נ אם נמצא אותו חי ושובי... נתאמץ כולנו לפדות אותו... (אמנם לא יותר מכדי דמיון... שזה גם אחד מהתקנות של ר"ה הוקן שאין פוידן את השבויים יותר מכדי דמם) ואם הוא חלילה מת ש' יעזרו ויצליחו למצא עדות מספקת כדי להתיר את גברת מלכה להינשא.

עד כאן הסיפור הראשון הכואב בעיר שלנו... אבל יש עוד סיפור... שאולי אתה תהיה קצת מזועזע מצעם ההשוואה!!! **אז תתפלל לשמוע שבזמן שביהמ"ק קיים מדובר במושגים קצת שונים... ובכן:** יש כאן עוד אמה יקרה... גברת רחל!!! גברת רחל לשם שינוי היא לא עגונה ח"ו... בעלה חי וקיים ב"ה... הוא יושב פה יחד איתנו ועוסק בתורה... וברוך ה' גברת רחל מגדלת משפחה ברוכת ילדים... והכל בסיידר... **אבל!!!** לפני ארבע שנים קרה משהו... אמנם קצת עצוב... אבל נורמלי... זה קורה במשפחות הכי טובות... וגברת רחל הגיעה למצב של ספק לידה!!! לקחו את הממצא למורי ההוראה והם לא הצליחו לפענח האם זה ודאי ولد או לא... אפילו דוד המלך החסיד שידי עסוקות כל היום בהוראה והוא בקי מאוד בין דם לדם ובין דין לדין ובין נגע לנגע לא הצליח למצות את הבירור האם גמרה צורתו או לא... זהו!!! זה כל הסיפור של גברת רחל... מאז עברו כמה שנים... ועדיין הפצע מדמם ולא נרפא!!!! ומזה הפצע המדמם???

שגברת רחל נהייתה עגונה!! מאז הסיפור הזה היא לא יכולה להיכנס למקדש ולא לאכול קדשים!! **היא עגונה מלהתקרב לבית חיינו...** כן... יולדת היא אחת ממחוסרי כפרה שעד שהיא לא מביאה כפרתה היא לא יכולה לאכול בקדשים... והיות ויש פה ספק... אז בשלמא עולה אפשר להקריב על הספק... אבל יולדת צריכה גם להקריב חטאת ואי אפשר להקריב חטאת בנדבה!!! לכן גברת רחל עגונה... כבר כמה שנים שהיא מנועה מלהגיע לירושלים לאכול קרבן פסח... כל המשפחה עולה... יש כאלו שעולים לפסח ראשון ויש כאלו שעולים לפסח שני... ואילו גברת רחל נשארת בבית עגונה!!! כבר כמה שנים שכל הישוב שלנו עולים מידי שנה בחודש אס להבאת ביכורים בשמחה גדולה ואז מקריבים שלמים ושמהים לפני ה'... ומי היחיד שנשאר בבית?? גברת רחל!!! העגונה הנצחית של העיירה!!! היא מנודה מלאכול לפני ה'... אין לך מושג איזה אומללה שהיא... **נו... מה אתה אומר?? היית מושווה את הצרה שלה לצרה של גברת מלכה??**

מפחיד להשוות... אבל תתפלל לשמוע שבזמן שביהמ"ק היה קיים... אשה שידעת שזהו!!! נטרק עליה שער המזרח של העזרה... ויותר אין לה זכות לעלות ולהיראות ולהשתחוות לפני ה' היא אשה עגונה לכל דבר...

אני רוצה שתביני: קיי"ל: בעל שאמר לאשתו: אני לא מרשה לך ללכת לחתונות!!! הדין הוא שיוציא ויתן כתובה... ולמה?? כי אשה מוכרחת להתבטא... אשה חייבת שיהיה לה איזשהו סיבה למה לצאת לרחוב רבי עקיבא לקנות בגדים... שיהיה לה איזה אירוע מידי פעם שבו היא מבטאת את עצמה... ואם בעלה לא נותן לה ללכת לחתונות... הוא מרוקן ממנה נתח מצעם החיים שלה ולכן יוציא ויתן כתובה... **ככה זה היום!!!** כיום אשה נאלצת להתבטא בחתונות... היום אשה מתבטאת בחתונות בגדים של רחוב ר' עקיבא... אבל פעם??? במצב המתוקן של עם ישראל... מקום הביטוי של אשה היה ב"אתר די ביה יחדון רוחין ונפשין..." כל האירועים וכל השמחות היו מסתובבים סביב בית המקדש... אמה הייתה סורגת כבר עכשיו בחודש תמוז ואב סוודרים בשביל הילדים כי בחודש טבת אנחנו בעזה"ש נעלה יחד לירושלים... אשה שהייתה יולדת אחת מהמחשבות המעודדות ביותר... הנה... אני עכשיו מקבלת בית החלמה... שקוראים לו עליה לבית המקדש להקריב קרבן וילדת... **זה היה מקום הביטוי הגדול ביותר של כל אם בישראל...** וברגע שקרה משהו ואותה אמה נחסמת מספק ונאסרת להיכנס לבית המקדש ולאכול קדשים... **יש פה כרית אבר!!!** יש פה בחינה של **"והיא יושבת וראשה לה חפץ כאישה עקה שלא ילדה..."** והנה עכשיו יושבים סנהדרין על המדוכה הזו ומהלכים שמעות שיתכן ובתקופה הקרובה תצא תקנה מיוחדת מטעם בית דין הגדול איך להתחכם ולהקריב חטאת העוף הבאה על ספק כדי להתיר את אותם נשים עגונות לאכול בקדשים!!! ומסילא כולנו מתפללים בימים אלו... גם על גברת מלכה העגונה שתהיה מותרת להינשא... ועל גברת רחל העגונה כבר כמה שנים מלאכול בקדשים שיתירו אותה למקדש... **הסוף היה שהתקבלו תפילותיו...** אמנם הסיפור עם גברת מלכה הסתיים עצוב... שהתברר שאכן בעלה מת אבל לכה"פ היא הותרה לינשא... ואילו לאחר כמה חודשים יצא היתר מיוחד ויוצא דופן!!! דין חדש של חטאת העוף הבאה על ספק!!! שהיות ואין למצוא אלא דמה אז הקלו להביא ספק חולין בעזרה ולשרוף את הבשר... לא מצאנו היתר אחר כזה במקדש!!! הכל בשביל להתיר את גברת רחל למקדש... **לא נותר לנו אלא לפנות אליך אסא רחל...** את שטעמת במשך כמה שנים את הטעם המר של העגונות שמנועה מליכנס לעזרה... להוי ידוע לך שאנחנו כולנו מעוגנים כבר 1950 שנה... ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפני ה'... אנא ממך רחל... תמשיכי לבכות עלינו בשמים... אל תתני פוגת לך... עד ישיקוף וירא ה' משמים ויערוך לפנינו שולחן של מקום...

המשיח לא הגיע... אבל לכה"פ

נולד...

תשעה באב מאחורינו... חיבינו... קיוונו... אולי משיח יבא בתשעה באב... אבל כנראה שלא... אמנם התאכזבנו אבל לא לגמרי!!! אתה יודע למה??

כי בחצות היום של תשעה באב... פתאום הקימו אותנו מהעפר ואמרו לנו שמגיע לנו מול טוב... מה ישי?? המשיח נולד!! לא!! לא אמרו לנו שהוא הגיע עכשיו... אמרו לנו שהוא בסה"כ נולד עכשיו... אם משיח רק נולד עכשיו זה לא אומר שהוא כבר מגיע עכשיו... אבל לכה"פ הוא נולד... וזה לשעצמו כבר בשורה מאוד טובה... כלומר: בתשעה באב אין ביטוח שמשיח יגיע... **על דבר אחד יש כן ביטוח: שהוא נולד!!!!** ואם בתשעה באב מבטיחים לנו שהמשיח נולד... אז אנחנו כבר במצב טוב... אנחנו כבר עם הפנים קדימה... כבר 1950 שנה שאנחנו מוליכים את המשיח... כמו אשה בצריחה... כל שנה נוספת זה עוד ציר בחבלי הלידה של כלל ישראל... ואמנם כיום אנחנו נאנחים ואומרים... נו... מתי זה כבר יקרה?? אבל יש לנו הבטחה... שכשהוא כבר יקרה... אנחנו נהיה מופתעים... מה... זה קרה כ"כ מהר??

כשהוא יקרה אנחנו נגדיר את זה **"בטרם תחיל לידה"!!!!** כשאנחנו נעמוד מול הדבר הגדול הזה שיוולד... אז אנחנו נבין שזה קרה מידי מהר... כי בשביל כאלו רחמים גדולים אקבע... הרי כל הקשיים מתגמדים והם בגדר "ברגע קטון עזובתך..." בשביל כזה אור גדול שיפציע עלינו... אנחנו כבר לא נראה את זה כ-1950 צירי לידה... אלא בטרם תחיל לידה... לפני שהיא הספיקה לחוש... כבר ילדה...

המשיח כבר נולד!!! כל מה שנותר לנו כעת זה פשוט לגדל אותו!! להשקיע בו!! לטפח אותו!!! כן... כבר הוזכר בגיליון זה כמה פעמים שמשיח זה לא רק שם של בן אדם אלא בעיקר שם של הנהגה בעבודת ה'... (יש שני אלפים תורה ושני אלפים ימות המשיח... כמו שתורה זה לא שם של אשה כך משיח זה לא שם של גבר... כמו שתורה כולנו מבינים שזה כינוי להנהגה מסיימת... ככה משיח זה הנהגה מסיימת בעבודת ה') ואת ההנהגה הזו שנמצאת בנו צריך לטפח ולגדל... ומזה אותה הנהגה? מה זה המשיח שבתוכנו?? ואיך מגדלים ומטפחים אותו?? אז במילה אחת: המשיח שבכל אחד ואחד זה ההפנמה שהקב"ה מחכה לנו!!! ודווקא ליי!!! ואין הדבר תלוי אלא ביי! פעם זה היה תלוי בהוראה אנשים... בכלל ישראל... אבל היום אין הדבר תלוי אלא באין ואפנים שיש פה חדר יחוד... שרק הוא בין הזמנים מול כל מיני מופגעים... אני לבדי מתמודד במשך השנה מול קשיים פרטיים... ואני לבדי הוא זה שאפגין לקב"ה נאמנות ואני כמות שאני לבדי יכול להביא את העולם לתיקונו... כן... היה אדם הראשון אחד ויחיד שחטא וקלקל... וכעת לא חסר לנו אלא אדם אחד ויחיד שיבא ויתקן... הלא הוא אני!!! ובשביל זה יש כעת בין הזמנים שאני פוגש את הקב"ה בכל מיני סיטואציות שרק אני והוא נמצאים שם... אף אחד לא רואה... אף אחד לא יודע... והוא יתברך מחכה ליי!!! אבא שבשמים מוזמן חדר יחוד!!! שאני אבין ואפנים שיש פה חדר יחוד... שרק הוא יתברך ואני נמצאים פה... מצד אחד הניסיון יותר קשה כי אין את האוירה ואת הבושה שיוכלה למונע ממני ליפול... אבל מצד שני יש פה הזדמנות לחדר יחוד!! אם אני אענה להזמנה... נעשה פה חדר יחוד... מול טוב... והיה ה' למלך... כיום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד... מול טוב... (עיי עוד במאמר בעמוד ראשון)

יהודי אף פעם לא מסיים את החיים...

מפאת קוצר הזמן, מאמר זה הועתק מגיליון "שלהבת" שיצא בס"ד מידי שבוע, המסר החיוני שמועבר כאן בקיצור נמרץ לו הוא אחד מהמסרים המהותיים שמועברים כחוט השני בגיליון שלהבת הנ"ל... מי שמרגיש צורך לשון את המסר ה'לא מובן מאליו' הזה... מוזמן לקרא את זה ביתר הרחבה ושינון בגיליון שלהבת...

אחת מהברכות המסתוריות ביותר שאנו מברכים מידי יום היא הברכה **הרביעית** של ברכת המזון - ברכת הטוב והמטיב!!! כיצד: ברכה זו היא מדברנ... והיא נתקנה ביבנה... על מה??? על הרוגי ביתר... ש... מה קרה??? **הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שנתנו לקבורה** (אגב: להזכירם... הרוגי ביתר זה אחד מהמאורעות הטובים שאירעו בס"ד באב שעליהם נתקן ה'י"ט הזה)... **והשאלה זועקת עד לב השמים:** הרי האסון שקרה אז בעיר ביתר הוא היה אסון נוראי בקנה מידה של שואה לכל דבר... מדובר היה בעיר ואם בישראל, שרק התינוקות של בית רבן שהיו שם מנו מיליון מאתיים אלף... בקיצור: מדובר במיליונים של יהודים... ויום אחד גברו האויבים... ונכנסו חיילותיו של אדריינוס שחיק טמיא לעיר, והרגו את כל יהודי ביתר... והדם שלהם שתת והגיע עד הים... בקיצור: שואה!!!! אבל!!! יש תוספת קטנה לשואה הזו... שהאויבים הרגו אותם והלכו... הם לא כיבדו את ההרגים וקברו אותם... אלא השאירו אותם ככה מושלכים בביזיון... ונתקיים בהם מקרא שכתוב: "נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים כשר חיתיוך לחיית ארץ..." ובמשך שנה תמימה... הרוגי ביתר היו כך מושלכים כדמן על פני האדמה ואין קובר... **שנה תמימה!!!! ו... מה לא הסריחו!!!!**

עברה שנה תמימה... והנה... לאחר שנה הגיעו אותם רומאים רשעים... אותם אלו שהרגו את אנשי ביתר... והם מגלים לתדהמתם את כל המיליונים שהם הרגו שנה שעברה... איך שהם נשארו כמות שהם... כאילו זה קרה הרגע... תחשוב: שנה שלמה הם היו מושלכים... והגשם ניתן עליהם בחורף והשמש קפחה עליהם בקיץ והם נשארו כמות שהם... ואז הרומאים קלטו שיש פה נס והם ציוו לקבור אותם... וקברו אותם... **זהו!!! כאן נגמר הסיפור**... (אגב: בטח צפית שהסיפור יגמר יותר פיהז? אז זהו שלא!!! לא כל הסיפורים נגמרים בפרץ שמת והיהודי שמצא אוצר מתחת הגשר... יש סיפורים שנגמרים גם בזיכרון בתרייתא...) והנה!!! ברגע שנודע המעשה הזה אצל הסנהדרין ביבנה... הם כ"כ שמחו והתרגשו... **עד כדי כך!!!!** שהם ראו לנכון לברך הטוב והמטיב בשם ומלכות... הטוב - שלא הסריחו!!! והמטיב - שניתנו לקבורה!!! **ולא זו בלבד... אלא הם ראו לנכון לתקן לנו ברכה לדורות!!!!** שנברך מידי יום ביומו בברכת המזון את הברכה הזו... כדי שכל יום מחדש נזכור את אותו מעשה נודדה לה' על מה? הטוב - שלא הסריחו, והמטיב - שניתנו לקבורה...

רבונו של עולם: מה הפשט בזה? מה העניין להיזכר כל יום מחדש בנס העצוב הזה? ועוד לברך עליו "הטוב והמטיב"? כן... אנחנו מודים שזה היה נס גלוי... אבל אחרי הכל... סוף סוף מדובר בסיפור עצוב... עצוב מאוד מאוד... מדובר פה במיליונים שנהרגו בדם קר **והם לא!!! לא קמו לתחייה**... אדרבה... הם גדלו ונתנו לקבורה... אז נכון שהם לא הסריחו... ונכון שהם ניתנו לקבורה... ונכון שהם הם גדלו... אבל מכאן ועד לברך הטוב והמטיב??? הרבה יותר מתאים כאן לברך "דיין האמת"???

והדברים טעונים ביאור כאור לנשימה!!!

והביאור בזה הוא כך:

שכאחת בני עשוי הגיעו והרגו את כל העיר ביתר לפי חרב... הם עשו וידוא הריגה... **הנה... זה... הרגנו אותם!!!! הם מתו!!! סופית!!!** מה זה אדם מת??? אדם מת זה אדם שסיים!!!! סיים את חייו... זהו... הוא נגמר!! הוא איננו!! והנה... לאחר שנה תמימה שוב חוזרים הצוררים לאותו מקום... ומה הם מגלים לתדהמתם??? שאנשי ביתר בכלל **לא סיימו!!!** הם ממשיכים כרגיל!!! נכון... הרגנו אותם... הם מתו... והם באמת מושלכים כאן כדומן על פני האדמה ללא רוח חיים... אבל כנראה... כנראה... כנראה שאצל היהודים **גם אחרי המוות לא מסיימים... יש פה משהו שממשיך**... תנסה להיכנס לתחושה של גוי שמסתובב בין מיליוני הרוגים שהוא היה בטוח שהם סיימו את החיים ממזמן... ופתאום הוא רואה שמשוה שם ממשיך... לא!!! אם אמנם לא חיים!!! הם מתים... אבל גם במוות!!!! גם במוות הם ממשיכים... משהו שם ממשיך לחיות גם אחרי המוות... **זה הפשט: ניתנו לקבורה!!!**

ניתנו לקבורה אין הכוונה שעשו טובה והסכימו לקבור אותם... לא!!! יש פה משהו הרבה יותר עמוק: הכוונה היא **שהתבשקה הם** קבורה... אפילו הרשעים הארורים האלו הבינו שיש **יש משהו שמצריך קבורה**... גם הם קלטו שיש פה משהו שמתבשל מתחת לפני השטח... יש פה משהו שחותר הלאה... לעתיד טוב יותר... וממילא צריך להטמין אותו ולשמור עליו... שיום יבא והוא יקום... ויעמוד לגורלו לקץ הימים... הרומאי הרשע הזה פתאום קלט שיש פה איזה משחק מחבואים... יש פה איזה קריצת עין בין אלוים יהודי... שהיהודי הזה ששוכב פה מת... הוא רק נראה מת... הוא פשוט מחכה בסבלנות שגם הרומאי ימות... ואז... ברגע שהרומאי ימות... אז פתאום היהודי יצא מהמחבא... ובינינו... זה האמת!!!! זה המבנה של תחיית המתים!!! הסיבה שיהודי מת כמו גוי זה בשביל שכל הגוים יתרחקו מהזירה... ואז היהודי יציץ ויפרח כעשב הארץ... זה הפשט ניתנו לקבורה!!!! הרומאים בעצמם הדו והבינו שמתבקש כאן קבורה!! יש פה משהו שמתבשל ביום שאחרי...

במילים אחרות: הנס של הרוגי ביתר זה היה מעמד של תחיית המתים אבל לא סתם!!! **אלא תחיית המתים --- בתוך המוות!!!**

אני רוצה טיפה לחדד את הדברים: לפניך שתי מחזות פלאיים... שמנוגדים והפוכים מן הקצה לקצה: **מחזה ראשון:** עומד לו יחזקאל הנביא בבקעת דורא, ולפניו עצמות יבשות... כולם פה מתים... והנה... יחזקאל מתנבא שהם יקומו לתחייה... ולפתע רעש גדול... וקרע עצם אל עצם ונעשה שם תחיית המתים... אותם מתים נעמדו ואמרו שירה... **בקיצור: מחזה של תחיית המתים לכל דבר!!! עד כאן מחזה ראשון... כעת נעבור למחזה השני: המחזה השני הוא בדיק הפוך:** המחזה שעליו אנחנו מדברים כעת... תאר לעצמך, אתה מהלך כעת בעיר ביתר... ולכד עיניך שואה אימה... מיליונים של הרוגים מושלכים לארץ ואין קובר... לבי לבי על חלליהם מעי מעי על חלליהם... מתו מוטל לפניו... אבל לא סתם... אלא מליונים... בית קברות שכל כולו מעל פני האדמה...

וכבר שנה תמימה שככה זה... שנה שלמה שהם שוכבים כאן שלימים כיום פטירתם... ו... ולשם שינוי... במקרה הזה יחזקאל הנביא **לא** מגיע **ולא** מחיה אותם... הם נשארים ככה... מתים ואדרבה... אם כבר... אז הם ניתנו לקבורה... **ואני כעת עומד ושואל:** איזה מחזה יותר

מדבר **אלינו?**

האם המחזה שיחזקאל **ה ח י ה** את המתים בבקעת דורא?

או המחזה של **ק ב ו ר ת המתים** בביתר???

מה יותר אמור לרגש אותנו?? מה יותר אמור להשפיע עלינו ביום יום???

התשובה היא: הרוגי ביתר!!!! זה הרבה הרבה יותר מרגש ומדבר אלינו מהמתים שהחיה יחזקאל... **ואתה יודע למה?? מסיבה פשוטה:** המתים שהחיה יחזקאל... זה בהחלט מחזה עוצמתי של תחיית המתים... אבל סו"ס את מי שיחזקאל החיה, אז הנה הוא חי... אשרי חלקו... אבל מי שנשאר מת, אז הוא מת!!! תבין אותי: אמא שלי ע"ה נפטרה ונכון לעכשיו היא עדיין בבית הקברות!!! זה שיחזקאל החיה מתים בבקעת דורא זה לא עוזר לי... זה לא מנחם אותי... כי את אמא שלי הוא לא הקים לתחייה... אמא שלי עדיין בבית הקברות...

לעומת זאת בהרוגי ביתר... זה כבר סיפור מוכר מהחיים שמדבר אלינו!!!! כאן מדובר באנשים שמתו... והם עדיין מתים!!! לא... הם לא קמו לתחייה... הם נשארו מתים יחד עם כל מתי עמך ישראל... ולא רק שהם מתו... הם גם נקברו... והבית קברות שלהם משתלב היטב עם כל בתי הקברות ועם כל המצבות שיש בכל בתי העלמין בישראל... כן... הרוגי ביתר זה בהחלט הסיפור המוכר והצפוי... שסוף אדם למות, וגם הם מתו... **אבל!!!! דווקא שם!!!** דווקא במקום של המוות והחדלון... שם התגלה לעין כל, שיהודי, **גם כשהוא מת, הוא לא מסיים!!!** את החיים של יהודי אי אפשר לסיים!!! גם אחרי שהגרמני חשב שהיהודי סיים... אבל הוא ממשיך... ניתנו לקבורה... שם בהרוגי ביתר התגלה שגם אחרי שעמדתי מול סתימת הגולל של אמי ע"ה... משהו שם ממשיך... משהו פה מתבשל... ועד אז... עד שזה יתגלה בקץ הימים... לבנתיים צריך להטמין אותו... עד הקץ שבו יבא... בהרוגי ביתר התגלה שהסיבה שאצל העם היהודי יש מושג של "קבר ישראל" זה בגלל שמשוה שם מתבשל ומתרחם מתחת לפני השטח... וצריך לתת לו להתבשל בשקט...

זה כבר מדבר אלינו!!! זה כבר מנחם אותנו!!! כשאני עמדת מול הקבר הפתוח של אמי ע"ה... מה ניחם אותי??? שמיד כשחזרנו הבייתה ואכלנו סעודת הבראה... אז בברכת המזון הייתה לנו הפתעה!!! בברכה הרביעית של ברכת המזון פתאום אמרנו הטוב והמטיב!!!! (יש שם הוספה מיוחדת במיוחד לסעודת הבראה... אמנם לא נוהגים היום לומר אותה) ואז נזכרנו בהרוגי ביתר... שגם אחרי שהם מתו... הם המשיכו הלאה... והם ניתנו לקבורה!! ועכשיו אנחנו אומרים הטוב והמטיב על זה שהם ניתנו לקבורה... ושם הייתה נחמה!!! שם הייתה הבראה!!! זה בהחלט מנחם! כאן אתה קולט שעיקר הרעיון של קבורה זו הטמנה! זו הכרזה והכרה במשהו פה שממשיך הלאה!!!! אז אנחנו בחיי חיותנו... ואילו הנפטרים גם ממשיכים איתנו להמתין למשהו שהולך להתרחש לקץ הימים

ברכת הטוב והמטיב היא תמרור יומיומי שמלמד אותנו את העיקר של אמונה ה"ג"ג!!! אני מאמין באמונה שלימה שתהיה תחיית המתים בעת שיעלה רצון לפניו... וכאן הטעות המוכרת: יש כאלו שחושבים שהאמונה בתחיית המתים זה אמונה ששייכת למתחם של בית קברות...

אז זהו שלא!!!! אם זה אחת מ"ג עיקרים... מוכרח לומר שזה משהו שנוגע ליום יום... האמונה בתחיית המתים מכריזה שאצל יהודי אין כזה דבר משהו מת!!! אין סתם דברים מתים אצל העם היהודי!! יהודי, כל דבר שהוא עושה הוא לוקח איתו לעתיד... הוא מתרגם אותו לתחיית המתים, ואת המסר הזה אנחנו צריכים לשנן לעצמנו מידי יום!!! בפרט מתתי? כשאנחנו אוכלים!!!! ולמה?? כי תבין: בראש של גוי... אם בן אדם אכל במשך החיים שלו 8 טון ככרות לחם, 400 קילו עגבניות... והכל בשביל מה הוא אכל?? בשביל להחיות את הגוף שלו... והנה הוא מת... מה התברר?? שכל מה שהוא אכל... הכל מת... יחד עם הגוף שמת... גם כל העגבניות מתו יחד איתו... גם כל הכוסות מים שהוא שתה... הכל מת יחד עם זה... לא ככה??? אדם הוציא מליונים של שקלים לצורך רפואתו ובסוף הוא מת... אז רק הוא מת... גם המליונים של שקלים שהוא הוציא על בריאותו... גם הם מתו... **אז זהו!!! שאצל העם היהודי הכל בנוי בצורה אחרת**... היות ויהודי אף פעם לא מסיים... גם כשהוא מת... הוא לא מת... אלא הוא רק נטמן ומחכה שכל הגוים יסתלקו ואז הוא יקום לתחייה... ממילא אצל יהודי שום דבר לא מת... כל כוס מים וכל כזית לחם שיהודי אוכל ומבריא את גופו זה מעשה מרומם ונצחי שיתורגם ויומר ביום מן הימים לצנח נצחים...

לכן מידי יום אנו מברכים את ברכת "הטוב והמטיב..." ומתי??? בסוף ברכת המזון... ולמה?? כי אחרי ברהמ"ז מתעוררת שאלה פשוטה... שאלה על חידת הבריאה... הרי כולנו מכירים את התהליך... בהתחלה רעבים... ואז אוכלים ושבעים... ואז מגיע השלב של יציאת הפסולת... ואז שוב רעבים... שוב אוכלים... שוב מתרוקנים... ובסופו של דבר יום אחד גם מתים בין הייתר... **אם ככה רבש"ע: בשביל מה כל התהליך המיותר הזה?? מה פשר הגלגל החוזר הזה??** נכון שאני כעת שבע ולכן אני מברך ברכת המזון... אבל היא גופא!!! בשביל מה כל הגלגל הזה?? אל תעשה אותו רעבים... וממילא לא נצטרך לשבוע? מה פשר חידת הבריאה? מה הצורך בכל התהליך החוזר הזה??

ומה התשובה??? הטוב והמטיב!!!! יהודי יקר: אתה לא גוי, אתה יהודי, כשגוי חי את החיים שלו... הוא מסתובב סביב הזנב שלו... הוא רעב בשביל לאכול... הוא אוכל בשביל לשבוע... והוא שבע בשביל לחזור להיות רעב וחוזר חלילה... ואחרי כל הסיפור הזה המכונה הזו יום אחד מתה ויחד איתה מתה כל מזללת המזון הזו... **אבל יהודי???** יהודי לא אוכל סתם... כשיהודי אוכל... הוא מקיים את הגוף הזה שיום אחד יקום לתחייה ויהפך להיות נצחי... יש לנו עסק עם נצח!!! כל כזית לחם לא מתחילה ונגמרת בברכת המזון... היא ממשיכה איתנו לתחיית המתים... גם היא תעבור תחנה של אשר יצ... וגם היא תעבור תחנה של בית הקברות... אבל יום יבא והכל יקום לתחייה והכל יתורגם לצנח נצחים... את המסר הזה אנחנו משננים לעצמנו מידי יום לאחר ברהמ"ז בברכת הטוב והמטיב...

סמון לציון קודש הקדשים
רבי שלמה מקארלין ז"ל

גליון 243
פרשת ואתחנן

לודמיר

מקושרים לצדיק מאז ועד היום

להפצת משנתו ותורתו הבהירה של
הרה"ק רבי שלמה מקארלין ז"ל
סיפורים ותולדותיו, ותולדות זרעו אחריו

שבוע של חיים

מתורתו של רבינו ותלמידיו הק'

פרשת ואתחנן

ובכל נפשך (ו, ה). [אפילו נוטל את נפשך (ברכות סא, ב)]. שמעתי בשם הרב הצדיק וכו', ר' שלמה קארלינער ז"ל, במה שאמרו רז"ל (מנחות כט, ב), בשעה שעלה משה למרום מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וקושר כתרים לאותיות, אמר לפניו רבונו של עולם מי מעכב על ידך, אמר לו אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו כו', אמר לפניו רבונו של עולם הראיתני תורתו הראני שכרו כו', אמר לפניו רבונו של עולם מתי יבוא לידי ואקיימנו כו', לו שתוק כך עלה במחשבה לפני, ע"כ. דכל ימיו של אותו הצדיק רבי עקיבא היה מצפה ומשתוקק לזה למות על קידוש השם, דאמרו רז"ל (ברכות שם) שרבי עקיבא בעצמו אמר לתלמידיו, כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה, בכל נפשך אפילו נוטל את נשמתך, אמרתי מתי יבוא לידי ואקיימנו כו', ועשה הקדוש ברוך הוא רצונו, וזה שהשיב לו הקדוש ברוך הוא, כך עלה במחשבה לפני, היינו שכך עלה מחשבתו של רבי עקיבא לפני, שהיה מצפה ומשתוקק לזה, ועשיתי רצונו, ואף על פי כן הועיל הסגוריא, דגמירי דהרוגי מלכות נתחלף צורתם, וכל היסורים נעשו לשירי הצבא של הקיסר שנתחלפו צורתם.

(ספר שפתי צדיקים, ובהקדמה לספר ליקוטי תורה ושי"ע על ספר דברים)

ובכל מאודך (ו, ה). [פירש רש"י ז"ל בכל מדה ומדה שמודד לך כו']. פעם אחת במוצאי יום הכפורים היה בדיחא דעתיה של רבינו הקדוש ר' שלמה קארלינער זצלה"ה, ואמר בלשון הכרזה, אשר יוכל להגיד לכל אחד ואחד בקשתו מהשי"ת בימים הקדושים ומה השיבו להם מן השמים. ושאל אותו אחד מתלמידיו הקדושים מה היתה בקשתו, והשיב לו, בקשתך היתה שיוזמן לך השי"ת פרנסתך בעתו ובזמנו בלא טרדא, בכדי שלא תטרוד פרנסתך את עבודת השי"ת, והשיבו לך בשמים על זה, אשר השי"ת לא מבקש ממך את תפלתך ולא את תורתך רק מבקש ממך את האנחה ושברון לבבך אשר יש לך מזה שתטריד פרנסתך את עבודתך ויש לך מניעה לעבודת השי"ת, וצריך אתה להתגבר מאד לבטל המניעות, זה הוא הרצון מן השמים.

(שמע שלמה)

קדושת הקדוש

אמרים מובחרים, יקרים ומאירים, מתוך הספר 'קדושת הקדוש' הנמצא בשלבי עריכה

צדקת ארץ ישראל

אמר: אילו היו יודעים בני חו"ל גודל הטובה שעושים להם כשנותנים למעות ארץ ישראל, היו עניים בחוץ לארץ גוועים ברעב, כי היו נותנים הכל לארץ ישראל. אחר כך אמר: אם היו נותנים לארץ ישראל בריווח, לא היו עניים בחו"ל.

(שמע שלמה השלם והמפואר, אות יח)

עיטורי קודש

לרבינו, אך רבינו לא רצה לקבל, ואמר לו, אתה כעת גבאי ארץ ישראל וח"ו לי להשתמש בך (מערכת רבינו, אות ט).

עוד מסופר (שם, מערכת רבינו, אות כו): הקארלינער היה עוסק ומעשה גדול בענייני מעות לעניי ארץ ישראל, ולפעמים היו חותכין דג מלוח בבוקר ומוכרים כל חתיכה בעד ששה מטבעות גדולים פוליש. גם נתנו זכות לקנות חתיכה עבור הרב להמרבה במחיר, כשאחד היה נותן ח"י גדולים פוליש עבור החתיכה שלא אכל הרב (בדרך שחוק), ואחד היה נותן יותר בעבור שיאכל הרב, והכל כדי שיתוהוה מעות ארץ ישראל.

עוד מסופר שם (מערכת רבינו, אות ט): בבית מדרשו היה בית משקה (שיינק) של ארץ ישראל, והיתה צלוחית 'משקה' קטנה מאד שהיה מחירה כמה מטבעות גדולים פוליש, וכל אורח היה 'מוכר' לטעום צלוחית כזו שלש פעמים (במשך ימי שבתו), ואם לא היה רוצה, היו לוקחים ממנו הכובע כדי לזכותו במעות לצדקת ארץ ישראל. יש לציין שרבינו לא הרשה לאברכים לשנות יי"ש, רק אחר התפילה כוסית קטנה, חציה מים, ולתת עבורה מטבע לצדקת ארץ ישראל, (וראה בגליון לודמיר רח פרשת תולדות תשפ"ה בו הארכנו בענין זה). גם היה מס מכל קוויטל שהיו נותנים לרבינו, והיה סך קבוע ומשוער לפי יכולותיו של האיש, אם מחזיק כן, נותן כן וכך. והגדול כגדלו והקטן כקטנו.

כך גם היה המנהג, שהיו משכירים המקומות לכל אחד ואחד, פלוגי מקומו כאן ופלוגי וכו', תמורת מעות לארץ הקודש.

אהבה עזה

רבינו היה עוסק רבות בהשגת מעות לעניי ארץ ישראל, ואת המעות היה שולח להרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעפסק והרה"ק רבי אברהם מקאליסק ז"ע שכבר גרו באותה עת בארץ ישראל.

רבינו הפליג רבות בחשיבות נתינת המעות עבור עניי ארץ ישראל. ועל כך התבטא, שאילו בני חוץ לארץ היו יודעים את הטובה העצומה שיש להם מכך שהם תורמים מעות אלו, היו נותנים את כל ממונם לשם כך. ביטוי דומה מובא גם בשם הרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש תלמיד רבינו: "לולא שאני חס על עניי חוץ לארץ, הייתי מגלה את הסוד הנשגב שבמעות ארץ ישראל, והיו הבריות נותנים לי כל ממונם, ועניי חוץ לארץ היו גוועים מרעב" (ספר פרי קודש הילולים עמ' קג). אכן סוד נשגב הוא שלא נתבאר, ובעז"ה בשבועות הקרובים נאריך בסודם של דברים כפי שגילו לנו צדיקי הדורות.

תקנות עבור המעות

כאמור, רבינו עשה הרבה עבור מעות ארץ ישראל, ובהקשר לכך מופיעים כמה סיפורים בכתבי ר"י שו"ב:

אחד מהאברכים שהסתופפו בצילו של רבינו היה הרב רבי יעקב נכד הבעל שם טוב, ולרבינו לא היה משמש קבוע, אלא מדי שבוע שימש לפניו אברך אחר. אחת מהתקנות שרבינו התקין עבור מעות ארץ ישראל היתה, שבכל שני שבועות ימונה אברך אחר כגבאי לאיסוף המעות. בהגיע המשמרת של רבי יעקב, ביקש לעשות איזה שימוש

על הציון של הקדוש הזה, הוא ממש כמו שעומדים לפניו בחיים חיותו. (רבי אשר מטסלאוו)

**לכידור אודות שבתות
בהכנסת אורחים בלודמיר**

פנו למשרדי הכנסת אורחים לודמיר 04-30-10-900 או במייל A02301122@gmail.com

ואת כל הרשעים ישמיד

בני ביתו של יאמין נשארו בלשניצה, דואגים ויראים מפני הבאות, אינם יודעים לאן נעלם ראש משפחתם, אמנם ידעו כי אביהם הלך לפקוד את ביתו של הצדיק, אך בטוחים היו כי עוד לפני החג ישמעו מפיו בשורות טובות. ישובים המה ליד השולחן, מנסים להביא את שמחת החג אל ליבם, ולהיזכר במנהג אביהם בשנים עברו.

לפתע, בעיצומה של הסעודה, נשמעו נקישות חלושות על דלת הבית, בני הבית הזדרזו לפתוח את הדלת, בפתח עמדו שתי בנות צעירות. ברגע הראשון נבהלו למראה הבנות, היו אלו בנותיו של הפריץ אוסטרוי, ומחשבתם הראשונה היתה כי אולי שלח הפריץ את בנותיו לבצע את זממו. אך בהביטם שנית אל מראה הבנות, ראו והנה רטובות הן עד לשד עצמותיהן, בגדיהן ספוגי מים ושלולית קטנה נקוותה לרגליהן. "יאמין הטביע את אבינו בנהר", בכו ודמעו.

***

שעות קודם לכן יצא מביתו הפריץ וליבו עלץ בקרבו, הן עתה נקרתה לפניו ההזדמנות לקיים את דבר ההלכה 'עשיו שונא ליעקב', רתם את סוסי מרכבתו ויצא לטיול במרכבתו ההדורה, כאשר אליו מתלוות שתי בנותיו.

בהגיעו אל מרכז הגשר שחצה את נהר הדונאייץ הארוך, נאחזו יושבי המרכבה בדפנות הצדדים, והקולות עלו עד לב השמים: "הגשר רועד, עוד מעט קט נטבע", זעקו הבנות, אך אוסטרוי שלבו טוב עליו, השקיף מבעד לחלון ומשראה את ביתו של יאמין עומד על שפת הנהר, פתח את פיו ואמר "יאמין מפחד ממני וגם הגשר מפחד ממני". כך לא שת לבו לאימת הפחד שאחזה בבנותיו.

לא זמן רב ארכו הרעידות, האופנים התגלגלו על צירים והגשר נבקע תחתם. מרכבות אוסטרוי ובנותיו נפלו בנהר השוצף. מי הנהר הגועשים נאבקו בפריץ ובבנותיו האומללות, עד שלבסוף נצחו את הפריץ והוא נפל אל עבר הנהר לאחר שנפח את נשמתו. הבנות ניצלו בעור שיניהן ודפקו על דלת הבית, אותו בית שאביהן ניסה להוציא מיד מחזיקו, מנסות למצוא מחסה ושמא אף בגדים להחלפה, עד שיגיעו אל ביתן.

"אימתי היה זאת", שאל יאמין, לאחר ששמע את ההתרחשויות שאירעו בעת היעדרו. חישובו ומצאו כי בשעה שנאנח הרבי והגה בפה את שמו הטמא של הפריץ, באותו זמן טבע אוסטרוי בנהר וסיים את חייו עלי אדמות.

לרגל הילולת הרה"ק **רבי שלמה חיים מקוידניוב**, מייסד שושלת קוידניוב. י"ז אב שנת תרכ"ב. היה נכדם של שני תלמידי מרן **רבינו שלמה מקארלין**, הלא המה **רבי מרדכי מלכוניץ** (אבי אביו רבי אהרן), ו**רבי אשר הזקן מטסאלין** (אבי אמו מרת פערל). חתן **רבי דוב משה** שהיה חתן מרן **רבינו שלמה מקארלין**.

מראה העיר קוידניוב כהיום.

המוני החסידים גדשו את היכל בית מדרשו של הצדיק רבי שלמה חיים מקוידניוב. מכל מקום ומושב, עלו ובאו לחסות בצל מורם ורבים לקראת יום חג מתן תורתנו. הגיע ליל החג הקדוש. בית המדרש מלא מפה לפה, עד כדי דוחק רב. בהוראת קדשו של הרבי, פצחה חבורת המנגנים בניגון התעוררות וכיסופים, בטרם תחל עבודת היום הקדוש. השירה עלתה וגאתה מפיות ההמונים, והכל הרגישו כי ריקעי השמים נפתחים, ועוד מעט קט ידעו ויבינו כי 'ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו'. השירה שככה, ומפי החזן נשמע בסלסול - 'ברכו את ה' המבורך'.

קרוב לשעת חצות, הופיע הרבי הקדוש רבי שלמה חיים בהיכלו, והחל לערוך את שולחנו הטהור, לקהלו וצאן מרעיתו. דממה עמוקה הושלכה, והנה לפני הקידוש פצחה חבורת המנגנים בניגון 'כי הם חיינו'. השירה התארכה, שלוש פעמים חזרו על המילים המעוררות, עד שחשו הכל במוחש, כי אורייתא קדישא ומצוות ה' יום חיינו אורך ימינו.

ובעיצומה של הסעודה, לפתע נשען רבי שלמה חיים על מקומו ופיו הקדוש הגה 'אוסטרוי אוסטרוי', תוך שהוא נאנח קלות. לא כולם שמו לב למילים התמוהות, אך גם מי ששם לבו לכך לא עלתה על מחשבתו להרהר אחר רבו. בוודאי יש לו לרבי בזה כוונות נסתרות, עלתה המחשבה, וירדה מיד.

אחד היה בין הקהל שאמנם לא הבין אל מה יכונו דיבוריו של הרבי, אך קיווה בכל מאודו כי לטובתו מיעדת האמירה התמוהה. 'יאמין' היה שמו של החסיד בפי כל גויי הסביבה, שמו היהודי לא נודע, אך כינויו בפיות הערלים נשמר לדורי דורות. יאמין זה התגורר בעיירה לשיניצה, שבמחוז אופולה הפולני, שם מצא כדי פרנסתו אצל הפריץ אוסטרוי, ממנו חזר את טחנת הקמח שעל שפת הנהר.

בימים כתיקונם היו מי הנהר שוצפים וגועשים, ובדרך הילוכם היו מסובבים סחור סחור את הגלגל שהפעיל את אבני הריחיים. אך חורף קשה היה באותה שנה בבלארוס. מי הנהר הגלילדו והפכו לקרח עז ומחליק, וגלגל הריחיים לא יכול היה לנוע על צירו. משכך, שעורים עלו יפות, ואילו החיטים מוטב שלא להזכיר את מצבם באותה שנה. מסיבה זו או שמא מחמת סיבה אחרת לא הספיקה הכנסתו של יאמין לכיסו של הפריץ, והוא גמר אומר לנשל את יאמין מחזקתו, להוציאו מאחוזת ביתו, "שיחפש לעצמו פרנסה אחרת" אמר הפריץ לבני ביתו, וכה עשה. הפריץ קבע את יום סילוקו של יאמין מטחנת הקמח לחג השבועות הקרב ובא.

ראה יאמין שצרתו צרה, קם ונסע לדרוש את ה' בית מדרשו של רבי שלמה חיים. ימים מספר בטרם ישלמו חמישים יום, חילה את פני הקדוש, שפך את ליבו וסיפר על הצרה אשר פקדה את ביתו. האזין רבי שלמה חיים למר לבו, והציע כי יישאר לחוג את חג השבועות בבית מדרשו.

יהודים נושעים בלודמיר

רבי שלמה חיים מקוידניוב

אחד מענפי הקדש של מרן רבינו שלמה הוא חצר הקדש קוידניוב. מייסדה וראשה הוא הצדיק רבי שלמה חיים מקוידניוב, שהיה בן בנו של רבי מרדכי מלכוניץ, ובן בתו של רבי אשר מטסולין - שניהם מבחירי תלמידי מרן רבינו שלמה מקארלין. ביום ראש חודש ניסן שנת תקנ"ו, ארבע שנים בלבד אחר הסתלקות מרן רבינו שלמה מקארלין, נולד רבי שלמה חיים, ונקרא שמו בישראל 'שלמה' על שם רבינו שלמה מקארלין, ו'חיים' פסגלה לאריכות ימים על שם הצדיק רבי חיים חיקא מאמדורא. כעבר כעשר שנים נפטר אביו רבי אהרן, ומאז גדל שלמה חיים בן העשר בבית סבו רבי מרדכי מלכוניץ ובבית סבו רבי אשר מטסולין. בעודו

נייעס

החיים בלודמיר בעבר ובהווה

לקראת הדפסת 'שמע שלמה החדש' בשנית

בהודיה רבה לה' יתברך, על הסייעתא דשמיא הברוכה שליוותה אותנו בכל מהלך הוצאת הספר הקדוש 'ספר שמע שלמה' החדש, הננו לבשר לקהל הקוראים היקרים שיחי' שבימים אלו נמכרו ברחבי ארצה"ק ובעולם אלפי עותקים של הספר הקדוש, וכבר הולך הוא ואחל מהשוק. לאור כך מתכוננים אנו בס"ד לקראת ההדפסה השנייה של הספר בשעט"ו"מ, כאשר במהלך חודש אלול הבעל"ט כבר תופץ המהדורה החדשה.

ומכאן תצא הקריאה הנרגשת לכל אחינו בית ישראל היקרים, מי שיש בידו הערה או הארה, אמרה קדושה או סיפור מרבינו הקדוש רבי שלמה - שטרם הופיעו מעל דפי הספר, מתבקש בזאת לפנות בזריזות ובהקדם האפשרי לאחת מהדרכים הבאות: השארת הודעה בקו לודמיר 02-3011122 (שלוחה 92), פנייה לכתובת אימייל: A023011122@gmail.com, או לפנות לפקס: 02-6599189.

כמו כן נפתחת שוב האפשרות להנציח שמות לברכה ולהצלחה על גבי דפי הספר, דבר אשר מסוגל לשפץ וישועה ולברכה והצלחה בכל הענינים, ובפרט מסוגל להצלחה בעסקים כפי אשר מעידים חכמי הלב אשר נודרו להנציח את שמם על גבי המהדורה הראשונה של הספר.

חידה

מדוע קוראים פרשת במדבר לפני חג השבועות?
הפתרון לחידה מופיע בעלון זה.

כדי לענות על החידה יש לחיג לקו לודמיר 02-3011122, להכנס לשלוחת הילדים - שלוחה מספר 0, ולפעל לפי ההוראות. הזוכה יקבל זכוי לרכישת מתנה בסך 50 ש"ח. את התשובה יש להקליט עד ליום ראשון פרשת עקב הזוכה לפרשת מטות מסעי: אברמי ברגדון ירושלים

חדש על המדף!

ספרי נח רובין

סדרת יועץ הכתר:

STUDIO
חובטר
סטודיו רובין. כל ציור סיפור

072-243-5666

למשלוח
עד הבית:

**שירות
מהיר
ואיכותי**

**משלוחים
לכל חלקי
העיר**

עבודתכם

הדפסת חוברות עם הידוק רגיל, הידוק מרובע, הדבקה בחום, ספירלה. • הדפסות צבע, שח"ל, קאפות, שמשוניות, מודעות מאורסים גדולות, רולאפים, והדפסות לפי מטר. • הזמנות לאירועים, הזמנות בר מצוה וחתונה. • כרטיסי ביקור, פנקסי קבלה, מדבקות + הכנה למיזוג דואר. • עיצוב גרפי

שעות פתיחה: **ימים א'-ה** לפנה"צ 10-14 אחה"צ 15-19, **יום ו'** 10:00-12:00

המוטו שלנו: שירות + איכות + מחיר << תבדקו אותנו, לא תתחרטו!

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

הצרכים האחרונים והמיוחדים שלכם יסופקו!

02-500-4569

מרכז מסחרי רח' פנים מאירות 8 ירושלים

דוא"ל So25004569@Gmail.com

<< קווי תחבורה למקום: 3, 9, 16, 51, 52, 57, 59 >>